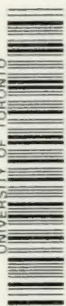

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00058652 9

БЪЛГАРСКИ СТАРИНИ

КНИГА II.

КОПРИЩЕНСКИ ДАМАСКИНЪ

НОВОБЪЛГАРСКИ ПАМЕТНИКЪ ОТЪ XVII. ВѢКЪ

ОТЪ

Д-ръ Л. Милетичъ

ИЗДАВА АРХЕОГРАФСКАТА КОМИСИЯ ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ПРОСВѢТА

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1908.

PG

703

B83

Kn.2

967028

Съдържание.

У в о д ъ .

Стр.

Важността на дамаскините за историята на българския езикъ. — До сега напечатанитѣ български дамаскини. — Потеклото на този дамаскинъ и защо е нареченъ „Коприщенски“. — Вѣкътъ когато е писанъ, обемътъ и палеографскитѣ му отличия

I—IV

Най-старитѣ български дамаскини.

Кога е най-напрѣдъ прѣведено на български „Съкровище“ (Θεσαυρός) на Дамаскина Студита? — Най-стариятъ български ръкописъ, датуванъ отъ 1647. год. Най-стариятъ руски прѣводъ на „Съкровище“. — Народниятъ елементъ въ езика на първия български прѣводъ. — Съдържанието на Коприщенския дамаскинъ. — Най-пълнитѣ по съдържание извѣстни български дамаскини. — Въпросътъ за „сръбска подлога“ на първия български прѣводъ. — Прѣводътъ е станалъ въ Западна България на книжовно-черковенъ езикъ отъ сръбска редакция съ примѣси отъ сръбно-българска редакция. — Разпространението на българския прѣводъ къмъ Източна България. Влиянието на влахо-българската писменостъ и на руската редакция. — Дамаскини, писани на народенъ сръбски езикъ, не съществуватъ. — Различни български прѣводи на Дамаскина. — Сходства и разлики въ текста на Коприщенския и на Люблянския дамаскинъ. — Тихонравовскиятъ (Сопотски) дамаскинъ и Троянскиятъ. — Единъ откъслекъ отъ Троянския дамаскинъ за образецъ. — Западно-български фонетични елементи въ нашия дамаскинъ. Той е писанъ въ началото на 17. вѣкъ и е най-старъ между извѣстнитѣ източно-български дамаскини; Люблянския и Тихонравовскиятъ дам. сж по-нови

V—XXI

Езикътъ на наметника.

А. Правописъ и фонетика.

Правописътъ на наметника е компромисъ на пѣколко правописни школи. — Влиянието на сръбската и руската редакция. Влахо-българската писменостъ. — Употрѣбата на а вмѣсто ж съ фонетично значение на ъ, а, а. — а съ значение на на, 'а, 'а, е; — ѝ съ значение на ъ, а (вм. ж). — ъ (ъ), а, ' (вм. ж). — ъ (ъ), а вм. стб. ъ, ъ. — Редукция на неударенитѣ вокали. — Значението на букв. ѣ въ ръкописа. — Употрѣбата на ѣ размѣсомъ съ и. — употребата на з

XXI—XXVIII

Б. Морфологични и синтактични особености.

Падежните остатъци въ езика на паметника сѣ важенъ доказъ, че старобългарската именна флексия постепенно е изчезвала и че въ 16. в. тоя процесъ още не е билъ напълно завършенъ XXVIII—XXX

И м е н а.

Именителни падежи множ. ч. съ оконч. на-е, влияние на Коприщенския говоръ. — Косвени падежи. — Общъ падежъ. — Родителенъ-винителенъ падежъ м. р. ед. ч. съ прѣдлогъ. — Родителенъ-винителенъ падежъ м. р. ед. ч. безъ прѣдлогъ. — Прѣдлогъ на съ родителенъ падежъ ед. ч. м. р. — Дателенъ пад. ед. ч. м. р. — Прѣдлогъ на покрай дателенъ пад. — Дателенъ притежателенъ. — Родителенъ пад. ед. ч. ж. р. — Творителенъ пад. ед. ч. м. р. — Винителенъ пад. ед. ч. ж. р. — Звателенъ пад. — Двойствено число. — Родителенъ пад. множ. ч. — Дателенъ пад. мн. ч. — Мѣстевъ пад. мн. ч. — Общъ пад. мн. ч. — Прѣдлози над и на XXVIII—XXXIX

М ѣ с т о и м е н и я.

Състоянието на мѣстоименната флексия въ езика на паметника XXXIX—XLII

Ч л е н ъ.

Останки отъ склоняванъ членъ. — Употрѣба на показателни мѣстоимения съ значение на прѣдпоставенъ членъ. — Какъ се изразява членътъ въ паметника. — Примѣри отъ прѣдпоставенъ членъ. — Общъ падежъ и косвени падежи на члена въ съществителни и прилагателни за тритѣ рода XLII—L

Сложно склонение на прилагателнитѣ.

Останки отъ сложно склонение. — Именителенъ-винителенъ пад. ед. ч. — Именителенъ-винителенъ п. множ. ч. — Родителенъ пад. ед. ч. м. р. — Дателенъ пад. ед. ч. м. р. — Дателенъ пад. ед. ч. ж. р. — Останки отъ именителенъ, родителенъ и дателенъ мн. ч. L—LIV

Г л а г о л ъ.

Останки отъ съкратенъ инфинитивъ въ множество примѣри. — Сегашно врѣме; правописъ и лични окончания. — Примѣси отъ западно-български форми. — Аористни форми — Западно-българско влияние. — Останки отъ сръдно-български правописъ въ оконч. на 3 л. мн. ч. — Имперфектъ. — Причастия, нарѣчия и прѣдлози LIV—LIX

Нѣколко синтактични особености.

Честа употрѣба на глагола съгласно съ пародния езикъ: прѣдпочита се приставно изречение прѣдъ косвенъ падежъ отъ глаголно съществително. — Употрѣба на съюза дето вм. който и пр. — Употрѣба на „колкото“ като съюзъ съ послѣдовно значение. — Съюзъ та. — Съюзъ замда, занѣда. — Съюзъ давно. — Съжзи ано, ато. — Съжзъ дане. — Съжзъ да слѣдъ глагола щ ж въ глаголната форма на бъдеще врѣме. — Останки отъ финаленъ инфинитивъ съ съжзъ да. — Съжзъ че ва. — Събирателното съществ. „роднива“ се схваща като множеств. число. — Числителното единъ. — Причастieto на-л съ онтативно значение. LIX—LXIV

По-заблѣжителни думи LXIV—LXIII

Текстъ (1—204).

	Стр.
1. Слово на св. апостолъ Тѳома	1
2. Житие на ст. Петка Тръновска	7
3. Мъчението на св. великомъченикъ Димитрий	12
4. Паметъ на св. безсребреници Козма и Дамянъ	27
5. Сказание за чудесата на св. архангели Михаилъ и Гаврилъ	31
6. Славо за св. Іоанъ Златоустъ, патриархъ Цариградски	58
7. Слово за въведение на св. Богородица	70
8. Житие на прѣподобния отецъ Сава	75
9. Житие и чудеса на св. чудотворецъ Никола Мирилийски	81
10. Слово на Рождество Христово	105
11. Слово за второ пришествие Христово	120
12. Слово за поклонение на честния Кръсть	149
13. Поучение за царетѣ, войводитѣ, владичитѣ, поповетѣ и всички християни да не се опиватъ съ вино	155
14. Слово за злитѣ жени	157
15. Мъчението на св. Евстатий, Нови Іовъ, и жена му Тѳеописта и дѣцата му Агания и Тѳеопистъ	158
16. Слово за смъртъта на св. апостолъ евангелистъ Иванъ Богословъ	172
17. Слово на Цѣтвовосне Господнѣ	180
18. Слово за погребението на Исуса Христа	188
19. Слово за въздигането на честния Кръсть	198
20. Слово на рождество на св. Богородица (недовършено)	203

Приложение.

6 фототипични репродукции на 6 оригинални страници на Копривщенския дамаскинъ
(стр. 1, 5, 124, 391, 438, 439).

Печатни погрѣшки.

Стр.	9	редъ	9	отъ	долу: се мнѣга чвѣдиха вѣ. се много.
"	11	"	10	"	дати вѣ. да ти.
"	13	"	6	"	се ради вѣ. се роди.
"	22	"	18	"	ономѣви члѣка вѣ. — члѣкѣ.
"	24	"	13	"	досажать вѣ. досаждаъ.
"	31	"	23	"	и подіакова вѣ. иподіакона.
"	32	"	24	"	каженъ вѣ. каже ѿ.
"	34	"	6	"	ѿ книгъ вѣ. ѿ книгъ.
"	35	"	14	"	съе собѣ си вѣ. — себѣ си.
"	35	"	9	"	оца своето вѣ. — своего.
"	41	"	10	"	гдѣ вне бѣ вѣ. гдѣ вы е бѣ.
"	44	"	25	"	мрѣ мѣ вѣ. и рѣ мѣ.
"	45	"	2	"	ѿ тнчкыте села вѣ. ѿ сичкыте.
"	46	"	14	"	млатъ вѣ. млатъ.
"	46	"	13	"	михан вѣ. миханъ.
"	47	"	28	"	нѣмѣ вѣ. немѣ.
"	49	"	4	"	сти вѣ. сѣти.
"	51	"	21	"	црква вѣ. црква.
"	52	"	26	"	црквата вѣ. црkvата.
"	53	"	7	"	горѣ: има водо вѣ. — вода.
"	57	"	9	"	злѣмѣлници вѣ. злѣмѣлници.
"	58	"	10	"	долу: и бѣ на остави вѣ. — не остави.
"	61	"	6	"	горѣ: мѣнаше се бѣ вѣ. — бѣ.
"	61	"	10	"	и избра ѣ вѣ. и избранъ ѣ.
"	67	"	16	"	пожощъ вѣ. помощь.
"	70	"	9	"	вѣтрѣте вѣ. вѣтрѣ те.
"	71	"	10	"	долу: тѣа о агнета вѣ. тѣа ѿ.
"	71	"	3	"	принесе вѣ. принесе.
"	76	"	1	"	снѣа своѣ вѣ. — своего.
"	77	"	5	"	горѣ: блѣгочѣстви вѣ. блѣгочѣстиви.
"	77	"	15	"	дхѣннаа вѣ. дхѣннаа.
"	78	"	16	"	долу: пмѣли вѣ. помози.
"	78	"	6	"	вѣнѣце вѣ. вѣнѣце.
"	82	"	15	"	тогавы вѣ. тогива.
"	89	"	4	"	горѣ: бѣнаше вѣ. бѣше.
"	91	"	14	"	попиташе вѣ. попитае .
"	98	"	5	"	долу: мѣнихѣ вѣ. мѣнихте.
"	101	"	8	"	горѣ: не знавахъ вѣ. не знавахъ.
"	105	"	4	"	дѣна вѣ. дѣна.

Стр.	107	редъ	18	отъ	горѣ: въ било вм. въбило.
"	111	"	4	"	долу: напѣѣ вм. напѣѣ.
"	114	"	16	"	" члците вм. члците.
"	124	"	8	"	" ѿ златото вм. ѿ златото.
"	126	"	23	"	" ꙗ прѣстове вм. ꙗ прѣстове.
"	127	"	2	"	горѣ: ꙗ дни вм. ꙗ дни.
"	127	"	1	"	долу: ха вм. хѣа.
"	132	"	3	"	горѣ: като ре вм. като рѣ.
"	135	"	13	"	долу: мли вм. мѣли.
"	137	"	1	"	горѣ: гѣ годи вм. гѣ годѣ.
"	141	"	10	"	" на лѣ годинѣ вм. на лѣ годинѣ.
"	151	"	14	"	" ѿ стаѣа мѣца вм. ѿ стаѣа мѣца.
"	193	"	17	"	" прѣроки биль вм. прѣроки си биль.

У в о д ъ.

Ръкописъ се издѣла за напечатанъ текста на този наши дамаскинъ, като имахъ главно прѣдъ видъ ползата, която можемъ да извлѣчемъ отъ него за историята на българския езикъ. Не за първъ пътъ се изгхва въ науката голѣмото значение на дамаскинитѣ за изучаване миналия развой на езика ни, та мисли че по той въпросъ, по който двѣ мѣстни пѣма, е изпитано тукъ да се спирамъ повече. Въ разнитѣ прѣписи на дамаскинитѣ се е отразило влиянието на нашия нарѣчии — западни и източни, поради което ще трѣбва критически да се издадѣ по-познатиятъ дамаскинъ главно съ огледъ къмъ езиковата имъ страна. Писанъ е само на старобългарско, и особено когато въ основата му е единъ и единъ прѣписъ, отъ който не се отбелязва различieto въ диалекто-ловиятъ разликъ. Когато ще бѣже въ прѣписъта по-познатиятъ наши дамаскинъ, който се помръкналъ въ ръкописъ, тѣмъ повече ще се освѣтли и историко-литературниятъ въпросъ относително чуждитѣ оригинали, българския прѣписъ и разпространението му по цѣла България. До сега малко е направено въ тази посока. Издѣло имаме напечатанъ само „Люблянския дамаскинъ съ критични обяснения отъ Ст. Аргировъ“ (вж. „Люблянския български ръкописъ отъ XVII. вѣкъ“ въ Минист. Сборникъ, ст. XII. 262 пат., и т. XVI., 246 пат.). Откъслеци отъ сѣкия дамаскинъ обнародва първомъ на 1869 г. проф. Ламански, който отари дамаскинъ въ Журналъ Министиръ Народн. Просвѣщен., т. 143 (стр. 349—378) и т. 144 (с. 84—123). Все тѣй откъслечно сѣ издадени части и отъ други наши дамаскини: отъ Н. П. Срезневски, въ „Отчетъ о XV. присужденіи издрать гр. Уварова“ отъ С. П. Писаревъ въ „Сборникъ на Югослав. академия, книга VI; проф. Ягичъ въ „Starine“, кн. IX; Хр. П. Константиновъ въ Минист. Сборн. I—II, стр. 141, 269; П. Сырку въ „Сборникъ статей по славянскому языку“, СПб. 1883, стр. 387—397; Вл. Качановски въ „Сборникъ западно-болгарскихъ пѣсень“, стр. 22—66; проф. П. А. Лавровъ въ „Обзоръ звуковыхъ и формальныхъ особенностей болгарского языка“, стр. 15—37, а особено въ сѣтничеството дамаскинъ.

листъ е забѣлѣзано името на едного отъ притежателитѣ на ржкописа :
 „ — този киѣна е на нѣкоѣ фариѣята.“

Ржкописътъ е спазенъ въ 252 листа на голѣма осмина, както показватъ приложенитѣ фототипични снимки, извадени въ оригинална величина. Въ ржкописа нигдѣ не е означена годината, кога е писанъ (поезената бѣлѣжка на стр. 1: „въ лето х'ѣ нар...“ е отъ по-нова ржка), но при все това е сигурно, че е отъ 17. вѣкъ — голцова е типично писмото: едъръ полууставъ, кѣлвѣто го знаемъ отъ други наши ржкописи отъ него врѣме, напр. и отъ Люблинския дамаскинъ, а още по-вече отъ Троянския (собственостъ на Българското Книжовно дружество, какъ за него въ Български Прѣгледъ, год. I, кн. VII, 88—94, гдѣто е описанъ отъ В. Цоневъ). Приликата въ писмото на послѣдния съ нашия паметникъ е голѣма, та на първъ погледъ би рекълъ човѣкъ, че ги е писала една и сѣща ржка. Въ нашия ржкописъ писмото къмъ края тукъ-тамъ, и то само въ нѣкои букви, особно въ начертанието на ъ, наомня скорониса, ала при все туй е несъмнено, че еписъ и сѣща писецъ до край е писалъ. Приложенитѣ снимки ме освобождаватъ отъ подробно описване палеографскитѣ особености на паметника. Трѣбва само да кажа, че съ червено мастило сѣ писани само заглавията и началнитѣ главни букви. Има съвсѣмъ слаби и нехудожествени орнаменти прѣдъ нѣкои слова, и то съ черно мастило, тукъ-тамъ примѣсено и червено. Ржкописътъ е спазенъ неповрѣденъ съ изключение на послѣднитѣ три листа; тукъ-тамъ малко е крливъ, но долнитѣ жлове на листата, което показва, че е билъ доста четенъ. Хартията е дебела, бѣла и полусатинирана, та и сега още доста лъщи. Всички страници сѣ изписани, съ изключение на втората страница на листъ 14, на л. 148, и на л. 248, които сѣ бѣли. Ржкописътъ не бѣше пагинуванъ, та азъ му означихъ страницитѣ по редъ и то само изписанитѣ, безъ да смѣтамъ бѣлитѣ страници. Следъ 248. листъ слѣдватъ още три листа, въ които текстътъ е несвързанъ, защото липсватъ нѣкои изгубени листове отъ словото за Рождество на св. Богородица. Една по-нова ржка е опитала да надомѣсти загубенитѣ листове (л. 247 и 248), ала при все това при подвързването на ржкописа послѣднитѣ листове не сѣ били всички спазени наредъ та сѣ и свързани така разбъркани. Затова азъ слѣдѣхъ текста до включително 248. листъ, чиято втора страница е бѣла и по срѣдата ѣ има новъ, скорописенъ записъ отъ 1820. година: „ѣ азъ нецотребний и грешний рабъ трѣдафилъ и кои прочете и меѣ грешѣй да помѣе пре. . . бѣга за мое согрѣшеніе, въ лето 1820.“ Последнитѣ 251 листа на втората стра-

лица е билъ бѣлъ, и на тая именно страница сж писани споменатитѣ по-горѣ четири бѣлѣжии.

Прѣдавамъ текста тосунъ както е въ оригинала съ тая само разлика, че думитѣ отгѣнихъ по-правилно една отъ друга и изоставихъ поради технически мѣнотии разнитѣ вари и оксии надъ началнитѣ вокали, понеже сж безъ значение. По сждитѣ причини замѣнихъ и о чрѣвъ о освѣихъ въ прѣдѣла ѿ, които така както и въ всички други думи неразвѣрзано прѣдавамъ спорѣдъ оригинала. Оставихъ ударението на думитѣ, макаръ че то и да не е въ твѣрдѣ много случаи истинско ударение на живия езикъ: то е смѣсъ отъ останки отъ книжно ударение на по-стари оригинали и народно ударение на свѣрѣмения български езикъ, внасяно отъ прѣписвачитѣ. Понеже съвсѣмъ произволно въ ржкописа се употрѣбятъ и двата акцента ' и ', нормализувахъ тая безсмислена бѣржотия, като поставямъ въ текста вмѣсто тѣхъ само знака '. Не всѣка дума е означена съ ударение въ ржкописа — често пжти дори и по двѣ-три думи на редъ нѣматъ ударение та така е прѣдадено и въ печатания текстъ. Страницитѣ на оригинала сж означени въ послѣдния съ нумерация на бѣлото поле, а отсрещната вертикална чертица (|) въ текста показва началото на всѣка нова страница на оригинала. Цифритѣ къмъ примѣритѣ изъ нашия паметникъ, съ които си служба въ увода, означаватъ страницата на ржкописа, а не на печатното издание.

I.

Най-старитѣ български дамаскини.

Важень е въпросътъ, кога за прѣвъ пжтъ сж били прѣведени на български словата на гръцкия писател и проповѣдникъ отъ 16. вѣкъ Дамаскинъ Студитъ. Понеже неговиятъ популярень сборникъ, извѣстенъ подъ име *Θησαυρός* и съдържашъ слова и жития, които намираме и въ българскитѣ дамаскини, най-напрѣдъ е билъ напечатанъ на гръцки на 1528 г., слѣдъ което сж слѣдвали множество издания прѣвъ 16. вѣкъ (1603 г., 1618 г., 1628 и 1661 г. въ Венеция), несъмнѣнно е, че и българскиятъ прѣводъ, най-старитѣ прѣписи на който достигатъ до 17. вѣкъ, трѣбва да се е явилъ не по-късно отъ първата половина на сжщия вѣкъ. Къмъ тая дата ни упжтва фактътъ, че единъ нашъ западнобългарски дамаскинъ, писанъ въ Враца, съдържа бѣлѣжка, въ която се казва: „ѿъкопъ си поше Тодоръ го писалъ на 1647. година глгг. у Б. Писанъ. По-българската писменость прѣди Пансия. печ. въ Битл. Прѣводъ : I. книга VIII. стр. 86). Все около половината на

17. вѣкъ се пада и най-стариятъ прѣводъ на Дамаскиновото „Съкровище“ на руски езикъ, отъ който едно слово (словото на поклонението на честния кръстъ) е било вмѣстено и въ напечатаната на 1656 год. въ Москва „Скрижали“ (изд. у Лаврова, „Дам. Студитъ“ и пр. стр. 2, и „Съкровище Дамаскина Студита въ новомъ рускомъ переводѣ“ 1901, стр. 1). Съкровището на Дамаскина е станало гвъртѣ популярна книга между съотечественицитѣ му не само поради съдържанieto си, което отъ една страна се отличавало съ просто, леко изложение, нелишено и отъ драматизъмъ, а отъ друга страна е импонирадо съ голѣмата личеностъ на автора, но и поради простионародния си грѣцки езикъ, достъпен на широката публика. Нѣма съмнѣние, че тъкмо това подирното е дало смѣлостъ и на нашитѣ първи прѣводачи на Съкровището да си послужатъ и тѣ съ по-народенъ езикъ, и на сѣмъ се дължи голѣмото разпространение на дамаскинитѣ у насъ. Първиятъ прѣводъ грѣбѣа да е билъ на по-книжовенъ езикъ, но безъ съмнѣние вече първитѣ прѣписи сѣ дѣли пълно прѣимство на съвременния народенъ езикъ съ извѣстниѣ бѣа споретъ родния говоръ на прѣписвачитѣ. Числото на до сега извѣстнитѣ намъ бѣлгарски ръкописи на сборници, които извѣсно или отъ частъ съдържаатъ и Дамаскинови слова, достига до 35, а то показва, като се вземе прѣдъ видъ, какъ се унищожавали бѣлгарскитѣ ръкописи тъкмо прѣзъ 18. вѣкъ, докогато сѣ били тѣи сборници обично четиво по цѣла Бѣлгария. Затова се вмѣквали къмъ първоначалнитѣ Дамаскинови слова и други статии съ подобно съдържанне. Така и нашиятъ Коприщенски дамаскинъ въ сѣщностъ само на половина заслужва името „дамаскинъ“, защото измежду 20 слова и жития, които съдържа, само 9 сѣ Дамаскинови, както е видѣно и по самитѣ заглавия. Слова та слѣдватъ по този редъ:

1. Мѣѣа бѣ. 7. Слово на сѣдо ангѣла Обмы сл. 1—8.
2. Мѣѣа того 11 житие прѣбѣише матере бѣише Петки триновскыи сл. 8—14.
3. Мѣѣа того кѣ мѣчение сѣго великомученика Тимитрия муромочиваго. Извади се на нови езикъ бѣ Дамаскина инока инодѣакона и Стѣпѣита. Показива и за четесе сѣго сл. 15—33.
4. Мѣѣа соомѣри 31 пѣмѣръ сѣбѣх бѣсѣребреника Козма и Тамвѣа сл. 33—37.
5. Дамаскина инока инодѣакона и Стѣпѣита сказанне о четесехъ сѣго сѣ бѣише бѣ прѣсѣиому инокодѣвѣику Михаилу и Гавриѣла сл. 38—70.
6. Мѣѣа того 11 дѣе въ сѣбѣх бѣише Пането Кѣианѣа Антоуцѣаго патриарха Цѣсѣрѣа сл. 70—84).

7. Мѣа того кѣѣ иже въ църковъ въведѣние прѣтѣе вѣчѣе наше бѣце и прѣно двѣи Маріе (л. 84—90).

8. Мѣа декѣрія сѣ житіе прѣпоѣдѣнаго бѣца нашего Саввы и бѣщеннаго наставника пѣстипожѣтелемѣ (л. 90—96).

9. Мѣа дек. 3. житіе и жизнь иже въ стѣхъ оѣца нашего іерарха и чюдотворица Николѣе Мириликінскые. Сѣписанно Дамаскина монаха иподѣкона свѣца Солѣнскые църквыи (л. 97—129).

10. Дамаскина инока иподѣкона и Стѣдита слово на рождѣство гѣа нашего ісѣ хаѣ (л. 119—148).

11. Дамаскина инока иподѣкона и Стѣдита слово за второ прииѣствие гѣа нашего ісѣ хаѣ и за ѣнтихрѣста (л. 149—184).

12. Дамаскина инока иподѣкона и Стѣдита слово на поклонѣние чѣтнаго и животворѣщаго крѣта (л. 184—192).

13. Слово пооучѣние кѣ царемѣ и воѣводамѣ и вѣлакам и поповом и вѣсемѣ хрѣтіаном не онизати се вином (л. 192—194).

14. Слово сѣтаго Іоѣнна Златоустаго о злыхъ женахъ (л. 194—195).

15. Мѣа того кѣ мѣчене сѣго великомѣченика Евстаѣа повѣаго Іоѣва и жена его Теоѣнѣста и чада его Аѣанѣа и Теоѣнѣсть. Слово бѣ инока Дамаскина иподѣкона и Студита (л. 196—211).

16. Мѣа того кѣѣ прѣставѣние сѣтаго аѣнѣла іеѣѣнѣста Іоѣнна Бого-слова (л. 211—220).

17. Дамаскина инока иподѣкона и Стѣдита слѣво на цѣвѣтоносіе гѣіе, иже кѣ срѣтѣние хѣво сѣ вѣнѣѣ (л. 221—230).

18. Дамаскина инока иподѣкона и Стѣдита слово на погребѣние гѣа бога и сѣса нашего ісѣ хаѣ, и о еѣже въ адѣ сѣнѣѣствие (л. 230—241).

19. Мѣа того дѣ въздѣвижене чѣтнаго крѣта гѣина (л. 241—249).

20. Мѣа того иѣ слово на рождѣство прѣѣтѣе вѣчѣе наше бѣце и прѣно двѣи Маріе (л. 250—252).

Отъ съдържаніето на нашия дамаскинѣ се вижда, че той прѣдѣ-
стави само една частъ отъ неизвѣстния първъ български прѣводъ на
цѣлото Дамаскиново Сѣкровище. До сега не ни е познатъ ни единъ
български дамаскинѣ, който да съдърѣа всичкитѣ статии на подирното
и безъ примѣси отъ други източници, какѣвто е напр. рускиятъ прѣ-
водъ на Сѣкровището (вж. у Лаврова, Сѣкровище Дамаскина Студита,
3—12). Най-първи наши дамаскинѣ сѣ: Врачанскиятъ свѣ българската
народна библіотека 11. София № 14, 22, 45, 40 — по старата ката-
логизация, вж. у Цонѣва, и. с. 86). Тихонравѣскиятъ свѣ. у Лаврова,

Обзоръ и пр. стр. 3—50, а особено языкъ Българскиятъ въ паронимъ библиотеката въ Българскъ поетъ X 348, вж. у. Лапрова, Дамаскинъ Студитъ и пр. 6—10. Подсвѣдѣнъ, макаръ и въ сѣни, на черковно-книжовенъ езикъ въ сръбскъ речникъ, съдържа и много правонисни българизми, та ахаме право та го причислимъ къмъ българскитъ дамаскини. Когато бждатъ издѣдени тѣзи дамаскини и по-важнитъ отъ дамаскинтъ, не може та се развѣнъ въпросъ за първия прѣдъ отъ гръцкия оригиналъ. По този въпросъ Б. Цоневъ изказа рѣшително мнѣние свж. ц. съч. Бѣлг. Прѣвѣтъ, т. I, кн. VIII, 90—91: св. онедъ къмъ правониса и христологитѣ на дамаскинтъ Ц. заключи, че дачалото на тоя родъ българска писменость трѣбъва да се търси въ Западна България, гдѣто е бѣлъ паврѣностъ и първиятъ български дѣръвѣтъ на прѣвѣтъ въ Дамаскиновѣ въ слова отъ сръбскъ подлогатъ. Ц. замѣра, че за въпроса не е важно, гдѣ и кои е прѣвѣтъ Дамаскиновѣтъ слова отъ гръцки, понеже прѣвъ 10, а 11, въвъ пѣва вече разлика между Сръбѣ и България та черковно-книжовниятъ езикъ за сръби и за българи въ западнитъ краина тогата е бѣлъ сѣтъ — именно тои е бѣлъ тогата-ващиятъ сръбскъ черковенъ езикъ. Най-важното за насъ въ тои въпросъ, а именно сѣтъ българскитъ дамаскини, гнѣтъва съ сѣмъ сръбскъ подлогатъ, онедъ Ц. го замѣра въ фѣтъ, които гнѣтъва прѣдъ отъ първо сравнение на нашитъ дамаскини откъмъ езикъ и правонисъ. Отъ дѣтъта въ паронимъ дамаскинтъ, заключиет на пр. сѣмъ сръбскитъ Врѣчанскъ рѣшѣнѣтъ, дѣтъ прѣвѣтъ е разпространѣнъ въ Сръбското и отъ дѣтъ сѣтъ сръбски и въ онедъ България, гдѣто прѣвѣтъ показатъ най-малко ортографски сръбизми (вж. ц. съч. 91). За примѣръ, че дори и въ по-важни западно-български дамаскини гнѣтъ сѣтъ на черковно-книжовни сръбскъ подлогатъ, Ц. и туи сѣтъ сѣтъ откъмъ отъ Гидемиа дамаскинтъ по образецъ у Катановски (ц. съч. 56).

„Не благодарю рождѣнѣтъ младенецъ Христа и помои ми и измѣнувахъ и четирѣтъ въпросѣтъ. Сѣтъ, хонѣмо та сѣтъвои ми четѣтъ. Ц. сѣтъните да размее, що нарицаху се оинѣ дари. Многу злато тъмъ цару прилично е; царъ да имѣтъ многу богатство и злато; того ради и пророкъ давидъ пророчествуеъ и тако рече: тебѣ принесутъ цари дари, царѣ оарѣиетъ и острѣи гѣра прѣвѣтъ. Цари — правѣтъ и сѣтъ сѣтъ дари прѣвѣтъ; и поклонетсе ему вси царѣ землѣсти. И пакъ рече по доле того ѱалма: и живѣтъ и дастьсе ему отъ злата аравитеска“.

Отъ този откъселекъ, споредъ мене, най-много може да се заключи по въпроса, които ни занимава, само че въ западна България, гдѣто е прѣ-

на *ѣ*. Като въ влахобългарската писменостъ отъ него време не може да се замисля на *ж* чрѣвъ *ѣ* да се смята само за правописенъ сръбизъмъ, а за резултатъ отъ цѣлѣкъ извѣния — руско и сръбско, които сж прокарвали книжовно четене на *ж* като *ѣ*, също така трѣбва да гледаме и на *ѣ* въ *ж* въ нашата източнобългарска писменостъ отъ 17 в., въ която едновременно се потърѣва и *ж* съ речената своята стойностъ. Не трѣбва да се забравя, разбира се, споменатото новоо влияние, което е прониквало въ България и чрѣвъ ржкописенъ писанъ въ св. Гера.

При нѣя условия е понятно, че въ Западна България рано се е образувала правописна школа по отношение на юсоветѣ, която просто е копирала правописа на сръбската редакция — още прѣвъ 16 вѣкъ, като е заимавала отъ друга страна, по стари спомени, и извѣстни прѣзвѣи съ сръбнобългарския правописъ. Отъ началния периодъ на тази самостоятелна българско-сръбска редакция произхождатъ онии ржкописи, въ които споразично се глѣсти *ж* покрай *ѣ*, а по нѣкога и *ж* съ значение на *ж* на гори и съ значение общо за *ж* и *ж*. Колкото повече е прониквалъ пародниятъ езикъ въ тая западнобългарска писменостъ, въ която вече се е прокарала замѣната на юсоветѣ чрѣвъ *ѣ* и *ѣ*, толкова повече се е затвърдявало чисто правописното значение на *ѣ* само въ книжовно четене, като се е подразбирало смисленото му фонетично значение, каквото е показвавалъ мѣстниятъ български говоръ на писателитѣ. Именно на таква западнобългарска почва не да е било прѣведено най-напрѣтъ, и то отъ българи, Дамаскиновото „Съкровище“ на книжовенъ (черковенъ) езикъ съ правописа на сръбската редакция. На сръбска почва не не да се е явилъ прѣводъ на „Съкровището“, и въ този смисълъ бихъ коригиралъ казаното мнѣние на Ц. относително мнимата „сръбска подлога“ (срав. у Ц.: „тамъ, подъ влиянието на стария сръбски черковенъ езикъ е станалъ първиятъ прѣводъ или прѣписъ на Дамаскиновитѣ слова отъ сръбска подлога“). Въ противенъ случай, сир. да е имало първоначаленъ сръбски прѣводъ на Дамаскина, щѣха да се спазятъ поне такива ржкописи, които, въпреки сръбската правописна редакция, въ черковния езикъ да е прокарана чисто и послѣдовно, каквато е тя въ нѣкои прѣзвѣи ржкописи съ по-чисто сръбско съдържание. А нѣма таква ржкописъ, въ който е писанъ дамаскинъ въ сръбска редакция. Въ нѣ ржкописи, които принадлежатъ българина, — сѣбни отъ *ж* и *ж* отъ сръбско-българскъ езикъ на юсоветѣ. Върху въ нѣкоя частъ съ прѣва била прѣв. Дамаскинъ Дамаскинъ. Студентъ. 54—55. Писанъ ржкописъ, то е ржкописъ, въ който нѣ ржкописи се прѣва самостоятелно писанъ.

трябва и по-гъб да заключимъ, че писачътъ е билъ българинъ. Не е маловаженъ и фактътъ, върху който и Лавровъ обръща внимание, че по-нови дамаскини, писани на простонароденъ езикъ, се явяватъ само у българинѣ, докато такива дамаскини, писани на сръбски нареденъ езикъ, не сж извѣстни до сега (ц. съч. 60).

И тъй за сега можемъ да допустнемъ само, че първитѣ — най-старитѣ български дамаскини се явили въ Западна България и че се разпространявали постепенно къмъ Източна България, оставяйки въ новитѣ прѣписи, като вървимъ къмъ изтокъ, все по-слаби и по-слаби слѣди отъ първоначалния свой езикъ и правописъ. И проф. Лавровъ дохожда до заключение, че негдѣ въ Македония, гдѣто се сръбцали и двѣтѣ литературни влияния, българското и сръбското, се явилъ първиятъ прѣводъ на Дамаскиновото Съкровище. На тази мисль той дохожда главно и поради една бѣлѣжка въ единъ ръкописъ съ откъслечи отъ поученията на Дамаскина Студита (въ сборката на Севастьянова), въ която се посочва като прѣводачъ нѣкой си „епископъ Целагонійски и Прилѣпски Григорий“ (ц. съч. 17). Кой е билъ този Григорий, нищо не се знае, и въпросътъ остая за сега откритъ. Ще трѣбва сравнително да се изучатъ тектоветъ на всичкиѣ по-главни наши дамаскини, за да се установи по-положително, колко български прѣвода е имало. Споредъ Лаврова имало е два по-стари прѣвода, отъ които единиятъ е спасенъ въ Източния дамаскинъ, а другиятъ въ Българския (X 318). У по-новитѣ източнобългарски дамаскини прѣводътъ не се сходя напълно у всички: отъ една страна Троянскиятъ дамаскинъ е напълно сходенъ съ Тихонравовския, а отъ двата се отличава тукъ тамъ Любянскиятъ (Лавровъ, ц. съч. 20 нат.). Но въпросъ е, може ли да се говори въспрѣки тѣмъ слѣди за два прѣвода и у послѣднитѣ. Текстътъ на нашия Коприщенски дамаскинъ тъй сжщо се отличава на мѣста отъ Любянския. Отъ 6-тѣ слова на послѣдния (вж. изданието на Аргирова, Мсб. XII), въ нашия се намиратъ 4, а именно: Словото за второ пришествие (вж. по-долу с. 120 нат.), словото за св. Николай чудотворецъ (стр. 80 нат.), словото за св. Невка Тирновска (стр. 7), и словото на Йоана Златоуста за злитѣ жени (с. 157). Отъ сравнението на двата текста става видно, че въ основата върху единъ и сжтъ първоначаленъ прѣводъ, разбира се върху посетившенъ прѣписъ отъ подирния, въ който източнобългарскиятъ прѣводъ е издалъ стрѣхъ. Токмо въ Любянския дамаскинъ прѣводътъ е издалъ бѣлѣжки сръбчане, въ което средниятъ вокаль не се е гласилъ, а само гласилъ. На предни 11 нашия дамаскинъ, както се

каза още въ началото, се явява твърдѣ често въ нощи утарение замѣнено чрѣвъ а, както се говори въ Коприщица и околнинѣ села (вж. у мене Das Ostbulgarische, стр. 160). Ето всички разлики на цѣла текста, сравнени въ началото на първигѣ нѣхъ слова на Любянския дамаскинъ.

Коприщенски дамаскинъ.

(вж. по долу стр. 121—122).

гѣа дѣмѣ що съ та вѣ кажа
лажката дѣволевка и лагането анти-
христово

кого та намѣра трѣгъто пророка
амѣ нѣа того да заночна

щого са дѣмале и казѣвале за щого
са тѣх'ните дѣмѣ истѣнскѣи

Като една кѣца въ дозе зѣме

Слушанте какъ казва

Защо не каже токо за евреете

слушанте та ви кажемъ

за нѣа каже прѣрѣкъ ꙗсаа ꙗнци
сѣдонова

та се новѣи терѣнимъ зове прѣквата

на людѣето

и сѣ товѣте щѣтъ та неахнати

и които жени има неахнати щѣтъ
та сѣ мачати то гѣе метнати

антихристъ не; той та се рѣта
прѣмена

а гѣ тѣхъ не сѣните

и нѣа та си желѣати

Кога не до гѣнъ гѣнъ

той сѣ на ꙗгаа а не сѣнѣ

така нѣа не та бѣа

Любянски дамаскинъ.

(вж. Меб. XII, стр. 467—468).

гѣа дѣмѣ що нѣ та ви кажа

лажката паволевка и лагането анти-
христово

кого та доведѣ трѣгъто пророка

а ми токо нѣ да заночна

що съ дѣмале и казѣвале, оти са
гѣх'ните дѣмѣ истѣнскѣи

Като една кѣца въ дозе зѣмѣ и
като вратѣ на бах'чѣа зымѣ.¹⁾

Слушанте ли какъ казва?

Чѣва не каже токо за евреете

слушанте да ви кажа

за нѣа каже пророкѣтъ ꙗнци сѣдо-
нова

та се новѣи терѣсалимъ зове черѣко-
вата

на людѣетѣ

и сѣ товѣтѣ щѣтъ да неахнати

и които сѣ ꙗнци и не щѣтъ да
неахнати, сирѣчь които жени има
неахнати щѣтъ да се мачати то
гѣе метнати

антихристъ не; не; той та се рѣта
прѣмена

а гѣ тѣхъ не сѣните много

и нѣа та си желѣати

Кога не до деньъ господовъ

той сѣ на ꙗгаа ꙗгаа а не сѣнѣ

така нѣа не; та бѣа

¹⁾ Така е въ оригинала (вж. Меб. XII, стр. 468, 469).

²⁾ Приказаната фраза и нѣма въ оригинала, но въ славянско издание на дамаскина

и доде сѣка боска ѿ маѣнка си, въ
срѣѣ и въ пѣтѣхъ не щене да си
звѣды боска въ зѣтата никакъ,
тѣмъ кога заидѣше сѣце и то-
газы малко посъчане единъ, а
дрѣвѣте днѣ прѣзъ не дѣлата съсаене
като и сички дѣца

ами и еѣнакъ се оуцане

даже бы ѿ гѣхъ придобѣхъ за инѣта
си нѣкоа добра нѣма

и зарати многото добрина нѣгова
гѣ бѣ постави сѣщенникъ ѿ
стрика своего архереа николасъ,
братъ на баба мѣ стѣмъ николѣ
Нинаѣ на нѣговото слово, въ оуѣмъ
чаѣ, когато се поставише ѿ
стрика си на сѣщенникъ, оувори
гогата гѣхъ сѣби бѣла зѣлѣ-
томъ и прорече самъ си

ѿ като се постави на сѣщенникъ

и дрѣвѣто на томъ си немѣхъ, ни-
кого да оставѣхъ оуѣмъ еѣного-
го, си сѣмъ николасъ

богаѣство ако ти тече не гѣз то
прилага на срѣцето си

бѣше чѣкъ гвѣрь бѣгаѣ,

и имане гѣ пѣцери еѣнакъ неча-
тени за мѣжа и бѣхъ красны
гвѣрь и дѣны сѣмъ оураѣхъ

и сѣмъ се яѣкоа работа ономъ за
богаринъ на дѣспроманѣ гвѣрь

ами сичко чтоо виѣи бѣше оѣо
мѣгѣвоѣ чтоо неше сѣмъ гѣмъ
ному чѣкъ да бѣде, ами нѣше да го
обрьне на животъ чтоо расмотри бѣ,
едно оти да нѣбати трѣте дѣни
ѿ вѣчна мѣжа, а трѣто на оуѣавѣ
таината добрына стѣмъ николѣ

и доде сѣка боска прѣзъ сичките
днѣ сѣмъшѣ като и дрѣвѣте дѣца,
а тоѣи въ срѣдѣхъ и въ пѣтѣхъ ни
вѣлагане въ устѣта си боска ни-
какъ, тѣмъ веднѣщъ прѣзъ денѣтъ
и то кога заидѣше сѣнце

ами се и оуѣе бѣтѣше

на чѣо ѿ гѣхъ нѣчто добро да при-
плѣды на душѣта си

и за прѣмногата нѣгова добрина та
то поставиха на ѣ сѣщенникъ,
ѿ владика стрика му николасъ ѣме-
му, братъ бащѣи мѣ светому николѣ

Нинаѣ на нѣговото слово гѣи, оти
когато то рѣкопѣлатахъ све-
тато ѿ архереа стрика нѣгова,
прорече самъ си вѣнѣката духомъ
светымъ

ѿ какъ то поставиха на сѣ сѣ-
щенникъ,

немѣха да оставѣхъ на томъ, тѣмъ
гоуѣи сѣмънорѣшны гѣхны сѣмъ

богаѣство ако ти тече а ты не гѣи
мѣ се радуѣи

чѣмъ гвѣрь бѣмъринъ

и ѣмане дѣщере трѣи, не бѣха оуѣе
оуѣени на бѣха гвѣрь хѣбавѣ
и на лице и на сѣмъ

и случѣи се на дѣспроманѣ оуѣи
бѣмъринъ гвѣрь

ами сичко чтоо виѣи оѣо бѣже и
прѣмѣлѣстѣвѣи бѣше чтоо зѣмѣи

и тате старшо дщерь за мѣжа бо
татого оу гоули градъ и тате и
припако коукого трѣбѣване и вѣн-
чане ю по законъ хъвъ

и оукоуни постарата си дщерь и по
законъ христовъ згоди а мѣжа
боуѣрине в' гоули градъ

Разликиѣ между двата текста все тъй вървятъ — въ „Любянския да-
маскинъ“ се повтарятъ чести изпускания и съкращения, както видѣхме
по-горѣ. Така напр. въ сѣццого слово за св. Николай сѣ изпуснати
нѣколко страници отъ по-стария оригиналъ, сѣназентъ въ нашия рѣко-
писъ: отъ стр. 205 на подирния (вж. по-долу стр. 85 на печ. издание)
ю кѣмъ сръдата на стр. 216, а именно отъ думитѣ „и тоа се излави
стѣмъ доброто“ (вж. по-долу стр. 89, отгорѣ 10. редъ) до думитѣ „Ѣкакъ се
выѣри цѣрь конъстантинъ“ (стр. 89 на печ. изд., 13. редъ отдолу) — всичко
туй е пропуснато въ „Любянския дамаскинъ“. Сѣщо така сѣ изпуснати
въ подирния други 11 реда текстъ: на стр. 92 отъ печ. изд. отъ думитѣ
„и до тѣка щѣхъме да съврышым словото блѣвеніи хрѣтіане“ (8 редъ отгорѣ),
до думитѣ „ами въ онъзы вѣлика фригия“ (18 редъ отъ горѣ) и пр.

Както се каза вече, въ „Любянския дамаскинъ“ често се избѣгватъ
по-старитѣ членувани патезни форми, срав. още:

Конришески дамаскинъ.

се злани Ѣ стѣо николас и стѣас
Ѣ конатого и приназе на по-
сѣте мѣ (стр. 94).
и изстѣ тѣмничарѣтого (95)

Любянска дамаскинъ.

се збоа като мѣ се поклони светы
николас та пацѣ на поуѣтѣ
мѣ (Меб. XII. 542)
и проводи тѣмничара да имъ каже
(543)

Изобицо по-стари изрази и форми, които намираме въ Конриш.
дамаскинъ, въ „Любянския“ не рѣдко сѣ замѣнени съ по-нови, за да бѣ-
датъ, види се, по-ясни на читатѣля; така напр. въ Конришен. дам.:
„нежели въ френци“ (стр. 91), а въ „Любл. дам.“: „нежели на френско
мѣсто“ (539). Особно това бие въ очи, че писачътъ на „Любл. дам.“
е приночелъ турски думи вмѣсто българскитѣ на оригинала, по-добре
свързани съ нашия рѣкописъ:

Конришески дамаскинъ.

и даде златъ ра и златици златотъ (91)
три жнѣлице ра и златъ (91)
корабиши (91)

Любянска дамаскинъ.

ето че ми даде три жѣлци пен
(539)
три жѣлци заради пен (539).
темиціатъ (539).

и поитише оиѣ хиѣаѣаре (92)	и като плавахъ она нашиѣ (540)
поитише съ корабете до при- стапицето (92)	поитоха съ темите до скелната (540).
воиската что бѣше съ тѣхъшнихъ- цыте (92)	воискаре пангови (540)
оиѣ трѣте властели (94)	оиѣ трѣте нашиѣ (542)
видѣ ли трѣте она властели (94)	видѣ ли трѣте оиѣ бодрѣ (542)

Отъ приложенитѣ съпоставки ясно се вижда, че колкото разлики и да има въ съдържанието на двата текста, тѣ са все такива, които не позволяватъ да се мисли за два различни прѣвода, тъй като на всѣка стѣпка напотивъ личи общиятъ и на двата ржкописа първоначаленъ прѣводъ. Отъ друга страна важенъ фактъ е, че въ всички случаи, въ които отъ Любянския дамаскинъ се отклонява текстътъ на нашия дамаскинъ, той напълно се съгласява съ Троянския дамаскинъ. Това напълно констатирахъ, като го сравнявахъ съ самия оригиналъ въ допълнение на сравнението у Арипова на Любянския съ Троянския дамаскинъ. Малки разлики, които твърдѣ рѣдко се откѣриватъ тукъ тамъ, като напр. „отецъ мѣ“ въ Троян. д. срещу „баща мѣ“ въ нашия, нѣматъ никакво значение: прѣписвачитѣ сж се водили по първоначалния прѣводъ, безъ да сж измѣнявали изразитѣ на оригинала. Само въ правописа между Троянския и Коприщенския има видна разлика, а сжщо така и поради различното влияние на мѣстния говоръ: троянскиятъ не е допустналъ характерната въ нашия дамаскинъ замѣна на ударено ѣ чрѣзъ а — влияние на коприщенския говоръ. Правописътъ на Троянския дамаскинъ е пофонетиченъ, понеже рѣдко се явява ѣ съ фонетична стойностъ на ѣ, което напотивъ въ нашия дамаскинъ е обикновено нѣщо, а се прѣдпочита знакътъ ѣ (ѣ), не рѣдко и историческата буква ж съ значение на ѣ. Съ Троянския дамаскинъ и съ нашия се сходя откъмъ текста Тихопраровскиятъ дамаскинъ, отъ който П. Лавровъ даде образци въ своя Обзоръ. По правописа си послѣдниятъ по се сходя съ нашия, тъй като и въ него често се употрѣбя ѣ вм. ж, докато споредъ Лаврова въ него буквата ж е употрѣбена само два пѣти (ц. съч. 5). Така е и въ нашия дамаскинъ: ж се срѣща само единъ пѣтъ, а често се срѣща а съ значение и на ж. Забѣлжително е, че Тихопраровскиятъ дамаскинъ е принадлежалъ едно врѣме на Сопотската община (вж. Лавровъ, ц. д. 6), а това съвсѣмъ се съгласява и съ изтъкнатото пѣлно сходство на текста и съ разликитѣ въ графиката между тоя дамаскинъ и нашия. Явно е, че първоначалниятъ оригиналъ е идѣлъ отъ Западна България, че е достигналъ по прѣписи въ

бѡй се Оѡмо моа блѣтъ ще да бѣде съсѣ тебѣ. и той рѣ: гѣи, изстѣ ме гдѣ ищѣнь. тѣкмо въ индіа не дѣй мѣ пѣцѣ. И тогѣва слѣзѣи се ѿ индіа нѣкой члѣкъ кзѣнець дошѣлъ въ іерлѣимъ: името мѣ бѣше авванъ. Пѣстѣнь бѣше ѿ индійского црѣа гзетаѡбра да ище да оуцѣни майстора дрьводѣлца и зѣжѣника щѡ зида каменіе и да ѣ хытрѣць. И ходѣше из градъ и питаше за такѣвзы майсторъ. и гѣ мѣ се гавѣ катѡ едѣнь болѣбривъ члѣкъ. и рѣ мѣ: тѣи ли ищѣнь члѣка майстора дрьводѣлца. и она кзѣнець мѣ каже: азъ ищѣѣ. и гѣ мѣ рѣ: азъ имѣа едного члѣка хѣтра майстора дрьводѣлца. амѣ ако щѣнь да оуцѣни да ти го даѣ. и показа мѣ го ѿ далѣче. и оуцѣниха се. и оузе гѣ ѿ него арафѡва. і грѡша. и записаха щѡ трѣбѡе. и тогѣва хѣс заведе Оѡма. и прѣдаде го оноуѣва кзѣнець авванъ. и кзѣнець катѡ видѣ Оѡмѣ и понѣта го за хѣа и рѣ: тоѡ ли е твой гѣподаръ та тѣ оуцѣни и даде тѣ менѣ. и Оѡмѣ рѣ: истина е гѣдѣнь мой. и наурѣ помѣе Оѡмѣ гѣз ѡѣ и рѣ: волѣа твоѣа гѣи та ѡѣде. и пойдѣ при оноуѡва кзѣнець аввана. и оуцѣзоха оу гѣема и двѣта. и Оѡмѣ ничѣто не имаше при себѣ тѣкмо цѣнѣта си щѡ бѣше зѣслѣ наурѣ. и попитѣа го ѡнѣзи кзѣнець и рѣ мѣ. какѣва майсторѣа змѣнѣнь. и Оѡмѣ рече: на дрьво съ дрьводѣлець и змѣа и рѣаа и корѣѡе да прѣаа. и на камене съ хытрѣць да зида двѡрѡве и полѣты царѣски да прѣви. и авванъ мѣ каже: такѡуѡва майстора и царѣ ище. И слѣзѣи се тогѣва вѣгрь двѡрь. и пойдѡха на станъ з нѣкой градъ андрѡноль. и бѣаха оу едѣнѣ кѣнца. и гѣмо щѡ бѣше господаръ и сѣдѣа на оноѡва мѣсто. и чѣнѣше свѣдѡба на своѣа дѣнѣра. даѡанѣа едѣному царѣскому сѣнѣ. и зѡаха на свѣдѡбата оноуѡва кзѣнець и Оѡма съсѣ него. и оноуѡва кзѣнець царѣского члѣка тѣрѣаха на почѣстно мѣсто. а Оѡмѣа на край на по лѡно мѣсто. и когѣа бѣи врѣме да сѣ весѣлѣтъ и да пѣатъ съсѣ голѣма чѣпѣ виѣно. дойдѣ редѣ и до Оѡмѣ. ѡжѣи члѣкъ нѣлѣ е. пѣзи се ѿ много пѣтѣ. и пѣнѣ да зѣме ѡнѣзи чѣна. и едѣнь безѣменъ ѿ слѣзѣте щѡ слѣзѣаха здари Оѡмѣ едѣнѣа плѣснѣца и рѣ мѣ: на свѣдѡба си зѡѣнѣ. щѡ се не рѣзѣѡанѣ амѣи си носрѣѡанѣ. и Оѡмѣ мѣ рѣ: да ти остави гѣ сѣрѣшенѣето на она свѣтъ. а рѣката щѡ си прѡстрѣлъ та мѣ здари: звѣрѣ да ти а растрѣѣнѣтъ и много люде да видѣтъ. И тоѡа чѣа тоѡа слѣзѣа бѣи на клѣденѣць ѿ вѣика двѡрь да донѣсѣ водѣа да прилѣѡа з виѣното. и слѣзѣчѣсе звѣрѣ на она клѣденѣць. и фѣаги оноуѡва момѣка и зѡаѡи го и раскѣа го. и зѣе му щѣ ѡнѣзи рѣкѣа щѡ бѣше здарила анѣла. и донѣсѣ а на трѣпѣзѣта прѣѣ сѣчѣкѣте. и остави а та се покѣже прѣѣѣ сѣчѣкѣте та видѣтъ щѡ е неѣправѣа бѣла и здарила анѣла. и сѣчѣкѣа люде плѣдаха ѡнѣзи рѣкѣа да а познаѣтъ чѣна е. и нѣкоѡа жѣнѣа него свѣрѣаха та бѣше

видѣла и чюла що бѣше рекъ. Оомѧ оимѣва момъка що го плеснѣ и рѣ^ѣ герѣѣ и високо на онѣа транѣза. Чюйте вѣе що стѣ събрани сегѧ на гѣа транѣза малы и велики: да знаѣте че съ е намъ сегѧ показало чюдо на гѣа транѣза, гѣ ли ѣ или бѣжѣи пѣкой аиѣль: що сѣди тѣка сегѧ стѣ^ѣ иѣа. защо азъ видѣ^ѣ като го плеснѣ вицѧрѧ що слѣжи, и той мѣ рѣ^ѣ: таа гвѣа цесна рѣка ѡѣ да ѧ донесѣ и много людѣ да видѣтъ. и видите какъ мѣ се събѣ дѣмата тоа чѣ^ѣ, и тогѣва сѣчка транѣза по-чюди се, и разбѣра се това чюдо и до гоѣподѧри. и кога се разыдѣха званиите що бѣха на свѣдѣгѧ и тогѣва зова ѣна гѣндарѣ аиѣла Оома и рѣ^ѣ мѣ: като можениѣ да прокльиошѣ и стѣмрѣтъ го найде, стѣвори бѣвъ и помоли се бѣ за моѣтъ дѣцѣра дѣто ѣе сегѧ за невѣста и покажи ѣ пѣкое добѣо знаменѣе. и аиѣль Оомѧ зарадоува се и рѣ^ѣ, да бѣде що си рекъ. и тоа чѣа отидѣ при тѣѣ дѣто бѣха самы онѣа млѧды. и много дѣмѧ иѣ и кѧза иѣ за хрѣта какъ се порѣди и какъ се расцѣ и въсѣре въ третѣи гѣиѣ. и кѧкъ е той ѣеговь аиѣль, набѣи ги на чистѣта да стѣ чѣсти, и та си плѣта свѣа знаѣтъ. и много иѣ показа и прѣдаде ги на бѣа и ѣиѣе. и тоа чѣа самѣи гѣ при тѣѣмъ дойдѣ и прѣтвори си образъ като Оомѧ аиѣду и се да дѣма съсѣ онѣа момѣ. и ѣиѣ мѣжѣ ѣейнѣ като испровѣди Оомѧ аиѣла, и затѣори вѣратѧ и вѣрнѣ се при женѣтъ сѣи чюди се рѣ^ѣ: азъ сегѧ тебѣ испровѣди^ѣ. ѣ гѣѣ пакъ тѣка се найде. и гѣ мѣ рѣ^ѣ: азъ Оомѧ ѣѣемъ ами съѣ бѣратѣ и гѣ ѣеговь. ами кой ѣѣ ходѣ сѣѣ мене като и Оомѧ и да се ѣѣрече ѣ тоа свѣтъ а да оставѣи и цѣѣтво и женѣ и сѣлѧ зараѣ ѣме моѣ и залѣоби мене: не тѣкмо бѣратѣ мой ще бѣѣ, ами и наслѣдникъ на моѣ цѣѣтво ще да бѣде до вѣка и да цѣѣствува съсѣ мене. това рѣ^ѣ и лиѣѣа и веки се прѣѣ тѣѣ не видѣ.

Неизвѣстниятъ български дамаскинъ, отъ който сѣ прѣписи и четирѣ дамаскина. — Копривщенскитъ, Тихоопрѧвовскитъ (Сѣнотскитъ), Троянскитъ и Люблинскитъ — е билъ откъмъ съдѣржание по-пълненъ. Въ нашѣтѣ прѣписи сѣ изпускани много слова отъ подѣрния, а най-малко се е отдалечилъ отъ него Тихоопрѧвовскитъ прѣписъ, чиѣто съдѣржание е сообщено у Лаврова (с. 3—5). Този дамаскинъ захваща съ „поучение върху десетѣѣхъ заповѣди“ (спазенъ само краятъ — 20 рѣци, съ коѣто захваща и Троянскитъ дамаскинъ. Въ послѣдния словѧта сѣрвѣтъ по сѧщия рѣтъ, както и въ Тихоопрѧвовскѧ до края на словѣто за Ивана Златѣуста, царѣградскѧ патриѧрхъ (въ Троянскѧ г. г. 1115—1117); тѣкъ е пропуснѧто житѣето на св. Ивана Златѣуста, коѣто го има въ Тихоопрѧвовскѧ (с. 111), слѣдъ коѣто пакъ

слова вървятъ еднакво до слово за Рождество Христово (Троян. г. л. 153); слѣдъ това въ Троянския д. сж взети само още три слова за поклонението на честния кръстъ, за цвѣтоносие Господне и за погребението Христово, а сж изнустнати другитѣ слова, които сж въ Тихонрав. д. на л. 164—233 и л. 268—326.

Прѣписвачтъ на нашия дамаскинъ е правилъ шикатъвъ изборъ на словата — захваналъ е тепърва съ словото за св. Апостолъ Тома, което и въ Тихонрав. и въ Троянския д. е седмо по редъ. Въ нашия дамаскинъ по-надирѣ сж поставени: слово за св. Евстатия, новъ Ювъ, което въ първитѣ два дамаскина е него по редъ; слово за рождеството на св. Богородица (3-то), въздвижение на честния кръстъ (4-то) и смъртъта на Ивана Богослова (6-то). Пропустнати сж въ нашия д. нѣкои слова, които ги има въ Тихонрав. д., а изглежда, че нѣкои отъ тѣхъ може и да не сж били въ първия български прѣвотъ — общия оригиналъ на нашитѣ четири дамаскина, както напр. словото за св. Алексея Божій човѣкъ. Поради разнообразния изборъ на словата, който сж правила прѣписвачитѣ, въ Троян. д. не се намиратъ отъ словата на нашия дамаскинъ слѣднитѣ три: 1. слово за второ пришествие и за антихриста, съ което захваща Любянскиятъ дамаскинъ; 2. поучение къмъ царетѣ, войвоитѣ, владичитѣ, поповетѣ и всичкитѣ християни да не се опиватъ съ вино, и 3. слово за злитѣ жени. Наонаки липсватъ въ нашия дамаскинъ първитѣ двѣ слова на Троян. д.: слово за 10-тѣхъ заповѣди и житието на св. Симеонъ Стълпникъ.

Като оставимъ на страна замѣнитѣ на а чрѣзъ е и на ж чрѣзъ з, които се срѣщатъ и въ четиритѣ дамаскина и за които се говори по-горѣ като за прѣмъ остатъкъ отъ графиката и езика на западнобългарския оригиналъ, особено въ нашия Коприщенски дамаскинъ има и други такива остатъци. Срѣща се често ъ вм. вѣ въ началото на думи като ѳзми, вм. възми (26), злѣзе вм. влѣзе и пр. Има думи, въ които поради замѣната на ъ чрѣзъ а подъ ударение правятъ впечатление на сърбизми, напр. невестѣвни рай (18), почѣтень (391) и др., ала тукъ а вм. ъ, понеже е подъ ударение, може да бжде и слѣдствие на фонетичното правило на коприченския говоръ. На западнобългарски говори потѣща мидѣ вм. кидѣ, срав. ѿ кидѣ ѿй понна (20); ѿ биле плѣни (62), а още повече та вм. го: та га алѣ мѣчи (56). Несъмнено западнобългарско влияние е оконч. мо за 1 л. множ. число: сега да подем о (56): като си рекѣмъ да подем о (69); салцо рѣи н мѣ с мѣо: ва си поймамаз и да си попитамаз кон ѿ кидѣ е (410).

Особно внимание заслужва на стр. 28 два пѣти употребеніята прѣдлогъ съ въ западнобългарска, удвояна форма: *сось* (о вѣ. ѣ): *нась* *гоцава* иѣ *сось* *гозба* *тѣканнѣа* . . . *амѣ* *сось* *гозба* *пѣбнаа*. Въ ръкописа много ясно е написанъ прѣдлогътъ така, че не може да се прѣдполага неволна грѣшка.

Дористнитѣ форми съ окончание *-ше* въ 3. л. множ. ч., които често се срѣщатъ въ нашия дамаскинъ, сж важенъ остатѣкъ отъ западнобългарския оригиналъ, напр. *тавише* се *теи* (70); и *пише* и *веселѣше* се *сѣички* *гратѣ* (72) и пр. и пр. Особно силно напomniaтъ първичния оригиналъ личнитѣ окончания *-ем*, *-им* у глаголитѣ въ сегашно врѣме ед. ч.: такива западнобългарски глаголни форми има немалко въ нашия текстъ покрай правлнитѣ източнобългарски съ оконч. на *-а*, *-ъ* (*ъ*) или на *-ъ*, срав.: *змѣю* и *рада* и *корѣбе* да *прѣвим* и *полѣти* да *правим* (3); *има* иѣто да *тѣи* *ищем*, *на* *ли* *го* *ищем* *ми?* (13); *не* *могѣ* да *трѣним* *азѣ* (22); и *азѣ* *кога* *таде* *бѣ* да *се* *врѣни* *накъ* (69); *азѣ* *ви* *ищем* *каза* (86); и *не* *смѣю* да *злѣзѣм* (122) и пр.

Много важенъ доказъ по нашия въпросъ се съдържа въ единствения случай, на стр. 333, гдѣто спомат. глаголътъ *ице* въ бѣдеще врѣме е прѣдаденъ *чрѣзъ* *те*, което не ще да е друго освѣнъ неточно прѣдадено *къ* *накъ* по западнобългарски оригиналъ, въ който трѣбва да е имало такива бѣдещи врѣмена. Срав. „*като* не е било нито *те* да *быде*“ (333).

Понеже съдържанието на нашитѣ дамаскини само отъ частъ е прѣводъ отъ грѣцкия оригиналъ на Дамаскиновото „Съкровище“, а другата частъ съставятъ слова и жития отъ разни източници, между които иѣкои и сръбнобългарски, каквото е напр. житието на св. Петка отъ българския патриярхъ Евтимій, бихме очаквали да намѣримъ и въ езица и правописа на отдѣлнитѣ слова въ единъ и сжѣцъ дамаскинъ иѣкои разлики споредъ казанія имъ различенъ произходъ. Ала такъво иѣщо не се забѣлѣзва: въ нашия дамаскинъ езикътъ и правописътъ съвсѣмъ сж еднакво издържани, така че нито между слово за св. Петка и кое да е отъ словата на Дамаскина Студита откъмъ нея страна иѣма никаква разлика; тѣкмо въ житието на св. Петка се срѣщатъ и спомнатитѣ примѣри: *зми*, *невещестѣви* и др. Отъ всичко туй трѣбва да заключимъ, че и западнобългарскиятъ непосредственъ оригиналъ на нашитѣ източнобългарски дамаскини, за които е думата, е билъ такъвъ, съвсѣмъ по съдържание дамаскинъ. Този трѣбва да е прѣдставлялъ компилация отъ статии, избрани изъ първоначелния пакъ западнобългарски прѣводъ на цѣлото Дамаскиново Съкровище, и изъ други, по-стари

сръбнобългарски сборници отъ жития въ западнобългарска редакция. Този въпрос по-нататъкъ не може да се слѣди, докато сравнително не се изучи съдържанието на всички наши „дамаскини“.

Нашиятъ Копривщенски дамаскинъ е отъ началото на 17 в. и го смѣтамъ за най-старъ между споменатитѣ четири източнобългарски дамаскина, а всички, безъ съмнѣние, сж отъ 17. вѣкъ. Прѣписътъ на Троянския д. трѣбва да е станалъ не по-късно отъ половината на сѣщия вѣкъ, докато Люблянскиятъ дамаскинъ напротивъ трѣбва да е по-сѣмѣненъ отъ края на 17 вѣкъ. Къмъ туй заключение ме довеждатъ не толкова съкращения на текста, които посочихъ, колкото честитѣ замѣни на по-стари форми съ склоняванъ членъ съ по-нови съ несклоняемъ членъ, замѣната на пасивни конструкции съ активни, а най-много замѣната на множество чисто български стари изрази съ съотвѣтни (и не винаги точно) турски изрази. Понеже и Тихонравовскиятъ (Сопотскиятъ) дамаскинъ откъмъ турски изрази се отличава отъ нашия дамаскинъ и Троянския, та въ това отношение е сроденъ съ Люблянския, бихъ отнесълъ и него заедно съ подирния къмъ края на 17. в. Върху турскитѣ изрази въ Люблянския и Тихонравовския д. обърна внимание проф. Лавровъ въ ц. свѣд. „Дамаскинъ Студитъ“ стр. 50—52.

Относително употребата на а. покрай ѣ съ значение на подирното въ Троянския дамаскинъ и употребата на а съ значение на та казахъ погорѣ, че тия графични отлики сж несъмнѣнъ доказъ за влиянието на влахобългарската писменость, което въ сѣвероизточна България е било силно и е достигало до Балкана, докато сръбската редакция чрѣзъ западнобългарската писменость въ 17. в. е проникнала и въ южна България — до Родопитѣ и въ Сръбна гора. Това се доказа и отъ множеството ръкописи писани въ южна България съ сръбска редакция. Въ Сръбна Гора се срещнали и двѣтъ влияния.

II.

Езикътъ на наметника.

А. Правописъ и фонетика.

Прѣминавамъ къмъ езика на нашия дамаскинъ. За да може се използва езикътъ на нашия дамаскинъ като материалъ за историческата ни граматика и диалектология, потребно е добръ да вицкинемъ въ фонетичната стойность на графиката на наметника, която прѣдставя свършено забърканъ правописъ. — резултатъ отъ компромиси на пѣвочно

правописни школи и разнообразно четене по-старитѣ оригинали. Сръдно-българската редакция, въ която юсовѣтъ често се смѣсватъ, е била причина, че прѣзъ 16. и 17. в. за нашитѣ неучи писатели, които били силно влияни отъ съврѣменния си роденъ говоръ, ставала правописната употреба на ж твърдѣ мъчна; тѣ не знаели да му доловятъ правилото, понеже и понятията за фонетичната стойностъ на тая буква били забъркани: по живия езикъ въ източна България се слагало понятие, че то означава вокалъ ъ и а (слаботѣмно а), докато споредъ твърдѣ влиятелната тогава сръбска редакция, която напръдвала отъ западъ, подкрѣпяна и отъ руската редакция, що идѣла откъмъ Влахо-Молдавия, се прокарвало по-авторитетно, черковно-книжовно четене на тая буква съ значение на у. Отъ друга страна народниятъ говоръ налагалъ въ много случаи своята фонетика, и понеже въ останкитѣ отъ сръднобългарската писменостъ и особно пъкъ въ влахобългарската старото значение на ъ като бѣлѣгъ на сѣщински вокалъ се е подържало, нашитѣ прѣписвачи неволно почнали да си служатъ не само съ ъ но и съ ъ вм. ж. Сръбската редакция на по-старитѣ оригинали на нашитѣ дамаскини, въ която вмѣсто ъ и ѣ било прокарано само ѣ, е причина, че въ нашия дамаскинъ ѣ се употребя съ стойностъ на ж, както се произнася въ Източнобългарско. Видѣхме, че въ Троянския дамаскинъ послѣдното влияние не е проникнало и че ъ правилно прѣобладава подъ влияние на влахобългарскитѣ черковни книги. Ала чисто фонетичниятъ правописъ — замѣната на ж чрѣзъ ъ(ѣ) — не ще да е задоволявалъ прѣписвачитѣ, които тъкмо поради туй, за да спазятъ поне донедѣ по-книжовенъ характеръ на графиката, прѣдпочитали въ по-западнитѣ области да пишатъ ъ, макаръ че съ това се отдалечавали отъ „простия български езикъ“, на който искали да пишатъ дамаскиновитѣ слова. Така е постигвалъ именно прѣписвачътъ на нашия дамаскинъ, който колѣбливо прѣдава ж чрѣзъ ѣ и ъ. Понеже послѣдното писане било несъгласно съ българския езикъ, у сѣщия прѣписвачъ, а вѣроятно и у прѣписвача на по-стария оригиналъ, имало стремежъ да не се прѣнебръгва съвсѣмъ по тоя правописенъ въпросъ и сръднобългарскиятъ историченъ правописъ, именно да се пише и знакътъ на носовката. Ала сръднобългарската правописна традиция въ по-западнитѣ български области е била твърдѣ слаба — знаело се е че има два знака ж и а, знаело се е, че тѣ се смѣсватъ, и още, споредъ мене, знаело се е, че въ нѣкои български ръкописи фактично е прокарана употребата на сѣщата носовка вмѣсто деѣтъ, именно на носовката а.

Понеже руската редакция тъй също е поддържала буквата **ж**, макаръ и съ друго значение, тази буква била приета въ правописа на нашитѣ дамаскини не само съ двойно фонетично значение — на *я* и *е*, но въ пѣкни, а именно въ нашия, и вмѣсто **ж** съ фонетич. стойностъ на *ъ*. Единъ пътъ нашиягь прѣписвачъ се забравилъ да напишеть същинско **ж**: „доставаше люде да се надорѣзжтъ“ (38), а инакъ последовно е избѣгвалъ тази буква, за която билъ криво убѣденъ, че тя се чете *ъ*, та вмѣсто нея, покрай *ъ*, *ь*, *а*, написвалъ по пѣк-та и **ж**, което самъ той безъ стъмѣние въ тия отдѣлни случаи четь като *ъ*. Че тази употреба на **ж** е последна реминисценция отъ сръднобългарската редакция, вмѣкала се по казания начинъ въ нашия паметникъ, е несъмнено. Следъ казаното ясно ще се разбере различното значение на **ж** въ правописа на нашия дамаскинъ, а именно въ слѣднитѣ примѣри.

1. **ж** съ значение на *а* по гласежъ равно съ *ъ*, или, когато е въ края на дума безъ ударение равно на слаботъменъ *ъ* сир. *а*. Специално въ коприщенското нарѣчие, което се е отразило въ нашия дамаскинъ, **ж** вм. **а** подъ ударение може да означава и чисто *а*, а по аналогия и безъ това условие може да замѣстя *а*, срав:

втори пѣтъ (86); срав. съ: слези мѣ се на пѣтъ (87); тоѣзи пѣтъ (284); что щѣтъ да бѣдѣтъ (235); срав. съ: по нека самъ та ба де (267); да бѣде (268); не могатъ (133); донесе моти́ка (53); и стѣна еѣ́конь и въсѣ́нь (46); дръжъ въ ръка своя (112); и доидоха на вѣсточъ страна (106); щѣтъ да ме заведѣтъ (36); да си проливѣхъ кръвь (38); подѣма зла рѣчь (136); враждѣ имахъ велѣ́ка съе него (128); сториха (3. л. мн. ч. 112); плѣнѣвахъ та доидоха и плѣ́ниха (118); не бои се мѣ́жъ (142); ами мѣ́и влады́ка (158); на пѣ́коѣ женѣ́ вдови́ца (148); помѣ́званъ пѣ́и вдови́ца (149); да не бѣ́и се врати́ла (3. л. ед. ч. 173); почѣ́ди се и замѣ́на се (252); вѣ́ровѣ́ха, ноты́кова́ха (33); нѣ́мчѣ не оставѣ́наха (90); да вѣ́дѣ́ха хѣ́ (162); и ве́дѣ ги зъ кръ́на (ед. ч. срав. и фрѣ́ны омази грѣ́на (201); оживѣ́ха да ви́гнѣтъ вѣ́дѣ́ха (287); срав. и ви́дѣ́ха звѣ́здѣ́та (287); и мѣ́наха мѣ́ се (238); да доведе́ (1. л. ед. ч. 235); да бѣ́дешъ въ горѣ́ (325); да рекѣ́тъ (326); прѣ́стѣ́ни (367); да мѣ́ поставѣ́тъ гранѣ́за (112); конго сѣ́ сѣ́ кры́е (330); като сѣ́ наши́въ женѣ́ и чѣ́да (415); ро́жденѣ́ ехѣ́дно́ва есте (463); така́ (така) вѣ́зѣ́зова́ха (84); и стори́ше така́ (172).

Всѣ такъво значение има **ж** и въ примѣри като: бѣ́тъмни́ца (105); да плѣ́натъ (106); да родѣ́тъ (117); срв. та ви́дѣ́тъ (117) и пр., ала правилно въ примѣри като послѣдния, именно въ окончанieto за 3. л.

мл. ч. сег. вр. у глаголи отъ IV. спрежение, съгласната не е отвърдѣла, та а има гукъ значение на а (я), въ каквото тя най-често се употребя въ нашия наметникъ.

2. а съ значение на ја, ѱ: и ѿнесоха ю и положиха а (23); излѣзе на земля (33); сѣди на садница своа (35); да вида, да навѣа (1. л. ед. ч. 38); да послѣша те (82); кои навѣаше (38); прѣвѣа, дрѣгаша (142); и твоата душа чѣстаа (142); да се ствърдѣа (143); да ѱ оупазы дето а заведе (176); знаа (238); ѿ нѣа (267); да си а загуби дѣа (367); бѣа (367); лежѣа (231), срав. лежатъ (293); щѣа да се збѣа (299); маика със дѣщерѣа си (325) и пр.

3. Слѣдъ меки консонанти а не означава винаги а, но срѣденъ вокалъ между а и е, именно ѱ, което се е развило правилно тамъ, гдѣто въ правописа на нашия дамаскинъ буквата а замѣстя старобългарския вокалъ а — най-често въ окончанията на глаголи отъ IV. спрежение. Поради тая фонетична стойностъ на а въ такива примѣри често прѣписвачѣтъ се е колѣбалъ та писалъ и е. По аналогия гукъ тамъ написалъ а и вм. чисто и първоначално е. Слѣдъ отвърдѣлъ консонантъ се пише а.

а ѱ, пише се колѣбливо ту а ту е: младъ тврѣа (40), срав. тврѣе (40); очите видѣа (83) — и двата издѣа (46); да мѣ се мѣла (109) — да се мѣа (108); да на изстѣа (112), видѣа (131) — да обратѣа (112), да го оставѣа (115), да се наговорѣа, какъ да сторѣа (124); подражѣа мѣ (141), дето мѣ е подражело (144); да сторѣа (106); зчѣа да сторѣа (231); не могѣа ничто да мѣ сторѣа (54); да го исцѣлѣа (54); любѣа да съмъ живѣа (41); любѣа (41); пѣа (283); да ги погубѣа (231); тѣа не звѣаше (131).

4. а = е: по конѣа (82); да го заколѣа (3 л. ед. ч. сег. вр. 84); да го заколашѣа (85); съ корабѣа си (240); поидѣа въ пещѣа (270);

Покрай чистографичната употреба на з (вм. ж) въ нашия наметникъ, както се обясни по-горѣ, често се срѣща и фонетична замѣна на ж чрезъ ѣ (ѣ) и а. Влиянието на копиршенското нарѣчие не е послѣдовно прокарано, и затова не винаги подъ ударение се явява а вм. ѣ (ѣ); това подирното намираме и когато ударението пада върху него. Въ непосредственния оригиналъ, отъ който нашиятъ дамаскинъ е прѣписъ, ѣ ще не е замѣстено а и подъ ударение, съгласно съ повечето източнобългарски говори, та въ нашия прѣписъ само отъ частъ е измѣненъ оригиналтѣ въ тоя фонетиченъ пунктъ подъ влияние на копиршенското нарѣчие. Освѣнъ а подъ ударение, което означава чисто отворено а, вм. ж, срѣщаме а неударено, най-често въ крайнитѣ срички — и това е слабо-

тъмно а, та въ сжцность означава слаботъмень ъ, който отбѣлѣваѣтъ съ а (вж. у мене, das Ossbulgarische, стр. 34). И тъй, освѣнъ замѣната съ а, имаме още три, въ сжцность четири графични замѣни на ж, именно: з (ю), ъ, ѣ, а; отъ тѣхъ з съ огледъ къмъ народния езикъ има сжцата фонетична стойность каквато ъ (ѣ); а означава двойко а: чисто а подъ ударение и слаботъмно, неударено а (а): и з перѣко означава сжция слаботъмень еръ. Трѣбва да отбѣлѣжимъ още единъ знакъ съ фонетична стойность на ъ, който често замѣсти подирния, а именно паерчика '.

Ето примѣри за ъ, ѣ, а, ', з (ю) вмѣсто стб. ж:

и взѣ мѣ ѡнѣ онѣи рѣка... и донесе ю на трапѣзата... и остави ѣа... и сички люде глѣаха онѣи рѣка да ю познають чѣа е (4); хсѣ ѣ същѣ бѣ (10); можешъ виѣ тѣзи полата (11); пристапи и взе го за рѣка (23); и така си прѣдаде нѣѣта въ рѣцѣ бѣжѣи (14); и родиха тѣзи чиста голзбѣца (16); цѣлова си рацѣ (27); не могахъ хлѣбѣ да падѣтъ (11); не може^м тѣи тѣка да бѣдешъ (12); за борбѣта мѣ (39); като е нѣтно и достойно (36); да ми направите сѣиѣ царска полата (7); ако бѣдешъ (40); тако мѣ силѣта на великѣте бѣгове (42); и сѣрѣцнѣха се (62); вдѣи а го (61); станѣха на странѣ (62); а тѣи казѣва как ѣ найшлѣ овцѣта си... овцѣта е загубена (76); трапѣ голѣѣ и вѣтрѣ имаше седмѣ львоѣ (103); и колко съ начѣтъ, нѣкой не знѣе, ами и той не изрѣче колко са на чѣтъ (79); сѣрѣцѣ да речешъ кога съ на едно мѣсто, а на дрѣго нѣса, и кога съ на нѣсто, а на земно нѣсѣтъ или кога съ на зѣмлю а на нѣбѣто нѣсѣтъ (78); слѣзѣи мѣ се на пѣтъ и ѡдѣлѣи се малко ѡ пѣтъ; ами начѣ да бѣе онова мѣло, а то оставѣ пѣтъ; и еѣва го наставѣ на пѣтъ (87); и може ли така да бѣа те (131); нѣи мѣ чѣтъ (134); добро да имате на земна (134); орѣжѣе да ви поѣдѣ (134); орѣжѣе (155); да изѣлѣтъ ванѣта стога (135); да наведѣ на вѣ сѣхотѣ (ib.); да си отѣрѣна лиѣѣто (ib.); и като ходите вѣе камѣто менѣ настранѣ (ib.); зарѣ чѣ бѣ странѣи (ib.); пнѣкъ зара чѣтъ (136); да се зѣи на кнѣга (138); вѣведе го вътрѣ (139); и слѣзна мѣла та и дѣма та на свѣа мѣнка (140); ѡ моѣ рѣка (142); дѣиѣ (142); да се ѡлѣча ѡ тѣзи чѣиѣ (145); мирѣ геѣѣ дѣго си любѣиѣ лиѣта (145); прѣклонѣиха главѣта, и положи си патрѣарѣхъ рѣката (145); и злѣзе и на онѣи вѣдовиѣа лѣзѣто и ѡкѣсна грозѣ (148); и ѡстѣниѣа (150); ами гѣи ѡѣ гонѣи и мѣчи (151); злѣ сѣмъ мѣчѣиѣ (160); да те осѣдѣтъ (150); нѣ си нѣкакѣ сѣиѣ испѣнтѣ (151); ано быѣхъ се по правѣна самѣи осѣдилѣ; какѣ ѣ осѣденѣ (155); и поставѣ стражѣе на сѣкѣи нѣтъ (157); ако ме изѣдѣи (159);

и дойде жѣтва (ж стб. а. 161): злѣма мѣка стѣри (161): доидох^х на канадокѣнскаа странѣ (163): и дѣма си: нещѣ си пои дома; азѣ това нещѣ стѣри (168): погледни на тѣзи отроковѣ (172): да заведѣтъ тѣзи наши отроковѣ (ib.): да нѣмаме вражѣ (177): да има^ѣ вражѣ (ib.): да излѣзешѣ ѿ дружинѣта си (180): что мѣ заповѣда^ѣ да чинѣ това чинѣ (180): свѣтете на главата старѣцова (186): и видѣ мѣбата старѣцова (186): прѣдава^ѣ днѣтъ си, и прѣдаде си днѣта (189): да ме занесѣтъ хлѣбѣ (220): и не могѣ да разумею что щѣтъ да бѣдѣтъ тѣа... а мѣ да доведѣ оиѣ мѣжѣ (235): имаѣ ѿ бащѣ си (249): послѣзна женѣта си (249): скѣпо (251): не смѣю да прѣстѣпа (286): да разсѣжѣ (263): прѣстапникѣ (263): така да бѣде (267): да бѣде (268): прѣба дѣте (282): азѣ не щѣ прѣстѣпни волѣ ѿ моеме (282): да напише нашето име на кнѣгѣта... и въ кнѣгѣта сичкѣ щѣтъ да се напишѣтъ (277): прѣбѣдѣте тѣка прѣзѣ тѣзи нощѣ (282): прѣба дѣте оу тѣзи нощѣ (282): да постѣпы (283): пора чѣхѣ (284): да го почѣтътъ (295): да гѣ издѣтъ (297): сѣ довете; сѣ дове (298): и тои сѣдѣ на евреете (314): кѣщата (299): щѣтъ да се мѣчатѣ (298): че са откѣсна единѣ камикѣ (305): да ни не падѣтъ (331): да ни не падѣтъ живѣ (333): щѣтъ да видѣтъ и гѣбата (349): великѣ мѣжѣ (382): парѣсзватѣ се ѿ мажѣтъ си (383): ѿ главата, ѿ снагѣта (418): на воискѣта (416).

При всичко че и тамъ, гдѣто прѣписвачѣтъ е поставилъ з вм. ж, сѣщинската фонетична стойностъ на послѣдното е т, пакѣ прѣписвачѣтъ нигдѣ не се забъркалъ да напише з вмѣсто първоначаленъ т (ѣ), а това показва, че прѣписвачѣтъ, когато си е служилъ съ з вм. ж, не се е водилъ по живѣ сѣжѣ, а по книжовни образци по графигѣта на кирици отъ сръбска и руска редакція. Ако бѣ механически поставилъ постоянно замѣняващи з съ ѣ (ѣ) и з вм. ж, щѣха да се срѣщатъ случаи и съ з вм. първонач. т и ѣ. И вмѣсто подирнитѣ се употрѣба, подѣ влияние на западнобългарскитѣ оригинали, само ѣ, рѣдко т, когато означаватъ тъмния еровъ гласѣ, а сѣщо тѣй, както и вм. ж, се срѣща а вм. ѣ (ѣ), особено вм. ѣ подѣ ударение. Старата замѣна на ѣ чрезъ е е спасена въ корени и суфиксни затворени ерички съгласно съ народната източнобългарска фонетика. Ще посоча по нѣколко примѣра. Вмѣсто ѣ (ѣ) често се употрѣбѣ знакѣтъ '. Секундарниятъ вмѣстѣнитѣ еровъ вокалъ ѣ често не се пише, като се спазва по-старѣ правописѣ.

ѣ (ѣ) и а вм. стб. т, к: гѣкмо (1) дѣщѣра (3); дѣщѣра (4) въ нѣка (3); и видѣте, как мѣ се събѣ дѣмата (4) ала: на земѣла не саби се архѣглѣ

дамата (468, срав. и: ето сега зби ти се дамата (469); що си рекаль (5); да си плътъ зчювать (5); прѣлѣстника (6); и изсти да видать, съгради ли оома онѣзи полата (8); днѣжни (10); слѣзѣ (17); невестѣстѣвни раи (18); на сѣмизване (22); огнь (23); на чѣтири пѣприца (27); вѣиць (30); мѣстѣше на гмѣт си (33); камьто пѣгова вѣра (37); със пѣговѣтъ си ножъ (41); гечѣге скоро на вѣи'ка градъ (57); съи архѣлѣ (105); мѣсто грѣзно и тѣмно (37); въ съборнѣ тѣмницѣ (37); из' темница (10); тѣмни-чѣрагата (153); тѣмничѣрагата что назы тѣмницѣта... и поиде тѣмни-чѣнии стражарь (238); гама (299); тѣмницѣ (300); ла жѣга дѣволевка и ла ганѣето антихрѣстово (297); лѣжа (302); да излѣжать (315); да закѣснать (291); щѣтъ да исѣхнать (298); пѣчѣсть (26); се обезчѣ-стѣше (215); бѣше ѿ црѣа почѣтень (391); и онѣзи мом'къ (122); ѿ дѣно морето (121); потѣп'ка (189); пот'п'ка (195); пет'къ (197); и онѣзи оцѣ на дѣщерите (201); състанѣ се със блѣженнаго сѣа своего (184); сѣнанѣ (202); със неговѣтъ си езѣкъ (47); да чюѣат' такѣвѣзы глаѣ (232); на сынѣ (50); нашите съ нове (235); страшни сѣнища (235); на рѣтѣ корѣблю (240); дѣх'на великѣ вѣтрѣ (247); балнѣва (261); добиткъ (270).

Тукъ тамѣ срѣщаме отдѣлни случаи отъ извѣстна редукция на неударенитѣ вокали въ източнобългарскитѣ говори. Подиръ първоначалната западнобългарска основа на езика редукцията на вокалитѣ се е вмѣкнула въ слабѣ размѣръ само тукъ тамѣ, срав.: гѣлѣма пѣчѣсть (26); идѣтъ на фрѣнскѣ мѣстѣ... на фрѣнско мѣсто (50); и на зтрѣ стѣнѣ онзи кораб-никѣ (50); азъ мои живѣгъ у тебѣ оставиѣ (19); въ сѣгашии врѣмена (383); ѿ жилѣва (220); гѣ пѣтѣпекѣ (332); младо дѣти несѣвършено (266); вѣе седете да лѣвите лѣвъ (396); и много пѣты сѣ прѣтваранѣ като звѣрь страшенѣ (— прѣтваранѣ (17); прѣд (— прѣдѣ) твоѣ царѣтво (219); по гѣлѣмо (258); бѣхожѣма (а ѣ) (245); че със сѣе е показѣло (4); тѣе съ дръжаха на чистота (6); които сте съ днеска събрѣле (453); бѣгъ що съ е раснѣлъ (464); пен'лъ (пенѣлъ) (455); не събѣрѣли се със злѣи члѣци (383); да иде да гѣ чѣтѣ (93); срав.: иди и прѣчѣти ми лѣцѣте, ѣв.; иначе да чѣге (146), а тѣхнитѣ гѣла иде да гѣ фрѣлѣ по улицѣте (318); ами са гѣ сѣ снаа вм. сега (170); чи какѣни олови (332).

Съгласно съ източното произношение ѣ означава въ нашия дама-скинѣ ѣ само кога е подѣ ударение прѣдѣ тѣврѣа срѣчка или съгласна (остатѣтъ отъ такава срѣчка); прѣдѣ мека срѣчка, ако е ударено, означава чисто е, а безѣ ударение то е слабо потѣмниѣло. По пѣкога вм. ѣ фоне-тически е отбѣлѣзанѣ гласѣжѣтъ му съ ѣа (а) или е, напр. дѣцѣта из-мрѣаха; доде мѣ сѣчка снага окрѣставѣа (390); ами е змрѣалъ; на-

къде (429): оживяваще сега твои синь (430): тѣх не давамъ, запови-
дамъ ти на това място (425): това си ты видѣлъ бѣа (395): онзи
рогачъ вие сѣ не видѣа (395): дето бѣше видѣлъ (396): по гълемо
нащо (396): на сичѣхъ тѣа злыни цѣарь (265): глѣла ма скръбъ (467):
оставиле онова тѣло вѣнцо при телото свѣти Петки (22): мѣста (84):
лакѣвать (65).

Сѣди отъ западнобългарския оригиналъ сѣ рѣдкитѣ случаи, гдѣто
е писано е вм. ѣ несъгласно съ източнобългарското произношение, нпр.
безъ мѣра (137). Сѣщо такъво значение иматъ и нѣколко случая останки
отъ лабиално л: землѣа (1); земля (32) не оставлѣше ихъ, ами им се
явлаваше и казваше имъ (51): дръжаше гола сѣбла въ ризката си
(436); поѣфрѣли онѣзи сѣблѣа (436); кораблѣа (207); люблѣа да се
почетѣ (40); срав. и люблѣа да сѣмъ живѣ (40); да си оставлѣа (1. л.
ед. ч.) жената (169).

На особно правописно правило — съвсѣмъ непослѣдовно издръ-
жано — се дължи, че и въ нашия дамаскинъ подъ влияние на непо-
срѣдствения оригиналъ е писано ѣ съ значение на и подирѣ твърди
съгласни, нпр. хѣтра, онѣзи, оуцѣнѣи и пр. (1) и пр. така че въ сѣщность
сѣвсѣмъ произволно се замѣстятъ и двѣтѣ букви ѣ — и безъ каква да
е разлика. Прѣдъ гласна і (ї) вм. и е правило. Буквата ѣ рѣдко се
употрѣбѣа въ нашия рѣкописъ. Въ Троицкия дамаскинъ, напротивъ,
навредъ е прокарапа тѣа буква.

Заслужва да се спомене, че въ рѣкописа доста често се срѣща
буквата ѣ: зѣжѣника, зѣла (2), зѣтъ (87), зѣвѣдите, вѣсѣхъ (81) и др. —
остатѣтъ отъ първоначалния западнобългарски прѣводъ. На фонети-
ката на народния говоръ а така сѣщо и на по-старитѣ образци се
дължатъ колѣбанята въ правописа нпр. между н' и и: банѣа и бана (37),
хѣ и х: цѣтъ да захѣлѣтъ на мѣртвите (325) и пр.

В. Морфологични и синтаксични особености.

Въпроситѣ, кога и по кои причини сѣ изчезнали старитѣ косвени
надежни форми въ именната флексия на българския езикъ, кога се е
установила редовната употрѣба на сегашния несклонѣемъ членъ и кога
е изчезналъ инфинитивътъ у глаголитѣ, сѣ най-капиталнитѣ въ бъл-
гарската историческа граматика. Че началата на тѣя промѣни въ езика
ни сѣ тѣзрѣтъ стари и че достигатъ най-малко до XIV. вѣкъ, е не-
съмѣнно, ала не е тъй извѣстно, до кога е траяла борбата между ста-
ритѣ форми и новитѣ, които сѣ ги замѣстили, кога съ други думи се е

завършилът реформеният процес, който окончателно е далъ на езика ни сегашния му новобългарски характер. При липса на наши наметници на народния езикъ отъ най-важния периодъ — 14. — 16. вѣкъ, известна свѣтлина върху казанитѣ въпроси държи езикътъ на влахо-българскитѣ грамоти отъ него време въ свързка съ оскѣдитѣ данни, що черпимъ за едната цѣль иъъ нашихъ срѣднобългарски книги, между които по значение първо мѣсто и досега заема българската „Троицка повесть“ отъ 14. в. Ала за слѣдитѣ два вѣка а главно за 16., когато новобългарскитѣ черти на езика ни сѣ взели рѣшителенъ прѣвѣсъ, ние бихме били въ голѣма тъмнина, ако да нѣмахме своитѣ дамаскини. Въ най-старитѣ имъ рѣчници отъ XVII. вѣкъ, какъвто е и нашиятъ рѣкописъ, напълно владѣе съвременниятъ български езикъ, по който можемъ сигурно да заключаваме отъ частъ и за езика отъ втората половина на XVI. вѣкъ. И тъй съ помощта на дамаскинитѣ, като ще се проучатъ внимателно и всички други откъслечни данни върху състоянието на българския езикъ отъ срѣднобългарския периодъ насамъ, ще можемъ скоро органически да свържемъ подирния съ новобългарския периодъ на езика ни та най-сетнѣ да се свѣтлятъ напълно главнитѣ моменти отъ историята му прѣвъ споменатитѣ три вѣка.

Въпрѣки забърканата графика на нашия рѣкописъ, чистото значение по-горѣ оцѣнихъ, всѣду виждаме въ езика чисто народенъ елементъ: книжовното влияние не е отивало до тамъ, щото да натрани употребата на думи и изречения, несвойствени на съвременния живъ езикъ. Доколкото има слѣди отъ такъво външно влияние, тѣ сѣ изолирани, лесно се разпознаватъ отъ общия езиковъ usus та безъ мака ги отгѣлваме отъ подирнитѣ, които единствено иматъ цѣна за нашата цѣль. И тъкмо за множеството надежни форми, остатъци отъ старобългарския езикъ и несвойствени на разговорната българска рѣчъ отъ днешно време, ала общно засвидѣтелствувани като архаизми въ нашитѣ парѣчия, не можемъ каза, че не сѣ явили форми, взети иъъ съвременния на прѣмислатитѣ народенъ говоръ. Тѣ сѣ и то и тъй типично се повтарятъ въ еднакви изречения, че не може вече става въпросъ за отношението имъ къмъ живия езикъ. Още повече се изтъква това имъ значение и поради обстоятелството, че не прѣдъстои никаква конкуренция, защото въ днешния езикъ е замѣнена чрѣвъ нови, аналитични надежни форми, се явява оцѣтъа, а само слѣди наредни форми, въ то тъкмо тѣхъ, отъ които и въ сегашнитѣ наши диалекти има остатъци. Непосветениятъ въ езиковата история може да се смути отъ туй, че покрай архаизмитѣ, за които

е думата, редомъ и правилно се употребяватъ новобългарскитѣ имъ замѣни, които днесъ изключително владѣятъ, ала историкътъ на езиковитѣ процеси напротивъ тъкмо въ тия паралели намира още по-голъмо доказателство, че въ езика на нашитѣ дамаскини, като изключимъ книжовния елементъ, разбира се, се отразява сѣщинската жива рѣчь съ необходимитѣ и дублети и колѣбания — морфологични и синтактични, гѣй като е безспорно, какво безъ тѣхъ, които можемъ да уподобимъ на прѣходни мостове, не би билъ възможенъ изобщо историченъ развой на езика даже и въ областта на чисто фонетичнитѣ промѣни, които по-незабѣлвано се извършватъ. Отъ нашия паметникъ се вижда ясно, че дори и прѣвъз 17. вѣкъ всичкитѣ сегашни „архаизми“, спазени въ езика на народа и особно въ народната поезия, още били живи форми въ ежедневната — разговорна рѣчь. Особно е интересно, че и фрази съ склоняемъ членъ още сѣ доста чести, а така сѣщо и инфинитивната форма, ако и щѣрба, безъ окончанието -ти, все още се държи, сирѣчь държатъ се стари конструкции заедно съ въпроснитѣ стари именни и глаголни форми.

Подробното изучаване подирнитѣ успоредно съ цѣлия езикъ на нашитѣ дамаскини ще стане възможно, когато бѣдатъ печатно издадени по-важнитѣ отъ тѣхъ, а тукъ ще изтъкна само по-бѣлѣжитѣ езикови старини. За да се избѣгнатъ повторения, надежнитѣ форми ще разгледамъ въ свръзка съ синтактичната имъ функция въ цѣли изречения. Читателятъ все трѣбва особно да има прѣдъ видъ чисто правописното значение на буквитѣ ѝ — ю (вм. ѡ), чиято фонетична стойностъ, както видѣхме, се равнява на стойността, която иматъ буквитѣ ѝ (ь) въ паметника.

I. Имена.

1. Измежду *мнозинствителнѣ* надежи, които най-добрѣ сѣ спазили старитѣ си форми, ще изтъкна тукъ доста честитѣ въ нашия паметникъ множествени форми на именителенъ надежъ мѡж. р. съ окончание -е, които и тѣ днесъ сѣ характеренъ бѣлѣгъ на коприщенския говоръ, подъ чисто влияние, несъмнѣнно, се вмѣкнали въ езика на нашия дамаскинъ, ср. напр.: корабе (4), бодаре (10), цѣрограване (24), хрѣтѣне (35), еврее (34), войне (42, 405), дѣволскѣ физѣаре (45), таквѣзи мраморе (47), солѣнване (56, ала: солѣвини, ib.), оѣна безъбожнѣ агѣре (60), шестокрылатѣ сѣрафимѣ (79), ораче (81), сѣсѣде (200), визирѣ, нашѣ, кадѣ, целѣне (323), пѣнѣе (405).

Сѣщо така характерно е за коприщенския говоръ окончанието -де въ множ. число на причастието -лъ, което и въ нашия паметникъ

постоянно така окончават, срав.: какъ съ спале (6), оти сте така сториле та сте оставиле (22), рекле, заръчале (23), прѣтрыгиле (52), обыгра- диле (58), исцѣлилے (67), вѣмале (70), напѣлїлє (73): что бѣха остале, като сѣ толкова измрѣлє (99): какъ го съ въ пещерѣ напїлє (289): какъ бѣме допїлє (290): що са допїлє воїне (407) и пр.

Покрай правилнитѣ именителни форми множ. число съ окончание -ове, като нпр. градове, синове, се срѣщатъ и по аналогия образувани съ същого окончание, нпр. лѣзове (337), прѣстове: имаха ꙗ прѣстове (309), пѣтїове (299): синове (235). Ала срав.: грѣби бѣвориѣ са (470).

Отъ западно-българския оригиналъ, вѣроятно, произхождатъ перфѣ- китѣ колективни съществителни форми отъ срѣденъ родъ съ окончание -йє, употребени съ значение на множествено число, срав.: дѣто да имъ исѣшшъ водѣто (298): на горѣто и по планинѣто и по стѣпнѣто (329, 330): нѣтъ да вѣскрѣнаѣ црѣто (340): нивѣто, ливадѣто, долѣто (341): пѣтѣто: има една нива на краи пѣтѣто де минѣха много лѣдѣ нпѣ оузы нѣ* (311).

Отъ два-три примѣра изглежда, че старобългарската именителна форма ед. ч. цркъы е уцѣлѣла, разбираана като *plurale tantum*, та се е употребѣла съ еднакво значение както и формата црква, срав.: братѣ, вѣ есте цркъвы бѣ живому и кон развали црква бѣгѣа . . . : бѣходжане въ цркъвы: злѣзѣше въ цркви (241): събраше се людѣе въ цркъвы (248). По сегашнитѣ наши източни говори често така се употребѣ формата „черкови“.

Косвени падежи.

Освѣнъ винителенъ падежъ, като прѣмъ обектъ, старитѣ косвени падежи се явяватъ правилно замѣнени отъ общия падежъ заедно съ прѣдлогъ, както се употребѣ той и сегѣ въ българския езикъ. Отъ старитѣ косвени падежи още се държатъ като живиени форми само ропителенъ и, ед. ч. мжж. родъ, който служи и за винителенъ при одушевени прѣмети и като генераленъ падежъ съ прѣдлогъ, и дителенъ падежъ м. р. ед. ч., който най-много се спазва въ изречения, въ които има притежателно значение *dativus possessivus*. Ропителенъ падежъ въ рѣдки случаи е спазилъ притежателно значение. Отъ другитѣ падежи на мжж. и срѣд. родъ има слаби останки, а забѣлѣжително е, че почти нѣма примѣри отъ дителенъ пад. ед. ч. на жен. родъ, когато такива примѣри и досѣ има доста много по нарѣчїята, особно западнитѣ. За сѣга свѣдѣлымъ склоняванитѣ живиени форми.

1. *Родителенъ-винителенъ пад. мжж. р. безъ предложъ*: такъвогѣзы мѣнстора и църъ ище (3); ище да зѣвни мѣнстора дрьводѣлца и сѣжѣника цо зѣда (2); и зоваха на свадѣата оногѣзи кѣнца: и оногѣзи кѣнца, църъскѣго члѣка, поставиха го на почѣтѣно мѣсто (3); скоро да ми цѣвѣдете оногѣзи прѣлѣстника (6); ами имам оногѣзи мѣнстора (14); цѣтъ да гостѣтъ нѣкого члѣка боларица (28); гдѣ напѣвше хрѣтіанина члѣка (31); имаше сѣна; видѣ прѣдъ себѣ си архангела Михаила (90); имаше брата сѣна (106); да напѣвѣмъ одного идола, като оногѣго члѣка, златокрила; послѣд видѣ оногѣзи йдола (107); да пригледаме сирѣмаха; да введемъ пѣтника дома си и чѣждинца и пришеца (364); бѣше въскрѣсиль вдовѣчина сѣна и сѣтѣникова рѣба (447); ималь брата (485); помилзи ме старѣго члѣка и чѣждинца и сирѣмаха (436). *Втори винителенъ*: имаше бѣа помощника (17); тебѣ сторихъ господѣна на сѣчкы Сѣлзнь (35); и имашъ тѣго бога и цѣра (36); и мене лѣгома си оставилъ стражара и надзирѣтеля на тоѣзи градъ (59); и тѣа сторѣше междѣ себѣ си цѣра; и наиде Марѣана здрава (116); и него да поставишь сѣщенника (144); кого да поставеть патрѣарха (146); та го стори дѣакѣна (216); поидѣте... и най цѣте и него повѣта като млѣдѣца (270); чѣхѣме та голѣма, цѣра! (326); кога те видѣхѣме глѣдна, кога те видѣхѣме жѣдна (355); кога та видѣхѣме пѣтника; — болѣна; въ тѣмѣница зацѣрна; или та болѣна обѣлѣкохѣме, или та дѣлѣна бѣлѣнихѣме (356); да го имаме като брата (364); тебѣ намѣрихѣме добра и кротка (320) и глѣдамъ те сѣга, чѣго мѣе, мѣрѣта (468).

Срѣца се, разбѣра се, и по-старѣять винителенъ пад. ед. ч. м. р., равѣнь по форма на именителенъ тѣй сѣщо съ функция на втори винителенъ, ипр.: голѣ събѣлѣкоха го и жѣль го напоѣха (162); ето гѣгоѣва да стѣримъ цѣръ, него да стѣримъ господаръ надъ насъ (320).

Тукъ тамъ намирамъ родителенъ и съ прѣтежѣтелно значѣние, и се вижѣта, че тѣя му употрѣба е вече застарѣла та често нѣхѣи не сме сигурни, дали тукъ нѣмамъ работа съ влияние на черковно-книжѣвѣния сѣзѣкъ, прѣнесѣно, разбѣра се, отъ по-старѣи подлоги, сѣрав. ипр. та ни избѣви бѣ рѣкѣте скѣрѣннаго дѣавѣла (259); да се скѣримъ бѣ лиѣе нечѣстѣивѣто цѣра (326). Щѣ видѣмъ по-долѣ, че чѣстѣнародѣниятъ сѣзѣкъ въѣето родителенъ надежъ съ тѣва значѣние знае само още тѣветеленъ надежъ, а покрѣи него употрѣба и генѣралѣенъ надежъ съ прѣдлогъ на.

Родителенъ надежъ ед. ч. срѣд. р. съ значѣние чѣстѣчно: тамо много зла потѣкли (214).

люде зло подѣма (35) и пр. Старшиятъ дателенъ падежъ се срѣща още въ слѣднитѣ примѣри: даване ю едномъ црѣскѣмъ снѣ (3); и падна се жребіе Оомъ близницѣ (1); рекать Оома ономѣзи момѣ (1); и дѣмане Авану кѣнцу (11); прѣдаде го ономѣзи кѣнцѣ (2); дѣ-маха црѣ да си оумирѣ срѣцето (6); кáзаха црѣ (9); твоємъ снѣ послѣдова (19); прѣдаде си днѣта бѣ (20); продадоха едномъ болѣа-ринѣ тѣрчинѣ и поветѣ ономѣзи епископѣ (45); рече ономѣзи епѣпѣ (46); идѣ и речѣ ономѣзи корабникѣ (48); оклеветѣха ги црѣ Каринѣ римскомъ (66); ако би бѣ бранилѣ аглѣ (77); и не подаде едномъ сиромашѣ еднà трохà (160); даде едномъ болѣаринѣ (205); като кога да речемъ некомъ члѣкъ болномъ бѣди здравѣ (254); да се бои бѣ (264); тѣа конто се немъ боаха (301); дете мѣ се даде волна ономѣзи влѣкъ (321); и да се поклонатѣ влѣкъ (321); и поклонете се змѣю, щото зоватѣ дѣаволѣ (321); който дава сиромашѣ и прѣсѣкъ (362); сѣдѣ тамо и нѣе не се кланѣме токѣ да е дрѣво, ами обрãзѣ, що е на крѣтатѣ (380); тебѣ като мрѣтавецѣ дѣмã (470).

Има въ нашия дамаскинъ остатѣци отъ прѣходния периодъ на езика ни, когато дателенъ падежъ е отстъпвалъ на общия падежъ съ прѣдлогъ на, та на се явява и прѣдъ самия дателенъ падежъ, а сѣщо така и когато въ едно и сѣщо изречение едно слѣдъ друго се срѣщатъ дателенъ падежъ безъ на и общиятъ падежъ съ на — и двата съ еднаква функция на обекти, срав.: онѣи воишѣ что идѣше ѿ Солѣнѣ на ономѣзи члѣкъ (62); и подѣма онѣи воишѣ на ономѣзи члѣкъ (62); и стѣ бѣде на пристѣвникѣ црѣвѣ Евлавию (234); и що празди-ваме тã е приѣтно бѣ и на стѣните неговѣ (64); зломѣ мѣка стори а на правѣдныте покои (161); а на хѣтрим мансторам мансторѣата им забовãрѣ (383); оуогованѣи дѣаволѣ и на неговѣ слѣзгѣ (357); защо е мѣне прѣдãль мѣжѣ мои на стѣши врачѣве Козмѣ и Дамѣанѣ (70); и дете е сздѣа на жѣвѣмъ и на мрѣтѣмъ (66); и поиде на парѣом и мидѣом и пакѣ на индѣа (14); ще да си остави срѣцето си бащата снѣ си, а снѣ мѣ ще да си остави срѣцето на лѣудѣетѣ и на сѣсѣдете и на роднината своа (301); сѣбрãнѣ агглѣом... и прѣвыи на агглѣте (80); и плѣть имам като сѣчки люде и на избрãнномъ члѣкъ на дѣмãт мѣ та сѣмѣ харѣт-ларѣи (482).

Най-гомѣма жизненостъ е спазилъ дателенъ падежъ съ функция прѣсѣкателна (dativus possessivus) и се употребѣ твърдѣ често и, то пакѣ е съгласно съ съвременния народенъ езикъ, което се потвържда

онази планина пътъ (435); и дадохъ ѿ ишеницъ на онази земля (89). Че дателенъ надежъ ж. р. ед. ч. не е билъ вече въ употреба, се вижда ясно отъ примѣри: и бѣше врѣме жытва (103), защото тукъ конструкцията е съхранила въ по-старо врѣме притежателенъ дателенъ или поне притеж. родителенъ. Така само забѣга старъ притеж. дателенъ и думата „морѣто“ въ изречението: потѣна на дѣно морѣто (432). За това вмѣсто дател. притежателенъ и въ срѣд. родъ намираме общъ падежъ съ на, напр.: и змри се да не глѣда на дѣтето смрѣгъ мз (83); и тогази се помоли на село да го сторатъ падаръ на лозіе (403); но много любовь имаме на твое царство (34). Забѣлѣжително е, че въ нашия дамаскинъ не се срѣщатъ нито толкова примѣри отъ дателенъ пад. ед. ч. жен. родъ, колкото и день днешенъ ги има въ нѣкои други наши източни нарѣчия: сразъ стѣи иетки славага (25); поше з прѣва прѣтѣи бѣи (19); казаха црѣици (485); кога би тебѣ ишѣна црѣи така да дзмашъ (155). Също така липсватъ и членувани дателни падежи ж. р. ед. ч., както ще се види по-долу.

Притежателенъ дателенъ пад. по нѣкога и въ нашия дамаскинъ е замѣненъ чрѣзъ притежат. прилагателно, напр.: ради страхъ царовъ (43); свѣтѣше като единъ образъ на главата стар'цова (186); за тѣзи гозба х'ва (439); затворѣте на адъ вратата и тои ще да сокрази вратата адовы (472).

3. Отъ *развителенъ пад. ед. ч. м. р.* има съвсѣмъ малко примѣри, и тѣ сж вече адвербиялни надежи съ прѣдлогъ: и бѣше на'ракы тамо (410), прѣмрѣха ѿ глады (432); ѿ глади да змрешъ (485); еднакъ се разгрижи и ѿ жалби (169); напрасно и изневар'ки истрѣгна сабіата (227). Единственъ примѣръ отъ отрицателенъ родителенъ пад. ж. р. ед. ч. имаме въ изречението: не ща прѣступи воли бѣ моихъ (282).

4. Съвсѣмъ адвербиялно се схваща *мьстенъ н.*: ами се вратѣше назады (63); навѣ мз се насъиѣ (44); видѣхъ азъ насъиѣ (222). Мѣст. пад. ж. р.: фрыли го на земли (227); тамо з тѣмницы (214).

5. Отъ *творителенъ пад. ед. ч. м. р.* намираме само адвербиялни форми, нпр. кришом въ изреч.: поидоха крышомъ (43); да си иде с смирѣ (187); поидоха да думатъ поретомъ глѣште (219); бидомъ сичките течешкомъ (226).

6. Отъ *винителенъ падежъ ед. ч. ж. р.* на а-основи има слѣди тукъ-тамъ, гдѣто винит. форма е написана фонетично съ ѣ на края (вм. стб. ж), напр. да си оукрасимъ дшѣта (30); дрижахъ на главѣта си (45); тако ми сплѣта на великите богове (42); да немаме враждъ (177);

последна женѣта си (249); да напише на книгѣта (282); ѿ бащѣ си (249), снагѣта (418), воискѣта (416) и др. Характеренъ примѣръ, въ които още се забѣлѣва покрай синтактичната още и формална разлика между винителенъ и именит. пад., имаме въ изреченията: „каззва как ѿ нашѣ овцѣтъ си овцѣта е загубена (76).

7. *Звателенъ* падежъ правилно се срѣща въ чистонароднитѣ му форми, а струва да се забѣлѣжи изречението: „ималъ брата, зовале го Стефане“ (485), въ което звателенъ падежъ съгласно съ пародния синтаксисъ тукъ застъпва втори винителенъ.

8. Слѣдъ числителни правилно се срѣщатъ *двойствени* форми м. р. само у съществителнитѣ, напр. „със него двѣ млѣды мом'ка, красны и дѣвны (116) и др.

9. Съвсѣмъ малко надежни остатѣци има отъ множествено число — тѣ сж изолирани случаи, които показватъ, че сжщински падежи отъ старата номинална флексия въ множествено число не съществуватъ.

Отъ *родителенъ падежъ* мн. ч. има слаби слѣди: прѣминаха се сѣ годинѣ; і годинѣ бѣше тогѣзи сторило (112); и мина се толкози годинѣ (435); за кѣз годинѣ збираха воиска . . . та се изсѣче толкози члѣкъ та щѣтъ да даватъ рѣчъ бѣзъ за гѣх (340); пакъ нѣсты много члѣци със много иманіе и даръ многѣ (86); многѣ ѿ народъ, прѣз! (93); и нѣкои ѿ войнѣ паднахъ з морето (426).

Отъ *дателенъ* падежъ мн. ч. глѣдъ сѣщо нѣма много примѣри: пакъ го намъ даде сиромѣсѣмъ (252). Дателната форма тукъ е прѣобразувана старобългарската ф. съ оконч. -хомъ по влияние на мѣстоименното склонение. Такива дателни форми и сега имаме въ рупскитѣ говори — съ членъ и безъ членъ, срав. ахърчелебийскитѣ „сиромѣсѣмъ-тѣмъ“ и пр. (вж. у мене das Ostbulgarische стр. 245). Въ изречението: поиде на парѣом и мидом и пакъ на индѣа (14) прѣдлогъ „на“ прѣдъ дателнитѣ падежи „парѣом и мидомъ“ показва, че тѣ сж книжовни форми, които не биха били доста ясни, ако биха се оставили безъ тоя прѣдлогъ.

Повечко примѣри намираме отъ притежателенъ дателенъ: биде със млѣба и помощъ стѣмъ врачевемъ; сѣдѣше блѣзъ при црѣвата стѣмъ врачевемъ (69). Окончанието -емъ въ „врачевемъ“ се дължи на влияние на дат. пад. на мѣстоименното склонение (срав. „мене е прѣдалъ мѣзъ мои на стѣмъ врачѣве Козмѣ и Дамѣанъ“, 70); сторилъ трапеза на пѣметъ стѣмъ безъсребръникомъ (71); кнѣзове архѣглѣомъ и агѣглѣомъ (79); старѣше агѣглѣомъ, дете то зовѣха дѣнница и прѣвми на агѣглѣте (80). Покрай тѣзи оскѣдни примѣри отъ притеж. дателенъ множ. ч.

имаме още два примѣра, ала съ прѣдлогъ на: дете е сѣдѣа на живимъ и на мртвѣмъ (66); а на хѣтрѣмъ маисторѣмъ маисторѣмъ имъ за-богарѣ (383). Дателната форма „маисторѣмъ“ (= маисторѣмъ) и тукъ има окончание -ѣмъ подъ влияніе на мѣстоименното склонение. Нека отбѣлѣжимъ и единъ примѣръ отъ дател. мн. ч. на сегашното дѣист. причастие: далъ еси боецѣмъ се тобѣ знаменіе (377).

Че и *мѣстенъ* надежъ мн. ч. вече не се е разбиралъ добрѣ, вижда се отъ изречението: „и ходѣше по горахъ и по планинѣхъ и по пѣшица“ (435); срав. още: въ гораѣ и по пещераѣ (213); да заповѣнѣе мѣнето на стѣхъ и испѣсаха на стѣе мѣнето“ (63).

При това състояние на старата именна флексия въ множествено число правилно служи вмѣсто разнитѣ косвени падежи само общиятъ надежъ съ прѣдлогъ, както е сега въ българския езикъ, така че вмѣсто родителенъ и дателенъ падежъ срѣщаме общия падежъ съ прѣдлогъ на: помагахъ на солзѣнскѣ людѣе (62); и тѣе съ зовѣтъ въздѣшна митарѣства на цѣните (80); и ако быхъ на члѣци згаждахъ (159); вѣсегдѣ смѣслуваши да е смѣненіе на члѣци... и да е смъртъ на грѣшници (203); строши силѣта на бѣсовѣте (379); тако ми силѣта на велѣкѣе богове (42); прѣнето е бѣхъ и на стѣните неговѣ (64) и пр.

Заслужва да се отбѣлѣжи, че има случаи, гдѣто се смѣсватъ поразнѣ близостѣта на значението прѣдлогитѣ надъ и на въ свръзка съ общия падежъ, срав. „сѣтворенъ бы отъ бѣа надъ единъ чинъ ѿ аггелѣте“ (80), и „и тои бѣше кнѣзь на агглѣскѣ чинъ“ (81). Такуво смѣсване на двата прѣдлога се срѣща и въ влахобългарскитѣ грамоти (вж. у мене Сборникъ IX, 310, XIII, 128).

Мѣстоимения.

Флексията на мѣстоименията въ езика на нашия наметникъ намираме почти въ сѣщото състояние, въ което е тя и въ днешнитѣ български говори; разлика виждаме само въ туй, че и тукъ пакъ старитѣ форми на родителенъ и дателенъ падежъ мжж. р. единствено число, както и при имената, още служатъ като живи падежи, които новия общъ падежъ съ прѣдлогъ на не е успѣлъ да измѣсти тѣй, както е това въ сегашния езикъ, въ който, напротивъ, казанитѣ по-стари форми рѣдко се употрѣбятъ та сѣ вече архаизми. Отъ другитѣ косвени падежи за забѣлѣзване е мѣстенъ падежъ сем, спазенъ въ наречieto „по сем-сега“ (стб. по семь сего) и „по-сен-сега“. Именителенъ падежъ отъ азъ се срѣща и въ видъ азъ, и то прѣдъ глагола „сѣмъ“, то е очевидно, че сѣ

азе първоначално е принадлежало на глаг. есѣм, срѣ. отъ лав-есѣм“ се абстрахувала формата азе, а глгтоуль есѣм прѣставалъ по този начинъ да се употрѣбя у насъ въ тоя си първоначаленъ видъ, та сега се чува само сѣм. Срѣщаме въ нашия наметникъ старобѣлг. показателно мѣстоимение имен. пад. ед. ч. м. р. сѣ въ видъ сѣй (сѣи), прѣобразувано споредъ той, както сега гласи въ рупскитѣ говори. Споредъ той, тойзи, гласи и множественната ф. на имен. пад. тѣ-зи — тѣй-зи. Относително произхода на формата тѣ не може да се съмняваме вече, че тя прѣд-ставя основата на косв. падежи мн. ч. тѣх, тѣм, обстрахувана по аналогия та е замѣстила именит. падежъ тп. Последниятъ, съвпадналъ съ винит. п. ты, е спасенъ въ формитѣ тѣе и тѣа, въ които оконч. -е, -а показватъ, че се основаватъ върху по-стара форма тыа, образувана по аналогия на сложнитѣ именит.-винителни форми множ. ч. И формата онѣа, която се срѣща покрай онѣ-зи, е отъ сжщо такъвъ произходъ, както и имен. пад. мн. ч. на личнитѣ мѣстоимения ние, вие. По-тъмна е формата тѣа (пие се и тыѣа), която означава жен. род. имен. пад. ед. ч. Мисля, че тая форма, която трѣбване да гласи та-я, какта и фактически сжществува въ този видъ до сега, се е измѣнила въ ти-я подъ влиянието на стб. показ. ф. си, вин. пад. съж, сиж, отъ които ще да се е образувалъ имен. пад. сѣй. По този начинъ отъ тая и сѣй чрѣзъ контаминация се е образувала формата тѣй. — Показателнитѣ мѣстоимѣния въ нашия дамаскинъ обикновено сж свързани съ показ. частица зи, обикната и сега въ нашитѣ източни говори.

Примери: а азъ сѣмъ ѿ сѣречески рече (1); онѣзи виецѣ каже (2); ами е тѣка тѣнзыи гробъ доста ширѣкъ и глѣбѣкъ да тѣрпиме онѣзи мръша да не смрьдѣ (21); и рече тврдѣ и висѣко на онѣзи трапеза: чюите вие що сте събрѣни сега на тѣзи трапеза... да знаете че сѣ е показало чюдо на тѣзи трапеза... и той мѣ рече: тѣзи твоа дѣсна рече че до ю допече (4); понти сѣ твоага тѣзи сѣмъ и цѣбави щенѣ сѣречески ѿ тѣзи и палачи и ѿ тѣзи жѣни (90); и ѿ тѣнзыи дѣтъ тѣзы мѣсль имаше си онѣзи мѣжъ на сѣцѣто (204); такъвѣзи ми се показа (36); такъвѣзи ще да бѣде (299); в тѣзы врѣме (299); и тѣа такъвѣзи видѣла (23); исезиши водѣето въ онѣзы врѣме; а тогѣва в тѣзы врѣме (298); и тѣа мѣ каже (128); позна ю кѣ ѣ тѣа негова мѣла (113); сѣи архѣгль нѣви сѣи сѣи пѣжѣи сѣиѣ Награ ѿ тѣнища: сѣи архѣгль заклѣ Ирода; сѣи архѣгль нѣви се аѣлѣ Павлѣ, тоизп ще архѣгль и антихриста да жбѣе (104); сѣи великѣи Юаннь (138); не можеше да гласѣ онъ сѣмъ (22); до думѣи тѣнзыи дѣмъ (297); и тѣе

мѣ рекоха: като чо црѣ гѣа измы: ами бѣ онѣа млади не оставѣше:
и тѣе съ дръкаха на чистота (6): и тѣе си вѣмаха (130): поптоха
ѿ онѣзи мѣста (9): иже приемаме гѣзи бѣдница (130): вѣе ли
крѣпче (131): сѣте и вѣе мои чѣци, които сте любѣе сиромаси (354):
ѿ сака бѣа (243): и послѣ того сѣахъ сѣпкѣ чинъ истовъ (80):
и поже тамо и того за свѣрши (245): и чѣнимъ се и нѣе на тогѣзи
чѣка (10): на ми власть за збѣю тогѣзи звѣра (102): гѣи ми и сѣга
гѣи изази тогѣзи твоего раба и моего юбрѣмысленика (203):
тогази Авраамъ оузе оногѣзи овна и закла го на мѣсто сѣа своего
Исаака (85): и неѣте се паѣа на вѣшего бѣа (97): бѣаде ѿ нашего
властелина (425): поже при оногѣзи вѣнца (2): хвѣты оногѣзи
момка (4): скоро за ми повѣете оногѣзи прѣвѣстника: на оногѣзи
пѣтника (6): имамъ оногѣзи маистора (13): послѣнаха оногѣзи по-
стника (21): разбѣ онѣзи вѣмникъ оногѣзи чѣка (305): видѣхъ оногѣзи
вѣка (307): и то самого црѣ донѣ (248): такъвогѣзи маистора и црѣ
ице (3): защо питанъ за такъвогѣзи чѣка (46): за мѣчинъ Нсѣдора,
такъвогѣзи чѣна презвитера (139): вѣа имъ такъвогѣзи пастира и
зчитѣла (212): оставанѣе бѣе такъвогѣзи пасѣира (244): заради ни-
какъваго чѣка (428): и взе ѿ него (1): моѣ бѣчѣство Елиѣаты, дѣто
сте вѣе сѣга на цѣго (23): възнесоха се ѿ негоа (131): а гѣхъ
царѣ на залѣби (34): и пакъ гѣхъ не здрѣжава ниѣто (78): гѣхъ да
мѣчѣе на велика мѣка (213): послѣ гѣхъ (214): бѣе е гѣхъ бѣвиль
и бѣе гѣхъ е смножилъ, и кои чѣкъ смѣе гѣхъ да прокльѣе (285): бѣе
е със гѣхъ; ще да се роди чѣкъ ѿ гѣхъны род (286): — прѣдѣде го
онѣмѣзи вѣнцѣ (2): рекалъ онѣмѣзи момка (4): зацого и азъ ѿ
младость твоемъ сѣз послѣдоваѣ (19): приноси завистъ сѣкомъ чѣкъ
на цнѣа (33): рече сѣмъ Димитрие онѣмѣзи сѣкѣи (16): и рече
онѣмѣзи корабникъ (48): и сѣчи се вѣзѣа работа онѣмѣзи бола-
ринѣ (200): поклонѣ се и тѣи то мѣзи бѣе (102): изази ѿ морето
томѣзи момка бѣаца мѣ: и вѣи онѣмѣзи момка бѣаца мѣ (130):
изази ѿ морето томѣва момка бѣаца мѣ (429): и бѣе не остави
такъвомѣзи свѣтилникъ (138): да имъ бѣе глаѣвите едномъ по
едномъ (227): име ѣи Ефѣмѣа; ниѣи рѣкле и зарѣчале; извадѣха мощѣте
иѣи (23): и цѣлова иѣи рацѣ (27): кои бѣи вѣи крѣпникъ (131): имѣто
иѣи Θεодѣта (65): и видѣхъ полѣта твоѣа дѣто тѣа съградиѣлъ Θεѣма (13):
и цѣловаха ѿ иѣи вѣнесоха ѿ вѣ градь и положише ю (27). — онази
вѣица, цѣо бѣше заика гѣмъ (111): аѣо иѣиѣи цѣма за рѣа на
гѣхъ (159): стѣи на сѣрѣца гѣмъ (175): и тѣе щѣтъ гѣмъ злѣо да
иѣ сторать (317).

Дивербиленъ мѣстенъ надъ семь: и рече единъ ѿ тѣхъ: посѣн-
сега нѣе, братѣ мои, почилахме (233); посѣнъ сега нѣе остарѣхме
и до сега слязихме (249); посемсега прѣстанъ завистъ фарисеискаа;
посемсега нѣкой тебѣ нещѣ нѣчто подѣма (465).

Членъ.

Върху произхода на нашия членъ нѣма да повтарямъ мнѣнието
си, което подробно изложихъ най-подирѣ въ статията „Членътъ въ
българския и въ руския езикъ“ (Минист. Сборникъ, кн. XVIII), гдѣто
сѣбщихъ примѣри отъ склоняванъ членъ и изъ нашия паметникъ.
Тия примѣри се потвърждаватъ като истински живи форми и отъ други
наши писмени паметници, а така сѣщо и отъ сегашнитѣ наши на-
рѣчия, та сѣ най-важенъ доказъ не само за самородността на нашата
членна форма, но и за сѣществуването на важни слѣди отъ изчезналата
въ българския езикъ именна флексия още прѣзъ 17. вѣкъ. Сегашнитѣ
диялектични останки отъ склоняванъ членъ у насъ — въ западнобъл-
гарскитѣ и въ рупскитѣ (родоискитѣ) говори, а така сѣщо спорадични
останки и по други наши говори (вж. у мене *das Ostbulgarische* 240 пат.)
напълно потвърждаватъ хипотезата ми, че нѣкогажъ склоняваниятъ членъ
общо е билъ разпространенъ по цѣлия български езикъ. Самиятъ чисто
синтактиченъ произходъ на нашия членъ ни унѣтва да прѣдполагаме, че
е имало въ българския езикъ начала, за да се развие и прѣдпоставенъ
показателенъ членъ, и то успоредно съ запоставения. И наистина, както
показахъ въ споменатия си трудъ въ Мѣб. т. XVIII, не само е имало
такива начала, но по нѣкои наши диялекти, особно по източнитѣ, се е
развила и честа употреба на показателнитѣ мѣстоимения, която съ нищо
не можемъ отличити отъ запоставенъ членъ, понеже не само че съ по-
дирния често се замѣстя и то въ духа дори и на сегашния нашъ езикъ,
но защото съгласно съ подирния ние можемъ въ повечето случаи смѣло
и сега да употребимъ показателно мѣстоимение тамъ, гдѣто въ нашия
паметникъ намираме запоставенъ членъ, и обратно. Сѣществувало е
инди въ езика, прѣди да вземе запоставениятъ членъ пълна прѣднина,
когѣбане между споменатитѣ двѣ синтактични положения на показа-
телното мѣстоимение съ членна функция, та можемъ каза, че до казания
пъленъ обратъ, станалъ въ полза на днешния членъ, въ говоримия
нашъ езикъ отъ сръднобългарския периодъ и отъ началото на ново-
българския въ източна България е имало два опрѣдѣлителни члена:
прѣдпоставенъ и запоставенъ. Въ езика на нашитѣ дамаскини, а именно

и въ нашия, това колебание още добръ се отразява, както ще се види отъ примѣритѣ по-долу. Забѣлжително е, че генералната членна форма на мъжки родъ ед. ч. по-рѣдко се употрѣбя откогато на женски и срѣденъ родъ: особено това се забѣлжава въ началото на дамаскина, тъй като отъ 1. до 33-та страница ни единъ пѣтъ не се срѣща тая форма, а вмѣсто нея се употрѣбятъ или нечленуванъ общъ надежъ или общъ надежъ съ прѣдпоставено показателно мѣстоимение онзи, този. Избѣгва се членътъ въ мъж. р. ед. ч. и по другъ начинъ, именно за косвенъ надежъ често се употрѣбятъ и стари надежи — родителенъ (внштеленъ) и дателенъ, които сѣ още живи форми а иматъ и опрѣдѣлително значение та по функция сѣ сродни съ членната форма. Докато въ първитѣ 16 листа на ръкописа, както споменахъ, не намираме ни единъ примѣръ отъ членуванъ генераленъ надежъ мъж. р. ед. ч., напротивъ има нѣколко примѣра отъ склоняванъ членъ, именно родителенъ и дателенъ надежъ, като типични останки отъ врѣмето, когато още флексията и на членуванитѣ имена е била още въ пълна сила. По-нататкъ въ наметника зачеститѣ и форми на общия надежъ м. р. ед. ч. съ членъ, ала пакъ пропорцията между подирния и споменатитѣ по-горѣ негови замѣни, изобщо взета, не се измѣня пѣврьдѣ. Нека отбѣлжимъ и факта, че въ житието на св. Петка (стр. 15—27), което не е влизало въ Дамаскиновото „Съкровище“, не се съдържа ни единъ членуванъ общъ надежъ м. р. ед. ч., докато за женски и срѣденъ родъ таква има, а така сѣщо не се срѣща тамъ ни единъ склоняванъ членъ, а членната функция се изразява: или чрѣзъ прѣдпоставено показателно мѣстоимение, или чрѣзъ родителенъ надежъ, или никакъ не се изказва, като се употрѣбя нечленуванъ общъ надежъ.

За да се види нагледно, какъ се изразява членътъ въ началото на нашия ръкописъ, ще приведа тукъ всичкитѣ форми съ членно значение, които се срѣщатъ на първитѣ 12 страници на ръкописа, като ще изостави нѣкои съвсѣмъ еднакви повторения. Съгласно съ казаното по-горѣ ще приведа и косвенитѣ надежи отъ старата флексия, които въ новобългарски се изразяватъ съ прѣдлогъ и съ членуванъ общъ надежъ.

1. Членътъ м. р. ед. ч. не е никакъ изразенъ: и купецъ като виде Оома (2); юнѣ и прѣвори сѣ образъ като Оомъ аѣзъ (5); и на зръѣ поѣде даръ при мѣстѣ (6); като чо ирѣ тѣа дѣмъ (6); бѣде даръ и дѣщеръ нѣгова (7); та чарѣнъ зарѣи мои животъ (13).

2. Членътъ е изразенъ чрѣзъ:

а) косвенъ надежъ, който сега изразяваме чрѣзъ членна форма: изегенъ бѣше ѿ индѣската дара (2); разбѣра се това чѣдо и до

господара (4); обѣщаха се бѣ до живота своего (5); пзсти до брата си (12); не щем да сме наедно до живота нашего (6); дзмаше Авванъ кзпцъ (11);

б) косвенъ падежъ, придруженъ съ показателно мѣстоимение „онзи“: и поиде при оногѣзи кзпца (2); и зоваха на свадбата оногѣзи кзпца (3); и оногѣзи кзпца, црѣскаго члѣка, поставиха го . . . (3); хваты оногѣзи момка (4); на образъ и на прилика на оногѣзи пѣтника (6); скоро да ми доведете оногѣзи прѣльстника (6); — прѣдаде го оногѣзи кзпцъ (2); бѣше рекаль оногѣзи момкъ (4).

3. Членътъ се склани: и съгради на нѣето црѣстома вѣрѣкостъ вѣрена полѣта (8); повелѣ да затворатъ Оома и кзпцатого Аввана (11); и пзсти до брата си црѣтого (12); онзи полата, дето а съградилъ бѣше Оома цѣрюгомъ (12).

4. Запоставенъ членъ за женски и срѣденъ родъ ед. число — и множ. число за тритѣ рода: и зоваха на свадбата (3); единъ ѿ слѣгыте (3); съгрѣшеніето (3); да прилива ѹ виното (3); мѹ се събѣ дзмата (4); кога се разидоха званните що бѣха на свадбата (4); да си плѣта (= плѣтъта) своа зчювать (5, 6); дзма съсѣ женѣта мѹ (5); поиде при младите (6); донесе ю на трапезата (4); бѣлѣжи мѣстото (8); възврати мѹ се дзшата въ телото (12).

5. Показателно мѣстоимение онзи-онази съ функция на прѣдпоставенъ членъ: и рече мѹ: ты ли ищень . . . и онзи кзпецъ мѹ каже: азъ ищемъ (2); и поинга го онзи кзпецъ (2); и поидѣ да земе онѣзи чаша (3); и слѣци се звѣрь на онѣзи кладенѣцъ . . . и хваты оногѣзи момка . . . и взе мѹ ѡнѣзи рѣка и донесе ю на трапезата (4); и спѣкы людѣе глѣдаха онѣзи рѣка (4); и рече твърдѣ висѣко на онѣзи трапѣза (4); тогози зова онзи господаръ апѣтола (4); биде при тѣхъ гдѣто бѣха самы онѣа млади (5); и зе да дзма съ онѣзи момѣ, и онзи межъ видѣ . . . (5); и онѣа млади (5); ами бѣ онѣа млади не оставѣше (7); и кога го доведоха на онѣзи полата (12); защо е този полѣта братова ти, дето а направи онзи хрѣтианинь Оома (12).

Отъ послѣднитѣ примѣри се вижда, че употрѣбата на показателното мѣстоимение по функция е еднородна съ члена. Това заключение се налага съ по-голъма убѣдителность като се слѣдятъ примѣритѣ отъ рода на горѣуказанитѣ по-нататѣкъ въ цѣлия наметникъ до край. Съ тази цѣль ще посоча тукъ още такива примѣри изъ цѣлия ръкописъ. За да се види, какъ се замѣнятъ и двѣтъ членни форми, ще припомнимъ и примѣри съ запоставенъ членъ: стѣа петѣа като чо онѣзи

гла, а та остави онѣзи изстѣна... глѣзаше за изстѣната
 (18—19); нѣкои постникъ имаше тамо на стѣнѣ...: френѣха го
 тамо близъ при онѣзи стѣнѣ; и онѣзи стѣнникъ векѣ не може да
 грьни онѣзи смрадѣ ами слѣзе ѿ онѣзи стѣнѣ (21); да тарать онова
 гѣло, что смрадѣше; и онѣа чѣлци послѣзнаха оногоѣзи постника
 и поидоха... и наидоха гѣлото сѣби Петкъ; и миризма хѣбава, коѣ-
 кого навѣзаше тазѣи миризма на онѣзи смрадѣ (21); и онѣа чѣлци
 не могоха да се зѣстегъ за онова сѣое гѣло (ib.); да тариме и онѣзи
 мръша да не смрадѣ; и заринаха онѣзи мръша тамо при сѣое онова
 гѣло (ib.); сѣе оставиле онова гѣло вонещо при телого сѣби Петкъ
 (22); и како прѣмина сѣноръ френѣскы и вѣлѣе на тазѣи страна бѣл-
 гарскѣ (27); да слѣгувать на онѣзи царскаа трапеза (28); това оузе
 Леонѣиѣ князь...: и на оутрѣ станъ онѣзи князь (44); и видѣ ѿ
 далече иконѣната нѣгова... и тече и пригрѣва онѣзи иконѣна (47);
 и змѣа доиде и злѣзе мѣ въ зѣстѣта... и тогачѣ поче онѣзи змѣа
 да рѣта зъ него злѣ (68); и като изплзѣ онѣзи змѣа... събѣди се
 онѣзи чѣлкъ: да не оубѣе нѣкои гѣзи змѣа (69); и агѣлъ станъ прѣд
 мѣлето.... ами начѣ да бѣе онова мѣле; и не дава на онова
 мѣле да иде напредъ... и бѣъ оуѣри оуѣста на мѣлето и поиде мѣ
 мѣлето (87—88); змѣи тѣзи принось и оставѣ го при тѣбѣзи камикъ;
 и излѣзе огнь изъ бѣизы камыкъ и съжеже оновѣа ѣстѣе (91); и
 жената нѣгова бѣше неплодна.... и поидѣ онѣзи жена и наиде
 мужа своего (91—92); стори сѣлѣба бѣъ на това гѣмѣо.... и изни
 онова гѣвно със пшеницѣта (95); и въ едѣнъ дѣнь излѣзоха трѣ
 чѣлци;.... ами си бѣидоха онѣа трѣите мѣжѣе; казаха цѣръ дѣмѣте
 что то им рече... и како что цѣръ тѣа измы (77—78); и сѣтвори
 зѣстѣта на лѣвовѣте и прѣбѣи Данаѣлъ зъ онѣзи гранѣ, непочѣкнѣтъ ѿ
 онѣа чѣлровѣ; и на зѣрѣ станъ цѣръ наидѣ със онѣа князѣ и
 бѣидоха на онѣзи гранѣ... и иззидоха Данаѣлъ ѿ ровѣтъ (102—103);
 оставиле перси стѣлѣбы по зѣдѣ.... и онѣа перси като видѣха това..
 (109); и отроче... лежаше прѣд иконѣта; и прѣдѣари цѣо напредъ от-
 рочѣто... и толи часѣ ишѣлѣ онова отроче; и ѿ тогачѣ бѣѣ на
 отрочѣто чинѣше празникъ (108); и на тозы островъ бѣше метѣхъ...
 и близъ тѣго метѣха стоаше стѣнѣ (118); ѿхождаше заради ло-
 зѣто;.... та и досажѣа за това лѣзѣе (149); и бѣше нѣкои чѣлѣ,
 имѣго мѣ Рамѣи.... и поиде онѣзи чѣлѣ Рамѣи... и събѣди се
 онѣзи чѣлкъ... (191); и бѣъ даде тоѣа час бѣра голѣма... и толкова
 бѣше мѣга онѣзи бѣра (209); и онѣа та видѣ оногоѣа чѣлѣ тѣго

го показа агѣтъ (211): бѣше пѣкои члѣкъ ѿ Ливіа именовъ Аріа . . . и ходѣше проклетъ онѣзи трицѣклѣти Аріа (216): воиската съсѣ тѣсзщныцыте тѣлоше въ града . . . и бѣше до онѣа тѣсзщныцы (224): и повелѣ да им кажутъ . . . и вѣсти да им каже онѣази горѣка дума: и поиде стражарь и рече на онѣе тріе властелѣ (232): и скрѣбень члѣкъ кой дойдѣше при него и кажеше си скрѣбѣ . . . и стѣ Николае тѣмко да поспѣднеше на оногѣва члѣка скрѣбнаго и згнѣваше се онѣзи члѣкъ (242): и вѣсѣтна ѿ пѣзиха и таде старѣцъ и рече му: зми дрѣже и дай ми коверъ. и ззе онѣзи старѣцъ жлѣтыцыте съсѣ радость, оты не бѣше толкова врѣденъ онѣзи коверъ: и стѣ Николае ззе онѣзи коверъ и разидоше се (250), и пр. и пр.

Запоставениятъ членъ правилно се употрѣбѣа несклоняемъ въ общата надежна форма, съ и безъ прѣдлогъ, както се употрѣбѣа и сега въ языка нѣ, а покрай това се срѣщатъ и косвени надежи на члена, като по-стари останки отъ старата флексия. Окончанието на общия надежъ на члена за мжж. р. ед. ч. се явява фонетически неустановено поради неспособността на правописа и поради различното отношение на прѣписвача сирѣмко членнигѣ форми на оригинала, отъ който е прѣписвалъ. Очевидно е, че въ оригинала членната форма за мжж. р. ед. ч. винаги е окончавала на -ѣтъ и 'ѣтъ, напр. умѣтъ, пѣтътъ, огнѣтъ, а влиянието на копиршенския говоръ се е отразило често въ окончанието на члена, когато то е подъ ударение, та вмѣсто оконч. -ѣтъ е писано -атъ, дори и когато нѣма ударение на ѣ. Сжщо така и общиятъ надежъ ед. ч. на ж. р. а-основи правилно се срѣща писанъ въ формата на именителенъ надежъ, напр. жената, ала понеже въ основата на общия надежъ въ косвена функция е лежалъ винителенъ надежъ, срѣща се членната форма и съ окончание -ѣта, нар. дшѣта. Понеже въ края еровиятъ вокалъ, който е безъ ударение, се е чувалъ слабо-тъмнѣтъ. бѣше то а (а), затуй вмѣсто тѣ (тѣ) редовно срѣщаме -та, сир. дшѣта, вм. дшѣтъ. Напротивъ членуваната обща форма на и-основи ж. р. ед. ч., понеже винаги у нея членътъ е акцентуванъ, срѣща се и правилно писана съ членъ -тъ (= тѣ вм. тѣ), нпр. плѣтътъ (сир. плѣтътъ), ала подъ влияние на копиршенския говоръ и тукъ се чинѣа замѣна на ударено ѣ съ и та срѣщаме и членъ -та: плѣта.

1. *Общъ надежъ.* а) съществителни имена мжжк. родъ ед. ч.: мислѣше на зматъ си (— умѣтъ) (33); сѣдѣ на стѣлѣтъ си (34); азъ да тѣ дамъ спрѣти оуматъ тѣ (36); съсѣ нѣговѣтъ си ножъ (41); злѣзе на грѣбѣтъ сѣмъ (43); на змѣтъ си (52); и взѣи хомѣтѣтъ (95);

да се поклоните на образѣтъ (99); извадиѣ Даниѣла ѿ ровѣтъ (103); ала и: извади Даниѣла ѿ рова (104); вѣстиѣа го на покрѣвѣтъ (110); чюахѣ гласѣтъ (126); и рече мъжѣтъ и и поставѣ члѣкѣтъ (129); и вѣнецѣтъ мъ като слѣнце свѣтъ даваше (186); и плачеше прѣд одтараѣ (191); съ е вѣскачилъ ѿгорѣ на корабѣтъ и отрѣза сичките вѣжѣа дето се дръжи корабѣтъ; людѣе что съ в корабѣтъ със корабѣтъ; със облакѣтъ (206); начелници на събѣорѣтъ (218); по трѣгѣтъ (225); на хмѣтъ си (227); по трѣгѣтъ (249); имамъ работа до трѣгѣтъ (250); и вѣбило мъ се на хмѣтъ (261); а тои бы на свѣтътъ със хмѣтъ си (263); а то остави нѣтѣтъ; едѣа го настави на нѣгѣтъ (283); и хмѣ си погѣа ѿ видѣтъ; и не идѣи не нѣтѣа (283); да си зберѣме оумѣтъ; ще да се доврѣши свѣтътъ (296); да си желѣтъ дѣните и часѣтъ (299); кои бѣше огнѣтъ (301); и тои знае денѣтъ и часѣтъ (310); тоиѣа сичкѣаа земѣаа ще да поплаче и морето, и вѣтѣрътъ и огнѣтъ и слѣцето и мѣцѣтъ (333); и видѣха като носи вѣкѣаа дѣтѣ (401);

б) Прилагателни имена м. р. ед. ч.: такѣаы работа напраѣи и велѣкѣаа црѣ (295); ще да се съврѣши сичкѣаа свѣтъ (297); горѣщѣаа вѣтрѣ (298); свѣтлѣвѣаа члѣкъ; тоиѣи дѣнь голѣмѣаа (301); да кажемъ и за вторѣтъ вѣкъ; вторѣа вѣкъ; да кажемъ и за третѣаа вѣкъ (308); тъкмо моѣаа баща знае (310); да мъ ѿсѣче главѣаа със нѣговѣтъ си ножъ (41); днешниѣаа празникѣъ (366); със нѣговѣтъ си езѣкъ (217).

в) Женски родъ ед. ч. Между именителенъ и косвенъ падежъ разлика по форма нѣма, защото развитието на общѣи падежъ е заличавало тая разлика, която е съществувала първоначално и отъ която има и сега още слѣди по нѣкои източни говори (вж. *Das Ostbulgarische* стр. 105). Въ нашия дамаскинъ само тукъ-тамъ се забѣлѣзва споменатата разлика, но не може да се знае при колѣбѣивостѣаа на графикаѣа, да ли не е то случайно нѣщо, срав. напр.: „какъ ѣ наишь овцѣтъ си; овцѣаа е загубѣна“ (76). — Безъ огледъ къмъ синтактичната служба прѣобладаѣаа формата на именителенъ падежъ: бѣха на свѣдѣѣаа (4); врѣна се при женѣаа си (5); да го испѣтъ ис тѣмниѣаа (14); дшѣаа мъ излѣзе (12); оставѣ пѣстинѣаа, да очисти дшѣаа (18); на моѣаа дшѣаа (19); да ми приемѣ дшѣаа (20); и разбра се стѣи Петки слаѣаа (25); заѣае на прѣѣааа нѣгоѣаа почѣстъ (33); да видѣ силѣаа (39); да мъ ѿсѣче главѣаа (41); видѣ икѣѣнѣаа (47); се запѣаи црѣѣѣаа (56); тако ми силѣаа Козмъ и Дамѣанъ (70); чинѣше

сѣлѣж'бата (72); поразѣ военскага (99); да ископѣють землѣята (124); оставѣлѣ женага (129); ѿ твоѣята жалость (158); свѣтъне на главата стар'цова (186); и видѣ мл'бата стар'цова (186) и прѣдаде си дш'ата г'ъ (189) и пр.

По-рѣдко се срѣща като общъ надежъ винителната форма, и то пакъ въ члена тя фонетично рѣдко е точно прѣдана поради слабостъ-ното произношение на еровия вокалъ въ края, както обяснихъ по-горѣ. Въ единъ случай писачътъ е прѣдалъ истинското произношение, като е отѣлѣжилъ слабостъ-ния срѣ не чрѣзъ а ами чрѣзъ знака ' съ който си служи често въ срѣдословието, та е написалъ дш'ат' сир. дш'ать, срав.: прѣдавамъ дш'ат' си (189). Че въ тая форма и а прѣдъ т' се е чувало слабостъ-но, доказватъ други примѣри, гдѣто вм. а въ тая дума е писано ъ, срав. напр.: така си прѣдаде дш'ѣта (14); да си оукраcы дш'ѣта (17); приноси завистъ сѣкомъ члѣкъ на дш'ѣта (33); срав. още: видѣ какъ дѣма ѿома със женѣта мѣ (5); тако ми сѣлѣта на великыте богове (42); купи онова гъвно със пшеницѣта (95); прѣклониха главѣта (145); потѣна със' одеждѣта си; стои на срѣдъ кѣщатъ си (247); да напише нашето име на кнѣгѣта (277). — Най-точно е прѣдана винителната форма като общъ надежъ въ приведенія примѣры: какъ ѣ наишѣ овц'тъ си (76) сир. овцѣтъ (= овыцѣтѣ).

Членуванитѣ и-основи ж. р., у които членътъ е подъ ударение, се срѣщатъ ту съ чл. тѣ (—тѣ), ту пѣкъ съ чл. та, подъ влияние на коприщенския говоръ, срав.: да си проливатъ кръв'тъ (38); и стань тѣмъ пеща като цр'ква (158); и да си плѣта своа зчюватъ (5); да чѣнышь що ты ище плѣта (453); да чѣны що мѣ плѣтъ ище; и кой по воля идѣ на плѣта си.... (454); распѣта мѣ бѣше плѣта (461). Два пѣти думата плѣтъ е схваната като мж. р.: а мене с плѣтатъ сега имате (446); и на плѣтътъ' си кой згажда.... (453) ѣ пеща; посрѣдъ пещѣ (= пещт-та, 100); да се лишишь ѿ живот'тъ си (234). Въ послѣдния примѣръ „животъ“ се схваща като дума отъ женски родъ та формата гласи животѣ.

Членуванитѣ форми отъ срѣденъ родъ съ своя членъ то не прѣдставятъ никаква особность, а така сѣщо и множественитѣ за тритѣ рода. Нѣкои множествени форми съ оконч. -е, които се схващали като събирателни имена, иматъ членъ то, както думитѣ отъ срѣденъ родъ, напр.: като чю ѿ болнарето, зе да се бие по лицето (6).

Косвени надежи. Отъ косвенитѣ надежи на склонението на членитѣ самостоятелни имена въ нѣния замаскиръ има, както се

спомена вече, видни слѣди. Спасени сѣ само тѣ надежи, които сѣ били още жизнени форми и безъ членъ, а това сѣ, както видѣхме, родителенъ и дателенъ надъ ед. ч. мъжки родъ, а покрай тѣхъ и нѣколко по-рѣдки примѣри отъ родителенъ надъ множ. число и то само при членувани числителни имена. Трѣба да изтъкнемъ неслучайния фактъ, че споменатитѣ надежи на склонявани членъ се срѣщатъ въ сѣщата синтактична служба, въ която въ нашия памѣтникъ се употребѣтъ сѣщитѣ надежи безъ членъ. Особно личи и тукъ притекателниятъ членуванъ дателенъ: съ малки изключения почти всички примѣри отъ дателенъ надъ иматъ притекателно значение.

1. *Родителенъ* — *занимателенъ надъ*, ед. ч. м. р.: повесть да затворѣхъ Оома и кнѣзатого Авзана (11); и изети до брата си црѣзатого на доде да го видѣ (12); слѣзъ ѿ конѣтого и ела послѣдъ мене (46); слѣзъ ѿ конѣтого и принаде на поѣзѣ мѣ (229); слѣзъ ѿ конѣтого и надѣ на поѣзѣ мѣ (239); и гледа и самъ и тамъ, где да мине със конѣтого... и погледа камто рогачьтого и видѣ между рогаветѣ му кръсть (393); растренери се и паде долъ ѿ конѣтого... и не видѣ нѣкого нѣ рогачатого (394); слѣзъ ѿ конѣтого и паде на земля (397); и докози много изѣказане, колкого прѣла и по-стникатого и члѣкатого, що чюване гробъ стѣомъ (53); и самъ си посѣче кнѣзатого имъ (57); зби Даниль богатого имъ (102); и бѣше единъ момъкъ зцѣпенъ да работи, ... и изъмень, като чю това ѿ рагачатого... (120); и тога чѣ онорова момъка менъше з морето... архѣль Михаилъ и Гавриль навиха се прѣъ момъкатого (121); станъ и поиде з црѣвата със влѣсаратого (122); и онази женѣ рече скѣро и наиде мѣжатого си... и рече Маное и наиде агѣлатого (92); жена добра и по смъртъ мѣжатого си¹⁾ може да се сиѣси (141); и станъ като вдовѣца и не знаване си мѣжатого живъ ли е или нѣ (168); и жената се разнѣви на мѣжатого си и рече си сама (251); и видѣ то какъ прилѣчѣ на мѣжатого си (112); тои крѣсти и тѣмъничаратого (153); и рекоше члѣци ономъли старцъ... защо старцатого видѣха че изма... (250); Елѣване изети тѣмъничаратого, что назъ тѣмъницата (232); и видѣше члѣкатого и црѣкъ (248); пощапаште, ето видѣхъ влѣкатого, дето бѣше самъ си пѣтолъ, и видѣхъ на ратого, дето бѣше на земната (336); и допѣха люде ѿ селото з

¹⁾ Тази форма е контаминирани отъ дателенъ притекателенъ (мѣжѣтомъ) и родителенъ (мѣжатого).

нищать надаратаго имъ (407): и слъзи се, че изнесоваха одного мрътвца да го погребзтъ, и Изда, като видѣ мрътвцатаго рад бы... да ошита крестовете на мрътавцатаго... и повелѣ да станѣ съ мрътвцатаго, и занесе единъ кръстъ и постави го на мрътвцатаго... и тоа час стана оши мрътвецъ (488): възлагаха връхъ жръбцатаго (453): и дръзгыго немахъ освѣтитъ едногѣтокъ си сина Николае (199).²⁾

Дателенъ пад. ед. ч. м. р.: и съгради на небѣто царь томы иерекотворна полата (8): и го доведоха на оши полата, дето е а съградилъ бѣше Оома царь томы (12): и рече мѣ пакъ оши войнъ владикъ томы (62); видѣ агѣла че стои на гъвно пѣкоемъ члѣкъ... и бѣше височината агѣла томы ѿ земната до небето (94): тѣри ги въ зѣтата звѣрь томы и тоа часъ расна се оши звѣрь и вавилонските людѣ, като видѣха че зби Данииль бѣгатаго им, разгнѣвиха се твърдѣ (102): и обрѣна се лицето Амѣротомъ³⁾ на криво (110 111): и пакъ се нави мѣченикъ Василисъ и сиѣѣникъ томы на црѣква (165): отвори дхъ стѣи зѣтата владикъ томы... и бѣ истина ономеши владикъ дѣмата (198): истрѣгна сабѣата из реката воинъ томы и фрѣли го на земли (227): истрѣгна сабѣата ѿ реката воинъ томы дето щѣше да ги посѣчѣ (238); нави се стѣи Николае корабникъ томы (246); члѣкъ орачъ има една нива... и виѣха омаши нива орачъ томы (311): кое добро имашъ като казѣвашъ члѣкъ томы съгрѣшенѣето (344); и рече Квноу момкъ томы (430): и подзма младото нѣ на старь томы (410); рече Яков сѣдмъ томы си сина Данъ (313).

Родителенъ пад. множ. ч.: что може члѣкъ да оуѣти съ петѣтѣхъ си неговите чювствы (74): и тѣа деветѣхъ чинове (79): и замисли се за дванадесетѣхъ воѣна (167): на тѣа четѣри десѣтѣхъ монастыре (151).

Сложно склонение на прилагателнитѣ.

Отъ старото сложно склонение на прилагателнитѣ и на прилагателнитѣ мѣстоимения има доста остатъци въ езика на нашия дамаскинѣ. И тукъ виждаме най-застѣпени сжщитѣ косвени надежи, които сж уцѣлѣли и въ именното и мѣстоименното склонение: родителенъ-винителенъ и дателенъ ед. ч. мажжи родъ. Видни слѣди има и отъ

²⁾ едногѣтокъ вм. одного -того.

³⁾ Вм. амѣротомъ: том тѣм.

именителенъ нал. женски и срѣднъ род. ед. ч. съ оконч. -а и -оу: гѣзи форми въ сегашнитѣ наши говори съ рѣзки архаизми, свързани съвсѣмъ изолирани. И формата за множ. ч. съ окончание -ие, безъ съмнѣние винителенъ нал. мн. ч. често съ срѣца, а че и тя е чисто народна форма, доказатъ множеството остатъци отъ нея форма въ повечето наши пѣточни говори (вж. *das Ostbulgarische* стр. 126).

1. *Именителенъ мн. женск. число:* оживѣ братъ гв. числитѣль царя (13); прѣмина сыноръ френѣски (27); да поитеме на стрѣнитѣ гв. (56); да се насыти красота рамскаа (47); като ичею работкаа (19); слугувать на онызи црѣскаа транеца (28); и зарали почести црѣскаа що имаме (32); мѣше црѣ че е елчискаа вѣра бу нѣто (32); гладъ бѣи на сичка земля солѣискаа (49); и помѣсли та ю шеве на френскаа страна (50); свѣтене съ гв. винаа тобрина и тогизи пакъ прѣтвори онойа сладкое вино на вода (72); мати . . . ете . . . дѣте цаволскаа (66); ами сичка мисл. члѣскаа разимѣа (78); Сарра името той бѣи бѣше безплоднаа и не расклане (82); и рече мѣи гв. съ тебе, что е силнѣ . . . и рече мѣи: че кога е силнѣ гв. съ нас, ами зацо глковамо напаче на нас (90); томи члѣи из се гметне и пламениа нѣи разжеженаа (100); чинате правни на сѣкаа година (107); и бѣше аѣкои князъ — сѣнискаа вѣра прѣлаче (111); и онызи сѣкаа вода из ю задрѣють (112); да ме поможе из томи злое мѣсто; избави ме ѿ томи злос и страшное мѣсто (127); и нѣи се жила воднаа аѣамо сирѣчь сѣкаа вода (125); в члѣи прошесть мѣаиѣаа (133); и нѣ пѣмо сирѣмах чинѣи това ами и богаты (137); небого на е като жетѣно, и семиза като мѣтиѣаа (135); рати твоѣта члѣи чѣстаа даде мѣ свѣтата харѣа написанаа (142); хотѣше и црѣва на сѣкаа ноць (144); да се приближеть при онызи црѣскаа транеца (162); что е бжѣвнаа канѣа (142); рати члѣскаа правѣа (143); ами грѣшнѣи и неостонѣи Петръ; и до члѣснѣи нѣи (191); да члѣзѣи хитросѣ, бѣсовскаа (171); радости нечлѣсѣваа мѣиѣи мѣ сѣ срѣцето; и нѣи работа глѣма и члѣиѣаа (202); стои аѣрѣ, вода . . . и водѣ морскаа тече ѿ него (247); съ хитросѣ бѣсовскаа мѣсли да изгорѣ монѣта црѣва (246); разбране това члѣдное члѣдо (248); ако има аѣкои вѣра христѣанскаа (255); и достѣни, по рѣсѣи земаа проклѣтаа (293); една женскаа расланица, когато се родила та е люта (306); ѿ оузи планѣнъ глѣмаа (305); в рѣката огнѣннаа и горѣща (337); рѣкѣта члѣскаа (333); да по члѣсѣи по . . . рѣсѣи отѣвнаа (349); по . . . та сѣне съ аѣсѣи и съ хлѣа оуѣсѣваа

(352): о злоѣ бѣстрѣе дѣволескоу оружіе (387): като сѣкаа съца майна (471): да не помислиши рѣкоа помисль халнаа (398): и потѣпка сѣла дѣволескаа (370): бѣрѣлѣме грѣло дѣволескаа (381): със неговѣтъ си дѣмливий и поганый сѣлѣкъ (217): а тои си промени лицето на кроткѣй полевѣ (235): го почитать със чистаа вѣра (253): да житѣли влатѣ зима грѣховнаѣа (279): грѣлоо за това знаменіе (291): да си покаже прѣмногаа своя хѣтрость (292): повѣхаа по морето голѣмое (306): въ странная мѣка: със аплѣскаа нѣсень (363): това злое виночїство и започїство (385): рѣго бѣше оиѣи богати Іовѣ (390): истовата обѣи гнаа жена хогѣне и просѣне ѿ канца на канца (458): доиде време заради доброе наше спасеніе. (493).

Именитель-винительнѣ множеств. число: погледа ѿ вратата полагиме и надѣ дола (96): събра сички градѣске люди (108): пробѣи сичкитѣ корабе атарѣске (110). и цѣлѣ рѣкѣй вѣлѣиме (113): не бых ни като птїцитѣ небесные (169): ѿ добрыте мѣтапиме работи (205): със нѣсень аплѣске (214): и сѣтъ наслади ихъ със неговите слѣткѣе и бжѣтвные дѣмы (210): със своите си поганые дѣмы (217): видѣ ли оиѣи грѣте вѣстеле тобѣрѣе (229): вѣстеле добѣрѣе (230): бѣше оскрѣиѣна ѿ сѣзжѣи еллинскѣе: колѣхъ и изгорѣвахъ сѣзжѣе елѣипесѣи (266): старци и старѣ жени (302): а другїе го любѣе похвалать (303). а то нѣе та кѣрѣи със другїе мѣкѣе (313): мѣ тарѣва чѣварѣтъ сѣна цѣлѣвные (259): за това се бѣдѣли ѿ раи и ѿ оиѣи голѣмотѣ и краснѣе побѣрѣи (264): лице ѣи фрѣлѣ по злицине граѣске (319). зѣвоиѣи бѣнные (318).

Родительнѣ мно. ед. ч. муж. р. Поэтич. превзвѣната форма със оконч. -аго се срѣща и нова народна форма, образувана възъ основа на именител. и родит. падежъ — чрѣзъ контаминация — със окончаніе -нго: има примѣри и със окончаніе -ого — по мѣстоименното склоненіе, срав.: и тогѣзи изѣтъ прѣосвѣщеннаго Марѣка. митрополита великаго Прѣслава (26); а тои вѣрѣва расцѣтаго хѣа (34); и разбра се го иславїинскаго князѣ (56): косъ безаконство въ нѣанаго члѣка не чїни се (133); лїжѣтъ пиѣанаго по хѣтата (137); и аѣниꙋскаго бога стрѣишї (139); да повтарѣмъ за дрѣгыго мѣжа (140); на блѣженнаго Іоана (145); и цѣра самѣго надстѣри (156); и едного бѣлѣнаго (157); за сѣтого Димитріа днѣшнѣго (30); вѣспомени за богатаго Лѣзара (160): что със на мѣчїлѣ като опогѣзи Лѣзара богатиго (162): члѣе сме се със бѣлѣнаго обѣлѣго лѣзѣ (160): и члѣе старѣо лѣ-

щере за мѣжа богатото (202); и светото молихме прѣз тѣмъ пощѣ (237); като на образъ нѣкое старото члѣка почтѣннаго (250); кога чие нѣкои члѣка за некого сил'наго цѣра (262); пришествіе сѣба члѣческаго (338); а не къмъ третото бѣлюхѣ (357); навѣль на дѣкавато павола (397); та збѣснь невидимато твоего врага и павола (398); оставиль одного момѣва : вѣкъ ефѣсъкого (434); и остави го тѣмо : епѣкова ефѣсъкого (434); ни хѣ приема грѣшникаго (452); носилъ си сил'наго и крѣпката бѣа (466); тѣ със Николима потлената зченика така нѣбахѣ (466); а вътре си ималь пещицата бѣса (470); и бою се бѣ него като бѣ сѣна страшиаго (472); когато праведниците бѣхатъ въ рѣи цѣто гостелюбнаго Авраама (363); ще идѣше бѣ ада грѣховѣятаго (344); бѣ ада пещѣйого (347); та ни измоли бѣ цѣлова страшиаго вѣва (359); видѣхъ хрѣа распѣтата; кога щѣхъ нѣкое голѣматѣ члѣка въ цѣстанъ (439); прѣхъ него като члѣка и прѣхъ го като слабаго; а сѣа се бою като бѣ юнака накаго (472); та свободи насъ бѣ горѣкыто и тѣмънато ада; дай ми тогѣзы обѣдното мрѣвѣца и оуцѣваннаго; дай ми тогѣзы распѣтатаго (464).

Дополненіе тит. со. ч. м. р. Ожогънцѣто да изгнѣснь надъ сл. ч. тѣй сѣацо се сѣ измѣнило цѣло гнѣснь на именнелния пачекъ та гнѣси -иму, покрай ожогъ -омъ, което се тѣлки на вѣзвѣне на мѣстоименното склонение, срав.: даваше ю едномъ црѣськѣмъ сѣнъ (3); ка-зѣха црѣ на цѣскѣмъ (7); Іованъ казѣхъ сѣнъ старѣмъ бѣгарскѣмъ црѣ асѣно (24); и пакъ сѣ зѣнѣи и хѣбѣми цѣо сѣ дѣшнымъ праздницѣ (29); цѣо црѣ бѣ цѣстанъ сѣмъ сѣ светомъ (36); силата истѣнѣкомъ хѣ бѣ (39); оклѣсѣнихъ ты црѣ Карѣвъ римскѣмъ (66); и азъ побѣхъ вѣнѣцѣмъ бѣ (84); сѣе зѣи въ замѣсѣвѣнѣи сѣнѣ дрѣвѣмъ и неспавѣнѣице сѣи црѣгомъ (134); инаѣнѣвогѣо сѣ манѣа и корѣнь на сѣчкыте грѣхѣве; и зломъ члѣка и тобромъ (136); и разѣмѣванѣе сѣбѣмъ на сѣрѣцѣто цѣо сѣ (144); тамъ се бѣхъ тобѣзѣ на гнѣвѣата бѣлѣенѣомъ Іованъ (149); цѣомъ мѣка цѣори (161); при своѣто мѣжа грѣшнымъ се прицѣсѣа тобѣ; и сѣе црѣ сѣимъ старѣмъ (187); чѣгномъ крѣи (208); тамъ се старѣмъ сѣзѣи (211); та рѣмъ некомъ члѣкъ болномъ бѣдѣ здравъ (254); единъ дрѣгѣмъ (274); показѣваше като црѣ сѣзѣомъ (287); да си дѣмътъ единъ дрѣгѣмъ на прѣсмѣхъ (303); сѣкомъ члѣкъ (325); зло и напасть като богатомъ Іовъ (389); та оуцѣвѣнѣи вѣль дѣрѣ цѣомъ цѣомъ (398); сѣтрѣ сѣе любаѣомъ дѣволъ (471).

Она датила да не р. прѣобразувати споредь мѣстоимен. склонение, има слаби слѣди, срав.: кои мене трѣшии он да ме помогне (127); тежко мене сыротой (251); ѿ мене единой (468).

Она дителство, число намираме само: родит. пад.: ѿ пина пых хрѣстане (384); дал еси боесцимъ се тебѣ (377).

Именителенъ пад. мн. ч. отъ слож. склонение съзирамы и въ прич. форма „благословенци“, срав.: блѣвци него блѣвни съ (288).

Глаголъ.

1. *Инфинитивъ.* За историята на глагола сж важни многобройнитѣ примѣри отъ скратенъ инфинитивъ, който въ съвършениия на нашия паметникъ езикъ се е употрѣблялъ като жива форма въ много по-голѣмъ размѣръ отколкото въ сегашнитѣ български говори. Особно слѣдъ глагола щж (хъщж) инфинитивъ тогава е билъ още твърдѣ обикнатъ, макаръ че е била наддѣляла личната глаголна форма съ стѣжъ да, която то е замѣстена. Има пречення, въ които и двата израза стоятъ едно по друго, нпр. „кои езикъ може изказа или да прече“ (199). Понесже функционално инфинитивъ се е считалъ еквивалентенъ на личния глаголъ, надвило е схващането, че инфинитивъ е лична глаголна форма въ случаи, гдѣто и формално не се е виждала разлика нпр. между щърбитѣ инфинитиви на глаголитѣ и-основи и а-основи (стегнати) и 3. л. едч. сегаш. врѣме; нпр. носи, избира, иска могатъ се схвана като инфинитиви и като лични форми за 3 л., ед. ч., срв.: „кои ще те уништи, той ще зановѣда“ и пр. Отъ гоя тия инфинитиви трѣбѣ да се е почнало смѣсането на инфинитивъ съ личния глаголъ 3. л. ед. ч. с. вр., и то още тогава, когато окончанието -т и въ глагола и въ инфинитива е било на лице, та сегнѣ еднакво и въ двѣтѣ форми изчезнало. Такива примѣри, гдѣто имаме въ нашия паметникъ слѣдъ глагола ще глаголни форми като носи, дава и др. не цитувамъ, защото не е сигурно, да ли глаголната форма е лична или инфинитивна, а привеждамъ само примѣри за 1. и 2. л. ед. ч., нпр. „щѣ стѣри“ и пр. И сега въ българския езикъ се употрѣбѣ щърбиятъ инфинитивъ въ свръзка съ глагола да, ала само въ положение слѣдъ него, въ бъдеще неопрѣдѣлено, като напр. до-ща, видѣ-ща. и пр., а въ нашия паметникъ намираме инфинитивъ и въ положение подиръ тоя глаголъ. Сега въ тия случаи употрѣбѣме само личенъ глаголъ съ или безъ „да“. — Трѣбѣ да отбѣлява, че 3. л. едч. паметникъ се срѣща само единъ примѣръ отъ

кога ще та гѣтъ пенъ (333); азъ пакъ щем те поглѣда и настави
на прѣздъ твоѣа поучѣсть (398); и не можемъ бы по тоѣа мѣсто, ами ела
та щемъ далече (400); ние не можемъ пои на бои (404); займи ми
малко пѣнезе . . и азъ кога си вземъ цѣнаѣта, да ти щемъ и по-много
(406); и сега не щемъ пои за малко работа (427); и сега поѣща са
грѣѣши заради никакъаго чѣлка, азъ оутре щѣа пусти ангѣла лѣкава и
ае мѣще дѣнаѣта ми ще та доне (428); и да вѣди дѣо ли ще не-
говъ хѣс да го въскрѣси (431); и не могъ нѣго воды послѣдъ мене
(434); и пакъ да ли щѣа имѣа и азъ прошка (436); и да ме прѣеме
хѣс . . . и рече мѣ сѣтъ Іоѣанъ: прѣѣтъ ще хѣс, чѣдо моѣ, . . . и не дѣи
да останешъ тѣзка (437); гѣдже црѣце: кои ще при хлѣбъ иска ка-
микъ да паде (486); азе щѣа повѣлѣе и раскопа щемъ (489).

Сегашно време. Правилно глаголитѣ форми за сегашно врѣме
1 л. ед. ч. окончаватъ на ѣ или ѣ (рефлексъ на стб. -ѣ, -ѣ), или на
слаботѣмно а (а), или на слаботѣмно широко ѣ сир. ѣ, което се явява
само слѣдъ палаталенъ консонантъ, именно въ 1 л. ед. ч. на глаголитѣ
отъ IV сир. Звукового колѣбанне между ѣ и а, и между а и ѣ е при-
чина, че правописътъ на глаголното окончание е твърдѣ неустановенъ.
Не може да не се съзратъ и различни диалектични примѣси, резултатъ
на влияние отъ по-старитѣ оригинали, послѣденъ прѣписъ на които е
нашиятъ паметникъ. Така могатъ се обясни и формитѣ съ твърдѣ кон-
сонантъ прѣдъ личното окончание като напр. хвала, вида покрай
обикновениѣ хвала, вида. Поради твърдостъта на консонанта личното
окончание гласи като слаботѣмно а или ѣ та въ такива случаи обикно-
вено и така се пише оканчанието съ а, по-рѣдко съ ѣ. Понеже ѣ (а)
и ѣ сѣ сходни, затова често пѣкти въ личното окончание за 3 л. мн. ч.
а и ѣ се замѣняватъ. Старб. окончание -аѣ ту гласи -аѣ, ту -аѣтъ,
ту -етъ, та затова се прѣдава чрѣзъ -аѣ, -ѣѣ и -етъ.

Слѣдъ въ разрѣзъ съ източнобългарския характеръ на езика сѣ
ония западнобългарски глаголни форми съ оконч. -емъ, -имъ за 1 л. ед. ч. се-
гашно врѣме, които сѣ останали въ нашия ръкописъ отъ прѣдполагания
първъ западнобългарски оригиналъ на нашиѣ дамаскини. Върху тия
глаголни форми обърнахъ внимание по-горѣ, срав. още: остало покровъ
да потрѣмъ; бѣхъ трѣгнѣлъ да дойдемъ на црѣа, да ищемъ злато; да
вѣлимъ ѣго мѣлю ви, възвратѣте ме назадъ ѣго кѣнимъ ѣ него (12);
имамъ пѣѣѣ ти ищемъ (13); не могъ та трѣнимъ азъ (22); днеска
работимъ . . . пошеска окованъ (45); азъ те щемъ настави (46); азъ да

тъй старимъ много различни мѣки (36) и пр. Съгласно съ фонетичната стойност на буквата *з* в м. стб. *ж* въ нашия ржконистъ, както се обясни вече, и у глаголитъ 1 л. ед. ч. и 3 л. м. ч. ест. врѣме, които окончаватъ на *-з(ю), -з(ю)г*, трѣбва да четемъ това *з* като *ъ* respective като *слаботѣмно ь (= а)*, което обикновено въ нашия паметникъ се прѣдава чрѣзъ *а*. Споменатата фонетична стойност на *з* се вижда ясно и отъ примѣри, гдѣто въ едно и също изречение едно слѣдъ друго срѣщаме глаголи 1. л. ед. ч. съ окончание *-а(а)* и *-з*, напр. да се потруда и азъ, колкото възмогъ да покажъ (81); да се обѣса и да змре; да змра (*ж* - *ъ*: 129); сега не могъ започе (8); не мога да започна, да намѣра (297); не могъ да тръгнмъ азъ тогзи смрадъ (32); затова любѣа да се почетъ (40); щъ да стора; и това да стору (99). Също такъво котѣбане на правописа има и въ 3 л. мн. ч.: видат (8), не могатъ (160), биятъ (38), сляжътъ (28) и пр.

1. л. ед. ч. (оконч. *ѣ, а, а, ѣ*): да го видѣа, да го познаѣа (203); щѣхъ да си погъба дшѣта (205); да видѣа (93); да вы огъдѣ (1 л.) печѣтъ (327); да излѣза (62); ѿ де ща азъ да зѣма (331); щъ положн (13).

3. л. множ. ч. (оконч. *ѣтъ, ѣтъ, атъ, атъ, ѣтъ, етъ, ѣтъ, ютъ*): да се веселѣтъ; да видѣтъ (3) и видѣтъ (8); да заснѣтъ (11), чинѣтъ (16); какъ да сторѣтъ (21), носѣтъ (27); да се борѣтъ и да се биятъ (38); нѣ стѣтъ да имъ сляжѣтъ; гостѣтъ, оставѣтъ (28); оучѣтъ, чинаѣтъ (66); да ю населѣтъ дръги (88); да се змиратъ (97); зчетъ (136), гнзсет се (147); изврѣжатъ, (152); видѣтъ злите, правешните как се веселѣтъ и не могатъ да се приближѣтъ (161); ходѣтъ, сзвнѣтъ, видѣтъ, мразѣтъ (302); се мразѣтъ (303); избѣатъ, водѣтъ, сздатъ, збѣатъ, се сраметъ (302); нацѣтъ людѣтъ (324); щѣтъ, излазѣтъ, (323); находѣтъ, огъдѣтъ, не печѣтѣтъ, прѣтрьпетъ, мѣчатъ (303); надѣтъ (331); свѣтетъ, (328); измамѣтъ (329); вселѣчатъ; биятъ (331); похвалѣтъ, хвалѣтъ (403); работѣтъ (413).

Ще забѣлжимъ особно глаг. ф. *щѣтъ* за 3 л. мн. ч., образувана чрѣзъ контаминация отъ 3 л. ед. и 3 л. мн. ч.; и *щѣтъ* се вселѣчатъ (334). Тази форма е прѣхождала въ множ. ч. на именната обща форма *ще* въ описателното бѣдѣще врѣме („ще плачатъ“).

2. Между *параситни* форми трѣбва особно да отбѣлжимъ формитъ за 3 л. мн. ч. съ окончание *-ше*, форми, които ги има само въ

западнобългарски нарѣчия (трънско, кумановско) и сж безъ съмнѣние остатъци отъ първоначалния западнобългарски оригиналъ на нашия дамаскинъ. Тѣ могатъ да бѣдатъ и чисто книжовни форми на споменатия оригиналъ, въ които по сръбската редакция оконч. -ша на староб. форма за 3 л. мн. ч. се е измѣняло на -ше. Народнитѣ форми съ оконч. -ха постоянно се смѣсватъ съ реченитѣ книжовни, а понякога срѣщаме и форми съ оконч. -ша, които може да сж слѣди отъ сръднобългарския правписъ — замѣната на стѣ. ша чрѣзъ -шѣ, а може да сж се явили и просто по правописна аналогия, чрѣзъ контаминация на споменатитѣ двѣ окончанія — книжовното -ше и народното -ха (хъ), срав. напр.: *комъ колкото трѣбъваша* (9); и *навише се љи и пише и веселише се сичкы градъ* (72); *сичкъ землю обтекоше и наплѣниха ю съ чюдеса и приеха* (72); *това видѣха онѣа христѣане и не смѣаха веќе да идѣтъ въ Солънъ, ами се вратише назадъ* (63); *немогоха* (11); *казъва какъ се спасоха* (30); *надоше* (89); *рекоше как-го съ въ пещеръ наишле . . . и тамо го наидоше* (289).

Сжщо тѣй отъ книжовенъ източникъ сж нѣкои аористни форми 2 л. мн. ч. съ оконч. -сте, напр. *познасте* (133), *чюсте* (135). Народнитѣ форми иматъ оконч. -хте споредъ окончанието -хме на 1 л. мн. ч., напр. *ами распахме хѣ* (350); *защо го распахте* (351). Срѣщатъ се тукъ тамѣ по-стари аористни форми отъ рода на споменатитѣ *спасоха*, *немогоха*, напр. 1 л. ед. ч. *начерпох*: ѿ там *начерпох* что е бѣжтвенаа канка (140); за 3 л. ед. ч. *наче*, *започе*: *напр. ѿ годѣма осилость и болѣсть наче да вика* (68); и *започе да зчи* (141); *наче ѿ тогази чюдеса да чини* (140); *на те: паде на лицето си* (91).

Аористътъ *бихъ*, *би* (*быхъ*, *бы*) често се срѣща и се замѣня съ *бѣхъ*, *бѣ*, срав.: и *ѿпаде ѿ нѣсто и отиде докъ подъ земната, и като бѣ агѣлъ а тои бѣ дяволъ* (80); и *бы що плака и станъ и доиде з едно село . . . и бы з него некои днь* (403); и *малко днь бы и змрѣ он* (403).

3. *Имперфектъ*. Забѣлжителни сж имперфектитѣ форми 3 л. мн. ч. съ нестергната основа, каквито сж старобългарскитѣ, срав. напр. *ззѣмааха*, *дохождаахъ*, *оузимаахъ*, *ззѣмаахъ* (52), *падаахъ*, *бегаахъ*, *плачаахъ*, *тарицаахъ* (215) и пр. Народнитѣ форми окончаватъ правилно на -ха: *кога поидеахъ з нѣкои градъ и оскверниаваха се* (38); *засыромашеа* (133); *мѣчаха* (330). — Обикновено слѣдъ палатални съгласни прѣдъ окончанието -ше въ 2. и 3. л. ед. ч. вм. ѣ е писано а, ала че се е провизнало ѣ и даже е, се вижда отъ нѣкои рѣдки случаи,

гѣто е по-фонетично прѣдаенъ истинскитъ звукъ, срав. крыаше и плачаше та пак се омиаше и поидѣше и слѣкаше: трепераше и лекаше (61); много се грѣкаше (47) и пр.

Между *повелителныя* форми заслужаватъ да се отбѣлѣжатъ скра-сенитѣ форми, въ които прѣдъ личного окончание за 2. л. мн. ч. е елициравъ основниятъ вокаль, напр.: донесе те ми злато (9).

Отъ склоненията на *причастията* сеташино и минало дѣйств. залогъ нѣма ни поменъ, а не се употрѣбятъ тѣ нито въ генерална падежна форма. Остатъкъ отъ сег. дѣйств. прич., а именно въ адвербиална форма съ оконч. -ще намираме въ примѣра: „дрѣжещецъ“ бѣвдоха го дрѣжещецъ до онова мѣсто (43), благословещи (288), бо-ещим се (377). Како прилагателно се схваща вонещ: ним много вонещ (246); сте оставиле онова тѣло вонещо (22).

Отъ *наречията*, които се срѣдять въ наметника, ще отбѣлѣжимъ слѣднитѣ: на дѣтѣ, зиме (8), дрегочъ, едвещъ (49), дрегочъ, множинъ, множинъ: „ходѣше на бѣзы стѣль множинъ“ (120); множинъ видиме пѣяници (136); това дрегочъ никомъ да не съ сториле (209); хзбаве, хзбѣве (345), грознѣ: ще да ги поглѣдѣва грѣзнѣ (204, 323); днесъ, нощесъ (денемъ и нощемъ); и сѣде стѣмъ сава 1 годниъ на слѣзване и днѣсъ и нощесъ (181); и тамо се моли бѣ за е дни и свѣци пали и нѣсъ и нощесъ (191); и стана нощеска с прѣзъ нощѣа, 201; годниъ да хзѣрѣ сѣчки елины на хѣо име и днѣска и нощеска (32).

Отъ *прѣдлози*тъ заслужва внимание прѣдлогъ низъ: щѣтъ да побегнатъ низъ цѣнките (332). Той вече тогава се е смѣсвалъ съ прѣдлога изъ: и ходѣше низъ градъ и питаше (2). Срѣщаме и прѣдлогъ прозъ: и водата зѣлѣе прозъ камень (8).

Нѣколко синтактични особности.

Чисто народниятъ синтаксисъ на езика на нашия дамаскини с най-цѣлѣнаго имъ страна, който ще бѣе прѣдметъ на подробно изучаване по-сетнѣ, особно когато бѣдатъ печатно издадени по-главнитѣ наши дамаскини. Тукъ ще отбѣлѣжа само нѣкои по-характеристични, чисто народни синтактични обрати отъ езика на нашия наметникъ.

1. Паралелно съ изчезването на инфинитивъ и съ промѣнитѣ, които видоизмѣнили нашия стара именна флексия — промѣни изѣричили се прѣдимо въ синтаксиса. въ българския езикъ се засилва употрѣбата на глагола, сир. засилватъ се приставни изречения, синонимни по

значение на обектите от глаголни съществителни. Тази отличителна черта на народния български синтаксис (вж. за това у мене: в „Български Прѣгледъ“ I. год. кн. 2. с. 91—112: в „Училищенъ Прѣгледъ“ г. X, кн. 6, 521—545) основно е прокарана въ езика на нашия дамаскинъ, и по това изцѣлю стилътъ е твърдъ съживенъ и съвсѣмъ доближенъ до живия простонароденъ български езикъ. Сегашниятъ нашъ книжовенъ езикъ откъмъ тая страна се развива въ посока, която напротивъ го отдалечава отъ „духа“ на българския езикъ, та споредъ мене нашата книжовна рѣчь, за да стане същински народна, ще трѣбва да се върне малко назадъ и съ казаната цѣль ще може да черпи немалко поука и отъ езика на нашитѣ дамаскини. Нѣма съмнѣние, че обичята къмъ глаголни изразъ въ „простонародния езикъ“ на дамаскинитѣ е прѣкалена и че книжовниятъ езикъ ще трѣбва винаги умѣрено да си служи съ реченото синтактично сръдство. Лъжовно е мнѣнието, какво съ това връщане къмъ глагола би се „вулгаризиралъ“ книжовниятъ ни стилъ, че би се жертвувала известна краткостъ на израза, която се постигала чрѣзъ съществително име като обектъ, за любовь на описателни изрази — на цѣли приставни изречения. Въ посоченитѣ двѣ свои студийки съмъ доказвалъ па и сега поддържамъ мнѣнието си, че всѣкакъ, ако се употреби глаголъ въ приставно изречение, изразътъ печели откъмъ конкретност, а пъкъ въ същностъ не се губи и никаква краткостъ, сбитостъ на израза при липсата на старитѣ косвени падежи, защото подирнитѣ ние сме принудени да замѣстимъ съ общи падежи и още съ единъ прѣлогъ, което съвсѣмъ не означава, че се изразяваме сбито и спретнато. Сравни откъмъ тая страна напр. слѣднитѣ двѣ изречения: „сега узнахме за потъването на кораба“ и „сега узнахме, че корабътъ е потъналъ.“ Както казахъ, езикътъ на нашия дамаскинъ, понеже е чистонароденъ, стои по речения синтактиченъ и същеврѣменно стилистиченъ въпросъ рѣшително на страната на глагола. Днешниятъ нашъ книжовенъ езикъ толкова силно е повлиянъ отъ чужди езици, че по въпросния случай нашето ни се вижда неудобно, та го отбѣгваме. Ето примѣри изъ нашия дамаскинъ трѣбва да се забѣлѣжи, че се употреби обикновено съюзъ „и“ вмѣсто „а“ и каза имъ за хѣ бѣа, какъ се породи и какъ се расе и въскресе въ гретѣ цѣ и какъ е гои цетовъ анѣлъ бѣа: и напослѣкъ разбира, какъ е отицѣлъ Оома въ ни цѣо (7. 1. 1) ами сега се мога започе да амам асѣл да се не надѣвни црѣ на

1) Сега мнозина бихъ се изразили: и разказа за рождението му, за и пр.

2) Вм.: за отиването на Оома.

3) Вм. — зидането.

тогосъ чѣка да ты съгради́ полата (10): тѣмъ за това ѿ бѣше мьслъ и терѣтъ тѣжаване съ срѣцето съ какъ да получи онова добро (17): защо кога чѣсѣмъ за стѣи мѣнци какъ погѣдиха скръбъ и мака (30): друго лице не имѣше, тѣмъ годѣше какъ да посѣе хрѣтианство и значане, какъ съдѣте бѣ чѣка и какъ го стѣви на почестъ въ рани и какъ мѣ занѣтъ назовѣ и прѣлѣсти го (33): ами врагъ, сѣнци дѣаволь, вицы, какъ се змножать хрѣтиане (34): напѣюха го че сѣди на сѣдница своѣа (35): и повелѣ да се събере сичкы съборъ да сторат борба (38): единъ мьслъ момѣвъ имаше на Солгнѣ, дето мѣ е име стѣи Пнесторѣ (39): и понѣта вратарете, гдѣ е домъ гнѣииз Димѣтрию (46): и оная сѣнкѣ имъ сказа какъ е бѣлъ плѣнень (46): и тамо съ продаде сичко, що имаше да съзидѣ црѣква на име стѣмъ Димѣтрию (47): что е ѿ гробъ стѣмъ (52): лежа до гдѣ мѣ изгнѣ тѣлото (54): змѣлѣвать грѣхѣвете на оная что принесъзвать свѣщѣте (60): да ходимъ правѣдно като ише бѣ (63): и зкри се да не глѣда на цѣтето съмрѣтъ мѣ като ще да змре (83): размѣ бѣ какъ имашъ любѣвъ кѣмъто него, отѣ не пожалѣ сиѣа своего, что го любѣмъ, Исусака (85): отѣ Моѣсей прѣркъ, когато цѣше да змре (88): принесѣ ми писмога въ вица, коѣко съ люде (93): кога змре царь Ахавъ (96): тѣмъ като е црѣ ревалѣ така да бѣде (97): ѿ тогава имѣхѣа плѣкоа крѣвица давно бѣха нащѣе, да го закриють (101): имъ се въ чѣа, когато се мѣиаше (105): помощѣахѣа и гоѣбъ та навѣи на враговете твои (107): понѣюха да се мѣиеть, давно ты избавѣи бѣ ѿ това плѣнство (108): и же да мѣ казѣва за оная стѣаи вода какъ чѣиы исцѣлѣние и чюдеса (114): и каза имъ какъ цѣлѣ да родатъ Мрѣа црѣква бѣа (117) и пр. и пр.

2. Съласно съ народния езикъ цвѣрѣтъ често се употребѣи въ приставни относителни изречения несъгласувано по родъ и число что, що (щото) вмѣсто който, която и пр. Също така и дори повече е обикнато въ сказана функция и дѣръзѣето (111)го, което въ послѣдно врѣме съзѣсѣмъ ненуждно и тѣ книжковѣици ни езикъ се вмѣзѣа на мѣсто съгласуваното относително мѣстоимение. Срав.: не дѣи се гнѣси ѿ мене, що стѣмъ раба твоѣа робѣица (19): да не оставѣиъ мене, що стѣмъ раба твоѣа дето съмъ ради име твое оставѣа сичко (20): и казѣвахѣа мѣ, дето го ты зчѣиъ, а тоѣи при насъ често дохождѣа (66) тога като разбѣрахѣа френци, що бѣхѣа з црѣнѣрацѣ (26): насъ тогава нѣ съсѣ, тоѣаи иззѣицѣиѣа, земѣица, дето писѣха на нѣмъ, а оутре сме глѣиѣи, ами съсѣ тоѣаи нѣиѣа, дето нѣде чѣиѣ ѿ нѣсѣа и не оладѣиѣиѣа никѣа (29)

бѣше св. Димитріе, дето мѣ е днеска прѣзидникъ (31); ами врагъ, дето приноси зависть сѣкомъ члѣкъ (33); рече въ имѣ хвѣо дето е рѣкъ наѣ (37); и какъ ме извади ѿ тамо тѣзи пощъ, гдѣто бѣх окованъ (46); да си потрѣбишь тредъ свои, що съ си потрѣдилъ (49); щѣтъ да видать габата, дето го напоиха със оцѣтъ, и пиронете, дето го приковаха с тѣх... и тоагата, щото мѣ бѣха дале вѣрацѣте и чрѣвената риза, дето го облачеа със нѣна (349); ако видишь нѣкого члѣка де прѣгрѣши, а ти мльчи (343); кой ѣ тѣзи, щото стори със мѣне тѣзи мѣтъ (202); не размехте ли, че е истѣнски бѣ тоици, дето ще момата роды (351); и да наидете дзмата, щото дзмаше че е истина (132).

Въ нѣкои случаи „дето“ се употрѣби съ значение на прѣдлога къ, къмъ, поради мѣстното значение и у цвата, косто ги е облизало въ таи функция (контаминация на два вида изречения): елате сичкы къ него (326); та щѣтъ сичкыте да ѿидать дето него; когато праведниците ѿидать въ раи тето гостолюбиво Авраама (350).

3. Често се употрѣби „колкото“ като съжъзъ съ консекутивно значение, каквото иматъ съжъзитѣ щото, че и та, срав.: поче да исходи смраць ѿ него дѣ колкого вѣкъ не може тамо да помине члѣкъ:... и миризма хвѣава колкого навѣваше тазѣ миризмѣ (21); и бѣше толькова дѣ члѣкъ и лють и безаконикъ, колкото не щѣше никакъ да чѣде имѣ хвѣо (30); и тольковъ дѣ дежане, колкото побѣше да гмре неколко да е живъ (43); и вѣнна бѣра велика въ морето, и толкози, колкото бѣгаха и дващъ и трищъ корабите (51); и толкози много истѣжване, колкого прѣй и постникатого и члѣкатого (53); и толкози стравахъ граждане, колкото дѣха да змират ѿ главъ (109); и тольковъ бѣше люта онази бѣра, колкого се строи кримѣлото на корабѣтъ (209); и водата се плискане висѣко, колкото щѣше корабѣтъ да се потонѣ (246).

4. Съжъзъ та се срѣща съ обыкновеното му консекутивно значение, ала по аналогия той се употрѣби по нѣкого и плеонастично, гдѣто не означавме никакъзъ съжъзъ, така че въ таи си служба има неопрѣдѣлено значение, но навѣ срѣно на консекутивното. Подирното значение „дето“ личи напр. въ примѣритѣ: зарати гораѣ тасте заповѣзва Моисе, а втори законъ та дѣже (29); завитѣ паволь и прѣлести го та бѣже ѿ раи (33); и пощюха та мѣ рекоха (34); ами помощъ бѣта бѣше при нѣто та го оубѣжаване (38); та бѣ знааи, че щѣше да се оскрѣи та не бѣхъ рекъ (58). Споменатата нова, плеонастична служба на та взк. въ примѣритѣ: това ли е твои гѣдаръ та

ге зѣбны и иде тѣ мене (2); трапезата е празникъ великомъникъ Димитрійо, а ване господство та сте звани ѿ сѣго Димитрія: азъ рабъ хѣвъ та сѣмъ слѣга на таа трапеза (28); за тѣзы годѣа и прѣрокъ Дѣвъ рѣ хлѣбѣ а҃г҃л҃скы и хлѣбѣ небѣны та расте цѣла члѣка (29); кога бѣше тѣге та се показиване какъ ще да бѣде (31); се разгряжи по-тврѣтъ и ѿ жалѣи та си събѣтѣче и красныте рѣзы (169); това чѣто има въ червото си та е неправа (269); зацо това та е сичко бѣмръзостно (383).

5. Въѣсто двойния съюзъ „за да“ съ финално значение срѣщаме нѣколко пѣти съюза „зам-та“, а по веднажъ и „занъ да“ и „зам-кавъ“. Струва ми се, че формата „занъ“ ни унѣтва кѣмъ първоначалния гласѣжъ на той съюзъ, а именно че той е гласѣжъ първомъ зане-срав.: поне, понеже, понеже), и отъ зане-да ще да се образувало „зан-та“, „зам-та“. Срав.: обѣтѣче се хѣ въ чрвѣна багренѣца занъ да покрѣе годѣта а҃мѣмъ прѣбѣна (462); ще да въскрѣси дрѣгѣ людѣ мрѣтви зам-та го вѣривать свресте (315); ами имъ кажене, не щѣ вы станъ црѣвъ зам-да го молнать тврѣдѣ (321); и дадѣха имъ бѣлѣгъ на рѣка... замъ-та неможе ни та вѣни ни та процаде (327); гѣ бѣ скаси цѣпте зам-кавъ сѣмъ черквы та сѣзжнать сѣне хрѣтіане, зам-та е юбре нам (385).

6. Съ условно-желателно значение се употребѣа „давно“, както го употребѣаме и сега (давно): срав.: и пѣнокѣвъ пакъ помисли давно ма прѣтвори змать: повѣде да го затворать въ темницѣ, давно бѣ се обрѣнать камѣго неговѣ въра (37); стори слоужба бѣ, давно се а҃ринеше да прѣстане неговѣ гнѣвъ (95).

7. Съ консекутивно-аверсативно значение се срѣщатъ съюзитѣ а҃но сѣ а҃но и а҃то: жалѣо та смѣ хрѣтіанка а҃но не ще никѣи та ми стане камѣ (130); ако бѣхъ вѣнка моего хѣа хѣлѣвъ, а҃но бѣхъ се по правѣна самсы осѣдиль (155); сега да сторымъ монте бѣгове и да ми помогнать а҃то азъ е гоимъ часъ утрѣ неѣо та зѣрѣа (387).

8. Въ условно наклонение се употребѣа „да не“ прѣдъ условно-минало: даѣо бѣ пѣно бѣло да бѣ и плаченъ бѣлъ (102); та по-сѣли при нас... та не бѣ сега плакала за нас (172).

9. Аористътъ бы: и бы що плакѣа и пойдѣ (403). Давно-минало се срѣща въ изреченія като: цѣло бѣше пребѣдѣнь бѣлъ (53); що бѣше бѣлъ ѿ прѣвѣнъ прѣтоснатаръ (58); никѣи не знаеше че е тамо погребѣна сѣаа Петка, оты бѣше одавна бѣла погребѣна (21); що бѣше слѣги... и любилъ ги бѣлъ (104).

10. Доста послѣдовно се подържа въ описателно бждеще врѣме съвѣтъ да слѣдъ глагола щѣ (щѣ). Отъ съединението на подирния съ да е произтѣкло по нашитѣ източни говори ждѣ, напр. ждѣ ида^а. Справ. та че напोकнѣ ще слѣдцето да помръкне и мѣцѣ не ще веки да свѣти и звѣздѣте щѣтъ да паднатъ ѿ нѣбето . . . тогива ще да се покаже чюдо (328).

11. Остатѣкъ отъ употребата на финаленъ инфинитивъ, придруженъ съ да, е спасенъ въ примѣри: „да е чютѣ“; и тогава ще да постне господъ архангѣла да потрѣбеть з голѣмъ гласъ да е чютѣ ѿ истока до запада (339). Също такъвъ остатѣкъ е и въ „не е на приетѣ“ (срав. глаг. приати): ами члѣ' га мѣ нѣ е наприетѣ по^о (453); и ако постн не мѣ (е) на приетѣ (454).

12. Заслужва да се отбѣлѣжи изрѣца „чева“ съ значение „немѣ“ въ фразата: де да намѣра азъ вино и вода да ви дамъ, чевѣ несмѣ гдѣ га да имамъ това (331).

13. Думата роднина се схваща като събирателно име и като множествено число та сказуемото се съгласува съ него въ множ. число, напр. доптоха роднина тогови: взеха онова бѣлѣ роднината маркѣановы (115).

14. Числителното единъ се употребя по нѣкога съ функция на неопредѣлителенъ членъ: то има и значение „само“: ами и пакъ та е чюднѣ члѣкѣ: ходы з едина рѣза и нате глѣмо едѣнѣ хлѣбѣ и вода и друго нищо (10).

15. Заслужва да се отбѣлѣжи чисто народната поздравителна фраза съ опитативно значение на причастнето -лѣ: рекоха мѣ тѣе: „помѣгналъ бѣ братѣ“ — „и вамъ бѣ помогналъ“ (405).

По-забѣлѣжителни думи.

Арекса — царь виѣ — арекса мѣ (8) арекса това мѣсто (118). бѣхъ — а тои же да им дама нѣсмѣ азъ братѣ, и гѣ му казатѣ, нице гѣ познахме добрѣ че си ты и бѣхъ не фацѣи (407).

бесѣди — зове сѣкого члѣка да бѣсѣди съе него (257).

властеле (бояри) — (230) властеле (232).

враждѣбникъ — виѣ враждѣбника пѣвола (206).

вонещъ — димъ много вонещъ (246), тѣло вонещо.

вона — ѿ зла (22) вона (330).

воискаре — тебѣ се патѣюгъ воискаре (380).

всѣвидецъ — всѣвидѣцъ (446).

добромисльникъ — изяви тогози твоего раба, моего добромисльника (203).

дѣтица — гледи ю Іосифъ какъ ѿ дѣтица и неправа (269).

еднакъ — (нарѣчие: още, постоянно), и казаша ми трѣбѣ ли еднакъ нѣщо (9); донѣсте ми злато, зашто азъ имамъ тѣка еднакъ нѣчто да възвѣмамъ (9); еднакъ кога бѣше та се показваше какъ ще да бѣде и до напослѣдокъ (31); ты си неплотна и нѣ си еднакъ роица амѣ щещъ ѿ сегѣ да родишь (91); а тои поиде въ Аѳина да учи еднакъ философія (139); имаме гдѣ дѣцери еднакъ не дадени за мѣжа (200); мнѣше ми се еднакъ е з морето (247); и пакъ еднакъ течаше водата ѿ него (248); зашто бѣха еднакъ малки (401).

езави (болни, срв. стб. аза) — и болѣни и глѣхи и еза́вы и ѿ сѣка́квы болестъ (23);

животѣва — зашто със тѣхъ животѣва (259).

завезивать (омагьосвать) — конто вратѣвать и заве́зивать младенци (343).

запойство — злоѣ винопѣйство и запѣйство (385).

заранина — заповѣдамъ ти на заранина да не живишь вѣче на това мѣсто (425).

зазшенъ — и зазшенъ бы с плесница (462).

изневарки — напрасно и изневарки истрѣгна сабиата из реката (227).

изробилъ се — давно бы се изрѣбилъ ѿ такѣози зло (45).

казльбашъ — цѣрь цѣрствуаше на казльбашъ (308); цѣрство персидско да речемъ казальбашко (308).

киде, кидѣ — кидѣ идѣшь (62); ѿ кидѣ быше (100); кидѣ ѿходите (245) ѿ кидѣ (272).

корабникъ — ре^ѣ ми онеи корабникъ (48, 403, и пр.).

кра́вени (кръвени ср. угоени) — цѣть хъбавите людіе и кра́вените (335).

крѣчѣгъ (остовна) — вѣѣ при възглавіето ми прѣсѣць топлѣ и крѣчѣгъ вода (95).

купѣць (търговецъ) — нѣкои члѣкъ купѣць (2).

легома́ (нарѣчие: лѣгъ като, лежигъ: — оти ле́гома сѣи мѣстѣи Димитріе днѣка насъ гошава (28); ами ле́гома́ стѣи Димитріе не о́ставляше ихъ (51); зашто ле́гома́ като чинѣше исцѣлѣніе оновѣ мѣро затовѣ го и взимаахъ (52); щѣхме до тѣка да свѣрѣниме слѣвото, ами ле́гома виждѣ вас, какъ имате любовь (81); и о́иѣ ле́гома́ като ничто

не знаахъ (235); ами легомѣ и той бѣше члѣкъ (243); ами лёгома и затова се гавихъ (395); защо легома това бѣше искъщение бжје (403).

лѣтъ (лѣтъ, дѣбрава) — минуваше прѣзъ нѣкои лѣтъ (392).

метеха, (прѣчи, запоедва) — нѣкои да не метѣха (149); дане метоха (149); что метѣхашъ (445).

многодѣмлива — жена многодѣмлива (386).

мръзостно — защо това та е сичко бѣ мръзѣстно (383).

назіра — и да назіра сѣкои доброто (263).

напоконъ (пайсетиѣ) — и напоконъ разбра (7); и напоконъ да затрѣ и двата (11); що бы напоконъ на Мадѣтъ епѣкъ (16); и така и бы донѣпоконъ (24); тои ще напоконъ да слѣзе (33); вѣха да слышать до напоконъ что ще да бѣде (62) и пр.

напокощни — и сега на напокощните врѣмена (105).

наговоръ — наговоръ стори царь и пѣсти повелѣніе (146).

наказъ (упѣтване, насока) — спроти наказъ дѣволскыи (182).

насилникъ — взѣ майка вы чюждѣнецъ и насилникъ (401).

неоправникъ — ты нѣей сѣдѣа ами си неоправникъ (228).

непочекнато — здраво, нищо непочекнато (402).

нефѣлна (лоша, нехелита) — нефѣлна келѣа (12).

нѣхто (отъ стѣ. нѣхто), — подобаетъ ли прѣдъ твоѣ царство да вдѣгне рѣка тоизы нѣхто (219).

обиден — дай ми, Пилате, тогѣзы обѣдного мрѣтѣвца (464); обѣднаа жена (458).

оболѣрова — сиромаси, ще да ги оболѣрова (319).

оживничѣ — догдѣ мѣ изгнѣи тѣлото и оживничѣ (54).

озноба — що е на моата дшѣа озноба (19).

осѣлость ѿ голѣма осѣлость и болѣсть наче да вѣка (68).

отрицам се — ѿрицам се ѿ хѣа (328).

очивѣстно — тамо видѣха очивѣстно. одного като воина (62). тогази се изывѣи очивѣстно какъ е хрѣтіанинъ (32).

пенесе (цари, стѣ. пенѣзъ) — кажи го нам да ти дадемъ пѣнесе колко ницѣшъ (405); заеми ми малко пѣнесе (206).

пловци (моряци) — и пловците си заплетоха рѣцѣте (158).

побратимъ — роднина, братѣа и побратѣме (346).

погибѣваме — утрѣ погибѣваме (234).

полюбоство — га го нѣсте омрѣсиле сѣ крѣвѣство или сѣ полюбоство (354).

подража — и бжжении Іоаннъ подража мѣ (141).

пометнешъ — заклѣни се да се не помѣтнешъ. (13).

пораза — защо бѣ на таквиѣ пораза дава на тѣх (65).

потаенъ — Никодима, потаенаго оученика (466).

поточище — и на едно поточище сѣде (181).

приставникъ (чиновникъ, министръ) — биде приставникъ црєвъ Евлавію (234).

провала — провала на дѣлата ти (132).

прѣгаснъ — и гласѣтъ ни прѣгаснъ (233).

прѣсенець (пита, неквасенъ хлѣбъ) — видѣ при възглавіето мѣ прѣсенець топлъ (95).

прѣтрѣба — отише да свършишъ прѣтрѣба нѣкоа гѣдинѣ си (412).

равзна, аравзна (залогъ) — приими ѿ мене три жълтици равзна (221); и зѣе гѣ ѿ него аравзна і гроша (2).

различи — ѿ много разлічи цвѣтове (30).

разобозать — а кѣнищата елзиски да се разобозать и идете да се строшеть и да се разсипать (214).

рѣчевитъ — доведе съ себѣ си нѣкогоя мѣжа рѣчевита (146); члѣкъ речивитъ (450).

самовластенъ — и пак е самовластенъ и пакси се дига (77).

свѣтликавъ — много воине, хѣбавы свѣтликавы (22); радуван се свѣтліково око козѣма (73).

сконось — да изнайде неговъ сконось (193);

скѹмтѣхъ — плачахъ и скѹмтѣхъ (216).

сосаха (стигаха) — сосаха мѣ тѣа жълтици (203).

станъ — гдѣто падаахъ на станъ нѣтъпици (270).

сѣбѣме се (сѣбѣме се) — лѣтъ е дѣволѣскаа цѣ се нѣска сѣбѣме а ѹтрѣ се развали (66); защо когѣ се сѣбѣме дѣмата (92).

сѣсаеше — сѣсаеше като и сѣчкы дѣца (197).

сѣстанъ се (сѣщица се) — сѣстанъ се съ бѣженната сѣа своего Сава (184).

сѣнища (палатка, чадъръ) — поиде при сѣнищата сѣмъ: като седеше под сѣнищата (412); воиската по ливадѣето вынка кондисаха и прострѣха платно-сѣнищи: а сѣи Еустатіе прострѣ неговѣ платно сѣнна (410).

тлани (бѣлнува) — сѣиъ твои не знае что тлани и прѣсно-слови (133).

честитъ — чистити царе (13); что ты поротѣ и бѣхрани чистѣта тѣхна манка Θεодосіа (73).

чюлетини — облачи се въ раздраны чюлетини (384).

цвекнаха — цвекнѣха жльтиците (204).

харѣ — или акогы ѿвезѣшь тамо харѣ не имашь (49).

хытрѣць — на камѣкъ съмъ хытрѣць, да зѣдам дворѣе царскы (3).

хитрость — и иззчиха се на хытрость да врачювать (65).

хоротѣ (разговорѣ) — и хоротѣ стрѣвать (346).

храмина — гдѣ оставиашь мапка си и зкоа храмина изщашь
ма и оставиашь ма (467).

фѣщаре (пирати) — ѿ завистѣ дѣволскы фѣщаре хватиха онзи
кѣрабѣ (45).

зрѣкъ — поданте сѣкымъ дльжното дето мз е зрѣкъ, и комз е
дѣнь дѣнь (277).

ѿофиса — ами послѣшаите и тои как ѿофиса (39).

нарь — а въздѣхъ что е на нарь просвѣти: а въздѣхъ что е на
нарь бѣше потъмнѣлъ (266), едни постигнѣха въ адѣ, а дрѣгы на
нарь (86): а въздѣхъ что е на нарь има и тои трѣ зѣдѣа (279).

нарьмникъ — казахме как сме нѣе нарьмникъ ѿ спчкы езици
хрѣтіане (452).

наремничъ — въсѣдналъ на жѣрѣбе ослѣ сѣна наремнича (448);
на хрѣтіане назнаменѣва онова жѣрѣбе сѣнь наремничъ (451).

Слѡво на стѣго апѣла ѡбмы,

и щѣше прѣвѣнь да си вѣложи руката въ ребрата хѣ, амѣ
сегѣ заради тебѣ слѡве пробѡденъ бы ѡома въ ребрата.
кожѣта надѣта бы ѡомѣ и прѡстрѣ, въ ѣ, блѣвы ѡ:

Въ оновѣ врѣме, когато бѣхѣ апѣлете въ ерѣлмѣ и раздѣлиха сѣчка
землѣ, катѡ мѣтаха жребіе, когѡ бѣ гдѣ щѣ да пѣсти, и надна се жребіе
ѡомѣ близньцѣ да идѣ въ индїю. а онѣ не щѣше гамо да идѣ, амѣ ка-
жѣше. не могѣ азѣ повѣ толкѡзи трѣдѣ и далѣчно мѣсто и злѡ. азе съмѣ
ѡ еврейскѣ родѣ и слабѣ есмѣ. и товѣ тѡи дѣма, ѣ бѣ мѣ се яви та
мѣ каже. не бой се ѡомѣ, моѣ блѣгодѣть щѣ да бѣде със тебѣ. и тѡи рѣ,
гѣи пѣсти ме гдѣ ищѣшь, тѣкмо въ индїю не дѣй ме ища. И тогѣзи се
слѣчи ѡ индїѣ | нѣкои чѣлкѣ кѣпѣць, дошѣль оу ерѣлмѣ. името мѣ бѣше 2
аввѣанѣ. пѣстенѣ бѣше ѡ индїискѣго цѣра гзѣгаѡѡра, да ищѣ да зѣчѣни
мѣнѣстора дрѣводѣлѣца и зижѣника. що зѣда камѣнїе и да е хытрѣць.
и хѡдѣше из грѣдѣ и пѣтанѣе за такѣвогѡзи чѣлка хытра; и гѣ мѣ
се яви катѡ едїнѣ чѣлкѣ ѡ болѣринѣ и рѣ мѣ, тѣи ли ищѣшь
чѣлка мѣнѣстора дрѣводѣлѣца. и онѣзи кѣпѣць мѣ каже, азѣ ищѣмѣ. и гѣ
мѣ рѣ. имам азѣ еднѡго чѣлка хытра мѣнѣстора дрѣводѣлѣца. амѣ ако ищѣшь
да зѣчѣним да тѣи го дам. и показѣ мѣ го ѡ далѣче. и зѣчѣниха се. и зѣе
гѣ ѡ нѣго аравѣна г. грѡма и записѣха що трѣбѣе. и тогѣзи хѣс заведе
ѡома и прѣдаде го ѡномѣзи купѣцѣ аввѣанѣ. и кѣпѣць катѡ видѣ ѡома
и попита го за хѣа и рѣ. товѣ ли е твоѣ гѣндѣрь. тѣа те зѣчѣни и даде
тѣе мене, и ѡома рѣ. истина е гѣплѣнь моѣ. и наурѣ помѣли се ѡома бѣ
гѣх и рѣ. вола твоѣа гѣи да бѣе. и поидѣ при ѡномѣзи кѣца аввѣана.
и зѣлѣзоха и корѣбѣ и двѣта. и ѡома ничѣ не имѣше при себѣ тѣкѣмо
цѣвѣната си чѣо бѣше напѣрѣ зѣель. и попита го ѡнѣзи кѣпѣць и рѣ мѣ.
какѣвѣ мѣнѣсторѣа зѣмѣнь. и ѡома рѣ, на дрѣво сѣмѣ дрѣводѣлѣць, и | зѣмѣю 3
и рѣа и корѣбе да правѣм. и на камѣнкѣ съмѣ хытрѣць да зѣдам двѡроѣ
цѣрѣскѣ, и полѣти да правѣм. и аввѣан мѣ каже, такѣвогѡзи мѣнѣстора
и цѣрь ищѣ. И слѣчи се тогѣзи вѣтрѣ дѡбрѣ, и поидѡха близѣ при индїѣ

и поидоха на станъ з нѣкой грѣа андрѣополь и бѣха оу една кѣща. и тамо що бѣше гѣподарь и сѣдѣа на оновѣ мѣсто и чинѣше свадѣба на своѣа дѣцера, даване ю едномѣ црѣскѣмъ сѣѣ. И зовѣаха на свадѣбата оногѣзи купѣца и оома съе него. и оногѣзи кѣпѣца црѣскѣго члѣка поставиха го на почтѣно мѣсто, а оома на краи на полюшо мѣсто. и кога бы врѣме да се веселѣтъ и да пѣють съе голѣма чашѣ вино, дондѣ рѣдѣ и до оома. бжѣи члѣкъ вели е, пѣзи се ѿ много пѣтѣе, и нещѣ да взме онѣзы чаша. и едѣнъ безмѣнь ѿ сѣгыте що слѣжахъ оударѣи оома една плесница. и рѣе мѣ, на свадѣба си зовѣа, що се нераѣзвашь амѣ си посрѣнѣлъ. и оома мѣ рѣе. да ты остави гѣ съгрѣшенѣето на онѣзы свѣтъ, а рѣката що си прострѣ та ме удари звѣрѣа да тѣи ю растрѣгнать и много людѣе да видѣтъ. И тоа час тойзи слѣга ѿтидѣ на кладѣнѣць ѿ вѣнѣка двѣрь да донесе вода да прилива з виното. и слѣчи се звѣрь на онѣзы

4 кладѣнѣць. и хватѣ | оногѣзи момѣка и удари го и раскѣса го, и взе мѣ ѿ онѣзы рѣка що бѣше ударила аплѣа. и донесе ю на трапѣзата прѣ сичѣкѣте и остави ја, да се покаже на сичѣкѣте да видѣтъ що е несправда бѣла и ударила аплѣа. И сичѣкѣ людѣе глѣдаха онѣзи рѣка да ю познають чѣа е. И некоа жена дето свирѣха, та бѣше видѣла и чѣла що бѣше рѣкалъ оома оногѣзи момѣкѣ що го плѣсна, и рѣе твѣрдѣ и висѣко на онѣзи трапѣза. Чѣйте вѣе що ете събрѣани сегѣ на тази трапѣза малѣ и великѣ. и да знѣете че съ е нам сегѣ показало чѣдо на тѣзи трапѣза. гѣ ли е, или бжѣи нѣкои аплѣ що сѣди тѣка сегѣ съе на. защо азъ видѣхъ като го плѣсна винѣрь що слѣжи, и тои мѣ рѣе. тази твоа дѣсна рѣка ѿ да ю донесе и много людѣе да видѣтъ. и видѣте как мѣ се събѣи дѣмата тоа чѣ; тогѣзи сичѣка трапѣза почѣуди се. и разѣбра се говѣа чѣдо и до гѣдѣара. и кога се разѣдоха звѣнѣныте, що бѣха на свадѣбата, тогѣзи зовѣа онѣзи гѣдѣарѣ аплѣа и попита го и рѣе мѣ. като можешъ да проклѣвешъ члѣка и смърѣтъ го наидѣ, сътвори бѣвѣнѣе и помѣли се бжѣ за мога дѣцера, дето је сегѣ свадѣбата, и покажи ѣ некѣе добро

5 знаменѣе. и аплѣ оома | зарѣува се, и рѣе да бжѣе що си рѣкалъ. и тоа чѣсъ бжѣе при гѣхъ гдѣто бѣха самы онѣа млѣди и много дѣмѣа имѣ и скѣза имъ за хѣа. бѣа, какъ се породѣи и какъ се распѣ и всѣкрѣсе въ трѣтѣи дѣѣ. и какѣ е тои неговѣ аплѣ. и нази ги на чѣстѣта да се чѣсти, и ја си плѣта своѣа зчѣвѣтъ. и много имѣ показѣа и прѣдаде ги на бѣа, бжѣе. и тоа чѣ, самсы гѣ при тѣхъ дондѣ и прѣтворѣи сы образъ като оомѣ аплѣ, и зѣ да дѣма съ онѣзи момѣ. и онѣзы мѣжъ неинѣ като неспрошѣи оома и затвори вѣрата и вѣрна се при женѣта си, и видѣ какѣ дѣма оома съсѣ женѣта мѣ, почѣуди се и рѣе, азъ сегѣ тебѣ испро-

вѣдѣхъ, ꙗко гдѣ нѣкъ тѣка се найде. и гдѣ мѣ рѣ, азъ оома нѣсѣмъ, ами са
 брѣть и гдѣ нѣговы. ами кой ще ходи послѣ мене като и оома, и да
 сѣ ѿрече ꙗко тоѣзи свѣтъ, и да остави и црѣтво і жена и селѣ заради
 име мое и да любѣ мене, не тѣкмо брѣть мои ꙗко бы ами и наслѣдники
 на мое црѣтво ꙗко да бѣде до вѣка и да црѣтвѣва съ мене. тоѣ рѣ
 и лиѣа, вѣкѣ се прѣ гдѣ не видѣ, и онѣа млѣди тѣзи дема като бисѣрѣ
 на срѣцето си стѣриха и зговѣриха се и обѣщаха се бѣ, до живота
 своего единъ другѣ да сѣ не смѣсѣть наедно, да си тѣлото | не осквернѣтъ. 6
 и снѣка нѣощъ прѣбѣа на млѣба. И на стрѣ и поиде црѣ при млѣдите
 да гдѣ вѣдѣ. и видѣ какъ сѣ спѣле надалѣчь единъ ꙗко другѣ и нѣсѣмѣ-
 сюваатъ се, ами стоѣтъ на млѣба. Почѣди се и зѣ да ги пита. що стѣ
 снѣко така скрѣбнѣ, и несте на едно да сѣ веселѣте. и тѣе мѣ рекоха.
 нѣе ꙗко така да бѣдемъ, единъ другѣ и не ꙗко да сме наедно до жи-
 вѣта нашего ни да си плѣта наша смѣсѣмъ да сѣ ѿ осквернѣмъ. защо
 тамѣ, на онѣзи радѣсть на вѣчное црѣтво да сме наедно нераздѣлени
 и да црѣтвѣваме на нѣбѣное црѣтво до вѣка. Оти така насъ нацѣи гдѣ дето
 ни се яви на образъ и на прилика на оногѣзи пѣтника оома. като
 чо црѣ тѣа деми ꙗко гдѣ, зплѣши се и почѣди се и рѣ. скоро да мы
 доведѣте оногѣзи прѣблѣстника, дето е вѣа така нацѣилъ и прѣблѣстилъ.
 и много искаха го и не найдѣа го. и црѣ сѣ обѣща голѣмъ дарѣ да
 даде кой го найде ами бѣ онѣа млѣди не оставѣше ами имъ се често
 являваше и зчаще ги. И тѣе съ дръжаха на чистота. и много дѣмаха
 црѣ да си оумирѣ срѣцето, и казваха мѣ дето гѣ тѣи ищѣи, а тои
 при на често дохожда ами нѣе ꙗко нѣго нечемъ се бѣдѣли, ами и тѣ
 да зѣаи и да вѣрѣва | гдѣ на самѣи ни зѣи и црѣ като чо ꙗко онѣа 7
 млѣди такѣви деми вѣрова съ снѣко срѣце. и напокои разбѣра какъ е
 отнѣлъ оома въ нѣдѣю бѣде и црѣ и дѣщеръ нѣгова и зѣтъ мѣ въ нѣдѣю,
 и крѣщенѣе прѣаха ꙗко аѣла оома. и така прѣбѣа чѣсти до живота своего.
 и непрѣбѣаи бѣ се мѣлаха и слѣваха стѣа трѣца. и полѣчиха
 нѣбѣно црѣтво.

И аѣлъ оома като злѣзе въ инѣдѣскы гдѣ, казѣа црѣ инѣдѣ-
 скомъ гдѣафорѣ. какъ е довелъ авѣанъ кѣнѣцъ хѣтра маѣстора. обрадѣва
 се царѣ, и повелѣ да злѣзе оома и почѣ царѣ да го пита. какѣво змѣишь
 да правишь. и оома рѣ. дѣводѣлѣцъ съмъ и змею да прави рѣла и
 колѣла и корѣбе ꙗко каменѣе змѣю да зѣла дворѣве црѣки на стѣповѣ
 каменѣны. и црѣ се зарѣува тѣрдѣ и рѣ. и азъ такѣгозы маѣстора
 ищѣ. ами та ми направишь единъ царѣска пѣлаѣта. и поидѣа на едно
 мѣсто гдѣто ищѣе царѣ да прави полѣта и рѣ царѣ. на тоѣ мѣсто

ице да ми съиданъ, амѣ видѣ какъво камѣнѣ трѣбѣва и какъво дръвѣе, и драго що трѣбѣва. и почнѣ да зида. И апѣль оома видѣ онова мѣсто
 8 хѣбѣво и вода много, и прилѣчно. и рѣ оома. добро | мѣсто и прилѣчно, амѣ сегѣ не могу започѣ да зида. и цѣрь мѣ рѣ, ами кога щѣшь. рѣ оома. да започнѣ ѿ мѣца фѣрварь и да свѣршѣ до мѣца октомѣриа. тазѣ рѣчь апѣльска назнаменѣва за онѣзи свѣтъ, какъ щѣ да мѣ бѣде. рѣ цѣрь. сѣчкѣ майсторе на лѣте започнѣтъ, а тѣ зимѣ кажѣшь да започнѣшь. и рѣ оома. така поѣбаѣ и така е по добрѣ. и рѣ цѣрь, кога щѣшь тогѣзы да поднѣшь. а тѣ сегѣ бѣлѣжѣ мѣстото да видѣ и азъ какъво щѣшь да стѣришь. зацо азъ тѣка на година еднѣнь дохождѣамъ. і оома зѣе мѣрка, и белѣжи сѣчко онога мѣсто, гдѣ що щѣ да стѣри. и прозорци на истокъ да стѣри, зацо да свѣги да ѣ видѣло. а врататѣ ѿ западѣ да злѣзѣва и да ѣ ѿпрѣде мѣсто широко и прилѣчно и цѣрь видѣ като белѣжи апѣль, арѣкѣса мѣ. и зарѣува се и рѣ мѣ, въ истиннѣ члѣче, хитѣрь сѣ бѣлъ. и оставѣ мѣ жлѣтѣнци много, и ѣтиде сѣ цѣрь дома сѣ.

И тогѣзи апѣль оома като зѣе онова злато пойдѣ по сѣчкѣ градове и по сѣла, и раздѣѣ онова имѣвѣе на сѣромѣси и на сѣроты. и съгради на нѣѣсто цѣрѣтоме нѣрѣжѣкоствѣорѣна полѣта, и мѣинѣ сѣ нѣкое врѣме,
 9 и пѣсты цѣрь да видѣтъ, съгради лѣ оома онѣзи полѣта. и пѣстѣ | и брѣшно и пѣстѣе. и найдѣоха го на едѣнь градъ и попитѣаха го, и казѣаха мѣ трѣбѣе лѣ едѣнакъ нѣщо. и оома рѣ. сѣчко свѣршѣнѣ и направѣнѣ тѣкмо ѣсталѣ покровѣ да покрѣе. ами златѣ вѣѣѣ не имѣ. азъ за това бѣхъ трѣгнѣлъ да дойдѣм на цѣра да ицѣ златѣ. амѣ добрѣ вы сѣрѣщѣнѣ, идѣте и донѣсте мѣ златѣ, зацо азъ имѣ така едѣнакъ нѣчто да казѣва. и пойдѣоха онѣиѣ назадѣ. И казѣаха цѣрѣ какъ е свѣршѣна полѣта тѣкмо за покровѣ грѣбѣва златѣ, и цѣрь сѣ зарѣува и пѣстѣ много златѣ, и рѣ хѣбѣвъ покровѣ да мѣ направѣнѣ. зацо кога дойдѣ да видѣ да мѣ арѣкѣса. и тогѣзи тѣ много хѣла и почѣсть щѣшь да имѣшь. и апѣль оома ѣузѣ и онова златѣ на онѣзи грѣ гдѣто гѣ чакаше. и поглѣда на нѣѣѣ и рѣ, бѣгодарѣ те члѣколюбѣче гѣи. ѣти сѣкомѣ разлѣчно сѣѣнѣе знѣдѣшь и чѣпѣнѣ мѣ. и пойдѣ и раздѣѣ онова сѣѣбро и златѣ на сѣромѣси и коѣ колѣкотѣ трѣбѣваѣа. И мѣнѣ се малѣко врѣме пойдѣоха нѣкоѣ члѣци ѿ онѣзи мѣста и градове и сѣла, гдѣто бѣше апѣль, до цѣра. и цѣрь гѣ попитѣ за онѣзи полѣта да лѣ е свѣршѣна, и тѣе мѣ казѣаха, да сѣ
 10 не надѣнѣшь цѣрѣ на тогѣзы члѣка да тѣ съгради полѣта. тоѣ | сѣчко твоѣ златѣ що мѣ сѣ проводѣиль раздѣѣ по сѣромѣси и по сѣроты и по длѣжѣнѣци. и цѣрь като чѣѣ тѣѣа дѣмѣа, зачѣѣди се далѣ е истѣна. и пойдѣ

самъ да иде на онова мѣсто. и кондѣса бѣлизѣ тамо на единъ градъ. и попита тамо граѣскѣ болѣаре и неговѣ члѣди за онѣзи полѣта и за оома гдѣ ѣ, прави ли или что рѣботы. и тѣ мо така казахѣ. ничто нѣ е направиль. ами ходы по сичкѣ градове и села. и дава по сиромѣси и по сироты, и изъ темница запрѣни людіе изважѣ. и должны бѣкизѣ. и зчи да вѣрзватъ единого бѣа хѣа раснетаго. и каже, хѣс ѣ същи бѣ и тои е стѣвориль нбѣо и землю, ами и на тѣ е чюднѣ члѣк. ходы зеднѣ рѣза, и паде тѣкѣмо единъ хлѣбъ и вода, а дрѣго нищо. и да рѣемъ чѣ ѣ нѣкои магѣснѣ или е лѣстникъ. а тои сребро и злато не зѣима, ами еднѣакъ твоесто имѣніе рѣзѣдаде. и дрѣго пакъ мртѣвы людіе вдѣга. и хромы и болны нецѣлѣва и дрѣгы чюдеса чинѣ. и видѣме го какъ е пакъ оумѣнъ и кнѣженъ и пѣстникъ. и чюдѣмъ се и нѣе на тогѣзи члѣка, прилѣча да бѣде стѣ или бжѣи члѣк, ами и авѣанъ твои вѣрнѣи кѣнѣцъ нѣего слѣнѣа и бой мѣ се, и | със нѣего ходи. Тѣа дѣмы като чю црѣ ѣ и болѣарето, зѣ да се бѣне по лицето и наплѣни се със ѣаде. и повелѣ скѣро да найдѣтъ оома и да го привелѣтъ. и кога го доведѣоха и попита го црѣ направиль ли ми си полѣта. и оома рѣе направихъ. и црѣ рѣе, да иде сегѣ да ю видѣтъ. и рѣе оома не можешъ сегѣ црѣ тѣ видѣ тѣзы полѣта, ами кога змрѣешъ. защо не направѣ азъ тебѣ на тойзи свѣтъ лѣжѣвнѣи, дето на двѣска имашъ, а зтрѣ на оставнѣи, ами ты направѣ полѣта на нбѣето да ю имѣнѣ довѣка. И црѣ като чю тѣа дѣмѣ ѣ оома, рѣзгнѣва се тѣрѣдѣ и повелѣ да затворатъ зъ темница и оома и кѣпѣцѣа того авѣана, доде видѣ какъ да стѣри, да си изѣады толѣкозы имѣніе кѣдѣ ѣ, рѣзнѣсево и напѣковѣ да затрѣе и двѣта. и агѣлъ оома рѣуване се и негрѣжа се и дѣмаше авѣанъ кѣпѣца. небѣи се и негрѣжи се ничто за това тѣкѣмо вѣрзѣван. и ничто нещѣи зѣло добѣ. ами еднѣакъ имашъ голѣмо добѣро на онѣзи свѣтъ. И прѣз тѣзы нѣощъ црѣ и неговѣ брѣтъ, и болѣаре царѣвы ѣ паде и ѣ грѣжа немогоха нѣи хлѣбъ да ѣадѣтъ, нѣи да заспѣтъ. И слѣчи се та се рѣзболѣ царѣвъ брѣтъ, ѣ грѣжа царѣва. и | пѣстѣи до брѣта си црѣаго да дѣйде да го видѣ. и като си дѣмаха 12 единъ дрѣгы, и рѣе брѣтъ царѣвъ. азъ ѣ твоѣа грѣжа змирай. ами хѣбѣе тѣлѣто моѣ да скатанѣ, и црѣ плачѣи надъ него, и мыслѣиѣе какѣи почѣстѣ да мѣ стѣры и да го погрѣбѣ със много цѣнна одежѣа. и това си дѣмаха, и дѣгѣта мѣ излѣзе. и много плачѣ стѣри се. И агѣлы занѣсоха мѣ дѣгѣа въ рай и казоваха мѣ много мѣста хѣбѣа, дето гѣ е бѣ оугѣотовиль за добѣры людіе, що съ бѣ оугѣодилѣ. и кога го доведѣоха на онѣзи полѣта дето е а сырадилѣ бѣнѣе оома цѣрѣотѣма, и тогѣзи го почитѣа агѣлы и рѣкоха мѣ, коѣ мѣсто арѣкѣсѣванѣ да сѣдинѣ а него.

и тоиъ рѣ. млю вы се стѣи агглы на тѣзи красна полѣта що ѣ най краина и нефелна келѣа, да ме оставите тѣка да прѣбываѣ. И рѣкоха мѣ агглыте, неможеѣ ты тѣка да бъдешъ, защо е тазы полѣта брагова ти, дето а направы онѣзи хрѣтианинѣ оома. Тогазы имъ рѣ. млю вы се стѣи агглы. възвратѣте ме назѣдъ да ю кыпѣ ѿ нѣго. И тога ча възврати мѣ се днѣта въ тѣлото. и станъ и рѣ гдѣ братъ ми. скѣро го
 13 викайте имамъ нѣщо да мѣ се млю. и пойдѣха и казѣха мѣ, | гдѣто сѣше вѣнка и пѣчеше. и рѣкоха мѣ, оживѣ братъ ты, чиститѣ царѣ, и вика тебѣ. и црѣ сѣ зараѣува, и притече при нѣго и цѣлува го. и братъ мѣ рѣ. царѣ азъ тебѣ видѣхъ и чюѣ, като се обѣща да дадѣшь ѿ црѣтвото си половина зараѣи мои животѣ, и црѣ рѣ. нѣ полѣ црѣтвото ми да даѣ, ами и главы своѣю за тебѣ шъ положи. И братъ мѣ рѣ. имаѣ нѣчто да тѣи ищемъ, да ли го щемъ ми? и царъ рѣ. на моѣ рѣка сичѣко е, ииѣи що щемъ да тѣи дарѣваѣ. и рѣ братъ мѣ малѣко ты нѣчто ищемъ. ами мы се заклѣи да сѣ не помѣтнешъ. и црѣ мѣ се заклѣ. тогазы братъ мѣ каза. мѣне бѣ радъ тебѣ взѣ днѣта и воведѣха ме агглы въ рай. и видѣхъ полѣта твоѣа, дето тѣ а съградилъ оома хрѣтианинѣ. ами ты вѣи ииѣ да мѣ ю продадѣшь. и црѣ сѣ замислы, и рѣ. имамъ ли азъ полѣта въ рай. и братъ мѣ рѣ, иманѣ. азъ ю видѣхъ ѿ вѣнка. а вѣтрѣ и агглы желѣють да ю видѣтъ, дето ѣ такѣзи красота на нѣиѣа, око члѣско нѣ е видѣло. и црѣ рѣ, това ли мѣ е съградилъ онѣзи хрѣтианинѣ. и рѣ братъ мѣ. това що ѣ сегѣ ѣ темниѣата. и црѣ рѣ. заклѣхъ ти се за землѣно црѣтво да тѣи даѣ, что ииѣемъ, ами това недаваѣ. ами имаѣ
 14 онѣгози | маѣстора, да го испѣстыѣ ис тѣмниѣата, да съградѣи и тебѣ. и повѣлѣ црѣ, скѣро да извадѣтъ ѣома и авѣана кѣпѣа ис тѣмниѣата. и като гы изведѣха, принаде царъ на нѣзѣте мѣ и плаче и мѣи мѣ се. прѣсти ме бжѣи апѣле това съгрѣшѣнѣе, защо незнаѣ и много ти съгрѣшѣихъ и сториме да сѣи и азъ хѣвъ рабъ дето го тѣи казѣвашъ. И апѣль мѣ рѣ. азъ прощаваѣи да тѣ прѣсти, и да бѣдете обѣи със хѣа бѣа моѣго на црѣтво нѣѣноѣ. и прѣе гы, та гѣи крѣти въ име оѣа и сѣа и стѣго дхѣа. и кога се крѣтиха та имъ се явѣи агглы и свѣтъ сѣ голѣмъ прѣсвѣты. и почюдѣи се апѣль ѣома и напѣконъ гы наѣчы и настави гы, зтѣрѣди гы. и излѣзе ѿ тамо. и иде на нѣтъ свой да проповѣдѣва име хѣѣ.

И пойдѣ на перѣсидъ и много сторѣи знамѣнѣе, и напѣконъ и поиде на парѣѣѣи и мѣдѣѣи. и пакъ на инѣдѣа. и крѣти се сѣи црѣвѣ. иже на терѣтиѣа и мѣгдонѣиѣа и нарка, вѣроваха въ хѣа, и црѣ смѣдѣи разгнѣва се като вѣрова сѣи неговѣи, и повелѣ да изведѣтъ ѣома на нѣѣкоѣ планинѣ висѣка. и изведѣха го и съсѣбѣдѣха го съсѣи кѣпѣе, и така сѣи прѣдаде днѣта въ рѣѣе бжѣи. тог мѣтѣвамѣи бѣе помѣли нас.

Житіє прѣбныѣ матере наше нѣтъкы трѣновскыѣ.

О, ІВНН О, ЗА МОЛИТВЪ.

Слѣдѣ ко́лкого има свѣтъ и свѣти. то́лковы и на прѣдѣбнаа пѣсѣи
па́мьтъ що и е просвѣтила по сѣчкы свѣтъ. нѣино чѣдо и нешиъ по
кѣи ези^ѣ мо́же исказа, що є тѣа стѣрила добродѣтель на земліа, на
спѣвѣтско мѣсто, и на травінско, и на трновъ, и на мѣста, и на са́-
маты, и по тѣмъ по тѣа мѣста, ами и по сѣчкы свѣтъ; де́го па́нь змѣ-
не мо́же да достигне. илѣ езиъ па́нь да иска́же сѣчкого нѣино чѣдо
и добро и по^ѣ и слѣзы. ами тѣмъ ко́лкого па́нь змѣ пости́на, и па́нѣа^ѣ
азъ сѣтѣмѣ патріа́рхъ трновскѣй, що знаахъ. амы и вѣе. бѣвены хрѣ́тіане,
послѣдѣайте.

Тази сгаа и прибо̀на пѣтка бѣше ѿ мѣсто сивати. ѿць пѣни
и | ма̀нка и бѣха добры и бѣгочѣстивы, и хѣдѣха по бжѣи заповѣдѣ. 16
мѣтѣнна чѣнѣха и дрѣгы добрыни бѣха ѿ тѣх. и родѣха тѣзи чѣста
и хѣа голѣбица и двѣца. и родѣха и дрѣго мѣжко. име томѣ еутѣмѣ,
що бѣ наноконѣ на ма̀дѣть епѣнь. и нащѣха гы на стра̀ бжѣи и на
законѣ добре и прѣставѣха се. и бѣста сгаа пѣтка съсѣ брѣта сы еутѣмѣ,
дето бѣ епѣнь на ма̀дѣть, и той много чѣдо показа тамо. зацо бѣше
и той просвѣгиль съсѣ постѣ и много добрыни, затѣва се и постѣ. и не-
говы мощи и до днѣска чѣдо исцѣление чѣнѣгы.

И сѣла пѣтиа, ѿ като погребѣ родителейъ своихъ, брѣни ги добры, тогдази заочѣ поѣ и метаніе и бѣние, и порѣвна и се като англичъ законъ и на земля безъ постела лежанье, и ѿ тѣка пакъ и се исплны срѣсто на мисль бжѣвна да иде въ пѣстина, и побына ѿ тамо, и бже въ пѣстина, и тамо прѣбыванье англичскій чинъ, и подражаи като ила, или като юаннъ крѣсла, поѣ, и бѣние, и метаніе, и слезы, стѣдъ и покъ, сичко трыбше, и въкъсованье трѣва мѣсто пастіе, и то помѣлко на-вечеръ, и мѣла непрѣстанно чинѣше и ничто да имаше мисль за міръ, или за добра одежѣа да се облече или за домъ и за стока, и за иманье, ами тѣмъ очите и бѣха слезы наплнены и мѣла на бѣа, и сичка мисль бѣше и и надежѣа на гѣа бѣа, и помыслованье за второ принѣстие за бжѣи сѣдъ, и пакъ да сѣ оукрасы днѣта, да сръщше хѣа бѣа съ свѣтилникъ украсень, и какъво добро да стѣри, да чѣе тогдази гласъ кроуѣѣ ѿ гѣа бѣа, и пакъ да сѣ исплны свѣтилникъ съсѣ масло да вѣше съсѣ мѣдрите двѣици въ рай, и се насѣти красота райская и хубость и свѣтлоѣ и пѣней англичей, тѣмъ за това и бѣше мисль и тврѣвъ гѣжанье

съ срѣето си какъ да пѣлачи оновѣ добро. и такѣ проваѣаше свои животъ по онѣзи пѣстинѣ за много врѣме. а лѣкавыи дѣволѣ не прѣ-
 стѣвѣваше да ю плѣни. и много пѣты сѣ прѣтѣараше като звѣрь
 страшенъ, давѣно бѣ ю зланилъ да остави пѣстынѣ. ами стѣа пѣтѣка
 имѣне бѣ помощника. и не прѣстѣвѣваше и слѣзы ѿ очите. и сѣчѣка
 хѣтро дѣволека исчезѣваше ѿ нѣевнѣта мѣба. такѣвазы силѣ бѣше
 добыла ѿ бѣа. И тѣи се бѣше поѣканила, макаръ да бѣше жена ами
 18 бѣше ислѣвѣна дхѣ | стѣго. и бѣгаше ѿ нѣеа силѣ дѣволѣска и исчез-
 наваша като дѣмъ. дѣвѣ црѣ за такѣвизи жѣны прѣркѣваше и каже.
 възвѣлѣеть црѣ добротѣ твоей. и такѣ стѣа пѣтѣка съсѣ голѣмъ по прѣбѣ
 много годины въ пѣстынѣ. И въ еднѣ нощѣ, като си чинѣше мѣба
 и метѣнѣ. и рѣцѣте си вдѣгѣ нагорѣ и плачѣше. и напрасно видѣ
 бѣтѣво видѣвѣ едѣнъ агѣлъ и сѣ навѣ като нѣкои млѣдъ момѣкъ и свѣтъ,
 като свѣтъ. и рѣ ей, да оставишѣ пѣстѣнѣта, и иди си пакѣ назадѣ на
 твоѣ бѣтѣство. заѣо тамо тѣ поѣбае да си оставишѣ тѣлѣто. а дѣгѣта
 тѣ щѣ да бѣде на крѣсныи и бевещѣствѣни рѣи.

Като видѣ стѣа пѣтѣка товѣ видѣнѣ и чѣо тѣѣа дѣмы, разѣмѣ, че
 ѿ бѣа товѣ видѣнѣ и позна, чѣ щѣ да се прѣстѣви скѣро, и зарѣѣва
 се и грѣжѣше се какѣ си оставѣ пѣстынѣта. заѣо не мѣже ниѣщо
 дрѣго да ѡчистѣ дѣгѣта, като пѣстынѣ. и тогази стѣа пѣтѣка, като
 чѣо онѣзи глѣ, и да и сѣ нѣщѣше, а тѣѣа остави онѣзи пѣстынѣ,
 и пойдѣ прѣвѣнѣ на црѣи градѣ, и влѣзе оу црѣква хѣва. и мѣба
 непрѣстѣнно чинѣше. какѣ да искаже чѣкъ толѣкозы метѣнѣ и поѣклоны
 19 и слѣзы и | сѣчки дѣи и нѣици на бѣдѣвѣ бѣше и плачѣше и тыѣ-
 вѣше за пѣстынѣта. и ѡбыдѣ сѣчки црѣкѣвы, като еднѣ пчѣла ра-
 бѣтнаа, щѣ ѡбѣходы сѣчки цвѣтоовѣ прѣлѣтны. и пойдѣ ѿ црѣква
 прѣтѣи бѣи. то сѣ зовѣ влахѣрна, и тамо припѣде на икѣна прѣтѣи
 бѣи. и слѣзы ѿ очите си много излѣа. и дѣманѣ и млѣше се бѣи:
 Тебѣ влѣще щѣ си на сѣчѣкѣи свѣтъ, и породѣла си гѣа бѣа, азѣ
 мой животъ ѿ тебѣ оставѣ. и на тебѣ се надѣла да ме помѣлѣвашѣ.
 и не дѣи се глѣси ѿ менѣ, щѣ съ твоѣа робѣна, заѣо и азѣ ѿ млѣдость
 твоѣму сѣлѣ послѣдоваѣ и млѣю се. и тѣи знѣешь, дѣѣе, мѣдето жѣнѣско
 кѣство и моѣа слѣбѣсть, щѣ ѿ моѣта дѣгѣа ѡзнѣба ами и тѣи стѣа
 бѣѣе, тѣи ми бѣди помощника. заѣо освѣнѣ тебѣ на дѣго мѣсто надеѣѣа
 неимѣѣ. ами тѣи ми бѣди наставѣница да ме наставѣишѣ на добро и на
 покаѣнѣе. тѣи да ме ѡуѣазишѣ ѿ сѣчѣко злѣ когѣ бѣхѣ въ пѣстынѣ, тебѣ
 имѣѣ помощника. а сегѣ сѣ вѣрнаѣ въ мѣрѣ. ами пакѣ и сегѣ ме зѣлюваи
 и знѣази. и помощника мѣи бѣди, и покри ме ѿ сѣчѣко злѣ. И товѣ се

помоли и плака ѿ | сѣч'ко срѣе. и излѣзе. и трѣгна да иде на 20
своего си бѣчѣство. и доиде до спивати, что бѣше нечно бѣчѣство.
и прѣбѣ тамо врѣме ле мало, и никои не познаваше ю. и тамо
поѣ, мѣние, бѣвѣние, кои може исказа. врѣме нѣкое промина се, и позна
че ще да се прѣстави. и стори си мѣба на бѣа. и рече съ слѣзы:
Члѣколюбче вѣко, да не оставишь мене, що съм' раба твоѣа, дете
съ ради име твое оставила сѣч'ко. и тебѣ прибѣгнаѣ, ами гѣи бѣи мои
повели агѣле, мирно да ми приѣмле дѣгата и да мы не бѣде забранено
да вѣзѣ на твоѣ црѣво ѿ нечѣсты и скврѣны бѣсѣве, ами ме спѣоби
безѣ сѣраѣ да стана прѣѣ твой страѣны прѣстѣль, оти сы бѣвѣнь въ
вѣкы амин'.

И тоѣа се помѣи, и тоѣа чѣ прѣдаде си дѣгата бѣи. и тѣлото и
погрѣбоха нѣкои хрѣтѣане, и не позна на никой до гѣи и погрѣбоха ю ни
знаѣахѣ ю ѿ кѣдѣ бѣи дошла.

И така проводи дните свой тѣка на землѣа. а тамо найде голѣмъ
покои. ами и тѣка гѣи бѣи не остави а да ѣе много дни сѣкриѣна
на землѣа и да ѣ безѣ памѣть неиното чѣстоѣ и стѣоѣ тѣло, ами показа
чѣодо дивно зарадѣ стѣне | моици. 21

Нѣкои поствникъ имѣаше тамо, на стѣль прѣбѣваше и постеше
се близѣ при оновѣ мѣсто гдѣто ѣ бѣль грѣбъ стѣи пѣтѣки. и слѣчи се
та змрѣ нѣкои корѣбникъ, и фрѣлихѣ го тамо близѣ при ѣнѣзи стѣльнѣ;
и поче да исходы смрадѣ ѿ нѣго злѣ, колѣкото векиѣ не може тамо да
помѣне члѣкъ ѿ злѣа миризмѣа. заеднѣи ѣ ѣнѣзи стѣльпникъ векиѣ не може
да трѣшы ѣнѣзи смрадѣ. ами слѣзе ѿ ѣнѣзи стѣльпѣи и найде члѣци и по-
вѣлѣ имѣ, да ископають трѣпѣ голѣмѣ, да тѣратѣ оновѣ тѣло, что смрѣ-
дѣшиѣ. И ѣнѣа члѣци послѣдѣахѣ ѣногѣзы поствника. и поидѣа тамѣи и
зѣахѣ да копають и найдѣа тѣлото стѣи пѣтѣки цѣло и хѣбавѣи и миризма
хѣбавѣа колѣкото навѣиваше тѣзы миризмѣа на ѣнѣзи смрадѣ. И ѣнѣа члѣци
бѣахѣ глѣпавѣи и неразѣмни, и немогѣахѣ да се зѣбѣтѣ за оновѣ стѣоѣ
тѣло, зацо и никои не знаѣаше, че ѣ тамо погрѣбѣна стѣа пѣтѣка, отѣи
бѣше одавѣна бѣла погрѣбѣна. ами се многа чѣдѣахѣ, какѣ да стѣрѣтѣ
и рѣкохѣ си мѣжѣ себѣ, кои пакѣ да копаѣ на дрѣго мѣсто, ами ѣе
гѣка тоѣзы и грѣбъ доста ширѣкъ и глѣбокъ, да тѣримѣи ѣ ѣнѣзы мрѣна
да не смрѣи, а то | ако бѣде тоѣа стѣо тѣло, бѣи ще го изѣади. и зарѣ- 22
нахѣа ѣнѣзы мрѣна тамо при стѣоѣ оновѣ тѣло. и разѣдѣа се по домѣи си.

И ѿ гѣи нѣкои члѣкъ, геѣргѣи имѣтомѣа. хрѣтѣаниѣ добрѣ, и тои
като си и поидѣ домѣи си и повѣчерѣ, наѣнокѣи стѣи да се помѣи бѣи.
като си чѣиѣше сѣбогы мѣба много. И на сѣмѣивѣне засѣа. и вѣиѣ
еднѣа жѣна като една цѣрица, и сѣди на стѣль златѣи свѣтѣлицѣи. и около

иѡа стоаѣтъ много войнѣ хѣбавы свѣтликavy. и тои се оуплашы и паде на земля и растрепѣра се, ѿ хѣбость не мѡжеше да гледа тоа свѣтъ. и едина ѿ оиѡ хѣбави и свѣтлыкавы момѣцы пристапи и взѣ го за рука, и рѣ мѡ. станѣ георгіе и оти сте така стѡриле, та стѣ оставиле онова тѣло вѡнецо при телѡто стѣѡи пѣткы. ами скоро да пойдешь и да извади мѡцѣте стѣѡи пѣткы и да ги оставишь оу ковчѣгѣ златы. зацо црѣ пожалы нѣнна добрына. ищѣ гѣ сѣга да ю прославы по сѣчкы свѣтъ.

Тогазѣ и тѡа мѡ сама подѣма. Скоро извадѣте мѡите мѡци и положѣте на хѣбаво мѣсто. зацо не могѣ да трѣпѣ азѣ за много тоизи 23 смрадѣ. не боишѣ ли се бѣа, да не бы | пѣстиль бѣ огнь да вы пошлѣи. и азѣ съ члѣкѣ ѿ маика и ѿ баца родѣна. и моѣ ѡчѣство епѣватѣи щѡ го зовѣте и дѣто сте вые сѣга на нѣго. и прѣзь тѣзы нѡнѣ и дрѣга жѣна, добрѣ хрѣтѣанѣка имѣ еи ефѣмѣа, и тѡа такѡзы видѣла и такѡиы дѣмы и нѣеи рѣкле и зарѣчѣле, скоро зтрѣ рано да кѣжешь това, да вы огнь не изгорѣи.

И на зтрѣ излѣзоха и двѣта, и казахѣ на сѣчкы тѡмо по конѣцѣ. и като чѡуха това епѣватѣсцѣи лѣюдѣ, скоро сѣчкы тѣкоха и със гѣлѣма радѡс извадѣха мѡцѣте нѣи като нѣкое много цѣнѣно и много се чѡудѣха на нѣнѡто сѣое тѣло, ѿ толѡзы врѣме какѣ стѡи цѣлѡ и крѣсно и блѣгѡухѣе, и ѿ хѣбава мѣризмѣа да сѣ члѣкѣ не насыти.

И взѣха онова тѣло съ свѣщи и със кадѣлѣницы и съ ѡмѣѣанѣ и измѣурно и дрѣгы хѣбавы аромѡи и ѡнѣсоха ю със гѣлѣма радѡстѣ и положиѣха а въ црѣкѣ стѣѡи апѣль. и тѡмо много чѡдо стѡри тогѡзы стѣаа пѣтѣка. бѣснѣи исцѣлѣха, и болѣни и глѣхы и езѣвы и ѿ сѣкакѣвы болѣстѣ, кой дохожѣаха и вѣра имаѣа чѣста и лѣбовѣ ѿ сѣчко срѣце на стѣаа пѣтѣка, тоа час исцѣлѣваха.

И прочѡ се по сѣчка землѣа | епѣватѣска. и не тѣкѣмо тѡмо се прочѡ, ами и до царѣградѣ, и по сѣчѣко землѣа. И врѣме бы нѣкое ослабѣнь грѣчѣско црѣтво. и със бжѣте повѣлѣнѣе дойдѡха римляне и прѣеха црѣгрѣа. като кѣже дѣдѣ црѣ със пѣлица желѣзна здрѣжаха. И сѣчѣка оу црѣнѣградѣ плѣниѣха фрѣнѣци и ѡбраха, и златѡ и сребро и црѣковны ѡдежѣи и съсѣды, щѡ бѣха много цѣнѣниѣ, заедно и стѣѡи мѡци и сѣчѣко ѡнѣсоха въ рѣи.

Това като видѣха и дочѣаѣха црѣогрѣажѣанѣ, и блѣгѡчѣствы съборѣ въздѣхнѣи тѣрдѣе, и гѣлѣмѣ скрѣбѣи и гѣлѣма тѣѣа имаѣа тогѡзы. и ходѣха като мрѣтѣи и мѣаха се бѣи и дѣмаха. възкрѣниѣ възкѣю спѣниѣи гѣи. зацо забѡравѣи нашѣ ницѣтѣи и грижа нашѣа; и дрѣгы рѣчы много се мѣаха и дѣмаха.

И въ тоѡ врѣме, бл҃гочѣстивѣи царь трѣновскѣи ѡаннѣ асѣню, сѣи старимѣ бл҃гарскимѣ цр҃ѣ асѣню, крѣпко дръжаша гонѣны цр҃ство и никакѣ не збоѡ се ѡ онѣа фрѣнци като прѣбѣхѣ цр҃и градѣ, ами единакѣ мѣ прилѣтна врѣме войска да вдигне, да плѣнѣва нечѣстивѣи и да прѣбѣма земаля много. И скочи юванѣкѣ съсѣ бж҃е повелѣнїе и прѣбѣ македонска 25 земаля и сѣрь и асонскаа гора сѣи рѣ стѣаа гора, и околѡ що сѣи градове солѣнь, и сѣи чѣка земаля осталѣискаа и тривалѣа зѣе, така и далѣматѣа, що е арабанашика дръжѣва, и прѣбѣ и до драча, и постави митрополѣте и епископы по сѣи чѣкѣ земаля свѣтлы и бл҃гочѣстивѣи съсѣ неговѣи стѣи хрисѡвали, що сѣи сегѣ оу славна лѣвра з стѣи горѣ, и не тѣкмо тѣа земаля като прѣбѣ да сѣи остави и да мѣ се досади, ами пойде и на цр҃ѣи градѣ и нѣго прѣбѣ, и що бѣхѣ тамѡ фрѣнци, поклонѣхѣ мѣ се, и прѣбѣдохѣ се, дѣа сѣи нѣгова раѣа и дѣанѣ да мѣ дѣвати.

И такѣ сѣи чѣко тамѡ като прѣбѣ и разбѣра се и до нѣго стѣи петѣки, славѣта, какѣ ѡ стѣаа и чинѣи исцѣленїе и чудеса, гвѣрдѣ сѣи на зѣи положи за стѣаа петѣка, и распали мѣ се ср҃цето, като стѣи кога ѡжѣдиѣе за вода, така и цр҃ѣи ѡ асѣнь пожелѣа какѣ да сѣи добѣе до онѣа стѣи моуци, защо бѣше сѣи по сѣи чѣкѣ свѣтъ распрострѣла нѣенна бл҃гѡдетѣи и нѣино чѣдо, и пойде сѣи цр҃ѣи на трѣновѣи и оумислы едина зѣи говорѣи добѣи и бж҃е зѣи доуѣи, и тогѣи пѣсти повѣленїе на цр҃и градѣ, що бѣхѣ тамѡ фрѣнци, и рѣи имѣ, не ищѣи ваѣи ни сребро | ни златѡ ни бисерѣи 26 ни камѣнїе много цѣнѣи, ами вы ищѣи, що е на ваѣица фрѣнска дръжѣва град епѣвати, дѣто има тамѡ моуци стѣи петѣки, тоѡ стѣи тѣло да мѣ даѣте съсѣ ковчѣгѣи сѣи, толкози и тоѡа ищем ѡ вас, тоѡа като разбѣраха фрѣнци, що бѣхѣ з цр҃и градѣ, готовѣи станѣхѣи и послѣишахѣи цр҃ѣи сѣи чѣко ср҃це, и поклонѣхѣи се на неговѡто повелѣнїе и пѣстихѣи писѣние и поклонѣи до цр҃ѣи и рѣкохѣи, да бѣде волѣи твоѣа много лѣтны цр҃ѣи, що ищѣи зѣи, акѡ и дѣиѣта ны ищѣи, нѣе се тѣи поклѣнемѣи и дѣи ищѣи, и да бѣде зѣи добѣи чѣи.

Тоѡа като чѣи цр҃ѣи ѡбразѣва се, и мѣише мѣ се колѣко да летѣи и да фрѣка поѣи нѣето и голѣма радѣи, немашѣи камѣи що да сторѣи, защо мишлѣише, акѡ сѣи изѣдам сѣи чѣко златѡ и сребро, заедно и половина ѡ цр҃ѣи тѣи сѣи даѣи тѣи камѣи стѣаа петѣка да прѣнесѣи на свое цр҃ѣи тѣи, и тогѣи пѣсти прѣѡсвѣщеннаго марѣка, митрополѣи великаго прѣславѣи, съсѣ голѣма почѣсть да пойде на епѣвати градѣ, да прѣнесѣи гѣлѡто прѣѡбѣи петѣки на славѣи градѣ трѣновѣи, и пойде онѣи вѣка тамѡ и сторѣи сѣи чѣко почѣстѣи, що трѣбѣише и зѣе онѣа моуци, и ищѣи и | хвалѣише бж҃а 27 и прѣиѡбѣиша петѣка, и като прѣиѡиша сѣи нѣи фрѣнѣски и вѣлѣише на тѣи

страна бѣлгарскѣ, и сички из околѣ градове и села излѣзѣша на срѣща со сѣ свѣщи, и свѣщеници, облечены съ свѣтѣльскы одѣжѣи и проважѣахъ стѣю петкѣ со сѣ кадильници и оамѣаномъ и измѣрно и со сѣ дрѣгы хѣбави миризливѣ аромати. а катѣ разбѣра блѣгочѣтѣви прѣ іоанъ асѣвъ че носѣтъ мѣщитѣ стѣи петкѣ, излѣзе из града пѣшь, и мѣйка мѣ прица елена, и нѣгова прѣца анна со сѣ свои сичкѣ болѣре. и патрихарѣ кѣ василіе со сѣ сичкѣ свѣченици и дѣаконѣ и сичкѣ людѣ ѿ град идѣа сичкѣ пѣши на чѣтири наприца и срѣщнаха ю съ сѣ много почѣсть. и поклѣни се прѣ до землѣ и цѣлова си рацѣ и тѣло чѣтѣ. и сичкѣ почесно поклѣниха се и цѣловаха а. и вѣнесоха а въ градъ въ прѣковѣ прѣвѣз и положише ю. въ лѣто ѿ рѣ хѣа, асѣвѣ. различно чѣдо исцѣлѣнїе чинїи и до днѣ кой со сѣ чїста вѣра прїхѣжѣа на нѣнѣ кѣвчегѣ, блѣгодѣтїю и чѣлколюбїемъ гѣа нашего іѣ хѣа емѣ же слава въ вѣкѣ аминѣ.

Мѣнїе стѣго велѣкомчѣника димѣтрїа,

мѣроточиваго, извади се на нови езѣкъ ѿ дамаскина инѣка иподѣакѣна и истѣдїта, показѣва и за чѣдеса еѣго, а блѣви:

Обычѣи имѣтъ прѣте, блѣвѣнїи хрѣтіанѣ, когѣа щѣтъ да гостѣтъ нѣкого чѣлка болѣарина, нѣ стѣетъ сами прѣдѣ тѣхъ да имѣ слѣжїтъ, амїи оствѣтъ свои вѣрныи чѣлѣци, да слѣзѣвать на оуазїи прѣсѣкаа трапѣза: Така е прїлїчѣвъ и двѣшвѣтъ днѣ. трапѣзата е празнїикъ велѣкомчѣники димѣтрїю, а вашѣто гѣдѣство та стѣ звѣни ѿ стѣго димѣтрїа. азѣ рабѣ хѣвъ та сѣ слѣга на таа трапѣза. отїи легѣма стѣи мѣнякѣ димѣтрїе днѣка на сѣ гоуцава нѣ со сѣ гѣзба ткашнїа, землѣнаа, дѣтѣ денеска надемѣ, а оутре
 29 сме глѣви, амїи со сѣ гѣзба | нѣнаа, дѣтѣ на дѣ чѣлкѣ ѿ нѣна и не оуладнѣва нїкогѣа. За тѣзѣ гѣзба и прѣркѣ двѣдѣ рѣ хлѣбѣ аглѣскѣи и хлѣбѣ нѣбнѣ та растѣ днѣа чѣлкѣ, катѣи тѣло чѣлкѣ ѿ хлѣбѣи днѣа чѣлкѣ не растѣ на висѣко и на дебѣло и на голѣмо, амїи растѣ на волѣна бжѣтѣвна. зарадїи тѣва на сѣтїе заповѣдѣва мѣисѣи на вторѣи законъ та каже. не тѣкѣмо ѿ едїнѣ хлѣбѣ живѣи бѣва чѣлкѣ, рѣ, амїи и ѿ сѣка дѣма що исхѣди ѿ зѣта бжѣи, сѣи рѣ въ тѣкѣмо съ хлѣбѣ живѣи бѣва чѣлкѣ, амїи и сѣ слово бжѣе може чѣлкѣ да живѣи. и гѣ въ стѣое еѣлїе тѣзѣи гѣзба на рѣ чѣсть блѣгаа и добѣа. що е дрѣго по добѣо ѿ на сѣтїе бѣзсѣмрѣтно. или дрѣго що е наїи почѣстно ѿ стѣа трапѣза. чѣдно е и добѣо на сѣтїе

что е на црѣска трапѣза. и пакъ сѣ чюднѣи и хѣбавѣи, что сѣ дѣшными празнѣи. амы и нѣе що сме блѣвенѣи хвѣи рабы, елате да празнѣваме добрѣ и да се възвеселимъ и да се зараѣуваме и да се насѣитиме ѿ дѣмѣтѣ що е црѣско и вѣчно настѣ. И да сѣ отвориме и очите и зшите, да послѣшаме и да чѣеѣ и да развѣдемъ дѣмѣте бжѣи дѣто дѣмѣ за нѣговите стѣцѣи. | зацо като едѣнѣ члѣкъ дѣто е събрѣлъ 30 ѿ много разлѣчи цвѣтоове, и завѣе едѣнѣ хѣбавѣи вѣнѣцѣ. и дарѣва го нѣкоми любовномѣ члѣкъ. и онѣзи члѣкъ обрадѣва се на онѣзи хѣбавѣи и краснѣи вѣнѣцѣ. така да стѣриѣ и нѣе ѿ сѣчѣкѣте дѣми що чѣеѣ оу црѣква да ги съберѣмъ и да сѣ украсѣи и да сѣ вѣнчаѣи дѣгѣта и да ю стѣриѣ да е достѣнна на црѣтво вѣчное. и ѿ гдѣ да сѣ украсѣи дѣгѣта ѿ дѣмѣи що сѣ црѣковнѣи. зацо ѿ дѣрго инакѣво не може члѣкъ да прѣидѣѣ ѿ злѣо на добро, като ѿ дѣми бжѣтѣвнѣи и позчѣнѣе дѣто казѣва за стѣи какъ се сѣсѣха. зацо кога чѣеѣ за стѣи мѣници какъ потѣглиха скрѣбѣи и мѣка, и нѣе тогѣзи се позмѣтивиме. амы се мѣѣо на вѣше гѣдѣство, да бѣдете готѣвы да послѣшате сегѣ что ще да почнѣѣ да казѣваме за стѣго димѣтрѣа дѣшннѣиго.

Напоконѣ послѣ хвѣо рѣжѣство до трѣста годѣнѣ бѣше нѣкои царѣ, имѣтомѣ маѣимѣанѣи, и на прѣкорѣ го зовѣха ерѣкрѣе, що бѣше зѣтѣ црѣ дѣоклитѣанѣи за дѣщѣра мѣ. и бѣше толькова злѣ члѣкъ и лѣоть и безаконнѣкъ, колѣкото не щѣше никакъ да чѣе имѣ | хвѣо. и гдѣ разберѣше 31 илии найдѣше хрѣтѣианина члѣка, а тѣи изѣстѣше да го зѣбѣють. и мнозина идѣха на мѣка за имѣ хвѣо. и ѿ тѣѣ едѣнѣ бѣше стѣи димѣтрѣе, дѣто мѣ е дѣѣска празнѣиѣкъ, и тѣи бѣше ѿ великѣи градѣ солѣнѣи. и рѣдѣтелѣе нѣговѣи, сѣрѣѣ, бацѣа мѣ и маѣнка мѣ бѣха кнѣзоове почѣстнѣи, и дрѣжашѣ ѿцѣ мѣ македонѣа, и бѣше похвалѣнѣи и почѣтѣнѣи члѣкъ. и стѣи димѣтрѣе не бѣше толькѣози почѣтѣнѣи много рѣи зацо е ѿ нѣговѣи слѣвенѣи рѣѣ. ами помного почѣсть имѣше зарадѣи нѣговоу доброу и зарадѣи нѣговѣи чѣстѣи разѣмъ щѣто имѣше, ѣтѣи зацо бѣше на ѣновѣи врѣмѣи красѣнѣи и свѣтѣше съсѣи дѣѣвнаа добрина що правѣдно чѣнѣше. и нѣи тѣѣмо радѣи нѣговоу блѣгородѣеи и чѣстѣтѣа, и що бѣше красѣнѣи съсѣи дѣгѣтаи сѣи, ами едѣнакѣи и помного бѣше и съсѣи лицѣто красѣнѣи ѿ сѣчѣкѣте нѣговѣи врѣстѣници. зацо ѿ корѣнѣи бѣше блѣгѣи и добрѣи, затѣа сѣ радѣи по блѣгоу и подѣброу. И младѣсть едѣнакѣи кога бѣше дѣтѣи та сѣ показѣвашѣи, какѣи щѣ да бѣде и до напоконѣи. и кога порѣсте, та сѣ видѣше красѣнѣи и мѣдрѣи тѣврѣеи и сѣкогы нѣгова рѣбота бѣше | да зѣчи доброу и да сѣ ѣпитѣова на вѣнѣске 32 бѣи. зацо на ѣновѣи врѣмѣи тоѣа бѣше на мѣлади мѣмѣци хвалѣно и почѣстѣно. и бѣше на вѣзрастьи и на пакѣстьи достѣи и хвалѣи ами и на дѣѣвна

накостъ бѣше много похвалѣнь. зацо сѣ чѣваше ѿ крѣвовѣство, и ѿ много гаетіе и пїтїе, и мѣдрость и чистота бѣше зъ нѣго. и правѣда любѣше и ѿ неправѣа бѣгаше и не навидѣше. и радї тѣзи нѣгова добрына та бѣше почтѣнь по сїчѣка дрѣжава црѣ маѣмїанѣ. и самѣм црѣ послѣшваше го, зацото видѣше мѣдрѣ и рѣзѣмень и на войска хїтрѣ и юнакъ. И стори го дѣла на солѣнь и на сїчѣка земліа ееталїиска господарѣ, зацо мнѣше црѣ, че е еллінѣскаа вѣра зъ нѣго. а стѣи димитріе, ѿ какѣ прїне влѣсѣ да е гѣдрѣ солѣнѣскїй, тогази се изѣавї очївѣсно, какѣ е хрїтіанїнѣ и зарадї почѣсть црѣкаа, цото имѣше толѣкозми не рѣтоваше се, колѣкото годѣше да звѣрї сїчѣкы елліны на хвѣиме. и днѣска и нощѣска непрѣстанѣваше да зчи дѣмы бжѣтвни за хрїтіанѣство. и нѣ скрїшо да сѣ збої ѿ цѣра, амї очївѣсно. и дрѣго
 33 нїщо не ишѣше, тѣкѣмо годѣше какѣ да посѣе хрїтіанѣство. и | зчаше, какѣ сѣздѣде бѣ члѣка и какѣ го оставї на почѣсть въ раї. и какѣ мѣзавїцѣ діаволь и прѣлѣсти го, та ѿпаде ѿ раї. какѣ самѣи бѣ, дето бѣше го сѣздаль, поїска да го пакѣ заведе на прѣвата нѣгова почѣсть въ раї и слѣзе на земла, и плѣть прїе ѿ стѣме бѣе, цѣо е двѣца мрѣїна. и бѣ сѣврѣшенѣ члѣкъ. като ишѣе. освѣнь тѣкѣмо грѣѣ нѣмаше и какѣ сѣ распе и змрѣ като члѣкъ, амї пакѣ трѣти днѣ вѣскрѣе като същи бѣ и възнѣсе се на нѣбѣсто, и тої ще пакѣ напѣконѣ да слѣзе, да сѣди на сїчѣкы члѣци цѣо сѣ по сїчѣкы свѣтѣ, и сѣкїмѣ ще да вѣзѣде, конѣ какѣ е чїнїлѣ. тоѣа дїмѣаше и зчеше стѣи димитріе. и много нарѣ послѣша нѣговїте дѣмѣ, и вѣровѣахъ хвѣиме. а идоете потѣпѣковахъ а хѣа бѣа истїннаго вѣровахъ и така на вѣсѣкїи днѣ зчѣнїето нѣгово приплѣцоваше хрїтіанѣство, амї тої не прѣстанѣваше ѿ нѣговото добро и мѣдро бжѣтвно зчѣнїе, амї мѣслѣше на зматѣ сї. ако не ѿбрѣне сѣ сїчѣкы солѣнь да вѣрѣва въ хѣа, нѣчто мѣе срѣце не цѣе сѣ зараѣуѣа. Амї врѣлѣ същи діаволь, дето прїносі завісь сѣкомѣ члѣкѣ на днѣта, вїды какѣ
 34 сѣ | змножїтъ хрїтіанѣ а еллінѣци мѣлко ѿстанѣвать, и годѣше да запрѣ дѣмѣте стѣомѣ димитрію. и инакѣ не мѣжаше нїщо да мѣ стори, тѣкѣмо да стѣры да го збїатѣ. и така и бѣ дѣнапѣконѣ.

Цѣрѣ маѣмїанѣ прѣе и плѣни скѣты и савромѣтїи, на ѿбласть рїмѣско црѣтво. и холѣше ѿ градѣ на градѣ съсѣ голѣма радѣсть и веселѣше се и колѣше ѿвѣны и юнѣци и чїнѣше жрѣтва и мѣтва на ѿсѣвете. Дойде и го солѣнь. и нѣкон еллінѣи ѿ солѣнь діавѣла имѣахъ на срѣцѣто сї и поїтохъ цѣрѣ на срѣща да наѣдѣтъ стѣго димитріа, какѣ е хрїтіанїнѣ. а тѣѣ цѣрѣ да почѣтѣ и да гї залѣобы. и поїдѣхъ та мѣ рѣкохъ. много лѣтнїи црѣ. бѣ на тѣ змножї црѣтѣво. едѣа дѣма цѣе да каже прѣѣ

твоѣ црѣтво, и да ны не омразишь, заѡщо ѡдем да демаме за наѣшего
господара димитрія, заѡщо ныѣ на твоѣ царѣство по много любовь имаме
нежели на нѣго. ами да подемаме истинна. зиаѣши ли за димитрія дѣто
го почѣте въ твоѣ царѣство и стори го гѣцарь да е оеталиескый, а тои
вѣрѣва распѣтаго хѣа, дѣто го распѣха сврее. и нѣ тѣмѡ чѣ вѣрова самѣси,
ами и кога сѣдѣ на стѡлыт си и ѡчивѣстно казва, какъ | е хѣе истинныи 35
бѣъ. и на сѣкѣи днѣ слѣнаѣ слѣниѣците неговые дѣмы, та се прѣлѣщавать
и ѡставѣат си вѣрата своѣа, и ставѣзвать хрѣтиѣне. Това като чю црѣ,
прѣвѣнь се ѡскрѣбѣи какъ да погѣбы таквогѡзи члѣка, и напѡконѣ наѣкъ
повѣлѣ да го приведѣтъ да види далѣ е истинна. И ѡтидоха члѣци царевы
и найдѡха го чѣ сѣдѣ, на сѣдѣница своѣа и зчи слѡво ѡжѣе, да вѣрѣзвать
хѣа. И грабѡнѣха го като дѣви лѣвовѣ и заведѡха го прѣѣ цара маѣдимѣана.
и стѣи димѣтрѣе, като бѣше ѡ прѣвѣнь гѡтовѣ да казва и да зчи ради
имѣ хѡѡ, ни на ѡнѣа лѡдѣе нѣщо злѡ поѣзма, нѣтъ се ѡ црѣа ѡуплѣани.
гѣмѡ станѣ прѣѣ лицѣто црѣево, вѣсѣль и радѣува се, толькѡзи мѣ се
познаѣашѣе лицѣто свѣтѡло и вѣсѣло раѣи заѡщо ѡдѣ да прѣеме мѣка.

И подѣма царѣ стѣмѣ димѣтрѣю. такѣизи ли пѡчѣсть надѣбах се азѣ
да мѣ стѡришь. и така ли се надѣбах да ме пѡчитѣшь, като азѣ тебѣ
стѡрихъ гѣдѣна на сѣчѣкѣ солѣнь и ѡставѣх те на голѣма пѡчѣсть, а тѣа
не излѣзе на едѣнѣ поглѣтъ мѣсто да ме посрѣщѣнешъ. и стѣи димѣтрѣе
рѣе црѣ. азѣ и твоѣто црѣтво пѡчитѣѣ, ами бѣа ѡдѣ е стѡрилѣ вѡѡ и
землѡ и сѣчѣкѣ свѣтъ, | нѣго по тврѣдѣ пѡчитѣѣ. 36

И рѣе мѣ царѣ, чѣ кѡи си е бѣъ твои и црѣ. стѣи димѣтрѣе рѣе.
гѣъ мои иѣ хѣе тои е истинныи црѣ и бѣъ, сѣчѣко ѡдѣ дрѣжѣи. И рѣе мѣ
царѣ. или тѣа нѣго вѣрѣзавѣшь и за това ли наѣ не прѣемѣшь като е
пѣтно и достѡйно, и кѡе си дѡбро тѣа видѣлѣ ѡ хѣа твоѣго и имѣаѣ
того бѣа и цара, вѣлѣи сѣ бѡгѡве твоѣи зѣвѣсь и апѡлѣе и драгѣте, ами
е хѣе бѣъ твои, за това ли азѣ тебѣ пѡчѣтѡѣ и пѡставѣх те да си гѣцарѣ
на сѣчѣка ѡеталѣа, а тѣа ми така демаѣшь. ѡ нѣѡпѡтрѣбѣи члѣче, такѣизи
ли се пѡказа прѣѣ великѣте бѡгѡве и прѣд мѣне. азѣ та тѣа даѣ спрѡти
ѡумѣт тѣа бѡзѣмѣныи и да ты стѡримъ много разлѣчны мѣкѣ. та се мѣчинѣ
и да сѣ наѣажѣешь, и тогѣзи да разѣмѣешь и кѡи сѣмѣ азѣ и кѡи си
ты. и чѣто мѡже твои бѣъ тебѣ пѡмѡгнѣ. И стѣи димѣтрѣе рѣе. црѣ, тѣа
ѡдѣ ме пѣлѣшишь да ме мѣчинѣшь, азѣ тѣа мѣкѣ сѣсѣ радѡст и сѣсѣ вѣсѣлѣе
ѡдѣ гѣ прѣе. заѡщо тѣа мѣкѣ мѣне ѡдѣтъ та ме заведѣтъ на царѣство пѡѣносѣ.
дѣто ѡ тамѡ радѡѣ неизрѣсѣнна. Тѣа дѣмы като чю црѣ ѡ ѡстѣа стѣмѣ,
прѣвѣнь се разлѣнѣва гврѣдѣ на нѣго и напѡконѣ наѣ помѣсли, каѣно
мѣ | прѣѣтвори змаѣ. и повѣлѣ да го затѡрѣаѣ въ темѣницѣ, каѣно ѡи 37
се ѡбрѣнаѣ камѣто нѣгоѡа вѣра.

борю със лѣа и да вида силата истинногѣ х҃а б҃га. И поиде оу онѣзи бѣаща, гдѣто бѣше затворенъ ст҃ѣи димитріе, и рече мѣ г҃дѣне мои и брате и рабе истинногѣ б҃га, безаконни и поганни цр҃ь тврьдѣ се раѣува за лѣа, за борѣбата мѣ, ами днѣта моѣ желѣе да се боры със҃ него. ами ти се млѣю да ме бѣвишь и да ме зкрѣпишь да и аз да ме навѣа. И тогазы ст҃ѣи димитріе бѣвиши несторѣ и стори мѣ крѣтъ на челото и рече мѣ, млѣю да навѣешъ и за х҃а да бѣдешъ мѣникъ. И тогазы излѣзе ст҃ѣи несторѣ | изъ тѣмницата и поиде на онова мѣсто гдѣто се борѣхъ 40 чл҃вци, и вѣкна на ср҃цѣ о лѣа, слѣа да се бориме двѣма, и цр҃ь сѣбѣше на високо мѣсто и гл҃даше какѣви людѣе излѣзывать и се борѣть и като видѣ несторѣ мл҃ады тврѣда колко да рече до кѣ. годинъ и хѣбавъ, и повелѣ да дойде прѣдъ него. и рече мѣ царь, мл҃адо момче, защо се не боиши ѿ смърть, ами дойде да се боришь със҃ лѣа, не видиши ли какѣви силѣны момци навѣи и колко оубы и пролѣа имъ кръвѣта, а ти се не боишь, ами ищешь да се боришь със҃ него. нели ти е мѣло за твоѣта мл҃адость и хѣбость, или си сиромѣхъ, та годинъ да се самѣси затриешъ. ами те затова повикахъ, педѣи се наема със҃ лѣа да се боришь, да не загл҃янешъ. ами ако бѣдешъ сиромѣхъ, азъ да ти дамъ сребро и злато да те обогатию, тѣмѣо си не поизбѣи животъ свои. И подѣма несторѣ и рече, цр҃ь, азъ нѣсмѣ сиромѣхъ, ниѣти си не мл҃ювахъ своѣи животъ, ами иманіе имѣхъ и животъ любѣа да съмъ живѣхъ. ами ищѣ да се борю със҃ лѣа, защо да прѣимѣ почестъ, оты и ако имѣхъ иманіе та съмъ богѣтъ а почетъ немахъ. защо ми е болѣарство безъ почестъ. ами затова любѣа | да сѣмъ почетъ и да се 41 покажѣ по добръ ѿ лѣа, затова прѣемамъ тоѣзы страхъ. И царь видѣ, че мѣ не послѣшна дѣмѣта, остави се ѿ него и рече мѣ, чини что ищешь.

И ст҃ѣи несторѣ и поиде, и като се привѣлижи прѣи лѣа, съблѣче си врѣхната дрѣха и рече тврѣде, б҃же димитріевъ помози ми, и извади си ножъ свой, и номѣли бѣа таино и здари лѣа посрѣдѣ ср҃дѣсто мѣ, и паѣна мрѣтѣвъ мрѣснѣи лѣа. и цр҃ь като видѣ чѣ змрѣ лѣа, оскрѣби се тврѣдѣ за него, нежелѣи да би се лишишь ѿ цр҃тво своѣе. И повика несторѣ та мѣ рече, мл҃адо момче, какѣва маѣла стори и збѣи лѣа, онѣзи много силни юнаци збѣи и не какѣто тебѣ слаби момчѣта, ами ти что стори та го збѣи. И ст҃ѣи несторѣ рече, азъ царь маѣла не зная, я със҃ маѣла него не збѣхъ. ами то сътрихъ съ силою х҃а истиннагѣ б҃га, и ѿофиса. Тѣа дѣмы като чѣ поганни царь, разнѣви се тврѣдѣ и повѣде единому ѿ слыгѣи нестовѣи минокѣнѣ имѣтоу, бѣше, да изведе несторѣ бѣвиши златите врата да мѣ бѣсѣче главѣта със҃ нестовѣи си ножъ, и така се конѣча ст҃ѣи несторѣ, като мѣ бѣше рекъ ст҃ѣи димитріе. И станъ царь.

42 та си ѿиде въ | полѣтите скръбѣнь и рѣ. тако ми силѣта на великыте
 богове, със' нѣкоа маѣта оубѣенъ бы двѣека дръгъ мой лѣо. И напоконь
 разбѣра, какъ е ходилъ при стѣго димитрія та го е бѣвилъ и със' негова
 хитросъ змрѣ лѣо. и пѣсти тогѣзы царь войне, да пойдеть оу ѿнѣзы бѣнна
 да збѣють стѣго димитрія. и пойдѣоха избѣодоха го сѣчкотомъ тѣло, и прѣ-
 вото гѣпѣ, дѣто го оудари въ рѣбрата на товѣ мѣсто, като и хѣа бѣхѣа
 пробѣле. амѣ като ги видѣ стѣм самѣси вдигна си дѣсната рѣка и пробѣденъ
 бы. и такѣози мѣнѣе прѣе стѣм димитріе и сконча се въ двѣшныи дѣнь.

И едѣнь слѣга стѣмъ димитрію, иметомъ бѣше лѣпѣ, стоѣше и глѣ-
 даше стѣго като го збѣодоха ѿнѣа царевы войне и отидѣоха си. а тои
 изѣады стѣмъ прѣстенъ ѿ дѣсната рѣка, оузе мѣ и порѣмницата и врѣх-
 ната дръхѣа, и нѣтопѣ ю оу крѣвѣта, що бѣше истѣкла ѿ стѣго и стѣры
 със' ѿнѣзы ѿдѣжда много чѣдо. бѣсены исцѣлѣи и бѣлныи озрѣавѣи и ѿ
 сѣкаква бѣлѣсть много исцѣлѣхѣа людѣе. И прѣ разбѣра, какъво чѣдо чинѣ
 лѣпѣ със' ѿдѣждата стѣмъ, и пѣсти войне и ѿсѣкоха мѣ глѣвата. И нѣкой
 43 хрѣтіане | поидѣоха крѣшѣо ради стѣхъ царѣвъ и погрѣбохѣа стѣго димитрія
 тѣмо оу ѿнѣзы бѣнна, гдѣто го найдѣоха със'збѣден.

Чѣдо а. И напоконь ѿофѣса царь маѣимѣанъ. и прѣе црѣтво великыи
 и блѣгѣстивыи хрѣтіанскѣи царь констанѣтинъ. и негово врѣме стѣры
 едного цѣрѣа на влѣшѣкои землѣи да пойдѣ, иметомъ бѣше леѣнтѣе. и дойдѣ
 ю солѣвъ и разбѣлѣ се. и толѣкова злѣ лежѣше, колѣкота любѣше да ѣмре,
 нежелѣи да е живѣ да тѣгли такѣвыи лютѣа бѣлѣсть. зашѣо много врѣчѣове
 доходѣхѣа и цѣрѣваха го. и ничѣто мѣ се не приѣаде, амѣ еднакъ позлѣ
 въпадѣнѣваше. и разбѣра за стѣго димитрія, какъ мѣ чѣныи грѣбѣтъ чѣдо.
 и ѿведѣоха го дръжѣщенѣю до онова мѣсто, и припѣаде съ слѣзы. и като
 злѣзе над грѣбѣтъ стѣмъ тоѣа чѣа исцѣлѣ. и ѿ тогѣзы дѣдѣ имѣанѣе много
 и сыгрѣади црѣква на оновѣ мѣсто, дѣто е сѣгѣа въ солѣвъ стѣмъ димитрію.
 и напоконь когѣа почѣ да си идѣ на влѣхѣи, гдѣто бѣше пѣстенъ ѿ црѣа,
 помѣсли да оузме малѣко нѣчѣто ѿ моѣците стѣмъ. зашѣо и тѣмо на ѿнѣзы
 землѣа да сыгрѣади и дрѣга црѣква стѣмъ димитрію. И тогѣзы мѣ се яви
 44 стѣмъ | димитріе на сѣнѣ и рѣ мѣ. не дѣлѣи мѣ тѣкѣмо оставѣи мѣ цѣлѣ
 да сѣмъ на мѣсто си ѿчѣтво. и ѿнѣзы кнѣзь не смѣѣа ничѣто да похѣати
 ѿ нѣтовите моѣци. тѣкѣмо зѣе прѣстѣтъ ѿ грѣбѣтъ стѣмъ и пѣидѣ и прѣстенъ
 стѣмъ, чѣо бѣше го зѣель лѣпѣ. найдѣ и порѣмницата, чѣо е врѣхѣна дрѣхѣа,
 чѣо сказѣхѣа ѿнапрѣѣ. товѣа оузе леѣѣнтѣе кнѣзь и сыкры его оу ковѣчѣжѣцѣ.

И пойдѣ, и когѣа дойдѣ до дѣзновъ да прѣмѣине на ѿнѣзы странѣа,
 и слѣчи се фрѣтѣна и бѣра голѣма. и чѣдѣше се чѣо да стѣри. и прѣзѣ
 тѣзы поѣцѣ яви мѣ се стѣмъ димитріе. и рѣ мѣ. оутрѣе стѣныи и зѣмѣи

ковчежець дѣто е вѣтрѣ мои прѣстѣи и порамница. и дрѣж го на рацѣ и прѣиди погѣзы гнавъ безъ страхъ съсь помѡцѣ бжѣно. и на оугрѣ станѣ онѣи кнѣзь и стѡри като мѣ повѣле стѣи димитріе. и прѣмина тихо безъ страх. и като си и поиди на своѣ землѣа и направи и тамо црѣква стѣи димитрію:

Чюдо вѣ. И дрѣго чюдо послѣдѣнайте блжвѣи хрѣтіане. въ врѣме, кога бѣха црѣе хрѣтіанскѣи, бѣше некои вѣка въ градѣ афригѣи, и въ единѣ днѣ оулѣзе въ корабѣ и щеше да поиде въ александріа, и на 45 пѣтъ ѿ заимствѣ дѣволскѣи фанѣаре хвѣтиха онѣи корабѣ и плѣнѣиха го. и что бѣха вѣтрѣ въ корабѣ члѣци сѣчкѣте поплѣнѣиха заедно и оногози сѣчкѣна взеха и продѣдоха го въ анатѡлѣскаа землѣа едномѣ болѣарина гѣрчѣина. и бѣше злѣ члѣкъ, и повелѣ ономѣзи сѣчкѣ да нѡси гнои на лѡзе и на градинѣ, гдѣ сѣють зѣліе. и онѣи сѣчкѣ нѡсѣше и множинѣ взѣимаше онѣи кѡшъ съсѣ гноицѣто на главѣта си. и слѣзи мѣ течѣха изъ очѣте и дѣмаше. гдѣ ли е оновѣ врѣме, когато дрѣжѣ на главѣта си сѣчкѣ тѣи тайнѣ хѣбъ, на бжѣтѣнаа лѣурѣа, а сегѣ си ѡскврънава главѣта съсѣ гноицѣ. и така в днѣ и нощѣ нѡсѣше и плѣчѣше и мѣташе се бѣзъ давно бы се изрѡбилъ ѿ такѡгози зло. и въ една нощѣ навѣ мѣ се стѣи димитріе, наѣи на бѣлѣ кѡнѣ и рѣ мѣ. что тѣ е и плѣчешѣ. и сѣчкѣ рѣ мѣ. не видѣи ли колко зло тогдѣи сѣромахъ азъ и чюжѣинець. амѣ ме пѣташь что мѣ е. днѣска рѣботѣи, а нощѣска сѣмѣ окованѣ и какѣ да не плѣчю. и рѣ мѣ стѣи димитріе. станѣ всѣднѣи на кѡнѣ моѣго изѡзади. и рѣ сѣчкѣ. гѣдѣне, не могѣ да стѣнѣ, отѣ сѣмѣ свезанѣ. рѣ мѣ пакѣ стѣи. Станѣ до гдѣ ти дѣмѣ. | и стѣна сѣчкѣ и всѣднѣ. 46 ѡ чюдо голѣмо. найдѡха се и двѣта чѣ изѣдетѣ бѣвѣнѣ граѣа солѣна, и тогѣи рѣ стѣи димитріе ономѣзи сѣчкѣ. слѣзи ѿ конѣтогѡ и елѣ послѣдѣ мѣне защо сѣмѣ азъ гѣдѣрѣ на тоѣи граѣ, и дѡмѣ мой тѣка е. и заговѣ ѡхожѣамѣ нагрѣ. а тѣи пѣтаи за мѣне и доидѣ. и рѣ сѣчкѣ какъ на пѣтаѣ. гѣдѣне за тебѣ. и рѣ мѣ стѣи. пѣтаи гдѣ е дѡмѣ димитріа гѣдѣна солѣнѣскагѡ, и ако пѣтаишъ какѣ можѣишъ напѣ мѣне. и азъ тѣ щѣмъ наставѣи да сѣи пойдѣишъ на своѣ мѣсто. Това мѣ рѣ стѣи и бѣдѣ и наѣдѣи злѣзе въ градѣ. И онѣи сѣчкѣ ите послѣдѣи нѣго и поидѣ го вратѣа градѣи. и поидѣа вратѣарѣте, гдѣ е томѣ гѣдѣнѣ димитрію. И вратѣарѣте съ насѣмѣаха емѣ и рѣкоха мѣ. димитріа гѣдѣна нѣе не имамѣ. а дрѣгы сѣ всѣтѣиха и разѣмѣаха, отѣ щѣ нѣкое чюдо да сѣтѣвѡри стѣи димитріе. защо на сѣкѣи днѣи стѣи чинѣише чюдо на порѡбѣни члѣци. и взѣа да го пѣтаѣ, защо пѣташь за такѡгози члѣкъ, и онѣи сѣчкѣ имѣ сказа, какѣ е бѣлѣ. плѣченѣи и какъ е заведѣнѣ рѡбѣ въ анатѡли

и какъ мѣ се яви като единъ воинъ на бѣль конь, и какъ ме извади
 47 ѿ тамо тѣзи нощъ гдѣто бѣ окованъ, и доведе ме | сегѣ до тѣка и той
 вѣлѣзе напрѣзъ зъ тѣа врата, не видѣхъте ли его, и онѣа вратѣре рѣкоха
 не видѣхъме нищо, ами разсмѣхъме, кои се тебѣ явили, ами ела да те
 ѿведемъ оу негова цркви да го познаешъ, и като вѣлѣзе зъ црква и видѣ
 ѿ далече иконата негова, что мѣ е написавъ образъ и позна го, и тече
 и пригрѣна оназы икона и приплака съ слѣзы и рече. тоизи е воинъ, що
 е мене ѿ робѣство извадилъ. И разбѣра солѣнскѣй вѣка това чюдо и испита
 оногѣзи епѣкпа, ѿ коѣ е мѣсто, и даде мѣ что мѣ трѣбѣва и проводи
 го да си поиде на своѣ мѣсто въ афрѣгѣю.

И ѿиде си епѣкпъ съсѣ божѣю помощъ здраво на своѣ епархѣа, и тамо
 съ опродаде сѣчѣко що имаше, да съзидѣ црква на имѣ стѣмъ димитрію,
 и съгради ю и доврѣши. тѣкмо амвонъ що е на сѣрѣ црква не бѣше
 направилъ, зацо не можаше да найде такъвизы приличны мраморе и много
 се грижаше, что да стѣры. И въ онова врѣме съгради единъ болѣаринъ
 въ црѣи граѣ една црѣа въ имѣ стѣмъ мѣнѣи и вѣкторѣ и вѣкѣнтѣю.
 и пѣсти свой члѣди съсѣ корабъ да пойдѣтъ въ аналѣтѣю да кипѣтъ и да
 48 донѣсѣтъ стѣлповѣ. И тогѣзы | прѣзъ онѣа днѣи като имаше скрѣбъ онѣзы
 епѣкпъ за стѣлпоове мраморени, слѣчи се онѣзы корабъ и поидѣ гдѣто е
 пристѣнище афрѣгѣнско, и прѣзъ тѣзи нощъ яви се стѣмъ димитріѣ епѣкпъ
 и рече мѣ. иди на пристѣнище и дошѣлъ е единъ корабъ и има голѣми
 и чюдны мраморе и кѣпѣ ѿ нѣ колко ти трѣбѣвать. И на зтрѣ поидѣ
 епѣкпъ съсѣ велика радѣ на пристѣнище гдѣто стоѣше онѣзы корабъ, и рече
 корабникъ. разбѣрахъ гдѣдине, отѣи нѣсишь зъ корабъ мраморе, ами ти се
 мѣлю да мѣ продадѣшь ѿ тѣхъ да си доврѣши црѣквата, что ю градѣи.
 и рече мѣ онѣзы корабникъ, азъ мраморе не имѣмъ вѣко мои пакъ ѿтѣде
 епѣкпъ гриженъ. И въ вѣтора нощъ пакъ мѣ се яви стѣмъи и рече мѣ. иди
 пакъ и ищи мѣ отѣи той има стѣлповѣ колѣкото щѣшь, и ѿидѣ пакъ вѣка
 и иска мѣ, а той пакъ слыга и рече не имѣмъ нищо, зацо мѣ не бѣха
 за проданъ. И въ трѣтѣю нощъ пакъ мѣ се яви стѣмъи димитріѣ и рече мѣ.
 иди и рѣчи оногѣзи корабникъ. тѣи имашъ толѣкова мраморе и ѿ тѣхъ съ
 толѣкова черѣвенѣи и толѣкова зелѣны и толѣкова бѣлы и толѣкова синѣи
 49 и толѣко инакѣвы прилики. И нѣсишь гѣ на црѣи граѣ ради | црѣквата
 стѣмъи мѣнѣи и вѣкторѣ и вѣкѣнтѣю, и да знаѣшь онѣази црѣква доврѣши
 се, заради зацо се тѣи забавѣи много врѣме и онѣзы болѣаринъ, что тѣ е
 пѣстилъ, найде тамо дрѣгы мраморе и кѣпѣи и доврѣши црѣквата какъ
 иска, ами ако гѣ ѿвезѣшь тамо харѣ не имашъ и щѣшь да си погѣбишь
 грѣдѣ свои що съ си потрѣдилъ, ами гѣ продаи мене, що съ вѣрѣдны.

защо да го има на радость стѣи димитріе, ѿто мѣ зѣи црѣвата. И наоуѣрь поиде еѣкъ на пристаницето със' велика радость, и рече корабники дѣмѣ стѣи димитрію, и тои като чо такъизи дѣми изнесе сѣчкы стѣинове из' корабѣ и едни проладе вѣкъ а црѣги дарѣва стѣи за ѣгово спѣние, и така съврыши еѣкъ стѣи црѣвата, слѣвъ и блгоуарѣ бѣа и стѣи димитріа.

Чюдо гѣ. И дрѣто чюдо слѣшанѣ. Гладъ бѣи великъ едиѣицѣ на сѣчѣка землѣа солѣн'скаа, и какъизы гладъ дрѣточѣ нѣ е бѣи, нѣи пѣкон бѣ тамошни члѣци запомниль, така да бѣ било, и бѣи странѣ, бѣтѣиискаа и солѣнъ щѣше да погыне бѣ гладъ, ами великѣи стѣи димитріе готовъ помощникъ хрѣианскѣи, не оставѣ мѣсто | свое да се развалѣ и да по- 50
гыне бѣ гладъ, ами чо оутѣмѣи, корабники пѣкон наѣлѣи корабѣ свои със' пшеницѣ на оновѣ врѣме и помысли да ю завезе на фрѣн'скаа странѣ, и зѣи нощъ нави мѣ се стѣи димитріе на сѣи и рече емѣ, пѣзы пшеницѣ гдѣ мислишь да ю завезешъ и корабники рече, на фрѣн'ско мѣсто, ако даде бѣи, и рече мѣ стѣи, послѣшаи мене и бѣвези ю въ солѣнъ, и подѣ щѣшь ю тѣмо какъ ищѣшь, зачо е тѣмо великъ гладъ, и давамъ ти сѣга трѣ жѣтици ради да вѣрѣвашъ, и когѣ ю довезешъ а ти сѣи зми и чо е бѣтѣало сѣчѣка цѣиѣ. И науѣре стѣи оуѣзи корабниѣ и глѣда въ рѣцѣ свои трѣ жѣтици, и каза на сѣчкы корабники, како виѣи зѣи нощъ едиѣи мѣицѣи войнѣи и рече ми пѣзы пшеницѣ бѣвези въ солѣнъ и даде ми залогъ трѣ жѣтици, ами да ю завеземъ тѣмо зачо ми рече, гладъ великъ има тѣмо и щѣ на добрѣ цѣиѣ да ю продаде; зачо накъ виѣи те дрѣгѣте корабѣи и не сѣчкы идѣтъ на фрѣн'скѣ мѣсто, а нѣе самѣи да поидем на солѣнъ, и послѣшаха го и дрѣжинѣта мѣи и зговѣриха се да идѣтъ въ солѣнъ, а пѣволѣ завѣицѣи и щѣше да стѣи стѣи пакостъ, | да обрѣне корабѣ на дрѣга странѣ, и вѣи на бѣра велика въ 51
морѣто, и толѣози, колѣото бѣгаха и двѣицѣи и трѣицѣи корабѣи, ами лѣгомѣ стѣи димитріе не оставѣаше их, ами им се пѣвлѣаше очѣвѣстно въ морѣто и казѣваше имъ пѣтъ и дѣмаше им не бойте се, и със' бжѣиу помѣицѣи и мѣбѣиу стѣи пѣидѣха до солѣнъ, и разбѣрахъ люде солѣн'скѣи, че е дошѣль корабѣ със' пшеницѣи, прослѣвиѣха сѣчѣкы бѣа, и текоѣа и мѣжѣи и жѣны на пристаницето, и проладе се бѣиѣзы пшеницѣи какъ иска бѣи, и бѣиѣа корабники прослѣвиѣха бѣа и стѣи димитріа, зачо бѣи не бѣтѣи ниѣкого да погыне кой се на нѣто надѣе. И наѣпоконъ казѣа оуѣзы корабники на бѣиѣа люде солѣн'скѣи, чо е виѣиъ на сѣиѣи какъиъ бѣише и какъ мѣ даде гѣ жѣтици залогъ, и размѣха сѣчѣкыи оуѣи е великъ димитріе бѣиъ, чо покрѣиѣа и чоѣа свое мѣсто. Ами послѣшанѣе едиѣиѣи бѣиѣиѣи

хрѣтіане и не дремѣте да чѣете и дрѣгы чюдеса что е сътворилъ стѣ димитрие, зацо да прослѣвите бѣа и да прїимете добро ѿ стѣго.

Чюдо д. По съмрьти стѣго великомъника димитрія, кѣто ѿѣше бѣ
 52 на го прослѣви по сичѣмъ свѣтъ, | пробоуготви мѣ ѿ тѣлото нѣгово изтѣче
 мѣро, и толкова. оти на сѣмъ днѣ дохождаахъ хрѣтіане и оузимаахъ.
 и нѣкога не оскѣдѣваше амѣ колѣкото го зѣмааха, толкова по много
 бѣваше. зацо легомѣ кѣто чинѣше исцѣлѣнїе оновѣ мѣро, за товѣ го
 и зѣмаахъ. И единъ постникъ истинно жителъ постѣшѣ на горѣ цо
 се зовѣ холмонѣда гора и разбѣра за стѣго димитрія, какъ мѣ истѣкѣва
 мѣро ѿ гробѣ егѣ. и не вѣрѣваше, амѣ мислѣше на змѣтѣ си. какъ сѣ
 тѣка и дрѣгы мѣници детѣ сѣ по много мѣка прѣгрыбѣле заради име
 хѣво, и не истичѣ ѿ тѣхъ мѣро, амѣ тоѣзы ѿ какъво мѣнїе, та се прослѣви
 толкова ѿ бѣа. амѣ бѣ ѿѣше да мѣ исплѣны желѣнїето, да разѣмѣ
 ѣтѣ е истина. что расмотрѣ бѣ. въ єдна нѣщъ кѣто си съврѣши онзи
 истинножителъ мѣбата и правѣло, что си дрѣжѣше, легна да спи,
 и стѣри мѣ се кѣто да є оу солѣнь, вѣтрѣ в црѣкѣвата стѣмѣ димитрію.
 и видѣ прѣдъ себѣ члѣка и дрѣжи клѣчъ что е ѿ гробѣ стѣмѣ. и рѣ мѣ.
 мѣю тѣе члѣче, что дрѣжѣши клѣчѣве. ѣтвори мѣ да се поклонѣ и азъ
 стѣмѣ димитрію. и ѣтвори мѣ да се поклонѣ и влѣзе вѣтрѣ при гробѣтъ.
 53 и кѣто се поклѣнаше. видѣ кѣ | бѣше гробѣ мокръ ѿ мѣро и мѣризма
 има хѣбава. и рѣ онѣмѣзи члѣка что чѣоваше гробѣ стѣмѣ. мѣю ти се
 елѣ да раскопѣѣ да видѣ ѿ гдѣ исхѣди товѣ мѣро. и видѣ мѣ се кѣто
 че мѣ довѣсе мѣтѣка, и начѣ да копѣѣ. и кѣто ископѣаха найдѣха єдинъ
 мрамѣръ великъ и єдѣвѣ го бѣвалиха малѣко и видѣ се тѣлото стѣмѣ тѣврдѣ
 свѣтло и красѣно. и мѣро много истѣкѣва ѿ ребѣрата мѣ гдѣто бѣше
 пробѣденъ бѣлѣ ѿ копѣето. и толѣкози много истѣкѣваше, колѣкото прѣлѣ
 и постникѣтого и члѣкатѣго цо чѣоваше гробѣ стѣмѣ. и зплѣши се онѣзи
 истѣвнакѣ да се не ѣдави, и привѣка, стѣмѣ димитріѣ помѣози ми и кѣто
 вѣкаше єлѣ се свѣсти. (Ѧ) чюдо. видѣ себѣ си и глѣда се, сичѣмъ мокръ
 ѿ оновѣ мѣро, и тоѣи и ѣдѣжѣтата мѣ мокра, и блѣгоухѣѣ ѿ оновѣ мѣро.
 Товѣ чюдо кѣто видѣ онѣзи истѣвнакѣ, станѣ ѿ ѣвѣзы горѣ и дойдѣ
 въ солѣнь. и прокѣза товѣ чюдо стѣмѣ димитрію по сичѣмъ градѣ, и хѣвѣ
 лѣше бѣа и прѣбѣ малѣко днѣмъ въ црѣбата стѣмѣ и пакѣ бѣде си въ
 истѣвнѣата.

Чюдо є. Въ аѣлонѣско мѣсто бѣше нѣковъ гѣдѣръ имѣтоѣмъ марѣанѣ.
 54 и разбѣлѣ се вѣрѣде, и много лежѣ зѣлѣ. и глѣдаха го чѣ | по чѣ кога
 ѣце да змѣре. мнѣоѣзна вѣраѣоѣве наѣха се да го исцѣлѣтъ и немѣгѣха
 ничѣто да мѣ стѣрѣтъ. и лежѣ до гдѣ мѣ изгнѣмъ тѣлото и ѣживнѣичѣ,

и смръдѣше. и въ една нощь навѣ мѣ се стѣи димитріе и рече мѣ, чѣче, что се така наказашь и толкова иманіе затривашь инакше, тѣи инакъ не можешь исцѣлѣ. тѣмъ догдѣ не пойдемь на солзнь, да припаднемь на моѣтъ гробъ съ сичка и чиста вѣра. и тогѣзи щѣ^м да видимь сила бжѣа. и поиде онѣмъ глѣдарь маріанъ и припаде на гробѣтъ стѣмъ и прѣвѣтъзы нощь видѣ стѣго димитріа, като че дойде и ззе масло ѿ кандило то щѣ е прѣд нѣговы обрѣзъ. и помѣза го, и кога бы наоу^трѣ събзди се зрѣвъ и исцѣлѣлъ ѿ сичкы болѣзни и раны. и ѿиде си весело славе и блѣгодарѣше бѣа и стѣго димитріа.

Чюдѣ 4. Великыи црѣи глѣстивіанъ въ едно врѣме помисли да ззме ѿ моѣците стѣмъ димитрію да ги има за днѣвно спѣніе и за бжѣніе. зацо отѣ тогѣзи съзидаль на црѣиградѣ стѣаа софѣа и събраль бѣше ѿ много стѣхъ моѣци и имаше ги з црѣквата стѣмъ софѣ. ами рече да ззма и ѿ стѣго димитріа ѿ моѣците мѣ, да ги има заедно и със дръгыте. И пѣстѣи свои вѣрны члѣци | да пойдѣтъ въ солзнь да раскопають гробѣтъ 55 мѣ да найдѣтъ тѣлѣто мѣ и да ззмѣтъ ѿ нѣго малѣко нѣчто. и пойдѣха црѣви члѣци и занесоха дѣръ црѣскыи, и повелѣніе црѣво казахъ на онѣа члѣци, что дръжѣтъ гробъ и црѣквата стѣмъ, како щѣтъ да възмѣтъ ѿ моѣците стѣвы. и рекоха имъ солзніане. нѣмъ не смѣемь сторѣ тѣзы рѣбота, ами вые ако смѣете, етѣ вы гробъ, щѣ е под ваше црѣтво и на ваши е рѣнѣ и чинѣте что щѣте. и зеха онѣа црѣви члѣци и раскопахъ гробѣтъ и кога се приблизихъ до раката, гдѣто мѣ съ моѣците. о чюдѣ, напрѣсно излѣзе ѿ тамо огнь великъ, и видѣха какъ щѣ да ги изгорѣ. и гла^ч чюдѣа, че подѣма, дѣста по много да нѣ копаѣте. Тогѣзи като видѣха црѣви члѣци такѣзи чюдѣ, паднѣха на землю и млѣаха се стѣмъ да ги не пожеже. и напоконъ станѣха и не смѣаха нѣчто веке да сторѣ^т тѣмъ ззеха прѣстъ ѿ гробѣтъ мѣ и занесоха црѣвѣ, и казовѣаха какво сѣ чюдѣо стрѣшно видѣле.

Чюдѣ 5. Ами пакъ и ѿ такѣзи чюдѣса и ѿ дръгы много что се чинѣше сѣбога ѿ стѣго димитріа, та се събѣраше много свѣтъ ѿ сичкы странѣи и ѿ дръгы градове на всѣа година, и | чинѣха празнѣкы стѣмъ 56 димитрію въ солзнь, като и до нѣска. И разбѣра се до ислѣвиискѣа кнѣза, и събрѣа ислѣвианы, много злѣ рѣдѣ и погѣнѣ. и наговѣрихъ се, като празнѣзѣвать хрѣтіанѣ стѣмъ дѣнь та сѣтъ веселѣи и пѣанѣи, ами сегѣ да поидѣмо на урѣшнѣи дѣнь на стѣго несторѣа, да ззѣмъ градъ солзнь. та е з нашьи рѣце. и пойдѣха и обѣколихъ околѣ градъ нощю ѿ выка. и натѣкмихъ се, кога се потѣи народѣ, да прѣмѣнимъ ѿ стѣнѣите скриномъ. да еднѣи оубѣлютъ, а дръгы похватѣтъ да ги порѣбѣтъ. ами пакъ и дѣволѣ.

същи врагъ и завистникъ на солѣняне, защо имаѣ любовь стѣмъ димитрію что и найдѣ да и стѣры пакость, да ѣ прѣдаде. Като ѡпѣха вѣрния стѣмъ несторъ и разыдѣ се сичкы нарѣдъ по дома си да вѣратъ и да пѣють и да се веселаѣ, запали се црѣквата, гдѣто бѣше грѣбъ стѣмъ и члѣцы като видѣха, отѣ се запали црѣквата, тѣкоха да ю спасатъ. и едни тасѣха, а дрѣгы грабѣха сребро и злато, что бѣше дарѣвано стѣмъ. И тогазы като видѣ ключарѣ црѣковни, дето пазѣ грѣбъ стѣмъ, че съ помного обрѣнаха людіе да грабятъ среброто, що бѣше на грѣбъ
 57 стѣмъ, привика високо. | ѡ людіе солѣнци, течѣте скоро наванѣка градъ, че дойдоха влѣхвы да нѣ поплѣнюѣ. това рѣ, давно гѣ измаи да излѣзетъ из црѣквата да не зѣматъ среброто. и онѣа члѣцы заплашиха се, защо си имаха сѣкогы страѣ и боаха се ѡ плѣнь. и тѣкоха скоро горѣ съскачиха се на зѣдъ и видѣха. и бы истина онѣази дѣма. тако что бѣха оставиле стѣлбы онѣа солѣвинны по зѣдовете да злѣзетъ оу градъ. и тѣе като видѣха напрѣсно злѣ, что гѣ напади, едни тѣкоха да си зѣматъ оръжіе а дрѣгы да се млѣють стѣмъ. ами стѣмъ димитріе гѣтовъ помощникъ. напрѣсно се гави като една млѣнѣа по стѣнѣите зѣдовны и самѣси посѣче кнѣзатого имѣ и много солѣвинны избѣ. а дрѣгыте като видѣха такѣвози чюдѣ, бѣгахъ нападъ да не погѣнѣтъ. И толѣкова любѣше стѣмъ димитріе солѣнци людіе и така се грижане за тѣхъ и множицѣ гѣ избѣви ѡ плѣнь и ѡ морѣ и ѡ гладъ и ѡ инакѣвы бѣды.

Чюдѣ иѣ. Слѣшайте и дрѣго чюдѣ, и дрѣгощъ пойдѣха авѣры, злѣ рѣдъ. да разбѣють и да плѣнѣа солѣнь градъ. И тогазы црѣтѣзване на црѣи грѣа црѣ маврикіе дето го зѣбы тѣранѣ фока. и тѣи пѣсти много
 58 войскы на | помощъ солѣнянѣ, а онѣа авѣре не ѡсѣпаѣ ѡ солѣнь, ами го съ обыграділе и злѣ иѣ досажать. и въ онѣова врѣме бѣше иѣкон члѣкъ добръ и млѣтивъ. дето чѣованѣ грѣбъ стѣмъ, що бѣше бѣль ѡ прѣвѣнь прѣтоспаѣарѣ црѣвь, а сегѣ бѣше калѣберъ на црѣквата стѣмъ. и тѣози иѣнокъ видѣ въ еднѣ нѣщъ като дойдѣха двѣ члѣка, млѣды и хѣбави тврѣдѣ, и рѣкоха мѣ, да злѣзе въ црѣвъ, да рѣ стѣмъ димитрію да излѣзе вѣнь да подѣма нѣчто съсѣ тѣхъ. и тѣи пойдѣ та мѣ рѣ. и видѣ мѣ се като че излѣзе вѣнка и позрѣависа се съсѣ тѣхъ. и рѣкоха онѣа двѣта момѣка. заповѣда црѣ на стѣнѣи ты. да оставишѣ тѣози градъ и да идѣшѣ при негѣ. защо повѣле да го прѣдаде на атарѣнѣскы рѣцѣ, сѣ рѣ тѣрѣскы рѣцѣ. тогазы като чѣ стѣмъ тѣзи дѣма, показѣ си лицето скрѣбно и расплака се прѣѣ онѣа и наведе си главѣта за голѣъ час. и като глѣдаше онѣази прѣтоспатѣрь стѣго димитріа като се много оскрѣбы, и рѣ на двѣта момѣка. да быѣ знаѣль чѣ иѣше толѣкози да сѣ оскрѣбѣи мѣи гѣдарѣ

ѿ вашиѣ дѣмы тѣ не быхъ рекъ емя да излѣ вѣнь. и напослѣдъ едва си исправи стѣи главата, и подема на онѣа мѣсто и рече. | наистина ли 59
 така бы згодно бѣ, и така ли поиска гѣ, да прѣдаде на грѣшны рѣцѣ
 такъ вѣзи градъ, дето си пролѣа крѣта своа за нѣго на крѣтъ, да го искъши
 ѿ плѣнѣствѣ дѣволѣско. и рекоха онѣа момѣци въ истинѣ така заповѣда.
 и рече имъ на стѣи. мѣю вы се, идѣте и речѣтъ нѣмѣ тѣа дѣмы. знаю
 мѣтъ твою члѣколюбче гѣ, че навѣва на твои гѣвѣ едето на насъ бѣва
 заради нашіѣ грѣхове. и знаю че ѣси положилъ дшѣ твою заради
 на грѣхъ и пролѣа си прѣтую крѣвь твою на крѣтъ. и мене дѣгома си
 оставилъ стражаѣра и назирѣтеля на тоѣзи градъ. и азъ вѣко да си
 положу дшѣта рѣди тоѣзи гра. и ако тѣе погубѣтъ, и азъ съсѣ тѣѣ на
 погубѣна. защо се и тѣе на твоѣ имѣ нарицавать. макаръ и грѣшны сѣтъ.
 амѣ ѿ тебѣ не ѿстаѣвать. защо си и тѣ мѣтѣвъ бѣ на тѣа, дето се
 поклонѣватъ и покаютъ. и заради тоѣа недѣи се прогнѣвава на тѣхъ.
 и речекоха онѣа момѣци. да каже нѣе тѣа дѣмы. що е на пѣстѣль.
 тѣкомо да не би се оскрѣбилъ за тебѣ. и рече имъ стѣи. така мѣ рѣтъ.
 и толѣкозы бы. И стѣри ми се катѣ че съ | обрѣна и пакъ и злѣзе си 60
 ѿ црѣквата и затѣри си двѣрѣте. тоѣа видѣнѣе расказа онѣзи прѣтоспаѣарѣ
 на солѣнѣсци людѣе, и сѣчѣки познаха отѣ е съсѣ тѣѣ помѣщъ ѿ сѣго
 димитрія. и катѣ каза и напослѣдъ самѣ си стѣи погнѣ гѣ ѿ солѣнѣ. и по
 бѣгѣнаха онѣа безѣбожны агѣре съсѣ голѣ сѣра и стра.

Чюѣ ѿ. И дрѣго чюѣдо послѣшаѣте блѣвени хрѣтіанѣ, въ црѣква сѣмѣ
 велика мѣнѣе димитрію въ оновѣ врѣме бѣше нѣкоѣ члѣкъ онѣсѣфорѣ
 имѣтоме. что бѣше поставѣнъ да пѣли и да гасѣ свѣщи. щѣто прине
 сѣвать хрѣтіанѣ на грѣбъ сѣмѣ димитрію. и дѣволъ бѣше го настѣрилъ,
 да краде свѣщѣте. защо коѣ хрѣтіанинъ донесѣше свѣщъ и зажалѣше,
 а тоѣ ю згасѣше и съкрыае. И въ еднѣ нѣщъ навѣ мѣ се сѣмѣ димитріе
 и рече мѣ, брѣте онѣсѣфоре, не мѣ е згодно тѣ что чинишь съ свѣщѣте.
 и знаѣи отѣи и себѣ си врѣдишь, и онѣа чтото гѣ принѣсѣвъ. защо колѣ
 кото изгорѣвать свѣщѣи прѣ мои образъ. толѣкова се и змѣлѣвать грѣ
 ховеѣ на онѣа что принѣсѣвать свѣщѣте. а коѣто гѣ зѣме, и на онѣа
 погубѣва добрѣто и себѣ си наносѣ вѣчнѣ мѣка на дшѣта. | и тоѣа катѣ 61
 видѣ и чю онѣсѣфорѣ и оставѣ се малѣко врѣме ѿ тоѣа зло. и пакъ въ
 еднѣ врѣме запѣче да чинѣ пакъ оновѣ зло. и тогѣзи принѣсе нѣкоѣ
 хрѣтіанинъ двѣ ламѣбаты хѣзѣвы и голѣми и зажали гѣ прѣ образѣ
 сѣмѣ димитрію, и катѣ гѣ зажали и поклонѣ се. ѿсѣни ѿ тамо малѣко
 мѣсто и поѣде онѣсѣфорѣ да гѣ згасѣ. и напѣрасно стѣи димитріе ще
 да го зѣлаши. и рече мѣ страшно и високо. па ли оновѣ чинишь онѣ-

сифоре. И като чю онъзы гла^ѡ онисифоръ, паднѣ на земля, и трепераше, и лежаше като мртѣвъ, до гдѣ дойдѣ си^ѡснникъ цр^кковныи и вдигна го. и за голѣ^ѡ ча^ѡ едва се свѣсти. и тогази исповѣда злѣ свое щото чинѣше. И дрѣгы чюдеса много что е стѡриль стѣи димитріе. бѣсны исцѣли и сѣхы исправи и крѣвотѡчивы члѣци исцѣли и пнакѣвы разлѣичны бѡлестіи и много члѣци исцѣли, дето гы много неписахъме, тѣкъмо еднакъ еднѣ чюѡ да рекъз, и така да съврьшиме слѡво на сла^ѡ бѣхъ.

Чю^ѡ г. По онова врѣме, когато щѣше бѣхъ да прѣбдадѣ солѣнь на тѣр^ѣски рѣцѣ, ѡхѡжѣаха нѣкои бл^ггочестіви хр^ітіане на солѣ^ѡ на днѣ^ѡ прѣз^ѣники стѣмѣ димитрію. и дойдоха | на г^лподскыи пѣ^ѡ, дето е на вар^ѣдарь. и тамо видѣха очивѣстно еднѣго като война че идѣ ѡ солѣнь. и дрѣгыго видѣха че иде ѡ ларискыи пѣ^ѡ. и срѣщ^ѣныха се и двѣта. и прѣвѣнь подѣма онъзы войнѣ, что идѣше ѡ солѣнь на ономѣзы члѣкѣ, щѣ е бѣль влѣка ларискы, ра^ѡувай се архіерею бж^ѣи ахиліе. и рѣ^ѡ мѣ и онъзы влѣка. радѣвай се и ты войне хвѣ димитріе. и онѣа хр^ітіане, като чюха тѣа именѣ, ставѣха на странѣ съ стрѣ^ѡ и зѣха да слѣшати до напѡконѣ что щѣ да бѣе. и рѣ^ѡ мѣ пак онъзи войнѣ влѣкутомѣ. ѡ кѣде идѣнь прѣвѣ, стѣлю бж^ѣи, и гдѣ ѡхѡжѣашѣ. тогази пѣсти слѣзи стѣи ахиліе и рѣ^ѡ мѣ. съгрѣшѣніе радѣ и безакѡніе, что се чини на тѡици свѣтѣ, та мы заповѣда бѣхъ да излѣза ѡ ларисѣ гдѣто го чюва^ѡ. защо щѣ да го прѣбдадѣ на тѣр^ѣски рѣцѣ. и затѡвѣ излѣзохъ и ѡхѡжѣамъ гдѣ ми повелѣи бѣхъ. ами тѣѣ ѡ кѣде идѣшь мѣлю ти се кажѣ ми. тогази прослѣзи се и стѣи димитріе та мѣ рѣ^ѡ. и азъ така сѣмѣ, архіерею бж^ѣи ахиліе, много пѣты помѣгахъ на солѣнскыи лѣдѣе и ѡ морѣ и ѡ глѣдѣ и плѣнѣство и ѡ сѣкакѡ злѣ. ами сѣтѣ ѡ много тѣх^ѡно безакѡнѣство и грѣховѣ та бѣстѣпи

63 бѣхъ ѡ тѣѣ и | заповѣда ми га гы оставлю, че щѣ да гы прѣбдадѣ на агарѣнскыи рѣцѣ. затѡвѣ и азъ послѣша^ѡ нѣгоѡвѣ заповѣдѣ и излѣзохъ, и ѡхѡжѣамъ гдѣ ми бѣде повелѣно. Товѣ рѣкоха и двѣта. и напѡконѣ си прѣклѡниха главите до земля и плакахъ. и цѣлѣваха се еднѣ дрѣгы. и тѡиѣ ча^ѡ не видѣха се. товѣ чюдѣ видѣха онѣа хр^ітіане и не смѣаха вѡскѣ да идѣтъ въ солѣнь, ами сѣ вратѣше назады. и проказѣвахъ товѣ чюдѣ. и не прѣмѣина се еднѣ мѣцѣ и прѣбѣхѣ тѣр^ѣци солѣнь така и ларисѣ.

Такѣѡзы бѣ мѣнѣето и чюдесата стѣмѣ димитрію блѣвѣнѣи хр^ітіане. ами като чюхъме, така трѣбѡзва и да слѣшаме и да заповѣныме мѣнѣето на стѣыхъ. отѣ легѡмѣ и онѣа прѣвѣите члѣци затѡвѣ гы бѣхъ настави и неписаха на стѣмѣ мѣнѣето и оставѣиха да находимъ и нѣмѣ писанѣето, като и на днѣшныи днѣ, и да чиниме като чинѣиха и онѣа. и акѡ нѣ мѣкѣ да прѣтрѣнимъ като тѣхъ зарадѣ имѣ хвѣ, а нѣмѣ тѣкъмо да ходимъ правѣдно като ищѣ бѣхъ и неговѣите стѣи. защо въ оновѣ

врѣме бѣхъ цѣріе еллинны и много бѣгове имахъ. | и име хрѣтіанско 64
 не давахъ да се чѣе никакъ. затовѣ и мѣнци идѣхъ, и прѣмахъ мѣне
 и трыпѣха разлѣчны мѣкѣ зарадѣ име хвѣ. а сего на товѣ врѣме не
 има никои на да силы зарадѣ вѣра хвѣ или да ны текли да идемъ
 на мѣкѣ. ами тѣмъ толково ище бѣ ѿ на. да ходымъ по хрѣтіанскѣ
 законъ, катѣ е бѣ оугонѣ. не съсъ много пастѣе или питѣе или хорѣ да
 играе, или да се клеветѣ едѣнъ дрѣги и иѣ да имаме враждѣ междѣ
 нѣсѣ или блѣдѣство, или инакѣмъ непѣобны работѣ. ами да имаме мѣдрѣсть
 и чистѣта и пѣсть и лѣбовѣ и вѣзрѣжанѣе ѿ сѣчѣко зло, заѣко ако чѣни
 какѣвѣто ище бѣ, тогазы имаме мѣзда и добро ѿ стѣи и тогазы се и бѣ
 раѣува зарадѣ наша добра работѣ. и что праздѣнѣваме тѣ е приетно бѣ
 и на стѣмѣте нѣговѣ. ако лѣмъ прѣпровѣди живѣтъ нашъ да чѣнимъ что
 не лѣобы бѣ и нѣчѣовѣте стѣмъ, то тѣмъ жалѣдо се трѣдимъ ами радѣ
 товѣ, блѣвенны хрѣтіане, да чѣниме катѣ е хрѣтіанскѣ законъ, и да по-
 слѣдѣваме правилѣ црѣковно что учи насъ, и да не сме тврѣдоглавы и
 непрѣклонѣны. | заѣко бѣ на такѣвѣзы порѣза дава на тѣбѣ и на до 65
 тѣбѣви. амѣ да се смѣрѣны и послѣшливы, да се и бѣ вѣзвеселѣ о
 нашего добро и тамѣ да ны спѣоби въ црѣтво своѣ нѣбѣное въ вѣкѣ
 вѣко амѣнъ:

Мѣца нѣемвріа, а.

Память стѣхъ безсребрянникъ козма и дамѣанъ

стѣхъ ако съ пришѣлѣци на землѣ двѣта безсребрянка,
 амѣ па катѣ и прѣвѣнъ наплѣниха землѣята съсъ чѣдеса.
 а нѣемвріа прѣставише, ѿ землѣю на сѣчѣки свѣтъ врачѣве.
 блѣви оѣе, замѣ:

Стѣмъ врачѣве козма и дамѣанъ бѣхъ съдѣи брѣтіа, въ врѣме рим-
 скаго цѣра карѣна, а родѣни бѣхъ въ землѣю асѣадитѣ, ѿнѣ имъ блѣне
 еллинѣцѣ, а мѣнка и хрѣтіанка, имѣто вси оеолѣта, и ѿ нѣста налѣчиха
 се на хрѣтіанска вѣра. и кнѣга изѣлѣчиха и писанѣ добрѣ и дхъ стѣмъ
 наставѣ ты. и изѣлѣчиха се на хѣтѣрѣсть да врачѣвають, сѣрѣ, да исцѣ-
 лѣвать болѣны лѣдѣе, и нѣе тѣмъ члѣци амѣи и добѣтѣкъ сѣкакѣвъ, ѿ сѣ-
 какѣва болѣсть. и нѣчто не взѣмаха цѣнѣа, заѣко лѣкѣвать, нѣи златѣ нѣи
 сребро, ни црѣго | нѣчто. ами хотѣхъ по сѣчѣка землѣа и исцѣлѣваха. 66
 и зѣчахъ по сѣчѣка землѣа да вѣрѣвать въ га ісѣа хвѣ. И нѣкой злѣи члѣци
 и завѣстѣнѣци оклѣветѣиха ты црѣ карѣна римскаго, какѣ съ мѣтѣсеници
 и ка зѣчатъ лѣдѣе на вѣрѣва имѣ хвѣ и какѣ зѣчинать чѣдеса. и при-

вѣдоха гы прѣд црѣа карѣнна. и рѣ имь царь. ѿ члѣци, вѣе какъ вѣа магіа чините и исцѣлѣвате болѣны и зчѣте гы да вѣрѣвать хѣа распѣтаго; и рѣкоха мѣ и тѣе. црѣ нѣе магіа не знаѣмъ нѣ магіа вѣрѣваме, дето е лѣсть дѣаволѣскаа щѣ е дѣѣска събѣе, а зтрѣ съ развѣли. амѣ нѣе чѣнныме исцѣлѣнѣе съсѣ помощь стѣе трѣце, ѿца и снѣа и стѣго дѣха, дето е едѣнѣ бѣ нераздѣлныи и црѣ нѣныи и дето е сѣдѣа на жѣвѣимъ и на мрѣтѣмъ. и црѣ като чѣо тѣа дѣми ѿ тѣѣ разгнѣва се. зацо ѿтѣ имѣше злѣ пѣдѣзъ и болѣсть лѣота. и много иѣ дѣмѣше и плѣшѣше да га злѣ мѣчи, да се ѿрекѣтъ ѿ хѣа. и тѣе съ помлѣиха бѣ. и ѿбразъ лицѣто нѣегово ѿбрѣна се на плѣците мѣ крѣиво ѿзѣдѣ. И тогѣзы что бѣха ѿколо црѣа вѣроваха въ хѣа. и млѣиха се кѣзмѣ и дамѣанѣ да се
 67 помлѣѣ бѣ да мѣ се ѿбрѣне паѣ лицѣто направо. | и тѣе съ помлѣиха бѣ и ѿбрѣна мѣ се лицѣто право, и исцѣлѣ ѿ нѣеговата си болѣсть. и вѣроваѣ самѣ си црѣ и съ сѣчѣкѣ дѣомъ нѣеговъ крѣтѣи се. и проводѣи стѣго кѣзма и дамѣана съсѣ голѣма пѣчѣсть дѣо дома имѣ и тогѣзы исцѣлѣиха и женѣ нѣкѣзю, имѣто иѣи пѣладѣа. и тѣа като исцѣлѣ и завѣсе стѣмѣ дамѣанѣ гѣ. иаицѣа и заклѣ го въ имѣ хѣо, да гы зѣме, и едѣа гы прѣе. и напѣконѣ разѣбрѣ стѣи кѣзма, какъ ѣ прѣѣлъ дамѣанѣ трѣите иаицѣа, и зарѣчи когѣа се прѣѣстави стѣи дамѣанѣ да мѣ не погрѣбѣтъ тѣѣлото блѣзѣ при нѣеговѣото, амѣ далѣчь да мѣ е грѣбѣ, зацо е зѣзѣлѣ цѣва. и прѣѣстави се прѣѣвѣнѣ кѣзма, и напѣконѣ прѣѣстави се истѣи дамѣанѣ. и мѣслѣха лѣудѣ гдѣ да го погрѣбѣтъ далѣчь. като иѣ бѣше заповѣдалѣ стѣи кѣзма. И тогѣзы камѣла тѣоа чѣа дѣтѣче, щѣ бѣше поѣѣснѣла ѿ дѣавола и исцѣлѣлиѣ бѣха ю стѣи и продѣма члѣчѣскѣи езѣкъ и рѣе. да погрѣбѣте стѣго дамѣава блѣзѣ при стѣго кѣзма, зацо не зѣе иаицѣата зарадѣи цѣва, амѣ гы е зѣзѣлѣ зарадѣи имѣ бѣжѣе. и така наедно имѣ положѣиха мѣиците на
 68 мѣсто, что се зѣвѣ ферѣманѣ въстѣчны | на тѣаѣиѣрска страна в лѣт ѿ рѣж хѣо сѣдѣ.

Чюдѣ аѣ. Моужѣ нѣкѣи ѿ мѣсто ферѣманѣско въ врѣме жѣтѣвы пойдѣ да жѣне на нѣвѣ своѣю, и ѿ слѣцѣто сѣ ѿпѣче. и ѿидѣ поѣ едѣнѣ дѣбѣ да си ѿпѣчѣивѣе. и заснѣа тѣжѣкъ сѣнѣ, и ѿтвори сѣи ѿустѣа като спѣи и хрѣка, и змѣа доплѣзѣ и злѣзѣ мѣ въ ѣстѣа и пойдѣ мѣ въ чрѣвѣотѣ. и тѣи когѣа се събѣзды и незѣѣты нѣищѣо. и пойдѣ на нѣвата и жѣнѣ дѣо доѣвера. и пойдѣ си домѣа да вѣра. и напѣконѣ като вѣчера иѣде и пѣи и лѣгна си да си ѿпѣчѣивѣе. и тогѣзы пѣчѣ ѿвазѣи змѣа да рѣтѣа з нѣего злѣ. и тѣи привѣика. скѣро вижѣте, что мѣ е жѣво з корѣмѣтъ. и събѣзды се сѣчѣкѣи и зѣха да пѣитѣтъ, и не можѣоха да познаѣтъ нѣищѣо, и тѣи ѿ голѣма ѿспѣлость и болѣсть наѣче да виѣка и да плѣче потѣрьѣтъ, и зѣ

та дѣла. стѣ козѣма и дамїанѣ, помогнѣте ми. и послѣдѣша го тѣмъзи чѣ
слѣгы хвѣи козѣма и дамїанѣ, и дѣлоха мѣ тяжѣи сѣнь и заснѣ, и начѣ
онѣзи дѣволѣ змїа да излѣзы изъ нѣго. като бѣше оуплѣзѣль на сѣнь.
такѣ го пѣкы погнаха стѣи козѣма и дамїанѣ та изплѣзы пѣкы на сѣнь.
и изплѣзѣ мѣ изъ зѣтата. и глѣдохѣ сѣчѣкы людѣи чѣдо ѿ стѣи врачѣве.
и като исплѣзѣ | онѣзи змїа ѿ зѣтата мѣ, събѣди се онѣзи члѣкы и рѣ. 69
да нѣ оубѣи пѣкѣи тѣмъзи змїа, защо е повелѣно ѿ стѣи козѣма и дамїанѣ
да иде въ огнѣ геенѣскѣи. това тѣи изрече и исчезѣ онѣзи дѣволѣ змїа
и ѿидѣ въ мѣжѣ вѣчнѣю съсѣ мѣла и помощѣ стѣи врачѣве.

Чюдъ вѣ. Бѣше и дрѣгы члѣкы на товѣ мѣсто, иметомъ малахѣ, съ-
дѣше блѣзѣ при црѣквата стѣи врачѣве. и тѣи щѣше да иде на дѣлѣ
пѣт и рѣ на женѣта си, слѣ да поидѣме ѿ црѣквата да се поклонимъ
стѣмъ козѣмъ и дамїанѣ. и женѣта мѣ рѣ. като си реклѣ, да поидѣмо, и
ѿидѣха прѣѣ црѣквата на мѣсто что се зовѣ ефремѣнѣ. и рече малѣхѣ
на женѣта си. сегѣ азѣ ѿхождамъ на дѣлѣ пѣт и тебѣ прѣдавамъ стѣмъ
козѣмъ и дамїанѣ и тѣе та ти бѣдѣть на помощѣ и да те знѣхѣтъ ѿ сѣчѣко
злѣ. и идѣи и сѣдѣи си дома, и азѣ когѣ дадѣ бѣ да сѣ врѣнѣ, пѣкѣ да
сѣме наедно. товѣ рѣ и ѿидѣ си на своѣи пѣтѣ. и минѣха се малѣко днѣи,
дѣволѣ разѣме что е реклѣ малѣхѣ на женѣта си. и завѣдѣ и ищѣ да и
стѣри пѣкѣсть. и прѣтвори си образѣ като едѣнѣ малѣмъ момѣкѣ и поидѣ
и станѣ прѣѣ нѣю и рѣ си. мѣжѣ | твоѣи поустѣи ме. та те заведѣ при 70
нѣго. а тѣа го не вѣрѣва и не ще да иде. а дѣволѣ си кажѣ сѣчѣко,
что ѣ реклѣ мѣжѣи си, когѣ ѿхожѣашѣ. амѣи и сегѣ затѣва ме пѣсти при
тебѣ, да те заведѣ. а тѣа мѣ рѣ. истинѣ такѣ сѣмѣ дѣмалѣ. амѣи пѣкѣ азѣ
не смѣю товѣ стѣи да идѣ съсѣ тебѣ защо е мѣне прѣдѣль мѣжѣи мои
на стѣи врачѣве козѣмъ и дамїанѣ. амѣи когѣ каже^м отѣи е истина, а тѣи
ако щѣшѣ ѿ црѣквата и хватѣи се за краѣи олѣтарѣ и заклѣни се и речѣи.
такѣ ми сѣлѣта козѣмъ и дамїанѣ азѣ тебѣ нѣчто злѣ не щѣ стѣри, амѣи
те щѣа завѣ при твоего мѣжа. и дѣволѣ поидѣ и заклѣ се. и тѣа като
више че сѣ заклѣ. тогѣзи грѣшна да иде слѣдѣ нѣго. и дойдохѣ до нѣкое
мѣсто и найше нѣкоего члѣка, и тѣи прѣлѣстѣнѣ ѿ дѣвола. и тѣа тогѣзи
познѣ че ѣ дѣволѣ, отѣи ищѣше тоѣа часѣ та ю оумѣри. и тогѣзи поглѣда
на пѣтѣ и заплѣка и рѣ, бѣе помѣгѣи мѣ. и тѣи, стѣи козѣма и дамїанѣ
помогнѣте ми, отѣи го вѣрѣвахѣ и слѣдѣ тогѣ пойдѣ^м, амѣи се скѣро
пооканѣте и дойдѣте ми на помощѣ, да ме избѣвите ѿ тогѣзи крѣвѣника
дѣвола. и послѣдѣша ю тоѣа чѣ слѣгѣте хвѣи козѣма и дамїанѣ. и | зави- 71
шѣсе ѣи като еднѣ колѣсница съсѣ много люде. и онѣзи пѣволѣи потече
прѣи оногѣва старѣи прѣлѣстѣника и исчезѣа и поидѣ ѿ ата неситѣго.

и събы се дѣмاتا двѣ прѣкѣ, что рѣ. ровъ искона и падна въ тамъ
дето ю искона сирѣ^ѣ дѣволъ иска да ю прѣльсти да и пѣсти дшѣта
з ада несѣтого, а тои себѣ си потоци з ада несѣтого. И онѣа слѣгы
хъвы оузѣха ю за рѣкѣ, и заведоха ю з домъ нѣе, и казѣха теи, какъ сѣме
нѣе козѣма и дамѣанъ, дето се тѣи на имли, и дойдѣхѣме та тѣ избѣвихѣме
ѿ крѣвниѣка, дѣвола. И това рѣкоха и невидѣха се. и онѣзы жена като
разумѣ че ѣ бѣлы стѣи козѣма и дамѣанъ, възвѣгнѣа си рѣцѣте на нѣо
и рѣ. бѣе блѣгодарю те, че си пѣстѣль згѣднициѣе твоѣи козѣма и дамѣанъ,
и избѣви ме ѿ крѣвниѣка дѣвола.

Чю^ѣ г. Показѣаха нѣкои члѣци какъ ѣ было въ гра^ѣ корсѣнь служѣба
оу нѣкогого его члѣка. и събрѣль людіе много и сторѣль трапѣза на
памѣ^ѣ стѣимъ безсребренико^ѣ козѣма и дамѣанъ. и надѣше и пѣше людіе
оу онѣгози члѣка г. днѣи и пойдѣоха на^ѣ въ четвѣрти дѣѣ да гадѣтъ
72 и да пѣю^ѣ. и рѣ имѣ онѣзи члѣкѣ, что чѣнѣше | служѣбата, добрѣ дойдѣхѣте
брѣтѣа, амѣи простѣте, зацо се стѣврѣши вѣнѣто, и не имѣае что да пѣемѣ.
И онѣа мѣ людіе рѣкоха и сѣцѣнниѣи что бѣха прише. иди и донесѣи
вода много и наплѣни велѣика бѣчѣва съсѣ водѣ, и пѣнѣѣ мѣсто вѣно.
и наплѣни онѣзи члѣкѣ бѣчѣвѣ съсѣ водѣ. и станѣ сѣцѣнниѣкѣ и начрѣпе
стѣкѣнниѣцѣ водѣ и почѣ да пѣе трѣпарѣ. стѣи безсребрениѣи и чюдо-
творѣци козѣма и дамѣанѣе, и дрѣгото до краѣ. ѿ чюдо. прѣтворѣ се онѣзи
воѣа на вѣно като медѣ слѣдѣко. и почюди се сѣчѣка трапѣза и просла-
више бѣа и стѣго козѣма и дамѣанѣа, и пѣше и весѣлише се сѣчѣкѣ градѣ
зѣ вѣ, днѣи. и догдѣ пѣахѣ и бѣа блѣгодѣхѣ и онѣзи бѣчѣва не изпрѣз-
ниѣвашѣ ѿ вѣно. и по вѣ. тѣи днѣи начѣха да дѣма^ѣ сѣрами дѣмы и
безѣконѣи. и тогѣзи се пакѣ прѣтворѣи онѣва слѣтѣкоѣе вѣно на вода и
оскѣдѣ имѣ добрѣто.

Слѣво похѣвалѣно стѣи вѣрачѣѣѣ козѣмѣ и дамѣанѣ.

Крѣтъ пѣнѣи что обѣтеѣва нѣо и земѣю и слѣнце что просѣвѣтѣѣѣ
сѣчѣкѣ земѣю, така и стѣи безсребрениѣи сѣчѣкѣ земѣю обѣтеѣше и на-
73 плѣниѣа ю съсѣ велѣики чюдѣса. и приѣха мѣдрѣсть бѣгѣдѣхѣнѣнѣи. | зацо
съсѣ еѣлѣскѣ дѣмы опасѣни бѣхѣ. като бѣше рѣклѣ гѣ. болѣни исцѣлѣа-
ѣайте. мѣртѣѣи вѣскрѣшѣѣѣайте, бѣсѣи изгонѣте, така безѣ цѣна приѣхѣте,
такѣа и безѣ цѣна подѣѣѣайте. бѣхѣ нагледѣ съсѣ обѣрѣзѣ като агѣгли бѣжѣи
съсѣ любѣѣѣѣ и съсѣ вѣра украсѣни и чѣсты съсѣ плѣтъ. что гѣ породѣи
и ѿхѣрани чѣстѣита тѣѣна мѣйка ѿеодѣсѣа. и дѣде гѣ та сѣ наѣчѣиѣа на
зѣповѣдѣ бѣжѣи, и на сѣчѣка прѣмѣдрѣсть. зацо вѣскипѣ з тѣхѣ дѣрѣ
бѣжѣи и съсѣ чюдѣса наплѣниѣа сѣчѣкѣ свѣтъ. и не тѣкѣмо ѿ члѣци изгѣ-

нюваха сичъки болести, ами и ѿ добыгъкъ сѣвакѣвъ бѣнѣжаха болести. затовѣ и нѣсѣ гѣхны свѣтлыи празѣникъ да почѣтъ и да хвали и сѣсѣ великъ гла да пое и да рече. рауи се козѣмо, що си прогонюваѣ бѣсѣве, раувай се прѣсвѣтли даміане, что си бѣсѣзвалъ сичъки злины, раувай се златовѣни козѣма, дето скоро пойдеше при болѣны. раувай се даміане что скоро помагаше на болѣны. раувай се свѣтлыково око козѣма, что еси просвѣтили сѣсѣ цѣлѣбы. раувай се даміане, что сѣ си просвѣтили по сичъки свѣѣ. раувай се козѣма, дето весело и кротѣко погѣбѣнѣше скрѣбѣны и грижѣны члѣди и стѣпѣнаваше ги. раувай се даміане, дето си плѣны сѣсѣ бжѣтво и дхъ стѣ что кѣны з теѣѣ. рауите се что вѣ е наставиль дхъ стѣ та сте наплѣнили сичъки свѣѣ и сѣсѣ чюдеса и сѣсѣ исцѣлѣніе и процвѣтѣле сте като цвѣѣ райскы по сичѣка землѣ. ами прѣдѣстоите прѣѣ га бѣа. мѣте се за сичъки рѣо хрѣтіанъскы да ни помѣзвате. |

Дамаскѣна инока и подіакона и стѣдита,

74

сказаніе о чюдесѣхъ что е было ѿ прѣвеликѣхъ чинона-челѣникѣ михайла и гаврїила. очѣ блѣви, сѣ за мѣтѣвъ:

На грѣ дѣлове раздѣлѣна ѣ сичѣка гварѣ бжѣта, что е бѣ сътвориль. блѣвѣни хрѣтіане. въ чювѣствѣнаа. въ мисельнаа и въ сѣставнаа. И чювѣствѣнаа сѣ зовѣ, което се вѣды и гледѣшъ го сѣсѣ очѣте си или го похвѣатишь сѣсѣ река. да рѣшъ чтото може члѣкъ да развѣмѣе и да оусѣти сѣсѣ погѣтѣхъ си вѣговыте чювѣствы, сѣйрѣѣ, да вѣды, да окѣсы, да чюе, да помирѣше, да похвѣане. и товѣ се зовѣ чювѣствѣно. да рѣшъ като каменіе, или като грѣвѣа и дрѣто, что е такѣвои. а сѣставнаа сѣ зовѣ, члѣкъ чтото е стѣорѣны. дето е и мисельны и чювѣствѣны. и мисельны се зовѣ, зацото имѣ дѣгѣ и дѣга ѣ члѣкъ невидѣма и безсѣмрѣтна и невестѣствѣнаа. а чювѣствѣны се | зовѣ, 75 зацото имѣ плѣтъ, что е чювѣствѣнаа ѿ землѣа стѣорѣна. А мисельнаа е тварѣ бжѣта, като да рѣшъ дѣга, или агѣлы, или бѣсѣоова, что е бѣсѣплѣгѣно. и товѣ се зовѣ мисельно, зацто нѣма плѣтъ. Ами и на агѣлыте стѣборѣ дѣгѣска се прѣзѣзва. и не тѣкѣмо на агѣлы. ами на сичѣкыте что сѣ тварѣ мисельнаа и бжѣта. и мисельнаа да рѣмъ, что е врѣхъ нѣето, дето е прѣвыи и начѣлныи бжѣти арѣхѣлы. михаилъ и гаврїилъ. и за гѣа арѣхѣлы, что им се дѣгѣска стѣборѣ прѣзѣзва ще мѣлѣко нѣчто на показѣ за гѣѣ блѣвѣни хрѣтіане. ами и вые заради товѣа стѣворѣте си очѣте и чювѣствѣныи и тѣлѣсныи, оти да развѣмете добрѣ и да разѣберете. дето ще да кѣже. и прѣвѣны да кѣжемъ кѣкѣи сѣ агѣлы и колѣко сѣ чинове нѣоны, и то-гѣзи ще сказа и за чюдесаѣта михайла и гаврїила.

Кажеть нѣкой, оти какъ съ чѣо чинове нбѣны, показываѣ ѿ еѵлїе ѿ лѣкы, что е прїтѣча гнѣа. дето дѣмѣ хс. кой ѣ члѣкъ ѿ ваѣ, дето имѣ рѣ. овѣце и загѣбы една ѿ тѣѣ и нѣли ѣ оставилъ чѣо на горѣта и отидѣ слѣѣ загѣбенѣта и найдѣ ю и зѣ ю и згѣди а на рѣмото си и рѣува
 76 се. и кога си пойдѣ | домѣ си а тѣи казва на съсѣди и на дрѣжнѣта си, какъ ѣ найшлѣ овцѣтъ си, чтото бѣше загѣбена. Овцѣта е загѣбена адѣмѣ сѣтныи. а чѣо. чинове нбѣны. и загѣби се адѣмѣ. и остави хс чѣо чинове нбѣны и слѣзе на землѣа, и облѣче плѣтъ да спѣи адѣма. и ѿ тѣмъ гатѣнѣка хѣа кажетъ, какъ съ чѣо. чинове нбѣни. амѣи и затова не разсмѣвать дѣбѣ, що дѣма тѣзи гатѣнѣка. амѣи дрѣгы кажетъ, оти какъ съ ѿ. чинове аггелскѣи на нѣѣто и тѣе добрѣ дѣмаѣ. оти пакъ на това еѵлїе рѣе хс. пѣнапоконѣ тѣмъ прїчѣта что каже. Нѣкоа жена имѣнѣе дѣсѣтъ дрѣхѣмъ. и кога загѣбы единѣ дрѣхѣмъ, не запали лѣи свѣщѣ и пометѣ къщѣта си и ищѣ да ю найдѣ. и кога ю найдѣ, тогази раскаже на съсѣдѣте си, и кажеи и рѣува се какъ си найдѣ дрѣхѣмъ загѣбена. десѣти дрѣхѣа тѣа е адѣмѣ. и девѣтъ дрѣхѣмъ съ нбѣны чинове, загѣби се адѣмѣ и ищѣ да го ищѣ бѣ. запали своего свѣтилѣника іѡанна прѣтѣча и пометѣ къщѣта си. сѣрѣѣ оучѣнїе прострѣ по землѣа, и очисти сѣчѣкы свѣтъ съсѣ зчѣнїе и распѣ се и погрѣбе се, и слѣзе въ адѣ и найдѣ
 77 адѣмѣ. и изведе го и въскрѣ. и възнесе се на нѣѣто, | И зараѣува се и нѣѣто и землѣта. защо се найѣ загѣбенѣи адѣа. Това показыва, какъ съ на нѣѣто ѣ чинове аггелсѣдѣи. и истинна, така е. И стѣи дѣѡнїсѣе ареонагѣтъ и іѡаннѣ дамаскѣнѣ на тѣхѣните ѿ годѣмныи кнѣгы така марѣтарисивать.

И аггелъ что е, и что се зовѣтъ нбѣны дѣвѣтъ чинове, слѣшайте. аггелъ е есѣво мѣслѣно сѣрѣѣ дето не може никѡи разсмѣ какъ ѣ, защо е сѣкогы двѣжѣкы, сѣрѣѣ никѡга никакъ не стоѣи, амѣи е като вѣтрѣ илѣи като оумъ члѣчскѣи, дето никѡга не стоѣи на едно мѣсто, амѣи мѣслы ѿ мѣсто на мѣсто. и паѣ ѣ самовлѣстенѣ и сѣмъ си се вдѣга, и ѡбхѡди съдѣ съ сѣвоѣа си вола, сѣрѣѣ бѣ не брани аггела. ако щѣ злѣ бы, ако щѣ добрѣ, защо ако би бѣ бранѣлѣ аггелѣ, та не бы бѣлѣ дѣаволь, дето бѣше ѡпрѣвѣнѣ аггелъ. и паѣ ѣ и безплѣтнѣ, сѣрѣѣ не имѣ плѣтъ като члѣкъ, и не знаѣ мѣ се нѣи длѣжнѣа нѣи ширѣна нѣи глѣбинѣа. и паѣ ѣ сѣкогы бжѣи слѣга и сѣзѣва бѣи и на рѣбота и на слѡво слѡвѣе. на рѣбота бжѣна ѣ аггелъ, когаго го пѣсты бѣ да стѡри что мѣ повелѣи илѣи
 78 дѣга члѣкѣ да взме илѣи стѣмѣ нѣкомѣ да послѣзѣва илѣи | нѣкоѣ чѣдо да покаже. илѣи дрѣга нѣкоѣ слѣжѣба бѣ да свѣрѣши. а въ слѡвослѡвѣе, защо нѣ е прѣѣ гѣа бѣа да свѣрѣши сѣкогы и слѡви нѣгова сѣла

нѣизрѣнна. И какъво ѣство аггелѣ, или какъвъ образъ имаѣ, никои не
знае. тѣмъ самъ себѣ, что гы е стѣзаль. И паѣ съ аггелѣ безсмертны,
защо не змирать никога ни се рассыпывать ни загнѣзвѣѣ. И паѣ съ и
прѣложны аггелы съе зматъ си, сѣрѣ и тѣе съ развратѣваѣ съе змаѣ,
като се развратиха оѣа аггелѣ съе змаѣ си и ѡпаднаха ѡ аггелскѣ
чѣнь и станаха бѣсове. и паѣ съ аггелы свѣтлы и свѣтъ носеть и свѣтатъ.
и имаѣ оѣзи свѣтъ ѡ бѣа, а не ѡ себѣ си. И езѣкъ тѣѣ не трѣбѣва
члѣчскѣ да иѣ дѣма. амѣ сѣчка мѣсль члѣчскѣа и бжѣе повелѣнѣе ра-
зумѣваѣ, или гдѣто стоють и свѣѣ имѣтъ. И паѣ съ аггелѣ и записаны,
сѣрѣ да рѣшь кога съ на едно мѣсто, а на друго вѣ сѣ. и кога съ на
нѣѣто а на землѣ не свѣѣ, или кога съ на землѣ а на нѣѣто вѣ сѣ.
и пакъ тѣѣ не здрыжава ничто ни врата ни зидѣ ни печѣтъ, ни ключъ
ни друго такѣвы нѣчто мѣже да иѣ се запрѣ или да гы здрыжи. и пакъ
имѣтъ ѡ дѣа стѣго и осщѣнѣе и просвѣтъване. И никои не знае | тѣх- 79
ното ество, равни ли съ сѣчкѣте или съ еднѣ нѣскѣ, а други высокѣ.
тѣмъ бѣ что гы е стѣзаль тоѣ гы знае. И паѣ съ и сѣлѣны, и готовѣ
на бжѣе повелѣнѣе. градоове и селѣ и мѣста нагледѣвать и на црѣкѣ
помѣгать и чѣвать. И сѣкѣи хрѣтианины, макаръ грѣшнѣ макаръ праведнѣ,
има сѣ аггелѣ храниѣтеля. И другѣте вѣры и тѣе имѣтъ по едного аггелѣ.
и колѣко съ на чѣтъ аггелы, никои не знае ни разуме, за тоѣа и данѣиль
прѣркѣ. макаръ и ако рѣе тѣсѣцѣ тѣсѣнѣами и тѣмѣ тѣмамы, амѣ и тоѣ
не изрече колѣко сѣ на чѣтъ. И имаѣ ѡ бѣа аггелѣ блѣгодѣтъ да сѣ
прѣтѣварѣтъ на образѣ, на какъвъ иѣ повелѣи бѣ, и тѣа девѣтѣ чѣнове
нѣѣны на трѣ чѣнове раздѣлаватъ се по трѣ и прѣвѣи чѣнь ѣ шесто-
крылатѣ сѣрафимѣ и много очѣ дето имаѣ херувѣмы и стѣѣиши на прѣ-
стѣлыте. вторѣи чѣнѣ ѣ иѣдѣствѣа сѣлы и влѣсты. третѣи тѣ чѣнѣ паѣ
кнѣзовѣ архѣггелѣ и аггелѣ. каже и бѣгословѣ григорѣе, какѣ ѣ прѣдѣи
нѣѣо и землѣ и адѣа стѣздадѣ бѣ аггелы. и аггелѣ сѣ зовѣ сказѣтель.
сѣ рѣе като аггелѣ казва повелѣнѣе бжѣе, и за тоѣа сѣ нарѣ аггелѣ да
рѣе сказѣтель. Амѣ и тоѣа рѣкохмѣ, защо да покажемъ | какъ сѣ аггелѣ 80
и какъво имаѣ ество. и поѣбае да рѣе, защо празнѣваме дѣѣска съборѣ.
архѣггелѣ и съборѣ сѣ зовѣ събранѣе, и что е събранѣе аггелѣ слѣшайте.

Бѣ ѿнапрѣдъ като сътвори агѣлы и остави гѣ на своѣа си волѣа да бѣдѣтѣ и еѣнѣ ѿ онѣа архѣгѣлы, дето го зовѣаа дѣнница и прѣвѣли на агѣлетѣ и князѣ, сътворѣнѣ бѣ ѿ бѣа нѣа еѣнѣ чинѣ ѿ агѣлытѣ. околѣмѣ се и станѣ грьѣѣливѣ и помѣсли и рѣ. да поставлю прѣстолѣ мой на нѣѣсто и та бѣдѣ и азѣ поѣобѣнѣ виѣнѣиѣмѣ бѣ. И това тѣи тѣмѣмо помѣсли и ѿнаде ѿ нѣѣсто, и отидѣ долѣ нѣѣ земѣята. и като бѣ агѣлы

а тои бы дѣволъ и послѣдъ того спаднь снч'кѣ чинъ неговъ. и едны по-
 стигныхъ въ адъ, а дрѣгы на наръ. тѣ съ зовѣтъ въздѣшна митар'ства на
 днѣите. И тогѣзы като се отвори нбѣто и падѣхъ бѣсѣвете, събрахъ се
 снч'ките чинѣове нбѣны и архистратигъ михайлъ станъ тогѣзи посрѣдѣ
 тѣхъ и рѣ. станѣмъ добрѣ, станѣмъ съе страхѣмъ бжѣемъ. и тогѣзы тоа чѣ,
 гдѣ кой се обрѣте, тамо и оста и до днѣ. и тойзы днѣ празнѣваме
 81 днѣска хрѣтіане, нѣ зацо ѿпадѣ дѣволъ | празнѣваме, амѣ зацо бы
 днѣска събраніе, и на едно быха снч'кы агглы. и прѣркъ двѣ зарѣа
 тогѣзы дѣвола рѣ. вы же на члѣци змѣрате и като еднѣ ѿ кнѣзъ пад-
 нѣвате. зацо и тои бѣше кнѣзъ на аггл'скѣ чинѣ, амѣ зацо станъ грѣ-
 дѣлнѣ и за тоа ѿпадѣ. И прѣркъ ісаіа каже за нѣго. какъ ѿпѣе днѣница
 ѿ нбѣто, дето оутрына развѣдѣлюваше, и скрѣши се на земли, дето
 пицаше гъ снч'кы езици. а тѣ рѣ на помѣсль твои на нбѣто да въз-
 лѣзе ѿ горѣ звѣздите нбѣны и да си оставлю прѣстѣль мой и да бѣда
 поѣбнѣ вишнѣмъ бжѣ. а сегѣ въ адъ слѣзе, гдѣто е основана земліата.
 И гъ рѣ, что е еѣліе ѿ лоѣу. Видѣхъ сѣтанъ като млнѣна ѿ нбѣто чѣ
 спада. и зарадѣ тоа празнѣваме днѣска съборъ аггловъ. И щѣх'ме до
 тѣка да свѣрѣшиме слѣвѣто, амѣ легѣма вижѣмъ вѣа, какъ имате любовь
 еднакъ да послѣшате помного. амѣ да сѣ потрѣда и азъ кол'кѣто въз'могъ
 да покажѣ. ораче имѣмъ обычаи, кога имѣмъ нѣкоѣ добра нѣва за сѣане
 а ако неимѣмъ сам'сы сѣме да ю засѣе, а тѣе заемлютъ ѿ дрѣгы сѣме
 и сѣють. така да сѣтворѣ и азъ. ако и азъ нежкѣ есѣмъ и незнаю
 и немогъ вы сказа, като вые любите, и азѣ щѣ зае ѿ дрѣгы дѣмы
 82 и показа щѣ вы да сѣ | въз'веселятъ ѿѣвен'ныте вѣшнѣте дѣши и не щѣ
 да рекѣ мой дѣмы ѿ мой змѣ, амѣ чтото нишѣтъ и казѣвать бжѣтвнѣте
 кнѣгы на стѣнѣ црквы нашее. и затѣмъ млѣю и призовѣмъ прѣвелѣкаго
 чиноначѣл'ника михайла и свѣтлѣишаго гавріила да просвѣтѣтъ срѣцѣто
 моѣ и вашѣто, моѣто зацо да въз'могъ и азъ да вы скажѣ, а вашѣто зацо
 да послѣшате по ковацѣ что щѣ да вы дѣмамъ да разѣмѣте дѣмитѣ.
 и да начнѣ да казѣвѣмъ ѿ архагглѣ михайлѣ чюдесѣта. и напѣконѣ щѣ
 сказа и гавріилѣю и послѣхъ наедно и на двѣта. и да рѣемъ что понесѣ
 врѣме и чѣа.

(Ѧ) кнѣгы бѣтѣнскыѣ за авраѣма и агарѣ. а. Авраѣмъ ѡн'зы гѣсто-
 любнѣны, дето го чѣюемъ на писаніе, и имѣше женѣ, Сарра имѣто ѣеи ѡѣ,
 и бѣше безѣплоднаа и не рѣжѣаше. и глѣда авраѣмъ като не имѣ дѣца
 а тои имѣше робѣнна, агарѣ имѣто еѣи бѣше, и лежѣ съе нѣею и роди
 агарѣа измаѣла. и ѿ тогѣзы авраѣмъ любѣше агарѣ. и сарра, като глѣ-
 даше тоа и завѣдѣ ѣеи и прѣтвори авраѣма съе дѣмы. и изгнѣа агарѣ

Пише на вѣѣхъ заѣвѣхъ, като неѣвѣствоваше авраама и рѣ ема, авраама, авраама. поими сѣна своето възлюблѣннаго, чего го си залюбилъ ісаака, и възлѣзи на една гора и заколи сѣна съ за любовъ мою. и на оутрѣ станъ авраамъ и оседла ослието своѣ и взѣ два ѿ момъците си и ісаака сѣна своѣ, и съѣче дръва и ѣзе ги съ събѣ си. и на трѣти дѣнь дойдоха до оуѣзы гора, гдѣто мѣ показа бѣ. и рѣ на момъците свой остаѣте вѣе тѣка поѣтѣзы гора, а нѣе да пойдѣ на горѣната да сѣ поклонѣ, и пакъ щѣ слѣ. и тогазы оуѣзѣ ісаакъ дръвата на рамѣто съ. и авраа ѣзе оуѣнъ и нѣжъ и тѣка възлѣзоваха на планината. обрѣна се ісаакъ камѣто оуѣа своето авраама и рече. гдѣне мои оуѣче, етѣ дръва и оуѣнъ и нѣжъ, ами гдѣ оуѣнъ за закланѣе, оуѣче и рѣ мѣ авраа. даѣче оуѣ оуѣнъ, чего мѣе. и кога пойдѣоха на вѣхъ планината, сѣна авраа сѣна своѣма нѣзѣте и рѣцѣте и посегна да ѣзме нѣжъ да го закола, и тогазы арѣхѣглъ михаилъ навѣ се авраамъ и рѣ ема авраама, авраама. и рѣ авраа. что е гѣи. и рѣ мѣ агѣлъ. да нѣ оставишь нѣжъ на ісаака сѣна своего ни да го заколишь, заѣче разѣмѣ оуѣе каѣ. | има любовъ кѣмѣго 85 него, оуѣи не пожалѣ сѣна своето что го лѣобышь ісаака, ами щѣше да го заколишь за любовъ неѣова. И виѣѣ авраамъ и сѣ оуѣнъ, трѣжи и

зарѣгъ привезанъ о дрьво. тогѣзы авраа̃мъ оузе оногосы ѡв̃на и заклѣ го намѣсто с̃на своего ісаака. и нар̃е авраа̃мъ имѣ на ѡн̃зы плѣнины. бѣ видѣ оти се тавы тамо сила бж̃ѣа. и па мѣ подѣма архг̃гль михайль и р̃е, авраа̃ме, авраа̃ме, така кѣже г̃ѣ. зацо си така тѣ залюбилъ нѣго и щѣше да заколанъ с̃на своего за нѣговъ любѣ̃, и той щѣ да тѣ възрастѣ и да ты змножи с̃мето и рѣда твоего като звѣзды нѣны и като пѣсѣкъ мор̃скыи, и почтѣно щѣ да бж̃е с̃ме твоѣ по сичк̃ыте езици. И тогѣзы слѣзе авраа̃мъ със̃ ісаака с̃на своего и пойдѣ въ дѣ̃ свои. И др̃го чю̃о послѣшайте что е било ѿ архистратига михайла.

Ѹ̃ числь, г̃ѣ. д̃. Пр̃ркъ мѡѣси когѣто щѣше да идѣ на ѡбѣтованію землю, с̃ѣ р̃е въ ер̃лѣмъ, и гдѣ пром̃нѣше а той плѣнзвашѣ гра̃ѡве и места, и когѣ плѣны с̃нона ц̃ра амор̃ейска и гра̃ѡве, что се зовѣха есевон, и пойдѣ и на западъ бл̃зз ер̃хѡнъ и тамо бѣше ц̃рь иметомъ валаа̃къ, с̃нъ сеп̃фѡровъ. И като видѣ пл̃тѣне зплани се твѣрдѣ и при-
 86 зовѣ стар̃ци полѣтныи и р̃е и̃. видите ли тойзи нар̃ѡ̃ | много евр̃ейскы, въ мал̃ко дн̃ы щѣтъ да погзбѣтъ н̃а, ам̃и виж̃ѣте, что да стѡриме и как̃ да зчиниме, дѣ се избѣвиме ѿ тѣ̃ и ѿ тѣх̃ на рѣка. И стѡриха сичк̃ыте съ̃ ц̃ара единъ згѡворъ. Имане тогѣзы нѣкои чл̃къ, иметомъ валаа̃, с̃нъ весѡровъ. и бѣше хытрѣцъ, и когѣ бл̃вѣше, бѣваше бл̃вѣ̃, и когѣ бѣ проклѣлъ, бѣваше проклѣтъ. И надѣмаха се того да доведѣ̃ да проклѣне евреете. И послѣшаха ѡн̃ѣа кнѣзове да идѣтъ за валаама със̃ велик̃ д̃аръ и да мѣ се м̃лат̃ да пойдѣ при ц̃ара валаа̃ка. и вѣлаа̃ р̃е им̃. прѣбѣдѣте в̃ме тѣка оу тѣзи нѡщъ, и аз̃ да понита̃ ѡа̃ мѡс̃ прѣз̃ тѣзы нѡщъ. и ако ме пѣсты ѡ̃̃ мѡи, пои щѣ̃ със̃ в̃а. и товѣ така бѣ. и ѡ̃̃ мѣ р̃е не иди. И на стр̃ѣ когѣ се раз̃видѣли р̃е валаа̃ на ѡн̃ѣа кнѣзове. ѡ̃̃ ме не пѣща да идѣ със̃ в̃а. И отидоха си ѡн̃ѣа кнѣзове при ц̃ра валаа̃ка и казаха мѣ, как̃ им̃ р̃е валаа̃мъ. А той па̃̃ пѣсты втор̃ы пѣтъ много чл̃ци със̃ много им̃аніе и дар̃ много, и като и пойдѡха та гы видѣ валаа̃ и р̃е им̃. ако бы ми дал̃ ц̃арь своѣ полѣта плѣна със̃ зл̃ато ам̃и аз̃ нещъ прѣст̃пи дѣма ѡ̃̃ мѡс̃мѣ, ам̃и прѣбѣдѣте пак̃ тѣка оу тѣзы нѡщъ, и ако мѣ повел̃и ѡ̃̃ да идѣ, аз̃е вы щѣ̃ каза. и прѣз̃
 87 ѡн̃ѣзы нѡщъ р̃е мѣ | ѡ̃̃̃ иди, ам̃и что ты аз̃е рек̃е товѣ стор̃ы. И на оутр̃ѣ станъ валаа̃ и оседла ослѣ свое и идѣ със̃ по̃ланиците ц̃ареви. и слзч̃и мѣ се на пѣтъ и ѡ̃̃дѣли се мал̃ко ѿ пѣ̃ и ѿ др̃ж̃ивата. И архг̃гль михайль станъ пр̃ѣ̃ мзлето и не дава мѣ да идѣ на пр̃ѣ̃. а валаа̃ не видѣ аг̃г̃л̃ѣ, ам̃и наче да бѣе онова м̃лѣ, а то ѡстѣвѣ̃ пѣтъ и ходы и само и тамо. а той го па̃̃ бѣ̃, и едѣа го наставы на пѣ̃. и аг̃г̃л̃ пойдѣ пр̃ѣ̃ нѣго и станъ поср̃ѣ̃ меж̃̃ двѣ̃ зидѣ на лѡзіе, и не дава на ѡнова

мѣде да идѣ напрѣ, а той го бѣе, насѣлюва го да промѣне. и збѣи си
валаа^а ногѣта о яздѣ. и начѣ пакѣ да го бѣе. и ар^ах^аг^аг^аль михайль пакѣ
пойдѣ малѣко прѣ^а несто. и стана прѣ^а мѣлето и не пѣца го никакѣ да
промѣне. и ѿ стра^ахъ наѣе онова мѣде на колѣната си и не смѣа на-
прѣ да идѣ. и разгнѣва се валаа^а и оузе пѣтерице и начѣ да го бѣе
терьдѣ. И бѣ на чюдѣ голѣмо и бѣтворѣ зѣтата на мѣлето и продѣма
и рѣ валаамъ. що пѣнь ѿ мене та ме бѣишь. и рѣ мѣ валаа^а. что иѣ
толѣкова пѣты има^а, и не идень на свой пѣть, ами ходишь и само и
тамѣ. ако бѣ имѣлъ ножъ и заклѣлъ бѣ^а те. и подѣма мѣ мѣлето. тѣ не-
манѣ ли мене ѿ малѣко и видѣлѣ ли си нѣкогы така да ти смѣ сторѣ^а. 88
ами сегѣ ен аггль гнѣ чѣ стоѣ прѣ^а мене и не пѣца ме да идѣ. и по-
гледа валаа^а хѣбае и виѣ агг^ала. и като го видѣ. ѿ стра^ахъ паднь и по-
клонѣ мѣ се. и рѣ мѣ аггль: защо бѣишь толѣкова мѣлето, детѣ не тѣ е
криво. азѣ го не пѣца^а да иѣе. и тебѣ ща да погѣба. отѣ нѣ ми ѣ згоднѣ
гѣизмѣ пѣ^а. и рѣ мѣ валаа^а. сѣрѣшнѣ, отѣ не знаа^а чѣ ме тѣ не остаѣлашь
да идѣ. ами ако ми повелѣишь. да не пойдѣ. рѣ мѣ аггль. иди. ами что
тѣ повелѣю товѣ сторѣ. и тогѣзи го остаѣви, и сѣстѣгнѣсе пакѣ валаа^а
сѣ^а кнезѣветѣ црѣвы.

И на книгѣ, что се зовѣ вторы законѣ, казѣва за архистратѣга
михаѣла, отѣ моуѣси прѣкъ, когѣто ѡбѣше да змре, възлѣзе на еднѣ плѣ-
нинѣ на врѣхѣ, дѣто е близкѣ при ерихонѣ. и ѡ тѣмѣ мѣ показа бѣ снѣкъ
землѣ и прѣлимскѣю и рѣ мѣ, сѣю землѣ дѣто ю обѣщѣ авраамѣ исаакѣ
и іаковѣ тѣ щѣ да ю насѣлѣть дрѣгы, и тѣ не щѣшѣ да пойдѣшѣ тамо.
И на тѣмѣ планинѣ оумрѣ моуѣси и діаволѣ ѡбѣше да злѣзе въ телѣто
мѣ да прѣблѣсти евреетѣ и да имѣ каже дрѣгы законѣ и дрѣгы дѣми. И архѣглѣ
михаѣль навѣ се прѣбѣ него и зарѣчи мѣ и рѣ, запрѣщѣетѣ ти гѣ бѣ діа-
воле, и исчѣзна ѡ тамѣ діаволѣ. | И товѣ искѣзѣва іѣда, брѣть гѣнѣ, и 89
каже, михаѣль архѣглѣ, когѣто се свѣди събѣ діавола зарадѣ моуѣссовѣто
тѣло и не смѣа събѣ да нанесе хлѣвѣнѣ, ами тѣмѣ рѣ, запрѣщѣетѣ ти гѣ
діаволе.

И пакъ на книга іеѣсъ написана вѣзва за архистратѣга михаїла, отѣ
моѹси прркъ, когато ѡйде на заре, остави цѣра на^ш евреете іеѣса на-
ѡйна, и тоѡзы іеѣсъ видѣ архѣгла михаїла таѡвѣзы, дете го сета^ш нѡнѣтъ.
Защо зде іеѣсъ евреете и поведе ги въ галѣлѣѣ, ѣ тамъ сториха евреете
пѣсхѣ и ѡдоше ѡ пшѣницѣ на оназы землѣ, и ѡ тогази оскѣдѣ мѡнна
ѡ евреете, отѣ вѡноше ѡ хлѣбъ земльнѣ, и въ онѣ дни слычи се іеѣсъ
и пойдѣ въ ерихонъ и погледѣ и видѣ чѣлѣ спрѡтѣ себѣ си, и дрѣжи
въ рѣкѣ своѣ мечъ толь и пристѣни іеѣсъ при неѣго и рѣ мѣ, ѡнѣ на

си тѣи, или ѿ съпостать нашихъ. и подѣма онѣзи и рече. азъ есмь архистратѣтъ гнѣ михайлъ и дойдѣ до тебѣ. и збоа се іесѣ и падна на лицето свое и поклони се архистратѣтъ и рече, что повелѣва твоѣму рабѣ вѣко да сътвори. рече мѣ аггль. изѣи съпѣгы ѿ твоите нѣбѣ, защо мѣстото, дето тѣи на него стѣишь, стѣо е.

И на кнѣга ездѣиска казѣва за архистратѣта михайла така. и сътвори
90 риха рече евреете | лѣкѣво прѣъ гѣа и прѣдѣде гѣ бѣ на рѣцѣ цѣрѣ мадіамѣ за едѣмь годѣи. и досаждаше им цѣ мадіамѣ и злѣ и чѣнѣше. и евреете си сториха сѣнищи по гора и по каменіето. и кога си сѣаха сѣдѣбата и дохожѣаха мадіамѣ и пожѣизваха имъ па и овѣдете и зѣи-
маха. и ничто имъ не оставлѣаха чтото пасѣне, ами и на іерлѣимѣ дой-
доха да плѣнѣвать. И въ оновѣ врѣме бѣше нѣкои евреинѣ иметомъ
іѣона. и имаше сѣна гедѣонѣ иметомъ. И тоизѣ гедѣонѣ едѣнѣжъ жѣнѣше.
и видѣ прѣъ себѣ си архггль михайла и рече мѣ. архггль гѣ съсѣ тебѣ
что е сѣлѣнѣ да те зѣрѣи. и рече мѣ гедѣонѣ, съсѣ мене ли е гѣ. Че
кога е сѣлѣны бѣ съсѣ на ами защо толковѣ злѣ нападе на на и гдѣ
сѣ великѣте тогови чудеса, що ны приказѣва наѣмъ оѣи наши и кажѣтъ,
какѣ ны бѣ извѣде изѣ егѣпѣтъ, а сѣга бѣ какѣ ны ѿрина и прѣдѣде ны
въ рѣцѣ мадіамѣ и рече мѣ аггль: пойдѣ сѣ твоѣта тѣзи сѣла и избѣви
щѣшѣ евреете ѿ тѣзы напѣсть и ѿ тѣзы злѣнѣ. и рече мѣ гедѣонѣ а злѣ
гѣ подне мой да избѣвлю евреете, и какѣ ще да бѣде това, азе сѣмь малѣкъ
и слабѣ ѿ сѣчѣкѣте езици. рече мѣ аггль. гѣ ще да бѣде сѣсѣ тебѣ и щѣшѣ
да поѣдѣишь мадіама и да мѣ навѣнешѣ като на едѣного нефѣлѣного мѣжа.
91 И рече мѣ гедѣонѣ. ако бѣде това | истина, а тѣи постоѣи тѣка, догдѣ пойдѣ
дома и да ты донесѣ млѣтва прѣъ тебѣ да надѣшѣ. рече мѣ аггль. азѣ ще
постоѣа тѣка, тѣкѣмо тѣи иди. и отидѣ гедѣонѣ и заклѣ яре и свари го
и зѣе едѣнѣ прѣсѣнѣцѣ и приносѣ донесѣ това аггль да надѣ. рече мѣ аггль.
зѣмѣи тоизѣ приносѣ и оставѣи го при тоизѣ камѣкъ. і гедѣонѣ го оставѣи.
И аггль тогази си згѣди пѣтерѣцѣ при месѣто и излѣзе огнѣ изѣ онѣзи
камыкъ. и съжѣже оновѣ нагѣе, и възнѣсе се аггль на нѣбето прѣъ очѣте
гедѣонѣ. и тогази гедѣонѣ паде на лицето сѣи и рече, ѡ тѣжѣко менѣ, чѣ
видѣ аггль гѣна лице съсѣ лице.

И напѣко по сѣмрѣтъ гедѣонѣва бѣше нѣкои члѣкъ ѿ село сараѣ
иметомъ, ѿ плѣме дановѣ, и иметомъ манѣе. и жѣната нѣгова бѣше не-
плѣдна и не рѣжѣашѣ. и архггль сѣ михайлъ навѣи на жѣната мѣи и рече
сѣи. тѣи сѣи непѣдна и нѣ сѣи едѣнакъ родиѣла. ами щѣшѣ ѿ сѣга да роѣишь
сѣна, амѣи се чѣоваи ѿ сѣга да не пѣешѣ нѣи вѣино нѣи рекѣа. и отрѣчето
что щѣшѣ да го родѣишь, брѣсначѣ да не згѣдишь на нѣговѣта глава, отѣ

е даровано ѿ бѣа, защо ще да бѣде цѣрь на евреете. и пойдѣ онази жена и найѣ мужа своего и рѣ мѣ. сѣдѣхъ си днѣска азъ домѣ си, и дойдѣ пѣвкой мѣжъ млѣдъ свѣтъ и погледѣ имашѣ като аггльскы. и попытѣ го 92 за иметоу, и нещѣ да мѣ каже, тѣмъ мы рѣ. щѣшь да родишь сѣна и вино да не щѣшь и брѣнѣчь да сѣ не згѣди на неговата глава. И помѣли се тогази манѣ бѣ и рѣ. млѣю ти се гѣи бѣе мой, покажи мы оно-гова члѣка да го видимъ кой ѣ и да ны наизчы что да сторѣ на ѿнова отрѣче кога се родѣ и послѣзна бѣ манѣа и па архистратѣигъ михайль яви се на женѣта манѣова. Сѣше си на селото. и ѿнази жена тѣче скоро и найдѣ мужатого сы и рѣ мѣ. пакъ ми сѣ яви онѣи вчерашныи мѣжъ, амѣ течѣ скоро да го видѣшъ. И тѣче манѣе и найдѣ агглатого и рѣ мѣ. тѣ ли си гѣдѣне мой, дето си сѣ явилъ на моѣта жена. и рѣ архгль михайль. азе сѣмъ. и рѣ мѣ манѣе. что зарачѣшь да сторѣме на отрѣчето кога се родѣ. рѣ аггль, что сѣмъ казалъ на женѣта ты товѣ да сѣ чюва. така и дѣтето вино и раѣа да нѣ пѣе и сѣчѣко нечѣсто да не падѣ и да си не брѣне главѣта. И рѣ мѣ манѣе. постоѣ тѣка да тѣ донесѣ падѣнѣе да тѣ погостѣ. и незнаѣше манѣе чѣ е аггль товѣ что мѣ се видѣ. и рѣ архгль манѣю. сторѣ гозѣба бѣ, а менѣ недѣи го-щава. и пакъ го попыта манѣе и рѣ мѣ. млѣю ти се кажи на твоеѣо имѣ какъ сѣ зовѣ, защо кога се сѣбѣе дѣмѣта да те прослави. | и рѣ мѣ 93 аггль. что пыташь за имѣто моѣ, то ѣ чѣдно. и занесе манѣе гозѣбата прѣ аггла и запѣли се ѿгѣвъ да ю изгорѣ, и архгль михайль наедно съѣ пламенѣ възидѣ на нѣѣто и вѣкѣ сѣ не яви прѣ гѣѣ, а манѣе и женѣта мѣ ѿ стра падѣхѣа на лицѣто си и рекохѣ. ѿлелѣ на, чѣе и нѣе видѣхѣме аггла гѣна.

И дрѣго чѣдо и сказѣнѣе слышѣйте за архггѣа михайла ка изѣбѣи сѣдѣмѣдѣтъ тѣсѣщѣ люѣе въ врѣме двѣда цѣра. Пише на вѣтѣхъ зако на кнѣга что сѣ зовѣ парѣлѣпоменѣ. цѣрь двѣдѣ тогази нѣкога поѣска да исчѣте народѣ еврейскы, да гѣ знаѣе колѣко сѣ з неговѣто цѣтво. И зова цѣрь писѣтѣла своего, имѣтоу ѿѣавѣ, и рѣ мѣ. иди и прѣчѣти ми лю-дѣете ѿ вирѣсавѣи даѣе до дѣна и принѣси ми писмѣто да видѣ колѣко сѣ люѣе по моѣто цѣтво. и рѣ мѣ ѿѣавѣ. Много ѣ нарѣѣ цѣра, и коѣ ти ѣ нѣвоѣа да гѣи чѣтѣшь, сѣчѣкы сѣ твоѣи раѣбы, макаръ много или малѣко. и па да нѣ бы было злѣ товѣ прѣ бѣа дето ще да сторѣ. и цѣрѣ при-сѣлѣ ѿѣавѣа да иѣе да гѣи чѣтѣ. и пойдѣ ѿѣавѣ и прѣчѣте еврейете что бѣхѣ тѣмъ въ ѣерѣлимѣ, и найѣе тѣсѣща тѣсѣщѣ и сто тѣсѣщѣ. сѣ рѣѣ, ѣа ѣа, и рѣ. ѿсѣвиъ женѣи и гѣѣѣа и старѣци. и въ ѣзѣю найдѣ нарѣѣ чѣо тѣсѣщѣ. и ѿста много мѣсто и люѣе нечѣтѣны | защо товѣ повѣѣнѣе 94

злѣ сѣ явы прѣбѣа. Нападе морь на тѣа чьтеніте людіе и много зми-
раахъ. И гѣ рѣ гадъ, что бѣше слѣга двѣ цѣ, речы гѣ пдаръ си така.
трѣ злѣннѣ шь да наведѣ на тебѣ заради злѣто, что си сторишь, и из-
беры ѿ тѣ. или трѣ годины да бѣде глѣдъ по сѣчкѣ землю, или гѣ мѣци
да бѣганъ ѿ робѣство, или тѣмѣо трѣ дѣны да бѣде морь на тѣа люде
что гѣ си чель. и пойдѣ гадъ и сказа двѣ. цѣрь, какъ така рѣ гѣ. амѣ
избѣри едно ѿ тѣа трѣйте. и рѣ двѣ. и трѣйте ми съ тѣснѣ, амѣ по-
болѣ мы е да припаднѣ на милѣ бжѣа, нежелѣ да бѣгаѣ ѿ рѣка члѣчскѣ,
амѣ подобѣрѣ да бѣде морь. и пѣсты тогазы бѣ архистратѣига михайла
и за трѣ часѣве избѣи бѣ. тѣснѣ людіе. и бѣ на рѣ аггѣ и прѣста
морь. И поглѣда двѣвъ и видѣ аггѣа че стоѣи на гѣвно нѣкоемѣ члѣкѣ,
орѣна зовѣха го, и бѣше височѣната аггѣзѣомѣ ѿ землѣа до нѣбѣе, въ
рѣкѣ дръжанѣ мѣчъ и рѣката нѣгова бѣше прострѣта на гѣерѣлмѣ и ѿ
стра нѣговѣ двѣ паде на лицѣто си и млѣашѣ и рѣ. доста бы гнѣвъ
твой гѣи. нѣка да дойдѣ на мене твоѣа лютына, а не на твоѣте людіе.

95 и подѣма мѣ аггѣ и рѣ. давѣе, скѣро | сторѣ слоужѣба бѣ тѣка на
това гѣмно давнѣ се арѣнише да прѣстѣне нѣговѣ гнѣвъ. И пойдѣ двѣ
и кѣпи онѣва гѣвно съсѣ пшеницѣа, чтоѣо врынаше орѣна, и волѣвете
мѣ кѣпи и рѣлѣто и хомѣтѣть, и сѣчѣко и рѣлѣто съсѣче намѣсто дръвѣа.
и волѣвете заклѣа и сварѣ пшеницѣа на едно съсѣ волѣвете и сторѣ
слѣжѣба бѣ. И тогази повелѣ бѣ архистратѣига михайла и прѣста да
ѣбѣва еврейскѣте людіе. И тѣмо на това гѣмно напѣконѣ съзѣда соло-
монѣ црѣква сѣтѣи сѣѣ.

Напѣконѣ кога умрѣ цѣрь двѣ и солѣмонѣ и ровѣѣи и тогази въ-
цѣри се въ самарѣю цѣрь ахѣвъ имѣтомѣ, и имѣашѣ цѣрь женѣ, имѣѣи
елѣзавѣла. и тѣа ищѣше сѣѣкогы да зѣѣе илѣю прѣрка, заѣо илѣа прѣркѣ
бѣше поразѣлъ и избѣиль и попѣве елѣинѣсѣи погѣаны елѣзавѣлины, и илѣа
сѣ зѣѣа ѿ елѣзавѣла и побѣгна въ пѣстыню. и поѣпочѣна поѣ едно дръво
скрѣбенѣ и заснѣа и дѣмашѣ. змѣи дѣшѣа ми бѣе мой, ѣтѣи векѣе не мѣжа
да трѣпѣ глѣденѣ и испѣденѣ. и това дѣмашѣ и заснѣа И архгѣль ми-
хайлѣ пойдѣ и събѣди го ѿ сѣнѣа и рѣ мѣ. станѣи и ѣажѣ. и поглѣдна
илѣа и видѣ при възглѣвѣето мѣ прѣсѣнѣдѣ тѣплѣ и крѣчѣгѣ вода. и тѣи

96 стѣна и ѣадѣ и иѣи и пакѣ легнѣ и заснѣа. И архгѣль михайлѣ | па
събѣди и рѣ мѣ. станѣи пакѣ и ѣажѣ, ѣтѣи щѣшѣ длѣгѣ иѣтъ да иѣдѣшѣ.
И тогази станѣи илѣа и ѣадѣ до сѣтѣсѣ. и съсѣ онѣва ѣастѣи имѣа сѣла и пѣ
хѣдѣи мѣ дѣнѣи глѣденѣ. И кога змрѣ цѣрь ахѣвъ и въцѣри се ѣхѣзи въ
иѣли, и тѣи въ єдинѣ дѣнѣ хѣдѣше по полѣтѣи си и приѣикнѣ долѣи и
да поглѣда ѿ вратѣа полѣтѣныѣ и паде долѣ. за много врѣмѣ єдѣва се

свѣстѣ и злѣ лежаше до смърть. И пѣсти члѣци на некоа багалница да мѣ поврачювать, да видѣ да ли ще станѣ. И архгггль михайль навѣ се прѣркѣ илию и рѣ мѣ вѣстанѣи и иди насрѣща цѣревы члѣци и рѣи и така зацото цѣрь охозѣа неимѣ надѣжѣа на бѣа, ами се надее на единѣ безакѣна жена и заради това рѣе бѣь така да не станешъ ѿ бѣрь дето лежишь на неѣ. гдѣ те четвѣрица двѣгнѣть мѣртва. и пойдѣ прѣркѣ илиа и сказа дѣмитѣ а гловы на члѣците цѣревы. И дрегѣщъ на искахѣ войны прѣрка илиа. И тоѣ боѣше се да слѣзе ѿ гората гдѣто бѣше съ скрѣпы. и архгггль михайль навѣ мѣ се и рѣе мѣ да слѣзе.

И дрегѣ сказаніе слышаѣте за архгггла михайла въ асирію. Бѣше нѣкоѣ цѣрь сенахерѣ, и въ ерѣлмѣ бѣше дрегѣ цѣрь иметомѣ езекиа. и цѣрь асирѣскѣ сенахерѣ ѣѣше нѣкога да плѣвы іерѣлмѣ | и събрѣ снѣч- 97 ката своѣ войскѣ и пѣсти гѣ съсѣ раѣфакѣа воевода на іерѣлмѣ. И въ единѣ дѣнь излѣзоха трѣ члѣци изъ іерѣлмѣ да дѣмѣть раѣфакѣю дѣмы мѣрны да се умираѣть. и рѣе имѣ раѣфакѣе. така повелѣ цѣрь асирѣскѣ сенахерѣ цѣрь нашемѣ езекию. на когѣ надѣете се, или тѣкѣмо съ дѣма да подѣма члѣкъ тѣа бѣва бранѣ да навѣете вые мене. и сегѣ на когѣ се тѣи надѣешъ и нещѣешъ да сѣ поклонѣишь мѣне, ами елатѣ и поклонѣте ми се и азѣ да вы да двѣ тѣсѣще конѣ и зѣбранѣи. и вѣе акѣ можете даѣте на чѣци намѣсто конѣете. и недѣйте се надѣѣа на вашѣго бѣа да вы избѣавѣ ѿ моѣ рѣка, зацото и мѣе рѣе бѣь да дойдѣ да бѣю вы. И подѣзмаха трѣте мѣжѣе, имѣ бѣь прѣвомѣ сомна, второмѣ еліакѣмѣ и третимѣ іоахѣ, и рѣкоха мѣ дѣмаи наѣ и недѣѣи дума на цѣра. И раѣфакѣе и рѣе. вые не надѣте говна, тѣкѣмо кѣто е цѣрь рѣкаль, така да бѣдѣ и наѣ станѣ раѣфакѣе посрѣѣ тѣѣ и рѣе высоко. така е повелѣлъ цѣрь асирѣскѣ сенахерѣмѣ, да не прѣѣлѣщава вѣа езекиа. цѣрь езекиа кажѣ вамѣ не бѣйте се ничѣто, ами слышаѣте и елатѣ мирѣво и поклонѣте ми се, и азѣ давы да сѣла и лѣзѣа помногѣ ѿ чѣтоѣ имѣтѣ вые тѣка. и не | надѣйте се на вашѣго бѣа да вы избѣавѣ 98 ѿ моѣ рѣка. гдѣ вые бѣь и на дрегѣте граѣѣвѣ дѣто гѣ разѣвалѣ. какѣ не поможе градѣ амѣтѣ и арѣфаѣз и семѣфарѣ и самарѣи, и пакѣ не може нѣи единѣ градѣ бѣь вашѣ да го избѣавѣ и да го запазѣ ѿ монѣе рѣце. и тогѣва мѣлѣгнаха снѣчѣте и не можѣ нѣкоѣ ничѣто да мѣ подѣма. Ами си бѣидоха ѣнѣа трѣте мѣжѣе и вѣзѣахѣ цѣрь езекию дѣмитѣ чѣтоѣ и рѣе раѣфакѣе. и кѣто чѣѣ цѣрь езекиѣ тѣа дѣмѣ съѣра си рѣзѣте а то се обѣѣче въ вѣрѣтѣице и пойдѣ оу цѣква и пѣсти наѣ онѣа трѣте мѣжѣе до прѣрка ісаѣа да мѣ кажѣть. и рѣкоха мѣ какѣ рѣе езекиѣ цѣрь. скрѣбѣи дѣнь приѣде ми дѣнѣска и бѣѣмѣ се іѣвѣдѣ да не загнѣе, ами зарѣа тоѣзи скрѣбѣ на помѣли се бѣь давно те послѣша и да избѣавѣ наѣ ѿ тоѣа пѣлѣнѣство. И рѣе

бѣше прѣркъ данїль, и той бѣше съѣ змѣ | наипразмень ѿ сичъкѣхъ. отѣ 101
 бѣше дѣхъ стѣни зъ нѣговоу срѣце толкова колъкото и самъ си цѣрь чюдѣше
 мѣ се на змѣть, и затова го постави да е прѣвы и начелъ и стрѣителъ
 на сичъкѣхъ что бѣхъ гѣдѣаре по нѣговото цѣрѣтво. и видѣха оуна гѣдѣаре,
 какъ ѣ почѣтень ѿ цѣра данаїль и завидѣха мѣ. и ѿ тогѣва ищѣха нѣкоа
 кривина давнѣ бѣха наинилѣ да го затрѣють. и не можаахъ ни въ что
 да мѣ се прѣзрѣтъ. отѣ защо бѣше вѣрнѣ и искѣсень на цѣрьски работы.
 и рѣкоха оуна гѣдѣаре межъ себѣ си. нѣе данїль не може да найдѣ ни
 въ что кривина тѣкъмо на вѣрата мѣ щѣ намѣры кривѣда. И пойдѣха на
 цѣра и рѣкоха мѣ. Дарѣе цѣрь живѣ да бѣдѣшь въ вѣкъ. стѣрихѣ едїнѣ
 зъговоръ сичъкѣхъ людіе, конто твои хлѣбъ падѣтъ при твоѣ цѣрѣтво, що сѣ
 кнѣзове и начелъници, да стѣринѣхъ повелѣнїе по сичъко твоѣ цѣрѣтво да
 не пойдѣ никои нѣчто никому за мѣ дни ни ѿ бѣа нѣчто да ищѣ ни
 ѿ члѣка. ако ли се нѣкой найдѣ да не послѣзна твоѣ повелѣнїе, да се тѣри
 оу трапѣ при лѣвовете да го изѣдѣтъ. и послѣзна гѣ дарѣе цѣрь и на
 писѣ такъовѣ повелѣнїе. А прѣркъ данїль имѣше обѣчанъ трѣхъ пѣтъ днѣска
 да се поклѣнна бѣ, и като си имѣше обѣчанъ падѣ на колѣно зъ оуны
 дѣнь и поклонї се бѣхъ своимъ. | и оуна завѣдницѣхъ пригѣдаха го и 102
 видѣха данїила че сѣ мѣ бѣхъ и бѣдѣше и рѣкоше цѣрь. нѣли сѣ си
 поставилъ тѣхъ цѣрь повелѣнїе никои за мѣ дни да не пойдѣ нѣчто ни
 ѿ бѣа, ни ѿ члѣка. придѣ сѣга самъ си и виждѣ данїила какъ се поклѣнава
 бѣхъ и ищѣ нѣчто ѿ нѣго. тогѣзи цѣрь като чю за данїила оскрѣбѣ се
 терѣдѣ, отѣ защо го много лѣбѣше. и не щѣше да го тѣри зъ оуны
 трапѣ при лѣвовете, и оуна кнѣзове пойдѣха и рѣкоха цѣрь. нѣ е поѣбно
 тебѣ цѣрь да си развалѣхъ повелѣнїето что сѣ повѣлѣлъ. и цѣрь вѣкѣ
 не имѣ что да стѣри, ами повелѣ и привѣдѣха данїила и терѣха го зъ оуны
 трапѣ при лѣвовете. и довѣсоха камѣнь голѣмъ и оставѣха на истѣто
 на оуны трапѣ и запечатѣха съѣ печать цѣркѣхъ оуны трапѣ и секи
 оставѣ свои прѣстенѣхъ и запечатѣха да не бы нѣчто было да бы изѣвѣ
 денѣ бѣлъ. И цѣрь ѿ много скрѣбѣ не вѣрѣ ни заспѣ прѣвѣ оуны нѣщѣ.
 и гѣхъ пѣсты архѣгла мѣхѣила и затвори вѣстѣта на лѣвовете. и прѣбѣхъ
 данїиль зъ оуны трапѣ непѣчѣхъ ѿ оуна звѣровѣ. и на стрѣхъ станѣ цѣрь
 наѣдно съѣ оуна кнѣзовѣхъ и бѣдѣха на оуны трапѣ гдѣто бѣхъ лѣвовете.
 и повика цѣрь ѿ далече. живѣ ли сѣ данїилѣ, дрѣже мой. и данїиль чю 103
 изѣтрѣхъ и рѣ. да сѣ живѣ цѣрь до вѣка. гѣхъ бѣхъ изѣсти агѣла своѣго и
 заградѣ вѣстѣ лѣвоу и живѣ сѣ до сѣга. И зарѣдѣва се цѣрь тогѣзи тѣрѣдѣ
 и повелѣхъ и изѣвадѣха данїила ѿ ровѣхъ.

И по смѣрѣхъ дарѣе цѣра приѣхъ цѣрѣтво кѣрь, и тамо зъ вавѣлонѣ имѣше
 нѣкои звѣрь голѣхъ и сичъкѣхъ вавѣлонѣхъхъ почѣнаха го като бѣа. и рѣ кѣрь

црѣ данїилъ. поклони се и тѣ томѣзи бѣгъ. и рече мѣ данїилъ. азъ црѣ
 кланямъ се бѣ что е сѣтворилъ нѣбо и землю, ами дай мѣ власть да
 збѣю тогозы звѣра безъ оружїе никакъво. и рече мѣ црѣ. сторї что щещь.
 Тогдази взе данїилъ смолѣ и лѣн и космы и змѣси тѣхъ и сторї ги като
 прѣсѣнци малъкы вѣи и тѣри ги въ зстѣта звѣрѣтому и тоѣа чѣа расипа
 се онѣзи звѣрь. И вавѣлонскѣе людіе като видѣха, че збѣи данїилъ бѣ-
 гатого и разнѣваха се тврѣдѣ и текоха сичкѣте на кѣра црѣа и рекоха
 мѣ. дай на данїила да го збѣемъ, и ако го не давашъ, тебе щещь на огнь
 изгорї. и црѣ не има что да сторї, ами и прѣдаде данїила. и тамо
 з грѣдъ вавѣлонъ имаше трапѣ голѣѣ и вѣтрѣ имаше седмъ львоѣ. и тамо
 змѣтнѣха данїила. и прѣбѣи з онѣзы ровъ з днѣи. И вѣ опова врѣме бѣше
 104 пррѣкъ аввакѣмъ въ іерѣлмъ. и бѣше врѣме жѣтѣѣ. и зготѣи | аввакѣмъ сочиво
 варѣно да ѣнесе на жѣтѣѣ на селото своѣ, и взе и хлѣбъ, и като
 ѣхожѣаше при жѣтѣѣ зсрѣте го архѣглъ михаїлъ на пѣтъ м рече мѣ.
 пррѣкъ аввакѣмъ тоѣа нѣстїе занеси пррѣкъ данаїилъ оу вавѣлонъ, дето е
 тѣренъ з трапѣ при львоѣте, и дай нѣмѣ да ѣде, зацо е гладенъ тврѣдѣ.
 и рече мѣ аввакѣмъ. гпѣдине мой азъ вавѣлона не зѣаю накѣдѣ е и трапа
 на львоѣте не зѣаю никакъ. Тогдази го грѣбнъ архѣглъ михаїлъ за врѣ-
 главѣта мѣ и занесе го з вавѣлонъ з онѣзы трапѣ при львоѣте, и повѣка
 го аввакѣмъ и рече. данїиле, данїиле, прїими тоѣа нѣстїе, дето ты го
 послѣ бѣ. И рече данїилъ. илїи ме поменъ бѣ и ме не е оставилъ да
 змрѣ. и сѣана и ѣде до сѣнѣсть. И архѣглъ михаїлъ па грѣбна пррѣка
 аввакѣма и донесе го въ іерѣлмъ, дето е вѣи днѣи далѣчъ вавѣлонъ ѣ
 іерѣлмъ. и кога занесе варивѣто на жѣтѣѣ, бѣше еднакъ тепло.
 И паурѣ поїде црѣ и изѣади данїила ѣ рѣѣ живъ непочѣнѣтъ. а дето
 бѣха данїила вѣмѣтнѣле, тѣрѣи тѣхъ црѣ з онѣзи ровъ и изѣдоха ги льво-
 вѣте досѣщъ, и така погынаха.

Ами и тѣа чюдеса дето сторї архѣглъ михаїлъ бѣхъ прѣ рождѣство
 105 хѣѣ. а послѣ рождѣство хѣѣ | помного сѣтвори ами радї много да се
 не бѣвѣме та змалїхѣмѣ дѣмѣте. зацо има и дрѣгы дѣмы напѣрѣди да
 казѣваме. онѣзы архѣглъ михаїлъ изѣади апѣлѣте ѣ тѣмнѣца, когаѣто ги
 затѣрѣха архїерѣте евренскї, зацѣто зчаѣаха людіе да вѣрѣзѣѣ въ хѣа,
 что го казѣва дѣѣанїето апѣлѣско. тойзы архѣглъ и апѣлѣ фїлїпѣ показа
 да кѣрѣтѣ свѣзѣха. сѣи архѣглъ и корнїлїю іавї сѣ въ чѣа когаѣто се мѣѣаше.
 сѣи изѣади апѣла пѣтра ѣ тѣмнѣца, когаѣто щѣше да го збѣе црѣ іродѣ.
 дето щѣше да сторї воѣна на еврееѣте. сѣи архѣглъ заклѣ ірода црѣа, дето
 бѣше сѣ прѣвѣзѣсѣлѣ и чїнѣше сѣ стѣкѣмо бѣа. сѣи архѣглъ іавї се апѣлѣ
 пѣвѣлѣ, когаѣто щѣше да сѣ потѣпї корѣбѣтъ въ сїрѣтї, и рече мѣ да се не

бой, сѣи архггль заматываше водата въ іерлм' на овчи кепель на сѣка година и изцѣлаваше болны. Тогозы архггль видѣ юанн' бгословъ на нѣговото си ѡкрытіе. тойзи ще архггль михайль и антхрѣста да збѣе что рѣ юаннъ бгословъ на ѡкрывеніето си.

Ами послѣшапте мѣю вы и дрѣга приказн' за архггла михайла, зацо та разумеете колѣкото е чюдеса сториль и сегѣ на напоконцпте врѣмена.

Великыи цррь константинъ, | когато съзидываше црїградь, съгради 106
црква една въ име архггль михайла. нѣ втрѣе з цри градь ами ѡ ванъ
близъ селата, намѣсто что се зовѣ состенію. и зацо съзидѣ тамо црк-
вата заради нѣкоа работа что съ е сторила. и слѣшайте. на ралисѣ градь
бѣше нѣкои цррь пѣліа иметомъ. и имаше брѣтова снѣа, иметомъ іасонъ.
и нѣкогы го пѣсты въ скѣюю. и онзи іасонъ ззѣ и мѣжїе избрании
и юваци и плѣзе з корабѣ да идѣ, гдѣто бѣше пѣстенъ ѡ цра. и като
идѣхъ и плѣнзвяхъ градове и села и дойдоха на вѣсточнѣ страна на
мѣсто что се зовѣ веврїкїа, и тамо бѣше царь иметомъ амигосъ, и на-
говориха се ѡнїа юваци да плѣнѣтъ и тамо и да збїють и црѣтого. и
той ги распѣди със' много вонскѣ, и тѣ побѣгнаха и дойдоха до това
мѣсто состенію и тамо сѣдѣха и наговарѣхъ се что да сторѣтъ. И това
гїе дѣмѣтъ и навї им' се едїнь члѣкъ златокрїлнъ, великъ и свѣтлїкавъ,
и стана насрѣдъ тѣхъ и рѣ имъ да се не боѣтъ ѡ амика цра нїкакъ. ами
да идѣтъ и да го збїють. И сътвориха ѡнїа мѣжїе така і збїха цѣра, и
като го збїхѣ ѡидѣха на^е на ѡновѣ мѣсто состенію и сѣдоше да си раз-
дѣлѣють | что плѣнїле и добили. и рекоше междѣ себѣ си. Елате да на- 107
правїмъ едного идола като оноговѣ члѣка златокрїла, что ны се навї тѣка.
и сторїше така и поставїше тамо да стої радї памѣтъ. и великыи цррь
констанднъ послѣ видѣ оногѣзи идола и чюдѣше се и дѣмаше что ще
да бѣде това. Пїташе и болїарете свой за нѣго, ами и тѣ не знаѣхъ
что бѣ онзи идолъ. И тогази сторї цррь мѣла и помлї се бѣ, да мѣ
покаже бѣ что е ѡнзи идолъ. и з тїзы и тїзы нощъ навї се архггль
михайль цррь и рѣ мѣ, аз' есѣмъ архїстратїгъ михайль, помѣщникъ на
хрїтіанѣ, дѣто помогнаха и тебѣ та навї на враговете твои. ами и тебѣ
рѣхѣо заради това. станї скѣро и направї црква на мое имѣ и азъ та
те оучѣвамъ ѡ снѣчкыте твои врагове догдѣ бѣдѣшь живѣ. И тогази се
цррь потрѣди и сторї като мѣ повелѣ архггль, и съзидѣ црква прѣвеликѣ
и стока много оставї з онзи црква. И ѡ тогази се хрїтіанѣ събира^т
ѡ тїчкыте села, что сѣ изъ околѣ, и чїна^т празнїкы на сѣкаа годїна
и до днѣска. И нѣкои хрїтіанїнъ имаше отроче глѣхо и нѣмо ѡкак' се

И на чер'но море грѣ' бѣше аколѣа зовѣше се. и събраше се с'ракіни нѣкога много и помного и дойдоха да плѣнѣватъ тоѣзы грѣ'а аколѣа. и врѣме мноѣ сториха ѿ вѣнь грѣ'а, и не могѣше да мѣ сторѣть ничто. и тѣе съ зговѣриха да бѣгѣть а едѣнь нѣкои пойдѣ да имъ изѣдѣ грѣ'а, и каза имъ защо не можете да прѣвѣмете градь, защо има хрѣ'тіане вѣтрѣ цр'ква на име архг'гла михайла и цр'квата е близкѣ накрай видѣ грѣ'а и тамо идѣть и мѣстѣ бѣа и не можете вѣме сторѣ ничто. тоѣа като чѣюха саракіны и сториха градь дрѣвѣнь ѿ вѣн'ка, и със' нѣкоа хѣтрость, със' вѣжѣа и със' врѣте и съ врѣтеніе. вдигнѣха камѣкъ голѣѣ ѿ горѣ и пѣстиха го на покровѣть цр'ковнѣи стѣмѣ архг'гла. и каты спѣстиха онѣзи камѣнь тоѣа чѣа обрѣна се лицето амиротѣ накриво назады, и нѣмѣ 111 и на сѣч'ките старѣшніныте нѣговы. и что фрѣлиха камѣнь, обрѣнасе и паде на тѣѣ и строши много ѿ нѣѣ. И тѣе окаѣнны като пѣтиха, такѣа и пострѣаха. натовѣриха камѣлы много, ѡѣмѣанѣ и свѣщи и мѣсло, и извѣдѣахѣа среброто ѿ юздіте ѿ конѣте и и занѣсоше сѣч'кото ѿ цр'квата стѣмѣ архг'гла михайла. и ѿ тоѣази сторѣа кѣтѣва мѣждѣ себѣси вѣкѣ да не пойдѣ на градь аколѣа за нѣкоа злѣа потрѣба, и тоѣава имъ се пакѣ обрѣна лицето на мѣстото си.

И дрѣго чѣдо послѣшайте блѣвѣны хрѣ'тіане, дѣвно и прѣславнѣо что е было ѿ архистратѣга михайла. на фрѣн'ско мѣсто има нѣкои грѣ'а, зовѣ се лѣне. и тамо бѣ воѣа ѡсѣнѣніа архг'гла михайла, дѣто ю прѣвѣнь найде юѡаннѣ бг'ословѣ. и много чѣдеса чинѣше онѣзи вода на име архг'глово. И тамо бѣше нѣкои кнѣзь, еллінескаа вѣра дрѣжаше. и имѣше дѣщѣра едѣна родѣна, и тѣа нѣма. и поѣска и тоѣи да дойдѣ тамо на ѡсѣнѣнето да видѣ что е и какѣво е, и заведѣ и дѣщѣрь своѣю. и дадохѣа кѣи ѿ онѣзи водѣа, и сѣрбѣна. тоѣа чѣа исцѣлѣ и продѣма добрѣ и блг'одарѣ бѣа и стѣго архг'гла | михайла. и тоѣа като видѣ ѿцѣ на онѣзи моѣа вѣрова въ хѣа 112 и тоѣи, и крѣстѣ се съ сѣч'ки доѣ свои. и много имѣнѣе рѣзнѣсе и съзѣа цр'ква велѣка тамо наѣ водѣа ѡсѣнѣннѣю. И ѿ тоѣази прѣмѣнаха се с. годинѣ, отрѣче нѣкои архіппѣа имѣтоѣа ѿ грѣ'а и сѣраполи пойдѣ на онѣзи монастирь и бѣи инокѣ, сѣи рѣе калѣерь, 1. годинѣ бѣше тоѣази сторѣло и сѣдѣ на монастирь врѣме нѣ мало, постѣше се, и станѣ и сѣнѣнникѣ, и пѣзѣше онѣзи цр'ква. и на сѣки дѣнь чинѣше се чѣдо ѿ онѣзи вода. И еллінѣци глѣдаха на сѣки дѣнь, като се чинѣтѣ велѣкѣи чѣдеса, и позавѣдѣа. и наговѣриха се да развалѣть онѣзи монастирь, заеднѣо и онѣзи стѣаа вода да ю затриѣють. и наговѣрь тѣх'ни бѣ голѣѣ, защо рѣка имѣше тамо велѣка, зовѣше се хрисѣа, и натѣкѣмѣа да ю обратѣть на цр'квата и да се развалѣи и цр'ква и сѣч'ко мѣсто. и сторѣа така. Амѣн бѣже

повелѣніе не бы така като тѣ мислѣха, ами се обрѣна водата на дрѣга
 страна и не поврѣди се тамо нічто. тогѣзи като видѣха еллініи посра-
 мише се. и па^ѣ се наговориша друго да стѣратъ поголѣмо. двѣ рѣкы имаше
 113 что течѣхъ ѿ источна страна и ѿхожѣахъ | въ линію, кѣфа или кога
 зовѣхъ се. и тѣа рѣкы натыкмиха да ги обрѣнать на црквата. и пойдѣха
 ѿ далѣче и ископахъ дълбоко и брѣгове сториха великы и заградиха.
 и изѣха да напѣстатъ водата. и дойде вода много и приближи се блѣзи
 црквата. и архіппа като видѣ това злѣ припаде на иконата стѣмъ архіггль,
 и приплака и рѣ, помози стѣмъ архггль на твоѣа цркѣа и мене грѣш-
 номъ. и тога чѣа навѣ се архіггль михаиль прѣѣ нѣго и дръжи въ рѣка
 своѣа копѣе. и рѣ мѣ не бои се архіппе, тѣкмо вѣрзвѣи. и излѣзе изъ
 црквата. и видѣ водата какъ цѣше да слѣзе ѿ горѣ и да падне на стѣ-
 нѣте цркѣовны. и архіггль михай^ѣ готовъ съсѣ копѣето и здары напрасно
 камѣнь, что бѣше по^ѣ црквата голѣмъ камикъ тврдѣ и на нѣго бѣше
 цркѣта създана, и пробѣи онѣзи камикъ долѣ дълбоко, и зѣна пропѣсть
 колѣкото да се съберетъ и двѣтѣ рѣкы вѣлике. и водата злѣзе прозѣ
 камѣнь по^ѣ црквата дълбоко и исходи па^ѣ далѣчъ изъ землю и нічто не
 бы на онѣзи монастырь злѣ ни изъ околѣ на мѣстото, ами еднакъ по-
 114 добро. И така се | спѣе архіппа, и здарѣ се. и не ѿ тогѣзи се варѣе това
 мѣсто хѣне, а ѿ прѣвѣн^ѣ се зовѣше колѣсае.

И на дрѣго мѣсто па^ѣ что се зовѣ гермѣа, и тамо такѣазы вода
 бѣше осцѣнна въ име архіггла михайла. и кой прихожѣахъ тамо сѣчѣки
 исцѣлѣвахъ ѿ сѣкакѣа болѣсть. и онѣзи вода имаше рѣбыци дребны. и
 тѣе лижаахъ на болѣныте люѣте тѣлѣто и^ѣ, и исцѣлѣваахъ. и въ онова
 врѣме бѣше ѿ цри грѣа кнѣзь нѣкои великѣ и прѣвыи ѿ града, иметомъ
 стѣдіе. и разболѣ се ѿ люта болѣсть до смърть, и не мѣжааше нищо
 да се исцѣлѣи. и като лежаше дойде нѣкои члѣкъ иметомъ гѣлѣо. ѿ гермѣа
 и дойде ѿ цри грѣа да посѣти стѣдіа кнѣза като е болѣнъ. И зѣ да мѣ
 казѣва за онѣзы стѣаа вода какъ чинѣи исцѣлѣніе и чѣдеса. И като чѣо
 заторѣа стѣдіе, зараѣува се и зѣ да се надѣе на помощъ бѣжѣа. и пойдѣ тамо
 и съсѣ дрѣгы болѣны. и злѣзе ѿ онѣзы стѣаа вода и тога чѣа исцѣлѣ. и
 не тѣкмо той ами и сѣчѣките болѣны что бѣхъ дошлѣ съсѣ нѣго. и едѣнъ
 ѿ тѣѣ имаше бѣль на око. и той исцѣлѣ. И като видѣ стѣдіе кнѣзь толѣ-
 кова чѣдо что се чинѣи, разнесе много имѣніе, и съградѣ цркѣа велика.
 115 и бѣстави много стока тамо ѿ црквата. И на сѣбѣи дѣнь кой дохожѣае^ѣ,
 болѣнь исцѣлѣаваше. и много слѣши прогледаахъ, и слѣкавы испрѣвиха се
 ѿ онѣзи вода что бѣше осцѣнна ѿ архіггла михайла.

И въ врѣме онова, кога бѣше блѣгочѣстѣвыи цѣрь михаиль, и майка
 мѣ оеодѣра цѣрица ѿ цри грѣа, бѣше вѣкой инѣкъ маркіанъ иметомъ.

на монастирь архѣгль михайла что се зовѣ евъсевѣю, вѣтрѣ з цѣри грѣа, и тоѣзи калѣерь маркіанъ кога се нѣкогы разболѣше врача не ищѣше никакъ или нѣкое бѣліе да се цѣлѣва ами пойдѣше и припаднѣше прѣѣ иконата архѣглю михайли и озравѣше, и така чинѣше сѣкогы. и въ едѣнъ дѣнь разболѣ се тврьдѣ. и като си чинѣше припаде пакъ прѣѣ иконата архѣглю михайли, ищѣ помѣщъ, и архѣгль михайль не послѣпшѣ да мѣ дадѣ здравіе, амѣ го остави да го искуси. и тогазы дойдѣха роднина тоговы и рѣкоха мѣ да мѣ доведѣтъ врача да го исцѣлы, а тоѣи гы не послѣпша и никакъ не даваше да идѣ на врача, а тѣе пойдѣха скрѣпшѣ, да не знае маркіанъ на едного врача, и онѣзы врачѣ дадѣ имѣ что се зове ипоѣста, и рѣе иѣ. кога заспи маркіанъ, а вѣше тогази го оставѣте на нѣго. и взеха оновѣ бѣліе рѣднината маркіановы и оставѣхѣ мѣ го по възглавницѣ, и чѣкатъ да заспи да го оставѣтъ | на нѣго. И прѣѣзъ тѣзи 116 нѣщъ. заспѣхѣ сѣчкѣте, а маркіанъ не заспѣ, ами като лежѣше и глѣдаше видѣ архѣгла михайла като чѣ исходи изъ олѣтарь црѣковны и сѣсѣ нѣго двѣ млѣды момѣка красны и дѣвны, и дойдѣха при възглавѣето маркіаново и поискахѣ и найдѣха товѣ бѣліе ипоѣста. и рѣе архѣгль михайль маркіанъ что е товѣ. и рѣе маркіанъ не знаѣ, ѡ архѣгле. и рѣе архѣгль михайль на онѣа двѣта агѣла, възмѣте товѣ ипоѣсто и занѣсте го врачѣтомъ что го е направѣль и оставѣте мѣ го на главѣата. и онѣа двѣта взѣхѣ го, и излѣзохѣ изъ црѣквата. и архѣглѣ самѣси взѣ масѣло ѡ кандѣло что е прѣѣ иеговата икона и помѣза маркіана, и тоѣа чѣа исцѣлѣ и станѣ зравѣ и слѣвѣше бѣа. и по полѣнощъ бѣидѣ сиѣѣнникѣ црѣковны да поѣзѣтрѣню по обычаю, и найдѣ маркіана зравѣа и каза мѣ маркіанъ что видѣ и что мѣ рѣе архѣгль. И кога сѣврѣши зѣтрѣню сиѣѣнникѣ и пойдѣ з онѣгозы врача и найдѣ го че сѣ разболѣлъ злѣ и каза мѣ сиѣѣнникѣ за маркіанѣ какъ ѣ видѣлъ архѣгль михайла, и что мѣ е рѣкалъ за бѣліето. тогази като чѣу товѣ чѣдо онѣзы врачѣ станѣ и заведѣхѣ го двѣма дрѣжещѣе до црѣквата стѣмѣ архѣглю михайли. и прѣѣбы тамо едѣнъ дѣнь лежѣа 117 и озравѣ. и като бѣи зравѣ, вѣкѣе си не вранѣ домѣа си амѣ се покалѣеры, что имѣше сѣчѣкѣто дадѣ на црѣквата и тоѣи тамо и ѡстѣа.

И тѣа чѣдеса что казахѣме бѣлѣвенѣи хрѣтіанѣ, товѣ стѣорѣ архѣгль михайль; амѣ да скажѣмѣ малѣко и за архѣгла гавріила и послѣѣ щѣе сказа паѣ и за двѣта на едѣно что сѣ стѣорѣле.

Казѣваѣмѣ кнѣгы црѣковны что сѣ видѣле и размѣете стѣи члѣци. сѣчѣко иѣ ѣ архѣгль гавріиль показѣлъ. прѣркѣ дѣнілѣз тоѣи показѣ видѣніето что видѣ и тоѣи бѣлѣговѣсти іѡакѣмѣ и ѣнны, и каза иѣ како щѣтъ да родѣтъ мѣрѣа прѣѣтаа бѣѣца. тоѣи ѣѣи нѣсѣше настѣе з црѣквата стѣаа стѣмѣ. тоѣи каза

и сахарію прѣркъ, какъ ще да и се родѣ іоаннъ крѣтъ. той и бѣци блго-
вѣстѣи и каза гѣи, какъ ще да породѣ гѣа нашѣто іуѣ хѣа, той рѣ іосифѣ да
поймѣ прѣпаа бѣа да ю запази. той и на онова врѣме кога се родѣ хѣс и рѣ
на пастирете да идѣтъ въ виолѣемъ и да видѣтъ отроче. той рѣ іосифѣ да
бѣга въ егѣпѣтъ. той мѣ рѣ паѣ да се врати назаѣ. той і на мѣронѣсиците
блговѣсти въскрѣсеніе хѣво. И тѣа чюдеса самѣсы архгѣлѣ гаврілѣ сътвори.
Амы ѿ сегѣ паѣ да послѣзшате и двѣта наедно что съ сътворишѣ чюдеса.

- 118 Въ црѣтво никѣфора цѣра | котонѣаѣа бѣше нѣкои инѣкъ свѣтимѣ
иметомъ въ стѣе гѣры аѣона познѣница стѣмъ аѣанѣсѣю, дето съзѣда
монастѣрь велѣкъ лѣврѣ. тойзи еѣтимѣ съзѣда црѣква малѣкъ въ стѣю
гѣрѣ, въ имѣ стѣмъ николѣ и тамъ се постѣше съсѣ дрезгы инѣци на мѣсто
что се зовѣ дафни. и саракѣны плѣнѣзваха по ѡнѣа мѣста, слѣчи се та
дойдоха и до монастѣрь дафни да го поплѣнѣтъ. и калѣзерете разѣбраха и
побѣгнаха по гѣрата сѣчкѣите заедно и съсѣ тогѣзы еѣтимѣ. и ѡнѣа
сракѣни дойдѣха и плѣнѣиха монастѣрь и ѿидѣха си. и тогѣзы пойдѣха
си на монастѣрь инѣците, и видѣха, какъ ѣ оплѣнѣѣ монастѣрь. и чюдѣха
се что да стѣрѣтъ. и еѣтимѣ обыдѣ ѡновѣ мѣсто сѣчѣко арѣкѣса това
мѣсто, дето ѣ сегѣ дохѣарѣ монастѣрь. и тамо видѣ какъ ѣ скрѣто мѣсто
и мѣрѣно и съзѣда тамо дрѣга црѣква малѣка пакъ на имѣ стѣмъ николѣ,
направѣ малѣко и кѣліи. и прѣмѣйнаха се малѣко дѣни дойдѣ нѣкои члѣкъ
ѿ царѣгрѣа никѣла иметомъ рѣднина еѣтимѣю, и донѣсе сѣчѣкѣто си имѣнѣ
и стѣна и той калѣберѣ на тоѣзи монастѣрь дохѣарѣ. И прѣстѣри си имѣто
119 неѡфѣтъ и по малѣко врѣме бы ігѣмень неѡфѣтъ на тоѣзи | монастѣрь.
заради нѣгѣвоѣ добро и пѣо, а еѣтимѣ рѣднинѣата мѣ постѣше сѣси на
скрѣто мѣсто. и като станѣ ігѣмень неѡфѣтъ, разѣвали тѣзы малѣка црѣквица
и съзѣда дрѣга велѣка, като стоѣ сегѣ и до дѣнь. и ѡколѣ грѣа съзѣда
велѣкъ и нѣръ висѣкъ съзѣда да се запази монастѣрь. и до тѣка направѣ
и доврѣши мѣ се имѣнѣето и не може да доѣтѣса да се поѣпѣше съсѣ
ѡбрази црѣкѣата и затѣва скрѣнѣ бѣше неѡфѣтъ и мѣлѣше се бѣзѣ давно
бы бѣ ѿ нѣгдѣ помѣгнѣлѣ мѣ да доврѣши съсѣ писмѣ стѣмъ монастѣрь. и
бѣ емѣ послѣша мѣлѣнѣето и бы чюдѣо такѣвѣзы.

- Спрѣтѣ стѣнѣ гѣры аѣонѣскѣе, далѣчѣ дѣ ѣ пѣприща, имѣ едѣнѣ
острѣвъ зовѣ се лѣгѣ. и на тоѣзы острѣвъ бѣше метѣхъ монастѣрьскѣи и
блѣзѣ тогѣ метѣха стоѣше стѣлѣвъ прѣвъ ѿ камѣкъ направѣнѣ ѿ прѣвы
врѣмена. и на врѣхѣ стѣлѣвъ бѣше написѣно такѣвѣзы дѣмы. кой ме здарѣ
на главѣата, ще да найде мнѣго златѣ. и мнѣго лѣѣтѣ мѣтахѣ камѣкъ и
полѣчѣзваха го и ничѣто не найдоха. амѣ за тѣзы рѣчѣ дрѣга бѣше мѣсль.
120 на врѣ стѣлѣвъ сѣнѣката гдѣ опѣра кога истѣче слѣнце | тамо ѣ зѣ землѣата

скрыто было иманіе то амѣ бѣ когато иѣше да го обѣави да сѣ извади
 иманіе то тако расмотрѣ на тоизы метохъ монастырѣскии бѣше приста-
 вень единъ момѣкъ, младъ до кѣ годины зѣвнѣнь да работѣ. и той хѣдѣше
 на онѣмъ стѣпѣ мѣожинѣ и глѣдаше и чѣдѣше се. И въ единъ дѣнь
 поидѣ тамо и стѣнце истѣкѣваше. и ѡкры мѣ бѣ змѣ и размѣ и видѣ,
 гдѣ опира стѣпѣ врѣхъ сѣвѣката. и начѣ да конѣе тамо и найдѣ единъ
 мраморъ и по мраморѣ котѣль великъ плѣнь съ жѣлтици. И катѣ видѣ
 това растрѣпера се и покры пакѣ това мѣсто и течѣ на монастырь, и
 каза игѣменѣ неѡфитѣ и рѣ мѣ, вѣко стѣни, иманіе много найдѣ на
 метѣ на^м, амѣ дай ми колѣко щѣнь брѣтѣа да дѡидѣ съсѣ мене да го из-
 вадѣ, и да го донесѣ в манастирь. и игѣмень катѣ чѣ това ѡ рѣтанатого,
 избѣра трѣи иноци вѣрѣнни и пѣсти съсѣ корѣа монастырѣски да донесѣтъ
 онова иманіе съсѣ котѣль и съсѣ мраморъ, что бѣше покрѣтъ котѣль. и
 злѣзоха в корѣа и плѣвахъ по морѣто и прѣлѣстѣиха се за иманіе то онѣа
 иноци и наговѣриха се да го | скрѣютъ за себѣ сѣ, и да го продѣ- 121
 лѣтъ. И зѣеха оногова мрамора и привѣзаха го на шѣната опомѣзи момѣкъ,
 и мѣтнаха го оу дѣно морѣто. И това было катѣ казѣватъ привѣрь. и
 тогѣзы на монастырь катѣ ѡпѣле дѣховници вѣрна и излѣзѣ, и црѣква
 затѣворѣли. и тога чѣа оногова момѣка мѣтнѣле в морѣто. и той се помѣ-
 лилъ на агѣле. И напрѣсно поидѣоха на дѣно морѣто архѣгель мѣханѣль
 и гаврѣиль и навѣиха се прѣ мѣмѣкатого, катѣ двѣ орѣла зѣлатокрѣлѣны, и
 напрѣсно го извадѣиха ѡ дѣно морѣто и донѣсоха го на монастырь и
 поставѣиха го на срѣбѣ црѣкѣе дохѣтарѣске. а онѣа иноци това чѣдо не зѣаѣтъ,
 амѣ сѣ раздѣлѣиха онова иманіе мѣждѣ себѣ и скрѣиха го ѡ вѣнѣка мона-
 стѣрь. и тамѣ ноцѣвахъ на пристѣанищѣто монастырѣско. и онѣзи момѣкъ
 ѡ голѣбѣ страѣ засѣпѣлъ на срѣбѣ црѣква, и наоурѣбѣ станѣ канѣдилѣвъжѣгѣтѣлъ
 да запѣли канѣдилѣта в црѣква и видѣ, какѣ лежѣ момѣкъ на срѣбѣ црѣква.
 и катѣ видѣ това зѣплѣни се и мѣѣше мѣ се чѣ е нѣкое привѣдѣніе
 та го блѣзѣны. и врати се назадѣ. И па^к поидѣ вторѣ пѣ^т, | и това пакѣ 122
 видѣ и не смѣѣа да запѣли, канѣдилѣта, амѣ поидѣ на игѣмена и рѣче
 вѣко привѣдѣніе и съблѣзѣ нѣкоа видѣ ѡбѣсовѣска в црѣкѣата. и не
 смѣѣѣо да злѣзѣ. и рѣ мѣ игѣмень. что се боинѣ, стѣри кѣртѣ на себѣ сѣ,
 и злѣзѣ бѣзѣ страѣ. и поидѣ да злѣзѣ в црѣкѣата и па^к не смѣѣа амѣ
 пакѣ се врати на игѣмена. И игѣмень катѣ чѣ това, станѣ и поидѣ в
 црѣкѣата съсѣ еписѣпѣратого и видѣ и той хѣбѣве чѣ е истѣинѣа какѣ лежѣ
 онѣзи момѣкъ на срѣбѣ црѣкѣата, има и камѣнь привѣзанъ на шѣната. и зѣдѣри
 го игѣмень полѣска съсѣ нѣтерѣицѣ и разѣбѣди го. и подѣма онѣзи момѣкъ.
 и рѣе. кажѣте ми брѣтѣа, гдѣ сѣмѣ сѣга. чѣни ми се чѣ сѣмѣ в морѣто, гдѣ

и дѣла съсѣтъ. и рече имъ мѣю се на ваше гдѣство покажете мы гдѣ
ѣ водата. и оуиѣа го узѣха за рѣкы и рѣкоха мѣ. поиди да ты покаже
гдѣ е. и приведоха го гдѣто е сегѣ рѣвенникъ въ монастирь и узѣха
мотикѣ и раскопахъ и истече вода напрасно, и дадохъ мѣ ѿ нѣа и шѣ,
и бѣше, кѣже, тврьдѣ слатка. И товѣ видѣ и разбѣди се ѿсодѣль, и прин-
зова сѣчкы братѣа и казѣ и рече. видѣхъ сѣнь оу тѣзы нощѣ братѣе,
като чѣ дойдохъ и двѣа архѣгла и показаха ми, какъ имѣ водо вѣтрѣ
въ монастирь, амѣ елате да раскопаѣ на оновѣ мѣсто дето мѣ показаха
да видѣмъ има лѣ вода. и пойдѣше иноци и раскопаше малко, и навѣ се
жѣла водваа. и пакъ покопаше подльбоко и истече вода добрѣа и достѣ,
и прославѣше бѣа и стѣе архѣгли. и имѣ тѣзы вода и додѣска като
агѣазмо, сѣрѣчь стѣаа воѣа и до сегѣ кой шѣ ѿ нѣа съсѣ чѣста вѣра,
прѣѣма исцѣлѣніе ѿ сѣкакѣва болѣсть.

И въ црѣхъ грѣа бѣше нѣкоѣа жена болѣарѣка, | името еи анна. 126
и слѣчи се та се разболѣ и лежѣ до смърть, догдѣ и онѣме, и что бѣхъ
околѣ нѣа и рѣкоха сѣчкѣте отѣ е змрѣла анна. и мѣжъ еи бѣше ѿициль
на село. и пѣстѣше за него да дойдѣ да си погрѣбѣ жената. И анна
лежѣ едѣнѣ дѣнь като мрѣтва и майка еи и сестрыте ѣ плачѣха и ча-
каха да дойдѣ мѣжъ еи да ю погрѣбѣ. и когѣ бы прѣивѣрь прострѣ си
анна рѣцѣте и рече слава тебѣ прѣтаа бѣе, и станѣ и цѣлѣва и маѣка
си и сестрыте си. И понѣтаха ю что тѣ бы. и тѣа нѣще да подѣма.
и науѣрѣ доведоха дхѣовнаго ѣ оцѣа, и тоѣ съсѣ много мѣба едѣа мѣ
подѣма анна и рече мѣ, не мѣгъ оуѣ мой дхѣовныи да ти исповѣда сѣчѣ-
кото что съмъ видѣла чѣодно и прѣславѣно и стрѣнно, амѣ слѣман да
ты кѣка малко что ми ѣ на памѣ. азъ като онѣмѣ и змрѣхъ като сѣкыи
чѣлкѣ, и плачѣ като плачѣха чѣоѣ, амѣ не мѣжа да дѣма. и по онѣзи чѣ,
като ѿдалѣчь едѣа и чѣоѣ гласѣтъ, и тогѣзы видѣхъ, чѣ дойдохъ като двѣ
мѣжа нѣкой стрѣнны и мнѣше ми се какъ съ тѣе двѣа архѣгла ми-
хаиль и гавріиль, и тѣе что свѣтехъ кой мѣже чѣлкѣ исказа | тѣхѣна 127
свѣтлость. и тѣе ме поѣха и напрасно ме възнесѣха до нѣѣто, и что
помѣслѣва азъ и тѣе ми размѣваха, и тѣе что помѣслѣваха и азъ и
размѣва, зацо и азъ знаѣ чѣ сѣмъ грѣшница и щѣ да сѣ мѣчѣ. и тѣе
товѣ мѣслѣха да ме тѣратъ въ адѣ. и като ме занѣсоха по нѣѣто, видѣхъ
тамо много чѣ пѣаха съсѣ великѣ глѣ. стѣ стѣ стѣ гѣ саваѣ, исплѣнь
нѣѣо и землѣа слави его. и агѣлыте что ме водѣха рѣкоше ми да се
поклонѣю и азъ. тогѣзи и азъ ѿ стрѣ падохъ и поклонѣхъ се, и кому се
поклонѣ не знаѣю, и гдѣто се поклонѣ ѿ тамо чѣоѣ глѣа великѣ чѣ рече.
възмѣте тѣзи жена и завѣдѣте ю въ адѣ. и тогѣзи напраѣно ме грабѣха

страшныя оиѣ аг҃ле и съведоха ме до́лгѣ на нѣкое тѣмнѣно и грѣзно и страшно мѣсто и тамъ ме оставиха аг҃лите сами и бѣтѣшиха ѿ мене, и вѣки гы не видѣхъ, и бѣше оновѣ мѣсто мрачно и тамо бѣху много нароу члѣци, и плачь много, и азъ се смѣси съсѣ тѣхъ и много плакахъ и азъ и дѣмахъ. ко́и мене грѣшнѣи да ме помѡгне на това злое мѣсто, ами тѣ ѡ прѣтаа бѣе помѡи ми и избави ме ѿ това злое и страшное

128 мѣсто, и ако бѣде жива да се покаю съсѣ сичѣко срѣце. | и дрѣгѣ грѣшници плачаху се тамо и дѣмаха ми. и тѣхъ ли тѣка дойдѣ да се мѣчишь. или и тѣхъ не послѣниа стѡе еуѣліе, чтото вѣчаши наѣ да се покаеѣ. това чюхъ и видѣхъ и сраѣхъ имахъ бѣе дхѡвнѣи да ти искажѣ тамо что видѣхъ злѣи мѣкы. И мина се нѣкои чаѣхъ и пакъ видѣхъ оиѣ архг҃лы, и пристѣпиха и рѣкоха мы. станѣ скоро ѿ тѣка, прѣтаа бѣа дарова ти животъ за двѣ мѣца, ами иди и покѡи се и змири се съсѣ брата твоего мѣжа, зацо по двѣта мѣца пакъ ще да те поемлиѣ. и тѣхъ дѣма като ми рѣкоха наидохъ се тѣка на постѣлната си. И рѣе ей дхѡвнѣи бѣцѣ. и что си имѣла враждѣ съсѣ доверѣ си. и рѣе анга. враждѣ имаѣ велика съсѣ нѣто, колѣкото не мѡжаѣ да го глѣдаѣ прѣз себѣ си. ами ти се мѣю оѣе мой дхѡвнѣи да рѣень мѣжи моими да ме оставѣ да бѣде инокыня, зацо като ми рѣкоха аг҃лыте по двѣта мѣца пакъ оумираѣ. И тѣа това дѣмаше съсѣ дхѡвнаго оѣа, и мѣжъ ей дойдѣ и видѣ ю какъ е жива, зарауѣва се тврѣдѣ. и рѣе мѣ бѣцѣ дхѡвнѣи жена твѡѣ казѣва нѣчто страшно и чюднѡ, ами ти се мѣю и оставѣ ю да бѣде инокыня. и рѣе мѣжъ ѣе. не ми

129 е възмѡжно оѣе стѣи да си | оставѣла жената да бѣде инокыня, зацо е сичѣкъ мѣда, дѣто немаѣ кѣ. годниѣ, и да приборѣ и азъ грѣхъ зарадѣ нѣеа. и рѣе мѣ дхѡвнѣи бѣцѣ. тѣа каже. какъ ще по двѣ мѣца пакъ да змре. и коѣ тѣ е полѣза. и рѣе мѣжѣтъ и. болѣна е и не знае что дѣма. ами азъ не напѣцаѣ нѣеа. и така ю не оставѣ да бѣде калоерѣка и тѣа се по двѣта мѣца прѣстави. Казѣваше маѣика ѣ, ѿ какъ видѣ анна оновѣ видѣнѣе, прѣз двѣта мѣца по единѣцѣ хлѣбъ надѣше на днѣ. и това помѣлко и навѣрь. и вода тава пѣнаше съсѣ мѣра. и метѣнѣе много чѣнѣше днѣ и нѡщѣ, догдѣ се прѣстави. така бы на покѡанѣе анна.

Ами и въ александѣрии бѣше нѣкоа двѣца некѣтѣна, сираче и ѿ баѣца и ѿ маѣика. ами богѣта бѣше много. и въ единѣ днѣ ходѣше по градына своѣ изъ овоцѣето. и видѣ члѣка че привезѣва възѣ да се обѣси. и повѣка го опѣзи мома и рѣе мѣ. что щѣень да стѡринѣ члѣче. постѡи да тѣхъ каже нѣка рѣѣ. в постѣнѣ члѣвѣтъ, и тѣа мѣ каже. зацо щѣень да се обѣсишь. и рѣе ей онѣзы члѣкъ. оставѣ ме да змра поскоро. зацо

имаа̃ заимода̃вци, и ѿ голѣмо злѣ что тоглімъ пристахъ да се обѣса
и да змиѣ. и тѣа мѣ каже. | колѣкѣ си длѣженъ. и онѣзы сиромѣ рѣ. 130
фѣ жльѣици длѣжнъ есѣмъ. и рѣ мѣ тѣа. да ти да̃ азъ тѣа жльѣици
токо се недѣи обѣси. и поидѣ та мѣ донесе и дѣде мѣ фѣ жльѣици.
И помѣина се малѣко врѣме, слѣчи се и засироманиѣ оназы мома, и толѣ-
кова, колѣкото зѣ ѿ сироманиѣа да кѣрвы. и по малѣко днѣи разболѣ се
оназы мома и тежѣко лежаше и плачѣше, какъ змиѣа некрѣтена, и дѣ-
мѣе на съсѣдете си. мѣю вы се крѣтѣте ме. и тѣе си дѣмаха кои да
прѣеме блѣдница и да ю крѣти. и въ единъ днѣи яви и сѣ агглы что и
е хранителѣ на дѣгата ѿ на образъ като оногѣзи дѣто щѣше да се обѣси,
и рѣ си. что си скрѣбна. и тѣа рѣ. зацо нѣсѣмъ крѣтена, и желаю да
сѣмъ хрѣтианка. ано не ще никѣи да мѣ стане кѣмъ да ме крѣти, зацо
сѣмъ грѣшница. и рѣ си агглы. да ти доведѣ азъ члѣцы да те прѣисмѣю.
и поидѣ и доведѣ двѣа архгглы, михаила и гавріила, на образъ прѣ-
творилѣ сѣ като еднѣи болѣаре, и завѣдоха ю оу црѣква и рекоха на
сѣщенниците. нѣе прѣемаме тѣзы блѣдница да бѣде хрѣтианка. и онѣа
сѣщенници крѣтише ю. и пакъ ю | поеха онѣа болѣаре ѿ црѣквата и за- 131
ведоха ю ѿ домъ нѣиинъ, и възнесѣоха се ѿ нѣа и всѣе се не видѣха.
а съсѣдете на видѣть какъ е крѣтена и попитаха ю. кои ти бы крѣтѣиць.
и тѣа не знаѣше кой бы и чюдѣше се что да рѣ. и поидѣоха съсѣдете
пѣиинѣ на патриѣрхѣа алеѣанѣрѣскаго и рекоха мѣ. вѣко стѣи едѣ коѣ
блѣѣница каже крѣтена сѣмъ, а тѣа крѣтѣица не има. и може ли така да
бѣде. И попита патриѣрхъ сѣщенника. вѣе ли крѣтѣиѣе оназъ кѣрѣва. и ре-
коха онѣа, нѣе, вѣко стѣи. и рѣ патриѣрхъ. и кой бы нѣи крѣтѣиць. и ре-
коха сѣщенниците едѣ кой и едѣ кой болѣаринъ. И призовѣ патриѣрхъ
и онѣа двѣа болѣарина и рѣ иѣ. вѣе ли сте билѣ кѣмове на оназы
блѣдница. и тѣе мѣ рекоха не сме, и не знае̃ кой е билъ. тогѣзы патриѣ-
рхъ много пита и чюдѣи се, и познѣи патриѣрхъ и сѣщенниците, чѣ ѣ
вѣкоа бжѣга рѣбота. и зовахѣ оназы мома и испѣтаха ю и рекоха иѣи.
знаѣшѣ ли нѣкое добро да сѣи сторыла. и тѣа иѣ рѣ. еднѣа грѣшница есѣмъ
и коѣ могу добро да сторю. и съсѣ много испѣтанѣе едѣа казѣ какъ ѣ
сторыла толѣкова мѣтина съсѣ оногѣва сиромѣахѣа дѣто щѣше да се | обѣси. 132
и ѿ товѣа рѣзмѣха сѣчѣиѣе, чѣ сѣ билѣ агглы бжѣи михаиль и гавріиль.
И послѣ малѣко бы живѣа онази двѣа, и прѣстѣви се. и агглы бжѣи
прѣвѣше дѣиѣ иѣе.

Тѣа дѣмы и тѣа чюдеса, дѣто прѣказахѣме блѣвѣи хрѣтианѣ, товѣа
сѣчѣкото сѣ сътвориѣе архгглы что тѣи дѣска прѣзѣнѣваме. имѣи едѣнакѣ
много чюдеса что сѣ сътвориѣе агглы бжѣи. амы доста е на̃ толѣкова

дите по мое повелѣніе и моя заповѣдь послушайте и стѣорите, дамъ ва^{мъ} и азъ дѣжѣ въ врѣме свое и земліата да вы даде плодъ свой и овоцѣ полско рожба да вы даде и да надѣте хлѣбъ ва^{мъ} въ сѣтость и да да^{на} на ва^{мъ}шъ землю миръ, и плѣнство и войска да не прѣмине прѣзъ ваша земля. и азъ да поглѣда^{мъ} ва^{мъ} и да вы | блѣвлю, и да похѣдоу зъ ва^{мъ}, ва^{мъ} 135 да бѣде бѣ^{мъ}, и вы да бѣдете мой людіе. Ако ли не послушате мене, и не ходите по мой пѣ^{мъ} и моя заповѣдь не дрѣжите и повелѣніе мое то ва не чѣните, и азъ така да сѣтвори ва^{мъ} да наведѣ на ва^{мъ} сѣхотѣ, и да сѣете залѣдо сѣмето ваше и да изедѣтъ ва^{мъ}шата стока ва^{мъ}шита злѣ мѣлници прѣзъ ва^{мъ}. и да си ѿврѣна лицето мое ѿ ва^{мъ}. и да вы пожѣнать ненавистници ва^{мъ}ши, и да паднете прѣзъ ва^{мъ}шита врагове и да сѣтрыа сѣсѣ досажѣніе ва^{мъ}шата грѣдѣня и да оставлю ва^{мъ} нѣто да е като желѣзно, и земліата като мѣнаа, и трѣдъ ва^{мъ}шъ что се трѣдыте да вы бѣде залѣдо, и земліата да вы не даде сѣмето и дрѣвѣ полско да вы не даде плодъ свой. и да цѣста на ва^{мъ} звѣрѣе землѣскѣ и да понадѣтъ ва^{мъ}ш добѣтъкъ и да бѣде^{тъ} земля ва^{мъ}ша цѣста и дворѣве ва^{мъ}ши да бѣде^{тъ} цѣсты, и като ходите вые камѣто менѣ настранѣ, и азъ да по іде кѣмто ва^{мъ}ш сѣсѣ лѣтость настранѣ. Така каже гѣ бѣ стѣи илѣевъ. Чѣсте ли какъ зарѣчѣ бѣ стра^шне. ами вые слышаме на сѣкѣи дѣнь, дѣто зчи нѣа стѣое еѣлѣе, а вые не слышаме, ни на змѣтѣ си то ва полага^{мъ}е и не радѣ да бѣде^{тъ} | кѣмто бѣа. и не прѣема^{мъ}е ка^{мъ} 136 зчѣтъ нѣа кнѣгыте црѣковны и какъ ны апѣлыте зарѣчать да сѣ не опѣваме, каже и павѣль апѣль зарадѣ то ва сѣ не опѣвайте ѿ ви^{но}. дѣто зъ нѣго блѣзъ. и па^{мъ} каже и то ва да знаѣте брѣтѣе, отѣ нѣи кѣрѣвы, нѣи прѣкѣрѣвы, нѣи пѣаници, нѣи прѣсѣмѣлѣци, нѣи досѣдѣици, нѣи завѣстѣици, нѣи насѣлѣици, нѣи несправѣдѣици, нѣи клеветѣици, нѣи маѣю что чѣни^ю црѣство бжѣе не могѣ^{тъ} да насѣлѣда^{тъ}. то ва сѣчѣко чѣое^{тъ} на сѣкѣи дѣнь, ами не дрѣжи^{тъ}, ами па^{мъ} на прѣвата ны злѣ рѣбота течѣ^{тъ} и чѣны^{тъ}. И сѣбѣва сѣ на нѣа оназы дѣма дѣто рѣ пѣтрѣ апѣль. като пѣсѣ кога сѣ изблѣова и па^{мъ} сѣ обрѣне на своѣ блѣвотѣина и лѣже ю. така и вые видѣ^{тъ} нѣкого чѣ чѣны злѣ и безакѣнство. а вые сѣ гнѣсѣ^{тъ} ѿ нѣого. а вые па^{мъ} поурѣ чѣны^{тъ} то ва злѣ. И дѣма^{тъ} едѣны члѣци. отѣ ако сѣ опѣе, что чѣвию злѣ и коѣ грѣшѣ има зѣтова. и па^{мъ}чѣ сѣчѣкѣ така дѣмѣть. ами кнѣгыте црѣковны ина^{къ} зарѣчѣтъ. да сѣ не опѣваме ка^{жѣ}. за^{чѣ}то е пѣанствѣто маѣка и корѣнь на сѣчѣкѣ грѣхѣве, и злѣмѣ члѣкѣ и добромѣ, и нѣкои члѣкѣ не имѣ добрѣ разѣ на пѣанствѣто. догдѣ не стѣры злѣ, или подѣма злѣ рѣшѣ. и множицѣ видѣме пѣаници, | чѣ 137 дѣма^{тъ} безпѣтно, а нѣи имѣ сѣ прѣсѣмѣваме а на урѣшѣ и вые сѣ опѣе. и на^{мъ} сѣ прѣсѣмѣвать дрѣзы, и нѣи тѣкѣмо чѣужѣи людіе, ами и своѣ, заедно и женѣта тоговѣ и дѣцѣта мѣ гнѣсѣ^{тъ} сѣ ѿ нѣого. и момѣците мѣ

почѣсть не чѣна^ѣ ни сра^ѣ има^ѣ ѿ него. и нѣ тѣм^о сѣрома^ѣ чинѣ това,
 амы и богаты. и коѣ полѣза има ѿ това послѣѣ. ничто дрѣго тѣм^о сра^ѣ
 и грѣхъ и ѡмраза. и множищѣ, да вѣрѣвате, и чѣта дохожѣат^ѣ и лижѣ^ѣ
 пинаго по устата, а той се не усеца, ни знаѣ; ако и гѣсть некоѣ
 дойде, а той не знаѣ ка^ѣ да го погостѣ или да подзма със^ѣ него. макаръ
 и свой нѣкои да мѣ бѣда, а той го ѡмрази. и еднакъ что чинѣ пѣанъ
 злѣ дето не поѣобае ни да дѣмаме ни да пишемѣ. Амы зарадѣ това бѣвенѣи
 хрѣтианѣ, коѣкото можемѣ да ѡсѣчѣѣ ѿ сѣбе много ѣстѣе и пѣтѣе, и доста
 ѣ на^ѣ да испѣѣ коѣкото оумѣ да си не порѣбы^ѣ и да знаѣ что чинѣ.
 и ако те насыли нѣкои да пѣешь много, не послѣжай его макаръ свой
 или сиѣеннѣ или вѣка или и дхѣовны твои ѡцѣ, а ты ника^ѣ не послѣжай
 его, да пѣешь безъ мѣра, ако сѣ и разгнѣвы на тебѣ. амы на згрѣѣ ще да
 138 го е сра^ѣ ѿ тебѣ, и да ты захвалѣа и да ти се | чѣодѣ, зацо чинишь
 вѣлѣа бѣжѣа нежелѣ това. И бѣ что ни е спѣобылъ та сме дочѣкале
 цѣешнѣ дѣнь. той и да спѣобы нѣа на црѣство нѣновѣ, отѣ томѣ поѣобае
 сѣчѣка слава и чѣсть и поклоуѣ до вѣка аминѣ.

Мѣца тоѣо гѣ.

Иже въ стѣѣ ѡца нашего ѡанна златоустаѣо

патрѣарха при града сѣ. Чрѣвлѣенниче златѣи устнама ѡаннь
 оставѣ на^ѣ кнѣгы като дрѣгѣи устѣа. въ гѣ. мѣлкнѣха златѣи
 устѣа. ѡчѣ блѣвы: за молитѣ стѣѣ.

Сѣи великѣи ѡаннь что е свѣтилнѣи^ѣ, и оучитель и просвѣтилъ ѣ
 по сѣчѣки свѣтъ. бѣше ѿ антѣѡхѣа грѣа ѿ болѣарѣскии рѣдѣ, сѣнь се-
 кѣндѣ воевѣѣ, и маѣка мѣ анѣѡса. и тоѣазѣ бѣше антѣѡхѣискии патрѣ-
 архѣ мелѣтѣе. и той крѣти ѡанна прѣвѣень и послѣдѣ крѣти п ѡца мѣ
 секѣндѣа и маѣка мѣ анѣѡса. зацо бѣхѣ ѿ прѣвѣень некрѣтени. и бѣ на
 оставѣи такѣвомѣзи свѣтилникѣи црѣковномѣ и зчителю да сѣ лишѣтъ нѣѣговѣи
 родителе ѿ хрѣтианѣска вѣра, амы гѣ настави бѣи п крѣтиха се. и даѣѣ
 го бѣца мѣ да се учи на кнѣга. и прѣставѣи съсѣ нѣго слѣзѣи да мѣ слѣ-
 139 гѣватѣ, | а той да изди на конѣ, а ѡаннь това не щѣше, ни слѣзѣи ни
 конѣ. амы хоѣше смѣрено и поѣканѣше се на зчѣвѣе, и злѣзе ѣ нѣѣго
 прѣмѣдрѣсть бѣжѣа и дхѣ стѣи вѣсели се въ срѣцето негово. И бѣше мѣ
 зчителѣ дето го зчѣашѣ на кнѣга ливѣанъ философѣи и драгѣанъ. И коѣа се
 прѣѣлетѣви ѡцѣ мѣи оставѣи маѣка си ѣ двѣрѣвѣте бѣацѣи си, а тоѣи
 пойдѣ въ поина да зчи еднакъ философѣа. и тамѣо назчи сѣчѣко до край,

законъ хрѣтиански и кнѣги бжѣтвныя изоучи добръ и аоннѣа философа
препрѣ и наставѣ го и бы хрѣтианинъ, и крѣтѣ се, и аоннѣского бѣга
строиши и црквицето и расѣпа и сичките и бѣгове потѣпка, и сичките
люде аоннѣски приведе на крѣщеніе, и тогѣзи се вѣрна въ антѣохію при
манка ем и щѣне да прѣиме иночѣское житіе, да стѣне калѣерь, а майка
мѣ го взѣ за дѣсны рѣкѣ и выведе го вътрѣ гдѣто си спѣ, и сѣднѣ на
одрь гдѣто бѣше го родѣла и расѣлака се, и слѣзы много ѣ тѣчаахѣ
изъ очите, и рѣ мѣ о чѣдо, азъ за много искѣхѣ да се радѣмъ оцѣ
твоемъ, ами бѣ така даде да си тѣ сирѣче по нѣговата смъртъ
и азъ вдовица, ами паѣ не бы менѣ ни едно зло изѣ нѣкоа | нѣвола, 140
да повтарѣмъ за дрѣгѣго мѣжа, ами сѣдѣ како зъ еднѣ бара и похѣ-
лена вдовица, и прѣтрыпѣ съсѣ бжѣе повелѣніе тѣмъ ради тебѣ, да
тѣ твоѣ лице не потѣпѣе, ами да те често глѣдѣ, зацѣо тѣ е прилѣчнѣ
образѣтѣ ти на оцѣа твоего, и оутѣшавамъ се съсѣ тебѣ чѣдо мое, и за-
радѣ тебѣ прѣтѣгли вдовицѣка нѣвола, и что мѣ е нѣчто много трѣ-
бѣвало, азѣ сѣмъ прѣтрыпѣла и знаила сичкото бацѣно ты имѣніе цѣло,
да си и тѣ стѣришь съсѣ нѣго что ты трѣбѣва и что щѣшь, и менѣ
кога оу зѣмѣната погребѣшь, тогѣзи что си намислѣлъ, а тѣ чинѣ каѣ
щѣшь. И слѣша іоаннь мѣбѣата и дѣмѣата на своѣа манка и сѣдѣ при
нѣѣа до гдѣ се и прѣстѣавѣ, и погребѣ ю самъ си съсѣ своѣи рѣцѣ, и то-
гѣзи азѣ бацѣното си имѣніе и своѣето си и разѣде сичкото по сѣро-
мѣси и по сѣротѣи и слѣгѣи и рѣбѣ простѣи и расѣсты, а тѣи бѣде ѣ
монастѣрь и пострѣе се и ставѣ иноѣ сѣмъ рѣ калѣерь, и начѣ ѣ тогѣзи
чѣдѣса да чинѣ. И нѣмѣ въ истинѣ да рѣмъ за нѣгова манка, бжѣеннѣ
си тѣ ѣ сичкѣите жѣны дѣто сѣи такѣози дѣтѣ родѣла, и бжѣжѣи сѣи
твоѣ чисто, зацѣо си мѣжѣьскѣи прѣтрыпѣла и билѣ си вдовица и жѣна
истина, отѣ жѣна добѣра и по смъртъ | мѣжѣзѣтого си мѣжѣе да се сѣи си. 141
ами и вѣне жѣны чѣюте какѣ излѣзы ѣ добро дрѣво добѣрь плодѣ, така
и вѣне оставѣте се ѣ злѣто вѣше и непрѣстанно мѣѣте бѣа, като манка
іоаннова.

И въ тѣиѣзи граѣ антѣохіи сѣрѣстѣи бѣше монастѣрь, дѣто се бжѣеннѣи
іоаннь злаустѣп пострѣже, и оу тѣиѣзи монастѣрь бѣше нѣкоп калѣерь,
имѣтомѣ исѣхѣа, ѣ мѣсто сѣиѣнѣско и тѣврѣе оstarѣлъ, и мѣого годѣниѣ
постѣше се тамо зъ монастѣрь и приѣлъ бѣше ѣ бѣа дарѣ, та бѣше про-
зорѣливъ и размѣвашѣ сѣѣымъ на сѣиѣето что е. И бжѣеннѣи іоаннь
подражѣ мѣ да се и тѣи на такѣѣзи поѣи и на вѣзѣрѣжанѣте, и въ стѣна
пѣнѣ бжѣеннѣи сѣи чинѣше и мѣѣвашѣ се бжѣи исѣхѣа стѣрѣцѣ, и іоаннь се
мѣѣвашѣ бжѣи самъ си на дрѣгѣа кѣлѣа, и видѣ исѣхѣа едно чѣдо, като чѣ

дондохъ двѣ мѣжѣ красны тврѣдѣ и облѣчени въ одежда бжїа оспѣнна.
и злѣзоха прїи іоанна, гдѣто се мѣаше, и єдно҃го видѣ чѣ дръжїи въ
рѣцѣте си свѣта хѣртїа написана, а дръгы҃го видѣ чѣ дръжїи клѣучь.
И катѣ гы видѣ іоаннь збоа се и засрами ѿ се и прїтече и поклонїи
142 имъ се до землїа. и оуїа го вдигнѣха и рекоха мѣ. надѣи се на бѣ
и не бой се. и рѣе ѿ стѣи іоаннь. кои сте вые | гпѣдіе мой, що съ стѣ
погрѣдїле да дойдете до мене на вашего рѣба. и оуїа мѣ рекоха, не
бои се мѣжѣ что желѣашь бѣа, дето е изволиль дхъ стѣи и арѣк'саль
да животѣва з тебѣ ради твоата дшѣа чїстѣа. И сегѣ сме нїѣ пѣстены
до тебѣ и ѿ велика҃го оучїтеля спѣа хѣа да ты кажѣ радѣсть голѣма,
дето щѣшь да бѣдѣшь на сїчкїте црѣквы бжїїи зчїтель. и прострѣ си
прѣвїнѣать рѣката и даде мѣ свїтѣта хѣртїа написаннаа и рѣе мѣ. да
прїемѣшь тоїзы свїтѣакъ ѿ моѣ рѣка, и азъ есмѣ іоаннь что лѣгвѣѣ
на прѣсыте гнѣы на таїната вѣра и ѿ тамо начѣр'поѣ, что е бжѣтвнаа
кап'ка и зѣ да дѣмаѣ. въ начѣло бѣ слѣво. Амїи и тебѣ даде сегѣ ви-
дѣнїе да знѣашь что е истїна дето щѣшь да крѣмїшь сїчкїте лѣудїе
сѣсѣ твоїте зстѣа сѣсѣ наденїе дето незагнѣзва на вѣчны свѣѣ. и да
зачѣлишь оустѣта ерѣтїчѣскыи и идѣл'скыи, дето дѣмаѣ безакѣнны рѣчы на
спѣа нашего іуѣ хѣа. И така сы прострѣ паѣ и дръггыѣать рѣката и даде
мѣ дето дръжѣаше въ рѣцѣхъ своїи клѣучевѣте и рѣе мѣ, да прїеме това,
а азъ есмѣ пѣтръ что сѣмъ тѣплъ сѣсѣ вѣрата и испѣвѣдаѣ на сїчкы
143 свѣѣтѣ спѣса хѣа какъ ѣ истїннѣи бѣѣ, и зарадїи това | прїѣхѣхъ клѣучевѣ на
нѣгова стѣаа црѣква. И ко҃гѣто щѣшь да ѿвѣжѣшь да бѣде ѿвѣзаѣ. И прѣ-
клонїи си пакѣ колѣнѣѣте блѣженнѣи іоаннь и поклонїи имъ се до землѣю
и рѣе. катѣ сѣмъ азъ єдинѣ грѣшнѣкѣ з гѣа бѣа и ѿ сїчкы члѣци наї-
грѣшенѣи и какѣ щѣа азъ това да зѣма на себѣ си, дето не смѣю за него
да подѣмаѣ, а камо лѣи такѣвїзы велїкы дѣровѣ да прїема, и не мѣгѣ
това и спрѣавы. И тѣе го пакѣ зѣха за дѣсна рѣка и рекоха мѣ. станїи
на нѣзѣѣте си не бои се и крѣпїи се и сторїи това что ты повелѣхѣме
и не дѣи потай что ты е дадено дѣрѣѣ ѿ бѣа да сѣ зтврѣдѣѣтѣ нѣговїте
лѣудїе сѣсѣ твоѣа нацѣка, дето сїи е зарадїи тѣѣ крѣвь своѣа излїѣаль да гы
спѣе ѿ прѣлѣсть. амїи и тѣи дѣмаи и недѣи се зсѣмнѣ, и вѣспоменѣи гѣа
что е рѣкѣль. не бой се ѿ мал'кѣто моѣ стѣадо. и тѣѣ арѣк'са и изволи
да даде ваѣ црѣтво. И тѣи сѣе не бои дето е арѣк'саль ѿцѣѣ нашѣи и бл҃го-
изволиль сѣсѣ тебѣ да оспѣи многѣо дшѣи на твоѣ знѣанѣе да гы прї-
ведѣшь. И щѣшь многѣо бѣды да потѣлїишь и грїжи радѣ дшѣевнаа
прѣвѣда, амїи трыпїи катѣ добрѣ пѣстїрь, дето щѣшь зарадїи това трыпѣнїе
црѣтво да прїїемѣшь. и това тѣе рѣкоха и блѣвнѣа мѣ челѣто, и сїчкыте

сѣтавы. | и цѣловаха го и ѿидоха си. И това чюдо исихѣа прозорливи 144
 видѣ като стоаше на мѣба. А іоаннь пріе з себѣ си дхъ стѣи. и то-
 гази започѣ да зчи за вера бжїа и непрѣстаниваше прѣзъ сичкы днѣи
 и зчае. И бѣше на това врѣме на антїохїю флавїанъ патріархъ на-
 скоръ прѣель бѣше прѣстоль и хѣдѣше з црква на сѣкаа нѣщъ и дрьжаше
 бдѣніе и мѣнаше се бж. и навѣ мѣ се аггль гнѣ и рѣ мѣ. да станемъ
 зтрѣ и да пойдешъ въ монастырь, дето е тамо избрѣанъ ѿ бѣа іоаннь,
 и него да поставишь сщѣнника, зацо тои ще много людіе да остѣи.
 и на нѣгово видѣніе что е видѣль и размѣль тѣ ще сичкыте да при-
 ведѣ на размѣ истинныи. зацо е и тои равнѣ със аплѣте и избра ѿ
 ѿ бѣа. и азъ есѣмъ пѣстенъ ѿ бѣа до него да мѣ кажъ това да се не
 ѿдѣли ѿ тебѣ амѣ да тѣ послѣша и да сторѣ сичко, что щѣшь тѣ да
 мѣ рѣшь. и бѣше іоаннь з тоизи чѣа ѿхожѣаше з келїата си да се
 мѣи бѣ, като си чинѣше. и напрасно навѣ мѣ се аггль гнѣ въ одѣжѣа
 бѣла. и като го видѣ іоаннь заплаши се тврѣдѣ и паднѣ на землю и
 растрепѣра се. и аггль его вдѣгна и рѣ мѣ. станѣ не бои се. И | іоаннь 145
 мѣ рѣ, кой си тѣ бѣе дето ме твоѣ погледѣ тврѣде заплаши. и тоѣ мѣ
 рѣ. азъ есѣмъ аггль гнѣ, пѣстенъ ѿ бѣа да кажъ тебѣ мѣтъ бжїа, дето
 щѣшь да прїимѣшь сегѣ. и рѣ іоаннь. мѣю тѣ се, гпдїне моѣ да ме
 не сторѣишь да се ѿлчѣ ѿ тоизи чинѣ аггльскыи и ѿ дръжїна и ѿ
 братїа моѣ. и рѣ мѣ на аггль. моѣсеа ще да тѣ даде фараѣнъ бѣ и
 тоѣ помѣщъ за тебѣ да сторѣ. и това рѣ аггль и ѿидѣ ѿ него. и кога
 бѣи зтро та се развѣдѣли и казоваше іоаннь видѣніето, и довѣсаха
 сщѣнници флавїановы и казахѣ какъ идѣ патріархъ на монастырь.
 и блжѣннѣ іоаннь съ сичкы братїа излѣзе изъ монастырь и посрѣщнѣха
 патріархѣа и поклонѣха мѣ се. и злѣзоха з манастирь, и погледна
 патріархъ на блжѣннаго іоана и рѣ мѣ. миръ тебѣ дето сѣ любишь
 днѣата и телѣто дето тѣ е подражѣло да сѣ като стѣи аплѣ, стани и
 ела със на да сторѣмъ вола бжїа за тебѣ. и въведоха блжѣннаго іоанна
 да го поставѣтъ сщѣнника. и сторѣ се чюдо велико. з тоа чѣа прѣкло-
 нѣха главѣта и положи сѣ патріархъ рѣката и начѣ да чѣтѣ мѣтва 146
 рѣкоположенна. и ѿ невидѣмо навѣ се бѣль голѣбъ на главѣта бжѣннаго
 іоанна. и като видѣ патріархъ това и сичкыте что бѣха със нѣго,
 заплашиха се и чюдѣиха се за длѣгъ чѣа. и проказа се това чюдо по
 сичкыи граѣ. и прѣбы іоаннь оу црква антїохїиска двѣ годинѣ. И раз-
 бра се за нѣго до цѣра аркадіа, тогази что црѣвѣванѣ з црѣи грѣа. и з
 това врѣме прѣстави се нектарїе патріархъ црѣградскыи. И наговорѣ
 сторѣ цѣрь и пѣсти повелѣніе за сичкы патриархѣи да дойдѣтъ оу црѣи

градъ, да наѣхѣтъ и да избѣрутъ кого да поставѣтъ патріарха на мѣсто
 оногѡа что се прѣстави. И вдигнѣха се тогѣзи сичкѣи патріарси ѿ
 прѣсѣдѣте свой и доидоха въ црѣи граа. ѿ римь инокентіе патріархъ
 доведе съ себѣ си нѣкоего мѣжа речѣвита, фотіа иметомъ, дето мыслѣше
 да го намѣстѣи на црѣи граа на столъ патріаршескѣи. и ѿ ефѣсъ зевеліи
 патріархъ доведе съ себѣ си нѣкоего инока александра учѣтелѣа и кнѣж-
 ника. и ѿ іерлѣмъ макаріе патріархъ доведе сисѡа архидіакона. и ѿ
 александра оеофілъ патріархъ доведе сідора постника, дето бѣше мѣ се
 147 нѣкогы общѣалъ да мѣ даде прѣстолъ | царогрѣаскѣи. И ѿ антїохїа
 флавіанъ патріархъ взе съ себѣ си іоанна злобѣустаго. и като бѣше
 повелѣлъ црѣи сичкѣи се патріарси събраха и бѣтидоха съсѣ царѣа наедно
 оу црѣква стѣа софїа. и ѿ сичкѣите мѣждо тѣхъ сїаеше іоаннь като
 слнѣце на тѣмнѡ мѣсто и нѣго избѣра сичкѣи съборъ да го поставѣтъ
 патріарха и оеофілъ патріархъ александрѣскѣи много хѣлы извѣсе на
 іоанна, зацо годѣше да намѣстѣи сідора на патріаршество. и послѣхъ
 напѣсѣа така. ако остѣите іоанна да е патріархъ, знѣите тои до краи не ще
 да бѣде вамъ патріархъ. И онѣзи съборъ по правѣло испѣтаха ѿ краи
 жїиетѡ бѣженномъ іоаннѣи и наидоха го какъ е ѿ бѣа дарованъ и
 исплнѣнъ съсѣ бжѣвно учѣнїе и чюднѡ чинѣи бѣ съсѣ нѣго. и тогѡ по-
 ставѣха. и сторѣи се чюдѡ прѣславнѡ. кога възлѡжѣха рѣцѣ на нѣго да
 го херотѡнїсать, исплнѣи се сичкѣи олѣтаръ съсѣ мѣрѣзмѣа хѣбава и
 бѣгѡзѣаеше сичка црѣква. и остѣше го по закънѣи и поставѣише го на
 прѣстолъ іоаннѣи бжѣослѡвѣи. и ѿ тогѣзи течѣаше потокъ ѿ неговѣи зстѣ
 148 зчѣнїе като златѡ очїстѣно. и заради това нѣгово чїстѡе и позлатѣно
 учѣнїе, что мѣ идѣше изъ зстѣа дхъ стѣи и за това го нарѣкоха стѣи
 златѡустъ.

За жїтїе стѣи іоаннѣи злобѣустѣи съписано ѿ оеѡбра три-
 хїйскѣиго.

Възлюблѣннѣи, нѣ е лѣжа что рѣкъ бѣ съсѣ двѣхъ прѣрѣхъ зстѣа.
 много е скрѣбъ на правѣднѣи людеи и пакъ кѣже смѣрава грѣшнѣи члѣкъ
 правѣднаго члѣка. бжѣнъ мѣждо детѡ трыпѣи пакѡсты.

И бжѣнъ іоаннь злобѣустѣи детѡ сѣдѣи на прѣстолѣи и бы велѣкъ
 съсѣ позчѣнїе и прѣдобръ. зацо правѣднѡ дѣмаше и обличѣаваше коиѡ
 е немлѣтивъ и не знае бѣа. И за тѣа нѣговѣи правѣднѣи дѣмѣи, детѡ не
 знаше по лицѣи и по вола члѣка, амы право обличѣаше злѡтѡ члѣка, та
 го ненавѣтѣше црѣца евдѡѣїа. а дѣаволь нѣкога не прѣстанѣва амы на-
 нѣга завѣсть на члѣка. и така и сторѣи. Цѣрица евдѡѣїа слѣчѣи се нѣеи

нѣкогы и поиде оу лозіе црѣскы. и бѣше дръго лозіе бѣлизе при товѣ
 црѣвото на нѣкоа женѣ вдовица. и ходѣше црѣца изъ лозіето, и злѣзе
 и на онѣзы вдовица лозіето и бѣкасна грѣзь и изѣде го, зацо не знааше
 че е чюждо, ами сѣкаше че е и това царѣво. и като разбѣра че е
 чюждо, а тѣа рѣ. не знаа^х че е чюждо и злѣзо^х, ами ѿ сегѣ | нѣкои да 149
 не метѣха на нѣго, зацо азъ иадѣ^х ѿ нѣго, дръгыи вѣки да не злѣзе
 тѣка, а то намѣсто товѣ лозіе дръго да да^х на онѣзы вдовица, погълѣмо
 и подобро. а онѣзы вдовица не щѣше да земе дръго, ами си ише своето.
 и поиде на іоанна патріарха да мѣ се млѣи да рѣ царѣци да ѣ врѣне
 лозіето. И поиде іоаннъ на црѣца и рѣ еп. помлѣзваи тѣзы вдовица и
 даи лозіето нѣино. и црѣца рѣ. законъ ѣ црѣскы, где злѣзе црѣ в лозіе
 и иадѣ ѿ нѣго дръгыи вѣки да не метѣха на него, ами црѣ, и заради
 нѣго да земе дръго какъво ще. а вдовицата сы не оставѣше лозіето, ами
 ходѣше на патріарха и млѣше мѣ се и трѣдѣше го да ходи на црѣца
 давно и даѣ лозіето. и досажѣше іоаннъ царѣци като чѣсто ходѣше.
 и когѣ със^х молѣба когѣ и кѣраше ю срьдито. и не можеше да ѿнѣме
 лозіето ѿ нѣа. и въ едѣнъ днѣ ѿхожѣаше іоаннъ на царѣца заради
 лозіето. а црѣца повелѣ на слѣгыте си, да затворѣть вратѣта да не злѣзе
 іоаннъ да и досажда за товѣ лозіе. И іоаннъ така стѣри. и позова
 еднѣго ѿ црѣковните епѣсѣнници и рѣ мѣ, когѣ доиде царѣца евдоѣа
 въ црѣковъ и когѣто ще да злѣзе а ты затвори | црѣковныта вратѣ прѣб 150
 нѣа и рѣчи. іоаннъ патріархъ така мѣ повелѣ. и стѣри така онѣзы
 епѣсѣнникы. и ѿ тогѣзы порѣсте поголѣмъ гнѣвъ мѣжду царѣца и іоанна.
 И въ тѣа днѣи бѣше оеофѣль патріархъ алезанѣскыи изѣлъ много мо-
 настире. и калоере избѣлъ и сѣдора презвѣтера пѣзна. и стѣраше се
 ѿ еѣпѣгскы със^х поповѣ и дѣаконе на чѣтъ до кѣ и ѿстѣнѣха ѿ нѣго.
 и написѣха кнѣга за нѣго и проводѣха до римъ на инокенѣтѣа пѣны
 римскаго да го промѣни. и прѣе кнѣгыте инокенѣтѣи патріархъ и прочѣте
 гы. и написѣа послѣнѣе и проводи го до алезанѣрѣю. и бѣше написѣа
 така. инокенѣтѣе прѣвопрѣстѣолѣникъ великаго рима, пѣниъ оеофѣлы брѣтѣ.
 разбѣра^х за тебѣ что си стѣорѣлъ недѣстоѣино и мѣчилъ си епѣсѣнници, а не
 по законъ сѣдинѣи ни по правѣло ходѣишь црѣковно, ами ако щѣишь
 оуправѣи се скѣро и оставѣи се ѿ товѣ да бѣишь члѣци, отѣи да се не-
 съберѣтъ сѣчѣкы епѣкне и да те осѣдетъ, зацо несправѣа чѣинишь. И тои
 мѣ написѣа дръга кнѣга така. оеофѣль архѣсѣпѣишь что прѣкъ стѣлъ мѣрѣко
 еѣлѣста, пѣниъ инокенѣтѣю пѣну римскаго. азъ неспрѣстанѣва^х на тѣа
 црѣковныци, ами | ты щѣ тоиши и мѣчи. аколи прѣмѣаишь дѣмѣта на мѣнѣте 151
 врѣагове дѣто мѣ клеветѣаишь. еда нѣ си нѣкакъ сълъ испѣтѣаишь и зацѣто

ме осѣжашь. амѣ азъ еѿлскыи стѡль така прѣдръжъ, и много еѿкпы
 имамъ по мѣне и много и събѣра сѣчкыте да ѡстаѣть ѡ тебѣ. и прѣ
 това повелѣніе иннокѣнтїи папѣ римскы и събрѣ еѿкпы италїйскые да
 извѣржътъ ѡеѡфіла. и написа иннокѣнтїи папѣ римскыи писанїе и про
 води го до црѣи градь иоаннъ патріархъ. и иоаннь прѣе писанїето
 римско и събрѣ еѿкпы и показѣ имъ какъ ѣ извѣрженъ ѡеѡфилъ. и на
 пиѣше и тѣе сѣчкыте за нѣго писанїе, и дадохѣ го аркадію црѣ.
 И писанїето дѣмѣше така. сѣчкы что съ въ италїи блѣгъ бжїа. събрѣ
 се съборъ съсъ велїкыте прѣвопрѣстѡлѣныи. пѣше аркадію црѣ и иоаннъ
 патріархъ, и на сѣчкыте что съ по нѣго, праведъ е това при твоѣ
 црѣтвѣ е. фараѡна моѡсеа не прѣговори, нѣты бжїе лѣдїи съсъ каменїето
 и плїнѣи да гы отеготїи нѣти лѣсть ѡбанѣна что е съсъ прѣстъ бжїи
 оставено да се прѣтївы. И ѡеѡфилъ като онѣа неправедъ чинїи и смѣ-
 152 съва се | на праведна крѣвь да ю пролїва. еѿлскїи стѡль прѣель, а не-
 праведно чїныи и безъ правїло хѡдыи и досѣжда. и зарадїи това събрѣлъ
 се съборъ съсъ еѿкпы егїпѣтскыи и левїтскыи и на александѣрскыи црѣкве
 сщѣеннїцыи и плакаѣхъ за сїдора чѣтнѣго оцѣа и презвїтера, дѣто го е
 мѣчїлъ ѡеѡфилъ съсъ сѣкакѣмъ мѣкы. затовѣ и нїе като имѣе повелѣнїе
 ѡ врѣховнѣго апѣла пѣтра и съсъ нѣеговъ образъ и имѣе негово да го
 стѡрїи да е прѣзнь ѡ пѡчестъ сїи. И црѣ аркадіе като прѣе послѣанїето
 ѡ папѣ римскаго и пѣстїи послѣаннїцыи по сѣчкы еѿкпе да се съберѣтъ
 да осѣдетъ ѡеѡфіла. и ѡеѡфилъ разбѣрѣ что ще да се стѡрїи гнѣвъ на
 нѣго и пѣстїи до црѣца еѿдѡдїа и извѣи хлїнѣи дѣмїи на иоанна. и раз-
 гнѣвїи се црѣца потвѣрдѣ на иоанна. и като идѣха римскыи посѣаницыи
 и наидѣ гы еѿдѡдїа црѣца и затвѡри гы оу тѣмнїцѣ. А дрѣгїте еѿкпе
 доидѡха и събрѣ се съборъ ѡ сѣчкыте патріарсїи. а ѡ римъ не доидѣ
 нїкои, а не звѣахъ че гы е зацрѣла црѣца. а ѡеѡфилъ не дохѡжда,
 а црѣ аркадіа много се разгнѣвѣа и еѿдѡдїа пѣстїи и наидѣ ѡеѡфіла
 153 и дрѣгы еѿкпы. и | наговѡрихѣ се какѣа хлїа да мѣтнѣть на иоанна.
 и налѣчи гы црѣца и ѡеѡфилъ и дадохѣ имъ мїто, злато и сребро много.
 А иоаннь това сѣчкѡ разбѣрѣа и разумѣи и мѣжъскыи се дрѣжахе, и рѣе
 на еѿкпыте. съберѣте се свѣщѣеннїцыи мрѣсны дѣто сте налѣ на трапѣза
 елѣзавѣлїна. и да вы рекъ до когѣ хрѡмы да хѡдите на двѣ змѡве вѣши.
 ако знѣете бѣа идѣте слѣвъ нѣего, ако е вѣшь бѣ, и да изблѣвѣте елѣза-
 вѣлїната трапѣза. И чѣюхѣ тѣзи рѣвъ еѿкпыте и казѣхѣ црѣ за црѣца
 еѿдѡдїа, какъ ю прекѣрѣзва иоаннь на елѣзавѣла. и за тѣзи рѣвъ тѣа обрѣ-
 нахѣ крївдѣта на иоанна, дѣто щѣхѣ да извѣржѣтъ ѡеѡфіла, а тѣе прѣ-
 мѣтнѣхѣа и налїсахѣа да испѣдѣть иоанна. и метнѣхѣа рѣе на нѣго, оти

дин бѣше дошѣль з цѣри грѣа' епифаніе архіеѣпѣкъ кѣпрѣскыи. и цѣрица
 го зовѣ и мѣи мѣ се. да пише и той да испѣдѣтъ іоанна. и епифаніе
 рѣ. ако и сичѣкыте пишѣтъ, амѣ епифаніе не пишѣтъ. и проводи писаніе
 іоанн' до епифаніа. рѣ. плѣ и тѣ дойдѣ на испѣдавето моѣ. и епифаніе
 ѿнѣсѣ и рече. Стрѣтотрѣи'че, трѣи опачѣиите да надѣлѣеши. И испѣдѣха
 на сила іоанна и грабѣха го и затѣчиха го з морѣто. а народѣ сичѣкы
 з цѣри грѣа' расплѣаха се. и стѣри се мѣва голѣма, зацо лѣблѣахѣ
 іоанна. и врѣаха го пакѣ назѣды. и малѣко врѣме бы и направи свѣ-
 тоѣа црѣа кѣнище идоѣско. и напѣса іоаннь на нѣа, какѣ се продѣада
 бѣсѣва и пакѣ се размѣтѣова и ище главѣа іоаннова. И за тѣа дѣмы
 пакѣ се разгнѣва црѣа потврѣдѣ и стѣри по гѣлѣмѣ съборѣ и двигна
 антѣохови сѣнове и акакіевы и црѣа самого на стѣри та го разгнѣвѣи.
 И испѣди хѣбѣве іоанна. тогѣзы излѣзе плѣмень ѿ олѣтѣра и изгори
 157 црѣквата и полѣтѣте. | И промѣна плѣмень мѣждѣ полѣтѣте и изгори
 великѣа полѣта. идѣто се з нѣа болѣрете събѣрахѣ. бѣ тоѣа знаменіе
 стѣри да познають че е ѿ свѣише. а тѣе па' рекохѣ. слѣгы іоанновы за-
 палиха црѣквата. а іоанна затѣчина въ кѣкѣсѣ и тамѣ се сичѣкы покѣ-
 лѣахѣ на кѣмири и на идоѣскы бѣгове. и іоаннь сичѣкыте лѣдѣе тамѣ
 обрѣна на вѣра хрѣтѣан'скаа. и едного бѣлѣаго и. годинѣ а той го ис-
 цѣли. И разбѣра тоѣа инокѣн'тѣе папа рим'скыи и напѣса кнѣга съсѣ црѣа
 анѣорѣа на црѣи грѣа до аркадіа црѣа и рѣ. зарадѣ тоѣа тоиы гнѣвѣ бжѣи
 слѣзе на тоѣи грѣа' и на сичѣкы на, зацо безѣакононо стѣрихѣте іоанна,
 амѣ да повѣлиши да се съборѣ съборѣ въ солѣнѣ. и црѣа еѣдоѣзіа тоѣа
 разбѣра и постѣви стражіе на сѣкыи нѣтъ что иде ѿ рим'. и нѣкому не
 даѣаща да злѣзе у црѣи грѣа'. амѣ сичѣкыте избѣаваше. и па' пѣстѣи ино-
 кѣн'тѣе сѣ епѣкыи. и стражіете гы поѣха съсѣ злѣ и вратѣха гы назѣдѣ.

А бѣжѣнныи іоаннь кѣто бѣше въ кѣкѣсѣ затѣченѣ разбѣра за нѣ-
 кого кѣрѣака епѣпа, детѣ и той бѣлъ испѣденѣ и напѣсѣ мѣ послѣніе да
 158 го зѣиши и нѣса така. Принесѣи ми да почырѣзѣ ѿ твоѣта | жалѣсть и да
 развѣла облѣкъ на твоѣ мѣсль, что е тоѣа зацѣто скрѣбѣиши и тѣжѣи.
 или зацо лѣта зѣма и горѣкыи потѣицѣ црѣквите ирѣбѣло. зѣаю и азѣ тоѣа.
 и нѣкои такѣзы не мѣже да порѣши тѣкѣмо бѣ. амѣ ако щѣеши да ты
 поѣзѣи. обрѣзѣ что потѣглихѣме. морѣто глѣдахѣме ѿ дѣно долѣ разнѣгра се
 и невѣдѣише се нѣ сѣхо нѣ вода. и плѣвѣдите си заплѣтоха рѣцѣте съсѣ
 колѣнете и плѣчѣха и скзѣбѣха се и ѿ зѣма невѣсѣщаха се. и такѣзы се
 на морѣто стѣры. а за црѣквите погзлѣмо се метѣжѣ стѣры. амѣ мѣи
 вѣка гѣа нашего гѣу хѣа, ако се и мѣбжѣи мѣиши не послѣишѣте бѣ, чѣѣван
 се и не малѣдѣиѣствѣванѣи, зацо така има обѣчан чѣколюбѣиѣи бѣ,

дето се прозмѣва за наше сѣсѣніе. Или не бы могли оиѣ трѣе отрици
избавиль да гѣ не змѣнать въ пещь. или когѣ гы хватѣха и завѣдоха
гы въ вар'вар'скую землю и ѿиѣдѣха ѿ банина земля и не знаѣни
бѣхъ нѣкому, ами тогѣзы истиннѣи бѣ ѿ невидимо что щѣ стѣри. и
расточи оу'нь ѿ пещи халдеиcкыя и стѣнь тѣмъ пеща каго цр'ква. и пѣхъ
вѣтрѣ и нарица'хъ сѣч'ка твѣрь нѣнаа | и землянаа и цѣмаха. бѣвите 159
вѣса дѣла гнѣа. виднѣли какъ има' трѣпѣніе праведнѣи. затѣа и бѣ
пѣсты агѣла и прѣлюжѣ оу'нь на роса. и послѣв като видѣ тоѣа чѣдо
цр'ь, что гы мѣчѣше, и обрѣва го бѣ. и писѣ писанѣ по сѣч'ка земля
и рѣ. велѣкъ гѣ бѣ сѣдрѣхъ и мисѣхъ и авѣдениаго. и виѣжъ колѣо за-
рачѣи и рѣ. ако нѣкои подѣма злѣ рѣчь на тѣхъ. до' пѣстовъ да се раз-
вали и раз'грабѣ сѣч'кото нѣстово имѣніе. Ами и тѣ не жали си брѣте
кирѣаче, зацо и менѣ когѣто испѣждаха ѿ цр'и гра'нь, нѣчто не бѣише
ме грѣжа затѣа. ами си дѣмахъ самѣси. ако ме испѣды цѣрица нѣка ме
испѣди, гнѣа е сѣч'ка земля. ако ли ще да ме тѣры оу дѣно морѣто,
има' на пожѣнцѣ юнаа прѣкѣ. ако ли ме тѣры въ ровѣ. има' цѣнѣла прѣка.
ако ли ме със' каменѣ побѣе, има' стѣфана прѣвомѣника. ако ли ще и
глаѣта ми да ѿсѣче, има' юѣннаа крѣтѣла. ако ли ще да ми зѣме имѣ-
нѣто, да зѣмѣ, голѣ излѣзо' ѿ черѣвата мѣчѣни си, голѣ и да ѿидѣ. мене
зѣмѣла аи'ль и каже бѣ сѣ ѿ члѣч'ско лице не срамѣва. и ако бы' на
члѣци зѣмѣла, хѣвъ рабѣ не бы' бѣль. и дѣдѣ ' каже, и дѣмахъ за тебѣ 160
и мѣртѣрисѣ прѣб' цр'е, и не зѣоах' се. ами знаѣу че скрѣбѣнии брѣте
кирѣаче, оти като нѣа испѣдѣха, а тѣе ходѣха по грѣзѣ и голѣмѣха се.
и члѣци им' се боахъ и попи'тахъ и дѣръ и' даѣахъ. ами пѣкъ вѣспо-
менѣи за богѣатаго лѣзара что мѣ се приѣде ѿ болѣарѣството, дето се
облачѣше въ златѣ одежѣи дето и толѣкози прѣб' нѣчто и'хъ жѣзѣвици
и сѣѣ нѣго дѣроносѣци. и гдѣ конѣте мѣ със' златѣ обѣздѣны. гдѣ сѣ-
гыте на цр'ьската трапѣза. не ли е като единѣ разѣбѣнѣкъ занесѣвъ въ
грѣбѣ и дѣгѣта мѣ гола занесѣна ѿ тоѣзы свѣтъ и ѿстѣвена въ оу'нь
негѣсимѣи. и на' вѣспомѣнѣи сирѣмаха лѣзара какъ потѣгли голѣта и сѣа'.
и нели занесѣвъ бы въ лоно авраѣмово. а оу'зы богѣатыи плачѣше и ви-
каше. бѣче авраѣме помѣи ме и пѣсти лѣзара да си намоури краи прѣствѣ
сѣвой да ми зѣстѣди ози'къ, зацо злѣ сѣмъ мѣчень. что оу'ѣа наричѣ авраѣма,
дето нѣ ѣ чинѣль като тои. авраѣмъ сѣкогы завѣзѣвѣше члѣка дома си, а
тои нѣи едномъ нѣ что не дѣде, дето толѣкова имѣніе имѣше, и не по-
даде едномъ сирѣмахъ една трѣха. затѣа и тои не бы достѣе' | една 161
капѣка вода. зацо по' есѣи не сѣа. и дойде жѣтѣа не жѣна. таѣа е бѣ
расмѣтриль. зѣлома мѣка стѣри, а на правѣднѣите поѣоа и трѣтъ дѣрѣиго

да види и да познае кой когѣ е мѣчиль, като каже и соломѣнь. тогѣзи
 рѣ, ще да стане праведникъ със' голѣмо дръзновеніе напореть оногѣзи
 цето го е оскръбиль. и като нѣкои когѣ е зморѣнь ѿ длѣгъ пѣть и про-
 горѣль ѿ пѣкъ и ожидѣль и найде кладен'ць стѣдень. или ѣ огладнѣль,
 и найде з' нѣкого трапѣза че има на вѣа различни гѣз'бы, и не пѣща
 го нѣкои сил'никъ да дойде на трапѣзата, и тврѣде мѣ е осил'но, защо
 мѣ не даваѣ да ѣде като гладива или мѣ не дава да пѣе, като жѣдѣва.
 така е и въ д'нь сѣдний. видѣть злѣте и нечѣстивите праведнѣте как' се
 вѣселѣть. и но могѣть да се приближѣть при он'зы црѣскаа трапѣза като
 и адама бѣ щѣше да го помѣчи и стѣри го да е насрѣща спрѣти рай,
 тамо да рѣботы землата и да глѣда хѣбавото и възлюбленное мѣсто рай-
 ское, дето ѿпаде ѿ него, да има сѣкогы болѣсть на срѣцето си. и ако
 тѣка не можѣ едѣнь дръгнѣ да види и да си бесѣди, ами тамо заедно
 162 щѣ | да бѣде и да си види мѣчителете, что съ нѣа мѣчиле и испѣждале,
 като лазара оногѣзи лѣзара богатѣго и като мѣниците мѣчителете си.
 незаборавнаѣ брѣте дето каже дѣль прѣркъ. ѿ страѣ члѣски да се не
 збоишь, и що те страши не послѣшан. съмѣсли се за вѣка хѣа, какъ ѣ
 гонѣнь еднакъ ѿ пельни, дето дръжи сѣч'кы свѣтъ. това показѣва нѣа,
 да имаме образъ смѣрѣнь и незлѣбивъ, когѣто сме гонѣни. и възпомѣни
 стрѣти сѣсови, колѣко прѣтрьпѣ заради насъ. едѣнъ го нарекоха самарѣ-
 нина и лѣжапрѣрка и бѣсѣ имѣ з' собѣ си и вино пѣе. и заплѣваха
 го и зѣдариха го с' плесница. и наприѣсмѣх' мѣ сѣч'ко чѣннахъ. и кога го
 воѣдѣха онѣа чѣста крѣвопѣици на распѣтѣ, голъ съблѣкоха го и жлѣчь
 го напѣиха. и сѣч'кы зѣченици оставѣха го и бѣгахъ. и непогрѣбенъ ви-
 сѣше до гдѣ не дойдѣ ѿ тѣхъ нѣкои богѣтъ члѣкъ, и испрѣси го да го
 сънеме ѿ крѣта и погрѣбе го. и въскрѣсе трѣтий д'нь. а тѣе наѣ стѣриха
 хѣла. не въскрѣсе, ами го зкрѣдохъ зѣчениците нѣговы. и пакъ възпомѣни
 и апѣлыге, какъ бѣхъ на сѣко мѣсто гонѣни и по градѣвете съ криахъ.
 163 ами и тѣ брѣте да си | не жалѣишь, разбѣраѣ и за незаконныго ар'сакѣа,
 какъ го с' посадила цѣрица на мой прѣстѣль. и много оскръбилъ брѣтѣа.
 и дѣѣствѣнны, защо не щѣть да мѣ пристѣнѣтъ на нѣговы законъ беза-
 конныи. и мѣѣвина змрѣха въ темницѣ ради мене. защо образъ имѣ
 патриѣрѣискѣа, ами е вѣтрѣ дѣаволь и любѣдѣица, като и жена при своѣго
 мѣжа дръгнѣмъ се примѣсѣва. така и той не тѣлеснѣ ами дхѣвнѣ. защо
 при мой живоѣ а той ѿтне прѣстѣль црѣковны. Това тебѣ чѣстыѣ ѿ кѣ-
 кѣсъ дето повѣлѣ црѣца та ме испѣдыха и на пѣть много скрѣбѣ по-
 тѣглыѣ. ами и това ниѣто не тѣчи. И когѣ дойдѣ на кападокѣискаа странъ
 въ тѣврѣ киликѣискѣе, разбѣраха за менѣ и посрѣщ'вѣха ме ликѣве стѣи

Това писа юаннъ златустъ кърпакъ еѣкпз. А той прѣбываше въ
команѣ и тамъ мѣ завидѣха брѣтогѣоци и заведоха го въ арась и много
мѣ зло чинѣха давно бы покорѣ оумрѣлъ. и ходѣше юаннъ при брѣхъ
дето е понѣтско морѣ и навиха мѣ се на пѣть стѣхъ аплы петръ и
юаннъ дето бѣше гы прѣвѣхъ видѣль въ анѣохлѣхъ, и рекоха мѣ раувай
се пастырѣ добрыи. насъ млѣни хвѣ овце и крѣпкъи и зло трыфлѣвыи.
и не сме изстѣны до тебѣ ѿ нашего общѣго вѣксъ га нашего иѣ хѣ
да ты помѣжѣ и да тѣ утѣши ѿ трѣдъ твоихъ, дето тегли ради твоето
чистѣ знаменѣе и защото си обличилъ црѣца дето чинѣ безаконѣство и
подражатѣль станъ юаннъ крѣтлю, ами се дрѣжъ и крѣпи се, твоата мѣзда
велѣка ѣ на црѣтво нѣное и тѣхъ и еще малѣко днѣхъ щѣнь да ѿидѣ къ
ѿ нашemu и щѣшь да ѡбѣдешъ въ покой на црѣтво нѣное, а евдоѣна
сѣсъ чрѣвѣще да кинѣ и иска ще ѿ тебѣ | помѣщъ и не ще да найде 165
и ще да змре съ своите сы раны. и това рекоха и ѿидоха ѿ него. и поиде
юаннъ въ команѣ сѣсъ ѡнѣа войне что го водѣха. и злѣзе юанъ въ
црѣквы стѣго василѣска что е при морѣ понѣтско. и з тѣхъ нѣчь навѣ
мѣ се мѣникъ василѣскъ и рѣ мѣ. да сѣ надѣѣ брѣте юанне згрѣхъ двѣма
щѣ да сме на едно. и па сѣ навѣ мѣникъ василѣскъ и сѣщенникѣтомы на
црѣква и рѣ мѣ. да зготвишь мѣсто брѣте юанне. и науѣрѣ помѣли се
юаннъ на войнѣте да го почѣкатъ тамо за е часове и да посѣдать,
а тѣе не щѣхъ и не послѣзнаха го, ами излѣзоха и плавахъ до лѣ. пирищи.
и пакъ се възврати корабѣтъ назадъ при црѣквата стѣмъ мѣникъ василѣскъ.
ѿ гдѣто бѣха изшлѣе. и тогазы юаннъ поиска си ризите свѣтлы и про-
мѣвыи си сичѣото и на носѣте си дрѣгы сапоги и облѣче се въ ново
и свѣтло. а дрѣгыте що ѡстаха сичѣото раздѣде тамо з корабѣ. что бѣха
людѣе. и причести се стѣхъ танъ хѣа бѣа, и послѣвъ сѣхъ сторѣ мѣтва като
си чинѣше, и рѣ слава ѿ сичѣото, аминъ. и прѣстави се къ бѣхъ.
Казива писанѣе за ѡнѣа еѣкпе, что написяхъ писанѣе да испадатъ , юанна, 166
и като го затѣчиха ѿ црѣи граѣхъ: разболѣхъ се сичѣкые ѿ людѣи и раз-
личны болесты и сѣхъ се лиши ѿ живоѣ свои и змрѣха ѿ люта смртѣ
така и црѣца евдоѣна послѣ и гна цѣофиса и плѣзеха по нѣща люти

чрѣе. и като ю погрѣбоха та и се трѣси гробъ нѣеиъ за лѣв годинъ. това ю обличаваше неправедното юаново изгнаніе. и послѣдъ, по смърть юанисъ златѣусть по лѣт. годинъ въдѣри се ѡѡсїа црѣ малѣ и прѣнесе тѣлото стѣмъ юанисъ златѣусть ѡ кѣкъсь въ црѣ градъ и прѣложиха го въ црѣвы стѣмъ апѣлѣ. и тогази прѣста гробъ евдоѣе да се трѣси. того мѣт-
167 вамъ помѣли нась аминъ. |

Мѣца того ка.

Иже въ црѣковъ въведѣніе прѣтые влѣще наше бѣе и принодѣвы мѣе.

вътрѣте з црѣкѣ храни гавріиль двѣ придеъ же въ малѣ
рауиъсе, да ты рѣе: ѡче блѣвы.

Въ оновѣ врѣме, когато цѣхѣ да се напѣишѣтъ двѣнадесѣтъ колѣна
иѣлеви, бѣше юакѣмъ чѣкъ праведнѣ и богатъ тврѣдѣ, и той ѡ колѣно
иѣлево, и прѣносѣше даръ гѣ бѣ и дѣмаше си са, да бѣде тоиъзы даръ
за сѣчѣкы людіе, аминъ не за ѡчищеніе да бѣде и за грѣхѣвети ми про-
щѣніе. и приближи се великъ дѣнь гѣнь и принесѣ юакѣмъ даръ свой
гѣ бѣ. и ста прѣвъ нѣего нѣкой чѣкъ иметомъ рѣвѣмъ и рѣе мѣ не поѣбаеъ
прѣвѣнъ тѣ да принесѣшѣ даръ гѣ бѣ, зацо тоиъ безплодна и нѣ е из-
лѣзло ѡ тебѣ сѣме въ иѣли. и оскрѣби се юакѣмъ за тѣзы рѣчѣ тврѣдѣ
и замѣли се за двѣнадѣтъ тѣхъ колѣна иѣлевы и самъ си дѣмаше си и
слѣгаше на оумѣ си да види има ли нѣкой, дето нѣ е стѣрилъ сѣме
168 ѡ сѣѣветѣ иѣлеви, и не може да наидѣ. аминъ | сѣчѣкыте блѣе родѣле
чѣдо и помѣнѣ авраѣма патрїарха, какъ мѣ дѣде бѣ на стѣри дѣны и
родѣ сѣна своѣго исаѣка. и разгѣрижи се юакѣмъ тврѣдѣ и не поидѣ да
се гавѣ на женѣта си аннѣ, амы ѡидѣ въ нѣстѣниѣ и направи си колѣбѣ
и постѣ се мѣ дѣны мѣ нѣщи и дѣма си. не щѣ си поѣ дома нѣи ѣстѣе да
намъ нѣи пѣтѣе, до гдѣ ме не посѣтѣи гѣ бѣ а ѣстѣе и пѣтѣе да мы
бѣде мѣѣбата. И женѣта мѣ анна двѣ скрѣѣа имашѣ и за двѣ нѣволи
плѣчешѣ. едѣно зацо станѣ като вѣѣѣца и не знѣашѣ си мѣжѣтого жѣвѣ
ли е или нѣ; дѣруго нѣкъ зацо бѣи безплодна и нема чѣдо. и приближи
се великъ дѣнь гѣнь и рѣе сѣи роѣѣнѣта ѣи пѣдѣта. до кога си скрѣѣишѣ
дѣѣтата, сѣга се приближи великъ дѣнь гѣнь и не ѣѣѣбаеъ ты да плѣчешѣ,
амы сѣи взѣмѣ чтото ми сѣи дѣла своѣата крѣпа на дѣлѣ, зацо не ѣѣѣбае
менѣ да сѣи вѣжѣ глаѣтата сѣсѣ такѣѣѣѣ крѣпа, зацо сѣи роѣѣнѣта, а тоѣа
имѣ ѣѣѣѣѣ црѣѣѣѣѣ. и рѣе ѣѣи анна, ѣѣѣѣѣ ѣи менѣ, азѣ тоѣа неѣѣѣѣ стѣѣѣѣ.

доста ми е дего ме смърти гъ бѣ до край и подобрь е да дойде. по-
сърмѣть да мѣ земе грѣшница моя сѣна. И рече ей робыната гадить до
кога да си | смѣравашь дѣлата. защо не послѣзна моята дѣма ами се 169
толкува кльнѣшь. доста ти е тога дето ты затвори бѣ згробата. и не
можешь да родишь. И анна еднакъ се разтѣрижи потврдѣ и ѿ жагѣби
та си събѣче и красныя ризы и ходѣше похлѣдена. и по много врѣме
пойде и ходѣше си изъ овоцѣето посалено и видѣ едно дръво дафина.
и съдѣнь поѿ него и помли се бѣ и рече. бѣдѣ наши бѣви ме и послѣзна
мѣбата мой като си бѣвиль сарѣра и даде ей и роди сѣна своего ісаака.
и погледа на горѣ и видѣ птиче гнѣздо на дафината и расплака се.
и дѣмаше си ѿ тежко мене, комѣ се съмъ зпѣобѣла азъ и кой мене
роци и излѣзо и азъ на свѣтъ. и клета бы та се роди да съмъ сегѣ
похлѣтина прѣ сѣновете нѣгѣви и да ми се смѣнѣтъ и да ме испѣжати
ѿ црѣвата бѣ мома. ѿ горе мене комѣ се зпѣобѣла азъ, не бы ни като
птиците нѣжныя, отѣ и птиците нѣжны има плѣ. прѣ тебѣ гѣ несѣмъ.
ни каго звѣрие, отѣ и и звѣрие что съ на землѣ и гѣ сториха плѣ прѣ
тебѣ гѣ. ѿ горко мене комѣ бы прилиза, азъ нѣсѣмъ по бѣа ни на тѣзи
землѣ, | отѣ и землѣята ти приноси плѣ на сѣка година и бѣгославѣ те 170
гѣ. И тога тѣа дѣмаше и плачѣше. И агѣль гѣнъ стѣнь прѣ нѣа и рече
ей. анно, анно, чѣ тебѣ гѣ и прѣе ти мѣлѣта. щѣшь да зѣчнешь и да
родишь и да се бѣвѣна сѣмето твоѣ по сѣчка землѣа. и рече анна. живѣ
гѣ бѣ мой, и ако придоѣла мѣжко дѣте или женско, азъ та го да да е
даръ бѣ и да слѣзѣва бѣ до гдѣ будѣ живо. и тогази дойдоха двѣама и
казаха ей, какъ иде мѣжъ нѣеинъ іѡакѣмъ и кара си стѣдотѣ своеѣ, защо
и томѣ агѣль гѣнъ навѣ се и рече мѣ. іѡакѣуме, іѡакѣуме. чѣ гѣ и прѣ
твоѣта мѣба, амѣ слѣзы ѿ тѣка и иди си дома, защо ще жената твоѣ
анна да зачне дѣте въ згробата си и да роди и да се бѣви сѣмето твоѣ
по сѣчка землѣа. и тогази слѣзе іѡакѣмъ и призова настирѣте свои и рече
иѣ. приведѣте ми бѣ агнѣта, что съ прѣво обѣгнѣены, да бѣдѣтъ тѣа о
агнѣта гѣ бѣ моема. и приведѣте мѣ сѣ вѣ. телѣци глѣсты ѿхранѣени
и зѣдрави, и да бѣтъ тѣа вѣ. телѣци на сѣсѣнницѣте. и на мѣ токаранѣте
рѣ. козлы, да бѣдѣтъ те на сѣчкѣте люде. И като иѣѣше іѡакѣмъ | посрѣдѣ
го анна и хватѣ се за шѣатъ мѣ и рече. сегѣ видѣ отѣ ме бѣвиль гѣ бѣ
твѣрдѣ. защо бѣхъ като вдовица, ами сѣга нѣсѣмъ вдовица. и бѣзѣчна
бѣхъ, а сѣга зачѣла чѣдо. и прѣпочѣнь си іѡакѣмъ едѣнь дѣнь дома си
и на стрѣнѣй дѣнь принесѣ іѡакѣмъ тѣръ свои іѣ бѣ и излѣзе изъ црѣвата
оправдѣнь и пойдѣ въ доѣ свои. и кога бѣ врѣме и испѣний се дѣнѣте
анны да родѣ и рече анна. нѣсѣска се вѣвелѣнѣи моята сѣна. и роди ѿ о

жен'ско, и изми се анна и даде боска отроковици. И кога стори сѣ. мѣци
 и остави ю анна на землю да ю опита, може ли походи, и мѣра стань
 и постыны зѣ стѣп'кы и поиде и майка си и взе ю анна и рече. живѣ
 гѣ бѣ мой, азъ тебѣ не ща остави да ходи по тѣзи земля, до гѣ те не
 заведѣ въ црковь гнѣю. и стори си анна (о) сищеніе і очисти се и кога
 стори еднакъ година и тогази стори іоакѣмъ слѣжѣа, голѣма гозѣа и тра-
 пѣза велика, и зовѣ сищенници и книжници и старѣци и снѣч'кы людѣе
 172 іерѣлѣвы. и приведе отроковицу іоакѣмъ при сищенниците, | и блѣвѣхъ ю
 и рекошѣ. бѣе что сѣмъ ѿцѣ на, блѣвы тѣзи отроковица и даи ей име
 да е прочѣто и именито до вѣка по снѣч'кы рѣ земльскыи. и рекоше
 снѣч'кы людѣе да бѣде аминѣ. а пакѣ рекоше. бѣе погледни ѿ високо
 на тѣзи отроковѣцѣ. и блѣвише ю на послѣдно блѣвеніе, дето не
 може ни ѿ когѣ да се развали, и взе ю майка ѣ и занесе ю на
 осщенното лѣгло и даде ей боскѣ да сече. и стори анна пѣснь
 гѣ бѣ и рече да вѣсною пѣ гѣ бѣ моемъ, отѣ ме е посѣтилъ гѣ
 и ѿнѣлъ прѣсмѣх'тъ ѿ монте врагове и даде ми гѣ бѣ правдата моѣ.
 и кой да каже сегѣ на снѣовете ризимовы, че е родила анна. И тогази
 изѣзе и слѣжаше на снѣч'ките. и кога се свѣрши вѣра и прославише
 бѣа ісѣлюва. и растѣше отроковица и стори двѣ годинѣ. и рече іоакѣмъ
 на жената си аннѣ да заведетъ тѣзи наші отроковицу въ црковь бжѣю
 и да ю даде като се обѣщах'ме. и рече аннѣ. нека да посѣди при на
 еднакъ година. да наврши три годинѣ, да не бѣмъ сегѣ плакала за на,
 и тогази щѣ а введе. И кога стори гѣ годинѣ рече іоакѣмъ. да мы доведете
 173 момѣ | еврѣнскы чѣсти, и да възмѣтъ свѣци запалени да горѣтъ, зацо
 кога ю заведемъ въ црковь бжѣю да не бѣ се вратѣла чедѣто наше
 назѣдъ и да и се зплани срѣѣто ѿ бжѣтата црква. И сториша така
 и заведоше ю въ црковь гнѣю. и посрѣци ю сищенникъ и цѣловѣ ю
 и прѣе ю и блѣви на. и рече. да възвеличитъ гѣ бѣ твоето име по снѣч'кы
 свѣтъ и до послѣдни дѣи, и да покаже бѣ име твоѣ, да се изѣбавѣтъ
 снѣоѣе илѣеѣ. И введе ю сищенникъ вѣтрѣ въ олѣтаръ на трѣтѣи
 стѣпень въ стѣа стѣхъ, дето бѣше повелѣно ѿ бѣа съ солѣмонова прѣ-
 мудрѣсть да злѣзы сищенни тамѣ на година по еднѣицѣ. и тамѣ посадише
 стѣю отроковицу. и тогази гѣ бѣ остави блѣгодѣтъ на нѣа и зѣраѣуѣа
 се стѣа отроковица и весело вѣсѣдѣи съсѣ нѣѣте си, отѣ зацѣто показѣ
 бѣ, какѣ а ѣе вѣзлюбилъ ѿ снѣч'ки дѣмъ илѣеѣ. И ѿидѣше си ѿцѣ ей
 и майка и дома си слаѣхѣа и блѣвѣхѣа бѣа, отѣ не поиска да се вѣрне
 съсѣ родитѣле си ни поплака за гѣѣ, амы остѣ оу црква гнѣа. И бѣше
 отроковица мѣра въ цркви гнѣи сама си заключѣна и агѣлъ гнѣ до-

хожааше като голѣбъ и носѣше и настѣ. и така | сѣ тѣа хранѣше ѿ 174
аггелскы рцѣ. и кога сгори оу црквата вѣ. годивъ и рѣ сщѣнникъ на
синовете израѣли. что да сторѣ на сѣю стѣю отрокѣвицѣ, да не бы
осквернила стѣю цркѣвъ гѣа бѣа нашего. и тѣе мѣ рѣкоше онѣмъ
сщѣнникъ захарію. тѣи стоишь тѣка прѣ олтарѣ гнѣ и влѣзи вѣтрѣ вѣ
стѣилище и мѣи се бѣ за неа, и что тѣи ще покажа бѣ. зацо тогѣзи
бѣше захаріа прѣркъ синъ варахїиъ ѿцѣ іоаннѣ прѣтчю архіерей. и тѣи
помѣлы това и рѣ. не поѣбае тѣзи стѣа отрокѣвица и двѣца да прѣбѣва
така ѿ црквата на тѣизи вѣзрастѣ, оти зацо бѣше лѣкавѣи дѣволъ чѣлъ
ісѣю прѣркъ дѣмата, что бѣше рѣклъ. Сѣ двѣа вѣ чрѣвѣи прѣиѣметъ и
рѣдитъ сѣа и нарекѣтъ имѣ емануѣль, дѣто се казѣва сѣамъ бѣ.
И зарадѣ тѣзи рѣчѣ не оставаше тогѣзи дѣволъ нѣ еднѣ двѣца до гдѣ
ю не съблѣзѣше, да не бы се наишлѣ ниѣкоа чѣста да е мѣи бжїа.
и гѣ бѣ затѣва вѣлѣжи вѣ ѣмъ захарію прѣрки да ю обрѣчи за мѣжа,
да погѣби хитрѣсть бесѣвѣскаа и да сѣ обезгѣри дѣволъ да не имѣ
мѣсль за двѣца мѣиѣ да ю | съблѣзѣ. И сътворѣ така захаріа и влѣзе 175
вѣ олтарѣ и облѣче се вѣ рѣзѣ дѣтозвѣницѣ, сѣи рѣ что бѣше рѣза
сѣсѣ десѣтъ звѣнци осщѣнна вѣ стѣа стѣи. и помѣи се бѣ захаріа
за нѣю, и аггелъ гнѣ доидѣ и стана прѣ нѣго и рѣ мѣ захаріе излѣзи
и събѣри сѣчѣкѣ вѣдовѣи что сѣ вѣ іудѣю и да донесѣ сѣчѣва, и комѣ
се покаже тогѣва да бѣде жена. и повѣлѣ захаріа и излѣзоха пропо-
вѣдниѣи по сѣчѣкѣ странѣ іудѣйскѣю. и потрѣбы трѣба гнѣа и прѣтѣкоше
сѣчѣкѣ. и сѣчѣи донѣсе по сѣчѣиво и повѣргоше ихъ прѣ сщѣнникѣи.
и іосѣфъ излѣзе и стѣи насрѣща тѣмъ и потѣрѣли тѣслѣ. и взѣше и
сщѣнникѣи и вѣнидѣ захаріа вѣ стѣилище и помѣи се бѣ. и кога
сѣврѣши мѣбѣта и взѣ сѣчѣкѣ сѣчѣивѣа и излѣзѣ и дѣде имѣ, и не по-
каза се знамѣнѣе нѣи на когѣ. и послѣ сѣи прѣи и іосѣфъ тѣслѣ своѣю.
и голѣбъ излѣзе ѿ тѣслѣа и полѣтѣ на главѣа іосѣфа. и рѣ сщѣнникъ
іосѣфа. на тѣбѣ се паднѣ жрѣбѣе да прѣиѣмѣшь двѣца гнѣа и да ю знаѣишь.
и рѣ мѣ іосѣфъ. азъ есѣмъ старѣ и сѣѣѣе имѣ, а тѣзи | ѣ мѣлада двѣца, 176
и да не бѣдѣ за смѣ на синовете израѣли. и рѣ мѣ захаріа. збѣи се
іосѣфе ѿ гѣа бѣа своего и сѣмѣсли се что сторѣи бѣ даѣиъ и авѣронъ,
каѣсе просѣдѣ землѣа по тѣхъ и поглѣте гѣи живѣи, зацо прѣѣстѣиѣиѣи
бѣхъ на бжїи законѣ. и сѣгѣ се тѣи збѣи іосѣфе да не бѣдѣ и тѣбѣ
така вѣ доѣ твоѣи. И збѣи се іосѣфъ и прѣи ю да на оунаѣи при сѣбѣ.
и рѣ сѣи. мѣиѣ, азъ тѣ прѣиѣхъ ѿ црквата бжїа и сѣгѣ те оставѣи ѿ
домѣ твоѣи. и азъ ѿхождаю по моѣи работѣ да градиѣи зѣанѣ, и пакѣи щѣмѣ
сѣи тѣка до, и гѣ тѣбѣ да знаѣи. и това рѣи и отидѣ. и тогѣзи сщѣнни-

ците стѣриха згѣворъ и рѣкоша. да сътвори́ катанета́змъ, съ рѣ завѣсь
въ црѣквы гнѣы, за́що помѣнѣ сщѣнникъ за ма́рію какъ бѣше чѣста, ѿ
плѣме двѣа цѣра и сѣдѣла вѣ го́динѣ въ црѣковѣ гнѣю, і за то́ва стѣриха
завѣса црѣковнаа. И то́ва е прѣзвѣнїе въ црѣковѣ прѣѣи бѣи,
дето а завѣдена ѿцѣ ѣе іоа́къмъ и ма́ты еи анна и да́доха ю въ црѣквы
177 да́ръ гѣъ бѣъ, оти бѣше произво́ленїе бж҃е, за́що щѣше бѣъ | ѿ нѣна да
се роди. зара́ди то́ва бы въве́дена въ црѣковѣ мла́да і го́дищѣна и храни́
ю архѣгѣль гавріѣль съсѣ нѣнѣ хлѣбъ вѣ го́динѣ, за́що щѣше црѣ нѣнѣи
ѿ нѣна плѣть да прѣеме, оти бѣше тѣа чѣста и осщѣннаа ѿ стѣго дх҃а.
зато́ва и прѣчѣстїи бѣъ дето чѣсто лѣобы слѣзе на землѣю, да очѣсти
на ѿ прѣгрѣшенїето а́дамово. ами́ нѣе, блѣвѣнїи хрѣ́тіанинѣ, да очѣстѣ́
себѣ ѿ грѣхѣвете нашіи и ѿ вра́жда и ѿ кетва и за́вѣсть и ѿ блѣдь,
и мѣсть да не дръжи́ е́динѣ дръгѣмъ хрѣ́тіанинѣ. и то́гази и нѣе да
прѣнесѣ́ да́ръ гѣъ бѣъ и гѣъ на́ іс҃ х҃с да го прѣеме. за́що и гѣъ въ
іеуѣ́ліе на́съ зчѣи ка́же. ако прѣнесѣ́ да́ръ твои въ олѣтарѣ и съмысли́
се, ка́къ има́шь вра́жду на брѣ́та своего, оставѣ́ тѣка прѣ олѣ́тара да́ръ
твои и изѣди наза́дь и змири́ се прѣвѣнѣ съсѣ брѣ́та твоего. и то́гази
доидѣи и зми́и си да́ръ твои и прѣнеси́ го въ олѣ́тарѣ то́ва ка́же гѣъ
и зчѣи на́, ко́га то се мѣи́ бѣъ, да нѣмаме вра́жѣ́ ни ꙗ́ко ко́го хрѣ́тіанина,
178 за́що да́ръ на́, что прѣно́си бѣъ, | нѣ е́ пѣстїе и пѣтїе, и не и́ще бѣъ
овнѣи и ю́вци да ко́лишь и срѣ́це да има́ діавѣ́лско и лѣокаво, и вра́жду
ме́жду сѣбѣ. то́ва е́ мрѣсно прѣ́ ꙗ́а бѣа́, ами́ и́ще бѣъ да има́ме срѣ́це
чѣсто и смѣ́рено, и то́ва е́ да́ръ гѣъ бѣъ мѣ́бѣта на́ша. и за́ради то́ва
ка́же, ако има́те нѣ́что вра́жду на нѣ́кого хрѣ́тіанина, брѣ́та на́шего,
и идѣ́мъ въ црѣ́квы на мо́лба, не прѣ́ма гѣъ бѣъ мѣ́бѣта на́ша, ами́ се
връѣ́и наза́дь и змири́ се прѣ́вѣнѣ съсѣ брѣ́та твоего и то́гази иди́и и
помѣ́и се бѣъ, и бѣъ да ти прѣ́ме мѣ́бѣта и да ты оставѣ́ съгрѣ́шенїето.
зато́ва и нѣе сме́ длѣ́жны да съвръ́ши́ за́повѣдь х҃а. и да има́те брѣ́то-
лѣ́бїе съ сѣ́киго хрѣ́тіанина, и да има́те възрѣ́жанїе ѿ́ мно́го пѣстїе
и пѣтїе и ѿ́ сѣ́чко злѣ. и на́ бѣа́ да спо́бѣи на́ вѣ́чно црѣ́тво нѣ́ное
и да по́лзчимъ о́ х҃ѣ іс҃ѣ́ гѣ́ѣ на́ши́ дето мѣ́ е́ сла́ва и дрѣ́жава въ
вѣ́кы ами́нь. |

Житіе прѣпѣдобнаго ѡца нашего саввы,

осщѣннаго наставника пѣстинножителѣмъ: ѡ бѣвѣ.

Прѣпѣдобны ѡцѣ нашъ савва осщѣнныи бѣше въ црѣтво осбѣста, малко ѡ мѣсто кесарійско, ѡ село мѣталѣска. ѡцѣ мѣ и маика мѣ хрѣтіане, името и бѣше юаннь и софія. и кога стѣри е години стѣи савва ѡиде въ монастирь флавіанскы да се учи кнѣга. и прѣе ипочѣскыи чинь. и скоро изъчи кнѣга и ѡаа'тырь и сичкѣи законь монастирскѣи. и добръ се поканюваше на правило црковно. и дѣсѣтъ годинь сѣдѣ оу монастирь и помѣсли да иде на бжѣи грѣбъ и да сѣди тамо изоколо по пѣстыната. И тогази архимандрить позова го и подѣма мѣ тинно и рѣ мѣ. азъ чѣдо със бжѣе повелѣніе тебѣ ѡпѣща, амѣ ти една | 180 не трѣбоваше да излѣзешъ ѡ дряжнѣта си. амѣ кога си наѣмилъ иди и бѣ да бѣде със тебѣ. и така със бжѣе повелѣніе ѡиде въ перлѣмъ. И разбрѣ за стѣго евтѣмѣа какъ се поѣсти на вѣстѣчна страна ѡ перлѣмъ по пѣстыната и свѣтѣше като свѣтилникъ. и поиде при него и видѣ стѣго евтѣмѣа че ѡтхожѣше оу црква и помѣли мѣ се съ сѣлзи давно го прѣеме. И стѣи евтѣмѣе позви го и рѣ мѣ. чѣдо не поѣбае тебѣ въ монастирь да прѣбывашъ, зацо си едѣнакъ млѣдъ до нѣ. годинь, амѣ е поѣобрѣ да идешъ далѣко ѡ монастирь чѣдо и да пойдешъ при осбѣктѣста инока и голѣмо щѣшъ ѡ нѣго добро и назка да прѣймешъ. и блжѣны савва рѣ. вижъ чѣтныи ѡче. дето е проразымѣи бѣ насичко добро какъ ище да ме сѣи наѣстави ме. та дойдѣ на твоите стѣи рѣце, и сегѣ что мѣи заповѣда да чѣню тоѣи ѡа чинѣи. и тогази великыи евтѣмѣе про- | 181 води го до блжѣннаго осбѣктѣста и даде мѣ писаніе да се загрижи за него осбѣктѣи | и дѣмѣи прѣрѣчы мѣ рѣ, дето е дѣнѣлъ тойзи и ходѣ по калѣберскѣо жѣтіе, ще да бѣде прославѣнъ по сичкѣите пѣстници, что съ по тѣи палѣстѣна, и наѣи щѣ да бѣде архимандрить на тѣа чѣтиридѣсетѣи монастире. И сѣдѣ стѣи савва при блжѣннаго осбѣктѣста 17. годинь на слѣгѣване и дѣсѣи и ноцѣсѣи. и слѣчи се да се прѣѣстави блжѣнныи осбѣктѣстъ, мѣца еѣ, гѣ, и слѣзе великыи евтѣмѣе и погребѣ го, и поставѣ егѣмена марѣна нѣкоѣго з тоизи монастирь. и тогази бѣи сторѣлъ стѣи савва 17. годинь и на сичкѣите брѣтѣи наѣдѣлѣваше със постѣи и със ѡѣвѣи и послѣшаніе. и позви какъ ще да се развали монастирскѣи законъ и ѡиде на дрѣга страна стѣго герѣсѣма, и прохѣдѣше по ѡнази пѣстина и свѣтѣше като свѣтилникъ. И на еѣно потѣчище сѣде на

въсточнаа страна за з' годинь и очисти си и ѿмь и погледь толкова,
 колькото мѣ се ѿкри лицецо и видѣ славы г'ню. и ѿ така се исплны
 182 срѣцето мѣ д'ха ст'го. и стори тамо | посрѣѣ оногѣзъ потока црквице малъ
 и олтарь стѣ поставы. и прѣе със' себѣ си нѣкогѣо сщ'енника дѣ мѣ
 л'ур'гисва, зацо не щѣше сам'си да ч'ны л'ур'г'а. Имаше и кротѣсть ве-
 ликъ и смѣрѣвѣе любляше и дръжаше х'ва дѣма, что рѣе въ еу'лїе. навчѣте
 се ѿ мене, оти с'мь азъ кроткъ и смѣрѣнь съ срѣцето. и така значе и
 казѣваше да стане със' тѣзи кротѣсть спротѣ наказѣ дѣвол'скимъ что нѣ
 досажѣ. и въ еди' нѣщъ излѣзе изъ келната си стѣи сѣва на ван'ка и
 ходѣше тамо изъ потокъ и чѣтѣше си ѱал'тырь и видѣ видѣвѣе страшно.
 ѿ запа'на страна потокъ, дѣто мѣ е и сегѣ положѣно тѣлото мѣѣзъ двѣтъ
 цркви, и видѣ стлѣпъ ог'нѣанъ че стоаше ѿ землѣата и досѣгаше дѣ нѣбето.
 и като видѣ страшното товѣ видѣвѣе зараѣува се и помисли си и рѣе.
 товѣ е страшно чѣдо въ ѣ товѣ ничто дрѣго амѣ е товѣ дѣмъ б'ж'и.
 прѣбы тамо на млба до гдѣ се раз'видѣли и пойдѣ тамѣ дѣто се видѣ
 183 стлѣпъ ог'нѣны | със' голѣмъ стра' и найде пещера голѣма и црква
 чѣдна дѣто имаше б'ж'и образъ. и на вѣсточна страна обрѣзъ бѣше ѿ бѣа
 сторѣнь. и на сѣверна страна найде дѣмъ голѣ и мѣсто ширѣко за сѣ-
 гванѣ, и ѿплѣднѣ да ѣлази мѣсто ширѣко и видѣло ѿ сѣнцето. и тѣзи
 пещера като видѣ стѣи сѣва зараѣува се и украсѣ ю със' б'ж'ію помѣц'
 и зтврдѣ, и тамѣ повѣлѣ да се поѣ канѣнъ въ сѣботѣ и въ нѣлю и така
 помѣлко малѣко със' бл'готъ б'ж'іа та се ѣмножиха дрѣж'ина и станаха
 до нѣ стѣи оцѣи и като се ѣумножиха много дрѣж'ина и направиха кѣлїи
 много околѣ оновѣ потѣчище и на б'ж'іа црква имаше ѿ изъ горѣ ка-
 микъ лѣуть тврдѣ. и на тоѣзы камикъ съѣида ѿцѣ нашъ сѣва стлѣпъ
 и стори ѿ пещерата скрити врата, да вхѣди на стлѣпъ. и на него
 прѣбѣваше. и архїеѣкпъ терлѣмскыи зовѣ б'женнаго сѣва и остѣ го на
 сщ'ѣнство и пакъ го поѣ и идѣ със' вѣго на монастѣрь нѣговъ, чѣто е
 184 нарѣнь лѣвра, и остѣи црквата дѣто бѣше ѿ бѣа създадена. | и стѣю
 трапѣзъ въ олтарь поставы и много моцѣи стѣи по олтарь ѿ долѣ по-
 ставы, мѣца дѣе вѣ.

И архїеѣкпъ събра сѣчкы брѣтѣа и рѣе имѣ. Сегѣ вѣме имѣте оцѣа
 нѣмена на вашъ монастѣрь лѣвра, дѣто го е бѣ съврѣшилъ, а не чѣлкъ.
 Товѣ рѣе и бл'гвы бл'женнаго сѣва и ѿидѣ. и въ товѣ врѣме ѿцѣ бл'жен-
 номѣ сѣвѣ іоаннь, что е нарѣнвы канѣнъ прѣстави се въ александ'ріи.
 и маика мѣ софїаа остѣрѣ тврдѣ. и раз'бра за сѣна си сѣва, какъ ѣ
 прочѣють стѣ добротѣ мѣ. и распродаде си сѣчкото своѣ имѣнѣе и дойдѣ
 въ терлѣмъ и донѣсе златѣ много и състанѣ се със' бл'женнаго сѣна своѣ

савѧ, и тои а поѣчи да се остави ѿ сичко мірско, и по мѧко днѧ прѣ-
 стави се и майка мѧ и погрѣбе ю сѧмъ съ с'вой рицѧ на чьстно мѣсто,
 а иманїето и зѣе и даде го з лавра своѧ, и много монастире съградѧ,
 и цркви направи и натѣмъ и братїа много събора бѣше ѿцѧ на савѧ
 тѧ, съмѣренъ и кроткѧ и испльненъ съ сичкѧ дх'онаа прѣмѣдрость,
 и имаше любовь чистѧ и оебѣсїе | имаше любовь съ ст҃го савѧ, и бѣха 185
 и двѧта истынны сїнове бж҃їи и вѣрнїи слѧзы и свѣтил'ника что настѧ-
 вѣше иноци на цр҃тво нб҃ное. И прѣставив' се оебѣсїе мѧца гнѧ а҃ а
 стѧ савѧ бешѣ стѡрилъ тогѧва с҃. гѡдинъ. И поставише ижемена намѣсто
 оебѣсїево софрѡнїа старѣца, испльненъ и тои' дхѧ ст҃го. И тогѧзи
 архїеѣкъ петръ съ сѡборъ сичкѧи мѣше се ст҃мъ савѧ старѣцѧ, да дойде
 з цр҃и грѧ' да испроси з цѧра даныте палестин'скѧ, раїи зацо бѣше
 зѡйство ѿ самарѧне, и послѣша старѣцѧ архїеѣка и пойдѣ до цр҃и грѧ',
 мѧца апрїлїа, и патриѧрхъ цр҃огрѧдскѧ разбѣра, че идѣ ѿцѧ савѧ и пойдѣ
 и казѧ цѧрѧ какъ идѣ ѿцѧ савѧ. И бл҃гочѣстви сѣ цр҃ь зѧрѡува се,
 и пѣсти цр҃ьскѧ корѧбъ насрѣщѧ мѧ, и пойдѣ патриѧрхъ епифѧнїе със҃
 корѧбѣть насрѣщѧа, и папа евсѣвїа, и еѣкъ ефѣскѧ, и така срѣтоше
 ст҃го и тѣе го поеше и заведоше го при цр҃а, и бж҃їа бл҃годѣть навѣ се
 на рабѧ своего, като прѣвѣ при анастасїа цѧра като злѧзеше з цр҃кѣте
 полѧти със҃ архїереете. | и когѧ бѧ вѣтрѣ при завѣсѣ, отворѧ бѣ очїте 186
 цр҃ь и видѣ нѣкоѧ бж҃їа бл҃гѣть свѣтеше като едїнъ образъ на главѧта
 старѣцова, и вѣнецѣт' мѧ като сѧ҃це свѣтъ давѧше, и прїтѣче цр҃ь и по-
 клони мѧ се със҃ рѧдость и съ слѧзы мѧ цѣлѣва главѧта неговѧ оспѣннаѧ,
 и бл҃вѧ се цр҃ь ѿ него. И тогѧзи оузѣ ѿ ст҃ѣте тоговѧ рицѧ послѧнїето
 ѿ еѣкнѣте и ввѣде го вѣтрѣ въ полѧтите, и цр҃ца го прїе със҃ рѧдость
 и поклони мѧ се и помѣи мѧ се и рѣ старѣцѧ за мене бче да мѧ даде
 рѡж'ба, и рѣ старецѧ, бѣ и вѣка на сичкото да зпѧзы вѧшето цр҃тво
 и да поживете на бл҃го врѣме, и ѿидѣ ѿ него, и рекоше мѧ что бѣхѧ
 със҃ нѣго оцѧ та се не моли бѣ за нѣѧ рѡж'ба что тѧ се мѣи, рѣ
 старѣцѧ, вѣрѧ да мѧ имате, оцѧ, отѧ ѿ неѧ нѣо' не ще да излѣзе, зацо
 сѣ севїрово зчѣнїе находѧ з неѧ. И тогѧзи повѣле цр҃ь да прѣбѣвати
 з полѧтите неговѧ, и прочете цр҃ь послѧнїето и видѣ мѣбѧта старѣцова
 за стѣте цр҃кви, что трѣбѣва, и пакъ имѧ скрѣбѣ ѿ самарѧнїте. | и рѧ҃- 187
 гнѣвѧ се тврѣдѣ на самарѧнїте и остави законъ да се не събѣратъ самѧ-
 ранѣне на сѡборѣ, амѧ ѿ сичкѧи мѣста да гѧ испѣкѧтъ и да гѧ не
 прѣмаѧ, и па повѣлѣ и старѣшинїте и да гѧ збывѧтъ.

И посѣдѣ ст҃їи савѧ мѧл'ко днѧ и позова го цр҃ь и рѣ мѧ, раз-
 брах'ме очѣ, какъ си много монастире направилъ по изцината, амѧ

что ты трѣбѣ иманіе ищи да ты да, да се мліеть стѣи оцѣи за нашъ
 животь. и стѣи савѣ рѣ. дѣто е ваша чистѣта дръжава црѣ, что е на
 палестин'ско мѣсто, что узымашъ дань, товѣ просимъ, онѣзы дань пале-
 стин'скыи да го даде на стѣи црѣквы. И бл҃гочестивѣи црѣ не помисли
 ничто, амѣ даде что иска, сич'ко мѣ даде црѣ. и послѣша го что рѣ и даде
 царь стѣимъ стрѣцѣ писаніе и пѣсти го да сѣ иде съ миро. И пойдѣ си стѣи
 стар'ць въ палестинны мѣца сѣ аї, и пойдѣ въ іерлѣмъ и писаніе царєво
 показа. и что бѣше далѣ црѣ жльтици, раздѣли ги по монастырете свой и
 като бы и прочѣтоха писаніето црѣво въ іерлѣмъ; пакъ се мліше стѣмъ савѣ,
 188 и архієпѣкпѣ и дръгѣте оцѣи да пойдѣ въ кесарію и | въ искѣопѣли. да и
 кѣже да видѣти и тѣе царєвото повелѣніе. И пойдѣ стѣи савѣ въ искѣопѣль
 и излѣзѣ. митрополитъ ѿѣѣостѣ съ сич'кы сщ҃енници и людіе и посрѣтоше
 го и показа и писаніето црѣско. и привѣдоше го въ епѣкпю и тамо
 посрѣдѣ ѣ црѣквата стѣмъ мѣникъ прокопю, и ѿ искѣопѣлю излѣзе съ
 стѣите оцѣи и сдѣрѣши си рѣбота. и обратѣ се пакъ съсѣ радѣсть да иде,
 въ іерлѣмъ и приѣ го патріархъ іерлѣмскыи и ѿведе го и поклонѣ се
 на стѣите мѣста. и тогава си пакъ пойдѣ въ своѣ великѣю лаврѣ. и мал'ко
 врѣме прѣбы и разбоѣ се и разбра стѣи архієпѣкпѣ петрѣ и дойдѣ да
 го посѣти и видѣ го че нѣмаше нищо что да зкѣси тѣк'мо мѣ найдѣ
 ѣ келіата мал'ко рѣшѣковѣце и фѣинници ветхы и сѣхы, и тои го зѣе на
 носилѣ и занесе го въ епѣкпю и слѣзѣваше мѣ сам'си и грижаше се
 за него. и минѣше се мал'ко двѣи и видѣ въ црѣкви как' мѣ се показа че
 189 щѣ да сѣ прѣдѣстави, и тои се пмѣли архієпѣкпѣ да го | пѣсты да сѣ
 пойдѣ ѣ своѣата келіа и тамо да си змре. и архієпѣкпѣ проводи го да
 си пойдѣ ѣ своѣа лавра. и стѣи стар'ць пойдѣ си на своѣ стѣлѣи и легна
 мѣца дѣ л и зова сич'кы братіа и поставѣ и пѣзмѣна, иметомъ мелит'
 рѣѣ ѿ верѣгѣа. и заповѣда мѣ что е прѣдаденъ законъ монастыр'скыи и
 добрѣ да го здръжи. и даде мѣ писаніето монастыр'ско. и прѣбы дѣ дни
 и ничтѣ не вѣкѣси и ничтѣ не подѣма. и въ сѣботѣ поиска стѣое при-
 чѣщеніе и причѣсти се стѣи тайнѣи и рѣ. на поконъ гѣи въ твоите рѣцѣ
 прѣдава дѣшат' си, и прѣдаде си дѣшѣта гѣи, мѣца дѣ с. и така прѣпѣбѣи
 ѿцѣи нашѣ савѣ съсѣ добрѣ подвигъ по'кани се и вѣрѣ чистѣ оудрѣжа
 и вѣнѣча се праведнѣи вѣнѣце. Пишетъ за него, кога бѣше еднакѣ млѣдъ
 въ оградѣ нѣкою видѣ наблѣкѣи и порѣвна мѣ се и зѣе ю въ рѣцѣте си
 и рѣ. краснѣ бѣше наглѣдѣ онѣзы плѣдъ и добрѣ за наденіе, дѣто менѣ
 змрѣтѣ, товѣ помѣни за адама, какъ ѿпаде зацо вѣкѣси ѿ краснѣи плѣѣ,
 190 и поглѣда оназы аблѣка и фрѣли ю и потѣпка ю | съсѣ позѣте си. и оставѣ
 си сам'си закон' да не вѣкѣси аблѣкѣи догдѣи и живѣ бѣѣе. и паѣ нѣкогы

и въ пещь распалена изъзе и излъзе, ничто непочекнѣть, ни тѣлото мѣ ни на ризыте мѣ. и дрѣгы много чюсѣа сторы. И на безводны мѣста съсѣ мѣла негова вода излъзеше. Пинизѣ за него стѣи оѣи колѣко бы живѣ. кога пойдѣ зъ монастирѣ олавѣанскѣи бѣше еѣ годѣнь сторилъ зъ родителѣте си, и зъ монастирь сѣдѣ, вѣи годѣнь. и въ иерѣлмѣ аѣ, зацо като дойдѣ зъ палестиню и пойдѣ при стѣго оеоктиста и тамо сѣдѣ 1 годѣнь, и по истиню зѣ. годѣнь, и въ великѣ лавре сторѣи нѣо, годѣнь, и бѣха сичѣкыте неговы годѣны чѣ дѣ. годѣиѣ, и тогазы се прѣстави. и разбра се по сичѣко онова мѣсто какѣ се прѣставилъ, и събраше се много иноци и мѣжѣи бѣлѣци и жены, дойдѣ и архѣиѣкѣпѣ пѣтрѣ и съсѣ дрѣгы ейѣкы, и бѣ иерѣлима града дойдѣше старѣшинѣи. и положише еѣто еѣ тѣло зъ великѣ лавре мѣжѣи двѣтѣ црѣквы на онова мѣсто дето видѣ стѣлѣи оѣиѣныи. и така праведнѣо поживѣ по тѣиѣи землѣи и бѣи зѣгодѣи като и соломоѣ црѣ | кажѣ. праведнѣи дѣше въ рѣце бѣжѣи и не прикоснѣтѣсе иѣ 191 мѣка. амѣи и тѣлото негово и до днѣшнѣи дѣнѣи стѣи цѣло зъ грѣбѣ, зацо видѣи азѣ грѣшнѣи и недостойнѣи пѣтрѣ съи своите си оѣи като се мѣнѣше 1 годѣиѣ бѣи какѣ се прѣстави и отвориѣ ме мѣ грѣбѣтѣ, зацо като се прѣстави бѣженѣи касѣанѣи и цѣлѣи ме да мѣ положиѣ тѣлото при стѣго сѣава и азѣ изѣзоѣи вѣтрѣи зъ грѣбѣа да се поклонѣи на тѣлото стѣмѣи сѣава и найдѣи го цѣлѣи. и испѣи се тамо онова мѣсто съсѣ хѣбаво бѣгозѣханѣи и прослѣвиѣи ме бѣа дето е прослѣвилъ своеѣ рабѣи.

И бѣше иѣкѣи чѣлѣкъ въ стѣи грѣаѣ, иметомѣи рѣмѣи, сѣрѣбропрѣдаѣицѣ. Въ врѣме онова кога то се прѣстави стѣи сѣава зѣкрадонѣи мѣ сѣребро то сичѣко колѣкото до рѣ. литрѣ. и пойдѣ онѣи чѣлѣкъ рѣмѣи зъ црѣквата стѣмѣи оеѣбрѣи и тамо се мѣли бѣи за еѣ дѣни и свѣици пѣли и дѣнесѣи и нѣцесѣи и плачеше прѣдѣи олѣтѣраѣи и на ползнѣицѣи заспѣи. и видѣи стѣго мѣиѣка оеѣбра и рѣи мѣ. что така много плака тѣка. и рѣи мѣ рѣмѣи. каѣ да не плача, като мѣи лѣиѣса толѣкова сѣрѣбро и чюжѣи о моѣи и толѣкова дѣни тѣгѣваѣи и ниѣцо не могоѣи та найѣи. и рѣи мѣ стѣи. да мѣи имаѣи вѣра о чѣлѣче. оти нѣсѣи мѣи былѣи така зацо бѣше повѣлѣиѣно бѣи бѣа да се събереѣи да провѣиѣи стѣмѣи сѣава бѣжѣиѣната мѣи дѣиѣна на мѣсто покойно. амѣи иди сѣга на онова мѣсто да си найдѣи сѣребро то зѣкраѣено. и събѣи се онѣи чѣлѣкъ и стана гоѣиѣи чѣи и пойдѣ съсѣи дрѣжинѣата си на онова мѣсто, гѣето мѣи го показа стѣи оеѣбрѣи. и вѣидѣи си сичѣкото сѣребро. | и прослави бѣи бѣиѣтѣи и чѣлко- 192 лѣиѣиѣи гѣаи нашеѣи гѣи хѣа, дето мѣи нѣобѣиѣи сичѣка слава въ вѣлѣкѣи вѣкоѣи амѣиѣи.

Мѣца де ꙗ.

**Житіе и жизнь почѣ стѣ иже чюдесъ иже въ стѣхъ оца
нашего іерарха и чюдотворца николае мирѣиликѣйскыя.**

сѣписанно дамаскѣна монаха иподіакона съща солѣн-
скыя цркви. ѿ блвы. замоливъ:

Дето е въ троица едины бѣ, что мѣ се сичѣко покланява, дето мѣ
е ѣството прѣвѣчно, что мѣ се не знае почело ѿ кога е и какѣво е
ни кончина има да сѣ доврѣшы, и неговото величство что е прѣбогато
не доврѣшыва се никогѣ. и силата мѣ не може никон на неа да се
зсеты. и неговата область ѣ неизречѣнаа, дето никон не може да
искаже дръжавата мѣ, что влада на сичѣкы свѣѣ. И дето е истѣчникъ на
193 сичѣка прѣмѣдроѣ. и на неговата дльбока блгость, дето е | блгѣ и кротѣкъ
въ истинѣ не може никон исказа. и дето е едины что имѣ безсѣмрѣтіе
и не змира амы е живѣ на свѣѣ не пристѣпѣнь, дето никон не може да
ходи по ѣнзи свѣтъ красныи и дето го не може никон змѣ члѣчскыи
разуме на срѣцето си или да постигне съсѣ змѣтѣ си да се усѣги, ни
съсѣ дума може исказа да изнайде неговѣ скопѣсть и что е з тѣхъ. и дето
е ѿ небытіе що немѣше свѣѣ и ничто на тоизи свѣѣтѣ, а бѣ го въ бытіе
стори съсѣ една дѣма, и сы свѣтъ и сичѣко чтото е на тоизи свѣѣ. и като
си съврѣши бѣ творѣніето, сичѣкото что стори на тоизы свѣѣ, тогазы
ззе прѣстъ ѿ земліата и създаде члѣка дето го на свой образѣ почѣте
и стори го да дѣма съсѣ него и стори го наѣ да влада на сичѣкыте
гадины и на сичѣкото бѣжіе творѣніе, что се виды, да е наѣ него начел-
никѣ и сичѣкото да сѣ немѣ слѣга и да го слѣша что мѣ заповѣда.
и остави го въ рай да се наслади съсѣ райскѣто настѣе. И дѣволѣмѣ за-
видѣ и прѣлѣсти прѣвѣнь прѣваго члѣка съсѣ неговата мѣ женѣ ева.
194 и прѣстѣпиха заповѣдѣ бѣжію рай зацѣ | възсѣиха ѿ дрѣвѣто. и затѣва
изгнѣнь бы ѿ рай и ѿ бѣжѣвно мѣсто на тоизы свѣѣтъ. и стѣры та
ѿпаде слѣѣ него сичѣкыи родѣ члѣчскыи. и послѣѣ прѣлѣсти дѣволѣ и дрѣ-
гыте члѣци да оставѣтъ бѣ а то да се покланѣатѣ на беззшныте идоле.
и послѣѣ онѣа бѣжѣвны мѣжіе енохѣ, ноѣ, мелхиседѣкѣ, авраѣмѣ, ісаѣкѣ, іаѣковѣ,
дето се не просвѣтиха съсѣ писмо и съсѣ кнѣга амы се просвѣтиха защо
имахѣ чѣстъ оумѣ и сѣмѣсль и съврѣшена вѣра на бѣа и истинныи и
срѣце чисто и сѣаніе стѣго дѣха та бѣхѣ се просвѣтили, и за товѣ така
знахѣ бѣжіе хотѣніе, что иже бѣ. и самѣси бѣ дѣмѣше съсѣ тѣѣ вѣста
съсѣ вѣста. и моѣси послѣѣ и той дѣмѣше съсѣ бѣа лице съсѣ лице, дѣто
и написаныте каменныѣ плѣчи прѣѣ ѿ него и тѣѣ строшѣ като се раз-

срѣды, защо бѣхъ измѣниле законъ. това измѣняване съе' прѣрѣшето
 си и прѣказива и сичко блѣгочини, и даде законъ. И прѣри прѣвска-
 заше как' ще на землю да слѣзе и как' ще ѿ двѣца плѣть да приеме
 дето члѣци не могѣтъ исказа тогорово възлѣщеніе. И по това единароднѣ
 снѣ и дѣма бѣжѣа | не трѣбѣ да гледа члѣцки роѣ ѿ дѣвола да се 195
 мѣчи, амы прѣклонѣ нѣето и слѣзе на землю и образъ като рабѣ прѣе,
 и плѣть прѣе ѿ прѣтаа двѣца что мѣжа не знае и мѣрѣа бѣца и съе' члѣци
 поживѣ, тѣко грѣѣ нѣмаше. и чинѣше знаменѣа и чюдеса велики, даваше
 на слѣпы да прогледѣтъ, хромы да ходѣтъ. боѣны вдигане, бѣсове из-
 гонюване, мѣрты възкрѣшѣване. и пакъ съе' вола своѣа радѣ иѣа пострѣа
 и распѣтъ се и погребе се и трѣти днѣ възкрѣсе и погѣка ада и съмѣрѣа.
 И сичкѣте съе' адама бѣвѣа и бѣзвѣсти ѿ мѣка и възнесе се на нѣбето
 съе' велика слава и съде о дѣвѣзю оца. И аплѣтъ като иѣ найѣе и по-
 родѣа се съе' дѣха стѣго и възпрѣше блѣтъ. и едето проповѣдаа
 бѣжѣвное еуѣліе и сичкѣи свѣтъ исплѣнише съе' блѣгочѣстѣе. а идоѣското
 помрачѣніе потѣпкаа. и мѣниште много мѣка прѣгрѣпѣа и тѣлото си
 прѣдѣдоа на ранѣи и кровь своѣа пролѣаа, защо бѣхъ съ срѣцето си
 распѣлени за любовь бѣжѣвна. и прѣше вѣнѣцъ вѣлѣнныи. и приѣбѣи
 стѣліе пастѣре и зчитѣле, что съ на сичкѣи свѣтъ просвѣтиа като
 свѣтила на тоиы свѣтъ. дето бѣхъ напоѣны съе' вѣра истинѣаа | ѿ 196
 бѣжѣво что не може никон да го бѣнемѣ ѿ тѣѣ. и на сичкѣи свѣтъ про-
 свѣтише като слѣце да исплѣнюватъ бѣжѣе хотѣніе, чтото иска гѣ по
 тогорово бѣжѣтѣвое съмогрѣніе дето гѣ исплѣни гѣхъ стѣи.

И ѿ тѣѣ ѣ, дето го днѣска възпомѣнѣваме тоиы чюдныи и дѣвныи
 николѣе великии, и зачто ѣ добрѣ да потѣишь вѣкоа тапѣа цѣска
 рабѣта а бѣжѣа рабѣта да проказѣвашъ. и на стѣйте бѣжѣи что съ чинѣле
 добрѣ е и иѣобѣно е насно да казѣвашъ. Затова дѣзнаѣ и азъ, оти като
 се нанѣсе бѣда на оногони раба что прѣе ѿ гѣа тапѣагѣ и съкры го
 въ землѣи и не придобѣи нищо ѿ него, затова се боѣи и азъ да тапѣа стѣаа
 рабѣта, амы послѣзѣайте за стѣго николѣи. ѿ как' се роѣи и как' бы до
 послѣѣ, дето иѣа днѣска събрѣа да се не облѣва ами да кажѣѣ.

На вѣсточѣи странѣ на прѣдѣлъ мѣрѣликинѣи спѣрѣхѣ граѣе что
 се зове патѣръ. и ѿ нѣго бѣше тоиы стѣи бѣцѣ на николѣе и него-
 вѣте родѣтеле бѣхъ хрѣтіѣанѣе правѣвѣрѣны. не бѣхъ тѣрѣдѣ богѣты ни
 пакъ сиромѣси. амы посрѣѣ колѣкото бѣхъ възможни да и себѣ си хрѣ-
 нѣтъ и бѣредѣватъ съе' своето си | имѣніе и на сиромѣси да полатѣтъ. 197
 И ходѣхъ по законъ и имахъ оу себѣ си сичѣа добриѣа что е заповѣлъ
 хѣѣа. и роди им' се отроѣе мѣжѣко дето е великии николѣе. и прѣто что

напоиаше жѣны и голѣи обѣждваше. Съмисляваше дѣда прѣрка чтого каже, богатство ако ти течѣ, нѣдей го прилатѣ на срѣцето си, и солюмонъ прѣмздрѣи каже, мѣтѣнна и вѣра да ти не оскѣдѣ ѿ доѣ твоѣи, амы и той дѣто чинѣше добрына и | мѣтѣнна много, послѣдѣнайте що сѣ 200 чинѣше ѿ стѣго николае добро.

Въ оновѣ врѣме бѣше нѣкои члѣкъ богатъ оу тоѣзи граѣ, дѣто бѣше и стѣи николае и бѣше тоѣзи члѣкъ тврдѣ богатъ и имаше гѣ дѣщеры еднакъ недѣдени за мѣжѣ, и бѣше красны тврдѣ и лѣны съсѣ образѣ, и слѣчи се нѣкоѣ работѣ ономѣзы болѣаринѣ та засиромашѣ тврдѣ като и до сегѣ на много члѣци слѣчи се таѣковы, и мыслѣше и за себѣ си и за дѣщерыте си що да сторѣ, защо небѣше знаѣль сырромашѣство и крѣаше се, срамъ бѣше го ѿ съсѣде и ѿ прѣжнина да излѣзе до вѣнка, отѣ немаше съ что да нахрани и себѣ и дѣщерыте си, и помислѣ и рѣ да си даѣ и трѣте дѣщеры на кѣрѣвоѣство, и коѣто де да доѣде да сѣ смѣси съсѣ гѣи и азѣ да зѣмаѣ наѣ ѿ него и така да се храниме, и тогѣ натѣкмы онѣзы члѣкъ да сторѣ, амы сѣчѣко чтого види бжѣе око мѣтѣное дѣто не ще съмрѣтъ грѣшномѣ члѣкъ да бѣде, амы ище да го обрѣве на живѣ что расмотрѣ бѣ, едво отѣ да избѣави трѣте дѣи ѿ вѣчна мѣжа, а дѣзго да обѣави | таѣната добрына стѣмѣ 201 николае. И ѣ тоѣзы дѣи, когѣто мыслѣше онѣзы члѣкъ да сторѣ тогѣ на дѣщерыте си и не потаѣ мѣ мыслѣта, амы доѣде таѣзы дѣма и въ зѣни стѣмѣ николае. И стѣи николае остави на срѣцето си мѣсль, какъ да сторѣ да сѣи и трѣте дѣи и да ги спѣзы да не вѣпѣацѣтъ въ река цѣволѣскаѣ, и что намислѣ, изѣаѣи ѿ имѣнѣето сѣи тѣста жлѣтѣици и вѣза ги въ крѣпа и станѣ ноѣсѣска когѣ се сѣчѣко потаѣ, и поѣдѣ до кѣщѣта оно-мѣзы члѣкъ и пристѣпи при кѣщѣта на прозорецѣ и фрѣлѣи онѣзи крѣна съсѣ жлѣтѣиците посрѣѣ кѣщѣта, и паѣ сѣ вѣрѣвѣ таѣно и отѣде си, и нѣкои га не зѣбѣты, отѣ не ищѣше да мѣ зѣвѣе нѣкои доброто чтого чинѣше, нѣитѣ ищѣше похѣла ѿ члѣци, тѣкъмо имаше гриже каѣ да зѣоти бѣи и съмисляваше стѣое еѣлѣе чтого рѣе, когѣ творѣи мѣтѣнна, та не знаѣе лѣвица твоѣѣ что чѣны десница твоѣѣ и таѣѣ чинѣше стѣи мѣтѣнно, и онѣзы оѣѣ на дѣщерыте станѣ на оутрѣ, ѿ постѣлѣта си и глѣда посрѣѣ кѣщѣта крѣна свѣзѣна вѣзѣль немѣль и пристѣпи | наскоро и разѣвѣза 202 го и видѣ отѣ сѣ жлѣтѣици, и номѣсли да не вѣзѣсѣзѣва и той в грѣде си очѣте, като е еднакъ сънѣванѣ и видѣ хѣбѣиѣ че е истѣнна, и прѣчѣте ги и наѣде гѣ жлѣтѣици, радѣость невѣрѣннаѣ истѣнна мѣ се срѣцето, и стой и чѣодѣи се и дѣма си самъ си. Кѣи ѣ тоѣзы чтого сторѣ съсѣ мене тѣзы мѣтѣ и тѣзи работѣ голѣма и чѣодѣнаѣ и не можѣше да се

доумѣ, кои ми е такъвѣзы помощникъ, і благодарѣ бѣа. И даде старѣю дѣщерѣ за мѣжа богатога оу тоѣзи гра^а, и даде ѣ прикѣю колкото трѣбваше и вѣнчаше ю по законъ хвѣ, и ѿ тогази надѣшѣ на бѣа и дѣмаше си. онѣзы что е сторѣлъ мѣтъ съсѣ менѣ и даде прикѣа на прѣвата мы дѣщерѣ, тои ще съ промислы и на онѣа двѣте дѣщеры. и така тои дѣмаше, а стѣи николае като видѣ че добрѣ стори онѣзи члѣкъ и онова иманѣе разнесе по законъ.

II промѣна се нѣ малко днѣи пакъ взѣ дръгы тѣ жлѣтици и свѣзаци з крѣпа и поидѣ па^а на оногова члѣка и пристѣпи пакъ при онѣзы
 203 прозорѣцъ и фрѣли ги пакъ като и прѣвѣнѣ. и | поѣав се пакъ и отидѣ си. И науѣрѣ станѣ онѣзы члѣкъ ѿ одрѣ свои и глѣда па^а дръга крѣпа и свѣзани жлѣтици колкото и прѣвѣнѣ. и чюдѣи се за много и рѣе. кои ще да бѣде тоѣзи дето товѣ менѣ чѣны. и помѣи се ѿ съслѣзы и рѣе. Бѣе и гѣи мѣтивѣны, дето вѣсѣгда съмѣслѣвашъ да ѣ спѣнѣе на члѣци и дето нѣщѣшь да е съмрѣтъ на грѣшници, ами ищѣшь да ѣ обрѣнешъ на живѣтъ, тѣи гѣи дето слѣзе ѿ нѣѣто на землѣю да спѣшь грѣшници, тѣи и дето ме сегѣа истрѣгна изъ рѣцѣте дѣволѣски. тѣи ми и сегѣа гѣи изѣавѣи тоѣзѣы твоѣ рабѣа и монѣо добромѣслѣнѣка, и да^а видѣа и да го познаѣа кои е тоѣзѣы чтоѣо чѣны толѣкова мѣтъ съсѣ менѣ грѣшнѣа, дето ме е изѣвадилъ ѿ грѣтанѣ вражѣи, заѣо тѣи бѣе что щѣшь а ти щѣшь сторѣи, отѣ е твоѣа слѣва въ вѣкы аминѣ. И кѣто се помѣи и надѣаше се на бѣа, давно бы видѣлъ нѣкоги тоѣзѣы члѣка. и сосѣахъ мѣ и тѣа жлѣтици и жѣнѣи си и вѣторѣага дѣщерѣа. и па^а се надѣаше на бѣа и дѣмаше си. койѣо ми е сторѣлъ товѣа добро за двѣтѣ ми дѣщеры. тои
 204 ще имѣа грѣжа и | за третѣага. II ѿ тоѣзѣы днѣъ тѣзы мѣслѣ имаше си онѣзы мѣжѣ на срѣцѣто и дѣмаше си. ако доѣде пакъ онѣзы моѣи застѣпникъ давно бѣхъ го усѣтилъ и поскорѣ да текѣ да го постѣгнѣи и да го видѣа кѣкѣвъ е тоѣзѣы члѣкъ дето товѣ менѣ чѣны. и тѣзы мѣслѣ събѣи днѣъ и сѣка нѣощѣ имаше. а стѣи никѣла видѣ че сторѣи добрѣ онѣзи члѣкъ и даде си и вѣторѣага дѣщерѣ за мѣжа и даде и прикѣю като трѣбваше. и еднѣа щѣше да сы съврѣши голѣмото добѣро и взѣ пакъ като и прѣвѣнѣ тѣ жлѣтици и свѣза ги и поидѣ па^а нѣощѣю тайно и фрѣли ги изъ прозорѣцъ като и прѣвѣнѣ, и отидѣ. а онѣзы члѣкъ ѿцѣ на момѣте съкоги бѣше на послѣи и чѣо като цвѣкѣхъ жлѣтициѣте и тоѣа чѣа скѣчи и тѣче скорѣо да го постѣгнѣе. и стѣи николае макѣрь и като бѣгаше скоро ами го постѣгнѣи онѣзи члѣкъ и позна го кои е. стѣи познаваше се и личѣнъ бѣше ѿ добрѣо мѣ. и кѣто го стѣгнѣи припѣаде на нѣѣѣте мѣ и прослѣзи се и рѣе мѣ. бѣгодарѣ те рабѣе бѣа вѣшнаѣо отѣ

сы помлѣваль менѣ грѣшнаго и толкова млѣть стори със' мене, защо
 ако не бы ты | прѣврѣтилъ, да ме помлѣваѣ та щѣ да си погубѣ и 205
 днѣта и тѣлото. и стѣи николае видѣ че мз се не потаи доброто,
 а тои мз рѣ. развѣи члѣче что ты дѣмѣ. заклѣнавам' те въ име бжѣе
 та не навѣишь ни да кажешъ нѣкому това що ти азъ сториѣ, ни да
 излѣзе това ѿ твоите уста до гдѣ съ живѣ. и това мз рѣ стѣи и раз-
 дѣлиха сѣ и ѿиде си съкъ дома си.

И наурѣ онѣи члѣкъ даде и третѣта дѣщеръ за мужа едномъ и
 тоизи градъ боларина. и бѣхъ мврѣны и проважаше си днѣте добрѣ
 и благодарѣше бѣа и стѣо оца нѣколы. И това се изяви стѣмѣ доброто.
 а дрѣгите мз тайны работы що е сториѣ добрины, млѣтына да рѣемъ
 и постъ и въздржанѣе, бдѣвѣе, кѣи езикъ може исказа, тѣмъ едѣ бѣ
 знае това. ами тѣмъ да познаеме ѿ това добро дрѣгите мз тайны
 работы колко са бѣле, защо колкото и чѣпеше тайно толкова го бѣ
 прославляше на навѣ. и почтѣнь бѣше ѿ бѣа ѿ добрыте мз тайны работы.

И въ едно врѣме покѣнѣ се стѣи николае да поидѣ на бжѣи грѣбъ
 да видѣи и да се | поклѣны стѣмѣ грѣбѣ гѣа нашего 14 хѣа и тамо давно 206
 бѣи наишѣлъ нѣкое мѣсто безмрѣвно. И поидѣ по морето и наидѣ корабъ
 мисирѣскыи и злѣзе въ нѣ със' дрѣгы хрѣтиѣне, и тѣе щѣха да идѣтъ
 въ герѣмъ и наготвише се и начѣхъ да плавать. и идѣше до наѣсеръ.
 и прѣзъ тѣи нѣщъ видѣ стѣи николае насѣнѣ враждѣбника дѣвола, че
 съ ѣ вскачили ѿ горѣ на корабѣ на катарѣтѣо и ѿрѣза сѣчкыте въжѣа
 дето се дрѣжи корабѣ ѿ гѣѣ. и стана на стрѣ стѣи и рѣ на сѣчкыте
 лѣдѣе что съ ѣ корабѣ. да знаѣте вне корабѣници сѣчкы, голѣма бѣра
 ще да бѣдѣ на дѣска, защо видѣ азъ насѣнѣ оу тѣи нѣщъ что ще
 бѣдѣ да истѣлымъ, ами чѣвайте се да сѣ не збѣите, тѣмъ имайте
 оуповѣнѣе на бѣа и имате сѣ избѣави ѿ тѣи сѣмрѣть. и стѣи николае
 еднакъ това дѣмаше. и поглѣдѣха на гѣѣ че идѣ едѣнъ облакъ голѣ,
 и тѣмень и бѣра велика със' облакъ и толкова се разигра морето със'
 корабѣ и със' лѣдѣето, догдѣ щѣше да сѣ потопѣи и сѣчкыте съ корабѣ-
 ници растрѣпераха и ѿ страѣ припадоше сѣчкыте на нѣщѣте | стѣмѣ и 207
 със' слѣзы мз се помлѣише да стори млѣба на бѣа давно бѣише избѣавиле
 ѿ тѣи бѣдѣ. и стѣи николае станѣ на млѣба, и прѣстанѣ вѣтръ и морето
 се оутиши. и сѣчкыте въ корабѣ въздадоше хвѣла бѣѣ и стѣмѣ и тврѣдѣ
 се зарадоваше. и еднакъ добре не бѣше съ зтишило а едѣнъ ѿ корабѣни-
 ците вскачи се ѿ горѣ на катарѣтѣо дето се зовѣ гѣа да оумѣри
 тамо арменѣта гѣаю. и бы кога да слѣзе ѿ страѣ като е високо заедно
 и вѣтръ еднакъ дѣхаше прѣнесе със' гѣавѣа надѣлѣ на срѣѣ корабѣа

и змрѣ. И стѣи никѡлае видѣ, като бѣхъ се зарадовале, защо се избавише ѿ бѣдѣ, а за члѣкатого се паѣ оскрѣбише, а тои се помлѣ пакъ ѿѣ и възкрѣси го и сѣана като че ѣ билъ заспалъ. и така имъ прѣложи на сичкыте скрѣбъ на радость. И поидѡше до краи и кога излѣзоше сичкыте изъ корабѣтъ на сѣхо и показаше по сичкыте тамо что чюдо сторено ѿ стѣи никѡлае. и разбра се и много болѣни донесываха при стѣи. и тои сторѣше млѡба и озрѣавѣше гы тоизи днѣ, и много слѣпы
 208 сторы да проглѣдѣ и бѣсы | испѣлы и хрѡмие исправи и дръгы много чюдѣса сторы. и тогазы поидѣ въ іерлѣмъ и поклонѣ се тамо на стѣи мѣста и грѡбѣ хвѣ и мѣстѣ стѣе голгоѡы и чѣтнѡмъ крѣтъ и на дръгыте стѣи мѣста колѣкото съ тамо. и помысли стѣи тамо да остане на еднѡ мѣсто самъ си да си се посты. и прѣс тѣзы нѡщъ яви му се агѣлъ и рѣ ми. пакъ ты поѡбае да се врѣнешъ на своето ѡчѣство. Слѣшайте пакъ блѣвены хрѣтіане какъ бы като се врѣнѣ

Кога бы врѣме да се врѣне ѿ іерлѣмъ на своето си ѡчѣство и слѣзе и поидѣ при морето на пристанището гдѣто бѣхъ корабете и попита кой ще корабѣ ѡтѣ на неговото ѡчѣство, и рѣ ми едѣнъ корабныкъ. ние щѣ пои кидѣ щещъ, тѣмѡ ако дадѣ на наѣ. и рѣ и стѣи никѡлае. азъ даю вамъ наемъ, тѣмѡ ме ѡвезѣте въ граѣ патарь что е въ мириликійско мѣсто. и пристае корабниците на радость и рѣкоше да идѣ съ мироѡ, и направише корабѣ и вдѣгнѣше армена. и слѣзе стѣи въ корабѣ и начѣха да плавать и видѣхъ корабниците какъ е добрѣ вѣтръ
 209 и прилежнѣ да плаваѣ и наговорыше се | между себѣ си, да си поидѣтъ на свое мѣсто, и обрѣвѣше корабѣ на дръга станъ кмѣто тѣхното мѣсто. ами бѣ що стори, да не оскрѣбѡм стѣи кога то тѣе обрѣвѣше корабѣ и бѣ даде тои чѣ ѡбра голѣма и толѣкова бѣше люта онази ѡбра, колѣкото се строи крѣмѣлото на корабѣтъ. и корабниците сѣкрѣстише си рѣцѣте и чѣкахъ си смърѣта. и стѣи никѡлае помлѣ се бѣ и тѡзи чѣ ѡнѣмъ ѡбра наидѡше се при мириликійски граѣ патарь. и страѣ нападѣ на корабниците, като видѣха това чюдо, и припадѡше сичкыте на нѡзѣте стѣи и ищѣтъ прощѣніе. и стѣи никѡлае много имъ дѣма и позчи гы и зарѣчи иѣ това дръгѡчъ никѡмъ да не съ стѡриле. имѣтѣ имъ простѣна стѡри. и ѡпѣсти гы да си идѣтъ на свое мѣсто съ мироѡ. и съсѣ такѣвѣзи скопѡсъ доидѣ си стѣи на ѡчѣството. и въ онѣмъ днѣ кога то го видѣше братѣа и сичкы гражѣане, чѣ сы е дѡшлѣ стѣи никѡлае, колѣко радѡ и колѣко весѣлѡа бы въ граѣ какъ да изрѣкѣ или да искажѣ. млѡды и старѣци, мѣжѣ и жены и млѡды и рѣлѣми и сичкы прѣтекаше стѣи
 210 насерѣна. ами | и калѡере ѿ стѣи монастырь, дѣто бѣше го съзидаль

стрика мѣ и нареклъ бѣше го новы сѣбѣ, и тѣе го посрѣшнѣха и съсѣ радость го приѣше и гостинше съсѣ поѣбна негова розѣба. и стѣмъ наслѣи ихъ съсѣ неговите слѣгкѣе и бѣжѣтвны дѣмы и позчи и^ѣ, като бѣше достѣино и праведно да се насѣты дѣга чѣкѣ.

И ѿ тогазы тамо прѣбываше стѣмъ николае на по^ѣ и на възрѣжаніе. и ѿ сѣчѣкѣ бѣше похвалѣенъ и почтѣенъ радѣ добрыната мѣ. и мноѣина видѣха добротѣ мѣ и слѣшахѣ позчѣнѣето мѣ. и бѣставляхѣ тоизы светнѣй свѣтъ и желѣахѣ нѣнѣи, оты заѣцо бѣше стѣмъ великъ прѣѣ бѣа и прѣѣ чѣлци. что да рѣмъ колѣото чинѣше скрѣпно добрыната толѣкози и ѿ бѣа похвалѣ^ѣ бѣше. и слѣшанте какѣго показа бѣ чѣ е праведенъ и достѣинъ.

Въ ѡнѣа дѣи прѣстави се стрѣка му, что дрѣжанше тогазы прѣстѣолъ вѣчѣскѣи на оновѣ мѣсто, и клиросѣ црѣковныи събѣра сѣчѣкѣ гражданѣе и послѣаше посланіе да се съберѣтъ сѣчѣкѣ епѣкѣи что сѣ въ снѣрѣхѣа мирѣлиѣйскѣа, да видѣтъ коѣо да поставѣтъ на мѣсто | ѡногозѣ архѣереа. 211 и събѣраше се сѣчѣкѣ епѣкѣи и клириѣкѣи и сътворѣше събѣоръ. и сѣчѣкѣ рѣкоше по рѣдо своѣа дѣма еде коѣи достѣинъ ѣ да бѣде намѣ архѣереи. и подѣзма па^ѣ по-стѣри епѣкѣи и рѣе на сѣчѣкѣте епѣкѣи и на сѣчѣкѣи клириѣци. Послѣшанте моѣта дѣма стѣи и сѣцѣнныи събѣоре тѣа что рѣкоѣге вѣаше ѡѣолоубіе да полѣжѣте архѣереа, добрѣи сѣтъ и избѣраннѣи, ами поѣобае прѣвенъ да сторѣме мѣѣба на бѣа и тогазы щѣ^ѣ познѣа, коѣо нѣи щѣ бѣѣ избѣра архѣереа. и зѣгодна бѣи тѣа дѣма на сѣчѣкѣи събѣоръ. И прѣѣзѣ тѣзи нѣонѣцъ сѣчѣкѣте стоѣахѣ на мѣѣба сѣчѣка нѣонѣцъ да и^ѣ показѣ бѣѣ конѣ ѣ ѿ тѣѣ достѣенъ за архѣереа. и кѣтѣ се мѣѣахѣ агѣглѣ гѣѣѣ явѣи се стѣарѣмъ епѣкѣи и рѣе, ѡ епѣкѣе, что се трѣдите и досажѣате си, что е добѣтой за архѣереа съсѣ вѣѣ ѣ, а вѣше го ищѣете поидѣи и станѣи при вѣратѣа црѣковныи и чѣлѣѣ щѣ да дойдѣ мѣдрѣ съврѣшенѣи имѣетѣмъ е николае, и того да сторѣите мѣтрополѣита, заѣцо той е достѣенъ да бѣде насѣгѣрь на бѣжѣе лѣюди, да зѣгоди бѣѣ. и бѣкѣато видѣ епѣкѣи явлѣнѣето агѣглѣско сказа и на дрѣгѣте епѣкѣи тоѣа видѣнѣе, и ѡнѣа като чѣюа тѣзи дѣма потвѣрѣде начѣхѣ | да се мѣѣютѣ. и тои поидѣи и станѣи прѣѣ 212 црѣковнѣите вѣратѣа и ождѣа да видѣи ѡногоѣа чѣлѣка дѣето мѣ го показѣа агѣглѣ. и кѣато стоѣашѣе тамо доидѣи и стѣмъ николае и прѣбѣижи се да вѣлѣзе ѡу црѣкѣѣѣа да се и тои мѣѣи бѣѣ. и кѣато го видѣ епѣкѣи чѣе тойдѣе. разѣме ѡтѣи е тоизы дѣето го чѣкаше. и рѣе мѣ епѣкѣи. кѣако тѣи е имѣе чѣедѣ моѣ. и стѣмъ николае тихо рѣе. николае грѣшнѣи рѣѣѣѣ вѣчѣствѣ тѣи. стѣмъи вѣлѣко. и кѣато чѣю епѣкѣи лѣмѣаѣа стѣмъи и рѣе му. поидѣи слѣѣѣ менѣе чѣедѣ моѣ. и зѣѣе го зѣ рѣѣѣѣи и завѣде го прѣѣ дрѣгѣте епѣкѣи и клириѣци. и тѣе

като го видѣше зарѣдваше се твърдѣ и бл҃годарѣше б҃а, дето имъ ѣ
дѣль таквѣгозы пастырѣ и учителя. и епѣкпъ старѣи рѣ и подима на
сѣчкы нароѣ. придѣте брѣтѣе и прѣимѣте вашѣго достойнаго пѣстѣра
дето го е истѣилъ бѣ да е вѣ архѣереи и прѣимете подарѣннаѣ ѿ б҃а
г҃ашего, чѣка и учителя. и наоутрѣ го поставише и рѣкоположише да
е стѣль на онѣзы прѣстоль и когѣ прѣе онѣзы чѣтвы мѣжъ. послѣ коѣко
поѣ и бѣвѣше и мѣлѣвѣше непрѣстанно, вѣзрѣжанѣе, мѣтѣнна врѣхъ мѣтиню,
коѣ езѣкъ чѣчѣскы мѣже исказа неговъ трѣѣ и добро, что чѣнѣше помного

213 ѿ прѣвѣнь. |

Амѣ дето ненави́ды добро дѣаволь, що изнаидѣ, като глѣдаше
тогазы че съ имѣожавать хрѣтіанѣ, а той не мѣжаше да трѣпѣи да се
оумножава роѣ хрѣтіанскы да влѣдаѣ, дѣоклитѣана и маѣимѣана, двѣ
дрѣгѣра дѣаволови, дѣвы звѣрѣове крѣвопѣици, гонѣтеле на хрѣтіанѣ. и
бѣше тогазы нароѣ хрѣтіанскы голѣма бѣда и скрѣбъ, зацо бѣхъ пѣс-
тѣле посланѣе страшно и зарѣчанѣе по сѣчкы граѣове и места и села.
и бѣше написано така коѣто ѣ хрѣтіанинъ и ѿтречѣ се ѿ х҃а и
поѣлонит се на идолѣте, почѣсть голѣма да прѣимѣ ѿ ц҃ра. ако ли си
стоѣи на вѣрата и не ще да се поклонѣи на елѣинскыте богове, тѣѣ да
мѣчите на велика мѣка. и еднѣ хрѣтіанѣ очѣвѣстно исповѣдѣваахъ х҃а,
какѣ ѣ истѣинны бѣ и прѣтѣѣлаха голѣма мѣка и измрѣха, а дрѣгы ѿ
голѣмъ страѣ и ѿмѣтахъ се ѿ х҃а и поклонѣахъ се на идолѣтѣ. И дрѣгы
пѣкъ не мѣжахъ да прѣтрѣпѣать нѣ мѣкы нѣты цѣѣха нѣ х҃а да се ѿрекзѣтъ,
амѣи бѣгахъ вѣ гораѣ и по пѣщѣраѣ. и тѣѣ станѣха елѣины. и доиде
повѣленѣе ц҃рево и до мирѣлискыѣ епарѣхѣе. и тогазы дрѣжаше вѣчѣство
214 стѣи никѣлае вѣ тоѣзы граѣ. и наидѣше го посланнѣици ц҃ревы. хрѣтіани
сыци и вѣлка, и вѣзѣха го и бѣше го и много мѣ досадѣше. и затворѣше
го вѣ темници съ дрѣгы хрѣтіанѣ. и тамо ѣ темнѣцы много злѣ потѣглы,
глѣдъ и жѣжда и дрѣго мнѣ досажѣанѣе. и прѣбы тамо врѣме нѣмѣло
вѣ темници. и тамо не прѣставѣваше, амѣи гы зчашѣе и зтврѣждавашѣе да
се не ѿмѣстѣтъ ѿ вѣра х҃ѣа. и такавѣзы пѣкѣсть нанѣсе стѣмѣ нена-
вѣистѣникъ дѣаволь и бѣ легѣма дето сѣкогы се промѣнѣлава на добро,
коѣи мѣ рабѣоты чѣсто съ сѣчкѣо срѣде. что и бѣ натѣкѣмѣи онѣѣ нечѣ-
стѣвы цѣрѣе и слѣгы дѣаволови, дѣоклитѣанъ да реѣмъ и маѣимѣанъ ѣофѣи-
сашѣе и ѿидѣше на згѣтвенѣто иѣ мѣсто вѣ огнѣ негѣсѣимѣи.

И послѣ тѣѣ прѣѣ ц҃рѣтво грѣчѣско бл҃гочѣстѣивѣи ц҃рѣ конѣстанѣтинъ,
сѣнѣ стѣмѣ Елѣны и конѣстѣ что се зѣвѣ зелѣенѣи. и тогазы на скорѣи пѣстѣи
повѣленѣе по сѣчкѣа землѣ, гдѣго има хрѣтіанѣ затворѣны вѣ темници,
скоро да се ѿвежзѣтъ и ѿпѣзѣтѣтъ и по сѣчкѣа землѣо ц҃ркѣвы хрѣтіанскы да

се вдигна^{тѣ} и да се поновѣтъ и да се умножѣ^{тъ}, а капицата еллинскы
 что съ по сѣчѣка земѣа да се разобозахъ и идолете да се строщѣтъ и
 и да се разсипахъ скоро. такъози | повѣлѣните излѣзе црѣско и испѣ- 215
 стени бѣахъ хрѣіане изъ тѣмниците и ѿ изстенъ бы тогазы и стѣи ни-
 колае ѿ тѣмницы миріалинскую и пакъ си поиде на прѣстоль свой
 архіеренскій и бы пастиръ като и прѣвѣнъ на хвѣ стадо.

Това така бы. Слышайте напоследѣ что бѣа. капица еллинскы много
 бѣхъ на тѣзы епархіа гдѣго бѣше стѣи николае, и з тѣхъ сѣхъ бѣсове.
 и защото онѣа завидѣхъ стѣмъ и досадише му радѣ хвѣ имѣ и затво-
 рише го въ темницѣ, поиска и стѣи николае да и врывѣ праведны
 длѣгъ. и ходѣше на сѣко капицѣ еллинско и чинѣше на сѣко млѣба
 на бѣа. и онѣа капица съборюваха се и станзвахъ на непелъ а идолыте
 бѣсоевскы падаахъ и стропавахъ се. а бѣсове бѣгаахъ по парѣ и
 скѣмѣтѣхъ и плачаахъ, защо се обезчѣстише. и бѣше въ онова мѣсто едно
 капице еллинско голѣмо тврдѣ, ѿ сѣчките най-голѣмо и най-високо
 и глѣзаво дѣто го варицаахъ еллинны на бѣговете свой артемида, си рѣ
 лѣна. поиде тамѣ стѣи николае и того да съкрѣни. и сторѣ млѣба на
 бѣа и тога ча^ѣ паде долъ и съсипа се като пра^ѣ. и идолыте падаахъ 216
 като листъ кога пада ѿ дръвѣ, а бѣсове что бѣхъ се тамѣ въсѣлили
 бѣгаахъ и тѣе по парѣ, плачаахъ и скѣмѣтѣхъ и дзмаху стѣмъ сторѣ на
 безпѣчестъ ѿ неправедны николае. нѣе тебѣ ничто не сѣгрѣши^ѣ ме, защо
 на^ѣ изгонювашъ ѿ кѣцата наша. на^ѣ тѣка бѣше домъ и сѣхмѣ оу него
 да прѣблѣстюваме люѣе да слыша^ѣ на^ѣ и да ни се покланатъ, ами сега
 гдѣ да поидѣ^ѣ. и стѣи никола и рѣ. идѣте въ огнь вѣчныи. и това така
 бы за капицата. Слышайте млѣю вы са и что е еднакъ бѣло ѿ стѣго.

Ѿкакъ се въдрѣ црѣ конста^ѣтинъ и въ двадесета годѣна на
 негово црѣво бѣше нѣкой члѣкъ ѿ лѣвѣа. имене^ѣ арѣа, хитръ на вѣсмѣ
 и книжовѣнъ тврдѣ много. и поидѣ въ александрію и тамѣ сѣдѣше и архіерей
 что бѣше александрійскій та го сторѣ діакона. и ѿ какъ го херѣтониса пѣтръ
 архіерей ѿ тогазы почѣ да хѣли на га бѣа и дзмаше отѣ хѣ какъ нѣ
 ѣ истинныи бѣ амѣ е създанъ ѿ бѣа и направѣнъ като сѣчкы члѣци.
 и видѣ го пѣтръ архіерѣкнѣ чѣ хѣлы на бѣа та го проклѣ и изгвади
 го ѿ діаконскы чинѣ. и ходѣше проклѣтъ онѣзы трицѣклѣти арѣа. | 217

И кога се пѣтръ архіерѣкнѣ прѣстави и прѣе вѣчѣскыи прѣстоль
 въ александріи ахѣла иметомъ, и тои едѣ обрѣна арѣа на православнаа вѣрѣ.
 и постави го сѣдѣника и прѣтопапѣ въ александріи. и догдѣ бы живѣ
 ахѣла архіерей дръжаще православнаа вѣрѣ тоизи нечѣстивыи арѣа. и
 кога се прѣстави ахѣла и прѣе прѣстоль архіерейскыи стѣи ѿцѣ на^ѣ

амы да оставлю ва̀ тонзи съдь и сидѣте го съсѣ ването сиѣнѣнство. и подѣмахъ стѣи оцѣи и рѣкоше. многолѣтны и дръжавны црѣ, видѣхъ ме 220
 легома злѣ стѣи тоѣи архиереи мѣѣ наѣ, и нѣе исповѣдаме, ами се
 мѣимъ на твое црѣво сегѣ за тѣи работѣ нѣе да го извады ѿ вѣчѣство
 и въ тѣмнищѣ да се затворѣ, и кога се разѣде съборѣ, тогазы го щѣ
 и съды. и испѣдише го ѿ съборѣ и ѿ архиереиство сиѣкы оцѣи и затво-
 рише въ темныщѣ. и въ тѣи ноцѣ като бѣше стѣи затворенъ въ тем-
 нищѣ, яви мѣ се хѣсъ съсѣ бѣѣ и рѣкоше мѣ. никѣлае, заѣо си заѣрѣни
 въ темныщѣ. и рѣ стѣи. радѣи ваѣшу любѣвь. тогазы мѣ рѣ хѣсъ. прѣмы
 това и даде мѣ стѣе еѣлѣе. рѣ мѣ и прѣтаа бѣѣ. прѣими това. и даде
 мѣ сиѣннѣи рамоносѣ, детѣ го зове ѿмоѣрѣ и наѣтрѣ поидѣше нѣкон
 неговѣи чѣлци да мѣ занесѣтъ хлѣбѣ въ темныщѣ и видѣше го какѣ е
 ѿкованъ ѿ жилѣза и на раѣѣната му сиѣннѣи рамоносѣ, и въ рѣцѣте си
 дръжи стѣе еѣлѣе и чѣте го и поѣтѣше онѣи чѣлци. гдѣ си изѣлъ това
 стѣи вѣлѣко и каза мѣ стѣи сиѣкѣто това ѣто мѣ рѣ хѣсъ и бѣѣ, и разѣбра
 се това ѣѣдо дѣ стѣи оцѣи и извѣдоше го тогазы изъ тѣмнищѣ и сиѣкы
 приѣдохѣ и поклонѣше мѣ се, и искахъ ѿ вѣго прѣшѣка. и тогазы като
 се стѣи съборѣ и разѣдоше | се сиѣкы и стѣи никѣлае ѿидѣ си на 221
 своя еѣрѣхѣи.

Слѣшайте пакѣ. Гладѣ великѣ бѣше въ еѣднѣ вѣрѣме на сиѣкѣ миѣри-
 ликѣи. и такѣвѣи гладѣ детѣ не помнѣше никѣи да е бѣлъ такѣвѣи гладѣ,
 и бѣше сиѣкѣ оѣѣзы страна миѣрѣиликѣйсѣи на голѣма нѣжда. и миѣрѣа
 ѣто бѣше стѣи никѣлѣ еѣрѣхѣи щѣше да се разѣвали и да поѣѣне
 ѿгладѣи, ами легома великѣи никѣлае готовѣ поѣоѣникѣ на хрѣѣѣне не
 ѣе да си оставѣи своѣте лѣѣѣе да поѣѣнѣтъ, ами ѣѣо оутѣмѣи корѣб-
 никѣ нѣкон житопрѣѣѣвецѣ нанѣлѣи корѣбѣи свой съсѣи пиѣениѣи и ѣѣше
 да ю завезѣ на фрѣнѣсѣи землѣи. и въ тѣи ноцѣ яви мѣ се стѣи никѣлае
 насѣнѣи и рѣ мѣ. гдѣ ѿѣѣѣишъ тѣѣи пиѣениѣи. и корѣбникѣ мѣ рѣ. на
 фрѣнѣсѣи землѣи ѣѣ да ю ѿѣѣѣи ако даде бѣѣи и рѣ мѣ стѣи никѣлае.
 послѣѣиѣи менѣи дѣѣѣе и ѿѣѣѣи ю въ миѣрѣиликѣи и таѣи ѣѣенѣи ю прѣѣѣ
 какѣи ѣѣенѣи. заѣо е тамо гладѣ голѣмѣи и сѣѣѣио жито. и прѣими ѿ менѣи
 трѣи жѣлѣѣици раѣѣѣиѣи, радѣи да вѣѣрѣѣѣишъ и кога доидѣишъ тамо зѣѣе ѣѣенѣи
 и ѣто съѣи остѣлѣе. и наѣтрѣи стѣиѣи онѣиѣи корѣбникѣи | и видѣи въ рѣцѣте 222
 си трѣи жѣлѣѣици и каза и на дѣѣѣѣиѣи своѣи корѣбникѣиѣи и рѣ. въ тѣѣи
 ноцѣ бѣѣѣиѣи видѣѣи азѣи насѣнѣиѣи неѣкого архиѣрѣеѣи старѣѣи и рѣ ми. пиѣ-
 ниѣиѣи сѣиѣи да ѿѣѣѣиѣи въ миѣрѣиликѣи и даде мѣи гѣи жѣлѣѣици залѣѣѣи ами
 да поидѣме тамо да ю ѿѣѣѣиѣи заѣо ми каза детѣ ми се явиѣи какѣи е
 мѣѣѣиѣи вѣлѣиѣи глаѣи и поѣѣѣѣиѣи ѣѣѣи тамо прѣѣѣи ѣѣѣиѣи въ фрѣнѣиѣи и

послѣшахъ корабницыте тѣзы дѣла и ѿвѣзоше корабѣть със' пшѣнцъ въ
 еу маірілікію въ епархіи стѣмъ николѣ. и като рѣзбѣрахъ миріане че е дѣшль
 корабѣ със' пшеницъ и прослѣвише сѣчкы бѣа и текоше сѣчкы мѣжѣ и
 жѣны на пристанището и кѣпише си комъ колѣко трѣбѣваше. и продѣде
 си онѣзы корабныкы пшеницъ какѣ ѣска. и тогазы прослѣви бѣа и сказа
 миріанѣ това чюдѣ. и прослѣвише бѣа детѣ не оставѣла нѣкого кой се
 на не надѣе.

И до тѣка щѣх'ме да съврѣшы' словѣто блѣвеніи хрѣтіане защо достѣ
 бѣше и ѿ тѣа чюдѣса да размѣете и дръгыте амы видѣ' как' приходи
 223 чѣа на начнѣ' да съврѣшы' и | дръгыте чюдѣса. амы се млѣю на гѣпдѣство
 вы не замѣювайте се и не дръмете амы послѣжайте съ сѣчко сѣдѣе да
 разберете за стѣго нѣколае и дръгыте мѣ чюдеса, оты защо да прослѣ-
 вите бѣа и да похваляте стѣго и да прѣимете съврѣшенно добро.

Земліата сѣчка на трѣ дѣлове е раздѣльна. на истокъ и западъ и
 на лѣвъ. и лѣвъ сѣ зовѣ на полѣдѣне. и тамо на лѣвійска страна что е
 на пладне има грѣа' детѣ се зове велика фригіа. и тоѣзы грѣа' бѣше по'
 великаго цѣра конѣстантина. Има и дръга малѣка фрѣгіа что е на цѣри-
 грѣа' и ѿ истокъ, еллинскѣй се зовѣ троада. амы въ онѣзы велика фригіа
 щѣ е на пладѣ тамѣ бѣхъ ѣ онѣзы грѣа' людѣе чюдѣдѣици и опакѣ что
 сѣ зовѣтъ таифалѣ. и тѣа таифалѣсцѣй людѣе стѣрише мѣждѣ себѣ си
 цѣра и ѿметнаха се ѿ цѣригрѣа' да сѣ не поѣанатъ цѣръ конѣстѣнтѣнѣ.
 И цѣръ велѣи' конѣстѣнтѣнъ рѣзбѣра тоѣзы метѣжъ въ фрѣги, пѣстѣи трѣ
 224 тысячѣо начѣлныки и със' тѣѣ войска много да пойдѣтъ въ фрѣгѣино да
 змиратъ | онѣзы земліа. и едного зовѣхъ непѣтѣи', а дръгѣго зрѣшъ, трѣ-
 тѣйго ерпѣліѣнъ. И пойдѣше онѣа трѣте хилѣдѣре и плаваахъ наедно със'
 войската да пойдѣ' въ фрѣгѣю. и дойдѣше със' корабете до пристани-
 щето маірілійское, детѣ се зовѣ адриѣки, и защѣто врѣме немахъ да
 плавать и сѣдѣхъ на край и чакахъ да сѣ стѣри врѣме да идѣтъ. а вой-
 скѣата что бѣше със' тысячѣицыте ѣлѣзоше въ грѣа да си кѣпѣватъ ѣастѣе,
 и за коѣ плацахъ и коѣ поѣеки на сіла ѿнѣмахо като и до сѣга чивѣтъ
 такѣицы что ѿхѣжда' на войска. и млѣва се стѣры ѣ тоѣзы дѣнь по трѣгъ
 и метѣжъ голѣѣ. и рѣзбѣра стѣмъ нѣколае что ѣе чинѣ по трѣгъ. и ѿидѣ
 на пристанището до онѣа тысячѣицы и найдѣ ги и рѣе имѣ. что стѣ
 виѣ и кыдѣ ѿхѣждаше ваѣше гѣпдѣство. и тѣе като го выдѣха чѣ е стѣль
 и старѣцъ и станѣха на нѣзѣ и рѣкоше мѣ смѣрѣенно рабѣмъ цѣрѣвы и на
 твоѣа стѣгѣниѣ сме рабѣ. ѿхѣжа'ме със' поѣѣлѣнѣе и заповѣѣ цѣрѣвъ въ
 225 фрѣгѣю да стѣорѣме миръ със' таифалѣ. защо си стѣорѣше мѣжѣ себѣ цѣра,
 амы легѣма врѣме не бы да плаваме и затѣва сѣдимѣе и чакаме да даде

бѣ въѣме да идеме. И рече и стѣи добръ като изсты въа многолѣтны
цѣрь да змириѣ немирна землѣа а вѣе зачѣ дойдѣхѣте на мирна землѣа
и чиниѣте голѣмо зло и мѣва. и тѣе като чѣоха товѣа збоѣше се, оти
хрѣтиане блѣгы и добры чѣнци бѣхѣ и рече стѣи. кои е тоѣзы вѣко
дето чиниѣ мѣва и рече стѣи. вѣе сте онѣа, отѣи зачѣо пѣцѣте войскѣта
си по трѣгѣ да ѣтвемѣ едно дрѣго насила. вѣе сте затѣва кривѣы. и онѣа
тѣсѣцѣници като чѣоха товѣа что се чиниѣ по трѣгѣ текоше скоро и най-
доше войскѣ какѣ така зло чинѣхѣ, и едниѣ биѣше а дрѣгы испѣдише а
дрѣгы сѣчѣко что бѣи зѣкѣмише и змиринѣе. и тогазы стѣи никѣлае за-
веде онѣа тѣсѣцѣници на митрополиѣта си и гостѣи гѣи и прие гѣи като
добръ ѣцѣ чѣда и поѣчи и наставѣи гѣи и съсѣ блѣвенѣе и мѣтѣю про-
водѣи и до пристѣвиѣцѣто на морѣто. И онѣа тѣсѣцѣници токо щѣхѣ да
злѣзѣтъ въ корѣбѣи и да вдѣгнѣтъ пѣрилѣа да идѣтъ, и стѣи | никѣлае 226
обрѣва се да иде въ грѣа и глѣда чѣ текѣтъ из грѣа мѣжѣе и жены и
плачѣтѣ горѣко, и дойдѣше и припадоше на носѣте стѣи и рече мѣ.
помози на вѣко стѣиѣа и рабѣ истинномѣ хѣи бѣи. сегѣа з тоѣзы чѣа
гѣидѣиѣ Евѣстѣиѣе что дрѣжи наѣше мѣсто, неправѣдно повѣлѣи да погѣбѣтъ
ѣи наѣша рѣдѣнина трѣи мѣжѣе, детѣ не съсѣгрѣшилиѣе ничѣо нѣи знаѣтъ
товѣа зло, амы зѣе мѣто ѣи наѣши злѣомѣслѣнѣцы и осѣди гѣи на прѣвѣда
да гѣи затриѣтъ. амы стѣори мѣтѣ съсѣ на сирѣмасѣи и тѣчи да гѣи ѣне-
мѣшѣ, зачѣо ако поскѣрѣ не пойдѣтѣ нѣе сирѣмасѣи погѣнѣзваме и онѣа по
сѣкѣзѣватѣ. товѣа като чѣо стѣи, оскрѣби се тѣрѣдѣи и рече на онѣа тѣсѣцѣници,
еднѣакѣ и тѣе тамѣо бѣхѣ. потѣрдѣте се и вѣе съсѣ менѣ да пойдѣтѣ и да
видѣтѣ, что ѣе тѣзѣи рабѣта. и ѣидѣше сѣчѣкѣте тѣчѣшѣко и стѣи никѣлае
напрѣѣ тѣчѣше. и пойдѣ до мѣсто что се зѣвѣ леѣонѣи и поѣита тамѣо что
минѣваха чѣнци. видѣхѣте ли онѣа чѣнци, що гѣи водѣтъ да гѣи погѣбѣтъ.
и рече мѣ онѣа. видѣхѣме сегѣа гѣи проведѣше мѣмѣо прѣкѣвы стѣи кри-
скѣнѣда и дѣосѣкориѣда. | и пѣакѣ тѣкоше поскѣро да гѣи постигнѣтъ и тѣче 227
дойде до вратѣта грѣи сѣи и поѣита тамѣо вратѣрѣте и рече имѣ. видѣхѣте
ли трѣи чѣнци что сѣи осѣдениѣ. и рече мѣ. сегѣа гѣи проведѣше тѣка и
ѣведѣше и въ вѣрѣи. детѣе осѣдено мѣсто да гѣи загѣбѣтъ. и тогазы
тѣчѣ стѣи кѣлѣкѣто можѣе и постигнѣи и и въ онѣи чѣа кога си вѣи гнѣ
рѣкѣта да и ѣсѣчѣе глѣвите еднѣмѣ по еднѣмѣ, и прифѣна се стѣи зѣмо-
ренѣи и поѣотѣи сѣе напѣрасѣо и изневарѣи истрѣгнѣа саѣѣѣта из рѣкѣта
войнѣгомѣи и фрѣли го на землѣи. И самѣи поѣи и раѣвѣза ихѣи и изѣсти
гѣи и трѣиѣ да си идѣтъ. Что си полагѣте на зѣмѣтѣ си за онѣа трѣиѣ
осѣжѣенѣници на онѣи чѣа. кѣлѣо ли раѣѣѣѣѣ велика имѣахѣ, като се изѣ-
бѣвиѣше ѣи съмѣртѣи. и какѣ ли прослѣвиѣше бѣа и какѣ ли похѣталиѣше стѣи

никòлае като имь стори това добро. И като бы велика работа дето бѣ,
 разбра се тоѣ чѣ по сичкы грѣа и притекоше мѣжѣ и жени и малкы
 и великы да видѣтѣ това чюдò ꙗко стѣго. и господи́нь міре́йскыи еѹстатіе,
 228 като разбра и тоѣ това | что съ е сторѣло, всѣднѣ на конь и пойдѣ
 гамо да видѣ. и стѣи никòлае като го видѣ чѣ дойдѣ не збоѣ се ꙗко него
 да сѣ поведе ни засрамѣ се, ами мѣ рѣ. еѹстатіе, что си това сторѣлъ
 неправѣднѣ сѣдѣ и осѣдилъ си тѣа трѣте мѣжѣ сѣромаси, дето не съ съ-
 грѣшили ничто, ни злò сторѣха некому нигдѣ ни ꙗко тоѣзи грѣа ни на дрѣго
 мѣсто. и рѣ еѹстатіе. дойдѣ симонидѣ и еѹдоѣѣ что съ прѣвѣ кметовѣ
 мирѣнскѣи и мартѣрисашѣ за тѣѣ. и азъ по прѣвина заповѣдаꙗ да ги
 погѣбѣтъ. съгрѣшихъ ли азъ затова нѣчто сѣгѣчѣ бѣжѣи. и рѣ мѣ стѣи.
 не ли си взѣлъ мыто и осѣдилъ ги си неправѣдно, въ истинѣ тако мѣ
 дѣни многолѣтнаго цѣра конѣстантина азъ да кажеꙗ това цѣръ да видѣ и
 цѣръ оѣи ты нѣ си сѣдѣа ами си неоправныкъ. тѣка сѣа и тѣа трѣте
 цѣрѣвы члѣци тѣѣсѣнници. и тѣе да мартѣрисать прѣѣ цѣра истинна. Тогазы
 като видѣ господи́нь еѹстатіе едно помѣсли, какъ ги е неправѣдно осѣ-
 229 дѣлъ. дрѣго сѣ зплатѣи ꙗко стѣи никòлае като мѣ се поканы | да го обады
 цѣръ. слѣзе ꙗко конѣатого и припаде на носѣте мѣ и ищѣше прощѣніе, и
 стѣи никòлае легомѣ като бѣше мѣтивъ даде мѣ прощѣка и сторѣше мѣръ
 и любовь. това сичко видѣше онѣа трѣте мѣжѣ цѣрѣвы и ѣйдѣше си и
 злѣзоше въ корабѣ ꙗко тоѣзѣи дѣнь и пойдѣше въ фрѣгѣю и сѣтворѣше
 мѣръ съсѣ таифали. и послѣдѣ сѣ врѣнаха назѣѣ и пойдѣше и поклонѣше
 цѣръ конѣстантинѣ ꙗко казѣше мѣ какъ ходѣха въ фрѣгѣи и какъ сторѣше
 мѣръ съсѣ таифали. и цѣръ конѣстантинѣ почете ги тѣрѣдѣ и дарѣва ги
 дарѣ много. и не тѣѣмо това ги почѣте. ами и на повѣлика ги почѣсѣ
 поставѣи. ами что бѣи имь послѣѣ. послѣшайте бѣѣвѣны хрѣтіѣне да видѣте
 колѣко злò чинѣи завѣсть члѣкъ онѣа трѣте властѣлѣ непотѣанѣ и ѣрошь
 и еришѣѣ тѣрѣде ги любѣше цѣръ въ цѣрѣвото си, а лѣкавы нѣговы члѣци
 цѣрѣвы завѣдѣхъ имь като глѣдахъ чѣ ги почита и любѣи цѣръ. ами что
 натѣмѣише ѣйдѣше на еѣлѣвіѣа на прѣстѣвника цѣрѣва и рѣкоше мѣ.
 230 видѣ ли онѣа трѣте властѣле добрѣе что сторѣше. | пѣсты тѣѣ много-
 лѣтныи цѣръ да сторѣа мѣръ съсѣ таифали, а тѣе ѣйдѣше тѣмо и прѣѣха
 ги зарѣа сѣѣ си. и наговѣриле се да доведѣтъ войскѣ на цѣра и да
 прѣѣмать цѣри грѣа и да цѣрѣѣѣватъ тѣе. това като чѣѣ еѣлѣвіѣе, прѣѣвратѣ
 змѣтъ и замѣсли се какъ бѣи была тѣѣи работа и онѣа завѣстѣнници видѣха,
 какъ се двоѣ еѣлѣвіѣе съсѣ змѣтъ си и неприѣфата и ѣдзмѣта, а тѣе сѣѣѣраше
 межѣ сѣѣѣ си имѣніе много и даѣоше еѣлѣвіѣю да и ѣприѣѣѣне ѣдзмѣта
 и да сторѣи тѣѣ на тѣѣи почѣсѣ, детò ю имѣхъ онѣа трѣте властѣлѣ.

и евлѣвѣ видѣ иманіе много, обрѣна се кѣмъ то тѣмъ и зѣе иманіе. и пѣсти нѣговы члѣци и затвори трѣте онѣа властеле въ темницѣ да не знае црѣ константинѣ. и прѣбоише запрѣны една година въ темницѣ. и тѣе окаянны и не знаахъ зацо сѣ затворены. и онѣа лежавы члѣци боахъ се, да се не изѣавать прѣмъ црѣа и прѣмъ евлѣвиѣа че съ дѣжове, ами пойдѣше съсѣ много дѣръ на евлѣвиѣа и рекоше мѣ. нѣ сѣ добрѣ наѣ да лежать на трѣте властеле въ темницѣ, зацо да не бише разѣбрали онѣа таифѣли и до шѣтъ та гы шѣтъ изѣади. ами дѣто ще да бѣде товѣа, а тѣмъ повелѣи поскоро да гы погѣбѣть, зацо колѣкого лежѣтъ зѣ тѣмницѣта. толѣкова се и зѣчѣтъ на хѣтрѣсть да стѣорѣтъ зло. и евлѣвѣ видѣ какѣ наѣ стѣовава, да гы погѣбѣи и помѣсли си ако иѣ не стѣорѣи волѣа да не бѣахъ се и тѣе помѣтнѣле да си възѣмѣтъ иманіе то бѣ нѣго, дѣто бѣхѣа го далѣ, ами потѣпка сѣчѣко и не глѣда ни бѣа ни дѣшѣ, тѣкѣмо да иѣ стѣорѣи по волѣа. ами пакѣ не смѣа безѣ повелѣнѣи црѣево да стѣорѣи бѣ своѣа волѣа. ами пойдѣ на црѣа константинѣа съсѣ жалѣно срѣце и скрѣбно и рѣе мѣ. многѣлѣтны црѣ. онѣа трѣте властѣлѣе, непѣтиѣнѣи и зрѣошѣи и ерпѣлиѣ, изѣавѣахъ се какѣ съ билѣ злѣомѣсльѣнѣи на црѣтѣво то, зацо като гы сѣи билѣ изѣстѣль да зѣмѣрѣтъ таифѣли, а тѣе гы привѣтѣкле поѣ себѣи и паѣ шѣтъ да тѣмъ изѣади црѣтѣво, зацо войскѣ шѣтъ да доведѣтъ наѣ тѣво црѣтѣво, ами двѣ работѣи трѣбѣе тѣка. или повелѣи да гы погѣбѣи, отѣи зацо да видѣтъ и другѣи дѣто съ като тѣмъ да сѣ испѣдѣчѣтъ, или побѣгнѣи да сѣ изѣбѣи бѣ тѣхѣнѣте рѣцѣ. товѣа като чѣю црѣи и сѣкаше че сѣ истина, зацо си вѣрѣзѣахъ евлѣвѣе, своѣи мѣ бѣише, и повѣлѣи да иѣ кажѣтъ въ тѣмницѣта, какѣ ще зѣрѣ да иѣ бѣде дѣнь сѣмрѣтѣнѣи. и напѣса евлѣвиѣа осѣжѣнѣе имѣи и пѣстѣи тѣмничѣарѣто что пѣзы тѣмницѣта, да имѣи кажѣ онѣази горѣка дѣма. и пойдѣ тѣмничѣныи стражѣарѣи и рѣе на онѣа трѣе властѣлѣе съсѣ плачѣи брѣтѣи моѣи лѣбовѣны, да не бѣи нѣкакѣи пѣль хлѣбѣи съсѣ ваѣи и лѣбовѣи имѣа. трѣперѣа бѣ дѣмата дѣто шѣа да вы кажѣ. повелѣи црѣи зѣрѣи ще да вѣи бѣдѣ сѣмрѣтѣнѣи дѣнь, ами ако имѣае нѣчѣто неспрѣавѣно, скѣро си испрѣавѣте да не зѣмрѣте неспрѣавѣни и нешѣтѣмѣни. Товѣа като иѣ казѣа тѣмничѣныи стражѣарѣи съсѣ плачѣи и тѣе като чѣоха такѣавѣи глѣа ѣ какиѣаи лѣи скрѣбѣи испѣли и сѣрѣцѣто. прави члѣци дѣто не знаѣютѣи ничѣто зло да сѣ стѣорѣи, а тѣе да чѣюаѣ такѣавѣи глѣа. какѣи ли стрѣи нападе на тѣмъ тоѣаи. тѣе окаянны не знаахъ ни зацо сѣа запрѣни и обрѣише се едѣнѣи кѣмъ то другѣи и мѣлѣивно плачахъи и дѣмаха си. что сѣмрѣишѣи мѣеи грѣшѣищи прѣмъ бѣаи и прѣмъ црѣа та осѣиша наѣ така что ли бѣи наѣишѣи грѣи, вѣе ли зло стѣорѣи мѣи пѣ шѣтъ да погѣбѣи. бѣа дѣсѣка. и рѣе едѣнѣи бѣ тѣмъ, непѣтиѣнѣи, посѣи сѣга нѣе, брѣтѣи моѣи, погѣиша мѣи и сѣа

члѣскаа помощь не може на избавы, ами знаете ли тогѣзы като
 ѿхождахъмѣ въ фригїа, что се стори въ мѣриликїа ѿ архїереа никлае,
 ами да се покаяни и ны да се помлимъ бѣ и стѣмъ николѣз давно бы
 послѣшилъ бѣ негова мѣтва и ѿпѣстилъ бы на дето нѣсѣмѣ кривы нѣти
 знае что сме сторице. и послѣшаха го и дрѣгитѣ и станѣха и помлише
 се съ слѣзи и рѣкоше. Гѣи бѣѣ ѿца нашего николовъ, дето си свѣ-
 бодилъ ѿ неправѣднаа съмрѣтъ онѣа трѣте члѣци въ мѣриликїа, тѣи сегѣ
 разберѣи и на. зацо члѣка не имѣме да помогне на и срѣцето наше
 стопи се и скрѣб ны прѣлѣ и нѣ е никои да ны избави ѿ това злѣ сегѣ.
 И гластѣ ны прѣгасѣнь прѣди дшѣта наа в свѣтъ на исхѣнь ѿ срѣчвыи
 пламѣ и не може да ти се помлимъ. ами да посѣтишь на гѣи и да
 234 ны наведѣи | и мѣтъ твоѣа гѣи и недѣи се остави да не поглѣднешъ на
 таѣзы неправѣда и да заборѣвишь напѣта съмрѣтъ. избави на ѿ рѣцѣте
 враговы и дойди да ны помогнешъ, отѣи оутрѣ погѣбѣваме. И така се
 млѣха бѣ онѣа сѣчката нѣ, и бѣ легомѣ видѣ неправѣ и пакѣ щѣше
 да прослѣви стѣго никлае. что натѣкмѣ. Въ онѣзы нѣцѣ на съмнѣване
 гѣи се стѣи никлае насѣнѣ црѣ конѣстанѣтинѣ и рѣ мѣ. црѣ, колѣко
 можешъ скоро стѣни и пѣсти трѣте мѣжѣе дето щѣшъ да гѣ погѣбишь,
 зацо неправѣдно съ оклѣвѣтанѣи ѿ завѣстѣнѣци лѣюдѣ. ако ли гѣ не пѣ-
 сти и азѣ ща стѣри мѣлѣа на бѣа заради тебе да се лишѣишь ѿ животѣтъ
 си. и рѣ мѣ црѣ. кой си тѣи дето ме плашишь и какѣ дойдѣ сегѣ безѣ
 врѣме въ црѣтѣвѣто мѣ. и рѣ стѣи. азѣ есмѣ архїереи мирѣнскѣи никлае
 и пѣсти ме бѣ да ти рекѣ да пѣстишь трѣте осѣденѣте. и съѣ тѣзы
 дѣма събѣди се црѣ. И стѣи ѿтѣде на пристѣвникѣ црѣвѣ евлѣвїю и
 рѣ мѣ. евлѣвїю злѣзмѣ. зацо взѣ мѣто и осѣдѣ трѣте мѣжѣе дето нѣ
 235 съ сѣгрѣшилѣ ницѣ. скоро гѣ ѿпѣсти, | отѣи щѣ да стѣрю не тебѣ мѣлѣа
 на бѣа, да се лишѣишь ѿ животѣ си. и евлѣвїе рѣ. кой си тѣи дето мѣ
 повѣлѣвашъ такѣво. и рѣ стѣи. азѣ есмѣ никлае рабѣ бѣжѣи и архїереи
 мирѣнскѣи. това рѣ стѣи и пробѣди се евлѣвїе ѿ сѣна и стѣи и мѣслѣ что
 ще да бѣде това видѣнїе. и тѣи ѣнакѣ мѣслѣше и дойдѣше послѣнѣци црѣа
 конѣстанѣтина и рѣкоше мѣ. евлѣвїе скоро да дойдѣшь чѣ тѣ зовѣ црѣ. и тѣи
 станѣи и пойдѣ при црѣа и црѣ поче да мѣ казѣва сънѣ что е видѣль. и рѣ
 мѣ евлѣвїе. така мѣнѣлѣгнѣи црѣ и азѣ такѣвѣи сънѣ видѣль. и не могѣ да ра-
 зѣжѣю что щѣтъ да бѣдѣтъ тѣи нашіте сънове ами да доведѣ онѣа трѣте мѣжѣе
 и да гѣ попитѣме да видѣ что е това. И пѣстише за тѣи и доведѣше гѣ.
 и рѣ и црѣ. какѣво сте бѣманїе вѣме стѣрилѣ и пѣстихѣте до на стрѣшны
 сѣнѣица и не могѣхѣмѣ да спѣмъ прѣ тѣзы нѣцѣ ѿ стрѣ. и онѣа легомѣа
 като ницѣто не зѣвѣахѣ зѣхѣ да се глѣдѣтъ едѣнѣ дрѣзгыго и да плачѣють.

и видѣ и ѿ црѣ като не мога да потма и ѿ стра и ѿ плачъ,
а тои си промены лицето на кроѣкъ погледъ и рече имъ: поемайте 236
ми о члѣци что се зпланихте тоѣкова прѣвъ любовното бането црѣ
та не щете да подемате, тоѣвы и не като видѣха че имъ потма
кротко црѣ, рекоше мѣ съ слъзы. Нѣе ѿ црѣ нѣты се невогы чихъме
нѣе на зло за црѣ, и маргаря е намъ бжѣе око дето снѣко выны, ако
ли бжде нѣе помислите нѣкогы дѣла сторѣ и несправно или лъжаво
нѣчто на твое црѣтво, а тѣ тоѣвы та не оставишъ нѣчто, ами поизби
и на и снѣкъмъ рѣ на на люта смъртъ защо нѣе, о многотѣны црѣ,
такъвъзы законъ имаме ѿ наши бащи, привенъ да се боймъ бѣа, кторо
да почитаме црѣ, ако ли се вѣкои гавѣ црѣ да ѣе злѣмѣслъникъ, да
погине, заговѣ се и нѣе чихъме и гдиъхъме какъ е повобрь да мѣмъ
на црѣтвото ти, като и привенъ дето изстѣ на въ фритѣ на таифали,
и нѣе гѣмъ за любовь твоѣа прѣжельхъме снѣко и оставихъме, дѣто
поидохъме съе помодъ бжѣа и сторихъме тамо колѣво бѣа воля бжѣа,
и црѣтвото ти и заговѣ се нѣе надѣхъме да сме почитены ѿ црѣтвото 237
ты, а нѣе глѣдаме всѣ че нѣсѣме почтѣни или похлени, ами щѣ и горѣка
смъртъ да прѣемѣ. Тѣва като чю црѣ зкרותъ се ердѣто мѣ и рече
имъ кротко, какъте ми какъ ете помѣны бѣа и кого сѣто мѣнхъте прѣвъ
тѣзы нѣоцъ въ тѣмницѣта и рекоше мѣ: оны мѣжѣе, нѣе, о великы прѣвъ
прѣвъ тѣзы снѣка нѣоцъ плакахъме горѣко въ темницѣ и тѣва се мѣнхъме
бѣа. Гѣи гѣи оцѣа нашето никѣлы, дето оудавѣ и свободѣ ѿ горѣка
смъртъ трѣте мѣжѣе въ мирѣи, тѣ самъсы и на свободѣ сторѣ ѿ товѣ
оклеветавѣе что е нападнѣло на на. И црѣ конѣстанѣтинъ като чю че
помѣнаха името стѣмъ никѣлы и рече иѣ, кѣи ѣ тѣзы никѣлае дето го
казѣвате и какъ ѣ свободѣ трѣте мѣжѣе въ мирѣи, сказъте ми хѣбѣе
по конецъ тоѣвы поизма несправно и кѣва црѣ, и нѣе, многотѣны
црѣ, когѣто щѣхъме да нѣе въ фритѣ на таифали и не имѣхъме грѣме
да плаваме, а нѣе привезахъме корѣбете наши въ адрѣан на пристани
щето мирѣенское, и тамо доиде митрополѣтъ мирѣевскы никѣлае (името), 238
и въспре на и погосты, члѣкъ сѣвъ и добротѣлъ, и такъвы члѣкъ оны
съ е оновѣ мѣсто напѣмѣло съе вѣсѣны чѣрѣса кѣа ли, и послѣ на
црѣвъ добродѣтель нѣгова, какъ ли го слѣнать и боѣтъ мѣ се тамо снѣкѣ
члѣци на оновѣ мѣсто, и не нѣмъ члѣците, ами гѣи гѣи мирѣевскы
евѣстѣте, рабъ црѣтвѣи ти, трѣ члѣци оклеветѣле нѣкои болѣаре ѿ оновѣ
мѣсто и гѣдѣнъ евѣстѣте повелѣ по законъ да гы погѣбы, като и нѣе
сегѣа дето чѣкаме смъртъ, а рѣдѣнѣта на оны члѣци тѣкоше на тогѣи
армѣреѣа никѣлае и принаѣше на поѣте мѣ и плѣчѣхъ и жѣтѣхъ мѣ

се. помогъи на̀ сегѧ ꙗ̀ тоизы чѧ̀ рабе истинномꙗ̀ хꙗ̀ бꙗ̀, защо гпѣдинь на̀ еꙗ̀стѧтѣ испрѧ̀вѧ стѣри и повелѣ да погѣбѧтъ трѣ люде ꙗ̀ наша рѣднина, ничто нестѣориле нѣти знаѧтъ нѣчто да съ твѣориле злѣ. тогази като чю онꙗ̀зи арꙗ̀хѣреи, течѣ и истрѣгна сабѧтата ꙗ̀ рекѧта войнѣтомꙗ̀ дето щѣше да ги посѣчѣ и никон не смѣѧ нѣщо да мꙗ̀ рѣ что си така̀ стѣорилъ. и гпѣдинь еꙗ̀стѧтѧ рабѣ црѣтвию ты и тѣи несмѣѧ да

239 подѣма нѣчто, ами и еднакъ слѣзѣ | ꙗ̀ конѧтого и паднь на носѣте мꙗ̀ и ищѣше ꙗ̀ него прощѣнѣе. тогѧ сѣчꙗ̀ко вѣе видѣхмѣ многѣлѣтныи црѣ съсꙗ̀ нашите очи и повнимѣ добрѣто мꙗ̀ дето стѣри и онѧ трѣте члѣди като сегѧ и нѣе. затѣва мꙗ̀ се и вѣе млѣхꙗ̀мѣ съсꙗ̀ много слѣзы, давнѣ бы негова млѣтва довѣсѧла да ны помѣгне. тогазы като чю црѣ, змилѣ се съсꙗ̀ днѣта си и рѣ ꙗ̀а трѣте мѣжѣе. ꙗ̀ сегѧ да бѣде вѧ̀ дарѣвань живоꙗ̀ вѧ̀шъ и да знаѣте онꙗ̀зи арꙗ̀хѣреи никѣлае вѧ̀ свободѣ ꙗ̀ съмрѣтъ въ днѣшны днѣ, ами да да̀ вѧ̀ даръ и скѣро да занесѣте ономꙗ̀зы стѣмꙗ̀ и вѣе да бѣдете тамо инѣця ꙗ̀ него и рѣте мꙗ̀, като стѣорѣ по волѧ̀ негова тѣкꙗ̀мо ꙗ̀ сегѧ векѣ да ме не зѣтрашѧвѧ. товѧ̀ рѣ црѣ и даде мꙗ̀ едно еꙗ̀лѣе, позлатѣно сѣчꙗ̀ко, и една кадиѣница. сѣчꙗ̀ка съ злѧ̀то и зкрасѣна съсꙗ̀ много цѣнны каменѣе, и двѣ свѣщи велѣкмы съсꙗ̀ злѧ̀то зкрасѣнѣи. и повелѣ да ги занесѣтъ въ црѣкѧтѧ, гдѣто ю̀ дръжѣи велѣкмы никѣлае. и тѣе оузеѧа товѧ̀ и скѣро го ꙗ̀несѣше къ велѣкомꙗ̀ никѣлꙗ̀ и дадоше мꙗ̀ сѣчꙗ̀кѣто оновѧ̀. и прѣше и инѣчыскѣи чѣнь ꙗ̀ него и стѧнаѧа кѧ̀дѣере. и ꙗ̀ тѣхнѣто си имѧнѣе дѧ̀тоше и тѣе въ црѣкѧтѧ стѣмꙗ̀,

240 а | дрѣгѣто разѣдѧонѣе по сѣромѧси и что остѧ разѣдѣлише го по свѣите си рѣднина. ами ꙗ̀ товѧ̀ чꙗ̀до да си прѣбѣочинѣ, защо показѧмѣ, что бы възꙗ̀можно да искѧжѣ. и дрѣго что е стѣорилъ стѣи прижѣвѣ чꙗ̀дѣса и послѣ щѣ кѧ̀за и дрѣгѣте чꙗ̀дѣсѧ дето ги е по съмрѣтъ стѣорилъ и тогази щѣ стѣорѣ конѣцъ на словѣто.

Въ оновѧ̀ врѣме нѣкѣи корабѣници щѣхѧ да се потѣпѧтъ оу морѣто съсꙗ̀ корабѣте си ꙗ̀ голѣма бѣра. а тѣе бѣхѧ ꙗ̀прѣвѣнь разбѣирѣле за стѣго никѣлае какꙗ̀ чѣвы чꙗ̀дѣсѧ и помѣлише се вѣвъ бѣрата и рѣкоше. стѣи никѣлае помѣзи на̀ ꙗ̀ тоизы чѧ̀ чѣ съ зѣдавѣхꙗ̀мѣ. и навѣи ѝ се тогазы стѣи никѣлае на рѣтѣ кораблю и пѣе крѣмѣлото и наче сѧмꙗ̀ си да крѣми. и рѣ на корабѣниците. не бойте се азъ есꙗ̀мꙗ̀ съсꙗ̀ вѧ̀. защо ми се млѣхꙗ̀е и азъ затѣва ꙗ̀ойꙗ̀ да вы помѣгна. и ꙗ̀ тоизы чѧ̀ прѣстѧна вѣтръ и морѣто се зтиши. и тогазы стѣи никѣлае невидѣ бы ꙗ̀ тѣѣ. и рѣвоше корабѣниците межѣи себѣ си. да поидѣ да си привезѣмꙗ̀ корабѣ на пристѧнишѣто мирѣнѣско и ꙗ̀а поидѣ до тогѣва стѣлѧ никѣлае да мꙗ̀ се поклѣны и да го блѣгодарѣ защо ны помѣже и пѧ̀ да го

опознае по добръ защо го не смѣ никѣга | вѣдѣе какъ е. и поитоме 241
тамо и излѣзоше изъ корабѣт и поитане тамо члѣци и речеше. сте съды
вѣка ваши. и тѣе имъ речеше. сега го видѣхъ ме че ѿхождане въ цркви
съ сѣойте си люде. и тѣе текоше да го поститва на нѣ и не могаше и
злѣзоше въ цркви и познаше го кѣквѣто бѣше имъ се навилъ въ морето.
и текоше и припадоше му на нозѣ и бѣгодарше бѣа и речеше мѣ.
бѣгодаримъ те рабе бжѣи. оты ако не бы ти помогиль на. сега нѣхъ ме
да сме оудавены и да сме изгнѣле. и тѣе това речеше и исповѣяше что
имъ е было. а сѣй дете имане и сѣбѣ си провѣтъ ты. оты не бѣхъ чисти
съ срѣцето си. амѣ имавъ нѣкое прѣрѣшене. и ваче за ты по чѣи и
рѣ имъ. чюванте се чѣда моа молю ви се срѣцето ваще и смѣтъ вы что
вы е развратень. обрѣйте се къмъ го бѣа. и вѣзната мисль за е на воля
бжѣа. защо добръ се видѣте на члѣци добри и бѣгы. ами бѣ нѣ сте
низачо. защо бѣ прозира члѣкъ срѣцето. и слышанте что дема писанѣ.
не чинѣте злѣ да не нападѣе оновѣ злѣ на ва. амѣ се назчѣте добро
да чинѣте. и телѣто си чисто узапѣте да го не оскрѣните. защо и апѣль
павель така каже. брѣте | вѣ еств цркви бѣе живомъ и кои развали 242
црква бжѣа и бѣ ще нѣсто развалѣ. ами така да чинѣте да имате бѣа
помѣщника ѿ сѣчѣки бѣды. и така ты позачи стѣи и поите си въ мѣ-
тропѣлю. а корабницѣте си бѣдоше и ѿ дѣмите мѣ що ти назчи прѣше
и наставѣше се на добро и славнахъ бѣа и бѣгодарѣха стѣго.

И тѣа чюдсѣа и дрѣгы много что е стѣориль при живѣтъ свой бѣвѣнѣи
хрѣтіане. амѣ послѣшанте да скаже и по смъртъ нѣгова.

И да начѣмъ прѣвѣнь да скажемъ кѣ се прѣстѣавѣ. Писне писанѣ за
него. отѣ тоѣкова бѣше личе стѣи никѣлае. дете нѣкои члѣкъ ако не
бѣше го видѣль никѣга и да го видѣше межѣ много люде. и позвѣше
го ѿ лицѣто мѣ и погледѣ агѣлѣскѣи нѣто вѣанѣ. и голѣговѣ му свѣтѣше
лицѣто и тоѣкова бѣше бѣговѣдѣнь члѣкъ. отѣи еретѣици кои го видѣха и
обрѣнѣвахъ се на вѣра хрѣтіанѣскаа нѣе тѣкъмо ѿ нѣченѣто мѣ. ами по
много ѿ лицѣто мѣ агѣлѣско дете го имавѣ. и скрѣбѣнь члѣкъ кой дѣй-
дѣше при нѣго и каженѣе си скрѣбѣъ свой и стѣи никѣлае тѣмъ за
поглѣднѣше на оногѣва члѣка скрѣбѣнаго и утѣшаваше се онѣзи члѣкъ и
прѣложавѣе скрѣбѣъ своя на радѣ. и много сиромѣши и трахѣи члѣци 243
съ нѣго се оугѣнѣвахъ. амѣ легомѣ и тѣи бѣше члѣкъ и тѣмъ имавѣ
земльнѣо като и сѣчѣи члѣци и доидѣ мѣ дѣнь да се прѣстави. и тѣи си
позна дхѣмъ стѣимъ и станѣ на мѣтва и мѣташе се бѣ за сѣчѣки хрѣтіане.
и вѣдѣ тогѣзи агѣлѣи какъ тоитомѣ за нѣгѣа и бѣа се и рѣ имъ
добръ придѣсте сѣбѣи стѣи трици и на сѣчѣи агѣлѣи измѣлѣици за . . .

тигата ми. и наче тогъзы па^ѣ да се мѣи бѣз и рѣ. гѣ и^ѣ хѣ едино-
рошны есе прѣими мѣненіе моѣ и послѣшай, кой приобѣгне з црѣквы да
се помѣли на име моѣ подай мѣ гѣи что мѣ ищѣ срѣцето. или кой е
скрѣбнѣ или на морѣ или ѿ злѣи члѣци и помѣли се на име моѣ или ѿ
сака бѣда. итѣши го гѣи или кой слѣжѣи на име моѣ и памѣ^ѣ ми чѣины
помогны ема гѣи. или кой црѣква стѣградѣи въ име моѣ или привесе
мѣтѣинню въ црѣквы моѣи прѣими го и тѣи гѣи въ црѣтво нѣ^ѣное. и товѣ
се стѣи николае мѣнаше за сѣчѣкѣи рѣ^ѣ хрѣтѣанскѣи. и агѣлъ мѣ рѣ.
згѣдинче бжѣи николае, что се помѣли бѣз и гѣ бѣ прѣе ти мѣбѣата.
амѣи прѣиде чѣа да поидешѣи на црѣтво нѣ^ѣное. и стѣи николае разбѣолѣ се
малѣко и прѣстави се съ мирѣѣ^ѣ кѣ гѣи и тѣлѣото си остави на землѣи да
244 е на много чѣци : за потрѣба дѣгѣвна, а цнѣта му поидѣ въ црѣтво
нѣ^ѣное съсѣ пѣсны агѣлскѣи. и тогъзы чѣужѣинѣци поплѣкаше, зацо се
лишѣиха ѿ оцѣа своего, и сиромѣасы и сѣроты и вдовѣици много по-
плѣкаше за нѣго, зацо се лишѣиха ѿ хранѣтеля свѣдѣго детѣи гѣи хранѣше
и чѣювашѣи и сѣчѣка землѣа мѣриликѣиска въздѣхѣна и поплѣка, зацо
остѣашѣи безѣ такѣвогѣзы пастѣира и зчитѣлѣа. И агѣлъ се пакѣи арѣхѣгѣлы
обрѣдованѣи, зацо въспрѣише такѣвогѣзы стѣаа. и мѣници възѣвесѣлише се
и правѣдѣици се зарѣдованѣи, зацо виѣѣхѣа правѣдѣника тѣѣна приликѣа
и пастѣирѣи и зчитѣлѣи блѣгодарѣише, зацо имѣи донѣ стѣи пастѣирѣи и зчи-
тель. и что дѣ рѣемѣ. сѣчѣкѣи стѣи нѣ^ѣные заѣдѣи и самѣи гѣи зарѣдѣва
се оу гѣици дѣѣ. амѣи и по стѣмрѣлѣ своѣа неизрѣвѣны чѣдѣсѣа стѣи тоѣзы
стѣи никѣлае. И послѣшайте малѣко да искажѣѣ.

Тѣмо въ мѣриликѣи гдѣто бѣше стѣи николае стѣранѣише хрѣтѣанѣ
црѣква велѣка въ имѣ стѣго николае чѣдѣотвѣрѣцѣа. и събѣраше се на въ-
сѣка годѣице ѿ сѣчѣкѣи сѣлѣа мѣриликѣискѣи и чѣиѣхѣа тамѣо прѣзѣици.
и не тѣѣмо ѿ тамѣишѣи сѣлѣа, амѣи и ѿ далѣчѣи мѣстѣа прихѣжѣахѣ.
и въ единѣи дѣѣи пѣѣи хрѣтѣанѣи влѣзѣише въ корѣбѣи ѿ далѣчѣи мѣсто да
245 поидѣ въ мѣриликѣи на се поклѣиоу на | моѣице стѣмѣи никѣлѣи, амѣи
дѣкаѣи дѣѣволѣи что нѣмѣишѣи да стѣорѣи да ѿсѣѣче онѣи пѣѣи да не хѣдѣи никѣи
прѣзѣици стѣмѣи. Помѣише дѣи что виѣи ѿнаѣрѣѣи кѣзѣи, кѣто развалѣи стѣи
николае онѣиѣа кѣишѣи елѣиѣнѣское и кѣкѣи бѣѣахѣи ѿ тамѣо бѣсѣѣѣи и плѣ-
чѣахѣи и дѣмѣахѣи. неправѣѣи стѣи съсѣ на^ѣ никѣлае. и на онѣиѣа кѣишѣи
что бѣше начѣлѣны бѣсѣи тоѣи па^ѣи щѣише да стѣи пѣѣѣѣи на црѣкѣѣѣа
стѣмѣи никѣлѣи. и что стѣи. прѣѣтѣѣѣи се онѣи дѣѣволѣи кѣто жѣна вѣдѣ-
ѣици. и сѣрѣѣи и црѣѣѣи въ рѣѣѣѣи си съѣи пѣиѣи съсѣ масѣло. и въ онѣиѣа
чѣѣи когѣто се събѣрѣахѣи хрѣтѣанѣи да влѣзѣѣи въ корѣбѣи и тоѣи поидѣ
при ѣѣи рѣи и^ѣи. кѣѣи ѿхѣише моѣи брѣѣѣи. и тѣи си рѣѣише. ѿхѣѣѣамѣи

въ мирликиѣ да сѣ поклонимъ на мѡцѣте стѣмъ николаѣ, и рѣ и ѡнази сирѡта жена. мѡю ви се възмѣте тѣзи маслѣница със маслото и занесѣте го въ црѣквата стѣмъ николаѣ и налѣйте кандило то стѣмъ да гори за душата моѣ грѣшна, зацо и азъ бѣхъ дошла съсѣ ва, а то сѣмъ сирѡта и на нѣсѣмъ налчена зъ корабѣ по морѣто да ходи и за тоа се не наемамъ да поидѣ, ами стѡрѣте добро и ѡнесѣте го да сѣ по много га за душата. и така се помѡли онѣзи бѣсѣ на корабниците. | и тѣе го 246
звѣха, не знаѣахъ че сѣ диаволъ тази жена. и идонѣ и плавахъ сичѣки цѣль. и зъ тѣзи нѡщъ въ излѣнонѣ гави сѣ стѣи николаѣ корабникѡто и рѣ мѣ. тази маслѣница цѡ оузѣхъ те ѡ онази сирѡта жена црѣ да го тѣрите оу морѣто, зацо онѣзи жена бѣ съци диаволъ и със хыпѡстѣ бѣсовѣскаа мѣслы да изгорѣ моѣта црѣва. И ако нѣщо видѣте страшно зъ морѣто, не бѡйте сѣ, азъ сѣмъ съсѣ ва и помѡгна цѣ ва. И кога стѣмъ и каза онѣзи корабникѣ съмъ что сѣ видѣль и звѣ маслѣникъ със маслото и тѣри го зъ морѣто и тоѣ ча излѣзе изъ морето пламень великъ тѣрлѣ и вдѣгна сѣ ѡ морѣто нагорѣ висѡко. и дѣ много вопѣенъ като ѡ смола и ѡ тѣфъ излѣзе. и морѣто сѣ разсѣде на срѣ и водата сѣ плѣсканѣ висѡко, колѣкѡто цѣлѣ корабѣ да сѣ потопѣ. и корабниците изплѣашиха сѣ тврдѣ и ѡ страѣ падонѣ сичѣки на бѣите си и плачаахъ и вѣкаахъ тврдѣ. стѣи николаѣ помозѣ на и довѣсаи зъ тѡзы ча, отѣ погинахъ ме. и прѣста тѣзи бѣра оу тоѣ ча и прославишѣ корабниците бѣа и стѣго николаѣ.

И въ црѣи грѣа мѣжъ нѣкои блѣгочѣстивѣ и добрѣ хрѣианинѣ и обрѣкахъ сѣ бѣше стѣмъ оцѣ николаѣ и любовъ тврдѣ | имашѣ : него 247
и наѣви сѣ веднѣщъ да иде по нѣкоа си рѣбота и поидѣ зъ црѣквата стѣмъ николаѣ и помѣли сѣ и напѡконъ си цѣлѣва своите и прѡсти сѣ и тогѣзы оулѣзе въ корабѣтъ и отидѣ си и прѣвѣ пощъ въ пѣселѣи чѣ дѣхъ ва великъ вѣтръ и станѣае плѡвѣците да направѣтъ вѣтрѣлѣтата. станѣ и тоѣзы блѣгочѣстивѣ члѣкъ да иѣ помѡгне. и не знаѣ какъ сѣ прѣпѣ и пѣдѣ зъ морѣто. а онѣа члѣци чѡдѣхъ сѣ что да стѡрѣтъ, зацо бѣше тѣмнѡ и вѣтръ гы бѣашѣ по лицето и не моѡгоха нѣчто да сторѣтъ или да го извѣдетъ, ами голѣбъ скрѣбѣ имѣахъ за него. а онѣзи члѣкъ като потѣна съсѣ одежѣта си въ морѣто на дѣното а тоѣ привѣика. стѣи николаѣ помози ми. ѡ чѡдо голѣмо, дѣто члѣкъ не може да размѣе бѣжѣа рѣбота. зъ тоѣзы ча нандѣ сѣ на срѣ дѡмъ своѣи и вѣка тврдѣ и не прѣстаивѣа. стѣи николаѣ помози ми. мѣѣше мѣ сѣ ѣднакъ ѣ зъ морѣто. а сѣсѣдѣте чѡше глѣа, станѣае така и въ тоѣ неговъ что бѣхъ станѣае. и заѣаѣишѣ свѣци и събрѣае сѣ съсѣае изъ околѣ зъ видѣхъа онѡговѣ члѣкъ че стѡи

на срѣѣ плацать си и вода мор'ска течѣ ѿ него. и заплашиха се, а тои и
 248 рѣ. брате что е това и гдѣ сѣмъ. азъ знаю добре вчѣра | като излѣзо
 ѿ дома си и простихъ се съсѣ ваѣ и излѣзо оу корабѣ, а вѣтръ дѣх'нь
 сил'нь и плѣвците станъше да направатъ вѣтрила, и азъ ставѣхъ да и
 помогне и прѣиехъ се и паднѣхъ въ морѣто и на помощъ повѣкахъ стѣго
 николѣ. и сегѣ гдѣ сѣмъ не знаю. и тѣе като чѣюше ѿ нѣго тѣзы дѣма
 и пакъ еднакъ течаше водата ѿ нѣго. и зѣше сич'кыте да вѣкаты. гѣи
 помѣлѣй. и послѣѣ го облѣкоше въ дрѣга одеждѣ и поидѣ въ цр'ковъ стѣго
 николѣе и сич'ка нѣщъ тамо бы мѣнаше се съ с'лѣзы и жалостно бл'го-
 тарѣше бѣа и стѣго. и кога бы на зтрѣни събрѣше се людѣе въ цр'квы
 како си ходѣхъ сѣбогы и видѣше члѣв'катога въ цр'квы и разбѣраше
 какво е чтодо сторило, почѣюше се и подивѣше се и прославѣше бѣа
 и стѣго похвалѣше. И разбѣра се тогази това чѣюдное чѣдо по сич'кыи
 цр'и гр'а и до самого цр'а, и патриархъ дондѣ и съборъ се великъ съборѣ
 и ставъ онѣзы члѣкъ прѣѣ тѣѣ и исповѣда сич'ко по конецъ и сич'кыи се
 съборѣ почѣди и рѣкоше. вѣликъ еси гѣи и чѣюдна е твоѣа рѣбота, и нѣ
 една дѣма ѿ наѣна зѣта мѣже да похвалы твоѣи. и събрѣше се въ цр'кви
 249 и сторише мѣба и бѣвѣне и прославѣше бѣа. и | бл'годарѣше вѣр'наго
 плѣдника бж'ѣа оцѣа николѣе.

Бѣше нѣкои члѣкъ въ цр'и гр'а имѣто мѣ николѣе. рѣботѣше и
 хранѣше се и вѣр'нь хр'іанинь бѣше бѣзъ. и имаше оброкъ на стѣго
 николѣе. и така чинѣше. зацо бѣше размѣлъ писанѣе что дѣма. да по-
 читашъ гѣа ѿ твоѣй трѣдѣ что е съсѣ правда стѣчень. и така сѣбогы чинѣ-
 нѣше до гдѣ и оstarѣ заедно и заспромашѣ онѣзы старецъ. и приближѣи
 се празнѣиць стѣмъ николѣе и мѣслѣше что да стѣры. и рѣе на женѣта
 си. жѣно, етѣ че дондѣ дѣнь стѣмъ великомъ архіерѣзъ николѣ, что да
 стори като нѣ сѣмъ възможны ничто да припечалѣ за стѣго. и оназы жена
 вѣр'на бѣше и рѣе мѣ. по сѣньсегѣ нѣмѣ оstarѣх'мѣ, и до сегѣ слѣжѣх'мѣ
 стѣмъ николѣе. сегѣ ли да оставѣмъ любовь чтодо имѣх'мѣ до сегѣ. и това
 рѣе и извѣди си блѣгъ сребр'ныи чтодо си го имаше ѿ бащѣ си за
 старѣо врѣмѣ и рѣе мѣ. зѣмѣ това и продѣи го и кѣпѣи чтодо трѣбѣва за
 стѣго и дрѣго нѣ имѣмѣ нѣчто освѣнѣ това, а чѣдо не имѣмѣ да го
 дрѣжѣи за нѣго, ами го продѣи. и онѣзы старѣцъ послѣша жѣвѣта си и
 зѣе онѣзы сребр'ныи блѣгъ и пондѣ да го продадѣ. и ходѣше по
 250 грѣнѣть и мѣна мѣно цр'квата стѣго платѣна и | срѣнѣнь его стѣи
 николѣе скоропомѣщникъ като на образъ нѣкоѣго старѣго члѣка почѣ-
 тѣннаго. и рѣе мѣ. дрѣжѣе любѣимѣи, гдѣ ѿходишь. и рѣе мѣ старѣцъ
 что носѣше сребр'ныи ковѣръ. имѣмъ рѣбота до трѣнѣть. и рѣе мѣ

стѣи николае. що си намиселилъ да ты бѣде зъ блѣтъ чѣа, о дрѣже, ами
 ми кажѣи за колѣко щемь прода тоѣзи сребрьными коверь, азъ да го кѣни^и.
 и рѣ мѣ старѣцъ. ѿпрѣвѣи е кѣиень за нѣ жьлѣтѣици, а сета дан что ми
 щемь да. рѣ мѣ стѣи. ззе ли щемь зъ жьлѣтѣици за го даде^и. и рѣ
 старѣцъ. да бѣде зъ добрь чѣа, да го щемь на радо срѣце. и вѣсегна зъ
 нѣмъха стѣи николае и извади зъ жьлѣтѣици и даде старѣцъ и рѣ мѣ зми
 драже и дай ми коверь. и ззе онѣмъ стрѣцъ жьлѣтѣиците съсѣ радость. оти
 не бѣше толѣкова врѣднѣ онѣмъ коверь. и стѣи николае ззе онѣмъ коверь
 и разидѣше се. и тогази рекѣше чѣици ономъзы старѣцъ. старѣче с кого
 дѣмашъ или тѣ нѣщо бѣлазны, зацо старѣцъаго видѣха че дѣма. а стѣи
 николае не видѣха ни чѣоаха. и тогази стѣи бѣице при женѣта старѣ-
 цова. и рѣ еи. сѣстро. мѣжъ твой тамѣ е прѣиѣтель ѿ давна, і срецна
 ме и помѣли ми се и даде мы тоѣзи коверь и рѣ ми. стори добрь и
 занеси | на женѣта мы тоѣзи сребрьными коверь, зацо азъ, рѣ. имѣ ра- 251
 бота до пазарь. ами зми си твоето и съкри си го. и тоѣ рѣ и бѣице.
 и женѣта ѿ сра^и не смѣѣа да го попита тѣи кой си, зацо го видѣ чѣ е
 чѣкъ старѣи и почѣстнѣ, ами се разгнѣвѣи на мѣжъаго си и рѣ си сама.
 ѿ тежѣко мѣне сѣротѣи дѣто сѣмъ се събрѣла съсѣ мѣжъа законопрѣстѣнна
 и не бѣгобоѣзлива. И не щѣше да погледа на сребро^ито ѿ жалѣсть зацо
 не го е продалъ зарадѣи любѣвь стѣмъ никѣлѣ. а мѣжъ неинѣ не знае тоѣ
 что е бѣло, ами си кѣици что мѣ трѣбѣваше за стѣи николае и щѣше
 си домѣ си и радѣѣа се какъ ѣ продалъ скѣпо коверѣть. и кога си дойде
 и видѣ го женѣта мѣ и разгнѣвѣи се на него и рѣ мѣ срьдѣто. Слышѣ
 прѣѣ стѣи никѣла като си е рекъ гѣи нѣ е лѣгано кой си оставѣи рѣцѣте
 на рѣло и на заѣи глѣда. тоѣзи нѣ е зирѣвѣнѣ на црѣство нѣиое. и тоѣ
 рѣ и донесе мѣ коверѣть и тари го прѣѣи нѣго и рѣ мѣ. тоѣ да имѣици
 съсѣ себѣ си, а мѣнѣи вѣме да немѣици зацо си еси изгнѣбилъ прѣвѣицѣта
 като си ѣ писано. ако здрѣжи чѣкъ сѣи чѣкѣи законъ а едно разѣвали,
 сѣи чѣкѣи ѣ збрѣкалъ. И старѣцъ като чѣи ѿ женѣта си тѣѣ дѣмѣи и пѣ
 като | видѣ коверѣть почѣици се и замѣици се и стоѣа за голѣ чѣа и чѣицише 252
 се и раззѣи и зѣѣти се, оти ѣ чѣици нѣкое сторѣпо ѿ стѣи николае
 и въздѣхна изъ срѣце и зарѣѣѣа се и вѣдѣици си рѣцѣте и рѣ. Слава
 тебѣ хѣе бѣе, дѣто чѣиции чѣицисе съ стѣице твоѣи. и рѣ старѣцъ на же-
 нѣта си. тако ты стра^и бѣжѣи жѣно, кой ти донесе тоѣи, мѣжъ ли или
 жѣна, старѣ ли или млѣдъ. и рѣ мѣ жѣнага. мѣжъ бѣице старѣи и почѣ-
 тѣнѣи и рѣ ми. сѣстро. твоѣи мѣжъ прѣиѣтель ми е о давна загоѣи ми
 даде коверѣть да ти го донеси. и азъ ззехъ ѿ рѣцѣте мѣ коверѣть и сра^и
 ме бы да го попита^и ты кой си, зацо го видѣхъ че е почѣстѣнѣ чѣкъ.

като чю тогѧ старѹцѣ ѿ женѧта си чюди се много и извѧди та ѿ казѧ,
 що мѣ съ останале жльѹци и чтото е кѣпиль брашно и вино и про-
 сфоры и свѣци и масло и оумѧвъ и сичѹко, что трѣбѡваше въ днь ст҃го
 никѡлае. живѣ гѣ что е кѣпиль ѿ менѣ коверѣ самѣси ѣ былѣ ст҃ми
 никѡлае и пакѣ го нѧмѣ даде спромѧсѣѣ, защо и мнозина мы рѣкоше
 кѧто го продаваѣ. с когѡ дѣмъшь старѹче. менѣ видѣха, а оногѡзы не
 253 видѣха. И тогѧзы бл҃годарѣха б҃а и двѧта | и похвѧлиха великаѣ архіереа
 никѡлае стѡропомѡщника и съсѣ гѡлѣма рѧдѡсть текѡше въ цр҃ковѣ ст҃мѣ
 никѡлы и занесѣе и коверѣтъ и жльѹците и казаше тогѧ чюдо на сичѹкѣте
 людіе и на сиѣнниците. и разбѡра се по сичѹкѣте и прослѧвише б҃а и
 ст҃го никѡлае. и казаше патриѧрхѣ михайлѣ. и повѣлѣ да сы взѣме старѹцѣ
 коверѣтъ. а жльѹците на цр҃квата ст҃аа софѣѧ. и стѡрыше празѣникѣ чѣстевѣ
 и прослѧвише б҃а и ст҃го никѡлы дѣто мѣ съ просвѣтили чюдесѧта по
 сичѹкѣмѣ свѣтъ. дѣто го почитѧтъ съсѣ чистаа вѣрѧ. И друзы еднакѣ много
 чюдѣса стѡры ст҃ми никѡлае, тѣкѡмо тѧѧ малѹко показаѣме да размѣете
 какѣ ѣ былѣ згѡдникѣ бж҃їи. Амѣ ѡ б҃че чѣтны ст҃ми никѡлае, не заборѧвѣи
 рабѣмѣ своѣ дѣто ты пѡчестѡ чѣнѧтъ пѧмѣтъ.

Тѧкѡвѡзы е было житѣлѣството ст҃мѣ никѡлѣ бл҃венѣи хр҃тіѧне и такѣ-
 вѧзѣ е была нѣгова рѧбота и такѧ е бѣъ рѧботыѣ съсѣ сичѹко ср҃дце и
 згѡдиль гѣъ бѣъ, зарѧды тогѧ го и бѣъ найпѡчѣте и тѣка на землѧ и на
 нѣбѣто. отѣ се и гѡѣ тврѣде пѡѣкѧни да стѡры волѧ бж҃їѧ кѧто иска бѣъ,
 254 амѣ и х҃с мѣ зарѧѧ тогѧ | много пѡчестѣ даде на нѣбѣто. зарѧѧ тогѧ и
 нѣме дѣто съ сѣме стѡбрѧле днѣска и чюхѣме ст҃мѣ никѡлѣ словѡто, чинѣлъ
 така, трѣбѡвѧ и нѣме да чѣниме какѡвѡто сѣгѧ слѣзѧхѣме, защо зарѧдѣ
 тогѧ се съзѣцѧше цр҃квы и за тогѧ написѧше се кнѣгы, да се събѡраме
 и нѣме въ цр҃квѣ да слѣзѧше что ны ѣчетѣ кнѣгы цр҃ковны, защо ако
 чюѣме что кѧзѣвать кнѣгѣте а не дръжѣме, мѧкѧ имѧме на дш҃ѧта си,
 кѧто и бѣъ заповѣда въ стѡѣ еѹлѣе. кой знѧѣ что е волѧ бж҃їѧ, и не
 чины, много ще мѧкѧ да имѧ на дш҃ѧта си. амѣ тѣжѹко и гѡрѹко нѧѣ
 дѣто слѣзѧше а не чѣниме. Защо ли се и брѡѣмѣ хр҃тіѧне и чѣнимѣ се
 хѣѣмѣ рабѣмѣ, а волѧ хѣѧ не чѣниме. тѣкѡмо чѣнимѣ се хр҃тіѧне, а зѧконѣ
 хр҃тіѧнѣскимѣ не дръжѣмѣ, коѧ ны е полѣза. кѧто когѧ да рѣѣмѣ некомѣ чл҃вѣкѣ
 болѣномѣ бѣдѣмѣ здравѣ. може ли нѣѣчто да мѣ се приѧде зѣравѣ ѿ дѣмѧта
 ны. или да рѣѣшѣмѣ сѣромахѣмѣ бѣдѣмѣ богѧтъ. може ли да стѧне ѿ твоѧ рѣѣ
 бѡѣтѧтъ. Така е и вѣ нѧ что се зѡвѣ хр҃тіѧне, а не чѣниме зѧконѣ
 хр҃тіѧнѣскимѣ. имѧме ли нѣѣчто полѣза на дш҃ѧта си. въ истѣнѣ не имѧме,
 255 амѣ еднакѣ мѧка добѣваме, защо, | и бѣъ каже въ еѹлѣе. ѡ горѣ ваѣ дѣто
 ви е погѡлѣѣмо имѣто ѿ рѧботѧта ви чтото чѣните. амѣ и апѣлъ что
 нѣше на стѡбрѣнѡто мѣ послѧнѣе за ѡнѧ дѣто имѧѡтъ вѣрѧ, а рѧбота

хрѣтианскаа не имають, кой е полъза мои брѣта, ако има нѣкой въбра хрѣтианскаа, а работа хрѣтианскаа не има, може ли да го сиѣ вѣрата; не може зацо, каже вѣра без дѣло мртва е, пакъ каже тоиъзи апѣль, като тѣло без душа какъ е мртво, така е и вѣра мртва безъ хрѣтианскаа работѣ, и като една вѣща красна безъ покровъ ничто нефесѣла низацо, така е и хрѣтианскаа вѣра, ако нема законъ и работы хрѣтиански низацо нѣ е. Затова сме длѣжны и ние хрѣтиане, легома като имаме доора вѣра и стѣа, така да имаме добры работы и стѣи, и какъви мѣлѣния на спромѣси и на црѣквы и любви съ сѣкого, и не тѣмо съсѣ приагеле, ами и съсѣ твоите зломыслѣнници да имашъ любви, странѣнобѣ, сѣи рѣѣ пѣтници и чюжѣинѣци да любвишь и трылѣнѣе да имашъ, кога ты дойдѣ нѣкое зло или скръбѣ или бѣда и послѣдѣнѣе да имате | на хѣйте 256 дѣмы и да се поѣканѣме за црѣква и на мѣба да стѣимъ сѣкого и да си чѣовате очите ѿ зѣлѣ поглѣдъ и сѣрдѣто си ѿ зѣлѣ помисль, и да не-маме вражѣ единъ на дрѣгѣго ни зависть, като и да нѣ сме лѣкавы като змѣа и да не кзрѣви да сѣ оскверѣнаваме като скотове и да сѣ не опиѣваме като свѣве, или да сѣ прѣиѣдеме като дивѣ звѣрове, и да си не мислиме единъ другѣи зло и да сѣ издаваме и да сѣ погѣбовѣме да ны се рѣуѣа диаволѣ, ами да сѣ поѣканиѣ да згѣдѣи хѣзѣ бѣе, и какъ да стѣори да възвеселимъ агѣлы за нѣа и да сѣ любѣимъ единъ дрѣгѣи брѣтъ хрѣтианинѣ, и да желеѣ тамо да сѣ спѣобыѣ на црѣтво вѣчное и да полѣчиѣ сѣчѣвы нѣе тамо при хѣа бѣа истиннаго и да сѣ насѣтимъ пѣсѣни агѣлѣски и настѣ райско въ вѣкы вѣкомъ аминѣ.

Дамаскѣйна инока инодѣакѣона и стѣсѣдита

257

слово на рѣжѣство гѣа нѣашѣ 19 хѣа, бѣ бѣви: за мѣ:

Прилѣчны съ црѣковѣните празѣнници бѣвѣнѣи хрѣтиане, като нѣкои голѣма огрѣа что е насаѣдна вѣтрѣ ѿ сѣвакѣи цѣвѣтове мирѣзѣны и вѣтрѣ ѿ сѣвакѣво, вѣ онѣи граѣна да сѣдѣи сѣи сѣи црѣ и зове сѣкого чѣка да бѣседѣ съсѣ нѣго, и коѣто вѣзѣать вѣтрѣ рѣаѣсть имѣють голѣма, зацо се насѣтивѣтъ ѿ хѣбавы муриѣмы ѿ онѣа рѣзѣчны цѣвѣтове и пакъ дрѣго по тѣрѣде се обраѣзѣаѣтъ, зацо поидѣме бѣиѣи при црѣа и побѣсѣдѣи съсѣ нѣго. Такиѣи съ и на сѣиѣте празѣнниците, гѣаѣната съсѣ цѣвѣтовете тѣа е стѣа црѣква хѣа, а цѣвѣтоветѣ съ празѣнниците на сѣчѣкѣте стѣи, макаръ на мѣнѣците да рѣсѣи или на прѣиѣобѣи или на архѣрѣе или на агѣле или на црѣици или дрѣгѣи стѣи да вѣспѣмѣаѣ.

нацъ дето е създание божіе, на хтіанина да огнѣви нѣкого, или некривъ и заговѣ даде на бѣ нацъ а четвърта е сила желаніе да рѣши да желае секогы добро и да желае първото наше божество си рѣшѣно нѣное, и това съ четирите живогныи силы, а црѣните еднакъ сѣ сили что имѣ члѣкъ зовѣтъ се разумнытели, зацо съсѣ тѣ познава члѣкъ що е да е и какъво е. И прѣвата се сила зове чюѣство, вторѣ млычаніе, третѣ слава, четвъртѣ помисль, петѣ змѣ. И чюѣства съ сѣ, едно да види, второ да чюешъ, третѣ да помиринешъ, четвъртѣ да възвѣсишъ, петѣ да похва- 261
нешъ, и видѣніето | что е кога глѣда члѣкъ нѣчто и познае що е онова и какъво е, а чюеніето е кога не видѣ ничто ами чюешъ бѣ некого члѣка нѣчто и разберешъ какъво е и что е, а мѣрисаніето е пакъ кога помиринешъ нѣчто члѣкъ и познае онова какъво е, хзѣаво ли миришешъ или е вонѣщо, а вакушеніето е пакъ кога глѣда члѣкъ нѣчто и не мѣже да го познае сладко ли е или горъко, доде не възвѣси съсѣ зетата, и тогѣзи го познае какъво е, а да похвѣнишъ е пакъ кога похвѣтишъ нѣчто и познае стѣдѣно ли е или топло, тѣшъко ли е или лѣко, и това се зовѣтъ е, чюѣства что имѣ члѣкъ. А млычаніе съ зове кога нѣчто види члѣкъ и повни го за нѣкои дѣнь или за много дѣнь и въ било мѣ се на змѣ и кога го смѣсли а тои се или засмѣе или расплѣче. И товѣ имѣ млычаніе и насѣнь члѣкъ дохѣди и на дѣмата члѣкъ что мѣ е вѣтрѣшна, зацо члѣкъ не дѣмы имѣ, една е дѣма възвѣкашъна что дѣмаме съсѣ зетата и чюе юѣ сѣкъ и тѣзы дѣма се зовѣ произносѣна, зацо юѣ износи възвѣка, а вторѣ дѣма вѣтрѣшна, дето си саѣсы члѣкъ дѣма, и наговорѣ се на срѣцето си, съсѣ тѣзы и на сѣнь члѣкъ балѣзва, что е нѣчто видѣль | а слава е пакъ, 262
кога прослави члѣкъ бѣ, ами и слава имѣ два сѣмисля, или зѣаѣна или незѣаѣна, сѣ рѣшѣ да рѣшѣ като да чюе нѣкои че е погнѣло сѣнцето, а не зѣае зацо е погнѣло, и товѣ се зове бездѣмна сѣла си рѣшѣ незѣаѣна, и дѣма не мѣ что да рѣшѣ изсѣзана и зѣаѣна слава е, кога зѣае члѣкъ почто бѣ тѣ оскѣдне сѣнцето, зацо като стане по сѣнцето бѣ долъ и брани мѣ да не свѣты зацо сѣнцето иде бѣ дѣсна страна, а лѣнѣта бѣ лѣва и кога се срецнѣтъ и лѣнѣта бѣва поннеко бѣ сѣнцето и затѣли го и заговѣ не свѣты, и товѣ е слава, а помисль е пакъ кога чюе нѣкои члѣкъ за некого сѣнѣного цѣря дето имѣ сѣнѣна вонѣса и навѣл мѣ е драгы цѣрь помалѣкъ дето имѣ помалко вонѣса и тои онѣзы члѣкъ и мислы какъ бы товѣ тѣ се сторѣ дали е истинна или е лѣжѣ, и тои зѣы сѣмисль зовѣ се помисль, и чтого чинѣтъ и работѣтъ тѣа силы аѣ сѣнѣко радѣ змѣ работѣтъ. А змѣ е като единъ нѣкои цѣрь сѣдѣ на покоинѣ мѣсто нѣкъмо змѣ бѣхѣды дето сказѣватъ се за нѣкои работѣ си рѣшѣ да рѣшѣ, какъ е гѣ бѣ бѣлаъ и добръ или какъ сѣнѣце свѣты и какъ е члѣкъ сѣмисль.

- 263 Тиѡа силѡи вѣ. | дето гы сегѡ сказах'ме даде гы бѣ адѡмѡ да мѡ се
рѣвны добро и да любви праведное и бѣгое и да смыслива что е добро
и побѣно, какъ бы дето го немаше на свѣтъ, а той бы на свѣтъ. и да
се храни и със' дшѡта и със' тѣлѡто, и тѣлѡто си да храни със' гозѡба
что се ѡде, а дшѡта си да храни със' бѣжѡи дшѡмы. и да рѡсте със'
гѣлѡго си, а на дшѡта мѡ да се умножава добро, и да рѡз'мыслива
что е воля бѣжѡа, и да разсѣжѡа добро ѡ злѡ, и да се гнѣвѡи на дѡвола,
и да прѣтво нѡное, и да назѣра сѣкогы добрѡто, и да послѣшава дѣмѡте
бѣжѡи, и да се тѣглы на добро, и да славы бѡа прѣблѡгаго, и да поми
слова за дшѡта си добрина. и да мысли що е бѣ згѡдно. заради товѡ
дарѡва бѣ адѡмѡ тѡа вѣ силѡи и тогѡзи мѡ рѣ. сѡч'кото да ты бѡде по
гвоѡа воля и сѡч'ко ты дава да испѡтѣвашъ тѣх'ны скѡпо тѣк'мо за бѡа
да не помѡсли да испѡтѣвашъ какъ бѡи и какѡ ѡ. А той прѣстапи бѣжѡи
заповѣдъ и гдѣто не дѡстѡгнѣваше със' змѣт'си а той се наемаше да
разѡмѣе. и затѡва като прѣстапникъ бѣжѡи изгнѡнъ бы ѡ рай и товѡ е
прѣстаплѣнѡе адѡмовѡ, защо рай и оновѡ дрѣво знаѣно добра и лѣкаво
- 264 бѡше на двѡ скѡпоѡа | като и члѣкъ детѡ е и члѣкъ чѡвѣствѣнъ и мѡслѣнъ.
и защо има тѣлѡ и види мѡ се и затѡва се зове чѡвѣствѣнъ, а дшѡта мѡ
се зове мѡслѣнъ. так'вѡзы бѡше и оновѡ разѡмное дрѣво и чѡвѣствѡ и
мѡслѣно, и бѣ не посади него за зло или се свидѣше бѣ за него и за
брѡнѡи адѡмѡ да вѣ ѡде ѡ него, да стѡне а той със' бѡа нѣ така. ами
что закѡнъ оставѡи бѣ адѡмѡ да звѡе, какъ има на него бѣ да се бѡи
бѣ. и гѣ бѣ сѡч'ко мѡ дарѡва и сѡч'ко мѡ просты. тѣк'мо оназы мѡлѡка
заповѣдъ повѣле мѡ бѣ да дрѣжи да ѡ сѣщѡи рабѣ и слѣга бѣжѡи, а той
не послѣша заповѣдъ бѣжѡи, ами послѣша прѣлѣстника змѡа дѡвола. дѡ
го мѡ завѡдѣлъ бѡше на добрѡто. затѡва изгнѡнъ бы ѡ рай и затѡва се
ѡдалечѡи ѡ рай и ѡ онѡа голѣмѡе и краснѡе добрыны и ѡ радѡсть вѣчна
детѡ чѡѡаше бѣжѡи гѣа и детѡ имѡше голѣмѡа пѡчѣсть бѣжѡа что бѡше
мѡ бѣ дарувѡлъ. ами самъ си стѡри зло и добѡи си погѡбѣлъ, а гѣ бѣ
като си е със' есѣвѡто члѣколюбѣ, много пѡты наказѡваше рѡдѣ члѣскѡи
- 265 със' стѡховѡнѡе сѣкак'вы и със' болѣсты и със' дрѣгы разлѡчны | рѡботы.
давно бѡи се члѣкъ зплѡшили да оставѡи зло своѡ. ами члѣкъ не можѣ да
омрази грѣѣ и нещѣ да стѡры воля и да згоди тѡврѣцѡ своѡмѡ и бѣ,
ами тѣк'мо на своѡто си тѣлѡ згѡжѡше и чѡѡѣше воля вражѡбѡникѡ
своѡмѡ дѡволѡ блѣ тогѡзы хвалѡше се. ненавѡистъ, и вражѡа умножа
ваше ами слѣжахѡ дѡволѡ и поклѡниахѡ се на идѡлите и сѣкы члѣкъ
своѡа воля чѡѡѣше. и что бѣ зѣлѡмѡ. легѡмѡ трѣбѡваше на сѡч'кы тѡа
злѡнѡи царѣ. и никѡи се не находѣше так'вѡзы врачѡи и никѡи не можѡше

да извади и да сиѣи члѣчскѣ ро^у ѿ мѣка. И нѣ сичѣкѣ члѣци тѣм^о. ами нѣ сѣбе си можаше иѣкои да се ѿвѣши ѿ мѣка и да се избави ѿ толѣкози прѣльстѣ и послѣ что трѣбзване, голѣма легомѣ злѣна исцане и голѣмо изцѣлене, ами и найде, самѣси едѣнородны сѣнь бѣжѣи, дето е сѣдалъ и стѣрилъ члѣчкое сѣство, той слѣзе ѿ нѣбѣто и выплѣти се ѿ стѣма двѣце мѣрѣа дето е цѣрь нѣбѣни, а той прѣе ницѣта, отѣ занѣ да обогати сиромѣсите что сѣ ѿпадѣнѣе ѿ добрите рѣботи и что сѣ сѣ лишиѣе ѿ бѣжѣа волѣа, затова бѣи като | сиромѣ да змалѣ на^у грѣховѣте 266 и ро^и се въ пещера сиромѣнѣка да нѣ очисти дѣшѣта, дето е бѣла мѣсто и пещера на злѣте и лѣкавите разбѣишици бѣсѣве, землѣата остѣи и въздѣхъ что е на іарѣ просвѣты и землѣата остѣи, зацо бѣише оскврѣнѣна ѿ слѣжѣбы елѣинѣскѣе, а въздѣхъ что е на іарѣ бѣише потѣмнѣнѣ ѿ дѣмове что колѣхѣи и изгорѣвахѣи слѣжѣбыте елѣинѣскѣе, а роди се гѣ въ насѣи да избѣви на ѿ безсѣловѣсно безакѣнѣство. Чѣдо въ истѣнѣ прѣславнѣ, сѣврѣнѣнѣ бѣ, а той се видѣ като млѣдо дѣти несѣврѣнѣно, и дето немѣ начело ѿ кога е, а той сегѣ прѣе начело, и цѣто бѣише невидѣмѣ бѣ, а дѣнеска се авѣи и видѣ се заради товѣ сичѣка тварѣ бѣжѣа что е стѣрилъ бѣ занѣсѣвать дѣрь и поклонѣ бѣ дето сѣ е роцѣлъ, нѣѣто покѣза дѣрь звѣзда, агѣлы, пѣсны, землѣата пещера, нѣстѣни, насѣи, частѣрѣе чѣто, а нѣе члѣци, мѣрѣа бѣца, ами легомѣ поѣска бѣ сичѣки свѣтъ да просвѣти и на сичѣкѣе свѣци да покѣже бѣгорѣзмѣе. Заради товѣ и онѣа влѣсѣвы іарѣ приносѣтъ заради товѣ и ѿ прѣвѣнѣ сѣ покѣзѣваше на сичѣкѣе свѣци отѣи какѣ сѣ влѣсѣвы сирѣчѣ хитрѣци, заради | товѣ сегѣ и 267 агѣлыте сѣ члѣци наедно празѣнѣваме и пѣсны поѣютѣ, зацо цѣго погѣлѣмо не имаѣютѣ, и онѣа хитрѣи влѣсѣи ѿ персѣиѣско мѣсто іарѣ приносѣтъ, отѣи зацо дѣнеска на прѣрѣците прѣрѣствѣто сѣбѣиѣ се, и гѣхѣнѣте дѣмѣи до дѣнеска сѣ доврѣлихѣи, и ісаѣа прѣрѣкъ чѣто прѣрѣче, цѣца дѣнеска смѣанѣила роцѣи ѿ дѣха стѣго дето го прѣе и родѣи, отѣи поѣска самѣ бѣи такѣа да бѣде, и прѣрѣкъ ерѣмѣа за нѣбѣшныи дѣнѣи проповѣда и дѣмаше, гоѣзы бѣи нашѣи и не вѣмѣстѣюва се дрѣгѣи при нѣго, зацо е нѣнашѣи сичѣкли пѣтъ что трѣбѣиѣи и даде го іаковѣи своѣмѣи и нѣго дето е заѣлюбѣнѣ ѿ него, и ѿ гѣка авѣи се на землѣи и сѣсѣ члѣци поживѣи, и на ісаѣа прѣрѣкъ за тоѣзы дѣнѣи прѣрѣствѣваше и рѣе цѣе да излѣзе нѣтерѣица ѿ корѣнѣи тѣсѣсовѣи и ѿ нѣеа цѣе цѣлѣтъ да прѣрасте и на него цѣе да почѣе дѣхъ прѣмѣдрѣстѣи рѣзма, нѣтерѣицѣа что е нѣлѣзѣла ѿ корѣнѣи тѣсѣсовѣи, товѣа е прѣсѣгаа бѣца, зацо е тѣа ѿ корѣнѣи тѣсѣсовѣи, а цѣлѣтъ цѣо е изрѣасѣлъ ѿ нѣтерѣицѣа, товѣа е гѣи нашѣи гѣс хѣс дето исплѣнѣи сѣсѣ хѣбѣаѣо блѣгѣохѣанѣе цѣо сѣи вѣрѣны члѣци. И тогѣа бѣише на прѣрѣрѣе 268 прѣрѣкъ ісаѣа и дѣмаше, отрѣче родѣи се на^и и сѣнѣ даѣе се на^и, дето мѣ

просвѣтъ прѣ нѣ и збоанше се тврѣде. и рѣ имъ аггль. не бойте се
 дѣма вѣмъ, оти ще радостъ гольма да баде дѣска на тойзи свѣтъ, зацо
 се ѣ родиль хѣ въ грѣа двѣвъ и ва, ще знаменіе така да бѣде да по-
 знаете, поидѣтъ въ пещера и наипцете майка мѣ и него повитѣ като
 млѣнца. и тогѣзи се чю като подѣма аггль тѣа дѣмъ ѿ нѣ ето много
 аггль пѣахъ. слава въ вишнѣ бѣ и на землѣ миръ | въ члѣхъ 271
 бѣговолѣніе. И пѣстіріето като чюха тоизы гѣа поидоха тѣмо въ пещерѣ
 и наидоха, какъото ѣмъ скѣза аггль. И въ днѣ прѣа дойдѣше трѣ
 прѣ хытрыци ѿ истока въ вѣрѣмъ и понѣаахъ, гдѣ ще да се роды
 прѣ іудейскыи, зацо видѣхъме неговѣта звѣзда на истока и прѣидѣхъме
 да мѣ се поклонѣ. като чю товѣ прѣ оуплаши се и позова архѣрен
 и книжници и питаше гы, гдѣ пѣше писаніе да се роды хѣ прѣ. и тѣ
 мѣ рекѣше. прѣрѣ мѣхеа рекъ какъ ще въ вѣлеемъ да се роды хѣ.
 тогѣзы прѣ тайно повѣка онѣа хытрыци и рѣ имъ. идѣте и поклонѣте
 мѣ се и испѣтаите добрѣ за оновѣ отроче, и когѣ го найдѣте. дойдѣте
 да мѣ кѣжете да пойдѣ и азъ да мѣ се поклонѣ. и товѣ рѣ скрѣпнѣи
 прѣ. нѣ щѣшѣ да се поклонѣ амы да пѣсты да го зѣнѣтъ, да мѣ не
 прѣимѣ прѣството, тои да прѣствѣва. И хытрыците като чюше тѣзы дѣма
 ѿ прѣа, излѣзоше изъ іерѣмъ и поидѣше гдѣто станъ звѣздѣта въ вѣлеемъ
 на отрочето въ пещерѣта. И тогѣзи отворѣше скрѣвицето си и изъва-
 дише даръ что носѣхъ и дадѣше прѣтѣи ѿци злато и ѿмѣанъ и измѣрѣно.
 И аггль | гѣ рѣ имъ. прѣзъ тѣзы нѣщъ не идѣте на прѣа прѣа, ами 272
 си идѣте на своѣ мѣсто. и тѣ са вѣзвѣратише на дрѣгыи нѣщъ и бѣдоше
 си на своѣ бѣчество и казѣвахъ что съ чюле и видѣле.

Това съ дѣмыте на стѣи прѣзникъ дѣто гы вѣскоро сказахъме, зацо
 имѣме много и разлѣчно да ѣспѣтѣваме за тоизы прѣзникъ, и прѣвѣнъ
 имѣме да пѣтаме почто не родѣ се ѿцъ или дѣхъ стѣ, ами се роды сѣбѣ.
 второе почто се слѣчи такъвоизъ врѣме да се прѣпѣсѣва сѣчѣи свѣтъ.
 трѣте въ коѣ врѣме и въ кои мѣщъ бѣше. четвѣрѣто онѣа вѣсѣвы сѣ рѣ
 хытрыци ѿ кидѣ и ѿ гдѣ разѣмѣхъ и дойдѣше да се поклонѣтъ хѣ
 пѣтоѣ что ѣ назѣменѣвахъ дарѣвете ѣ. шѣсто кѣ разѣмѣше и занѣсоше
 такѣвизы дарѣве. седѣмо гдѣ найдѣше хѣа онѣа хытрыци. въ пещерѣ ли
 или на дрѣго мѣсто. осѣмо звѣздѣта чтоѣто бѣше съ ѣвила имѣне ли
 тѣа сѣство като и дрѣгыте звѣзды или тѣкѣмо тогѣва се ѣви. дѣветѣ
 тѣзы звѣзда коѣко годѣнъ ѣви се ѿ на прѣ прѣ рѣжѣство хѣо. ка
 бѣше. прѣшѣле така скоро онѣа хытрыци | и наипѣле хѣа въ пещерѣта. 273
 десѣтоѣ и почто не выпѣлѣти се хѣ поѣна прѣ. ами на постѣино врѣме
 и ѣстаѣи тоѣкова цѣтъ члѣчскѣ да се мѣчѣтъ. За тѣа дѣсѣтѣ дѣмъ

имаме да испитиваме за днѣшнии днѣ макаръ и да имѧ и дрѣгы, амѧ нѣе толкова да рѣмь. амѧ догдѣ нѣсме започѣле дѣзмите мѧю ви се послѣшаите със' сич'к' срѣце, пѣдите задрѣмзва. трѣбѣваше еднакъ ѿ напрѣ да ви реку, ами сегѧ мы прѣлетна на дѣмата і ѿ сегѧ да начнѣмъ прѣвото испитиваніе, ами разумно разбѣрете, зацо е за ѿа дѣзмите що щѣ сегѧ да скажѣ.

Стѧа трѣица ѣ венскѣсима, дѣто не мѣже оумъ члѣчѣскѧ нѣкакѧ да постѣгне да испита какъ ѣ, и безкрайна ѣ. нетлѣнна дѣто не погнѣзва нѣкогы, амѧ сы е сѣбогы и нѣчто не мѣже на тоѣзы свѣтъ да се неы поѣбѣмъ. и какво ще със' нѣѣа да се оупѣбѣмъ като е тѧа ѿпрѣвѣнъ сич'ко стѣрила що е на тоѣзы свѣтъ и тоѣзы свѣтъ та е до врѣме и погнѣзва. стѣренъ ѣ и рабъ ѣ и направа неина. и заради що се зовѣ трѣица зацо съ трѣѧ лица. ами се едно зовѧтъ. зацо тѧа трѣѧ лица
 274 ѣство имѧтъ сѧ рѣѣ едѣнъ скѣпость | и едѧа прѣлика като да рѣмь трѣѧ члѣци имѧтъ трѣѧ лица, а ѣство едно, и тѣмъ е з тоѧа оупѣбѣна стѧа трѣица члѣкѧ а въ дрѣго нѣкакѧ. зацо члѣк ѣ самѣвольнъ сѧ рѣѣ тѧа трѣѧ члѣцы сѣкѣнъ по едѣнъ инакѣѧ волѧа имѧтъ и кѣи какѧ ще така чины. а стѧа трѣица ѣ рѣвночѣнаа сѧ рѣѣ едѣнъ почѣст' имѧтъ рѣвно и трѣѧ лица. начѣло и краѣнъ годѣныте имѧ не имѧтъ и нѣчто едѣнъ дрѣгимъ не разнѣствѣвать освѣнъ зацо ѿцѣ ражѧа и издѣде го, а снѣ сѣ роды и дхъ стѣнъ исхѣды, и ѿцѣ ѣ не родѣнъ, отѧ не сѣ е родѣль нѣ ѿ кѣго като и змѣ члѣкѧ дѣто се нѣ ѿ кѣго не ражѧа, а снѣ и дѣма ѣ рождѣнъ отѧ сѣ е родѣль ѿ оѣа като и дѣма члѣкѧ дѣто съ ражѧа ѿ змѣ, а стѣнъ дхъ нѣ ѣ родѣнъ, нѣтѧ е неродѣнъ, зацо ако бы былъ родѣнъ, а то бы былъ снѣ и ако лѧ бы былъ неродѣнъ, а то былъ бы ѿцѣ. амѧ что е. исхѣднѣкъ, зацо исхѣды ѿ оѣа верождѣнна снѧа като и члѣкѧ дѣхѧтъ дѣто си ѿидѣ ѿдѣше. и ѿцѣ имѧ двѣ именѧ. зовѣ се ѿцѣ и прѣложитель сѧ
 275 рѣ издѣде го ѿ нѣго сѧ, а снѣ сѣ зовѣ дѣма бжѧа и снѣ и дхъ стѣнъ и тоѧ имѧ двѣ именѧа дхъ и исхѣднѣкъ ѿцѣ сѣ зовѣ снѣ сѧ ѿцѣ, зацо тоѧ го родѣль и като го е прѣложилъ сѧ рѣ дѣде го и зовѣ се прѣложитель. и снѣ сѣ зовѣ ѿцѣ сы снѣ, зацо е бѧциѧъ си снѣ. а дхъ стѣнъ сѣ зовѣ дѣма. зацо дхъ ѣ дѣма. а дхъ стѣнъ на дѣмѧта се зовѣ дхъ. прѣложителью се зовѣ прѣложѣніе. Тѧа стѣнъ и чѣтѣнъ трѣѧ лица имѧ секѣе лице по двѣ именѧ. непѣобно бѣше да се възплѣты ѿцѣ съставъ и да се не именѣвать трѣѧ именѧ ѿцѣ и снѣ и прѣложитель, нѣтѧ пакѣ дхъ съставъ бѣше пѣобно да се възплѣты и да се не именѣвать и нѣмъ трѣѧ именѧ дхъ снѣ и прѣложѣніе. зара тоѧа блѣговолѧ бѣ и рѣ така. наеднѣ стѣрѧ и дхъ стѣнъ да сѣ породѧ снѣ ѿ оѣа, да имѧ

пакъ двѣ именѣ, като и Бирвѣнъ догдѣ не бѣше се породилъ снѣ и дѣмѣ бжѣа. тои се роди на нбѣсто ѿ оца ами безъ майка, тоизи и днѣ ска прѣе да се роди на землѣа ѿ прѣстѣа мѣрѣа двѣа бѣ оца, сѣрѣ бѣ бѣа и бѣ на нѣнѣ прилика като и нѣе, зацо да снѣ на. члѣнъ бы да зпазы и да снѣи члѣка, а бѣ нѣнѣ | бѣше, да обжѣи на. и бы на 276 по плѣть си сѣмрѣтенъ да стѣри на да нема сѣмрѣтъ днѣага нѣ. бѣше снѣ бжѣи и тои се назовѣ члѣскѣи снѣ да сѣтвори на да сме сѣнове и да се насели на црѣво нбѣное. заради това се възплѣтъ снѣ и дѣма бжѣа оты да нема много имена стѣа трѣца. и прѣвото искѣние тогѣ е. и трѣбѣваше и помного дѣмы да каже, ами зацо бы за бѣа дѣмы затовѣ поскори и помалѣко сказахъме, нѣ зацо не бѣше прилично да скаже, ами зацо не мѣжете разѣме като ѣ.

Ами да прѣмѣне и да поидеме и на вѣторото искѣние, да прикаже и него. Дето рѣе, оты се прилѣчи такѣози вѣрѣме да се прѣспитѣва снѣчѣки свѣтъ когѣто се роди хс и да каже затовѣ. Имаше бѣ нѣкоѣ сѣмтрѣние и нѣкои мѣсль да се роди, зацо да снѣи что е сѣздалъ сѣе своите рѣцѣ, да рѣе адама и снѣчѣки рѣдъ неговѣ. затовѣ се слѣчи такѣози вѣрѣме когѣто авѣгѣтъ кесарѣ црѣтѣваше на землѣа, тогазы мнѣ црѣтѣа на члѣци прѣстѣанѣше да нѣ црѣтѣвать по снѣчѣка землѣа така и хс като се роди, и прѣстѣа тогазы мнѣобжѣе, | дето се кланѣаше снѣчѣки свѣтъ 277 на идѣлскѣте бѣгове. а сегѣ показѣ да се поклѣнѣать члѣци едномѣ истинномѣ бѣ. мѣрѣскѣте градове и снѣчѣкѣте по едѣно црѣтво бѣхъ се прѣдалѣ. така и сегѣ снѣчѣки езыци вѣроваше хс црѣ едѣномѣ и поклонише мѣ се. Написаше се снѣчѣки члѣци наедно тогазы въ кнѣгѣ црѣ авѣгѣтъ, а сегѣ се написаше хрѣсѣанѣ въ кнѣгѣ нбѣнѣю. и въ оновѣ вѣрѣме зовѣхъ се члѣци авѣгѣстѣанѣе, а сегѣ се назовахъме нѣе коитѣ вѣровахъме въ хс бѣа хрѣтѣанѣ. написѣ сѣи хс въ авѣгѣство повелѣнѣе ради двѣ рѣботѣ, едѣно рѣи да показѣ намѣ да се повинѣваме и нѣе и да послѣинаме глѣдарѣ. по тойзи скѣпосѣ каже и хс въ стѣое еѣлѣе. дѣйте кѣсарѣвѣте кесарѣ, а бжѣето бѣ. и апѣль пѣвелъ така наѣи. подайте сѣбѣкѣмѣ дѣнѣжното. дето мѣ е зрѣкъ и комѣ е дѣнѣ. зацо изпрѣвѣнъ ѿ бѣа така е азаконоено да имѣме страхъ и послѣишѣние на црѣа. и вѣторо наѣ зацо лѣгома като бѣхъме порѣбѣны въ дѣволѣскѣи рѣде и хс сѣ затовѣ сложи да изѣвѣи на ѿ послѣишѣнѣето дѣволѣви и да напише намѣето имѣ на кнѣгѣта дето рѣ | дѣтъ прѣорѣкѣ. и въ кнѣгѣта твоѣа снѣчѣки плѣтъ да се 278 напишѣтъ. и послѣишѣнѣе има хс сѣе на рѣбѣе да стѣри на да сме рѣбѣе на нѣстова волѣа, дето бѣхъме порѣбѣнѣ тогазы на злѣчѣсто бѣе кѣнѣство. като и каже стѣи апѣль пѣвелъ и пѣвелъ рѣе пѣвелъ апѣль. когѣто

тогдѣ кончина на годините пасты бѣ съа своего что сѣ ѣ родиль ѿ жена и бѣль ѣ по законъ, зацо да искзѣи по законнѣ, оты и нѣе да прѣмѣ снъ бжѣю положенѣето что е законьль, и зараѣ това слѣчи се такъозы прилично врѣме когато се рѣди хс. рѣкоѣме и второто испитанѣе. И сегѣ да рѣе и трѣтѣ, дето е въ коѣ врѣме на годината бѣ и въ кон мѣць родѣ се хс. да кажеѣ и това. Годѣна четѣри врѣмена имѣ, и прѣво ѣ прѣлѣтъ, второ е жѣтва, трѣтѣ е есень, четвѣрто е зима. и прѣлѣтъ ѣ ѿ ферварѣ зѣ до иѣ маѣа. и ѿ иѣ маѣа до кѣ авѣгста зовѣ се жѣтѣа. и ѿ кѣ авѣгста до кѣ нѣеврѣ¹⁾ до кѣ фѣвара зовѣ се зима. И въ прѣлѣтъ имѣ зѣдѣ що е добѣтъкъ овенѣ и юнець и близнець. и въ жѣтѣа е рѣкъ и лѣвъ и дѣва. въ есень е парѣ и скорѣпѣа и стрѣлецъ. 279 И въ зима е коѣи рѣкъ водѣлѣи и рѣба. и тѣа четѣрите стихѣи, дето сѣ на тоѣзи свѣтъ имѣтъ раздѣлены зѣдѣа. и огнѣ имѣ зѣдѣа трѣ, лѣва и скорѣпѣа и коворѣга. а въздѣхъ что е на парѣ имѣ и тоѣ трѣ зѣдѣа, овна, дѣвъ и парѣа. и воѣ имѣ рѣкъ и водѣлѣа и рѣбѣ. и зѣмлѣа имѣ зѣдѣа юнець, стрѣлецъ и близнець.

Гѣ нѣашъ гс хс родѣ се мѣца декемѣрѣа дето имѣ зѣдѣа водѣлѣа въ зимно врѣме. зацо нѣше хс да затѣли златѣа зима грѣховнаѣа и да просвѣты прѣлѣтъ съсѣ бѣгоразмѣе и да погѣби лѣотото врѣме дѣавѣлѣа лѣстенѣто и да покаже слѣдѣкѣи прѣлѣтъ неговѣто си хотѣнѣе. зацо нѣше да развалѣи много идѣнѣство на члѣците и да стѣри мѣръ на тоѣзи свѣтъ и да развали на вражѣата сѣрѣдната стѣна что ны заѣираше да не ходѣи на нѣето и да смѣси нѣнѣте агѣлѣ съсѣ зѣмльнѣте члѣци. поистинѣ злѣа зима бѣше, и дрѣто не бѣше позлѣ ѿ това дето бѣхѣ измѣрѣнѣле члѣците ѿ бесѣвьска напѣстъ, дето свѣтъ или видѣло или слѣце не видѣхѣ истиннаго бѣа и свѣта и дѣто не мѣжехѣ члѣци тогазы никакъ да 280 видѣтъ стѣ бѣгоразмѣнѣи, | и зацо нѣше да покаже хс чтоѣо идѣше истинна прѣлѣтъ. зараѣѣ това врѣме зимноѣ бѣше когато се хс родѣ. А нѣонѣ бѣше, като каже сѣѣе гѣвлѣе, пастѣрѣе бѣхѣ тамо прѣзѣ нѣонѣ пазѣхѣ овѣцѣто. и тогазы бѣдоше и наидѣше хѣа каѣ ѣ рѣденѣ. и зацо бы нѣонѣ, зацо нѣше да сѣ промѣне лѣѣга и горѣка гѣма грѣховѣта и да пристѣи дѣтъ да нѣи сѣсѣи. и зацо лѣгомаѣа нѣше да просвѣты слѣце правѣдѣноѣ что е гѣ на гс хс да просвѣты и да остѣи днѣвнѣте очѣи на грѣшнѣте члѣци, зацо като бѣхѣ помраченѣи члѣците и ожѣдахѣ да видѣтъ свѣтлѣ бжѣа. прѣорѣкѣ исаѣа дѣма за това. лѣѣдѣе дѣто сѣдѣхѣ въ гѣмѣица неѣмѣаѣана нѣтъ та видѣтъ голѣѣ свѣтъ. коѣи ходѣи дѣвнѣе съ свѣщѣ

¹⁾ Пропустено е: „зѣво се есень, и ѿ кѣ нѣеврѣа.“

и комѣ лы трѣбѣва дѣнѣ оуиъ да мѣ свѣты, никомѣ, амѣ тъкмо нощѣа
ицѣ да мѣ свѣтъ така и свиците що бѣхъ помрачѣны ѿ много грѣхове.
защо ако бы била добра грѣх'ната работа та бѣ свѣтили като слице
и не бы и' трѣбѣвало да видать бѣгоразмнѣ, амѣ лѣгома имѣ бѣше
грѣх'ната работѣа тъмна | и мрачнѣа и потврдѣ ѿ нощѣ, и трѣбѣване имѣ 281
да видать бжѣа свѣтлостъ и зарѣт това родѣ се х'с нощѣа въ зѣмнѣ,
врѣме. и това бѣ трѣтѣе пѣсѣнѣе. Дѣа скажемѣ и четвртѣе детѣ е за
онѣа трѣте хитрѣци, ѿ гдѣ раззмѣше и приидоше да сѣ поклонѣтъ х'с
и да дѣмаме затова.

Прѣрокъ моуѣси когѣто иѣше да поиде въ иер'ли' и гдѣто похожѣанѣе
и поразѣваше и плѣнизваше оуиѣа мѣста и като плѣны сиѣна црѣа амо-
ренѣска и градъ есевѣнѣ и тогѣзы поидѣ на западѣ близѣ ерихѣна. и
тамо бѣше црѣа иметому валакъ снѣ сен'фѣровѣ, и като разбѣра че иде
моуѣси на него, изпѣлаши се тврдѣ и зова старѣшинѣте что са з пола-
титѣ неговѣи и рѣ имѣ видѣте лы тѣзи много вѣнскѣа евреѣска, еднѣакъ
мал'ко днѣи и на снѣчки нѣи погѣбѣвать, амѣ да видѣтъ что да стѣри' и
сѣс' какъ хитрина да се изѣбавѣи' и ѿ тѣх'ныте рѣцѣ. И нагѣворѣше се
снѣчкѣите еднѣ дѣма сѣс' црѣа. и въ оновѣа врѣме бѣше нѣкои хитрѣцѣ
иметомѣ валаа' снѣ вѣоровѣ. и тѣизи валаамѣ когѣо проклѣнѣше бѣваше
проклѣтъ и когѣо лы блѣвлѣаше | бѣваше блѣвѣнѣ, и за него се згѣворѣше 282
да го доведѣтъ и да мѣ се мѣѣтъ да проклѣнѣ евреѣте. И провѣдише
изѣбрѣнѣны болѣаре да пойдѣтъ до валаамѣа сѣс' много дѣръ и да мѣ се
мѣѣтъ да дойдѣ до црѣа валака. и като пойдѣше тамо и сказѣше мѣ
що сѣ дошлѣ и валаа' имѣ рѣ. прѣбѣдѣте тѣка прѣз' тѣзы нощѣ и азѣ
да се помѣлю бѣх' оу тѣзы нощѣ и да го попитѣа за това, и ако ме
пѣстѣи бѣх' мои, азѣ щѣ ѿи сѣс' ва'. и това бы и бѣх' рѣ валаамѣа да не
идѣ въ валакъ црѣа. и оу'рѣ когѣа се развѣдѣлы рѣ валаа' на онѣа
болѣаре. не пѣща мѣ да идѣ сѣс' ва'. и отидѣше си онѣа болѣаре и казѣше
црѣа тѣзы дѣма. И црѣа па' вѣторы пѣтъ пѣстѣи много лѣдѣе сѣс' имѣнѣе
и сѣс' много дѣръ дѣа го доведѣтъ, и рѣ имѣ па' валаамѣа. ако бы мѣ
дарѣвалѣ црѣа нѣговѣта си полатѣа плѣна сѣс' златѣо амѣ азѣ не щѣ прѣ-
стѣнѣи волѣи бѣх' моѣми. амѣ накъ прѣбѣатѣте тѣка оу тѣзы нощѣ, да виѣа
и азѣ кѣк' мѣи ще повѣлѣ бѣх', така щѣ стѣри. и з тѣзы нощѣ рѣ мѣ
бѣх'. идѣи амѣ что ты азѣ рѣкѣ това стѣри. и стѣна валаамѣа нау'ре и
грѣнѣа да иде сѣс' дѣрѣвѣте полатѣинѣици заеднѣо. и | когѣа бѣ на пѣтъ. 283
слѣчи мѣ се мал'ко и ѿдѣлы се ѿ дѣркинѣта си и агѣлъ гнѣ стѣнѣ
прѣх' мѣлетѣ мѣ. детѣо го издѣше. и не пѣщѣше го да иде нау'рѣа а
валаа' не видѣше агѣла, амѣ начѣ да бѣе малѣто тѣрѣлѣа. а то остѣнѣ

пѣтать и зѣ да хѣды и сѣмь и та. а той го пакъ бѣи и едѣ го наставы
 на пѣтати. и аггль бѣидѣ на прѣ, и станѣ межѣ двѣ огради на лѣзе и
 никакъ не пѣцане да промине и зѣи си ногата ѿ ядѣть валаа и
 пѣче па да бѣе мѣлето. и аггль бѣидѣ па понапрѣ и сѣанѣ на дрѣго
 мѣсто тѣто не бѣше възможно да промине никакъ. заѣо бѣше мѣсто
 гѣено. и за прѣ мѣлето да не промине и то ѿ стра падна на колѣнѣте
 си и не мѣже вѣка да постапы. и валаа се разгнѣва и зѣе тоѣга
 да бѣе тврьдѣ мѣлето. и бѣ что стѣры. радѣ голѣмо чѣдо зѣтата
 на оногѣи скѣта проѣма и рѣе валаамъ. что щѣнь ѿ мѣне и биешъ
 ме. и рѣе мѣ валаа. ѣти мы чини толѣкозы пакѣсть и не йдѣшь
 не пѣта. амѣи хѣдишь и сѣи и та, да бѣи имѣль сѣга нѣжъ заклѣль
 284 бѣи те. и подѣма па мѣлето. или ма немѣнь ѿ малѣко, азъ | досѣга
 тебѣ такѣ стѣрихъ лѣи, амѣи сѣга аггль гнѣ прѣ мѣне стѣи и не пѣца
 ме да идѣ. И поглѣда валаамъ и видѣ аггль прѣ него и ѿ стра
 паѣе и поклѣни мѣ се. и рѣе мѣ аггль. заѣо такѣ бѣиень мѣлето дѣто
 нѣ е ничѣто злѣо тебѣ стѣрило. азъ мѣ не дава да иде. и тебѣ нѣ сѣга
 да погѣба. заѣо не мы е ѣугѣдѣи тоѣи зи твоѣи пѣтъ. и рѣе мѣ валаа. сѣ-
 грѣшихъ и не знаѣи ѣти ты стѣишь прѣ мене и бравѣишъ мы, амѣи ѣко
 мы повѣлѣвашъ, да не идѣ. и рѣе мѣ аггль. иди, амѣи что ты азъ рѣе
 тоѣа да стѣришь. и тоѣази го пѣсты и пойдѣ валаа и смѣси се сѣе
 дрѣжѣнѣната своѣа. И когѣ бѣидѣше на цѣра валака и излѣзе самѣи цѣрь
 на сѣрѣца и и рѣе мѣ. заѣо не дойдѣ кѣто ты толѣкова порѣчишь, или
 нѣсѣмъ врѣдѣи да те поѣчета. и рѣе мѣ валаамъ. ѣто дойдѣхъ, амѣи что мы
 рѣе бѣи мой тоѣа щѣа стѣры. и въ онѣи нѣщъ прѣбѣише тамѣо и на
 ѣугрѣ завѣдѣ цѣрь валакъ валаамѣа на висѣка планина, что се зѣовѣше
 ваѣлѣбѣгъ, и рѣе мѣ валаа. цѣрь повѣлы тѣка да на прѣавѣть сѣдѣмъ
 черѣквища. и приѣнесе сѣдѣмъ телѣци и сѣдѣмъ ѣвѣны, и цѣрь стѣры
 285 кѣто пѣсѣа валаа. и заклѣи ихъ | валаамъ бѣи и рѣе валакъ цѣри. тѣи стѣи
 тѣка прѣи тѣа мѣгѣи заклѣны и азъ да ѣстѣлю и да поѣита ѣа
 своѣго, что ми щѣ заѣовѣда. и бѣи сѣе помѣли и бѣи мѣ ѣтѣорѣ сѣрѣцѣо
 и зѣтата и рѣе. зѣвалъ мѣ е цѣрь валакъ ѿ межѣзрѣѣѣе да проклѣнѣи
 тѣа лѣѣе еврейскии и да бѣлѣлю моавѣиѣне. когѣ да проклѣнѣи дѣто го е
 бѣи бѣлѣиль, или когѣ да бѣлѣлю дѣто го е бѣи проклѣль. мѣногѣ е сѣме
 ѣѣковѣи и клѣтва члѣѣска не приѣма. заѣо бѣи ѣ тѣи бѣлѣиль. и кѣто чѣо
 цѣрь валакъ тѣи дѣма и рѣе валаамъ. азъ тѣе виѣахъ да проклѣнѣишь
 еврейѣе, а тѣи гѣи си бѣлѣиль. и рѣе мѣ валаа. азъ ты тоѣа ѣпрѣвѣнѣи
 рѣекохъ. что ми рѣе бѣи мой азъ тоѣа дѣма, что скрѣбишь за тоѣа. и пойдѣ
 па валаа на дрѣго мѣсто и стѣры и тамѣо такѣвѣзы знамѣнѣе кѣто и
 прѣвѣнѣи. и бѣи на ѣтѣорѣи зѣтата валаамъ и рѣе. станѣи цѣрь и чѣи что

каже бѣ. привелѣ ме си да проклѣнь евреете, ами нѣ е воля бѣжѣ зацо
 съ ѿ вѣка блѣвени. бѣ е тѣ блѣвилѣ и бѣ тѣ с змислилъ и възрѣстоше.
 и кой члѣкъ смѣе тѣ да проклѣне, дето има да изѣдеъ като еднѣ силны
 лѣвоуе | мноꙋ люде что съ тѣхны зломислыници. и разгнѣва се црѣ 286
 валакъ като чю тѣа дѣмы и рѣ валаамъ. азъ тѣ за црѣго зогѣ а ти дрѣго
 чѣнишь. и рѣ мѣ валаа. не смѣю да прѣстѣна воля моєма бѣ. ами что
 ми гоѣ заповѣда, говѣ дѣма. и пакъ пойдѣ црѣ валакъ на дрѣго мѣсто
 що се зове фогорѣ и сторѣ и та дрѣм черковница. като и прѣите, и
 заклѣ дрѣмѣ юяци и овны и тогазы бѣ отворѣ на зѣгѣта валаамъ и
 подѣма тѣа дѣмы. дѣма валаамъ сѣнь веѣровъ. дѣма члѣкъ дето е видѣлъ
 бѣжѣ чюгна работа отѣ е тврѣдѣ прѣмного плѣме такоуе и бѣ е съе
 тѣ. ще да се рѣды члѣкъ ѿ тѣхны роꙋ, дето ще да влѣда на сѣчкы
 свѣѣ, ще да легне и да усне като лѣвъ и коѣ смѣе да го съѣды. и коѣ
 него блѣветъ блѣвенѣ съ, и коѣ него клѣнѣ проклѣти съ. свѣѣа ще да
 просвѣтъ и члѣкъ ще да се рѣди и да разрѣзни сѣчкѣ црѣ что се
 нѣме не поклѣнѣтъ. И като чю црѣ валаамъ тѣа дѣмы разгнѣва се
 тврѣде и рѣ валаамъ. много почѣсть цѣ да те почѣтъ. амѣ зацо си
 самѣси сѣгѣ погѣбы печѣсть своѣа. поспѣрѣ да идѣшь ѿ тѣка да сѣ не
 лишишь и ѿ живѣтъ свой. и стаѣа | валаа и отидѣ си на своѣ мѣсто. 287
 и промиѣваше се малѣко дѣны и дойдѣше евреѣ и подѣлѣнише сѣчкѣ земно
 валаамъ црѣ. И ѿ тогазы коѣ се рѣааа хытрѣци въ перѣнѣ и мѣдахъ
 и ожидахъ да видѣтъ звѣздѣ и ѿ нѣю да разгнѣють. каѣ се е родилъ
 великъ црѣ дето е прѣрѣклъ хытрѣцъ валаа.

И промиѣваше ѿ тогазы хилѣадо и ѡсмѣстѣтинѣ и ѡсмѣдѣсѣтъ го-
 дѣнѣ до гдѣ се рѣди хс. и хытрѣци що бѣхъ тогазы въ товѣ врѣме и
 видѣхъ звѣздѣа. и взѣше дѣръ и иѣхъ сѣѣ нѣю да видѣтъ истиѣна
 валаамова гдѣ ще да се рѣди црѣ. и така идѣше послѣ нѣѣа долѣ дойдѣ-
 доше до витѣсѣмъ въ пѣщѣрѣа. зараѣ тога дойдѣше онѣа трѣ хытрѣци
 съсѣ дѣръ да се поклѣнѣтъ хс. Ето свѣрѣниѣме и четвѣртѣо исѣаѣне
 съсѣ помоуцъ бѣжѣа. Да сѣаже и за пѣа нѣто донѣсѣше дѣръ онѣа хытрѣци
 хъ що и бѣше хытрѣста. и что назнамѣнѣвахъ дарѣветѣ и п да
 рѣмъ зѣтова.

Дарѣветѣ на онѣа хытрѣци товѣ проказѣвахъ. злѣтѣо что донѣсѣше
 то показѣваше като црѣ същѣмъ, зацо злѣто тѣкѣмо црѣ е прилично
 бѣаѣство много мѣ грѣѣе, зараѣ товѣ прѣкъ дѣа | прѣрѣчѣ. црѣ оарѣ- 288
 сѣсѣци и островѣ дѣри цѣ да мѣ принѣсѣтъ. црѣ араѣвѣскѣ и сѣаѣи
 дѣръ цѣ да принѣсѣтъ. и поклѣнѣаѣтъ се нѣмъ сѣчкѣ црѣ землѣаѣи.
 И паѣ каже и живѣ ще да бѣде и да мѣ се дадѣ ѿ злѣо араѣвѣско.

порады тѣа дѣмы принесе́ше хъ да́ръ злѣто. А ѿмѣа́нь занесе́ше кѣто същомъ бѣ, за́що дръго́мъ нѣ́ко́мъ не трѣ́бъза ѿмѣа́нь освѣ́нь бѣ. и прѣ́къ двѣ́ и то́ва ма́р'те́рисъза. да се́ изпра́вить мѣ́тва мо́а кѣто ка́дѣло прѣ́ те́бе гѣ. А смѣ́рно занесе́ше кѣто мрътѣ́вцѣ́ трѣ́днѣ́вномъ де́то щѣ́ше да бѣ́де. за́що и съ́с смѣ́рно по́ма́заше хъ́а ко́гато го по́ло́жише въ грѣ́бъ де́то и стѣ́ое еѣ́ліе ма́р'те́рисъза. То́ва про́казова́хъ да́ро́вете на онѣ́а хѣ́трыци. И то́ва бѣ́и пѣ́то иска́ніе. И шѣ́сто да рѣ́емъ, по что́ разѣ́мѣхъ онѣ́а хѣ́трыци и занесе́ше та́ѣ́визы да́ро́ве хъ́.

Същѣ́ е то́ва ѿтѣ́ е ѿ́ дѣ́мыте вѣ́лаа́мовы, то́ва тѣ́е позна́ше и разѣ́мѣ́ше. кѣ́то е бѣ́ль рѣ́къ кѣ́то лѣ́въ ще́ да лѣ́гне и да зснѣ́, и по то́ва разѣ́мѣ́ше, ѿтѣ́ за́що е лѣ́въ цѣ́ръ по́обнь, за́що е лѣ́въ на́ѣ́ сѣ́чкы звѣ́рове зе́мьскѣ́и цѣ́ръ, а бѣ́а е́го разѣ́мѣ́ше де́то бѣ́ше рѣ́къ. бѣ́вѣщи нѣ́го
289 бѣ́вѣны съ́, да́ рѣ́емъ де́то по́чита бѣ́а и бѣ́ъ нѣ́го | по́чита. та́ѣ́и де́ма разѣ́мѣ́ше ка́къ не де́ма за дръ́гыго освѣ́нь за бѣ́а. и за́раѣ́и то́ва мѣ́ занесе́ше ѿмѣа́нь кѣ́то бѣ́ същомъ. А па́ го разѣ́мѣ́хъ, че́ ще́ да е́ сѣ́мрътнь кѣ́то бѣ́ше рѣ́къ ще́ да лѣ́гне и да зснѣ́. и ѿ́ тѣ́а де́мы разѣ́мѣ́ше и при́несе́ше мѣ́ смѣ́рно. ка́за́ме и шѣ́стото. да́ рѣ́емъ и се́дмото, де́то е́ гдѣ́ наѣ́оше хъ́а онѣ́а цѣ́ріе хѣ́трые, въ пѣ́щера ли́ или́ на дръ́го мѣ́сто. то́ва иска́ніе́ имѣ́ мно́го де́мы, за́що е́днѣ́и е́зици́ де́магъ ка́къ не наѣ́доше хъ́а въ пѣ́щера, а́ми въ е́гѣ́пть бѣ́галь бѣ́ше съ́с ма́йка си. стѣ́и исѣ́до́ръ пѣ́лѣ́сѣ́отскѣ́и и стѣ́и іо́а́ннь зѣ́оустѣ́и и ре́коше ка́къ го съ́ въ пѣ́щери́ наѣ́ише, за́що онѣ́а́зы пѣ́щера бѣ́ше шѣ́рока, и та́мо на ста́нь па́дахъ члѣ́ци пы́тници и чѣ́ужници, и та́мо бѣ́ца ро́ды хъ́а и та́мо го наѣ́доше и онѣ́а хѣ́трыци. и прѣ́бы та́мо дѣ́нѣ́и бѣ́ца ма́л'ко, за́що не мо́жаше да пѣ́лѣ́зе да при́мѣ́не ѿ́ мно́го лю́діе. А́ми то́ва что́то е́ рѣ́къ агѣ́ль іо́сѣ́ф да бѣ́га въ пѣ́стѣ́ню, а пѣ́стѣ́ню на́ре́кова е́гѣ́пть нѣ́ че́ е́ пѣ́сть ѿ́ члѣ́вѣ́ци, а́ми е́ пѣ́сть ѿ́ блѣ́тъ бѣ́жѣ́а. а́ми е́ та́ка исти́на, въ пѣ́щери́та наѣ́доше хъ́а онѣ́а хѣ́трыци.

290 Да́ ска́же и за́ осмото́ иска́ніе, | за́ она́зы звѣ́зда что́ съ́ бѣ́ше на́вила на хѣ́трыците, бѣ́ше лѣ́ кѣ́то и дръ́гѣ́и звѣ́зѣ́ы или́ тѣ́къмо то́га́зы на́ви се́. и да́ рѣ́емъ за́това. онѣ́а́зы звѣ́зда не бѣ́ше ѿ́прѣ́вѣ́нь кѣ́то и дръ́гыте, за́що а́ко бы́ бы́ла кѣ́то и онѣ́а звѣ́зди а́ то бы́ се на́вила изпрѣ́вѣ́нь и и по́напрѣ́в, или́ на дръ́го вѣ́рме. за́ то́ва не бѣ́ше е́стѣ́вна звѣ́зѣ́а кѣ́то и дръ́гыте, а́мы бѣ́ше агѣ́ль гѣ́пъ и на́ви имъ́ се́ въ о́бра́зь кѣ́то звѣ́зда и на́ста́вляше́ ги на́ пѣ́тъ гдѣ́ да и́детъ. и то́га́зы имъ́ си на́ви съ́с бѣ́жіе по́вѣ́лѣ́ніе и да́ се́ испѣ́лны де́мата вѣ́лаа́мова. и па́́ агѣ́ла не мо́жашъ ви́дѣ́ онѣ́а́ вѣ́сѣ́вы ка́къво́ е́, а́ми се́ прѣ́стори́ съ́с бѣ́жіе по́вѣ́лѣ́ніе кѣ́то звѣ́зѣ́а.

Ами сегѧ да каже коѧ ли да оставѧ ѿ много мисль, чюдим' се коѧ да искаже", и за любовь прѧвнѧ цѧѧ много да скаже", ами да при-
кисѧ дѧмата и да каже" дето искане, дето е тази звѣзда колко го-
динѧ тѧви се прѧв рождѣство х'во, зацо ако бы се тѧвила наедно съѣ
рождѣство х'во, как' бѧше доинѧе толкова скоро онѧ хитрѧци и да най-
дѣтъ х'а въ пещерѧта. Какъ тѧтъ | затова стѧ дѧми цѧковнѧ, ѿ това се 291
познаѧа ѿ что то изѧбѧ проѧ мѧнцѧте, зацо проѧ цѧрь поѧѧлѧ и бѧше
тогѧзы ѿ двѧ годинѧ помѧли тѧцѧ да избѧють, и х'е тогѧзы едѧнѧкъ бѧше
въ пещерѧта и по това се позна чѧ е двѧ годинѧ било ѿнапрѧв как'
сѧ е тѧвила звѣздѧта, и наставѧваше онѧ цѧре ѿ перѧсѧдѧ да дойдѣтъ,
до вѧнесемъ дошѧе быха и поскоро ѿ двѧ годинѧ ами бѧше бѧже съмо-
трене да закѧснѧтъ, зацо като проминѧватъ толкова мѧсто да проказѧ-
ватъ как' сѧ родилъ великъ цѧрь и ѿѧхождаме да мѧ се поклонеѧ, ами
и дрѧгое за това знаменѧе, тогѧзы агѧлы дето им' се тѧви двѧ годинѧ ѿ
напрѧв като звѣздѧ паѧ той имъ рѧе въ пещерѧта, да не идѧтъ при проѧ
ами да сѧ вѧрѧтъ на грѧгынъ пѧтъ, и това сказахъме как' е двѧ годинѧ
ѿнапрѧв, дето им' се тѧвила звѣздѧта прѧв рождѣство х'во.

Ами да рѧемъ и десетое исканѧе, дето бѧше по что се не родѧ х'с
понапрѧв, ами сѧ роди на послѧдно врѧме и оставѧ толкова чѧни чѧчѧскѧ
да сѧ мѧчатъ, това да скаже" и да съѧрѧниѧ дѧмата, зацо макаръ | и та 292
сѧ забѧвихъме ѿ много приказѧванѧе, а то е поѧбно, отѧ зацо сѧ тѧ
цѧрѧскѧ дѧми и х'во рождѣство, дето е сѧсѧнѧе на сѧчѧки чѧчѧи, вѧрѧваме
и исповѧдѧваме отѧ как' е бѧ съѣ сѧството си сѧнци бѧтъ, мѧрѧъ и
многоотѧпѧеливъ, зло чѧке никѧга не ѧде, ами сѧкогѧ ниѧе чѧке да мѧ
е добрѧ и бѧго на дѧгѧта, и зараѧ прѧмногѧ нестоѧа бѧгѧсть стѧри
прѧвѧвъ ѿ почело агѧлы, да сѧ смѧсѧюватъ и тѧе на бѧгѧтъ бѧжѧа, и на
сѧѧ бѧжѧи и нѧнѧ и не бы поѧзѧно бѧ бѧ хѧгѧнѧомъ да ѧзъ составѧтъ
тѧѧмо агѧлы да бѧдѧтъ, ами стѧри и дрѧгѧи сѧѧѧ, дето е ѿ нѧсто до
земѧѧта, зацо агѧлы мѧлѧко сѧ и помѧлѧко поѧбѧни бѧ, а тоѧзы сѧѧѧ
ниѧкаѧво поѧбѧе има кѧмъто бѧ, тѧа двѧте бѧжѧи сѧѧѧни бѧха стѧрѧны
и едѧнъ съѣ дрѧгѧи сѧѧѧ не смѧсѧюваше се, и послѧѧ поиска бѧ да си
покаже прѧмногѧта своѧ хѧтрѧсть, по смѧсѧ и нѧѧ стѧрѧи сѧѧѧни
и стѧри и сѧзѧнѧе сѧрѧе чѧѧка и стѧри го да е и сѧмѧрѧтъ и бесѧмѧрѧ-
тѧвъ, да е съѣ тѧлѧто си чѧюѧствѧвъ, да чѧюе и да ѧсѧщѧ сѧчѧкѧто, а
съѣ дѧгѧта си мѧсльнѧ, да разѧмеѧа добрѧ и зло и да цѧтѧѧѧ на
сѧчѧкѧто | что го е бѧ стѧрилъ и тѧ е слѧѧѧвъ поѧ цѧѧтво бѧжѧе и та 293
сѧ поклѧниѧ бѧ и тѧ мѧ е поклѧненъ, что е стѧрѧно ѿ бѧ, тѧа нѧ бѧше
въ мѧлѧко врѧме, а по сѧмѧрѧтъ да бѧде живѧ до вѧѧѧа до мѧ зѧмѧе тѧлѧто.

а съсѣ дшата си да е живъ. плътѣ да мѣ се расіше, а дшѣта мѣ да прѣбѣде живѣ да вѣспѣва бѣа непрѣстанно съкогы. и съзѣде бѣа адама и остави го на своѣ волѣ да бѣде. тѣмѣо единъ заповѣдъ зарачѣ да ю дръжѣ. и товѣ защо бы. зарѣи да знаѣ адѣ, отѣи имѣ на нѣго бѣ. иманѣ бѣ врѣме да оставѣ адамѣ онова дрѣво да надѣ и ѿ нѣго. и адамѣ не почакѣ врѣмето, амы прѣстанѣ заповѣдъ. И затовѣ бы испѣдѣнъ ѿ рай. нѣкой мѣ нѣ бы крѣвъ и нѣкой го не испѣды, амы самѣси ѿ свой грѣхъ испѣди се и ѿпаднѣ ѿ хѣбава слава бѣжѣа. и постигнѣ до тѣзы зѣмліа проклѣтаа и не бы токо товѣ злѣ, что стѣры адѣ, амы ѿ адама что се наплѣднѣше члѣци начѣхъ поголѣмо зло да чѣнѣть, блѣудъ и прѣлюбѣдѣство и да слѣжѣть на идолѣ и зѣбѣство и зѣвѣсть и насѣла ѿнѣманѣ и дрѣгы

294 които съ злѣи и диавольскѣи измыслѣны работѣ, тѣа сѣчѣкѣ злѣчѣстѣи члѣкъ чѣнѣше. И товѣ бѣше найзлѣ, защо се члѣкъ не поклѣнѣше бѣу, амы се поклѣнѣше на глѣхы и на слѣпы идолѣ и на дрѣвѣа и на камѣнѣа. и бѣ лѣгома щѣше да гѣ обрѣне ѿ зарѣбѣнѣ прѣлѣсть. и показѣше имѣ много знамѣнѣа сѣбѣкакѣвы. потѣпъ наведѣ на сѣчѣкѣ свѣтъ. градѣве съжѣже и дрѣгы много знамѣнѣа показѣа, а члѣкъ никакѣ се не обраѣше ѿ своѣте грѣхѣве. и бѣ егѣ ождѣше да сѣ покѣе, а той се не покѣа ѿ злѣто своѣ. и ѿ тѣка что лѣгома видѣ бѣ, че съ члѣкъ не оставѣа ѿ своѣте злѣици, слѣзе самѣси и вѣплѣти се ѿ прѣстаа бѣца дѣца мѣрѣа. а ѿпрѣвѣнъ отѣи не слѣзѣ. защо прѣрѣци еднѣкъ не бѣхъ прѣишлѣ сѣчѣкѣте и на тоѣзыи свѣтъ не бѣхъ се изѣралѣ члѣци да сѣ изѣберѣть и да сѣ изѣавѣть коѣи злѣи и коѣи добрѣ. И стѣи ѣоаннѣ крѣтѣ

295 еднѣкъ не бѣ рѣжѣнъ. войнѣ не бѣ прѣишлѣ. |

Дамасѣина инока иподѣакѣна и стѣудѣта

слѣво за второ пришествіе гѣа нашего іѣсѣ хѣа и за антѣхрѣста. очѣ блѣви. за молѣвъ.

Зѣконъ имѣть црѣе, блѣвенѣи хрѣтѣанѣ, когѣа щѣть да пѣдѣть на вѣнскѣи а тѣе прѣвѣнъ пѣзнѣть своѣи люѣе та ѿпѣдѣть вѣз онѣа градѣве, кѣдѣто ще да помѣне црѣ, да кѣжѣть на онѣа люѣе тѣа да ѣзлѣзѣть да гѣ посрѣдѣнѣть и да почѣтѣть кѣто црѣа. такѣзѣы рѣбота напрѣавѣи и велѣкѣиѣть црѣ, отѣи ще и тѣи да излѣзе да сѣ борѣ съсѣ диавѣла. Прѣвѣнъ

296 прѣводѣ напрѣвъ ѿ бѣа остѣнѣи прѣрѣци, та кѣзѣвахѣи и дѣмахѣа какѣ ще | да слѣзе хѣс ѿ нѣѣто на зѣмлѣ. и пѣвъ рѣкохѣа, какѣ ще да сѣ рѣды ѿ дѣца мрѣта бѣца. и пѣвъ рѣкохѣа какѣ ще да сѣ крѣти и кѣзѣвахѣа че ще да сѣ расѣне и ще да бѣде кѣто мрѣтѣвъ и какѣ ще да сѣ погрѣбѣе.

297

298

и копто жени имѧ непраѣны щѣть да съ мѧчать догдѣ мѣтнать ѿ осѣниивѧ. амы слышайте да вы кажѣ коп бѣше горѣиѧтъ вѣтрѣ. антѣхристѣ ще тои да сѣ роды ѿ истинна, що сѣ зовѣ истинна людіе еврейскій, че нема стѣни въ тѣѣ, амы сѧ исты ѿ антѣхриста, дето ще да и пѣсѣшы водѣето въ ономы врѣме и ще да погѣбѣ рѣ члѣскы

299 и дѣште имѣ и телото и и сѣдове дето са сѣхы та са | тѧ дето имаха ѿнапрѣѣ добро, а тогѣва в тозы врѣме векѣ не ще да има нѣ ѿ одного добро, и много жени непраѣны щѣть да се зѣмать ѿ гла и ѿ ждызавѣе ѿ антѣхриста въ нѣговите днѣи. И пакѣ казѣва прѣрѣкъ амось и дѣма. ето тѣи рѣ гѣ. бѣтате и тѣкате и бѣите сѣромасите и зѣмате и что имать нѣи хѣбаво, или сребро или прѣменаа или лѣзіе или нѣвіе. па набѣрѣте дѣкати много и направите кѣщи хѣбави и красны, а в тѣѣ не сѣдите, амы змрѣте та гѣ оставите. Пакѣ кажѣ прѣрѣкъ амось. това рѣ гѣ, щото сѣчѣкото дръжи по сѣчѣките пытѣве и злици плѣчь голѣмъ и шыпѣаніе и въздѣшеніе. ѿ злѣѣ оледе, оледе, и щѣть да сѣи желѣвь днѣите и часѣть кога ще до днѣ гнѣ. амы щѣмъ да рѣмъ защо е на дѣнь гѣвъ. тои ѣ на тама а не свѣтъ, като да рѣшѣ едѣнь члѣкъ бѣгѧ ѿ лице раслѧново, а то го намѣры една мѣчка. такѣвзи ще да бѣде и напѣкѣщнѣ днѣ, плѣчь голѣмъ, члѣкъ не ще да мѣ дойдѣ до краѣ. ето пакѣ дѣма на онѧ, когато ще да доидѣ скончѣаніе свѣтъ. защо го

300 ищѣте онѣзы днѣ, оти онѣзи | днѣ кога доидѣ та ще да дойдѣ като еднѧ тѣмниивѧ, а нѣ стѣ, сѣи рѣѣ антѣхриста, че ще въ неговото црѣвѣ да бѣде глѣдь голѣмъ и щѣть да паднать люѣетѣ ѿ злѣ на злѣ като ѿ раслѧва на мѣчка. Амы и прѣрѣкъ дѣдѣ рѣ за сѣдѣ бѣжѣи. та поставѣла прѣхѣубавы прѣстоле на сидѣцѣата бѣжѣи и хѣбавите стѣлове дето канѣата и двѣратѣ дѣдѣ. тамѣ ще да бѣде сѣчѣкото да сѣ испрѣвы. амы да знаете бѣжѣнѣи хрѣѣанѣ, оти сѣчѣките прѣрѣци дѣмать и казѣвать. какѣ ще да сѣ свѣрѣши свѣтъ, амы да не дѣмаме много дѣмѣи прѣрѣчѣскы амы да кажѣ оцѣ за едного прѣрѣка токо ѿ сѣѣ дѣмите неговѣи та че тогѣва ще каза и на дрѣгыте прѣрѣци. и слышайте. И прѣрѣкъ малахѣа рѣ какѣ ще да сѣ свѣрѣши свѣтъ. тѣи рѣ гѣ, щото дръжи сѣчѣкото, ще да дойдѣ днѣ горѣщѣ като пѣщѣ огнѣвна и щѣть да бѣдат в тозы днѣ сѣчѣките нефѣлини езици да трѣперать ѿ онѣзи огнѣ като трѣстика ѿ вѣтрѣ, и който има свѣето име добро а работѣта и злѣ и лѣглива та са тѧ като фарѣсеете и садѣккеете отѣ се тѣе хѣланаха и ищѣха да

301 гѣи | хѣланать и добро име да гѣи зѣвать. ала бѣѣ нече тѣи. амы щѣть и тѣе да трѣперѣть като трѣста ѿ вѣтрѣ, да гѣи не йсѣзши че ще огнѣ скоро да гѣи изгорѣ. тѣи ще да гѣи изгорѣ онѣзы огнѣ на подѣруѣшно

людіе похвалать ко́лко е хы́тры и ко́лко зна́е да дѣла хы́тры дѣла, а онѣ́зы члѣ́къ като чю́е такѣ́изи дѣ́ла чѣ́ го хва́лнать, а то́й се и о́ще по́счи да дѣла хы́тры дѣ́ла да се́ по глѣ́ѣ ѿ си́чкыте лю́діе. кое добро
 304 то́ва блѣ́вннѣ́ хрѣ́ті́ане. ами се́ па́зѣ́те ѿ такѣ́изи | ра́боты що́гы има́
 тѣ́ка по землѣ́та. ами ходѣ́те хѣ́баве, нѣ́ както глѣ́павы ами́ като́ змны.
 за́ да смѣ́лѣ́ме вре́мего оті́ се́ ми́нѣ́ва като́ ли́ѣ е́динѣ́. И дрѣ́го да вы
 рѣ́емь какѣ́ѣ ѿ то́йзы члѣ́къ де́то слѣ́зна такѣ́мызы дѣ́ла ѿ стѣ́йте прѣ́рци
 и апѣ́лы и ѿ са́маго х́а и не вѣ́рѣ́ва истинѣ́скыи чѣ́ е бы́ло въскрѣ́сѣ́е.
 И ко́й е то́йзы де́то слѣ́зна че́мъ ка́зѣ́ваме оті́и ще́ да бѣ́де сконча́нѣ́е
 на свѣ́тъѣ́ѣ ѣ́ще да сѣ́ды си́чкыте лю́діе и да да́де гѣ́ѣ сѣ́комѣ́ кой що́
 е ра́ботилъ, добромѣ́ члѣ́въ добро, а злѣ́мъ злѣ́, а кой се́ не го́твы ни́
 днѣ́ѣ́ ни́ по́сѣ́сь.

Е́то ка́захъ́ме си́чкыте рѣ́чы що́ съ дѣ́мале стѣ́йте прѣ́рци ка́къ ще́ да
 бѣ́де да се́ сѣ́врѣ́ши свѣ́тъ, ами́ ще́ да вы́ ка́же́ с ка́ко́ѣ ще́ чю́до да
 слѣ́зе и сѣ́ ка́къва си́ла. ами́ послѣ́жайте и да не рѣ́ете азѣ́ съсѣ́ мои
 змѣ́ дѣ́ла ва́, ами́ ако́ не вѣ́рѣ́вате а́зе ща́ до́ве ма́ртѣ́рїа прѣ́рка да́нїла,
 за́щотѣ́ е то́й дѣ́малѣ́ тѣ́а дѣ́ми на нѣ́говата кнѣ́га за тѣ́зы ра́бота, та
 рѣ́ѣ́ црѣ́з навѣ́ходоносо́ръ.

Ви́дѣ́л ли си́ ты́ црѣ́з е́то е́динѣ́ члѣ́къ го́лѣ́ѣ сто́и прѣ́ѣ́ твоѣ́то ли́цето
 305 него́во и сна́гата мѣ́ та се́ глѣ́да като́ ко́лѣ́ло | и ли́цето мѣ́ и гла́вата мѣ́
 ѿ злато́ чѣ́сто и ры́цѣ́те мѣ́ и прѣ́стите мѣ́ и ра́менѣ́те мѣ́ сре́бръны.
 чрѣ́вата мѣ́ и ко́рема́т мѣ́ ѿ мѣ́ѣ́, ко́лѣ́нцѣ́ мѣ́ и но́зѣ́те мѣ́ желѣ́зны.
 и ма́лко нѣ́що́ ѣ́ма в ѣ́него като́ прѣ́сть пе́чѣ́на, да рѣ́емь като́ ѿ грѣ́
 не́ць, та се́ такѣ́зы глѣ́даше. е́то де́ ви́дѣ́ѣ́ че́ са ѿка́сна е́динѣ́ ка́микъ
 ѿ е́днѣ́ плани́нь са́мси́ та се́ по́трѣ́калѣ́ на на́долѣ́ та о́ударї́ онѣ́зы
 члѣ́ка де́то се́ глѣ́даше като́ ѿ злато́ и ѿ сре́бро и ѿ мѣ́ѣ́ и ѿ желѣ́зо
 и ѿ прѣ́сть, та́ го ра́збѣ́и и стро́шїи до тро́ха та ста́на като́ пра́ѣ́ и
 не́пель, ка́къ сто́и пра́ѣ́ на гѣ́мно ѿ вѣ́трѣ́, тѣ́й се́ не за́знаѣ́а онѣ́зы
 напра́ва ѿ онѣ́зы ка́микъ что́то се́ ѿбѣ́ла ѿ онѣ́зы плани́нь го́лѣ́маа та
 на́плїны онѣ́зы ка́микъ си́чкѣ́ата землѣ́а е́то тѣ́и дѣ́маше прѣ́ркъ да́нїль.
 ами́ послѣ́жайте да́ вы́ ка́же́ онѣ́зы напра́ва що́ е бы́ло ѿ златото́ и
 ѿ мѣ́ѣ́ та члѣ́кѣ́. и да́ ка́же́ що́ е бы́лъ то́йзи ка́микъ что́то се́ ѿбѣ́сна
 са́мси́ ѿ плани́ня та́ и да́ ка́же́ що́ е бы́ла. Слѣ́жайте. ка́мика́тъ де́то
 се́ ѿка́сна са́мси́ ѿ плани́нь та́ члѣ́къ не по́фа́щаше, та е́ то́йзи ка́микъ
 х́с истиннѣ́и, а плани́ната ѿ о́ца мѣ́рїа та́ влѣ́зе дхѣ́ стѣ́и в ѣ́неа та
 306 се́ поро́ди х́с ѿ ѣ́неа | та́ не бѣ́ше ѿ члѣ́ка за́чѣ́тъ та за́това дѣ́ма
 прѣ́ркъ да́нїль, са́мси́ са ѿбѣ́сна онѣ́зы ка́микъ ѿ плани́ньта. а не го́ е
 члѣ́къ по́мїна́ль. а за́що́ ка́же́ като́ ра́збѣ́и онѣ́зы ка́микъ оно́го́зы члѣ́ка,

дето бѣше ѿ злато и ѿ сребро та станъ като прѣ и пепѣ, а камикать наплѣны сичкѣтъ свѣтъ та е това хѣс сѣди бѣ и црѣ на сичката землѣа, что ще да бѣде онѣм члѣкъ дето се глѣване ѿ злато и ѿ сребро и ѿ мѣ и на желѣзо стоѣше, и малѣко нѣщо постоѣ та че станъ нано-вонъ слабо като едно грѣве, амы послѣдѣвайте бѣвенѣи хрѣтиѣне да вы каже да зѣаєте и вѣе що е было тойм члѣкъ, та затова казваѣ що е видѣль прѣрѣкъ даниѣль, та бѣше това сичко видѣль црѣ навѣходоносѣрь на сѣнѣ, амы не зѣаеѣе що е и каѣ е и що ще бѣде до напѣконъ; а прѣорѣ танѣль разѣмѣлъ на своем змѣ и рѣ азы даниѣль прѣорѣ видѣль каже на сѣнѣ де излѣзоха дѣ вѣтрове поѣны та и бѣше името сѣверъ, югъ, европъ и зефиръ, та повѣаха по морето голѣмос, и видѣхъ че излѣзоха дѣ вѣщи из морѣто и сѣвыи побанѣка бѣличѣне, прѣвѣаѣтъ вѣлькѣ приличѣше като едѣна женѣскаа раслѣница когато се рѣтила та е | люта, 307 такѣази се видѣше страѣшна, и имаше крылѣ орловы, и глѣдахъ го до-гдѣ мѣ се ѿкѣсѣнаха та падѣхъа онѣа крылѣ и лиѣаха ѿ землѣата, и пакъ го видѣхъ оногѣзи вѣлькѣ че станъ като члѣкъ и кроѣкъ като спромаѣ члѣкъ, и срѣде члѣчѣско поѣше въ себѣ си, ето де видѣль вторѣа вѣлькѣ че приличѣше като мечѣка и стѣна на страна ѿ онѣа и имѣше въ зѣтата си тѣ дриѣеѣе гѣ ребра, ето де видѣхъ и третѣаѣтъ вѣлькѣ че приличѣше като рѣзъ и имаше на плѣщитѣ си дѣ крылѣ голѣмѣи като орловы и дѣ главы, ето де видѣль и четвѣргѣаѣтъ вѣлькѣ та бѣше страѣшенъ и грозенъ и голѣ твѣрде и зѣбѣи имѣше железны и поѣтѣ мѣдны, и видѣль, че напраѣе и развалѣ и дриѣѣѣе вѣльцы поѣлираѣе съѣ краката, и бѣличѣше той ѿ онѣа вѣльцы бѣаѣка щѣго тѣ видѣль ѿнапрѣвѣ и видѣль гѣ рѣгове на глѣвѣта мѣ, ето де видѣль че изрѣасте едѣ малѣкъ рѣгъ межѣ онѣа та имаше прѣ него трѣ рѣга та тѣ искрѣти малѣкѣаѣтъ рѣгъ та падѣхъа ѿ него, и видѣль паѣ на малѣкѣаѣтъ рѣгъ очѣи члѣчѣскы и зѣта де пѣмаѣ на висѣко твѣрдѣ, ето тѣа казѣаѣме даниѣль прѣорѣ видѣнеѣе що е | видѣль, 308 амы послѣдѣвайте бѣвенѣи хрѣтиѣне да вы кажеѣе що ще да бѣде тѣзы видѣнеѣе до напѣконѣны гоѣины, дето видѣль даниѣль прѣрѣкъ и црѣ навѣходоносѣрь, прѣвѣаѣтъ вѣлькѣ дето приличѣше като раслѣница и излѣаѣше из морѣто та казѣва това црѣтво вавѣлонско, да рѣеѣм богѣатѣско, дето дриѣаѣше црѣ навѣходоносѣрь, та за него казѣва лицето мѣ и глѣвѣта мѣ ѿ злато чѣсто, та напѣконъ стѣнь злѣ и вдѣгнѣ се на голѣмо кѣто орѣль с крылѣте сы и послѣ станъ като вѣоль и йспѣдѣа ѿ црѣтѣвоѣто си тѣ вѣеѣе не бы црѣ амы станъ подирѣ като сичкѣте члѣци, да кажеѣм и за вторѣитѣ вѣлькѣ, вторѣа вѣлькѣ ето приличѣше като на мечѣка та казѣва това црѣтво перѣсѣѣско, та рѣеѣм казѣаѣбаѣнѣко, заѣщо напѣконъ баѣдаѣсѣаѣ

члѣкъ ѿ тѣхъ едѣ въ кой дѣнь ще да се жѣне тѣмъ нива, а прѣгы рѣ имѣ
йоще і дѣни да стои та че ще тогѣмъ да се жѣне, а дрѣны каже има
и оше еі дѣни та ще тогѣмъ да се жѣне, виште ли колѣко люде минѣха
и ни едѣнь не подѣма едѣнакво нѣто знаѣаха когѣ ще онѣмъ орѣчь да
дойде да си жѣне нивата, а то ѿ колѣкози люде ни едѣнь не знаѣа онѣмъ
орѣчь оземѣ ѿ работата, еда е и за тогѣмъ свѣтъ гдѣ много рѣчи цѣмае,
алѣ никой не знаѣ когѣ ще тогѣмъ свѣтъ да се свѣрѣши, амы послѣзнайте
та въ кажеме, ѿ наирѣ дойдохѣ прѣрѣдите та рекоха, ето е близѣ сконча
чаніе на свѣтъ, та пакъ дойдохѣ напѣконъ и аѣмъ та и тѣ рекоха
ето малѣко остана да се доврѣши свѣтъ, отѣмъ видѣха сѣчѣмъ люде по
сѣчѣмъ свѣтъ въ злѣна вѣзѣха, та па настанѣа напѣконъ дѣсѣале и
философе та зѣча кагѣ дѣнь и празѣникъ та и тѣ дѣмаха поканте се 312
че ще да се свѣрѣши свѣтъ скѣро, амѣ токо да знаѣте че никой не
знаѣ бжѣтата работа тѣмъ едѣнь ѿ, амы послѣзнанте малѣко нѣчто да
ви каже что ны показа хс за скончаіето, токо малѣко за стра да имѣме
та рѣ въ сѣѣе еѣлѣ, когѣ стане межѣ люде сѣчѣмъ по сѣчѣмъ свѣтъ
оураза да се не навѣдетъ едѣнь дрѣмъго и шѣтъ да ѿѣтъ войскѣ много
межѣ прѣето, щого гдѣ имѣ по сѣчѣмъ земѣа, та шѣтъ да ѿѣмъ бойѣве
и кровѣмъ много и глѣдове и мѣрове и ѿлѣсты, едѣ тогѣмъ да знаѣ че е
близѣ свѣрѣшеніе на свѣтъ, ето казахѣме кое малѣко кое много кѣще да
се свѣрѣши свѣтъ, амѣ сѣга послѣзнайте па за аѣмъ хрѣста, какъ ще та се
рѣди и какъ ще да се ѿхрани и какъ ще да ѿрастѣ и сѣ каѣва ще хит
рѣна и мѣдрѣсть да ходи по земѣмъ та и ка не да стане црѣ напѣконъ
та ще на негово црѣство да се доврѣши сѣчѣмъ свѣтъ и какъ да стане
напѣконъ злѣ.

Гѣ нашъ гс хс, като помислы да знаѣмъ людіето ѿ дѣволскы рѣцѣ,
та слѣзе ѿ нѣбето та се възлѣти и роди се ѿ стѣи цѣи и бѣде мѣсе-
це бѣше ѿ роѣа прѣска | и ѿ колыно слово сѣна какова като рѣе и 313
самъ си патріархъ іаковъ когато блгослѣви сѣнѣте си та рѣе іздѣ,
ето тебѣ блгослѣви іако да си похвалень ты ѿ твоите братѣа подобрь,
и троите рѣцѣ да наиваѣтъ на твоите дѣламане, и тебѣ да се поклонѣтъ
сѣчкыте сѣнѣве на твоего баѣца и като младо раслѣанче іако да ти бѣе,
като да рѣе еднѣ година раслѣанъ, такѣ е и моѣтъ сѣнъ іако да когѣ заспи
кой смѣе да го разбѣди, така и моѣтъ сѣнъ да бѣдѣ мѣжъ братѣата си
и да нѣе никои прѣѣно ѿ негоѣата рѣжѣба, безъ цѣра или безъ сѣнника
да сѣдѣ прѣво, догдѣ доиде врѣме и него да чѣкаѣтъ сѣчкыте езици,
ето за хѣа така бѣха ѿ нагрѣѣ процѣмале, каковы ѣзмане сѣнъ си іако,
а то сѣе на хѣа нагрѣѣ сѣчкыто.

казѣваше іоаннь крѣтъ, че е това хѣ истѣнскыи бѣ и прѣрците за
 нѣго са дѣмале. А за второ пришествіе хѣво когато ще да бѣдѣ прѣ-
 чюдное и почѣтно та ще да пѣснѣ праведнаго еноха и прѣрка иліа да
 кажаты чѣ дойде врѣме и чѣа пристапы, кѣто и малахѣа прѣркѣ казѣваше
 ѿ напѣрѣ чѣ ще да назчы сѣчкѣте людіе въ оновѣ врѣме онѣа стѣте
 людіе да не слѣшѣтъ анѣтихрѣста, зацо оты и прѣркѣ дѣніи рѣе, отѣи
 мѣ показѣ самѣси бѣ днѣте и годѣныте тѣа ги са азѣ зѣкѣмыль кѣто
 една нѣсна зѣ днѣ, а азе ги щѣа сторы зѣ годѣны и стори ти щѣа гѣ го-
 дѣны и половина, или ги щѣа сторы ꙗѣ сѣѣ днѣи та ꙗѣа аѣ сѣѣ днѣи ще да
 назчы сѣчкѣте людіе да немаѣ на змѣ да вѣрѣзѣтъ че е това анѣти-
 хрѣстъ, амы си криеше дѣавольскѣте хитринѣ. а вѣ дзѣгы гѣ годѣны и
 половина ще да си покаже анѣтихрѣстъ дѣавольскѣте неговѣ работѣ, кѣто
 казѣва и дѣма стѣи и іоаннь ѡгѣсловѣ въ свѣната кнѣга | дете е зовѣтъ 317
 апокалифѣсь та рѣе. таѣи дѣма моѣта ще да е истѣнна щѣто рѣкоѣ, стѣи
 грѣдѣ та сѣ зовѣ іерѣлимѣ и щѣтъ да хѣдѣтъ моѣте двѣта чѣлка мѣв мѣци
 та да проказѣвать за ꙗѣ сѣѣ днѣи името моѣ, та щѣтъ да хѣдѣтъ ѡблѣчени
 въ прѣмена ѿ кѣзина истакаѣна, ала кѣто да рѣешѣ двѣ маслѣны дрѣвѣе
 иѣи двѣ свѣтилѣника прѣбѣ ѡа стоѣле, тѣа щѣтъ да хѣдѣтъ по землѣата,
 а тѣе щѣтъ тѣмѣ злѣ да иѣ сторѣтъ и ѡгнѣ ѿ зѣтата тѣхнѣи ще да иѣ
 излѣзе и да изгорѣ злѣте и тѣхнѣи дѣшѣмане. И ꙗко нѣкѣи чѣлкѣ излѣзе
 та ги ѡпѣѣва или ги бѣе или ги засрамы та сѣ стѣи да сѣ зѣбѣтъ до-
 гдѣ змрѣтъ. И ꙗѣ единѣ стѣецѣ рѣе за товѣ. тѣе имѣтъ силѣ да закѣлѣчатѣ
 нѣбѣсто да нѣ пѣснѣ дѣжѣ нѣкакѣ по землѣата сѣчѣкаа, когато щѣтъ тѣе
 да хѣдѣтъ да казѣвать добрѣ дѣмѣи и щѣтъ да имѣтъ силѣ да направѣтъ
 сѣчѣката вода кѣто крѣвь, и имѣтъ силѣ да пѣснѣтъ сѣкаѣва болѣсть и
 злѣина по сѣчѣката землѣа, кѣлѣкѣто тѣе щѣтъ. И ꙗѣ дѣма слѣѣ тѣа рѣчи,
 послѣжайте. ѿ когато си свѣрѣшихѣ ѡвѣа людіе работѣта ѿ ѡа пѣснѣта
 щѣто иѣ ѡбѣше зарѣчѣно да рѣе прѣркѣ | иліа и енохѣ. ето единѣ вѣлкѣ голѣ 318
 кѣто раслѣанѣ де излѣзе изѣ безѣна, щѣто го зовѣмѣ анѣтихрѣстъ, та ще да
 стори съѣ тѣѣ бои кѣто на войска и ще да имѣ навѣе и да ги зѣбѣе
 и тѣхнѣи тѣла ще да ги фрѣль по злѣицѣте грѣскѣе, да ги потѣмѣ-
 чѣтъ и да вѣдѣтъ людіете, че имѣ е навѣль. Ето до тѣка казѣмѣ що съ
 рѣкле прѣрците. амы послѣжайте ѡлѣвенѣи хрѣтіѣане да вы кажеѣ за анѣти-
 хрѣста ѿ край каѣ ще да сѣ родѣи и каѣ ще да сѣ направѣ до напѣковѣ.

Тоѣзы лѣжливыи и нечѣстивѣи анѣтихрѣстъ ще да сѣ родѣи ѿ една жѣна
 крѣва. та скрѣшо крѣвѣише та сѣ мома казѣваше, и имѣа на людіете
 мома чѣстѣа и почѣтна. и имѣа на добра и ѿ добрѣи родѣа. и не ще да
 сѣ родѣи кѣто дѣаволь, амы ще да сѣ родѣи и тоѣ кѣто чѣлкѣ, и хѣе каѣ

се родѣ като члѣкъ. ала а́нгхрѣсть имаше сѣч'ка снага̀ като члѣкъ, а срѣ́це имаше дѣвол'ско, п сѣч'ката ра̀бота стрѣ́ваше дѣвол'скаа, ала никои го не видѣше, като и стѣ́ни іоа́ннь дамасѹкъ рѣ. и той ще да се обрѣ́же по ѡсми́ днѣ, и като и х'с' и той ще да събере оученици много катѣ
319 и х'с. и немѣ щѣ́тъ да слагѣ́вать | катѣ тои ще. и ѡпрѣ́вѣнь ще да възлюбѣ́ евреете и чюдеса много ще да стѣ́ри прѣ́ тѣ́. и щотѣ́ ще да стрѣ́ва прѣ́ тѣ́, се на измама стрѣ́ва да го вѣ́рзвать. то́л'козы добро правѣ́ше прѣ́ тѣ́. ето да мо́жаше правы и стѣ́ни да гѣ́ стѣ́ри то́л'кози щѣ́ гы оучаше на добро като и в' стѣ́е еѹ́ліе рече х'с. ѡпрѣ́вѣнь тои ще да се покаже добръ п да прѣ́м.лѣ́чюва сѣ́комѣ́ и да живѣ́ва съ сѣ́кыго. и сѣ́кѣ́мѣ́ ще да се покланѣ́ и мѣ́р' ще да стрѣ́ва межѣ́ лю́іете и крѣ́вда не ще да обычѣ́. и нѣ́ще да зѣ́ма да́ръ ѡ́ лю́діето щѣ́ мѣ́ давати, и на идолете неще да се поклана; а́мѣ́ щотѣ́ пи́шѣ́тъ кнѣ́гы чер'ковны ще да гы залюбы, по́пове ще да по́чита, на стары лю́іе ще да се срамѣ́, на мла́дыте ще добро да́ и́ стрѣ́ва и кзрѣ́во́ство ще да мразы, и съ́д' крив и́ще да се ѡ́фрѣ́лѣ́ да нѣ́ слѣ́ша. и неще да се заклина́ никога. пѣ́тници ще да лю́бы. сиромаси ще да гы оболѣ́рова, сироты милѣ́ва, водѣ́нците да гы пазы. бо́лны лю́іе ще да гы нагледѣ́ва. и па́къ ще много работы чюдны да стѣ́ры прѣ́ лю́іете, и които лю́діе равны и стрѣ́ше имать, ще
320 да гы очѣ́сты, и бо́лны лю́іе да гы оздрѣ́ва, лѣ́ды лю́іе и тѣ́ | оумны да гы стѣ́ры. и ще да казѣ́ва прѣ́рѣ́чскы дѣ́мы щѣ́ е было и щѣ́ да да бѣ́де ѡ́прѣ́вѣнь. ще да дама ѡ́колѣ́шны рѣ́чи и мрѣ́тви лю́діе да васкрѣ́сѣ́ва, на слѣ́пы о́чы да да́ва. и дѣ́то види двѣ́ че сѣ́ карать, а тои ѡ́идѣ́та гы съ́живы и ще да и́ дѣ́ма. на послу́шаите менѣ́ щѣ́ е зарача́ль бѣ́, до гдѣ́ слѣ́нце нѣ́ е зайшло а́ вѣ́ са простѣ́те. иманіе недѣ́йте съ́бира, злато не дѣ́йте лю́бы, серебро не дѣ́йте правѣ́ игры. Това сѣ́ч'ко ще да стѣ́ры прѣ́ лю́діетѣ́, за́що да го обы́чатъ сѣ́ч'кыте лю́діе. а лю́діетѣ́ щѣ́ да го видѣ́тъ че е до́брь на сѣ́ч'кыте лю́діе евре́йскы и дѣ́маха си межѣ́ себѣ́ е́динъ дѣ́гымѣ́. ето тѣ́ка межѣ́ нѣ́а кой има дѣ́гмы като него до́брь и змѣ́нь въ то́зи вѣ́ме като то́йзи. ко́й ѣ́ стѣ́ дѣ́гмы като то́йзи. ето то́говѣ́ да стѣ́римъ цѣ́рь, него да стѣ́ры́ гѣ́подарѣ́ на́ нѣ́а. и сѣ́ч'кыте щѣ́ да по́йдѣ́тъ камѣ́то него да мѣ́ се мѣ́лат' да и́ стане цѣ́рь та щѣ́тъ да мѣ́ дѣ́мат'. пѣ́е сѣ́ч'кы тебѣ́ и́ще́ да ни станѣ́шь цѣ́рь п тебѣ́ лю́бы сѣ́ч'кы и на тебѣ́ се сѣ́ч'кы на́дѣ́мъ да ны ппа́зышь, оты си тако тѣ́ е́динъ правъ и до́брь межѣ́ нѣ́а на зѣ́мліата. тебѣ́ позна́х'ме стѣ́а въ на́шиѣ́ рѣ́, тебѣ́
321 на́мѣ́рих'ме до́бра п | крѣ́тка въ на́шетѣ́ сѣ́ме. зара́ди то́вѣ́ ти се мѣ́ли́ да ца́рѣ́вашь на́ нѣ́а сѣ́ч'кыте. то́вѣ́ мѣ́ли́ха, а тои нѣ́щѣ́ше да гы послѣ́ша, амы имѣ́ ка́жеше. пѣ́щѣ́ вы станѣ́ цѣ́рь, за́ да го мѣ́ли́ѣ́тъ тѣ́рѣ́дѣ́. ето та го мѣ́ли́ха сѣ́ч'кы много, е́дѣ́м се прѣ́да́де съ́с' голѣ́ма та и́ стана цѣ́рь и гѣ́дарѣ́.

Ето като имъ станъ црѣ тойзы ан'тихрість а тои ще ѿ тогива да земе да си вдига на голѣмо срѣцето си. като рѣ и стѣни іоанн' бгослови въ кнѣгата своа. и поклѣнет' се змѣю щото го зоватъ дѣволъ дето мѣ се даде волѣа оноузы влѣкѣ щото е сега ан'тихрість. и да сѣ поклонѣтъ влѣкѣ чѣ мѣ е работата като на влѣкѣ, оти влѣкѣ кѣдѣ ходы сѣ злѣ мѣслы на лѣдѣетѣ. кой мѣже да сѣ боры съсѣ него. и дадохъ нѣмѣ оуста да дѣма на високо и хвѣно. и даде сѣ нѣмѣ да дръжѣ землѣята сѣчѣка мѣ мѣци, да е 7 годинѣ и половина; и ще да си бѣтвори вѣтата да хвѣи на бѣа и да хвѣи името нѣгово. зацо тои бѣпрѣвѣнѣ бѣше крѣтѣкъ а наподѣрѣ станѣ срѣдѣтъ. бѣнапрѣѣ бѣше мѣтѣвъ на сирѣмаси и на сирѣты, а напѣконѣ станѣ найзлѣ на сирѣмасите. бѣпрѣвѣнѣ лѣобѣшѣ сѣчѣкѣте лѣудѣе, а напѣконѣ сѣчѣкѣте | мрѣзѣше. бѣнапрѣѣ не лѣобѣше 322 непраѣа, а напѣконѣ бѣаше правѣдните ето товѣ сѣчѣко злѣ зѣ да чѣны и станѣ да сѣ не поклѣнѣ въ црѣтѣво то си нѣкомѣ, ище да зѣберѣ воиска много да затрѣе трѣ црѣе мѣсѣрѣскаго и мѣ. іѣйскаго и етѣопѣскаго, та чѣ тогива ще да напраѣи черѣква на еврееѣ въ ерлѣмѣ и да имѣ на даде да на дръжѣтъ. товѣ казѣва и на еѣлѣето ѿ маѣѣеа. кога видите да имѣа омрѣза мѣжѣѣ ваѣ, чѣрѣкови и градѣве що е рѣклѣ прѣрѣкъ дѣніилѣ, кой стои на мѣсто стѣо, чѣты дѣа разѣмеешь. тогива щото имѣа чѣлѣци мѣжѣѣ еврееѣ та щѣтъ да бѣгѣтъ въ горѣето и по планинѣето ѿ злѣо ан'тихрѣстово. тогива ще ан'тихрѣсть да сѣ нарѣче самѣси сѣи азе съ гѣѣ, дето ще да опѣстѣи правѣдныѣе. и ще да станѣ на мѣсто стѣо да рѣемѣ іерлѣмѣ та чѣ тогива ще да помислѣи дѣа станѣ поголѣѣ ѿ бѣа. ѿ нефе-лѣтѣче и непѣчѣтѣнниче, тои сака чѣе ще да дръжѣи црѣтѣво то си за много, а не зѣнаѣ чѣе ще скѣро да лѣнѣѣа ѿ него. такѣвѣзы работа ще дѣа стѣорѣи онѣзы нечѣстѣивѣ ан'тихрѣсть. тогива кой имѣа въ този врѣме достоинѣ да влѣзе въ црѣтѣво нѣбѣное, кой ще дѣа позѣнаѣ тогива оногѣва лѣжа, та да | побѣгѣе, като ще да съберѣ сѣчѣкѣте дѣавѣле да мѣ съ войска въ 323 образѣ чѣлѣчѣскѣи и ще да сѣ напраѣи визѣре и пѣшѣе и кадѣе и вѣевѣды и сѣбѣашѣе и слѣзѣы и чѣлѣпе сѣ дѣавѣле, по сѣчѣкѣте мѣста и градѣве сѣ нѣговы лѣудѣе. и онѣа еврееѣ щѣтъ да го омрѣзѣтъ който са го стѣорѣилѣ црѣа, а тои ще да сѣ разѣрѣди на тѣѣ та ще да гѣи поглѣдѣва грѣзѣнѣѣ. като безѣ лице и срѣдѣтъ и дрѣгѣа мѣслѣ не мѣслѣше, ами тако мѣслѣше ката дѣнѣ ката чѣаѣ, какѣ да лѣже лѣудѣете. тогива ще да викѣе зѣголѣѣ глѣѣ на сѣчѣкѣте лѣудѣе. слѣшѣайте що имѣа тѣка сѣчѣкѣ лѣудѣе малѣи и рѣлики, и сѣчѣкѣ родѣве и сѣзѣици. колѣко ѣ моѣата наѣкѣсть и сѣла, и колѣко вѣбѣры и землѣи дръжа та имѣа сѣа црѣѣ. кой ще до црѣѣ съсѣ мене да сѣ бѣе и кой ѣ тоѣзи црѣѣ дето сѣ не бой ѿ менѣѣ. и ако щѣте да видите

сичката земліа и по сичките негови граѡве и кадїе и воеводы да
 дѣлаѣ на люѡїете. ето вашаѣ црь станѣ голѣ на сичката земліа, ами
 елате сичкы та мѣ се поклонѣте и елате да мѣ видите силата голѣма
 и црѣтвото нѣгово хубаво. тои щѣ да ваѣ хлѣбъ и вино мноѣ колкото
 виѣ щѣте, и да вы дары и да виѣ почитѣ и да виѣ гости и да вы напои.
 кой е дръгы като него, сичката земліа помѣсты и поклаты. горѣта го
 слыша та ходи по морѣто. мрѣтвѣе въскрѣшава. сѣромаси болѣре ги
 стрѣва и дръго що помисли, а тои стори. ами елате сичкѣ къ него
 да сѣ наситите и да сѣ напїете и сичко добро да си иматѣ. тогыва
 сичките люѡїе като щѣтъ да чюаѣ таквизи дѣмы ѡ онѣа слѣгы та щѣтъ
 да сѣ събераѣ сичкыте люѡїе та щѣтъ да бѣдѣтъ дѣто него и щѣтъ да
 мѣ рекѣтъ. чюхѣме та голѣма црѣ. че тѣ е силата велика и що поми-
 слишь | и що щѣшь, а тѣ сторишь, зараѣи това ти сѣ мѣи чѣ разбѣрахѣме 327
 оти можешъ ты на сѣсѣ твоѣа сила да на да сѣ нахранимъ, и даи наѣ
 да сѣ напоимъ вода, оты измираме ѡ гладъ и ѡ жѣдѣванїе тогыва ще
 да продѣма на сичкыте онѣзы анѣтихрїстѣ. ако щѣте да вы огѣдѣ печѣтъ
 на челото и на дѣсна та рѣка, тогыва да вы даѣ щото ищѣте. а онѣа
 люѡїе щото имаше тамъ. не могахѣ да сѣ оусѣтѣтъ на нѣговата лѣжа.
 ами пристаѣа на дѣмата мѣ, и огѣди иѣ печѣтъ на челото и на дѣсна
 рѣка, оты да нѣ може да сѣ прѣкрѣти, ами сичкыте да мѣ се поклонѣтъ.
 а печѣтаѣ имѣ пїсмена и рѣчи хѣс, като и стѣи юѣаннь бѣословѣ дѣма
 на своѣата кнїга та рѣ. и стѣры сичкыте малкы и голѣмы болѣре и
 сѣромаси, и на които сѣдѣха и на които и нѣ съдѣха. и дадѣха иѣ
 бѣлѣгъ на рѣка дѣсна и на челото замъ да нѣ може ни да кѣпи ни да
 продѣдѣ токо щото има бѣлѣгъ ѡ оногѣа вѣлка. и имѣ написано сѣ
 дѣмѣи неговы. и разѣмѣлъ на своѣ оумѣ. колкото той имена имѣ анѣти-
 хрїстѣ толѣкози и чѣкъ имѣ добры дѣмы да сѣ брѣчатѣ ѡ бѣа щото е
 стѣорилъ нѣо и земліо та имѣ имена хѣс. ами послѣзнайте бѣвенїи
 хрѣтїанѣ да вы кажеѣ кой бѣше дѣмы и рѣчи | написаль на печѣтѣтъ. 328
 брѣчамъ сѣ бѣа саваѣо дѣто е нѣо и земліо, брѣчамъ сѣ ѡ стѣе крѣщенїе
 и брѣчамъ сѣ ѡ хѣа, нещѣ го веке почита и да бѣда твои рѣбѣ. брѣчамъ
 сѣ ѡ црѣтво нѣное и лѣубѣ мѣка. брѣчамъ сѣ ѡ чѣгнаго крѣта и прїсмаѣ
 тѣовѣтъ печѣтъ. брѣчамъ сѣ ѡ рай хубавы и свѣтлѣи и обѣчаѣ бѣздна
 и тѣмно мѣсто. ето таквизи дѣми бѣше написаль анѣтихрїстѣ на печѣтѣтъ
 и дръгы много и оѣце и тѣе на тѣзы прилика. като ише инопѣлїтъ
 папа рѣмскѣи на своѣата кнїга та рѣ. ами иѣкон неше да станѣ та
 мѣ огѣдѣтъ печѣтъ. а тѣе го посѣвѣтъ та мрѣ ѡ неговата рѣка. ами
 бѣжѣвъ тоиы чѣкъ тогыва дѣто прѣбѣрѣпи накраи и тои ще да сѣ сѣи

като рѣ и хс въ стое еѿліе еже ѿ маѳеа. прѣтрыѣвиже до кон'ца, ты спѣнь будеть. іоаннь бг'ословъ рѣ на своата кнѣга за тойзи стра діавольскы. блженіи тіа люѳіе, дето умраѣ зарѣи гѣ. ето казах'ме мал'ко. ами послѣшайте как'во чюдо направи прѣ людѣтѣ.

Ето като огъды печатать на люѳіетѣ сичкѣ та че тогѣва си направи слѣгыте на прилика агг'лскѣ да свѣтеть. и много слѣги направи такѣзи
 329 да стоать прѣ него и да го | хвалать и да мѣ пѣать, та дѣмаха. голѣм' прѣ на тозы врѣме, голѣма сила има и голѣм' ѣ глѣдарь. кой е бѣ дрѣгы, кой ѣ гѣ дрѣи подѣрь ѿ тговѣ црѣа. той стори нѣто и зѣмліата. той ѣ същи хс снѣ бж'и, ами елате та мѣ се поклонѣте и елате та го вѣрѣвайте. Зарѣи това вы зарачаѣ да послѣшате шо рѣ хс въ еѿліето маѳеово. пазѣте са да вы не излѣже нѣкои наѣ, защо щѣ много да дѣмать азе съ хс и много ще люѳіе да излѣжыть. и паѣ и дрѣго рѣ хс. ако нѣкой дойде та вы рѣ. ето тѣка е хс, или еда на коѣ мѣсто, не дѣйте вѣрѣва, оти ти щѣ да станать лѣжывы прѣрѣци и лѣжыви хрѣсты и знаменіе щѣ да стрѣвать защо да измѣмѣтъ добрыте людѣе, а като вы зарачѣа ваѣ. ако вы рекѣтъ. ето хс въ пѣстина де сѣды въ гората, ами излѣсте да го видите, а віе недѣйте фата вѣрѣа. ето щѣ да кажеме паѣ за ан'тихрѣста, ѿ когѣто се надвигна голѣб. и дрѣго чюдо слѣшайте. показа си образъ като да рѣшь възлази на нб'ѣ и като че фрѣка на облакъ и как' се стори като мрѣтвь и паѣ вскрѣна, и зарѣчѣ на слѣгыте мѣ да мѣ слѣгѣваѣ съ страѣ и трепѣть. тогѣва ще да пѣснѣ слѣгы діавол'скы
 330 по горѣто и по | планѣто и по стѣнѣто нѣз' дѣпѣкыте, който са са крыле та нѣ съ зѣмалѣ онѣзы печѣѣ, ами са бѣгале, а тіѣ гы находѣтъ та гы карѣтъ да имѣ огѣдѣтъ печѣѣ. ако ли не ще, а тіѣ го мѣчѣтъ дѣри се стѣпы кѣто восѣѣ, и дрѣгы мѣкы злѣ дето члѣкъ нѣ е видѣл' нѣто ще да видѣ. блженіи тіа който навѣать немѣ та сѣ не печѣѣтъ, ами прѣтрыпѣтъ та гы мѣчѣтъ, та станать тѣмо като и велѣкыте мѣниці, почѣтъ прѣимѣтъ ѿ бѣа отѣ ѿ прѣвѣшно врѣме дето мѣчаха мѣниците, та мѣ бѣха слѣгыте, а тойзи чѣ ѣ сам'си ан'тихрѣсть. ами блженіи тіа люѳіе дето в тозы врѣме излѣзѣтъ достѣины и слѣгы бж'и станать. ето де вы казах'ме как'во ще да бѣдѣ страѣхъ и мѣка в тозы врѣме.

Ами послѣшайте блженіи хрѣтіане да вы кажѣѣ и дрѣгы дѣми. ѿкогѣто огѣдѣ печѣѣ на люѳіете ан'тихрѣсть, гладны и жѣни сичкѣте члѣци щѣтъ да викнать зголѣб' глаѣ. ето ти се поклоних'ме сичкѣ тебѣ и печѣтих'ме са със' твоѣтъ печѣѣ и що рѣ сичко стѣрих'ме нѣѣ. дай наѣ да наѣѣ, дай наѣ да пѣемъ отѣи измѣираме ѿ гладъ и ѿ жѣдѣваніе. направи морѣто да не смрѣди чѣ измѣираме ѿ злѣ вона, и рѣи на кладѣн'ците

да пѣснаѣ | вода. и рѣи да пѣсты нѣсто дѣжѣ. и рѣи на земліатѣ да 331
даде рѣжѣба. и распади тѣа влѣци и мечѣки и тѣа злѣи гѣдове да ни
не надѣтъ, зашѣ се сичѣки на тебѣ надѣе да сме живы при тебѣ.

Тогѣва ще да имъ продѣма високо и срьдѣто на людіете сичѣки,
та ще да рече. бѣде ща азѣ да зема да ви даѣ хлѣбѣ, де да намѣра азѣ
вино и водѣ да ви дамѣ. чева несѣмѣ гѣ, та да имаѣ това сичѣкото щото
вѣе ищете. земліатѣ като нече да израсте по нѣа нищо и небѣто като
нече да пѣсти дѣждѣ, че азѣ що ща да стѣра. бѣде да намѣра азѣ вамѣ
хлѣбѣ и водѣ да ви даѣ. дайте и вѣе мѣне бѣде знѣете.

Тогѣва, като щѣтъ да чюѣтъ онѣа люѣе такѣизи дѣмы бѣ анти-
хріста, тогѣва щѣтъ да познаѣтъ и да размѣеѣтъ отѣ е това антихрістѣ.
тогѣва щѣтъ да вѣсплаачѣтъ сичѣкѣте. тогѣва щѣтъ да се бѣеѣтъ по грѣ-
дѣте и по лицето самѣ си и да плачѣтъ и да дѣмѣѣтъ. о голѣма бѣда на
наѣ сегѣ, о зѣа рѣбота на наѣ сегѣ. о какѣа измама наѣ измама, и какѣво
ны злѣ даде. о голѣ грѣѣ що ны направи сегѣ тойѣзы проклѣты анти-
хрістѣ. о злѣ наѣ какѣ се измамыѣме; о злѣ намѣ какѣ ни се присмѣѣ
тойѣзы проклѣтныѣ, о злѣ за наѣ сегѣ чѣ станѣхѣме засрѣмѣны | прѣ 332
члѣци и прѣ аглѣи, о злѣ на наѣ сегѣ че кѣ ни оловѣ съ дѣаволѣска
мрѣжѣа; о злѣ наѣ сегѣ че какѣ ны оловѣ мѣчѣтъ да ны мѣчы. че не
чюѣме ли че не разбѣрахѣме ли что дѣмаха писанѣе по кнѣгыѣ черѣковныѣ
що бѣ наѣ та се прѣдѣдѣхѣме. колѣко пѣты чюѣхѣме че ще да бѣе такѣизи
мѣка и лѣжѣа антихрістова на подѣрѣшно вѣрѣме. тогѣва по тойѣзы плачѣ
щѣтъ да побѣгнѣтъ люѣетѣ по горѣето и по плѣнѣнето и по стѣнѣнето
ниѣ дѣпѣкѣте да плачѣтъ като са згрѣшѣли и прѣгрѣшѣли, та да се
биѣѣтъ и трошѣѣтъ, съ се сръѣе да се мѣнѣтъ бѣ, данѣ имѣ простѣ гѣ
сѣгрѣшенѣето, отѣ е гѣ мѣтѣивѣ и твѣрдѣ мѣѣва людіетѣ кой се мѣи съ
се сръѣе, данѣ ги избѣавѣ гѣ из рѣѣѣте антихрістовѣ. и коѣто бѣодоха по
горѣето и по плѣнѣнето та се мѣѣха бѣ, и гѣ тѣ простѣи и не найде
гы вѣкѣе злѣ, а койѣто сѣдѣха по гѣдове и по села тѣа много злѣ
истеглѣха. тогѣва члѣците щѣтъ да бѣгѣѣтъ бѣ истѣкъ на западѣ и бѣ западѣ
на истѣкъ. щѣто бѣгѣѣтъ бѣ истѣкъ на западѣ та дѣмѣѣтъ сегѣ е таѣ водѣта
та са е стѣкла на еднѣ мѣсто. амѣ елатѣ да иѣеѣ тамѣ. а пакѣ койѣто
са на западѣ люѣидѣ а тѣе дѣмѣѣтъ елатѣ да иѣѣме на | истѣкъ. отѣ е тамѣ 333
подѣбро, че има тамѣ сегѣ вода зашѣ таѣ истѣче, та прѣсѣхѣне до тѣка
догдѣ дойде до наѣ, амѣ да иѣемѣ тамѣ. а не знѣѣѣтъ грѣшѣниѣ сирѣмѣси
чѣ е се еднѣкѣво злѣ по сичѣкѣѣтъ свѣѣ. еѣто такѣизи ще да бѣе мѣка и
грѣжа по люѣето в тоѣѣ вѣрѣме. като нѣѣ бѣло ниѣто тѣе да бѣе. И
като рѣѣ хѣс на стѣе еѣѣѣѣ о злѣ на тѣа жени вѣ тоѣѣ вѣрѣме коѣто

нѣ сѣ празѣны та не мѡже да хѡди на своѣа вѡлна кѣдѣ ще сама да ѣ
 лёка. и злѣ на сироты и на сичѣки людіе в тозы врѣме сѣ на грижа
 и на страѣ и на мѣка, кога ще до нѡщѣ, кога ще до дѣнь. дѣніе дѣмать
 и кога ще до нѡщѣ да сѣ ѡпочинеме ѡ хѡденіе и ѡ злїна, а нѡщїа
 дѣмать кога ще да гѣ днѣ да сѣ видиѣ съсѣ дружіна да си подѣмаме
 да не мїслыѣ глѣдостъ и жѣдостъ. ѡ злѣ на дѣніе плачеѣ за нѡщѣ да
 дѡйде нѡщѣ, да сѣ скрѣѣме да нѣ не нахѡдѣтъ влѣцїите и мечѣките да
 нѣ не наѣаѣ живы, а нѣ да глѣдаме съсѣ очї, а нѡщїа дѣмаме. кога ще
 до днѣ да не слѣшаѣ толѣкова грѣѣ и млїніе и страѣ. тѣй шѣтъ да
 дѣмать тогїва сичѣките людіе да плачатъ и да сѣ грижать. тогїва сичѣката
 334 землїа щѣ да поплѣче и морѣто и вѣтрѣтъ | и огватъ и слѣнцето и
 мѣцѣтъ. сичѣкото ще да поплѣче. и дивите гѣдове и пїтомитѣ и тѣе щѣтъ
 да поплѣчатъ. и горїето и стѣніето и планинїето щѣтъ да поплѣчатъ
 за людіето. дѣбрѣвіе и овѡщїе и кѣменїе и сичѣкы дрѣвїа щѣтъ да вѣс-
 крѣбѣтъ о рѡжѣбата члѣскаа, зацо гы излѣга и изѣмамы и присмѣни ѡ
 анѣтихрїста, оти мѣ се поклѡниха и прѣѣѡдоха, и нѣ токо за това, ами
 мѣ зѣха тоїзы злїи и нечѣстиви печѣтъ та сѣ ѡрѣкоха ѡ чѣтны крѣтъ
 и тогїва щѣтъ да вѣсплачатъ сичѣкы чѣрѣквы стѣѣ, оти лурѣгїа неще
 веке да има и нїкакѣа млѣба и слѣжба бжїа въ тозы врѣме, ами
 ще сичѣкото да сѣ потѣпѣче и да сѣ забовары, тогїва комѣка и наѣфора
 неще веке да има, и млѣба и чѣтѣніе ще да прѣсѣхнѣ, неще веке да
 чѣе нїгдѣ или поучѣніе или сказанїе за дѣшата добро; ами токо сѣ
 плачѣ и вѣздышѣніе и пшѣканїе и лелеканїе и грижа. тогїва ще землїата
 да изѣрѣли сичѣкото сребро и злѣто и хѣбѣво многѡцѣннѡ кѣменїе и що
 има дрѣго в землїата сичѣкото ще да го изѣрѣли по пѣтица, алѣ неще
 да го глѣѣа тогїва нїкои или да го земе. сичѣко ще да омрѣзне члѣкы
 335 тогїва, оти сичѣкыте людіе | щѣтъ да сѣ помѣстетѣ ѡ домѣтъ си и ѡ
 кѣщїцето си и ѡ градовѣтъ си и ѡ селѡто си та не мѡгатъ да сѣ скрїятъ
 ѡ анѣтихрїста и нїгдѣ не мѡгатъ да се корѣтолисѣтъ ѡ нѣговите рѣцѣѣ,
 че гы познаѣватъ по печѣтѣтъ. изѣванѣ людіете страѣ, а ѡвѣтрѣ срѣцето иѣ
 трѣпѣре. и нѡщїе и дѣніе и въ кѣщи и вѣнѣ и на пѣ сѣ страѣ. и по пѣтица
 ѡ мрѣтвы людіе вонїа и мѣризмѣа злѣ не мѡгатъ да трѣпѣтъ людіете. въ
 кѣщїи глѣѣ и жадѣванїе и по пѣтицѣта глѣѣка и хорѣта, многѡ вѣкѣ.
 тогїва щѣтъ хѣбѣвите людіе и крѣвѣните и лицѣта иѣ щѣтъ да стѣнѣтъ
 ѡ мрѣтвыте погрозны. тогїва ще да лїпѣѣа хѣбѣсть жѣнѣска и неще веке
 да има тогїва да сѣ ще нѣкомѣ члѣкѣ жѣна, или на жѣна да сѣ ще
 мѣжѣ, ами ще тогїва в тозы врѣме сичѣкото да омѣзны члѣкѣ, ами ще
 токо да сѣ чѣѡва глѣѣ и вѣнѣ и вѣтрѣѣ. ѡѣ, ѡѣ, олѣлѣ. ами гѣ ѡѣ неще
 да си оставы своето сѣзѣданїе, ами ги помлѣѣва че е той млѣтивѣ и не

остаѣи ги да сѣ мѣчатъ много дѣны, чѣ като мѣ бѣха рѣкле гѣ годи и половина да цѣрѣва анѣтихрѣстъ. амѣ гѣ бѣ скаси дѣите и годѣните, и часѣвете, замѣ какѣ бѣ се оупѣзила и ѡнѣла дѣа члѣчскаа. ѡ тогава прѣле того анѣтихрѣста и дѣавола и зарѣа тѣа дѣи ще да смѣли гѣ дѣите и годѣните | който побѣгнаха по горѣто и по пещерите нѣзѣ дѣицкѣте, 336 та сѣ крѣаха и мѣгѣа се ѡзѣ зацо прѣгрѣшиха. та зарѣа гѣ гѣ смѣли дѣите и годѣните ѡ когѣто щѣтъ да сѣ свѣрѣшѣвать гѣ годѣни и половина, та ще скѣро дѣа сѣ свѣрѣши неговото црѣтво томѣва анѣтихрѣстъ и ще да мѣ ѡпадне силата и ще да ѡидѣ въ вѣчѣную мѣжѣ.

Като рѣе и стѣи ѡаѣннь ѡгѣсловѣ въ кнѣгата своѣа апокалиѣсисѣ, послѣшайте. ето видѣхѣ вѣлкатѣо дѣто бѣше самѣси дѣаволь. и видѣхѣ црѣатѣо дѣто бѣше на земѣлата. и войската му сѣчѣка съѣбра насѣдно, ище да сѣ бѣше съсѣ тогѣо дѣто назѣи на конѣнѣтъ и съсѣ неговата войскѣа. кой бѣше дѣто назѣдѣше напѣкоѣ, и конѣ бѣха тѣа дѣто казѣва и войската, да вы кажѣ. и зѣтова послѣшайте что рѣе ѡаѣннь. видѣхѣ рѣе нѣѣто чѣ сѣ ѡтворѣи. ето единѣ конѣ бѣлъ де излѣзы изѣ вратата нѣѣны и сѣдѣи на негѣо члѣкъ стѣицѣ иѣко тако и правѣсѣдникѣ. и навѣва на сѣчѣкѣто. очѣтѣ мѣ свѣтѣтъ като плѣмакъ огнѣннѣи и на главата му вѣицѣи много. и имѣше имѣ напѣсѣано на главата, алѣа никѣи не знѣаеше що дѣма токо тоѣ самѣси. и ѡблѣченѣ въ прѣмѣна крѣвава и зѣвѣше се имѣто негѣо слѣво бжѣе, и войската | неговѣа 337 агѣлы нѣѣны, и тѣе на конѣ бѣлы и ѡблѣченѣи въ прѣмена бѣла и чѣста. изѣ вѣтата неговѣи излѣзѣше ѡрѣжѣе и ѡ двѣте стрѣны ѡстро, та съсѣ негѣо ще да изѣсѣчѣ ѡномѣва войската. ето сѣнѣ бжѣи съсѣ агѣлѣте неговѣи. стѣриха бѣи съсѣ дѣавола и съсѣ тѣа црѣе земѣлѣскѣи дѣто бѣше ги направѣли анѣтихрѣстъ дѣа сѣ нѣѣ неговѣа рѣка. а то бѣха и тѣе дѣаволѣ алѣа се бѣха и тѣе ѡблѣкле въ члѣчѣскѣи плѣтъ и тѣе стрѣваха знамѣнѣе съсѣ анѣтихрѣста наедно; и що то изѣльгѣа люѣѣте и който имѣахѣ ѡблѣгѣ ѡ печѣтѣтъ на челѣто и на рѣката дѣсна и накарѣваха люѣѣтѣ на силѣа та и сѣ покѣлаха и прѣдаваха анѣтихрѣстъ. а то гѣи живѣи фрѣлиахѣ агѣлѣи бжѣи ѡнѣа слѣгы анѣтихрѣстовѣи в рѣката огнѣннаа и горѣща смѣла. и дрѣгѣте сѣчѣкѣте да затрѣаѣтъ сѣ тогѣа ѡрѣжѣе дѣто излѣзѣше изѣ вѣтата, що то назѣдѣше на конѣнѣтъ бѣлы. и сѣчѣкѣи нѣѣныѣи пѣтици насѣтиха се ѡ тѣхнѣте тѣлесѣа. тогѣа щѣтъ да прѣстѣанѣтъ сѣчѣкѣте хѣтрины дѣаволѣскѣи и анѣтихрѣстовѣи и слѣгыте неговѣи ѡ слѣгѣванѣе сѣчѣкѣте щѣтъ да загѣнѣатѣ и сѣчѣко ще да сѣ доврѣши.

И напѣконѣ що ще да бадѣ послѣшайте ѡлѣвѣи хрѣтѣанѣ. ще 338 да дѣйде гѣс хѣс, що то го зѣвѣ нѣе сѣнѣ бжѣи та ще вѣтори пѣтъ дѣа гѣйде ѡти сѣ на негѣо надѣеме да ны знѣзѣи, зацо тоѣи правѣ стѣи на

своѣте люѣ та затова казѣваме нѣе второ пришествіе хвѡ. ето ще тѣи да бѣде второ пришествіе хвѡ, като и самѣси рѣ хс въ свое еѡліе еже ѡ маѡеа. като една млѣнѣа когѣто се види ѡ истока до запада какъ ѣ, тай ще да бѣде пришествіе снѣа члѣскаго. дето е месѡто тамъ се събирать и орлѣте. слѣшайте да ви кажеме; дето сѣднѣа хс праведнѣи съдникъ тамо щѣтъ да сѣ съберать сичкы аплѣи и сичкы свѣтъ. месѡто се наричѣ хс, оти змрѣ та пакъ оживѣ зарады наѣ да нѣи ѡнемѣ ѡ діавола, а орлѣте са наричѣ аплѣите зараѣи чистото и срѣце и змѣ, като очите орлѣ, оти орлови очѣи немать слѣзѣ. ето дѣ рѣ хс пакъ на стѡе еѡліе. да знаѣте слѣдъ тѣа днѣи когѣто ще да ѣ на люѣетѣ грижа и мѣка и страѣ та че напѡконъ ще слѣцѣто да помрѣкне и мѣцъ не ще векѣ да свѣтъ. и звѣздите щѣтъ да паднѣтъ ѡ нѡѣто. и силы нѡнѣе щѣтъ да сѣ вдигнѣа дето дръжеха нѡѣто. тогѣва ще да сѣ покаже чѡдо ѡ снѣа члѣскаго, дето го зовамъ | нѣе хс на нѡѣто. и тогѣва щѣтъ да поплачѣтъ сичкыте езици щѡто има на землѣята, като щѣтъ да видѣтъ їс хѣа снѣа бжѣа де иде та слазы на обѣ акъ нѡнѣи съсъ много войскѣа сѣ аглѣи съсъ пѣснь и съсъ поѣсѣть мноѣ. тогѣва нѡѣто щѣтъ да го свиѣтъ аглѣи нѡнѣи наедно като хѣртѣа. и землѣята ще да изгорѣ мѣлахте надолѣ ѡ грѣѣ члѣсскы чѣ съ е омрѣсила ѡ члѣсскѣи гнѣсѡтѣи и кѣрѣвы, и ѡ влѣхвѣи, и ѡ збѣгнѣи люѣе, и ѡ магѣсници, и ѡ идѡлѡслѣзѣванѣе, и ѡ крѣвѡсъдѣнѣе, и ѡ прѣдѣнѣе добри люѣе на злѣи да гѣи наѣтъ, и ѡ льжѡве, и ѡ крѣвѡзаклѣнанѣе, и ѡ злы люѣе дето члѣка не млѣзѣтъ, и ѡ войскѣи крѣвь мноѣ. тогѣва ще нѡѣто да сѣ потрѣси като трѣстѣика и горѣта ще да потрѣпѣре като листъ ѡ голѣѣ вѣтрѣ. и сичѡко създѣнѣе бжѣе ще да потрѣпѣре ѡ страѣ тогѣва. тогѣва ще да пѣсѣне гѣ архѣгла мѣхаила и другѣи аглѣи съсъ трѣбы да потрѣбѣтъ зголѣѣ глаѣ да ѣ чѡтъ ѡ истока до запада, и щѣтъ да сѣ съберѣтъ избѣранѣе нѣеговы дѣ вѣтровѣе сичѡко на едно мѣсто, като рѣено и въ іѡѣнново еѡліе. аминѣи и истѣнаа дѣмаѣ ваѣ. когѣ доидѣ тойзѣи чѣ | ето е сѣѣа тоизѣи чѣ като чѡлѣтъ мрѣтѣи глаѣ трѣбѣи и снѣа члѣскаго їс хѣа снѣа бжѣа, та щѣтъ сичкыте люѣе щѡ съ змрѣлѣ ѡ адаѣа до тогѣва сичкыте щѣтъ да вскрѣнѣтъ ѡ грѡбѡвете си. и кѡнто е стѡриль злѡ щѣтъ да го осѣдѣтъ въ мѣкѣ вѣчѣа, а кѡнто е стѡриль добро а тѡй ще да ѣ живѣ пакъ дѣа наѣе и да пѣе съ аглѣи нѡнѣи и да хѡди съсъ тѣѣ. амѣи послѣшайте блѣвенѣи хрѣтіѣне да ви кажеѣ какѣи и слѣѣ каѣи вскрѣнѣвать. тогѣва щѣа да вскрѣнѣтъ прѣѣто голѣѣи дето сѣ вдѣгаха на голѣѣмо та збѣѣраха войскѣа много да земаѣ чѡужѣа землѣа, та сѣ изѣбѣче тѡлѣкози члѣкѣ, ты щѣтъ да даваѣ рѣѣ бѣѣ за тѣѣ. тогѣва щѣа да вскрѣнѣтъ патрѣарѣси и влѣци да даваѣ дѣма бѣѣ за хрѣтіѣнѣете каѣ

ги са оучили и пазиле. Тогива щѣ да въскрѣнать поѣте и дхѣвни-
 ците да даватъ дѣма бѣ за нѣрѣтата си какъ съ бѣстоавале право та е
 са налѣ. и дхѣвниците какъ съ земале дѣкати бѣ исповѣдниците за
 тѣхнѣнать грѣхъ да се млѣнать бѣ. тогива щѣ да въскрѣнать хандѣте, да
 даватъ рѣчи бѣ като са бѣгнѣмале насилѣ съ неправдѣ, а то и се не
 стоѣаше да зематъ чѣжѣ бѣ сиромаси и по пѣтица и по пѣлѣнини. 341
 тогива щѣ да въскрѣнать прѣхъ гѣ тѣа дето съдетъ криво за дѣкати та
 зема члѣкъ сѣчкото и бѣатѣ го. тогива щѣ да въскрѣнать сѣчкѣте кадѣ
 та щѣтѣ тѣа сиромасите да ги влачатъ дето и земале файдѣ та ги са
 осѣжѣале та па имъ развалѣле та си ги ищѣтъ та прѣхъ бѣа. тогива щѣ
 да въскрѣнать кмѣтовѣте и да ги влачатъ сѣчкѣте лѣдѣ прѣхъ бѣа да
 даватъ дѣма бѣ, защо съ досажѣале на сиромасите та имъ са земале
 домѣвѣте и жените и дѣцѣта или селото, или лѣзіето, или нивѣето, или
 ливадѣето, или кѣцѣта, та си ги ищѣтъ та прѣхъ бѣа. тогива щѣ да
 въскрѣнать нехѣрнѣте лѣте, които се са олѣнѣвале и спале са като
 свѣнѣе, та не е ималѣ страхъ бѣ бѣа да ходѣ въ чѣрѣкова да дава рѣхъ бѣ
 тогива щѣ да въскрѣнать и тѣа които нѣхъ съ почитале сѣиѣте празнѣици
 и не ги са празнѣавале, ами ги са потѣпѣкале и рѣботилѣ, да даватъ рѣхъ
 бѣ. тогива щѣ да въскрѣнатъ и тѣе мѣжѣе и жены съсѣ рѣлѣхъ сѣа, които
 нѣхъ си са пазилѣ лицето чѣсто догдѣ са ходѣле момѣци и момѣ, ами са
 нѣрѣвилѣ догдѣ се са оженѣле, та щѣтъ да даватъ рѣхъ бѣ за това. тогива
 щѣ да плачатъ тѣа, дето не дрѣжѣха законъ хѣхъ, щото бѣше зарачалѣ, 342
 та рѣе да любѣишь своего съседѣна като себѣхъ си. тогива щѣ да вѣсплачатъ
 тѣа дето и зарачахѣме да не збѣете, да не зкѣрднѣте, да не скѣрвите,
 да не лѣжете, а тѣе това сѣчѣко стѣриха та щѣтъ да плачатъ бѣ страхъ
 хѣхъ. тогива щѣ да пѣачатъ тѣа които не слѣшѣха, щото бѣше зарачалѣ
 хѣс да почиташъ баща си и майка си. тогива щѣ да се грижѣтъ който
 не слѣша дѣмата гѣна, като бѣше рѣклѣ да не желѣеши на сѣсѣдѣна
 своеѣ женѣта мѣ да не кѣрѣишь съсѣ нѣа; тогива щѣ да се осѣдетъ
 тѣа сами сѣбѣхъ си, дето не слѣшѣха дѣмата гѣна, като бѣше рѣклѣ да не
 осѣжѣате члѣка да не стѣ осѣдени и вѣе. тогива щѣ да са осѣдѣнѣи
 тѣа които не слѣшѣха що бѣше рѣклѣ гѣ не потѣпѣканы и вѣе. тогива
 не щѣтъ да простѣтъ тѣа лѣте които нѣхъ сѣ простѣле тѣка сѣгрѣшѣнѣе
 члѣкъ, като дѣма на стѣе еѣлѣе. оставите да се остави и ва. простѣте
 члѣкъ прѣгрѣшѣнѣето и бѣ и бѣцѣхъ вашъ нѣбнѣи да остави ва сѣгрѣше-
 нѣето вѣаше. ако лѣ вѣе не простѣте члѣкъ прѣгрѣшѣнѣето и бѣцѣхъ вашъ
 нѣбнѣи не прощѣва ва сѣгрѣшѣнѣето вѣаше. тогива щѣ да даватъ рѣхъ бѣ
 дето сѣпѣватъ | вода въ вино гѣ продаватъ. тогива щѣ да даватъ рѣхъ 343

бѣи воден'чарете дето са зѣмале ѿ своѣтъ хакъ помного, тѣ щѣтъ да вращать на сиромѣсите и на дръгые. тогѣва щѣ да въскрѣнать осыжѣнїи който мѣрять и капонѣтъ и теглѣтъ неправо, да даваѣ рѣѣ бѣи. тогѣва щѣ да въскрѣнать и тѣѣ жены, който бѣа разѣнѣвале, който врачѣвать и прѣдавать и раздѣвать и завезывать младѣн'ци и стривать люѣе та полздѣвать, и отрѣвзѣвать та змиратѣ. тогѣва щѣ да плачѣтъ, тогѣва щѣ да треперать, тогѣва щѣ да викатъ зѣголѣ гла. оуле на злѣ какъ нѣ излѣга дѣаволь, та не слѣшах'ме що пы зарѣчаха поѣове и дхѣовныци и писанїѣ книги черѣковны, ами сегѣ ѿхожѣаме съ дѣавола въ мѣкѣ вѣчнѣю. тогѣва щѣ да плачѣтъ тѣѣ дето стрѣвать омпѣза межѣ мѣжа и жена тѣ се омпѣзѣтъ. о злѣ на такѣвызи мѣжѣе и жены, о злѣ тогѣва томѣва дето видѣ нѣкой члѣкъ чѣ прѣгрѣши нѣщо а тои не мѣлѣи, амѣи идѣе та казѣва на люѣете да го засрамы, или го бѣѣтъ или мѣ зѣмать имѣнїето, та ще тогѣва да даваѣ рѣѣ бѣи. зачто бѣше бѣ зарѣчалѣ. ако

344 видѣишь нѣкого члѣка да | прѣгрѣши а тѣи мѣлѣи или го поѣчи, а н ден го обѣжда прѣ люѣе, че ще гѣ тебѣ да омпѣзи. слѣшаи члѣче, коѣ добро имашъ като казѣвашъ члѣкотомъ съгрѣшенїето. нѣкоѣ добро тѣк'мо омпѣза, а дръго нѣщо. бѣ нѣго ще съдѣ, тѣи нѣго не съдѣ, отѣ се сам'си себѣ осыжѣашъ. ѿ злѣ томѣва дето осыжѣа съсѣдинѣ своемѣ или дръгомѣ члѣкѣ нѣкоемѣ снѣа мѣ или дѣщерѣ мѣ прѣ люѣе. ѿ злѣ томѣва дето мѣслѣи злѣ на съсѣина своеѣ. злѣ на тѣѣ тогѣва, който пѣѣтъ вѣно съсѣ свѣрѣци и съсѣ тѣпане, та сѣ обыадаѣтъ и опиваѣтъ и самѣи сѣбѣ сѣ забораваѣтъ като дивѣ свѣнїе. о злѣ томѣва члѣкъ тогѣва който сѣ оставѣи своѣта жена, а то идѣе та кѣрѣвы съсѣ дръгые или жена оставѣи своеѣ мѣжа, а то идѣе та кѣрѣви сѣ дръгые мѣжѣе. ѿ злѣ тогѣва томѣва члѣкъ дето прѣдава и обѣжда съсѣдина своеѣ на злѣ. ѿ злѣ тогѣва томѣва члѣкъ дѣто бѣидѣ та мѣртѣрисѣ на лѣжа прѣ сѣ или прѣ люѣе за съсѣдина своеѣ злѣ и заклѣне се накрѣво токо да го осыдѣ. злѣ за тогова члѣка. ѿ злѣ тогѣва томѣва дето завѣди съсѣдинѣ своемѣ или женѣта

345 или имѣнїето или кѣщата | или нѣвѣето и робѣето, или лѣзѣето или оуѣнѣето ѿ злѣ за тогова грѣшнѣка члѣка отѣ се наричѣ дѣаволь и дѣавольскѣ слѣга, дѣто ще да сѣдѣ дѣаволь въ мѣката тѣмо ще да сѣдѣи и тоѣа члѣкъ дѣто завѣди съсѣдинѣ своемѣ що имѣа добро ѿ бѣа. о горѣи и злѣи нѣ грѣшнѣи че сѣ наричѣме хрѣтіѣне, а хрѣтіѣн'ство не дръжѣме що е рѣклѣ х'с. амѣи сѣ какѣвѣи очѣи да поглѣднеме х'а и да рѣемѣ хрѣтіѣне сме. та нѣе великѣи постѣи не постих'ме като нѣи е тоѣи зарѣчалѣ. нѣто стѣи апѣль постѣимѣ постих'ме, като нѣи сѣ зарѣчалѣ, амѣи имѣа тѣка члѣци межѣи нѣа та сѣи и блѣго пѣле и мѣсо, а нѣи да постѣѣтъ като зарѣчѣно. тойзи

члѣкъ какъ въ ѿ хрѣтіанинъ и наричѣ се хрѣтіанинъ. тойзи се зовѣ еллининъ та нѣе бѣжи члѣкъ, ами е дѣволскій, отѣ не вѣрва що е рекъ хсѣ вѣка и аплы и стѣмъ бѣци. да постиме чѣтныи стѣмъ посты на испеніе бѣци и на рождѣство хво, и срѣѣ и петѣкъ прѣзъ сичѣка година хвѣбве и чѣсто. ето това се зовѣ хрѣтіанинъ и хсѣ бѣ такъвизій йце люде дето постѣтъ хвѣаве. Ами послѣшайте блѣвны хрѣтіане да вы кажѣтъ какъви щѣ да станѣтъ на страшно съдовѣще. | тогѣва щѣтъ да станѣтъ правниците бѣлѣи като снѣгъ и свѣтлѣви като слѣнце, а грѣшниците щѣтъ да станѣтъ гѣмны и чрѣмѣи като смола и катранъ. сичѣкѣи люде малѣи и голѣмѣи, мѣжѣи и женѣи и дѣца и старѣи и млѣды, сичѣкѣи щѣтъ да станѣтъ еднакъви голѣмѣи на лѣтъ годинѣи и сичѣкѣи люде щѣтъ да се познаватѣ тогѣва единѣи дрѣгыго родѣныи и братѣи и побратѣиме и сестры и бѣнци и майкѣи и женѣи и дѣца, и малѣкѣи и голѣмѣи сичѣкѣи съ познаватѣ тогѣва и милѣватъ се и дѣматъ си сичѣкѣи дѣмы и хоротѣи стрѣватъ като и сегѣ нѣе тѣка. алѣ имѣ не даде бѣ змѣ тойзи чѣ та да се разѣмѣатъ и да повнатъ, що съ стрѣвалѣ. на тойзи чѣи правѣдници и грѣшныи се еднакъво змѣ имѣ и сичѣкѣи сѣ радѣватъ и правѣдныи и грѣшныи съсѣ тѣлото, дето го имаха бѣ напѣрѣ на землѣята. съсѣ нѣго щѣтъ да въскрѣнатъ. и направи бѣ онова тѣло на сичѣкѣи люде да траѣ много и да се не развалѣ ни-кога. правѣдныи щѣтъ и да си земѣтъ доброто щото и бѣ наготѣи, а грѣшныи щѣтъ да въскрѣнатъ, да напѣлнѣтъ вѣчна мѣка, и едѣи имѣтъ малѣко грѣѣ та се измѣлатъ. | сѣкѣи кой какъ ѣ зработилъ тай си и зимѣ хакаѣтъ бѣ правѣднаго сѣдѣа. добѣръ добро земе а злѣ зло земе. сичѣкѣи станѣтъ голѣи прѣ правѣднѣи сѣдѣ съблѣченѣи и сѣкѣи и спрѣти своѣатъ си грѣѣ тѣи са и бѣлѣжѣны, самы грѣхѣвете щѣтъ да осѣдатъ члѣка. отѣи щѣ тогѣва сѣкѣи да знаѣ кнѣга да чѣте та щѣ да мѣ даде агѣлъ гѣнѣ кнѣгѣта в рѣцѣте дето мѣ е писѣлъ грѣхѣвете та щѣ сѣмѣи да ги казивѣа. ако ѣ добро чинѣлъ щѣ сѣмѣи да се исправи, ако ли ѣ злѣ стрѣвалѣ, а той щѣ сѣмѣи да се осѣдѣи. нищо тамо не мѣже да се скрѣе, защо стѣи агѣлъ гѣнѣ при тебѣ та казивѣа сичѣкѣи что си стѣрилѣ. и тогѣва сичѣкѣи люде единѣи езиѣи и единѣи глѣа щѣтъ да дѣмѣтъ и сичѣкѣи грѣшныи щѣтъ да вѣкаѣтъ и да плачатъ о грѣхѣвете си и щѣтъ да си бѣнатъ главѣатѣи и грѣдѣи и плачатъ тѣрѣи и слѣзыи нѣцѣатъ изѣ очѣи си като дѣжѣи и като рѣка щѣтъ да текаѣтъ, алѣ нещѣтъ да имѣтъ мѣтъ ни бѣ кого алѣ тѣкѣо бѣ ада несѣитого. Тогѣва силѣи нѣбѣныи и агѣлыи гѣныи щѣтъ да се помѣстѣтъ и да потрепѣре сичѣкѣи бѣ тѣхѣ. тогѣва щѣ нѣсто и землѣята и долѣи бѣзѣна дѣвоного мѣсто | да потрепѣре. тогѣва щѣтъ да прииѣтъ ѣ чѣнове, сѣи рѣѣи вѣсѣдыи нѣбѣныи, агѣлыи и архѣгѣлыи и прѣстѣолѣнии

бои́ сего́ ами́ ко́лко може́мъ, а ты помо́гнѣ на́ сего́ та ны́ измо́ли ѿ того́ва стра́шнаго ка́діа, за́що сѣ́ сѣчкы́ на тебѣ́ надѣ́хмѣ да ны́ помо́гнешь на тойзы́ врѣ́ме, помо́гнѣ на́ моѹ́сы, помо́гнѣ на́, тогѣ́ва ще́ моѹ́си да имь́ про́дѣма срь́dito, та рѣ́, какъ́ сте́ право́ стрѣ́вале тай́ щете́ и да намерѣ́те, оти́ са́ сте́ зранѣ́ле сѣ́ми си́ и изма́миле, та ви́ се сто́и сего́ да сѣ́ мѣ́чите, оти́ ма́ не послѣ́шахѣ́, дѣ́мата мы́ не дръ́жахѣ́те да го́ 351 не распи́нахѣ́те и да го́ не мѣ́чите, не ре́кохъ́ лы́ и азъ́ ва́ и не каза́хъ́ ли азъ́ ва́, ще́ да дойде́ слѣ́вѣ́ мене́ прѣ́ркъ го́лѣ́в, кой́ члѣ́къ го́ не послѣ́ша и рѣ́чите́ мѣ́ не прѣ́ма, то́на члѣ́къ ще́ да сѣ́ мѣ́чи на то́зы врѣ́ме, ето́ де́ съ свѣ́рши на́ ва́ мо́ата дѣ́ма, за́що ма́ не слѣ́шахѣ́те и не вѣ́ровахѣ́те, за́що го́ распе́хѣ́те, не чо́ухѣ́те лы́ и дръ́жите́ прѣ́рци́ що́ дѣ́маха и ка́ззѣ́вахъ, ще́ да ро́ди е́днѣ́ мо́а бѣ́а, не разме́хѣ́те ли́ че́ сѣ́чкы́те кнѣ́гы и пѣ́санѣ́а ка́ззѣ́вахъ че́ е́ истѣ́нскѣ́ бѣ́ то́нзи де́то ще́ мо́ата да ро́ди дѣ́тето а́ вѣ́е не́го не послѣ́шахѣ́те, амы́ сего́ що́ щѣ́ да вы́ стора́ азъ́, Ка́кѣ́вото́ сте́ добро́ сто́рѣ́ле, та́кѣ́воти́ щете́ сего́ и да намерѣ́те, да стѣ́ слѣ́шале́ и почитале́ не́говите́ дѣ́мы и не́говата́ на́зка, не бѣ́ихѣ́те са́ сего́ о́сѣ́диле́ да сѣ́ мѣ́чите, тогѣ́ва катѣ́ щѣ́ть да чо́уа́тъ о́нѣ́а евре́е ѿ моѹ́сеа та́кѣ́визы́ дѣ́мѣ́, щѣ́ть да ви́кнать зго́лѣ́в гла́ да плача́ѣ́ и да сѣ́ бѣ́а́тъ по гла́вата и по ли́цѣ́то, ала́ не щѣ́ть да има́тъ ма́тъ ны́ ѿ ко́го, амы́ щѣ́ть тогѣ́ва а́гглы́ бѣ́жѣ́и да гѣ́ фрѣ́лать въ́ рѣ́кѣ́ о́гнѣ́ннѣ́ю и въ́ мѣ́кѣ́ вѣ́чно́ю да сѣ́ мѣ́чаѣ́ ѿ́ ада не́ситого́.

Амы́ по́лзша́те бѣ́вѣ́ны | хрѣ́ті́анѣ́ ето́ де́ вы́ ка́захъ́ме прѣ́рчѣ́скы́те 352 дѣ́мы, амы́ ще́ ѿ́сего́ да ви́ ка́ззѣ́маѣ ѿ́ еѹ́лѣ́ето́ що́ е́ дѣ́мало́ и то, да зна́ете и вѣ́е че́ е́ са́мѣ́си х́с дѣ́малъ́ тѣ́а дѣ́мы. И́ слѣ́шайте, Ко́гато́ ще́ да дойде́ сѣ́нь члѣ́чскѣ́ съ́ си́лата́ си́ сво́а и сѣ́чкѣ́ стѣ́а а́гглы́ съ́ не́го, тогѣ́ва ще́ да се́дне на сто́ль бѣ́жѣ́и съ́е́ пѣ́вень и съ́е́ хва́ла а́гглы́ска́а та́ щѣ́ть да сѣ́ събо́ра́тъ сѣ́чкы́те е́зици́ и вѣ́ры прѣ́ не́го да гѣ́ раздѣ́ли́ е́динъ ѿ́ дръ́гѣ́го ка́кѣ́ разлѣ́чѣ́ па́стирь о́вце́ и ко́зы по́ бы́шка́ и ще́ да о́стави́ о́вцете́ о́ десна́ страна́ себѣ́, а ко́зите ѿ́ лѣ́ва́а страна́. Пра́ведни́те бѣ́ истѣ́кмѣ́ва катѣ́ о́вце́, оти́ са́ о́вце́ кро́ткѣ́ и сѣ́чкѣ́ добро́ има́ на гѣ́, а грѣ́шнѣ́ците гѣ́ истѣ́кмѣ́ва катѣ́ ко́зы, за́щото́ нѣ́ съ́ по́слѣ́шале́, амы́ са́ събо́гы́ текле́ на грѣ́ катѣ́ ко́за събо́гы́ ище́ да хо́ды и да ска́че по́ стрѣ́мно. И́ тогѣ́ва ще́ да рѣ́ цѣ́рь и гѣ́ и съ́днѣ́ правѣ́ на тѣ́а́ щето́ са́ о́ десна́ страна́ не́го, е́латѣ́ приста́нѣ́те бѣ́вѣ́нѣ́и ѿ́ о́ца́ моего́ и да намерѣ́те́ щето́ ви́ е́ наго́тѣ́вно на́ црѣ́тво́ во́чно́е, че́ сте́ слѣ́шале́ и почитале́ събо́го на́ го́нзи́ свѣ́тъ, оти́ бѣ́хѣ́ глѣ́дѣ́нь а́ вѣ́е ма́ нахрани́хѣ́те, и́ жѣ́дѣ́нь бѣ́хѣ́, а́ вѣ́е ма́ напо́и́хѣ́те, и́ бо́лѣ́нь бѣ́хѣ́, а́ вѣ́е ма́ 353 по́глѣ́дахѣ́те, и́ въ́ темни́ци бѣ́хѣ́ за́прѣ́нь на́пра́вда́, а́ вѣ́е ма́

и голь бѣхъ а вѣ ма облѣкохъ те. Амѣ елате вѣ прѣрѣци отѣ много злѣ истеглихъ те зараѣи мене, прѣидетѣ който ставахъ прѣ моѣтъ законъ праведны, че стѣ възлюбиле црѣтво нѣное. и кой имаше ѿнацрѣ праведны прѣ хъа. ада и сѣѣ и еноѣ, ноѣ и мелхиседекъ, авраамъ и исаакъ и іаковъ. ето такъвѣзы люѣе избѣраше бѣ, отѣ бѣхъа тѣе станале добры бѣ прѣ хъа та гы зовѣше хъс на црѣтво нѣное. елате и вѣ мой апѣле че стѣ много злѣ истеглиле догдѣ проказывахъ те еѣлѣето по сѣчката землѣа. елате и вѣ мѣниці отѣ казѣвале моѣто имѣ прѣ црѣ і прѣ целѣпе и прѣ-трѣпевахъ те много мѣка и стопѣванѣе тѣлото си зараѣи моѣто имѣ. елате и вѣ влаѣци и дѣховниці и попѣве който сте хъбавѣ дѣнь и нѣщесъ вѣ черѣквата и чѣсто оучиле люѣете на пѣтъ и на законъ истѣнъскѣи. елате и вѣ пѣсници, дето стѣ говѣле по горѣтѣо и нѣзъ дѣпѣкыте и по плавѣнето на стѣдъ и на мрѣзь токо да навѣете дѣаволъ. елате и вѣ жены постѣниці, щотѣ стѣ пѣстѣле чѣсто, та сѣ стѣ исъшавале тѣлото зараѣи менѣ.

354 елате и вѣ жѣны мѣниці | зараѣи моѣто имѣ та сѣ почрѣнихъ те хъбавѣе лица ѿ мѣкы. елате и вѣ мой чѣлци, който сте лѣбѣлѣ сѣромаси и пѣтѣниці а не ищѣхъ те много имѣнѣе да зѣберѣте. елате и вѣ мой чѣлци, който сте давѣле на сѣромаси и на просѣци в рѣцѣте иѣ, а нѣ хвалѣхъ те са. елате и вѣ, който сте поглѣдѣвале бѣлѣнѣи и сѣрамаси и чѣюжѣици, и който сте облачѣле голѣи сѣромаси и прѣсѣвѣци, който сте нахранѣле глѣдны, и който сте напоавале жѣднѣи, и който сте прѣнемале пѣтѣныци и чѣюдѣици на злѣо врѣме вѣ къщата сѣ, и който сте имѣле грижа за сѣрѣоти и за сѣромаси, и който сте поглѣдалѣ сѣроты сѣ дребны дѣца та иѣ стѣ попридавалѣ коѣе жѣто, коѣе дѣкати, коѣе бѣлаго, коѣе дрѣхѣи, коѣе сѣоль. амѣ елате да вы даѣ азъ товѣа сѣчѣкото да вѣ го врѣна сегѣа. и елате и вѣ който сте поглѣдѣвале и ѿкъпѣвале тѣѣа който бѣхъа вѣ темнѣица сѣромаси та елате сегѣа да вѣ гы врѣна. елате и вѣ който сте зѣпазилѣ крѣщѣнѣето сѣ чѣсто, та го нѣ стѣ омрѣсилѣ сѣ кѣрѣвовѣство илѣи сѣ поѣводѣство, илѣи сѣ зѣбѣиство, илѣи сѣ заклинѣнѣе на лѣжа, та прѣстапѣте бѣлизъ при мѣнѣ да вы остѣѣа. елате вѣ който стѣ ходилѣ чѣсто в черѣква

355 сѣсѣ чѣсто сѣрѣце, | та прѣстапѣте бѣлизъ при менѣ да вы зѣгѣда вѣнѣцѣ на главѣте да прилѣчете на црѣтво нѣное. елате и вѣ който стѣ имѣле грижа сѣромѣи та стѣ правѣле добро да направѣте мене добрѣ катѣ самѣ зарѣчалѣ и писѣнѣе оставѣлѣ, та стѣ ходилѣ сѣ по мой пѣтъ и законъ та стѣ слѣгѣвале црѣ дето не зѣмира никоѣа. ето црѣтво де сѣ нагѣтѣи зараѣи вѣа. ето рѣѣи де сѣ ѿтворѣи зараѣи вѣа. ето вѣнѣци мноѣ хъбавѣе де вы чѣкачѣ. ето рѣѣѣсть вѣа де чѣака. ето трапѣза сѣсѣ тѣстѣе и пѣтѣе де вѣ чѣака. ето добрѣна и хъбѣсть рѣѣйска де сѣ нагѣтѣи зараѣи вѣа. амѣ ела на

поціренню в'р'ме да падеце дого е било наложено. Ён пр'в пр'в
адама та ед'те да се падеце със' х'б'ва сл'г'ка тоб'а аг'л'ска. Ч'о х'те
ли б'л'венни х'р'іане, ко'ко х'б'ва и сл'г'ка да ми дама х'с на доб'ате
лю'те със' м'н'ельно ср'це да се не зап'а'на, ами да се зар'оува. Ами
посл'шант'е да ми каже' що щ'е да д'ма'т' праведныц'те х'с г'и ко'г'о
т'е вид'х'ме гладна та т'е нах'ран'х'ме, де т'ї х'ран'ишь с'ч'ко д'х'ан'іе
ж'во. в'ко с'г'и, ко'г'о г'а вид'х'ме ж'вна та т'е напо'їх'ме, де т'ї по'ї'
с'ч'ка зем'ля и п'ланины, че т'ї лю'дете і лю'дишь, ко'г'а та вид'х'ме н'г- 356
ника та т'е в'вед'ох'ме дома си, де т'ї на с'ч'кото п'а' си і р'ц'е, та
н'е дома си с'д'х'х'ме, а т'ї х'дишь на п'а'. Доб'ри и с'л'ны, ко'г'а та
вид'х'ме бо'їна, та до'їдох'ме та т'е по'їдох'ме, те т'ї дама на с'ч'ки н'и
з'р'ав'іе, че т'ї не з'мирашь. ко'г'а та вид'х'ме в'ь т'м'ница за'п'р'на, та
до'їдох'ме да те в'к'н'и, де е т'е с'ч'к'ма' св'б' д'л'жен'ь. т'ї еси б'ь с'л'н'й,
т'ї еси ц'рь в' на'п'р'в и с'г'а, т'ї еси на'п'рав'ишь с'ч'к'и с'г' в'аз'п'р'в і
до'с'г'а, т'ї си на'п'рав'ишь аг'т'лы и арх'їг'лы и с'ч'к'и н'о'їде в'о'го'и. в'а
го'б'ь се бо'и и бо'їти, в'а т'е се бо'ать с'ч'к'и в'о'и и в'ел'ю'ци. в'а то'б'е
се бо'ать с'ч'ко гор'іе и п'ланине и по'їе, г'и т'ї бо'га по'їе'н'е на зем-
л'ата, а т'їа се по'г'р'си и по'г'р'е'ре. н'їе ко'г'а та нах'ран'и'х'ме и'ї та на-
по'їх'ме, и'ї та в' к'ан'ци пр'їх'ме, и'ї та об'л'кох'ме, и'ї та бо'їна по-
г'л'дах'ме, и'ї та д'л'жна в'к'з'п'и'х'ме. Т'їа д'з'мы д'ма'т' праведныц'те г'и
г'ез х'с пр'в с'д'иц'ето, то'г'и'а ще да им' по'їме ц'рь и'то ц'р'ка дама
със' кро'ость посл'шант'е с'їб'бе ч'ч'аст'ї, ами істина іма' іа' че ес'
с'г'ор'и'е до'бро на т'їа мо'їте б'рат'ї м'н'їт'и'е, м'їе ес'е с'г'ор'и'е т'їа с'г'о-
мас'и'е и пр'ос'в'ц'и'е та і с'ї мо'ї б'рат'ї і мо'ї д'р'г'аре, ами ес'е в'їе 357
с'г'ор'и'е і аз'ь ва до'бро на'г'от'в'ї. Ами посл'шант'е б'л'венни х'р'іане,
да вы каже' ка'ї'и че із'мы іа із'ма х'с на т'р'їи'и'и'ц'те, то'г'и'а ще да
се о'б'р'еме ка'ї'то т'р'їи'и'и'ц'те в' л'о'ва с'г'р'ева, та де да і р'е, ід'те в'
м'їи'б' прок'л'ети в'ь о'г'н'ь в'їчны, о'г'н'от'ов'ан'и на'во'лю і на' не'гов'и'и' с'г'н'ї.
о'г'н' о'г'н'ь г'л'ан'є'н'ь, а аз'ь ма не нах'ран'и'х'те, ж'л'є'н'ь б'їх' і не напо'їх'те
ма, п'ы'т'н'їк'ь б'їх'ь і не в'в'єдох'т'е ме в'ов'ь к'їц'и'е, і в'ь т'ем'н'їца б'їх'ь за-
п'р'їи'ь, а в'їе ма не не'к'н'и'х'те і бо'їє'н'ь б'їх'ь, а в'їе ма не по'їдах'те.
То'г'и'и'и' р'їч'и де із'ма х'с на т'р'їи'и'и'ц'те, ами ід'те в' м'їи'б' іа'че
прок'л'ети в'ь о'г'н'ь в'їчны, де'то го на'г'от'в'ї за д'їа'во'ла і на не'гов'и'е
сл'г'ы, аз'ь не пр'їг'от'в'ї м'їк'ата зара'д'ї в'а и'ї зар'а'ї х'р'їїане і що'то
ч'їн'ать мо'ї во'л'їа, ами зар'а'ї д'їа'во'ла, а в'їе с'г'ор'и'х'те не'гов'ата ра'бо'та і
в'ь не'гов'ать п'ы'ть х'ди'х'те, ід'те с'г'а с'г'в' н'їего в'ь м'їк'ата о'г'н'наа, аз'е
в'ї с'г'ор'и'ї м'їи'и'. а в'їе в'їм' іа'г'н'їго в'їн'ох'те іа м'ї сл'г'и'е, аз'ь не
на'п'рав'ї, і в'їм' і ра'д'їм' ми іа'г'н'їго, а в'їе м'їе не по'їдах'те, аз'ь не

358 храни́ть ѿ мѣни́чка до го́лѣма, а вѣдѣ́ти : дѣ́лѣми рабо́тихъ те́ азъ вы сто́ры
мо́рето да се храни́те ѿ него́, а вѣдѣ́ма гнѣ́вите съ́с злы́нать ва́ша, азъ
вы дадо́у сичѣ́мъ зе́мля да ѿа дѣ́жте и да си стѣ́ите ме́жѣ вѣ́а право,
а вѣ́ мене не по́чѣтохъ те́ като́ бѣ́а и цѣ́ра. ами́ идѣ́те ѿ ме́нѣ́ че́ стѣ́ слѣ́
гѣ́вале дѣ́аволи. азъ вѣ́а не позна́вѣ́ ни́то вы зна́а. ко́мѣ́то сте рабо́тили
и ко́мѣ́то сте слѣ́гѣ́вале и ко́гото стѣ́ слѣ́шале, съ́с него́ идѣ́те та се́ мѣ́
чѣ́те и на́пѣли́те мѣ́ката бѣ́гѣ́ннаа де́то ѿа сѣ́мъ на́пѣвилъ да не зѣ́а
снѣ́ва ни́когѣ́. и че́рѣ́вѣ́е мно́го има́ вѣ́трѣ́ та идѣ́те та́ вѣ́трѣ́ да вы
нада́ть, като́ съ́с зѣ́бы да вы кѣ́сать. отѣ́ бѣ́ѣ́ глѣ́дѣ́нь, а вѣ́дѣ́ма не на
храни́хъ те́. отѣ́ бѣ́ѣ́ жѣ́дѣ́нь, а вѣ́дѣ́ма не напѣ́и́хъ те́. отѣ́ бѣ́ѣ́ пы́тѣ́и, а вѣ́
ма не́сѣ́хъ те́ да ма́ вѣ́ведѣ́те вѣ́ кѣ́щата си. отѣ́ бѣ́ѣ́ го́ль, а вѣ́дѣ́ма не
бо́лько́хъ те́. отѣ́ бѣ́ѣ́ бо́льнѣ́, а вѣ́дѣ́ма не по́гледа́хъ те́. отѣ́ бѣ́ѣ́ вѣ́ темни́ца
за́прѣ́нь, а вѣ́дѣ́ма не изкѣ́пѣ́хъ те́. азъ вы на́пѣвилъ зѣ́и да сѣ́шпате́ кни́
гы́те що́ е пи́сано и за́ко́у мо́й що́ съ́ остави́л ва́ да го́ дѣ́жте, а вѣ́
наго́тви́хъ те́ зѣ́и́те на свѣ́рѣ́кы и на ты́пѣ́не и на игра́ и на прислѣ́шѣ́
359 ва́нѣ́е | и на зѣ́и́ дѣ́мѣ́ то́говѣ́. азъ ва́ на́пѣвилъ о́чи да глѣ́дате мо́ата
па́права по́ сичѣ́мъ зе́мля́ что́ съ́ на́пѣвилъ хѣ́баво́, а вѣ́е́ ги наго́т
ви́хъ те́ да за́вѣ́дите чѣ́кѣ́з до́брото́, что́то има́ то́и, ѿа кѣ́ща хѣ́бава́, ѿа и́мѣ́нѣ́
мно́го, ѿа ро́бі́е мно́го, ѿа же́на хѣ́бава́, ѿа дѣ́щѣ́ра хѣ́бава́, ѿа до́вѣ́е хѣ́
ба́во. ѿа ни́вѣ́е хѣ́бавѣ́, ѿа ко́нѣ́е до́бры. ѿа во́лове до́бры. Е́то си на та́вѣ́зи
наго́тви́хъ те́ очѣ́те. азъ вы на́пѣвилъ э́зикъ да пѣ́ете и да сла́вите и́мѣ́
мо́е и да лю́бите пи́санѣ́и и да зѣ́чете не́наѣ́чѣ́нѣ́и лю́де́, а вѣ́е́ ги ѣ́тво
ри́хъ те́ на лѣ́жа и на ѣ́зѣ́ванѣ́е на крѣ́во дѣ́мѣ́нѣ́е и чѣ́кѣ́з на е́ренѣ́а да дѣ́
мате́; и ко́гѣ́а пи́ете и на́де́те а вѣ́дѣ́ма ви́кѣ́те сло́бѣ́дно и без стра́а не щѣ́те
да мѣ́ите и да хва́лите мо́ето и́мѣ́, ами́ се хва́лите съ́ ва́шы дѣ́мѣ́. азъ
вы на́пѣвилъ ры́цѣ́ да ги вѣ́цѣ́гате го́рѣ́ на мѣ́ба́ и на мѣ́лѣ́нѣ́е а вѣ́е́ ги
омѣ́рѣ́си́хъ те́ па́си́ла и́ли съ́ кра́дѣ́нѣ́е и́ли съ́ фа́йда зе́мѣ́нѣ́е и́ли крѣ́вь и
зѣ́и́ство. е́то стѣ́ та́кѣ́зи вѣ́е́ се́гѣ́а. азъ ва́ на́пѣвилъ кра́кѣ́ да те́чете съ́
ко́гы вѣ́ че́рѣ́кова мо́а стѣ́а, а вѣ́дѣ́ма те́че́те на бо́и и на игра́ и на кѣ́р
во́ѣ́ство и на по́дво́ѣ́ство и на дѣ́згы дѣ́аво́льскы рабо́ты мно́го, что́то
360 ги | ви́дѣ́хъ те́ та́ ги не оста́ви́хъ те́. а мо́и че́рѣ́кѣ́ви оста́вѣ́хъ те́ та́ не хѣ́
дѣ́хъ те́. е́то се́ разѣ́вали съ́дѣ́ви́ето и дѣ́мѣ́нѣ́ето чѣ́кѣ́ско. е́то де́ съ́ ми́нь
и до́врѣ́ши лѣ́жѣ́та чѣ́кѣ́скѣ́а. е́то де́ додо́хъ те́ се́гѣ́а сичѣ́кы прѣ́ ме́нѣ́ го́лы
съ́блѣ́чѣ́нѣ́и, че́ не́ сте по́мѣ́лѣ́вале си́ромѣ́си и про́сѣ́дѣ́и, ни́то щѣ́те и́мѣ́
се́гѣ́а мѣ́лѣ́тъ ѿ ме́нѣ́. азъ лю́бѣ́стѣ́ мѣ́люва́ и пра́во и́мѣ́ съ́дѣ́а сѣ́комѣ́. ко́и
ка́къ ѣ́ рабо́тиль и слѣ́гѣ́валь та́й мѣ́з и пла́ща́ и дава́. непра́ведѣ́наго мѣ́ча,
ни́и грѣ́шѣ́ннаго мѣ́лѣ́ва́, ами́ съ́комѣ́ са́ да́ль дѣ́лѣ́. грѣ́шѣ́нѣ́и мѣ́ка а пра
вѣ́дѣ́номѣ́ ра́и и прѣ́тво́но́ное. а вѣ́е́ не сто́рихъ те́ мо́ага во́ла что́то съ́

бѣи оставили законъ и земли ами иіете си мѣсто до роу с напоено
за діаволъ, оти сте него искаете и востовите работѣи работниче, ази га не
познава. Ами послѣдшаите бѣговѣи хрѣіане и вы еже ѿго щель да
ама грѣшниц те црѣ гѣ, бѣ гѣи кога да видѣхъме глѣна та те не
нахранихъме, или жына не напоихъме, или гола та не облѣкохъме, или
та боѣна не погѣлахъме, или та въ тѣмнища заирѣвъ не испустихъме.
Тогѣва ще да имъ помя и хс бѣ, ази ва ѣма оти нѣ сте сторише
ни едно добро на іа мѣничките | мои брата, и менѣ нѣ сте сторише. 361
ами цѣте ѿ менѣ проклѣты въ огнь вѣчный тогѣва цѣ та викнать
зѣлоу глѣ и плачь, гѣи, оти та не познавашъ, че тѣи направи сѣ
рѣка та сме нѣе твои, тѣи си направили ѿ четири силии нѣны.
ѿ земля и ѿ вода и ѿ дѣла и ѿ огнь, нѣе тебѣ изрѣвахъме и тебѣ
за бѣ имахъме и сѣ твоѣ крѣщеніе крѣтихъме се и сѣ твоа сила стрѣ-
ваме чюдеса, и сѣтѣи се на тебѣ радѣхъме на ны знавши ѿ мѣста
огѣнаа, а сегѣ знаши не знаа ва кой сте ты, та се брѣчашъ ѿ насъ и про-
важѣни нѣ въ мѣста не се мѣняме. Тогѣва ще да и подемъ праведнии на
дето съды право, че истинѣ казѣвахъте ма че сѣ гѣ бѣ, ала не чинѣхъте
моѣта вола и истинѣ се наричахъте хрѣіане ала не стрѣвахъте моѣта законъ
щото бѣ зарѣчалъ, оти нѣ е сѣвѣи да дѣма, ги, гѣи, та че да вѣде въ
црѣтво нѣное, ами който вѣрѣва че сѣ зарѣчалъ и казѣвалъ земли те
зарѣчено и дѣмано ѿ оца моѣ сабѣа, та ги е прѣжалъ чисто и сѣе вѣрно
срѣце, тоѣи ще да вѣде въ црѣтво нѣное. ами ако сѣ надѣхъте да ви
гнѣши и нѣе бѣхъте стрѣвале и нехъте оѣте дѣмѣ щото вы бѣхъте 362
зарѣчалъ и кнѣи оставили, та захранили слаѣа, и чиноѣте жына, да
облѣчете гола, да прѣимете пытѣика, да погледате боѣна, да извѣдите
не темѣница дѣжна. товѣ сѣчкѣто дѣ бѣхъте бѣле стрѣвале, и менѣ
бѣхъте добили и домилѣле, та не бѣхъте бѣлѣ сегѣ осѣденѣи въ огнь
негѣси. Който стрѣвать сиромѣхъ добро, мене стрѣва, който дава сиромѣ-
хъ и прѣсѣкѣ въ рака, на моѣ рѣка да го намѣри, и дрѣги рѣчи имѣ
да вы рекѣ, който милѣва сиромѣха да му дава на заѣ, бѣ дава, и ако
бѣхъте стрѣвале добро, не бы вы находила злина и бѣда и болѣзь, ами
цѣте ѿ менѣ проклѣтѣи въ огнь вѣчный. Тогѣва цѣ да сѣ разлѣчать
и раздѣлѣть баца ѿ сна, и маѣка ѿ дѣщерѣ, и браѣ ѿ братѣ, и род-
нина ѿ роднина, и другѣ ѿ друга, и побрѣтѣ ѿ побрѣтѣи, ама
олеле, и каквѣ ще да бѣде оновѣ мѣсто мѣчно дѣто ще да бѣде много
плачь и злѣи збѣи ѿ чрѣвѣсто огѣнѣи, дѣто мѣ е името тарѣтарь, щото
и самѣи діаволѣ трѣпѣре ѿ него катѣ го глѣдѣ чѣ е огнь много и по-
горѣщъ ѿ | тойзи огнь, чѣ е онѣи огнь като смолѣ и катранѣ, та горѣи 363

а не свѣти. оледе па грѣшникъ ка щѣ да трѣны многото чрѣиѣ дето не змиратъ, амѣ падатъ лютеѣте грѣшниците ала са не наситюватъ. какъви са ѣ тѣа дѣволе дего щѣтъ да мѣчатъ ѣ тѣа заради тѣхнага рѣбота. ѣ нѣе тогива щѣ да плачемъ, ала нема никоу да ны помѣва. о злѣ па грѣшниците тогива когато праведниците щѣтъ да стапаѣт о дѣсна страна, а грѣшниците щѣтъ да въздишатъ; когато праведниците щѣтъ да се радватъ, а грѣшниците щѣтъ да плачатъ; когато праведниците щѣтъ да пеѣтъ, а грѣшниците бѣмѣтъ; когато праведниците сѣдѣтъ на хладъ, а грѣшниците въ страшнаа мѣка; когато праведниците щѣтъ да слѣветъ бѣа и да пеѣтъ сѣ агглы, а грѣшниците осѣдени сѣ дѣвола да вѣкатъ и плачатъ. оледе на брата моа, ка сѣ осѣдихме сѣс тогѣа антхрѣста. кога праведниците има сѣчко добро райско прѣ тѣа, а грѣшники гледаѣтъ си желѣтъ; когато праведниците почитѣтъ сѣс аггѣскаа пѣснь, а грѣшниците засрамаѣтъ сѣ дѣвола; когато праведниците бѣдѣтъ въ рай дето гостѣлюбиво авраѣма. | а грѣшниците въ тѣмъ чернѣ сѣ дѣвола; когато праведниците сѣ раѣватъ на нѣбѣто, а грѣшниците се стѣпѣватъ въ мѣкъ; праведниците гледаѣтъ ѣ видаѣтъ едѣнъ дрѣвѣго, а грѣшниците се не виѣтъ ѣ тѣмѣна едѣнъ дрѣвѣго въ мѣката; праведниците свѣтѣтъ кѣто слѣце, а грѣшниците чернѣ кѣто катранъ; праведниците сѣдѣтъ ситѣи, а грѣшниците въ дѣпка тѣмна; праведниците сѣ агглы, а грѣшниците сѣ дѣвола; праведниците пѣѣтъ, а грѣшниците кѣратъ и сѣдѣтъ; праведниците горѣ ѣ на нѣто и на землю, а грѣшниците долѣ въ безѣна ѣ въ мѣка.

Позченте: Амѣ заради тоѣа ѣ нѣе бѣвенѣи хрѣтѣане да исправѣтъ самѣ себѣ си дѣшѣта и да очистѣмъ ѣ многото нашѣ тежѣки грѣхове. амѣ да се погрижѣмъ и да си зѣбремъ змѣтъ да се заплашѣмъ, чѣ не чѣохѣмъ да че не разѣбрахѣте ли какъви дѣмѣ казва страшно. амѣ да сторѣмъ добро и да сторѣмъ мѣтина да харижеме ѣ що имае ѣ малѣко малѣко ѣ много много да пригледаме сѣромаха, да введеме пѣтѣника дома си
365 и чѣожѣница, и пришеѣца да го любѣмъ | и да го имае кѣто брата, отѣи сѣчѣки щѣ да ѣзѣвѣмъ прѣ страшно сѣдище и болѣро и сѣромазы, та щѣ да нѣи понѣта гѣ бѣ що сме стрѣвале, та щѣ да нѣи сѣдѣмъ сѣчѣкѣмъ по работѣта. амѣ да чинѣмъ добро дано станѣ ѣ нѣе о деснѣа страна нѣего и да нѣи введе въ прѣтво нѣбѣное сѣс аггѣлите. ами се сѣчѣки бѣмъ мѣте бѣвенѣи хрѣтѣане, заѣто немѣ прилѣче сѣкѣкѣва мѣба ѣ почѣтъ и поклѣнанѣе. отѣи нѣегова баща никѣи не вѣде, нѣи агглы гѣны нѣи тѣе го не видѣтъ, и прѣстѣѣѣтъ ѣ добрѣѣтъ дѣхъ нѣеговъ, дето сѣчѣкѣто оживѣва и сѣте и сѣкога и цѣрѣи краи свѣтъ и въ вѣѣи и до вѣка амѣнь.

Дамаскѣна инока иподѣякона ст҃сдита

366

слова на поклонѣніе ч҃стнаго и животворецаго кр҃ста, б҃гви б҃г.

Прииди чєнь е дѣшныи с҃м днѣ б҃гени хр҃іанє, коі҃кого катє
єдинѣ кр҃ъ илє на вєкстѣ и навѣс на оуіа вратєвє и врѣсє сє кр҃ъ вєсєлѣ
и пєстїи кр҃ъ сєбє по нєговє кр҃ствє, по градовє и по сєлѣ, на сє рауѣва
и вєсєлѣтъ за кр҃ствєтє и да знаятъ чє илє кр҃ъ побєрѣникѣ чє є навѣс.
Така є дѣшныиѣтъ праздиікѣ, лєгомѣ г҃ъ на Іс х҃є вєлікѣ кр҃ъ иѣнє
на вѣнокѣнытє нѣмѣ да покажє на каѣ є стѣрилѣ борѣба и навѣс є
на дѣвола сѣс҃ нєговєтє сїи погрєбєніє и вѣскрєсєніє, затєвѣ на кр҃ъ пєстїи
ч҃твѣи и ст҃м кр҃ъ до є дѣсєва да сє згоуиѣмѣ и илє на срєдѣ нємѣ,
лєгомѣ зачє є двєска поклонєніи днѣ ч҃твѣомѣ кр҃ъ, затєвѣ и нѣмѣ, о
хр҃іанє, сѣс҃ сгрѣхѣ и сѣс҃ трєсєтъ да сє поклонїи ч҃твѣомѣ кр҃ъ, сѣс҃
дшѣвна рѣдєстѣ и сѣс҃ дх҃ѣвна вєсєлѣба да го цѣлѣваме, зачє двєска
бѣва рѣдєстѣ и нѣтєтє и на зємліатѣ, двєска рауѣвѣтє сє аїтѣи и празди-
вать ч҃лѣци, отїи кр҃ъ х҃иѣ що є сѣлѣмѣ та сє навѣс на мѣрѣ на зємліа,
ѣ нѣго бѣгатѣ бѣсѣвє и бѣлєстѣ илєлѣватѣ сє, и грѣшныи илєлѣ-
лаватѣ сє, и сїчѣка зємліа просѣлѣцава сє дѣсєва и кр҃ъ х҃иѣ катє драгѣ
рѣи вѣди сє, зачє чтє имѣщє рѣи насрѣдѣ дрѣво рѣлѣмно чєтє аѣма нѣлѣци
нѣ рѣи катє прѣстѣи зѣновєтъ, така и кр҃ъва нѣнѣ стѣа имѣ ч҃тєнѣго кр҃ъ,
дрѣво живѣтнѣо чєтє вѣскрєсѣно аѣма за х҃иѣ сѣмрѣтъ, затєвѣ го покѣла нѣ
да го прѣимѣ, катє илє да нѣмѣ бѣдє вѣскрєсєніє на сїчѣки ч҃лѣци, илєска сє
зѣбѣи прѣрѣзѣ дѣдѣ дѣмѣтѣ чтє рѣє, поклонїи сє на мѣстѣ нѣлѣє стѣастѣ нѣтъ
єгѣ, амѣи да сє и вѣлѣи и х҃ѣа кр҃ъва и да сє рѣдѣва дх҃ѣвна рѣдѣ, зачє
сє и нѣмѣ чєдѣ нєины сѣбрѣхѣмѣ да праздиѣваме дх҃ѣвнѣи праздиікѣ добрѣ,
зачє аѣко и погєтнѣхѣмѣ постѣи пѣтъ чтє минѣваме и ю вѣска, амѣи сєтѣ
додє дѣнѣ да почѣнѣмѣ сїи, катє єдинѣ пѣтнѣкѣ трѣдєнѣ и змѣрєнѣи що є
тєпнѣлѣ днѣтъ илѣ и прѣстѣралѣ ѣ сѣлѣцѣ и ѣ нѣкѣ и лѣдѣє на полѣвнѣи
пѣтъ сїи дрѣво хѣбѣавѣ и многѣлѣстѣно и сѣдѣна пѣтѣ нѣго да сїи почѣнѣ.
така є и нѣмѣ дѣсєка да сїи по крѣпѣчѣнѣ ѣ постѣи трѣдѣ, що сѣмѣ
нашѣлє ч҃лѣи кр҃ъ посрѣдѣ сѣи постѣи и на праздиѣватѣ по бѣз грѣ-
шѣство зарѣи почѣнѣтѣ, зачє пѣтѣ да сїи стѣнѣ на пѣтъ що сїи катє и
прѣвѣнѣ пѣтѣваме пѣстѣи пѣтъ сѣс҃ добрѣ срѣцѣ, зачє тойзи кр҃ъ стѣи
и є ордѣиє сѣлѣно сѣлѣимѣ хр҃іанѣмѣ, кр҃ъ сѣс҃ нѣго имѣ побѣлѣи и
навѣва, и бѣсѣвє ѣ нѣго илєлѣзѣватѣ, на кр҃ъва є почѣстѣи и на бѣгѣ-
чѣстѣиѣ люѣиє хрѣнѣтѣлѣ, зарѣи тоѣ сѣ бѣлѣжєны тѣиѣ що сѣ дочѣкалє
да мѣ сє поклонѣтѣ, и бѣлѣжєннѣи кѣи сє нѣмѣ клѣнѣтъ сѣс҃ чѣстѣо срѣцѣ,
и бѣлѣжєны оуіа дѣтѣ дѣма дѣсєка стѣс҃ єлѣлє за г҃ъ, коі҃го сїи дѣстѣиѣи

да слѣдаты нѣго. зацо рѣ гѣ, аще кто хощеть по мяѣ итѣ да ѿврьжетъ се себѣ и възметъ крѣтъ свой и последзетъ ми. видишъ ли какъ дума гѣ по конѣцѣ дзмата си. не рѣ ако щѣте ако нещѣте елате слѣдъ мене, амѣ каѣ каже. ако ще нѣкои да дойдѣ слѣдъ мене, како да рѣмъ не насилзвѣни срьдѣи, амѣ ѿ сѣкын члѣкъ црѣ на своѣа глава, сѣкын си влада на свой змъ и на днѣата, ако ще да си узвѣла днѣата, ако ще да сѣ ѿ загзбы. загова тѣи каже. ако ще нѣкои да дойдѣ слѣдъ мене на добро вы зова, ако
369 ище сѣсѣ волѣа негова да дойдѣ ако мѣжъ, | ако жена, или сѣромаѣ или болгаринъ. кой ище да сѣ спѣи, да си земе крѣтъ свой и да слѣди менѣ.

Трѣи дзмы тѣѣа що сѣ хѣы. една каже да сѣ ѿврьже, сѣи рѣ да ѿрече ѿ себѣ си. втора да си земе крѣтъ свой. трѣтна да дойдѣ слѣдъ менѣ. Амы да видѣи що е това кой щѣ да се ѿрече ѿ себѣ си. и прѣвѣнь да рѣмъ що е да се ѿметне, сѣи рѣ да се ѿрече нѣкои ѿ дрѣгѣго и напоконъ щѣѣ сказа и кой се ѿрече ѿ себѣ си. Едѣи члѣкъ що сѣ ѿ ѿрекѣ ѿ дрѣга или ѿ брата или сѣсѣдѣна или ѿ дрѣгѣго кой кой да ѿ члѣкъ и види го напоконъ че го нѣкои бые или го мѣчы, или мѣ дрѣго нѣкое зло чинѣи, а той мѣ дѣвѣ негѣ грижѣа ни сѣ скръбы, зацо сѣ ѿрекѣ ѿ него. това ще да бѣде рѣкѣ бѣ. и нѣе да сѣи не мѣлзваме нашѣ плѣтъ ако и биють наѣ ради имѣ бжѣе или ны мѣчѣтъ зарѣи любовѣ неговѣ, или дрѣго нещѣ раѣи вѣра нашѣа зло ны чѣпѣтъ и скръбѣтъ. а нѣе тоѣи ни на змъ да не полагаме. амѣ да прѣтрьпѣи, да си вѣра не даваме. това ѿ кой се ѿрекѣ ѿ себе си. и паѣ рѣ напоконъ да земе
370 крѣтъ свой, сѣи рече да земе на себѣ си крѣтъ свой. видишъ лѣи | сѣсѣ каѣво оръжѣе сѣиѣно чѣины великѣи црѣ и гѣ свойты люѣе войны. не дѣва иѣ желѣзны рѣзы или лѣкъ, или пѣшѣка или сабѣла, или щѣтъ, или дрѣго иѣщо. амы чѣтнаго и стѣго крѣта. той сѣи сабѣла и пѣшѣка и щѣтъ и лѣкъ, той ѿ за сѣиѣко оръжѣе блѣгѣочѣстивѣмъ хрѣтиѣнинъ. и кѣлѣко като едѣиѣ црѣ що кзпи добро оръжѣе и дадѣ го на своѣите войне, така и бѣ дадѣ наѣ оръжѣе добро, стѣи крѣтъ и заповѣда ны и рѣе. видите лѣи мѣи крѣтъ кѣлѣко сѣиѣиѣ и навѣи на сѣмрьтъ и побѣди на, и потѣика сѣла цѣвоѣискаа амѣ и вые сторѣте такѣвозы оръжѣе, и ако ищѣте да стѣорите и вые тѣлѣкова кѣлѣко азѣ сторѣи И що е таѣи мѣсль, що каже гѣ да зѣме на себе крѣтъ свой. не каже да си стѣорѣи сѣиѣкѣи крѣтъ ѿ дрѣво и дѣа го дрѣжѣи на рѣамо. не рѣе така, зацо кѣа пѣлѣза и коа помѣощ имѣае на носѣме на рѣамо крѣтъ. амѣи що е таѣи рѣѣ, слѣзнѣаиѣе добрѣ. като едѣиѣ члѣкъ що е сторѣилъ зло и осѣдѣиѣ за сѣмрьтъ и повѣдзѣа го, и носѣи на рѣамотѣ си дрѣво кѣль, и хѣды и треперѣиѣ до гаѣи ще да видѣи сѣмрьтъ.
371 таѣа и вые ии ождѣате своѣа сѣмрьтъ. да рѣмъ го довечѣра. даѣии щѣѣ доѣака

и вечеръ да рѣмъ дали щѣ осымна. да сте тѣ сичкы грѣхове мрѣвна.
оти що каже навелъ аиѣль. миръ миѣ раснегъ се азъ мирови. сѣ рѣ
миръ що е сичкы свѣтъ зараи мене съ расне и азъ за сичкы свѣтъ и
сичкы стѣ е гѣ. такъвзи бѣше и цетръ аиѣль дето го раснеха стрѣмо-
главъ, сѣ рѣ надолѣ главата мѣ. зараи любовь хѣа таквизи бѣхе и
сичкы аиѣлы що дѣлаха. кой на може бѣжати тѣ любовь хва. сврѣбъ
или бой, или гладъ, или мѣка, или бедѣ, или сабоѣа. такъвзи е билъ и
прѣкъ дѣдъ. дето дѣмаше. тебѣ раи змыщываеми есми въсь днѣ. сѣ
рѣ зараи тебе се чиниме мртвы сичкы нѣтъ и възвѣщаеме се като
овѣце за заклане. таквизи бѣхе и мѣници. дето си излѣаха крѣтъ за
любовь хѣа. таквизи бѣха и поствници що съ постыха въ пастыциѣа и
змыртивиха си тѣлото съ по зараи прѣтво побное. така е и на зановедано
бѣвени хрѣстиѣне да се възможѣе и нѣме тѣ чѣтны крѣтъ и да се
поканъ что е остало тѣ стѣа мѣ. ца. да не любымъ да ни проважѣа
добро нашата плѣтъ. ами да желасъ да си днѣгата украси. и да не любимъ
на тоизѣ стѣ | доброто. зацо се види на тоизѣ стѣ добръ а. ище добръ 37
да проважаме. зацо е и тона стѣ даръ бжѣи. ами да смислимъ о онзы стѣ
дето ще да бадѣ до вѣка радость; а тѣка скоро се забовары добрината
на тойзѣ свѣтъ. ами готовы да быцѣ на по и да се възрыгаваме и
да имаме помощника чѣстниѣи крѣтъ. зацо тойзѣ крѣтъ та е сила и помощъ
на сичкы добрышы, тѣ него се свърлигива сичка тайна работа на нашаты
вѣра, със' него се вѣнчаваме и крѣцаваме. и еиѣеници и вѣди стѣ
тойли сѣи крѣтъ како полагавать и сичко свърлигиватъ загога и нѣме,
ако ище на нѣтъ да идемъ него да ймаме дрзгарѣ, и ако сме домѣ си.
него да имаме хранѣтель, и кога спѣамъ той да вы пазы. и далече
бѣа нѣ е. сичкы хрѣтиѣне близъ себе имаъ крѣтъ ами да го не чѣ-
ниме бѣжине или се не прѣклонявате. като го чинѣ много. кой
не знають. амй трѣбозѣа да го чините като е подобно бл҃гочѣстивъ
хрѣтиѣнинъ. йма нѣкой и оставеть си ръката кой начело и на ramo
и на срѣцето си и чины беззмно. тога не чины на себѣ си крѣтъ ами е 373
игра. амй кога чинишь крѣтъ, длѣжень те съими бл҃гочѣстивъ хрѣтиѣнинъ
прѣвнѣ да съберѣ три прѣсте; ради стѣа трица голѣми прѣсть и она
двѣта при него, дѣсна ръка. й да остави ръката си на челото и второ
на на срѣцето си, третѣи пѣтъ на дѣсно ramo и четврѣтѣи пѣтъ на
лѣво ramo. и тогазѣ чинъ истиньскы крѣстъ. и слышай, оти така чины
крѣтъ и що е мысль кога си оставишь ръка на челото, й на сводѣ ю
на срѣцето. тога ще на рѣ какъ гѣ на гѣ хѣ снѣ бжѣи бѣше и бѣ е
и заради на слѣзе тѣ побѣто долѣ на землю да снѣ на, и на слѣзе

иіско ꙗко землѣ, сѣ рѣ въ макатѣ. и извады тамо въ мѣка днѣи що
бѣхъ добры. и кога наѣ остави ю ва дѣсно рѣмо и напоконь на лѣво, та
щѣ да рѣмь. ꙗко какъ извады ꙗко мѣка правѣдны дѣшницы, та се възгесе
на поѣсто и сѣде о дѣсню бѣа и оца и наѣ ще да слѣзе сѣдѣа на
сѣчкѣи свѣтъ. и щѣ да остави правѣднѣице ꙗко дѣсна странѣ, грѣшнѣице
о лѣва. затова се мѣи да не остави наѣ ꙗко лѣва странѣ, амѣи да ны
274 споѣобы да станѣ ꙗко дѣсно съсѣ сѣчкѣи стѣи. Това ꙗко знаменѣва крѣтъ когато
чѣныме на себѣ. затова сме длѣжны да чѣныме крѣтъ кѣто е поѣбно.
защо да нѣ е и силѣта негова на поѣмощъ, зашто тѣизи сторѣхѣи мѣнизи
крѣтъ на себѣ си и пѣхѣи отрова. и не отровѣи ги, амѣи зсладѣзваше горѣ-
ныге бѣлѣкы. и що чѣѣно и тоѣа, отѣи въ врѣме, кога бѣше моѣси, дрѣво
здарѣи онѣизи вода горѣка, а кѣмоу сиѣа крѣтна да нѣ чѣвы чѣдо. и слѣ-
шанге, какъ зсладѣи дрѣво вода мѣррѣска, что бѣше горѣка отѣи да раз-
мѣете, зашто оновѣи дрѣво чѣтѣи крѣтъ знаменѣзваше. сѣи рѣи показѣваше
зашто моѣси ꙗко прѣведе евреѣице прѣзъ чѣрѣмное море, та ги завѣде по
пѣстинѣица. тамо се зовѣше мѣстото сѣирѣ. и тамо ходѣхѣа трѣи дѣи и не най-
доха вода да пѣать. и пойдѣха до мѣсто, що сѣ зовѣше мѣррѣа. и тамо наидѣха
вода, амѣи бѣше горѣкаа тѣрдѣи. тоѣкова отѣи не мѣжеше чѣкъ да ю оставѣи
гѣи зѣтата си, затова сторѣхѣи имѣе на тоѣа мѣсто горѣстѣи, а онѣица евреѣи
риѣкаахѣи на моѣсеа и дѣмаахѣи. зашто ги наѣи зведе ꙗко егѣпѣтъ и не остави наѣ
375 тамо да си змрѣмъ на наѣше мѣсто, амѣи дай наѣи сегѣи воѣа да нѣсѣ, ꙗко и нѣме
и женѣице наѣи и дѣцѣица. тогѣица помѣи бѣа моѣси да зсладѣи бѣи онѣизи
водѣи и бѣи мѣи показѣа едно дрѣво и остави го моѣси и онѣизи воѣа и
зсладѣи се водѣи. Затова кога се прѣиѣира евреѣици та тѣи каже. како крѣтъ
мѣже да чѣвы чѣдо, а тѣи мѣи рѣи амѣи отѣи зсладѣи оновѣи дрѣво вода
мѣррѣскаа. и ако ти рѣи. амѣи виѣе зашто сѣи поклонѣте крѣтъ. и тѣи мѣи
рѣи. амѣи виѣе зашто сѣи клѣнѣте на кѣиѣа, що имѣте напѣсанѣи зѣкоѣи, и
поскрѣбѣи го зашто е погѣиѣнѣлъ, зашто не знаѣе що чѣиѣи, не раззмѣвае
плѣтъи чѣкъ дѣхѣовнаа, като рѣи и пѣвѣлъ аѣлъ що имѣть мѣсль евреѣи.
ако бѣше хѣи бѣи истѣиѣнѣскѣи, ами зашто сѣи распѣи и змрѣи непочѣтѣна
сѣириѣтъ. амѣи кѣиѣи що имѣть. ꙗко безѣмны евреѣи, така трѣбѣиѣване хѣи да
сѣи распѣи, зашто сѣи чѣкѣи прѣрѣци и самѣи моѣси така проповѣдаха и
рѣкоха. прѣвѣнѣи моѣси рѣи. щѣте да виѣдите живѣтъ наѣи да ѣи си прѣѣ
очѣице ваѣи. и кѣи поѣдолѣи каже. и нещѣте да вѣрѣзѣате живота ваѣишего;
рѣи чѣкате ꙗко евреѣи да виѣдите живота ваѣишего дѣто щѣ да ви сѣи повѣси
376 прѣѣ очѣице ваѣи и нещѣте да вѣрѣзѣате. ꙗко живоѣи тоѣа е хѣи, зашто
прѣѣии зѣскрѣнѣиѣа своѣиго вѣскрѣси мѣиѣиѣи и какъ напѣконѣи поѣстѣи вѣс-
крѣнѣи. що бѣхѣи ꙗко вѣиѣа мѣиѣиѣи. и нѣи прѣрѣи кѣиѣа каже за хѣи. наѣ

онъ же на заколеніе веде се и яко агънецъ прѣмо стригомомъ его безгласно, тако не вързаетъ зель свои, си рече каже, кога водеть агне да го заколетъ и като агънецъ сѣ рече оцънъ стой и не дръжъ, нѣго го стригати, така и хъ идѣше смиренъ на распяте и не отвори си зетата нѣбдо да подѣма да огнѣвы свресте, азѣ ли тѣ рече нѣкой макаръ и сврещи, това слово прѣркъ ісаѣа за тръгнѣо дума, а ти мѣ рече за хъа дзма, зацо нашъ рече тоѣзи прѣркъ напѣковъ, рѣжѣе его кто исповѣсь, си рече кой може сказа неговъ рѣдъ, и на кажева прѣркъ ерема спореть свресте, спате на тѣложи дръво въ хлѣбъ неговъ и да развѣли неговъ живѣтъ земната, хлѣбъ хвѣтъ е негово тѣлото, оти зацо оуи пощъ дето щене хъс да се прѣдаде, узѣ хлѣбъ и рече на аглете, това е тѣло моѣ, по това разѣмѣи, а дръвото дето изидѣха свресте у хлѣбъ хвѣтъ, това е крѣтъ по распяте хъа на неговъ, зацо бѣ истинѣсны бѣше хъс, що се распѣ марѣи речева мѣ кнѣга ездра, бѣвѣнъ бѣ простѣрыи рѣкѣ свои и сѣвъ ерѣма прѣмо очѣма нашѣма, сѣ рече бѣвѣнъ и прославѣнъ е гѣ бѣ на, що то си простѣрѣ рѣцетѣ свои і зѣнаи і ерѣма сирѣчи очѣте нашѣ, и на каже прѣркъ двѣ като спореть лице хвѣ, испѣванѣе рѣце мои и нѣзѣ мои, сѣчѣко сѣ за хъа кажева, зацо нѣ двѣ, що дзма това, нѣ дръгѣ прѣркъ, да сѣ е събѣло на нѣкого, да испѣванѣе рѣцетѣ мѣ и нѣзѣ мѣ, И на прѣмѣдрѣ солѣмонъ каже на кнѣга що сѣ зѣве прѣмѣдрѣсть, смѣртѣю безчѣстною осѣди его, рече бо каже бѣжѣи сѣвъ е, си рече каже, речева свресте спате да го осѣна посрамѣна смѣртѣ, зацо рече че смѣ бѣ и бѣжѣи сѣвъ, Амы на за крѣтъ имѣме дѣма і испѣваме добре и да знае че е достоинъ и правѣство на мѣ се поклонѣме, за того и прѣрѣци на зѣанѣ, прѣркъ двѣ каже, да се поклонѣи на мѣстѣто дето сѣ стояте нѣзѣ неговѣ, и накъ каже, възносите гѣа бѣа твоего и да сѣ поклонѣте детѣ мѣ е поѣбѣжѣе по неговѣ нѣзѣ, и на каже, далъ сѣи бѣецимъ се тѣбѣ знаменѣе бѣжѣаги бѣ лица лѣка, сѣ рече каже, или сѣ на хрѣтіанѣ, дето ти се боѣтъ бѣ знаменѣето да бѣгѣтъ като бѣ лѣкъ, знаменѣето та е крѣтъ детѣ сѣ знаменѣваме, сѣ рече детѣ сѣ крѣтѣме на лицѣто нашѣ, а лѣкъ ѣ тѣа е това крѣвнѣкъ и зѣица дѣаволь, детѣ годѣ да нѣмъ зѣбѣе дѣшѣта, и на каже тѣбѣ, сътвори сѣ мноѣ знаменѣе въ бѣгѣто и на видѣтъ нѣдѣвидѣни мѣ и нѣстѣдетъ сѣ, си рече зѣиѣ сѣ двѣ хъс и каже, стѣри сѣвъ мѣне знаменѣе на добро и да видѣтъ който се на менѣ гневѣвать бѣсѣове да се посрамѣтъ, и на каже прѣркъ езекиѣ, каже, знаменѣе на чѣло иѣ, сѣ рече, на хрѣтіанѣ знаменѣе да ѣмъ вѣсѣи крѣтъ на чѣло амы, и прѣмѣдрѣ солѣмонъ каже, бѣвѣте прѣмо о лѣкѣе е сѣвѣне, сѣ рече каже почѣтаите това дръво, що то щѣ да бѣде бѣ него помѣщъ, и прѣркъ

похвала, на поестници веселіе. рауѣ се крѣте, ангелѣ | съсѣ твоа помощь 381
 проповѣдахъ по сѣчѣны етъ и пррци пророкохъ. и на оучителѣ по-
 мощниѣ. и на сѣчѣны етъ крѣсно и чѣтно и добро имъ си сторишь. рауѣ
 се крѣте на бл҃гочыстивы хр҃тіанѣ хранителю, тебе имаме орѣжіе цѣло-
 нѣ чюва, тебѣ помощь и съсѣ твоа чюдеса възбѣлаваме на вѣры наши
 и побѣцаваме бѣсѣхъ и ѿбрыѣме грѣхѣ дѣвольскѣхъ. иже и нѣе бл҃женны
 хр҃тіанѣ да се поклонѣтъ, него съ сѣчѣна дѣла да цѣлѣваме. иже съ
 страхъ и съсѣ радѣ да мѣ се възрауѣваме, съсѣ страѣ зашто нѣ сме го-
 стойны и съсѣ радѣ за бл҃годеѣ цѣ цѣ да нѣ дарова съсѣ негова сила,
 и нѣе съ възмоуѣваме и биваме поѣванны. и цѣ е остало ѿ сѣга
 мѣ-ца цѣ постыѣ, зашто да си съвѣршиѣ поѣ като бѣ нѣце, оти и така да се
 сподобѣмъ бж҃твыне наше пасхѣ и свѣтлоносное възкрѣніе г҃а нашего іс-
 ха. и тамо да полѣчиѣ оная мѣсцѣхъ пасхѣ въ цр҃тво нѣное, цѣто
 стоѣтъ сѣчѣны етъ, цѣто се рауѣтатъ ангелѣ, давно бѣе на снѣца на-
 га полѣчыѣ зарѣи х҃а истиннаго б҃а цѣто мѣ подобае слава и чѣсть и
 хвала въ вѣкы вѣкѣ аминь. |

Слово позчѣніе къ цр҃емъ и воєводамъ и вл҃кѣ и 382 поповѣ и вѣсе хр҃тіанѣ

не опѣвати се виноѣ бѣе бл҃вы.

Бж҃енніи оцѣ дх҃овнаго о г҃и въсакоме хр҃тіанине цѣто мѣ е цѣль
 бѣе талантъ сермѣа цѣто цѣ да гѣ испитѣва бѣе на страшно съдѣвице.
 цѣ е талантъ, цѣто да се грѣжитѣ за дѣшѣ вѣши и да сѣете ѣ вѣшите
 дѣшѣ сѣме бж҃тво. като ходите по загоѣ г҃ѣ, тогѣва се рауѣтѣ бѣе и ангелѣ
 неговѣ, ако ли прѣставаше законъ бж҃тѣ, тогѣва мѣе грѣха цѣе зарѣи
 това и написахѣме брѣтѣа моѣ това позчѣніе на вѣше послѣшаніе; зашто
 да се не затрѣете съсѣ злѣ пѣанѣство, като рѣе и аѣль пѣвель, отѣ пѣаници
 цр҃тво нѣное не могатъ намѣрѣи, амы имъ е зготѣанна вѣчна мѣка съ-
 хайдѣте и съ вл҃фи и сѣ вѣрѣны въ правѣнны грѣмена проавѣенно
 бнѣтъ ѿ б҃а, отѣ вѣнчан мѣже и цѣто бѣе тѣмъмѣвахъ съ тоѣа пѣанѣство
 та си загѣбѣхъ сѣчѣко. црѣе ѿ цр҃тво се разсѣпаха, вл҃ци вл҃чѣство по-
 гѣбѣхъ, сѣлѣны сѣлѣ своѣу издрѣвахъ, юнаци на сабѣа се прѣдѣдѣхъ, а
 болѣре засиромашѣхъ. който цѣхъ да са живи, мноѣ скоро измрѣхъ
 безъ бж҃тѣи сѣлѣ, наскоро пѣанѣныци змирають, змираѣ като отровѣныци. раз-
 мѣите | брѣтѣе, ако нѣкой въ пѣанѣство змрѣ, та е тои сѣе събѣе си вѣнчанъ 383
 нѣны и бѣнны и привошеніе напѣконъ пѣанѣныци бѣе снѣко, въ снѣнныци
 вѣремена не събѣрѣи се съ злѣ чл҃ци ни съсѣ воєвоѣи оу грѣхѣ живѣи

тога чѣноу писаніе и преговѣрноу зчєніе и прѣвѣха на стѣе черквы
та слѣпѣ стѣе хрѣтіане, за да е добрѣ на на живѣ вѣчны и на сме
причтєни на црѣтво нѣноу. и които послєднѣ тазѣ животѣ бѣ стѣи и
бѣоуѣныѣ бѣцѣ и да ходы съѣ трѣзвєно срѣце и да стрѣво добрѣ работа
и згоднѣ бѣз, що да е живѣ на вѣчны живѣ и да се наслѣдѣ несе
казаны работѣи и сладѣсты аглѣскѣе, а които не послѣднѣ а тои не
да е зєбѣнь съ дѣавѣла въ вѣчны мѣкаа. амѣ данѣ ны зѣбѣныѣ бѣ неа
хѣс бѣз, детѣ мѣ е слѣва въ вѣчѣи вѣкоу аминѣ. |

Слѣво стѣго юанна злѣоуєтѣго

386

о злѣхъ женѣхъ.

Нѣчто нѣ е прилично на землѣ бѣ жена по зѣо слѣпѣи и нѣкоа
зѣврѣ лѣотѣ имѣ гѣкѣзѣи прѣнѣка каѣвѣто злѣ жєнѣ лѣоуѣа. или что
ли е позлѣ и посрѣнѣто бѣ раслѣнѣ что е на чѣтири нѣсѣ, или змѣ
лѣота что е плѣзѣи. нѣчто нѣ е освѣнѣ тѣѣ полѣотѣ гадѣны, ала е позлѣ
и позлѣто злѣоуѣа жена што имѣ злѣ сѣиѣ. Амѣ сѣиѣнѣе бѣтѣнѣи хрѣтіане
що каже прѣмѣдѣри солѣмонѣ. но добрѣ е со арѣнѣе и со змѣ въ нѣ
стѣнѣа да живѣи нежѣли съ злѣ жена и мѣоуѣоуѣмѣнѣа, стѣ мѣе злѣ животѣ
да имѣшѣ. недѣйте имѣ на змѣтѣ си да рѣте отѣи солѣмонѣ прѣрѣкъ бє
зѣмѣно дѣма. амѣ аѣо не фѣлѣте дѣра. а вѣе самѣи соѣѣ си сѣиѣнѣе
дѣнѣнѣа прѣрѣка. нѣли то зѣ гѣнѣи тѣрихѣ та мѣ се раслѣнѣе зѣгѣмѣнѣа.
а прѣгѣднѣа нѣзѣоуѣа сѣзѣнѣа цѣрѣнѣа зѣбѣи. а кѣтѣ рѣбѣа нѣоуѣа прѣрѣа поѣнѣа
и три нѣи то зѣ корѣмѣтѣ си дѣнѣи и нѣи то живѣи на стѣхо нѣбѣлѣа
адалѣнѣа жена мѣкаа своѣ самѣфѣонѣа оуѣрѣиѣ и на дѣнѣа то зѣбрѣ прѣвѣнѣе
зѣмѣе и аспѣдѣи и керастѣи въ нѣстѣнѣи бѣоуѣа се бѣ юанна кѣтѣлѣа, а
прѣнѣа на обѣдѣ нѣнѣа мѣ бѣлѣа. и нѣа прѣрѣа нѣрѣнѣе въ нѣстѣнѣа, зѣ
зѣ нѣанѣнѣа хѣрѣнѣа. а сѣзѣнѣа цѣрѣа зарѣи нѣжѣнѣи бѣрѣкѣтѣ та се
гѣтѣнѣе нѣго на сѣмѣрѣтѣ да го прѣдѣѣе. и что дѣмѣашѣ тѣѣи и рѣе. тоѣа
сєгѣа да стѣриѣи мѣиѣе бѣоуѣе и та мѣи нѣмѣоуѣиѣ а то зѣ въ нѣиѣи чѣ
зѣтрѣи нѣго да затѣрѣа, зѣ кѣиѣо чѣѣи тои зѣклѣи мѣиѣе поѣѣѣе. и зѣлѣнѣи се
нѣлѣи и поѣѣнѣе въ нѣстѣнѣа бѣ нѣжѣо си мѣнѣе. не прѣрѣе се бѣ жѣтѣ
зѣлѣнѣи, детѣ дѣжѣ нѣсѣ на сѣчѣкѣтѣ сѣзѣиѣи и оуѣнѣ бѣ нѣбѣто сѣдѣ
и мѣртѣиѣе вѣскѣрѣи. о злѣе оуѣтрѣе дѣавѣлѣскѣе оуѣжѣиѣ. и самѣго злѣоуѣтѣа
юанна євѣдѣкѣа цѣрѣа нѣспѣдѣи и въ єрѣмѣнѣлѣскаа зѣмѣлѣа го зѣпрѣ. зарѣи
жѣна адалѣи изѣ рѣи нѣспѣдѣнѣ бы. зарѣи жѣнѣ дѣвѣ кѣрѣтѣкѣ прѣлѣнѣнѣ
бѣи. зарѣи жѣнѣ нѣрѣѣѣа и рѣе на нѣиѣнѣа си та го зѣлѣа. зарѣи жѣнѣ
дѣавѣо прѣмѣдѣратѣо солѣмонѣа въ прѣстѣнѣнѣе вѣзѣѣе. жѣна бѣзѣсѣрамѣна нѣ

ѿ кон се не срамѣ, ни сиѣнника почита; ни ѿ четѣца са срамляет се, ни ѿ прѣрка са бои. ѿ злѣ ѿ сичѣю най злѣ е злѣ жена. ако е сирота, а тѣ сичѣкыте оеѣждѣ; ако ли е боларка, а тѣ сичѣкыте ѡзва. на дѣ сиротѣ е злѣ и тежкы живоѣ, некрогень звѣрь. азъ видѣ аспиды некротевѣи а тѣ са зкротиха, и раслане и носорогове зкротѣха се и
 388 мечѣи. а злѣ жена | никога са не зкротевѣ подобрѣ е жѣлазо да варинѣ нежелѣ злѣ жена да зчишѣ. да знаѣте и това. отѣ кой имѣ злѣ жена, ѡтѣ за грѣховѣтѣ свой прѣмѣ. злѣ жена никога се не смѣрѣва. ако ли а милвашѣ, а тѣ се възноси, или ѣа гадѣшѣ, а тѣ се обѣсѣва и не знае си законѣтъ съсѣ любовь да го пазы. въ вѣкѣ аминѣ. |

Мѣца тогѣ гѣ.

389 **Мѣнѣ сѣго велѣкомѣченика еустаѣа, новаго ѣова, и жена его оеѡнѣста, и чада его агѣиѣа и оеѡнѣсть.**

Слово ѿ инока дамаскина иподѣакона стѣдита. блѣви оче мѣтвами сѣтъ.

Скрѣбъ и гадѣ. що оеѡнобѣва чѣка и испѣтѣва, ѿ трѣ работѣ бѣва, блѣвени хрѣѣане. Едно е изѣнѣненѣ бѣжѣе, кѣга искѣсѣва бѣ чѣка и оѣнѣтва го да вѣди далѣ и въ злѣ кѣга нападѣе на чѣка нѣжда и скрѣбъ та го лѣоби или тѣкмо токо лѣоби бѣга, кѣга е весель та мѣ е добре. Дрего, второе нѣкъ бѣва, кога согрѣши чѣкъ бѣгѣ и гѣдѣ бѣтѣни ѿ него радѣ грѣхъ неговѣ и нападѣе го злѣ. Трѣтѣе бѣва нѣкъ, кога остави бѣ чѣка до край и порѣзи го като еврѣете що ги остави бѣ до край, и порѣзи ги като гѣда, що предѣде гѣда на смѣрѣть и прогнева се гѣдѣ на него до краѣ, та се самси сѣбе обесѣ. ами гѣдѣ бѣ кога ще да искѣси чѣка, да го оѣнѣта какѣ лѣоби бѣга и какѣ имѣ тѣрпѣнѣе, та мѣ дѣде бѣ
 390 злѣ и нападѣть като богатомѣ ѣовѣ, | детѣ бѣше онѣнѣзи богѣти ѣовѣ чѣкъ праведѣнѣ и мѣтѣнѣ и незлобѣнѣ. и бѣше истинѣнѣ пре бѣга и пре чѣтѣцѣ, и имѣше сѣнове семѣ и дѣцѣри трѣ. оѣдѣ имѣше семѣ хѣлѣди, камѣли гѣ, вѣдове пѣтъ стѣтинѣ, зѣвѣгаре конѣ женѣски полѣ фѣ. ами оу малѣко дѣны не оста мѣ ниѣцо. и доде мѣ и дѣцѣта изѣмѣриѣха тѣкмо остѣ той самси и женѣта мѣ. и тѣлкози дѣчѣка скрѣбъ, доде мѣ и сѣчка снагѣ окрѣставѣи и огнѣаса, и лежѣше поѣфѣрленѣ на гнѣнѣдѣ, дѣто гражѣденѣ имѣѣха кѣпѣнѣце. и немѣше что да ѣаде или що да пѣе, ами жѣнѣта мѣ ходѣше и просѣше, и донѣсе мѣ хлѣбъ и ѿ далѣчѣ мѣ поѣфѣрлѣше и дѣмѣше мѣ. докога ѣаѣа ти да лежѣши, като никоѣ говѣ не потѣгли, ами рѣчи некога

изма хлѣбъ на бѣга давно бѣ змрѣлъ да починенъ ѿ злодѣи, а новѣ са
 обрати | та и рече, нели си жепѣ беземна и дѣлаи ми гдѣхъ, като при- 391
 вѣшь прѣх'ме ѿ бѣа тогѣкомъ добро и раѣвах'ме се, ами сегѣ зло ли то
 не прѣгрѣшъ, и такози потѣгли лѣвъ и прѣгрѣше, доде мѣ пѣвъ вѣде бѣ
 поголѣмо добро, ами това що потѣгли бѣше неспросише, зато мѣ бѣше
 дѣаволь завѣцѣль и испросише бѣше ѿ бѣа да го испроси да вѣти тѣли ще
 любви бѣа когѣто мѣ се скрибно, знаѣше гдѣ бѣше че ще за имѣ трыненіе
 и нещѣ да похлѣи бѣа, затога го остави да потѣгли зло зарѣци пѣа,
 отѣ та имѣше и чѣе трыненіе, когѣ извѣдѣе за пѣа пѣвѣа бѣвъ и
 пѣвѣа скрибѣ, или болестъ; и не тѣмо това остави бѣа, ами и пѣвѣа
 егѣго еустѣа така остави бѣа да го неспеси и потѣгли много зло и
 голѣма скрибѣ, отѣ затрѣ си снѣко имѣше, и женѣ, и чѣла, и не похлѣи
 на бѣа, затога бѣа напокомъ пѣако го стѣрѣ съб' женѣта мѣ, и поспинаше
 да въ кажѣ за него какъ ѿпрѣвѣ.

Но рождѣство хѣво напокомъ го 3 години бѣше пѣвѣа црѣ, иметоже
 бѣше гарѣанъ и црѣствѣане въ великимъ рѣмъ, и имѣше стрѣлѣта за войени
 своѣ тогѣзи егѣстѣа, стрѣтилѣтъ сѣ зовѣ що е прѣви и начел'ны
 на снѣка войскѣ; и бѣше ѿ црѣа почѣтелъ и снѣва воева боѣше мѣ се, 392
 рѣцѣ зацо юнакъ и оумень и ѿ добра рѣца и много имѣше имѣше,
 и ѿпрѣвѣнь елѣн'ско имѣ бѣше мѣ плакѣда, и снѣкы изъ околѣ црѣе
 и воевѣды боѣахъ се ѿ него, и не тѣмѣ когѣ го видѣха и бѣгаха, ами
 и когѣ чѣвахѣ пѣвѣа имѣ, снѣгѣи пѣвѣа и вѣрѣа бѣгахѣ, отѣ зацо бѣше
 много имѣ и хыроѣ з него, и юнакъ и прѣвѣтъ и прѣвѣе се ѿ крѣ-
 воѣство, и мѣгѣна чинѣше и не трыкане тогѣкомъ чѣгова рѣца коше, колѣ-
 вѣто бѣше мѣ рѣкѣта на мѣгѣна за чѣва на епѣмѣа чѣгова, и снѣго
 добрѣ и прѣвѣда бѣше оу нѣго, тѣмѣ що не бѣше крѣтѣнь, ами бѣше
 елѣнѣ, имѣше и женѣ прилична нѣмѣ и тѣа мѣтѣва и снѣко добро
 чинѣше, оатѣане имѣ пѣвѣа бѣше, и пѣа чѣла мѣжѣснѣи, и тѣе приличны
 пѣмѣ и на образѣ, и на чѣлъ мѣ, и на епѣмѣа, и на добрыи, си рѣ
 да рѣше ѿ добра рѣца и чѣла добры измѣае и приличны на роу-
 теле свой.

И тогѣзи плакѣда когѣ имѣше войскѣ, а тѣи бѣше гѣтѣвъ да
 вѣде и когѣ немѣше, а тѣи пѣкъ не распѣщаше си войскѣта, ами
 идѣше на ловѣ. И въ снѣгѣ гдѣ оуе чѣмѣе, своѣо и поѣте на ловѣ
 и наредѣ ги кой гдѣ да ловѣи и гдѣ да ходѣ да ище звѣрѣе, а тѣи
 сѣмѣсы пойдѣ и минзѣапе прѣз' нѣкои лѣгѣ и ищѣше и глѣдаше давно
 бы наинѣаль нѣкои лѣвъ и пѣвъ прѣб' събѣ снѣи, рѣгѣтъ голѣмѣ 393
 и рѣговете мѣ голѣми, и чѣсто се ѡбѣаца и глѣда и сѣ и тѣмѣ, и като
 гѣ видѣ тѣче скѣро да го постѣгне, колѣко имѣше кѣнат' мѣ сѣла, и не

може да го постигне, и видѣха ѿ негоуте момѣци, какъ не може да го постигне, текоха и ѿ тѣхъ нѣколико и който имѣахъ побързы конѣ, и текоха тоде имъ запрѣха конѣте на сѣчки момѣци, и остаха. а стѣни еу'статіе стѣнѣкъ течѣ сам'сы и гони го. и течѣ додѣ съ испоти и конѣтъ и ѡнѣзи що азѣди. и дойдѣха до едѣнь дѡль глѣбокъ и ѡнѣзи рогачь прѣскѡчи на ѡнѣзи страва. и еу'статіа дойдѣ до ѡнѣзи дѡль, и глѣда и самъ и тамъ гдѣ за мѣне съсѣ конѣатого, зацѡ бѣше ѡнѣзи дѡль голѣмъ и длѣбокъ. и погледа кам'го рогачьтого и видѣ межѣ рогѡвете мѣ крѣтъ свѣти като слнцето, и на крѣтъ имѣаше распѣтіе х'во. и глѣа подѣма ѿ тамо и каже. ѡ плакѣдо, щѡ ме гѡнышь, азъ есмь х'с и зарадѣ тебѣ яви'хъ се азъ на тоѣзи свѣтъ, а тѣ не знаѣшь да ме почиташъ и да ме вѣрзвашъ. азъ видѣхъ тѣи що чѣнишь добро и млѣтѣниа на сиромѣси и това твѡе добро та е прѣ менѣ, амѣ затова тѣ се азъ сегѡ яви'хъ да те оуловлю съсѣ моѣа чѣколюбоа мрѣка, зацѡ нѣ е правѣдно так'вомѣзи мѣжѣ добромѣ да те оставлю азъ да си помрачѣ и да слѣишь на глѣхите и на пѡганите

394 | затова и азъ слѣзѡ на землѣа и породѣхъ се и распѣхъ се на крѣтъ, дѣто ме глѣдашъ сегѡ да спасѣ сѣч'ки родѣ члѣческѣи и тебе чтѡ си люби' менѣ. тога като чѡ стѣи, растрѣпера се ѿ страхъ и падѣ дѡль ѿ конѣатого и напѡконъ по ѡнѣзи чѣа едѣа си зкрѣи' срѣцето и стѣнь и глѣда да виши ѿгѡе бѣ тоѣзи глѣа. и не видѣ нѣкого нѣи рогачьтого. тогази подѣма стѣи и рѣе високо. що ѡ тоѣзи глѣа дѣто чѡсѣ и кон си тѣи показѣи ми се да те вѣрзашъ. и рѣе емз на' гѣ. размѣи плакѣдо и слышан азъ есмь х'с дѣто сѣ сътворилъ нѣбо и землѣа и разлѣчи' тѣмъ и показѣ' свѣтъ. азъ есмь, что сѣ сътвори'хъ слнцѣ да свѣти днѣмъ а мѣцъ и звѣзды нощѣа. азъ есмь, что сѣ оставилъ и положилъ четѣри врѣмена. прѡлѣте и лѣто и есень и зѣма и днѣи и нощѣи. азъ есмь, дѣто сѣмъ създѣлъ чѣка и зарадѣ члѣческѣи ро' та се яви' на землѣа като члѣчъ. и распѣтіе прѣхъ и погрѣбохъ се и трѣтъ дѣнь вѣскрѣсѡ. тогази като чѡ стѣи тѣа дѣмѣи, пакъ падѣ на лицето си на зѣмлѣа и рѣе. вѣрзашъ гѣи бѣе мой че си тѣи сторилъ нѣбо и землѣа и сѣч'ки свѣтъ. и вѣрзашъ гѣи че си тѣи истинѣи бѣи и освѣи'хъ тебѣ не имѣ' дргѣго бѣа. и рѣе емз на'. ако вѣрзвашъ менѣ а тѣи иди и испиташъ гдѣ ѣ вѣка на ванѣ мѣсто дѣто крѣцава хрѣтіанѣ да крѣтъ и тебѣ. тогази на' подѣма

395 | стѣи и рѣе | гѣди, повелѣашѣи ли ми да каже тѣа дѣмѣи на моѣата жѣна и на чѣда мой да са и тѣе крѣтатъ и да верзватъ тебѣ. рѣче емз гѣдѣ. плакѣдо. това сѣч'ко да кажешъ по конѣць, и кога се крѣтите и очѣистите ѿ грѣхъ, а ти пакъ дойдѣи на това мѣсто да ти показѣ щѡ щѣшь да потѣглишь. и това рѣе бѣи, и ѡнѣзи рогачь вѣке сѣ не видѣа.

И тогази воседна сѣмъ на коня и врати се назадъ при войската си. И довчера си поиде оу домъ свой. и кога вечерѣа съ жената си и съ дѣцата си пасдо и каза и, тогази и рече. азъ днесъ о жено моя, като бѣхъ на лѡвъ и видѣхъ крѣта распетаго на едногѡ рѡгача межѡ рѡговете мѣ. и рече ми чѣдны и цѣвни дѣмы. и тѣа мѣ рѣ. о гѣднѣ мой, това си ты вицалъ бѣга дѣтѣ го верзватъ хрѣтіане и да знаешъ че е той истѣинный бѣгъ и той ще да спѣи и тебѣ и мѣне и чада наши, защо и азъ него видехъ ꙗ тѣзи нѡцѣ, и дѣмаше ми. стрѣ да доидетѣ при мене и ты и мѣжъ твой и дѣцата вѣшы. и щете да ме познаете и какъ самъ азъ истѣинский бѣгъ. ами лѣгома и тебѣ ꙗ зтова се навихъ. 396 и ако кажешъ да поидеме сегѡ оу тѣзи нѡцѣ на вѣка хрѣтіанскаго ꙗ ны крѣти, защо хрѣтіанинъ ако се не крѣти, не може ꙗ се спѣи. и мѣжъ си рѣ. и мене такѡ ми рече да се крѣстимъ. и така си предѣмаха ꙗ инакой чѣа. и кога би ползномѣ, тогази поидоха и заведоха си и двете дѣца и поеха и момѣцы несколько при себѣ и поидоха оу црѣкѣа хрѣтіанскаа. и момѣците остаха вѣнѣа, а то сами жлеззѣа при вѣка и прика-заха мѣ и двата, що са видѣле и що ѣ рече гѣ, и ищѣа да са крѣтатъ.

Тогази като чѣ онзи вѣка тѣа дѣми бѣ тѣа, прѡслави бѣга, дѣто ище сѣчки члѣци да се спѣсѣтъ. и тогази крѣтише се во имѡ оца и сѣна и сѣаго дѣа. и плакѣдѡ нарече имѡ сѣстаѡа. а жената мѣ оатѣана нарече еѣ имѡ ѡеопиѣта, и чѣдата имѡ на прѣвото нарѣ имѡ агапѣа, а на второто ѡеопиѣтъ и причѣсти ги стѡе причѣщеніе. и рече и гѣдъ нѣашъ гѣс хѣ да бѣде съ вѣа и да ви дарѣва вѣчное своѡ црѣтво, защо азъ позна ѡи е рѣка бѣжѣе що е съ вѣа, ами ви се мѣле кога са зараivate и идете въ рай, тогази поменете и мѣне грѣшного іѡѡнна архіереа. и тоѡа имѡ рече и ѡпѣсти ги да си идѣтъ.

И на утре зѣе сѣмъ еустатіе малѡ вонска съ себѡ и згидѡ блѣдѡ дѣто бѣше видѣалъ онова видѣніе. и рече на момѣците. вѣе сеѣдете ꙗ лѣвите лѡвъ що наидете, а азъ да идѣ подалече давно би погилѣмо ꙗщо нѣанѣа. 397 тоѡа имѡ рѣ и остави гѣ, а той поитѡ на оного мѣсто и сѣлѣе ѡ конѣа того и наѣде нѣа лицето си ꙗа землѣа, плачѣше и дѣмаше. вѣрѣва хѣ бѣе тебѣ, защо сегѡ познаѡ оти си гѣи сѣмѣкы свѣтъ стѣворилъ, и що се вѣиш и не вѣиш, ами ти се молю гѣи покажи ми что ми се ѡбѣща ꙗа ми кажешъ. рѣ емѣ гѣ ѡ невѣрѣно. бѣжѣнъ есѣ еѣстѣае що сѣи прѣи стѡе крѣщеніе и грѣховете сѣи очѣсты, и ѡблѣче се въ стѡе и прѡсѣбѣи се дѣнѡта твоа и гѣлѡто, сега си навилъ на лѣкавѣа дѣаѡла и прѣемѣа мѣ се, дѣто сѣе той тебѣ до сегѡ смѣѣане като гѡ вѣрѣване. сега си погѣнѣае нѣегоѡа силѣа. ами да знаешъ, като си него оставилъ и мѣне

си вѣривашъ та ти е завидѣль твѣрдѣ и ище да ти сторѣ много пакость
и много зло. ами се ти не бои и дрѣжъ се да прѣтрыпишь нѣговата
бѣда, защо ако щешъ да се вѣнчаешъ на црѣтво нѣное, до сегѣ що се
си възносилъ на тѣзи свѣтъ лѣжовни, а сегѣ трѣбѣва да се смѣриши
ѿ сѣчѣка почѣсть что имашъ, защо ѿ менѣ да се почтѣшь до вѣка. ами
затова ты казаѣ да се не заплашишь ни ѿ що. ны да потечѣшь пакъ на
тѣзи почѣсть и да си погубиши вѣръ свою. ами катѣ се покаяѣше и
398 трѣдѣше се и показоваше се какъ си юнакъ | да оугедиши воля царѣ
земльнѣмъ детѣ е дѣнь а утрѣ нѣ ѣ, така се потрудѣ да угедиши менѣ
црѣ нѣномъ и да зблещи невидимаго твоего врага и дѣвола, защо и
ты сегѣ на послѣдно врѣме да се покажѣшь новы ювъ и другѣи юнакъ
на дѣвола, и чюван се да не помислиши на срѣцето си пѣкоа помисль
хлѣнаа, кога видиши че си се смѣрилъ. азъ пакъ щѣ поглѣда и наставы
на прѣва твоѣа почѣсть, ами болѣ ти е сегѣ да потеглиши малѣко искъшеніе
нежели тамо до вѣка да се мѣчише. и подѣма мѣ еѣстѣіе съ слъзы и
плаче и рѣе. мѣлю ти се гѣи бѣе мой, ако не мѣже и не прилѣга да прѣ-
мѣне това искъшеніе ѿ нѣа, а но е подобрѣ сегѣ повѣли гѣи да дойдѣ
тово искъшеніе на нѣа нежели да бѣдѣ въ мѣка. ами подѣи на гѣи силѣ
и зкрѣпи ны да имѣме трыпеніе и да не дойде на нѣкоа злѣ мѣсль да
се ѿмѣгне ѿ вѣръ. рѣе смѣ бѣ. дрѣжъ се и крѣпи се еѣстѣіе, азъ еѣ
тебѣ помощны и на твойте дрѣгове, и моѣа блѣготъ щѣ да оучюва ва ѿ
сѣчѣко зло. и гѣи това мѣ рѣе и възнесе ѣе невидимо на нѣбо. стѣи же
еѣстѣіе пойдѣ дома си и каза на женѣ своѣ, що мѣ бѣше рекѣль гѣи.
тогази паднаха на лицето си на землѣа и двѣта и помѣиха се бѣзъ съ-
слъзы и рѣкоха. да бѣде волѣ гѣи на нѣа какъ ище бѣ. и това така имѣ
399 бѣи ѿлапрѣдѣ показано. | Ами ви се мѣлю да послѣушате блѣвѣны хрѣтіѣне
и що е остѣло ѿ словѣто стѣомъ, какъ потегли и какъ прѣтрыпе и какъ
бѣи напокоѣ паѣ почтѣнь и ѿ бѣа и ѿ члѣкъ. И по ѿнѣа дѣни катѣ се
крѣты стѣи еѣстѣіе нападе смъртоносѣа болѣсть на доѣ еѣго толѣова, додѣ
измрѣха сѣчѣки нѣгови рѣбе и момѣци, не оста ни единъ. и катѣ се сторѣ
разѣме че е ѿ искъшеніе бѣжѣе и блѣгодари бѣа. и молѣше женѣта си
да се не скрѣбѣи затова и напоконъ паѣ прѣзъ ѿнѣа дѣни нападе тази
болѣсть на конѣте мѣи и на сѣчѣки нѣговы добѣтѣкъ и измрѣ, не оста
ничто. паѣ блѣгодарѣ бѣа стѣи еѣстѣіе и не ѿскрѣби срѣце своѣе. и въ
единъ дѣнь пойдѣ стѣи на еѣднѣ мѣсто и женѣта мѣи и дѣцѣа мѣи радѣи да
се прохѣдѣти и да се ѣтѣшѣватѣ, а влѣхви и злѣи члѣцы видѣха какъ мѣ
опѣшетѣ двѣрѣи и наговѣриха се и пойдѣха и ѿбѣраха го и плѣнѣиха мѣи
сѣчѣко до конѣцъ. и не оста мѣи ничто тѣмѣко что носѣха на себѣ ѿблѣкло.

И таквѣзи дочѣка стѣни еѹстатіе сыромашѣство. и тогѣзи прѣзѣ тѣа гни
 слѣчи се празниѣ великъ елѣнскыи и имахѣ закоѣ да ѣ тамо и цѣрь и
 стратилать щѣ е прѣвыи на вѣскѣ, нѣкои нѣгдѣ да нѣ е поиналь. а
 еѹстатіе стѣвори си ѿходѣ да сѣ не намѣри тѣмо на тѣѣны празниѣ.
 и понесѣха го и не можѣхѣ | да го найдѣтъ. и намѣсто рѣдѣсть щѣ 400
 щѣха да имѣтъ зѣ тѣмзи дѣнь, а тѣѣ имѣха голѣма скрѣбѣ и грѣжа. едно
 като засѣромашѣ тѣлькози, а дрого като не мѣгѣтъ да го найдѣтъ. и когѣ
 сѣ прѣмѣнна празниѣ ѿнѣзи елѣнскы, рѣ женѣта стѣмѣ еѹстатію. гѣподѣ
 нѣне мой, нѣе докогѣ да сѣдѣтъ тѣка и да сѣ крѣемѣ, да смѣ за срамѣта
 на сѣчѣкы свѣтъ. нѣе смѣ сѣгѣ хрѣтіанѣ и елѣнскѣи законѣ оставѣхѣ сѣ
 и не можѣтъ бѣи по товѣ мѣсто; амѣи елѣ да идѣтъ далѣче гдѣто нѣ не по-
 знаваѣ. и той рѣ ѣ. гдѣ да поидѣтъ. рѣ емѣ женѣ егѣ. ѿ гѣподѣне мой,
 азѣ познаваѣмѣ нѣе нѣгдѣ не можѣтъ бѣи тѣмѣмо да поидѣтъ въ іерѣлѣмѣ детѣ
 зовѣтъ хрѣтіанѣ бѣжѣи грѣбѣ. и стѣни еѹстатіе прѣе тѣзи дѣмѣи и прѣзѣ тѣзи
 нѣщѣ повѣдохѣ и двѣте си дѣцѣа и поидѣхѣ камѣто мѣсѣры. и за двѣ дѣни
 дойдѣхѣ до мѣрето и вайдѣхѣ гемѣа, и влѣзоухѣ вѣтрѣ да прѣмѣнѣтъ на
 ѿнѣзи страна. и на гемѣата что бѣшѣ гѣпѣарѣ бѣшѣ варѣварѣинѣи и злѣ члѣнѣ.
 като видѣ ѿнѣзи женѣа стѣмѣ еѹстатію, като бѣшѣ мѣлада и крѣсна, завидѣ ѣи
 тѣврдѣ. и когѣ прѣмѣннахѣа и щѣха да излѣзѣтъ пѣзѣ гемѣата, а ѿнѣзи гемѣа
 понесѣа много, ѿ що бѣхѣа цѣвѣилѣ. и стѣни еѹстатіе не имѣае тѣлѣкова
 да мѣ дадѣ. и ѿнѣзи корѣбѣникѣ мѣ кажѣ. азѣ гебѣ не даѣамѣ | женѣта 401
 додѣ ми не платѣишѣ колѣкѣто пѣщѣ. а стѣи еѹстатіе не оставѣ си женѣта,
 а ѿнѣзи дѣавѣль повѣлѣ да го тѣрѣтъ зѣ мѣрето. тогѣзи като видѣ стѣни
 двѣ оуслѣости, что да стѣри. излѣзе сѣбѣ дѣцѣата си, а женѣта мѣ ѿнѣзи
 дѣавѣль не пѣзѣти. и повѣде си дѣцѣата и жѣлѣно плѣчѣше и дѣмѣашѣ.
 ѿ гѣрѣ мѣне и вѣамѣ дѣвѣица, какѣво дочѣкахѣмѣ, и зѣе манѣка вы чѣожѣцѣ-
 пѣцѣ и насѣлѣиѣи. и такѣа плѣчѣше и вѣли си дѣцѣата и дойдѣ до нѣкоѣ
 рѣвка голѣма. и стоѣи глѣда ю какѣ ѣ много водѣа и не мѣгѣтъ прѣмѣнѣи
 дѣцѣата, защѣо бѣхѣа едѣнаѣкѣ мѣлѣкы, амѣи оумѣсли да прѣнесѣ едѣно по едѣно.
 и зѣ едѣно и прѣнесѣ го на ѿнѣзи страна. и вѣрати сѣ пѣакѣ прѣзѣ рѣвѣата
 да прѣнесѣ и дрогогѣ, и когѣа зѣгази до срѣѣ рѣвѣата и поскѣри напрѣсно
 дойдѣ лѣвъ и занѣсе цѣтѣ мѣ. и обѣрна сѣ пѣакѣ назаѣи на ново. и поскѣри
 пѣакѣ дойдѣ влѣкъ и занѣсе и дрогогѣ. и тѣи ѿстѣа насѣрѣ рѣвѣата и стоѣи и
 мѣсли оу тѣи ча что да стѣри. да падѣе зѣ вода да сѣ зѣавѣи или нѣи и кѣтѣ
 да идѣ. и помѣсли какѣ си ѿпадѣ ѿ тѣлѣкова пощѣтъ и какѣ мѣ женѣта
 зѣзѣха на сѣла, и какѣ си и дѣцѣата изѣзѣбы. и ѿстѣа на тѣзи мѣслѣ за
 много. амѣи пѣа бѣлѣтъ бѣжѣа не ѿстѣаи го да сѣ зѣавѣи. И слѣчи сѣ пѣастѣирѣ
 блѣзѣ при тѣзи рѣвѣа и видѣхѣа като носѣи лѣвъ гѣтѣто привѣихѣа | и тѣ- 402
 кохѣ сѣбѣ цѣтѣа и ѿнѣхѣа го здѣавѣо. нѣнѣо непѣчекѣнатѣ. и ѿрѣче ѿрѣче

ѿ онѣзи страна и видѣха и тѣ като носи влѣкати дѣтѣ, тѣкоха и при-
вѣкаха и ѿнѣсха го, и тѣ ѣнакъ здраво. и слѣзѣха се и пастырѣто и
бращетѣ ѿ едно село и запѣсоха ги сѣкы домѣ сы. и не знаѣаха, чѣи сѣ.
защо бѣхѣ дѣцата глѣпавы и не оумѣаха добрѣ да кажутѣ ѿкыдѣ са.
а товѣ баща имѣ не знаѣ, какъ са ѿнѣты ѿ звѣрѣто. ами като излѣзе
ѿ рѣкѣта, сѣде на едѣнь камикъ и плаче и скѣбе се и дѣмаше. ѿ, ѿ
тѣмъко менѣ, кога си ѿѣ като една оубошѣка хѣбава и имахъ и лѣсѣе
и плѣдъ, а сѣга ѿстаъ сѣхъ и ѿпалень. и какъ ѿѣ на голѣмѣ почестѣ,
какъ ли ѿстаъ сѣга самъ си като плѣнѣель. и какъ ли имѣ толѣкова хѣлѣди
слѣгы. а сѣга нѣкого. ами и дѣцата ми изгѣбыѣ. ами тѣи гѣи, гѣи, недѣи
ѿстави мене докраи и мойте слѣзи. и помѣнѣваѣ гѣи, като мѣ рѣе. щѣшь
да бѣдѣшь като юмѣ, а азъ ѿ нѣго помного истѣглыѣ. той що имаше
изгѣбы, ами имаше гиошѣе и лежаше на нѣго, ами азъ немѣ, гдѣ главѣ
да си поѣнесѣ. и на чѣжѣ мѣсто чѣжѣ ипецѣ, и что дѣ зчѣню. іѣвъ имаше
свой и зтѣшѣаваха го, а мене кой да зтѣши. ѿнѣ имаше женѣ корень
и глѣдѣше ю. и зтѣшѣаваше се, а моѣ жена ѿтѣнѣ дрегыи. дѣцата ми
403 изѣдоха звѣрѣе, | а азъ ѿстаъ ѿкаанныи изкоренѣнь и нѣкого не имамъ
ѿ моего рѣда. ами гѣи, гѣи ѿе мон, недѣ се прогнѣва на менѣ твоего
рѣба, защо мнѣ дѣмѣхъ, отѣи ми е жалѣно на сѣрѣцето, та дѣмѣхъ дѣмы
непѣбны. ѿ сѣга дѣи ми гѣи да сѣи очѣваѣ оустѣта ѿ празни дѣмы и
сѣрѣцето ми зтѣрѣди да имѣ трыпѣнѣе. и ѿи що плака и станѣ и пойдѣ
на една станѣ, и дойдѣ до едно село що сѣ зовѣше вадистонѣ. и бы
ѣ нѣго некои дѣнѣ. и помисли, кыдѣ да иде, ами ѿстаъ ѣ него и работи
тамѣ. копѣе и жѣне и минѣ се едѣа година. и тогази се помѣлы на село
да го стѣрѣ пѣдарѣ на лѣзѣе и ставѣаха го та чѣва лѣзѣето за едѣ годѣнѣ.
а дѣцата си не разѣбрѣ че сѣ живѣи. ами и тѣе щото ги ѿхрѣаниха на
дрѣго село, не знаѣа нѣкои че сѣ братѣа, нѣи самѣ дѣцата не знаѣаха едѣнѣ
дрѣгы че сѣ братѣа, отѣи бѣхѣ едно оу едно. ѣ чѣка, а дрѣго оу дрѣгыго,
и не видѣхѣ се наскоро да сѣ запѣвнѣетѣ. А онѣзи корабникѣ сѣи рѣе що
бѣше на гѣмѣята гоѣподарѣ, дѣтѣ ѿтѣнѣ стѣмѣ женѣта като ю оузе, и тоѣа
чѣа разѣболѣ се. и ѿвезе се домѣ си и женѣта стѣмѣ заведе. и малѣко
чиѣи бы и змрѣ ѿнѣзи корабникѣ, и женѣта ѿстаъ чѣста и неѣсѣврѣена
ѿ оубѣзѣи варѣвѣра, защо лѣгомѣ товѣ бѣше искѣшенѣе ѿжѣе. и сѣде тамѣ
404 стѣмѣ женѣта. |

И по нѣкое врѣме разѣмири се оновѣ мѣсто варѣварѣско. и онѣзи
цѣрь гѣанѣи оулѣзе ѣ голѣмѣ мѣслѣ, како се денѣ онѣзи чѣлѣкѣ. и тогази
вѣспомѣнѣи ѣегово добро и ѣегово ювѣнѣшѣство и чюдѣше се, како да стѣри.
а воинѣката цѣрева стѣбрѣа се и пойдѣа на цѣра и рѣкоха мѣ. нѣе цѣръ

без' плаќа стратилата не може' и пои на бои ни'е. ами ако ни' неш
да ти војска војуваме, а ти' пзети' людје по сич'ки м'бста и градове и
по села да го искат' давнѡ бых' го негде нам'рили. и послѣна ги цр'
за тѣм дѣм'а и пзети по сич'ки м'бста и по градове и по села по двѣ
ч'лка да го ицѣт'. и двѣ војна цѡ бѣше слѣти ст'мъ еустѣтнѡ и любил'
ги бѣхъ. име имъ ан'тѡѡ и аканѣе. и тѣе поидѡха да го ицѣт' и питат'
ѡ м'бсто на м'бсто. дойдѡоха и до онова село каишетоиъ. и кога се при-
блжиха блѣзъ при лѡвѣтата, видѣ ихъ ст'мъ еустѣтнѡ бѣалече и позна ги
и по образа и по облѣклѡ цѡ посѣха. и прослѣзи се плаќа и рѣ. ги
бѣе мой мл'тѣве, цѡ избавляшь ѡ скрѣбъ дѣго сѣ на тебѣ. надѣе. отѣ
дето сѣ не надѣахъ азъ си видѣхъ држкната моа. така да стѡрини ги. да
сѣ види'и моата жѡва оеопиета. зацѡ чѣд' та сѣ знаѡ че ги изѡдохъ вѣрѣ
радѣ моите грѣхѡве. ами давнѡ ги видѣ на вѣторѡ приишѣтѣе твоѣ ги. 405
Това катѡ подѣма еустѣтѣе и цѡ гла ѡ невидимо че мѣ кажѣ. држѣи и
поѣкаи сѣ еустѣтѣе, зацѡ дондѣ вѣрѣме пакъ да сѣ поидѣи на привата
своа подѣсть и цѣшъ да сѣ видишь и женѣта своа и чѣда свои. и на
вѣторѡ приишѣтѣе цѣиъ да приишѣи голѣмо добро. и твоѣ имѣ цѣ да сѣ
възвелѣчи по сич'ки свѣтъ. катѡ цѡ тоизи гла еустѣтѣе оуплаши се и
сѣцѣа. и глѣда оиѣа воине че сѣ приближиха прии нѣго слѣзе ѡ коли-
бата и поидѣ наспѡрѣтъ тѣхъ поблизъ и позна ги добрѣ, а тѣе нѣго
не познаха, зацѡ едно за облѣклѡ цѡ бѣше промѣнилъ драго и образъ
сѣ бѣше промѣнилъ. рекоха мѣ тѣе. помогналъ бѣ брѣте. рѣ имъ еустѣтѣе
и ва' бѣ помѡгналъ. рекоха мѣ оиѣа и попитаха го. давнѡ знаѣшь тѣка
некой да сѣ дошѣлъ ѡ чѡжѡ м'бсто сѣ жѡна и сѣс' дѣца, ако знаѣшь
кажи го на' да ти дадемъ пѣнесе колѣко ицѣиъ рѣ имъ ст'мъ еустѣтѣе.
зацѡ го така ицѣте брѣтѣа тогѡзи ч'лка. рекоха мѣ тѣи. другъ нѣиъ
бѣше и живѡтъ имаме сѣс' нѣго і ѡдав'на не го сме видѣле, ами ицѣме
да го види'. рѣ имъ ст'мъ еустѣтѣе. такѣзи ч'лкѣ тѣка не имѣ ами ви
мл'ю ѡсѣниѣте малѣко тѣка на сѣ поиѣете конѣте и поѡночѣиѣте си
и да сѣ подѣмаме, | зацѡ сѣ и азъ чѡжѡиѣецъ. тѣ пакъ сѣ идѣе на стои 406
ицѣт'. и тѣе го послѣзнаха и ѡсѣзнаха. а ст'мъ еустѣтѣе бѣше . село оу
едного ч'лка и рѣ. заимѣ ми малѣко пѣнесе, зацѡ мѣ дойдѡха гѡстѣе
и не имѣ сѣ что да ги гѡтымъ, и азъ кога сѣ взмѣ цѣнѣта, да ти цѣ'
и помѡѣго. и оиѣи ч'лкѣ даде мѣ колѣкого иска. и поиѣе ст'мъ и каиѣи и
хлѣбъ и вѣно и цѡ сѣ паидѣ з оиѣи чѣс'. и доиѣе и оставѣи транѡза
на оиѣа воины и слѣжанѣе имъ. и тѣе вѣто вѣтѣха тѣ ги глѣдаше стѣи
и поимѣ мѣ дойдѣше какъ имашѣ ѡ тѣ прѣвѣиъ подѣсть, а сегѣ какъ
ли стѡи прѣвѣиъхъ и срамѣа се имъ. и не можѣше да сѣ зѣрѣиъ ѡ

жалость и обливахъ мѹ слѣзы очите. и ѿстапаше назады и съкрыаше се и плачеше та паѣ се оміаше и доидѣше прѣѣ теѣ и слыжаше имь. такаѣ сторѣ и двѣщѣ и трийщѣ. и тогазы ѿнѣа войне зѣха да мѹ се оуглѣдывать и да се прѣпознавать на нѣго и рѣ едѣнѣ ѿ нѣхъ дрѣгмымъ полѣгича. братѣ акакіе, щѣ приличѣ тоѣзи члѣкъ на плакѣда щѣто гѣ ищемѣ, да не бѣде тоѣ самѣсы. рѣ е и акакіе. братѣ анѣтіѣше і азѣ това щѣ да ты рѣемъ, амѣ знаѣю добрѣ отѣ имаше плакѣда бѣлѣгъ на грѣлото ѿ
 407 саблѣа, амѣ глѣдан да съпикасамѣ, ако има | бѣлѣгъ такавѣзи едѣ е тоѣ, дрѣгѣ нѣ е, амѣ тоѣзи детѣ гѣ ищѣ. това сѣ подѣмаха и съгледаха гѣ и видѣха такавѣзи бѣлѣгъ на грѣлото мѹ и познахъ гѣ добрѣ; и тоѣа чѣ стѣнаха и пригрѣнаха гѣ и цѣлѣзваха гѣ и рѣкоха мѹ. тѣ сѣ нашѣ стра- тилѣтъ плакѣда. а тоѣ зѣ да имъ дѣма нѣ сѣмъ азѣ братѣа и слѣзы гѣ обліаха. и тѣа мѹ кажатъ. нѣе те познахѣмѣ добрѣ, чѣ сѣ тѣ. и бѣхъ нефанѣан, амѣ гдѣ ти женѣта и дѣцѣта. и тоѣ като чѹ чѣ мѹ помѣнѣха женѣта и дѣцѣта тогазы векѣ не мѣѣ да мльчи ѿ плачѣ, амѣ се казѣа и рѣ. азѣ есѣмъ, а женѣта ма и дѣцѣта, рѣе, измрѣха. и тоѣзи чѣ разѣбрѣ се до селѣто. и дойдѣха лѣюдѣ ѿ селѣто да видѣтъ щѣ са доишлѣ войне оу лѣзіѣто и ищѣтъ падѣратѣо имъ. и като видѣха какѣ се познаха съ стѣго еѹстѣтіѣа и чѣдѣха се и дѣмаха. какѣвъ ѣ былъ голѣмъ члѣкъ и какѣ бѣ толѣкози врѣме межѣ нѣа и не приказѣа се нѣкъмъ. Тогази ѿнѣа войне изѣвѣдѣха црѣво повѣлѣніѣе и казѣа мѹ и обліѣкаха гѣ что имѣа при себѣ. и стѣнаха да идѣтъ въ римъ. и члѣци ѿ онова сѣло проводѣха гѣ до краѣ сѣло, зачѣо подалече не ѿстѣви гѣ стѣни да идѣтъ. и като сѣ идѣха по пѣтѣ тогази имъ исказѣа стѣни сѣчѣко, като видѣ хѣа, и какѣ се крѣти и прѣѣсторилъ сѣ имѣ еѹстѣтіѣе и какѣ мѹ оузе корѣбныѣ женѣта,
 408 и какѣ мѹ дѣцѣта | звѣрѣе занѣсеоха, и щѣ ѣ патѣлъ сѣчѣко имъ исказѣа.

И по ѣтѣ двѣ поидѣоха до римѣ при црѣа и црѣ като разѣбрѣ чѣ идѣ плакѣда излѣзѣ самѣсѣ на срѣща и цѣлѣзвахаѣ и почетѣ гѣ. и напѣконъ гѣ понѣга, зачѣо бѣга ѿ нѣго. тогази стѣни почѣ да мѹ казѣва прѣѣ сѣчѣкыи като е вѣрѣзѣвалъ въ хѣа и какѣ се наговѣри да идѣ въ сѣерѣлмъ на бжѣин грѣбъ и корѣбныѣ кѣ мѹ ѿтѣнѣ женѣта и дѣцѣта мѹ като излѣдѣоха звѣрѣе. и сторѣи се тогази радѣ голѣма въ онѣзы днѣ оу вѣискѣта црѣва, зачѣо се наидѣ стѣни. И црѣ гѣ мѣи да сѣ ѿпѣашѣ поѣасъ стрѣтилѣтѣскыи пакъ, да сѣ бѣде на тѣзи поѣчесть. и съсѣ многѣо мѣба едѣвѣ прѣѣстѣна тѣа гѣ ѿпѣасѣ. и до тѣка бѣи и бѣѣвени хрѣтѣанѣ стѣмъ скрѣбъ щѣ потѣгли. по- слѣшѣантѣ пакъ какъ сѣ наидѣ женѣта и дѣцѣта, и напѣконъ кѣ бѣихѣ мжчѣнѣи зарадѣ хѣѣо имѣ.

И ѿкѣто зѣѣ влѣстъ стѣни еѹстѣтіѣе и стѣнъ пакъ прѣвы на вѣискѣи и поѣска на сѣ прѣѣчетѣ вѣискѣта да видѣи колѣко имѣ. и прѣѣчетѣ гѣ

и не бѣха колѣното той нищѣше, амѣ бѣха малѣко. тогавѣ изстѣ пошлѣне
цр҃кво по сѣчѣско мѣсто римско, и по градове и по еса, да си съборѣ-
помного войска. и слычи се съ бж҃іе повелѣние и поиде повелѣніето и
до онова село дето бѣхъ бѣхраниени | дѣцата ст҃мъ еустатію. и онѣа 409
люде ѿ онова село събраха се и зовориха се да напашеть онѣа дѣца
като сѣ чюднѣнци и не имахъ никого. токѡ да дазть да обзатъ воины,
защо бѣхъ красны и на лице и на снага и двѣте хубавы и високы,
легомѣ като сѣ бѣха ѿ бл҃гы и добръ роцы. И кога се събраха сѣч҃кын
войне и поидоха прѣвъ еустатія и видѣ сѣч҃кынте кони какъ сѣ и на тѣхмы
гы кои на десѣтъ да є прѣви, кои на сто прѣви, и комѣ що приличание
наредѣ ихъ, а тѣа двѣте нѣгови дѣца видѣ гы като сѣ красны и рѣ-
змны и приличны, тѣхъ сторы на голѣма почѣсть и взѣ гы при себѣ да
мъ слѣгувать на трѣпеза. и не позна гы че сѣ нѣгови, тѣкмо зашто са
моудры и разумны затова гы избора и взѣ гы при себѣ. и поиде тогавѣ
вѣ войска и онѣа градове що бѣха взѣле онѣа варварѣ дето рекохъ ме
що бѣхъ сѣ сториле межѣ себѣ цр҃ь и бж҃тнѣ сѣч҃кынте ст҃ын еустатіе
и змирїи оновѣ мѣсто. и градове прѣве, а онѣа що бѣха злоумыслиници
цр҃ѣ трапанѣ. и прѣмина и поиде до идаспінно рѣкѣ. бѣане и изгна-
ваше села варварскы. и като видѣ ст҃ын че навива и плѣнѣта наго-
вори се да иде подалече да излѣнѣва, и като идѣше. дойдѣ и до оновѣ
селѣ гдѣто бѣше нѣгова | жена осеонѣста, и тоя това не знає. и слычи 410
се тѣа кондѣса оу тонзи домѣ гдѣто бѣше женѣта мѣ. и войската по-
ливалѣдето вынка кондѣсахъ, просирѣха платносѣнници. а ст҃мъ еустатіе
простѣ нѣгова платносѣнна оу онѣзы добръ гдѣто бѣше женѣта мѣ,
защо бѣше тамо ономази корабникъ двѣр' голѣмъ и онѣонце много и
прилично мѣсто, зашто є былъ на оновѣ село прѣвы и владѣль. тамо
арекса ст҃ын и рѣ да сѣдѣмъ гдѣ днѣ да си прѣпочинѣть. и въ онѣа дни
въ единъ днѣ взеха онѣа слѣгы ст҃мъ нѣкова гоубѣ да зоваты, и поидо-
хоа оу онѣзы вдовице, що си самѣ сѣдѣше в едина кущица и бѣше
нарѣкы тамо на онѣа момѣчета и тамо сѣдаха и чакахъ да сѣ ошѣче
оновѣ пастѣ. и подѣма младото по на стартомѣ. толкова врѣме имѣ
какъ сме наедно гдѣка оу нашего г҃поцара и никогѣ ни бы на' кони на
сѣ подѣмамъ и да сѣ попитахъ кой ѿ кydѣ е. каже старото. и азъ годѣ
да сѣ подѣмамъ некога и не може да ны паднѣ врѣме. сто сегѣ едва
ны паднѣ врѣме, амѣ ела да сѣ подѣмаме. и рѣ подстарото. азъ знаю
еднакъ кога бѣхъ малѣкъ, тѣа знаю че бѣше мой оцѣ стратѣлатъ въ римъ
и имахъ манѣкѣ тврѣдѣ | хубавѣ и имахъ и дрѣтого брата помлѣвъ ѿ мене. 411
жлѣти боумѣ имане като твойте и бѣше весело. и не знахъ баща ми гдѣ

[illegible]

Ожато прѣше онѣ мѣста и градове, вѣрна се пакъ да иде въ римъ и тогѣзи случи се като се врацане тѣ оумре црѣ траианъ, и дрѣни възрѣи се на мѣсто негово царъ адрианъ, що е съградиль дрѣвнополе, бене и тои, еллинѣска вѣра имане, и зѣ и немѣтливъ на хрѣтиане, като чо че иде стратилата ѿ войска, излѣзе самъ си на срѣща, защо така имѣха законъ тогѣзи римѣски црѣе, едно като е навивъ на варварете, дрѣно пакъ, като сѣ е найшѣль жена и чеда, затога рече црѣ да стори голѣмъ прино^с и млѣба на боговете еллинѣски, и бѣше црѣ въ кѣнище бога

аполѡна, що го имахъ еллин'сѣи катѡ бѡга, и таѣ си стѡри пѡклонъ и
 прѣно, а стѣи еу'статѣи нещѣ да пѡйде. и тогѡзи го зова царь ан'дрѣанъ,
 та мѣ каже. плакѣдо защо нѣ доде тѣи да стѡришь пѡклонъ на бѡговете
 дето ти съ помѡгнале да навѣнешъ на вар'варете и нашѡль си си жена
 и дѣцѡ. и подѣма мѣ стѣи и рѣе. царь многѡлѣтний, азъ хъ моёмъ
 416 пѡклонъ чѣнна, защо ѿ него | имамъ жѣвѡтъ и тои ми ѣ далъ сила и
 навѣлъ саѣ на мойте врагове. и тои блѣговолѣ та си видѣъ азъ жената
 и дѣцѡта, и тоизѣи е бѣ сътворилъ нѡѡ и землѣа и нѣго азъ вѣрзваѣ,
 а дрѣгыго бѣа не знаю ни вѣрзваѣ. Тогѡзи повѣлѣ црѣъ да мѣ ѡпашѣтъ
 поѡсъ, да не бѣде векѣе стратѣнѡтъ на войскѣта и да стоѣи прѣъ нѣго
 съсѣ жена и съсѣ дѣцѡ катѡ единъъ що е осѣденъ. и многѡ мѣ дѣмѡ да
 сѣ ѡрече ѿ хѡ. и нещѣ стѣи нѣкакъ дѣмата да мѣ чѣе. и видѣъ црѣъ
 че не мѡже нѣкакъ змѡтъ да имъ прѣтворѣи. тогѡзи повѣлѣ да ги изведѣтъ
 на едно полѣ и да пѣснать на тѣѣ одного лѣва глѡдна. и сторѣха слѣгы
 црѣви такѡ. и тече ѡнѣзы лѣвъ ѡдалечъ на тѣѣ и когѡ се приближѣи
 при тѣѣ, а тоѣи си прѣклонѣи главата дѡ землѣа тѡ имъ се пѡклоны и
 ѡстѣи ѿ тѣѣ. тогѡва катѡ видѣъ царь, че иѣ не стѡри нѣчто ѡнѣзы лѣвъ,
 а тои повѣлѣ да ражѣгѣтъ единъ котѣль голѣмъ що бѣше ѡбрѡзатъ мѣ
 катѡ вѡль, и ѣ нѣго да ги тѣзретъ. и тѣкоха хрѣтѣане и еллин'ци да
 гледать каѣ щать да ги метнѣтъ въ ѡнѣзы котѣль. и катѡ се ражѣже
 ѡнѣзы котѣль, зѣха да ги метнѣтъ вѣтрѣ. тогѡзи имъ рѣе стѣи. ѡставѣте
 417 ме малѣко да се помѣлю ѡѣ. и ѡставѣиха го ѡнѣа войнѣ. | този помѣлиха
 се гѣ бѣзъ и рѣкоха. гѣи исѣ хѣ бѣе, що си наѣ сѣчѣи сѣлы нѡѣны,
 дето нѣ ѣ нѣкоѣи тебѣ видѣль, а нѣме тѣ видѣхъме, амѣи послѣпѣи наѣ
 оу тоизѣи чѡ, що ти се мѣли, защо доврѣши ны се мѣбата. и катѡ си
 блѣговолѣлъ та се събрѡхъме наедно затѡва сѣгѡ нѣме слѡвимъ те і блѣго-
 дарѣмъ те и катѡ си ѡнѣа трѣте мѡмѣци вавѣлон'скѣи оупѡзилъ и не
 изгорѣха ѿ ѡнѣзи ѡгѣнь, такѡ и нашѣте тѣлесѡ оучѡваи. защо и нѣме
 зарѣѣ твоѡа любѡвь тѡ се прѣдаваме на съмрѣтъ. и дѡи гѣи тоизѣи ѡгѣнь
 нашѣте тѣлесѡ да не съгорѣи и пѡѣ гѣи дѡи на нашѣте мѡици блѣгѡтъ, да
 кѡи се наѣ помѣли да имѡ чѣстъ на црѣтво нѡѣное и тѣка на землѡ мѣтъ.
 и тѣи гѣи нашѣте тѣлесѡ зчѡваи и ѡстави ги да съ наедно. Тѡва се
 помѣлиха ѡнѣа стѣи. и чѡ съ глаѣ ѿ нѡѣто че каже. такѡ да бѣде вамъ
 щѡто ищѣте защо се потрѣдѣхъте на вашъ живѡтъ тѡ прѣтрыпѣхъте мѣгѡ
 скрѣбъ зарадѣи имѡ моѣ, прѣидѣте и възмѣте вѣнѣце нѡѣны и глѣзма
 рѡдѡстъ. и тогѡзи катѡ чѣоха ѿ нѡѣто тоизѣи глаѣ, прѣдѡдохѡ се да
 злѣзѣтъ оу ѡнѣзи ѡгѣнѡи конѡбѣ. и таѣ сѣи прѣдѡдохѡ бѣзъ дѣшѡта. и когѡ
 се мѣнаха гѣ дѣи пѡидѣ царь на ѡнова мѣсто и ѡтворѣиха ѡнѣзы конѡбѣ

и найдѡха гы цѣлы и ни едно влакно не бѣше изгорѣло, | или ѿ 418
главата имъ или ѿ снагѣта нѣчто, ами бѣхъ да речешъ като живы и
цѣлокрѣпны. и повелѣ царь да гы извадѣтъ ѿ коноубѣ. и като гы видѣха
че нѣ са нѣчто почекнѣти, ами бѣха като живы и цѣлы, тогѣзи вики'ха
и рекѡха сич'км. великыи бѣ хрѣтіанскій тои е бѣ истинный и освѣнъ
нѣго дрѣггыи бѣ не има. и царь тогѣзи иссрами се, и много збѡи се,
и побѣгна та се оуведе ѿ тамо. и нѣкои хрѣтіане що гы не знааше
царь оузѣха стѣните тѣлеса и оставиха гы на чѣно мѣсто. и бѡгоа
прѣстана говеніе и мѣка на хрѣтіане и црѣтвѣваше великыи црѣ кон'-
стантинъ бл҃гочѣстивъ и хрѣтіанскій, та имъ направиха тамо ѿ римъ
црѣква и положиха мѡщите имъ въ црѣквата. и много чюдеса сътвориша,
и много вѣровѣха въ х'а и ѿ тогѣзи на всѣако лѣто пѣмѣть имъ чинѣха
мѣць сѣ к'. Така е бѣлъ тѣхны живо бѣвѣны хрѣтіане. и на тоизи свѣтъ
так'вѡзи потѣглиха ра' любовь х'ва и прѣтрьпѣха толкозы скрѣбъ и
беда и не ѡметнѣха се ѿ имѣ х'во, ами бѣха оугѡдници б'га. а нѣе
много пѣты без' бѣда и без' никой скрѣбъ и никаква силѣ та се ѡметнѣ-
зваме ѿ х'во имѣ и иде' на дрѣга погѣна вѣра. и не тѣкмо това, ами
и кога се заклїнаме въ еу'лїе, или на лѣжа, или | на истїна, и тогѣзи 419
се ѡметнѣваме ѿ има хрѣво, ами бѣха оугѡдници б'га. А нѣе много пѣти
без' бѣда и без' никой скрѣбъ и никаква силѣ та са ѡметнѣваме ѿ х'во
имѣ и идемъ на дрѣга погѣна вѣра. и не тѣкмо това ами и кога се
заклїнаме въ еу'лїе или на лѣжа, или на истїнна, и тогѣзи са ѡметнѣ-
ваме ѿ имѣ х'во и големо зло и болѣсть нанѣсѣва на дѣшата. И слышанъ
що има писанїе въ кнїга прѣрокъ захарїю. рече прѣрокъ захарїа видѣхъ
единъ сръпъ големъ десѣтъ педїй. и рече ми б'гъ. тоизи сръпъ исходи ѿ
б'жїе лице и вѣлѣзова въ домъ дето са кълнѣтъ въ имѣ б'жїи. видите ли
хрѣтіане колко е клѣтва зло, ами и нѣе да се чѣваме ѿ клѣтва, да се
не заклїнаме, да не падне на нѣа гнѣвъ б'жїи. кажатъ некой безвѣмнъ.
ами ако се не кълнемъ какъ да се сторима и да се избавимѣ ѿ беда.
ѡ члѣче ѿ бѣда се бѡишь, а ѿ б'га се не бѡишь, а не чѣешъ ли що
рече хрѣтось въ еу'лїе, да се не кълнемъ ни нѡбѡмъ ни землю ни главою
вѣншею, защо е и главата ти б'гъ сотворилъ, и затѡва не подобае да се
кълне' въ имѣ б'жїе, да си дѣшата не погѣбимъ. и накъ црѣква за това
ли се създаде, да са кълнемъ оу неѣа. вѣ така, ами да се м'лимъ за
грѣхъ свой. или еу'лїе | за клѣтва се написѣ. нѣ. ами да слышамѣ и на 420
верѣваме въ їда иїса хрѣта, а не да са кълне'. макаръ по истїнѣ или
на лѣжа, защо ако са тѣка избавишь ѿ врата своего ради клѣтва и
оклинанїе, ами ѿ сѣдъ б'жїе тамо не мѡжешъ да избѣгнешъ и ѿ вѣчна

мѣка. затова се мѣлимъ вамъ да послушате тѣа дѣми не мой ами хѣвы. ни сами се оклинаите, ни некого насѣла теглете на клетва, макаръ и дѣженъ да тѣ е, и фанца бѣхъ, или друго ти злѣ стѣриль. не кѣлпи го, да и тебѣ самага и него въ огнь негасимъ вѣринешъ. ако ли тѣ е голѣма некою рѣбота и имашъ на некого нѣащо, завѣди го на спѣеника или на архіереа да прѣйма блѣченіе толкови не ѣ грѣхъ. така стѣрете да ползчите прѣтво нѣное въ вѣкы амѣнь.

Мѣца того гѣз.

Прѣставленіе стѣаго апѣла іеуѣлиста іоанна бѣгослова.

Очѣю слово прѣсталь еси възлюбленномъ всѣмъ оучѣтль вѣщше възлюблѣе къ бѣги. прѣидѣ громовъ сѣнь въ кѣз слово.

Стѣий іоаннъ бѣгословъ бѣше сѣнь зеведеовъ и салѣмѣинъ. салѣмѣа 421 бѣше дѣщера носѣфъ що бѣше обрѣчникъ бѣцы, | зацо іосѣфъ бѣше рѣдиль дѣ сѣнове накова, симѣона, іѣда и осѣа, и дѣщери трѣ естѣрь, мѣроа и салѣмѣа, жена зеведеова, майка іоаннъ бѣгословъ. а гѣдъ нашъ іѣсѣ хрѣтѣсь, брѣтъ салѣмѣинъ що ѣ мѣты іоаннъ бѣгословъ, по тѣва се назѣвна гѣдъ зѣка іоаннъ. и любѣше іоаннъ твѣрдѣ зацо бѣше кроткъ и чѣстѣ и дѣвствѣникъ сѣ рѣчь неженѣ. той лѣгѣвъ на рука хрѣтова па тайна вѣчѣра и испѣта хрѣта, кой ще да го прѣдаде на смѣрѣть. и когѣ бѣ прѣданіе хрѣтово сѣчки апѣле бѣха побѣгнале ѣ страхъ іудѣйскѣй, а той бѣше тамо и стоашѣ при крѣтъ хрѣтовъ. и тогѣзи на распѣтѣе рѣче хрѣтѣсь бѣцы. женѣ сѣ сѣнь твоѣ. іоаннъ рѣче зарадѣ бѣца. сѣ мати твоѣа. затѣва сѣ назѣва іоаннъ бѣгословъ брѣтъ бѣжѣй и сѣнь бѣгорѣдѣчинъ. и тогѣзи прѣе іоаннъ бѣца и зѣведе на дѣма сѣ, и имѣашѣ ю за майка и слѣгувашѣ и дѣде сѣ прѣстави бѣца. II напоконъ по зѣпеніе бѣцы мѣтахъ апѣлетѣ жѣребѣ кой кѣдѣ да иде да зѣчи и да казѣва слово бѣжѣй. и падѣна сѣ жѣребѣе іоаннъ да иде въ осѣю, и бѣ скрѣбенъ, зацо рѣзѣме че ще много бѣда да тегли оу мѣрѣто. и така бѣ кѣто сѣ прѣрѣ. мѣ дѣни, мѣ 422 ноѣци сторѣи оу мѣрѣто. носѣше го мѣрѣто сѣ лютость и вѣтрѣ темѣнь разѣгрѣло сѣ, зацо отѣ сѣ оскрѣбѣи кѣто мѣ сѣ падѣи жѣребѣе да иде тѣамо, а нѣ да сѣ надеѣ на гѣда. и на едѣнъ брѣгъ опрѣ сѣ корѣабѣ на мѣсто що сѣ зѣвѣше мармѣа реѣвѣнтѣска. и тамѣ наѣде прѣхѣра и крѣтѣи го оу тойзи корѣабѣ. и ѣтамѣ плавахъ за мѣ дѣни до сѣлевѣкѣю. и тамѣ ги побѣдѣха и сторѣиха ги вѣлѣхѣвы, какъ сѣ оукрѣле зѣ корѣабѣ зѣлатѣ. и ѣ тамѣ поѣтоха и двѣта іоаннъ и прѣхѣръ въ ефѣсѣ гѣрадѣ. и ромѣна женѣа гѣде-

ница приватова, що бѣше са прочела и до рѣмъ злѣ и зло чинѣше
 които вѣрѣваха хрѣта. и найде ѱѡанна и прохора и бѣши ги, защо казѣ-
 ваха х'во имѣ, да работѣхъ на бѣнна. а тѣ не змѣсѣха какѣво да чинѣхъ,
 невѣзчѣны, а тѣ ги злѣ мѣчѣха. и пакѣ ги осѣди. ѱѡанна стори да сече
 дѣрѣва и да поклажѣ огнь, а прохора да поина дѣше и да ги мѣсѣ.
 и имѣше в ѱѡнѣзи бѣнна дѣвъ бѣсѣ и вѣтрѣ живѣше ѿ много гѡдини
 и на трѣтѣя година здаваше или момкѣ или дѣвица, оти когато се сѣзида
 ѱѡнѣзи бѣнна и ѿтогази бѣше сѣзидѣле момкѣ и мом да се не рѣзѣваха.
 и затѡва се бѣше ѱѡнѣзи сатанѣ тамѡ зтемѣлила и трѣтѣя година зѣмѣше
 по еднѡго. и трѣ мѣци работѣхъ тамѡ аплѣте. и дойде нѣкой момѣкъ
 имѣтоме домно, сѣнь | дѣоскѡридовъ. слѣгѣ ромѣнинъ, да се кѣлѣ оу тѣзи 423
 бѣнна. и здави го ѱѡнѣзи бѣсѣ и стори се гѡна плѣчь и по сѣчки граѣ
 ефесѣ рѣзѣра се. и бѣнна мѣ поскѡриѣ. кѣто чѣ че е оудавѣнъ сѣнѣ мѣ,
 ѿ гѡлѣма жалѣа падѣ и той та змрѣ. а ѱѡнѣзи жѣнѣ ромѣна много се
 мѣли бѡгѣ арѣсѣмѣда да ѡживѣе домно и кѣсѣше си снагѣта и космѣте
 си ѿгрѣза, и нищо не може дѣ стори. А ѱѡаннѣ кѣто чѣ тоѣзи плѣчь
 попита прохѡра. що е тѡва. и прохѡрѣ зѣ да мѣ казѣва. и ѱѡнѣзи ромѣна
 кѣто видѣ. че дѣма прохѡрѣ съ ѱѡанна, рѣзѣва се и бѣи ѱѡаннѣ злѣ
 и много ѣзва го и напѡконѣ мѣ рече. ако домна не воскрѣиѣ да ѡживѣе,
 тебѣ сегѣ главѣта зѣмѣмамъ. И стѣиѣ аплѣ ѱѡаннѣ помѣли са бѣгѣ, и воскрѣи
 ѱѡнѣгози момкѣ, и ромѣнѣ кѣго видѣ ѿ ѱѡанна тѡва чѣдо почѣди се и
 зѣви са и рече ѱѡаннѣ. истинный е бѣмѣ х'с сѣнь бѣжѣ. дѣто го тѣ
 казѣвашъ, ами и азъ да вѣрѣвамъ въ х'а. и крѣти са. и много се испѡ-
 веда ѱѡаннѣ и молѣше се да ю прѡсти. тогази пойдѣ ѱѡаннѣ та воскрѣи
 и дѣоскѡрида. и вѣрѣва и той и сѣнь мѣ домнѣ. и сѣчки дѡмѣ нѣговѣ
 крѣтинѣ се и иѣчѣха прѡщѣнѣе ѿ ѱѡанна. ѱѡаннѣ помѣли са бѣгѣ и изѣна
 ѱѡнѣгози бѣса ѿ бѣнѣната. и излѣзѣхъ тѡгава вѣке не работѣха.

И тѡгази имѣха прѣзѣникъ ефесѣиѣ | людѣ бѣгѣ арѣтемиѣ. и пойдѣ 424
 ѱѡаннѣ на вѣсоко мѣсто дѣто имѣ бѣше чѣрѣквицѣто погѣно. и зѣ да зѣи
 да вѣрѣзѣть, а ѱѡнѣзи народѣ тѡлкози людѣ рѣзѣваха са на ѱѡанна и
 зѣхѣ кѣменѣе сѣчки и метѣха нѣ него. а кѣменѣето сѣбѣ бѣжѣе повѣленѣе
 не зѣдѣри ѱѡанна ни еднѣ кѣмѣкъ ами сѣчко паднѣ на чѣрѣквицѣто имѣ
 и стрѡши го до край. тѡгази имѣ рѣ ѱѡаннѣ. виѣте ли какѣ не ѣ прѣ-
 ведѣно да мѣнѣте на мѣне кѣменѣе, ами бѣгѣ свѣрѣши вашѣто чѣрѣквицѣ.
 а тѣ са мѣло позѣсѣрамиха и пакѣ метѣхъ кѣменѣе. и ни еднѣ кѣмѣна
 не зѣдѣри ѱѡанна. ами се стрѡнаше мѣжѡ гѣхъ и распрѣсѣне са бѣжѣе
 повѣленѣемъ на тѣхъ. и много си злѣ стѡриха мѣжѡ сѣбѣ. и помѣли се
 бѣгѣ аплѣ. и вѣзѣрѣа зѣмѣната и трѣси се много. и паѡхѣ ѿ тѣхъ ѣ

люде и измръха. и онѣа ѿ страхъ чюдеху се, какъ да стѣратъ. не можаху ни да стоѣтъ ни да сѣдѣтъ, ами се единый ѿ дръги строшиха и мѣлаху се апѣль да се помѣли бѣгъ да престане тойзи гнѣвъ. и помѣли се бѣгъ іоаннъ. и вскрѣи сичките и оживиха. и пакъ се стѣри страшно врѣніе ѿ землѣнѣ. тогази припадоха сичките на іоанна и крѣстиха се. и тогази поиде іоаннъ и найде члѣка вѣі гѣдинъ какъ лежи и исцѣли го. и дръго

425 много знаменіе сътвори апѣль тамо. а дѣаволь що беша са | встѣмениль з черкѣвище артемида богъ видѣ какъ ще да ѿпаднѣ и прѣтвори си образъ като единый воинъ и носи писаніе и сѣди на едно мѣсто, плачеше и кѣзиваше. два вѣлхва са бѣгале ѿ нашего вѣлстелина и тѣка са оу вѣа. ами заради тѣхъ много войска идѣ. и щемъ сички да погинѣ. и показыва вѣзель със' злѣто и рече. това ви давамъ, токо ги збыйте. и онѣа гѣрѣждане нападѣ ги стрѣхъ. и поидоха много з дѣомъ дѣоскоридовъ и ницѣха иоанна и прѣхора и рѣкоха. или дай намъ тыа вѣлхвы или домѣть ти изгѣрѣваме. дѣоскоръ имъ рече. изгѣрете мене, а тѣа не дава. развѣ іоаннъ дѣомъ стѣимъ че ѣ на добрѣ тѣзи мѣвѣ до напѣконъ. и прѣдадоха са съ прѣхора и завѣдоха ги прѣ черкѣвището арѣемидово. и помѣли се бѣгъ іоаннъ. и паднѣ онѣва черкѣвище и стрѣши се и бѣсь онзи зе да изчезнѣва. и рече мѣ апѣль. тебѣ дѣма нечѣстѣи дѣше и бѣсь. рече що ѣ. и апѣль рече. колко гѣдины имѣшь какъ си тѣка. рече бѣсь. сѣмѣ гѣдинъ. и апѣль рече. ты ли си войска повѣгналъ и тойзи народъ на нѣа. бѣсь рече. сичките азъ вѣдѣгнахъ. рече емѣ іоаннъ. заповѣдамы ти въ имѣ іса хрѣта назаѣранина да не жѣвишь вѣке на това мѣсто.

426 и тоѣа чѣ онзи бѣсь изчѣзна. и тогази сички са вѣзлѣшиха | и вѣрѣзваха въ гѣда іса хѣа и крѣтиха се. и дръго много чѣдо сотвори се тамо ѿ апѣль. и пѣкой злѣ члѣцы поидоха на цѣрь доменѣтиана и рекоха. нѣкой два маѣсника хрѣтіанѣ прѣтвориша спѣкѣи народъ да вѣрѣзвать хрѣта распѣтаго и пѣшь закѣонъ оставѣиха и бѣгове нѣаши. и черкѣвища равни съ землѣнѣ стѣриха. тогази цѣрь повелѣ и затѣчиха ги въ патѣмскѣи острѣвъ. и показа гдѣ на сѣнѣ іоаннъ и рече мѣ. много щемъ злѣ да потѣглишь и затѣченіе нѣешъ да прѣтѣрпишь, ами на онзи острѣвъ тебѣ вѣцѣтъ и тѣрѣбѣва да поидѣшь. и поиде апѣль затѣченъ. и плава по мѣре. и нѣкой ѿ воинъ паднѣ з мѣрето. стѣий іоаннъ помѣлиха се бѣгъ и вскрѣи го ѿ глѣбини мѣра. и корѣбникъ що бѣше и той имѣше на срѣцето си злѣ дѣхъ и ѿ нѣго змѣръ и стѣий іоаннъ тоѣа чѣа исцѣли го. и бы зѣравъ и вѣсѣлъ. и тогази сички са крѣтиха. и поиде іоаннъ затѣченъ въ острѣвъ патѣмскѣи и тамо сѣна мирѣнова, апѣлѣнѣдъ бѣше мѣ имѣ, и имѣше нечѣистъ дѣхъ, и апѣль исцѣли го. и сички тамо вѣрѣзваха и крѣтиха са.

И тѣмо въ онѣзи остроѣ имѣше нѣкой магесеникъ и сѣнци слѣга дѣ-
воловъ, зовѣха ко кѣноуѣ. и сѣдеше въ нѣсто мѣсто и живѣше съ не-
чисти дѣхове за много годины. и имаха онѣа подѣе що бѣха зѣзмиѣ островъ
кѣто бога, рѣди защо съ дѣвола сѣчко осѣтонеше. и тѣмо що бѣха апо-
лонови жрыце | сѣи рѣе свѣщѣнници идоульскый видѣха анѣла иоанна, како 427
зачи люде съ галѣмо прѣзновеніе и чюдеса чѣны. пойдоха з нѣстину
до кѣноуѣа и поклѣниха мѣ се и рекъха мѣ. дональ ѣ тѣка з градъ едѣнь
анѣль и разврати сѣчкѣи парѣ, и черкѣвинцето ни опѣсть и нѣа прокле
и испѣди. амѣ ти сѣа мѣлимъ дойдѣи да го поразимъ. и кѣноуѣъ имъ рече.
азъ з градъ не идѣмъ и ѿ много врѣме никѣдѣ не смѣ поималъ, ами
гражѣне тѣка дохѣждатъ. и сега нещѣ поѣи за малко работа. ами стрѣ
азъ вѣамъ да изѣстимъ агѣла лѣкава з домъ мирѣновъ да земе иоанне
дѣшата и да ю предаде на вечнѣи сѣдѣ. и на стрѣ кѣноуѣъ изѣсти дѣвола
лѣкава да зѣмѣ иоанне дѣшата и да мѣ на занесе и онѣи бѣсъ ѿиде въ
домъ мирѣновъ и стана прѣъ иоанна. и стѣиъ иоаннѣ познѣ, че е дѣвоуль
и рече мѣ. запрѣтовамъ ти въ име иѣсѣ хѣви да не изѣзениъ ѿ тоѣа
мѣсто доде ми не кажешь за коѣ сѣи работа дональ тѣка при мѣне. и ѿ
тѣзи рѣчь оста като свѣзаниъ. и рече мѣ иоаннѣ. кажи ми печисти бѣсю.
що сѣи доимъ оу тоѣзи домѣ. и рече нечистый дѣ. свѣщѣнници аполонови
дойдоха з кѣноуѣа и много дѣмаха за тебѣ зло и молиха мѣ се да влѣзе
з градъ да те оумори. а той вѣще ами рѣе. много годины имѣамъ каѣъ
не самъ хѣдѣмъ | оу градъ и сега неща сѣа трѣди зарази никакваго чѣка. 428
ами сѣи идѣте а то азъ оутрѣща изѣсти агѣла лѣкава и зе мѣ ще дѣшата
та ми ще на дѣне да ю предаѣ на сѣдѣ. и азъ зѣтова дойдѣхъ. и рече
мѣ иоаннѣ. пѣщанъ ли сѣи нѣкоги. ѿ нѣго да зѣимашъ дѣши чѣчскый и
да мѣ ги занѣсешъ. рече бѣсъ. пѣщѣлъ мѣ е много и зѣималъ самъ, ала
дѣша не самъ занѣсаль. и рече емѣ иоаннѣ. за коѣ добрѣ та го така
слѣнате. и рече дѣвоуль. сѣчка сила бѣсѣѣсѣа оу нѣго прѣбѣва и зѣго-
варѣсе съ сѣчкѣи кѣзѣи и нѣе съ нѣго, а той нѣа слѣзна и нѣе нѣго.
И рече иоаннѣ. слѣшай лѣкавѣи дѣше. повелевамъ ти азъ иоаннѣ анѣль и
иѣсѣ хрѣтовѣ да не зѣидешъ никѣго да прѣлѣстѣиъ чѣка ни да се вѣрѣнешъ.
вѣке при кѣноуѣа, ами да пѣнешъ ѿ тѣка ѿ тоѣзи островъ вѣнѣка и мѣсто
нигдѣ да имашъ ами така да се мѣчинъ. и тоѣзи нечѣсти дѣхъ нечѣсна ѿ
онѣзи островъ. и кѣноуѣъ видѣ че сѣа вѣкѣе не вѣрна онѣи бѣсъ, а той пѣсти
и дѣзѣго. а стѣиъ иоаннѣ и немѣ така сторѣи, а той пѣвъ изѣсти единакъ два
що сѣа галѣми кѣзѣове и рече иѣ. едѣнь ѿ вѣсъ на влѣзе при иоанна, а дѣзѣи
вѣнѣка да сѣдѣ. ако едѣнь остане, а дѣзѣи ѿ вѣсъ скоро да лѣйде да ми каже.
и бы и тѣа тѣка. онѣи що влѣзе оста и дѣзѣи | що бѣше вѣнѣка бѣгѣи и 429

каза кѣноуѣ и разгнева се кѣноуѣ и взе бесѣве много и поиде въ градъ. и граждане като видѣахъ кѣноуѣа срамво мѣ се збоуѣа и поклѣниа мѣ се. и найде иѣаннѣа като зчѣше толѣкози народъ, що бѣахъ се сѣбрале при нѣго да слѣшати слово бѣжій. и исполнѣа кѣноуѣ съ голѣамъ надъ и рече на онѣа людіе. мѣжѣ слѣпи и загубени ѿ истинный пѣтъ, чѣтите. ако е праведнѣ иѣаннѣ и дѣмѣте мѣ са праведны, ако сторѣ що мѣ реку аѣ, сичкы да го послѣшаѣе и да вѣрзваѣе негѣовѣте дѣми. и тогази повѣка кѣноуѣ нѣкоего момѣка и рече мѣ. жѣвѣ ли е твоѣ баѣца. и онѣзи момѣка рече нѣ е, амѣ е змѣрѣль. рече мѣ кѣноуѣ. ѿ какѣва сѣмѣрѣть змѣрѣ. рече онѣзи момѣка. по мѣре хѣдѣше и стрѣшилъ сѣа корѣбати и зѣдѣви сѣа. тогази рече кѣноуѣ иѣаннѣ. едѣа сега покажи ако тѣ сѣ дѣмѣта истина, изѣади ѿ морето товѣзма момѣку баѣца мѣ и довѣди го пре на жѣвѣ. и рече иѣаннѣ. не ѣ менѣ пѣстѣль хѣс мѣрѣтѣвы да воскрѣшаѣамъ, амѣ да зчѣю прѣлѣстѣни людіе на зѣконъ бѣжій. и рече кѣноуѣ. едѣа сега познаѣйте людіе че е иѣаннѣ лѣстѣникъ и лѣсти вѣасъ, амѣ го дрѣжѣте дѣа не зѣчѣѣе нѣакѣде.

430 азъ сега да изѣвѣдѣ ѿ морето | томѣзи момѣку баѣца мѣ. и поѣдѣоха при морето. зѣдари рѣцѣте сѣи оу морето кѣноуѣ и разѣигра се морето и не вѣде се кѣноуѣ. и оубѣахъ се сичкѣте и рекуахъ. велѣикъ сѣи тѣи кѣноуѣе и като тѣбѣе дрѣгы нѣма и тоѣа чѣа изѣлезе кѣноуѣ ѿ морето и вѣдѣи онѣомѣзи момѣку баѣца мѣ. и сичкы почѣдѣихъ се. И рече кѣноуѣ момѣкоуѣ томѣ. тоѣа лѣ е твоѣ оѣцъ. и рече онѣзи момѣка. тоѣзи ѣ. и поклѣниахъ се сичкы кѣноуѣ и пиѣахъ иѣаннѣа да зѣбѣютъ, а кѣноуѣ имѣ не даде, амѣи рече, кѣга видѣте погѣлаѣмо зѣнаѣменѣе да ви сторѣю и тогази злѣе ще иѣаннѣ да се мѣчи. и повѣка кѣноуѣ дрѣгѣго чѣлка и рече мѣ. имѣашъ ли сѣина. и рече онѣзи чѣлкѣ. имѣахъ гѣдѣне, амѣи злѣ чѣлкѣ найде го и зѣбѣи го и змѣрѣ. и рече кѣноуѣ. оживѣа ще сега твоѣ сѣинѣ. и тогази повѣка сѣина мѣ и онѣгози що го е оубѣилъ. и тоѣи чѣа доѣдѣоха и двѣта. и рече кѣноуѣ онѣомѣзи чѣлкѣ. тоѣа лѣ е твоѣ сѣинѣ и тоѣи лѣ е злѣ чѣлкѣ, що го е зѣбѣилъ. и чѣлкѣ рече. тоѣа сѣа госѣподинѣ. тогази рече кѣноуѣ иѣаннѣ. що сѣи ты чѣдѣишъ иѣаннѣ. и рече иѣаннѣ. азъ зѣтоѣа не чѣдѣимъ се нѣищо. и рече кѣноуѣ. едѣнакъ погѣлаѣмо щѣѣшъ чѣюдо да вѣдѣишъ и тогази

431 щѣѣшъ да сѣа почѣдѣишъ и додѣтѣ не зѣплаша съ чѣдѣеса и тогази щѣѣмъ та прѣѣда да змѣрѣшъ. и рѣе иѣаннѣ кѣноуѣ. твоѣите чѣюдѣеса и твоѣето зѣнаѣменѣе скоро ще сега дѣа се разѣвалѣи. и тогази рѣе кѣноуѣ и бѣахъ иѣаннѣа много, додѣе прѣмѣрѣ. и рѣе кѣноуѣ. оставѣте го неѣпогѣребѣнъ да го ѣорѣли изѣдѣтѣ и сѣѣкаше че е змѣрѣль. и да вѣдѣи дѣоли ще негѣовѣ хѣс да го вѣскѣрѣсѣи. и бѣидѣоха ѿ тоѣа мѣесто сичкы и рѣдѣоватъ се и хѣвалѣатъ кѣноуѣа. а иѣаннѣ станѣи и поѣдѣе на едѣно мѣесто що съ зѣовѣе лѣѣѣзѣволи зѣравъ и

иши людѣе на загонъ бж҃їи и разигра вѣномъ и иже сѣи сѣи бѣса по чинѣе да извѣстѣе мртѣе да поиде до тоана и та мѣ рѣ. имѣ кнѣоуѣ погзлѣмъ сѣдъ да стѣри да тѣ сѣдѣ, затовѣ те остави еднакъ да си живѣ, амѣ да дойдешъ при моретѣ да видишъ сила моѣ да се посрамѣши. и поиде тоанѣ на брѣтъ морѣскимъ и мноуѣ сѣи и трѣ бѣсовѣ съѣ нѣто. онѣа що бѣхѣ се прѣтворѣе на образъ члѣскѣ дето гдѣ оживѣ сѣиного что бѣ моретѣ вѣати и дръгѣе лѣта. що бѣше гдѣе и онѣи що бѣше го гдѣ. гдѣ бѣхѣ бѣсова и прѣвѣраха се. и вѣдѣи пѣкъ кнѣоуѣ моретѣ да стѣри пѣкъ знаменѣе, и вѣзѣши се моретѣ, и вѣдѣе з морѣ. а тоанѣ тогѣзи рѣ на онѣа трѣте бѣсовѣ що бѣхѣ се стѣрише | члѣци. запрѣтѣомъ ви въ имѣ иѣ хѣз, тѣка та стоѣте. 432 и оставѣ тоѣа чѣ като свѣзани и помѣи се бѣи тоанѣ да не извѣе кнѣоуѣ бѣ моретѣ, та се сѣберѣ съѣ живѣе. и бы така. разигра се моретѣ и вѣдѣи се вода. и кнѣоуѣ вѣе съ не вѣдѣ. амѣ цѣтна на дѣно моретѣ каго дръгѣе фарѣонъ злѣ и злочесто. и на онѣа трѣте бѣсовѣ що оставѣ каго свѣзани рѣ имѣ тоанѣ. запрѣтѣи ви въ имѣ распѣтаго иѣа хѣа да извѣете бѣ товѣ мѣсто и да идете въ адъ да се мѣчите. и тоѣа чѣ лѣфаха и бѣхѣ вѣдѣими. а онѣа цѣе що лѣобѣхѣ кнѣоуѣа. сѣѣхѣ гдѣ пѣи и гдѣ нѣи ка го чѣаха та извѣе бѣ моретѣ. додѣ прѣмрѣхѣ бѣ гдѣи и бѣ пѣдѣ и бѣ горѣщѣи. и лѣваха бѣзгласѣи и трѣ бѣ тѣ змрѣхѣ. и напѣконъ пѣкъ и поидѣ тоанѣ при тѣхъ и помѣи се бѣи. и сѣчѣкѣе стѣнаха зрѣи и сѣи бѣ хлѣбѣ. и трѣе що бѣхѣ змрѣе и гдѣ вѣскрѣи та оживѣхѣ и сѣчѣи лѣроваха и припѣдохѣ тоанѣ на поѣте и крѣтиха се бѣ мѣла до велика въ имѣ иѣ хлѣбѣ. и тоанѣ много гдѣ поидѣи и настѣи на загонѣ бж҃їи.

И вѣкоа жена проклѣнѣа ищѣе да мѣчи сѣа сосипѣтрово. а тоанѣ не дѣе. амѣ помѣи бѣомъ и мѣмѣ. а гдѣа пѣдѣветѣи тоанѣа на сѣи 433 антипѣтѣи | онѣа се та бѣ тоанѣа и вѣѣхѣна мѣ рѣкаѣа тоѣа чѣи и проклѣнѣиѣна рѣкаѣа деснѣа и сѣхѣна. и землѣа по тѣбѣ гдѣ стѣпаха провѣлаше се. и тѣе вѣдѣхѣа това чѣдо и покаѣаха се. и припѣдохѣа на мѣба тоанѣи и крѣтиха се. и тѣмо що бѣхѣа людѣе оу пѣтѣмъскимъ острѣвъ сѣчѣки крѣтиха се, и много се мѣиѣа аѣлѣ да иѣ оставѣ писѣнѣе да знѣють каѣе бѣ было хлѣбѣ роѣлѣе и сѣчѣи сѣмѣтѣе бж҃їе и поидѣ тоанѣ тоанѣа горѣ на пѣлаѣи. що бѣше тѣмо и вѣсѣи рѣчѣиѣ прохѣрѣи и мѣиѣа се бѣ на нѣна гдѣ дѣи, нѣи пѣде нѣи пѣи и по трѣтѣи дѣбѣ стѣри се мѣнѣи и грѣмъ великъ додѣ съ и пѣлаѣиѣна потрѣси. и прѣхѣрѣ се зпѣлаши и падѣи на землѣа и бы като мрѣтѣвъ. а тоанѣ уѣдѣ го за рѣкаѣа и вѣдѣиѣа го и оставѣ го на сѣи о деснѣа стрѣи. и тогѣзи тоанѣа

вѣхви и цюхъ да го збѣаѣтъ. и тои и рече мѣю ви се да ме заведѣте при вѣшего воевода. и тѣе го заведоха. и кѣто го видѣ ѡнѣзи момѣкъ бѣалече. и дръжане гола сабѣа въ рѣката си. наче на бѣга и стѣи іоаннъ зе и тои да тече слѣдъ нѣго нѣшь. и плаче и тѣка та мѣ тѣмѣ. что бѣгашъ чѣдо моѣ ѿ своего оцѣа, что ме чѣнишь да сѣ трѣдѣи и да се мѣчи. помѣли ме старѣго чѣла и чюжѣнца и сыромаха. стѣи и не бѣи се и имѣи нѣкъ надежѣа да се сѣишь. азъ да оцѣи за твоего зю що си чинишь. и зѣаи чѣдо. че мѣ е хсѣ изсѣишь да простѣмъ просто съгрѣшеніе. и не бѣи се. азъ на зема твоеѣе грѣхове на моя глава и крѣвь що си стѣришь да е на моѣа дѣша. тѣкъмо ела да сѣ покаешъ и ѡстави се ѿ тѣзи рѣбота. тоѣа кѣто чю ѡнѣзи момѣкъ тѣа дѣми. домилѣ мѣ. зацо чѣкъ бѣше. а пофрѣли ѡнѣзи събѣа и разплака се и рече помѣли ме рабѣ бѣгѣи и прости ме. и нечѣи да тѣ видѣи оу лице. зацо мѣ е срамъ. и на далѣи ща имѣа и азъ прошѣка и да ме прѣме хсѣ кѣто съмъ толкова зю стѣришь. и рече мѣ стѣи іоаннъ прѣстѣи 437 хсѣ чѣдо моѣ, токо ела да идѣи назадъ. и недей да ѡстанешъ тѣка въ срѣце диаволѣско. тоѣази поѣтоха и заведе го стѣи іоаннъ нѣкъ на оно-гози сѣпка. и покѣа се ѿ тоѣази и сѣе се и бѣ стѣи. и не тѣкъмо тои, амѣи и дръжѣната мѣ. сѣчѣките, кѣто видѣха нѣго че съ покѣа и тѣе са покѣаха, и спѣсоха се. амѣи и нѣе брѣтіе такѣа сме длѣжны на покѣавіе да приходѣме.

И дръгыи нѣкои чѣкъ задлѣжѣлъ много за еднѣго евреина. и до-сади мѣ се да лежѣи закрѣиъ зѣ тѣмѣица рѣли ѡнѣзи голѣми дѣиъ и за-вѣрова люта и наде прѣе оноѣзи евреина и тоѣа чѣ сѣбѣи се стѣи іоаннъ тамо и стѣри крѣтно бѣвѣнѣе на ѡнѣзи нады въ зѣтата мѣи и избѣаѣи ѿ сѣмрѣтъ и нѣчто злѣ не мѣ бы. и сѣбно прѣтѣвори на злѣто и даде ѡномѣзи евреинъ. и ѣдивѣи се ѡнѣзи евреинъ и припѣдоха и двѣта на стѣго іоанна и крѣтиха се. и много дръгы чѣдеса стѣри, догдѣ сѣчѣка привѣде на хрѣтиѣнска вѣра и чинѣи тамѣа чютѣса за кѣи годѣи. и бѣрѣвѣи тамѣа зѣиъ за ѡтѣ годѣи. и на островѣи пѣтѣмѣскѣи сѣи годѣи. и бѣрѣвѣи кѣто излѣзе ѿ перѣлѣми и поѣиъ въ ефѣсъ бѣше стѣриъ. 438 зѣи годѣи. зѣи мѣи. и сѣчѣка и говѣи годѣи рѣи и зѣи мѣи.

И въ нѣкъ нѣдно събѣра брѣта и поѣиъ тѣи на стрѣи бѣжѣи. и тоѣази излѣзе ѿ доѣ домновѣи и зѣе съ себѣи си прѣхора и дръгы зѣи чѣнѣици и рече и. зѣмѣте еднѣа мѣтика. и поѣиъ на еднѣ мѣсто и рече на зѣчениците. тѣка сѣдете. бѣше и рѣано а тои бѣидѣ далѣчь ѿ тѣѣ, кѣлѣко да фрѣлишь камѣи. и помѣли се ѿ за много и поѣиъ при зѣи ницѣте си и рече и на ископѣаха грѣбъ. кѣлѣко бѣше иѣтова вѣзрасти и рече прѣхора на поѣиъ

въ іерѡлѣмъ и тамо да сѣди да догдѣ змре. и наъчи зчевицѣ да дръжѣ
що имъ бѣше заповѣдалъ и цѣлова ѣи и рѣ иѣ. миръ ваѣ брѣтѣ. и злѣзе
оу гробъ и легна. и рѣ иѣ. тръгнете земѣята моѣ майка и покрѣте ме.
и тѣ го цѣловаха и възрѣнаха прѣста на нѣго до колѣнѣсте и тои ѣи
паѣ цѣлова. и тѣ пакъ трѣгнаха прѣстѣ до шѣата мѣи и цѣловаха го и
много жалѣно плакаха и слѣнце истече. и тои си дшѣать прѣдаде и прѣ-
стави се. и покрѣха мѣи образъ съсѣ крѣпа и напоконѣ земѣа и поцѣоха си.
и разбѣра се ѣи грѣа и поцѣоха на гробъ и копаха да го видать и не
напоцѣоха нищо ѣи него. и много плакахъ и млѣба бѣи чинеха. и врѣнаха
се въ грѣа. и така бѣи нѣгово чѣдно прѣставленѣе. и казывать за неговать
гробъ. какъ исходи прѣаѣ тѣи кѣи ситѣнь нѣи мѣа маи иѣи чѣдно блѣгозхѣанѣе
ѣи тогази и до днеска дето мѣи е слѣва въ вѣкѣи амѣнь. |

439

Дамаскѣна инока инодѣакона и сѣсѣдита

слово на цвѣтоносѣе глѣе, еже юѣ сѣрѣтѣнѣе хѣво съ ваѣе.
бѣ блѣви.

Имѣть ѡбычѣи црѣе, кога шѣтъ вѣкого голѣмаго члѣка да гостѣтъ,
не стоѣтъ прѣа тѣи да имъ слѣжѣтъ. ами остаѣвать своѣи члѣци вѣрѣны
да слѣзывать на онѣи црѣка трапѣза. така е прилѣченѣи и двѣишѣи дѣи
и прѣзѣникъ блѣвени хрѣтиѣне. црѣи що е постѣлаъ трапѣза та е гѣи напѣ
гѣи хѣе, а трапѣзѣта е тойзи двѣишѣи прѣзѣникъ, а нѣе сме зѣваны на
трапѣза црѣка. а писѣнѣето що казѣва та е то слѣга вѣрѣнь црѣевѣ. амѣи
сегѣи пасѣ хѣе гоцѣава като сѣкогы така и днѣска. нѣи съсѣи розѣба земѣна
тѣкашнѣа, дето днѣска падеѣ, а стрѣи смѣи паѣи глѣади, ами ны гоцѣава гѣи
съсѣи розѣба нѣи на и чѣста и сѣаа, дето не мѣже да погѣне оу члѣка
никога, който е съ чѣсто сѣрѣце оукѣсѣи. Тази розѣба хлѣбъ агѣлѣскии,
защо наситѣва члѣкѣи дшѣа, като хлѣбъ тѣлѣто члѣкѣи. и ѣи тѣи розѣба,
сѣи рѣчь ѣи тѣи дѣи бжѣи та сѣи хрѣаны дшѣа члѣкѣи и растѣ на добро
и на законѣи бжѣи. за тѣи розѣба хѣа мноѣи члѣци желѣаха да юи видѣаѣ
и не мѣгоха да юи полѣчатъ. за тѣи пакъ розѣба и гѣи самѣи рѣи въ
евѣлѣе. оти члѣкѣи нѣи е живѣи тѣи мѣи ѣи единѣи хлѣбъ. амѣи е живѣи ѣи сѣи кѣи
дѣи что излѣзѣватъ ѣи зѣста бжѣи. и паѣи каже бѣи, за тѣи ницѣа блѣга
чѣстѣ. Что е дрѣго подобѣи ѣи розѣба безѣсѣмрѣтна или дрѣго що е почѣстѣно
ѣи трапѣза сѣаа. кой е на земѣаи погѣлѣѣи ѣи црѣа, или на нѣето кои е
повѣишѣи освѣишѣи га бѣа. и що е не земѣаи найдобро да желѣаешѣи, освѣишѣи
црѣкѣи. чѣдны съи подобѣи днѣишѣи прѣзѣникъ дѣи мѣи. ами що съи стѣи
сѣи брѣи съсѣи хѣи блѣвенѣе елѣте да прѣзѣнѣаѣи и да сѣи възвѣсѣишѣи и

440

да сѣ насытъ съсѣ добры дѣмы що съ на црѣскаа трапѣза црѣските
 гозѣбы, зацо ѿ таквыи дѣмы имаме сѣнене на днѣта си. и никѣи да
 идѣ съсѣ неостѣино обѣклѣ на црѣскаа трапѣза, зацо не прѣма црѣ
 никакѣи и непотрѣбны, що имаѣ вражѣа на законѣ бѣжнѣ що е на вѣрата
 наша, ами сѣкѣи православленѣи и бѣгоистивѣи да прѣзѣзва добре и свѣтло
 и да славы почѣстно, и да послѣша тѣа дѣмы днѣшныи зацѣто думати.
 вчѣра бѣше въскрѣшенѣ лѣзарово, що прѣзѣзваѣме, зацо бѣше и той хвѣи црѣ. 441
 и слѣпѣахѣме и насытихѣме се съсѣ хвѣаи дѣмы. а днѣскаа самомѣ гѣ
 прѣзѣнкѣ да прѣзѣзваме чѣсто и почѣстно, зацо потѣпѣахѣ гѣ и зѣбѣи
 сѣмрѣтъ и прославиѣ сѣ ю. вѣра познѣ сѣмрѣтъ дѣто го ождѣаше.
 а днѣскаа познѣ адѣ зацо е чакаѣ. вчѣра марѣа и мѣриа сестрѣи лѣза-
 ровы посрѣщнаха хѣа съсѣ плачь и подѣмаха мѣ да бѣше, а днѣскаа се
 чю дѣма ѿ млѣды дѣца, и посрѣщнаха го и рѣкоха мѣ. бѣвѣнѣи грѣши
 въ имѣ гѣнѣ. зараѣи днѣшныи днѣ захарѣа прѣрѣкъ прорѣче и гѣманѣ
 раѣувай се твѣрдѣ дѣици сѣдонова и проказываи дѣици герѣимова, зацо
 црѣ твоѣи идѣ и тебе крѣтѣи и ще да вы сѣсѣи и да вы оуназы и въз-
 сѣднѣахѣ на жѣрѣбѣ ослѣ. дѣто се зовѣ сѣиѣ тарѣмничѣ. и дѣи прѣрѣкъ
 и црѣ зараѣи днѣшныи днѣ бѣше прозрѣѣи и рѣ. изѣ оустѣ млѣнцѣи
 сѣицѣхѣ сѣвѣрѣшилѣ еси хвѣаѣ, сѣи рѣи изѣ сѣици оуста ийстинѣскѣи ѿ млѣды
 дѣца та си сѣвѣрѣшилѣ хвѣаѣта ты. вижѣи чѣдо прѣсѣлавно и зѣкасно. бѣи
 дѣто сѣдѣи на нѣбѣто и на землѣна, кѣкѣ сѣ гѣви агѣлы трѣпѣратѣ и ѿ
 страѣи не мѣгѣтъ да го погѣднѣахѣ. а днѣскаа се видѣи кѣто единѣи стрѣмоѣи
 чѣиѣи и сѣмрѣнѣи. тоѣи сѣдѣи на прѣстѣолѣи хѣрѣимскѣи. а днѣскаа сѣи на
 едно жѣрѣбѣ ослѣ. голѣмо | чѣдо и вчѣра що сѣ стѣри на лѣзара, зацо 442
 се познѣи чѣ е слава бѣжѣа. ала е и днѣшнѣна работа голѣма, зацо по-
 каза наѣ да имаме сѣмрѣнѣи обрѣаѣ. вчѣра иѣиѣи дойдѣи въ вѣоанѣи да
 въскрѣси мрѣтѣаго, а днѣскаа издѣиѣи и дойдѣи въ иерѣамѣи да прѣме
 распѣнѣи. вчѣра зовѣиѣи пойдѣи въ вѣоанѣи, а днѣскаа незовѣиѣи пойдѣи въ
 иерѣамѣи. дхѣи стѣи цѣто просѣѣи прѣрѣците и насѣи ты да прорѣкѣи
 що ще да бѣдѣи тоѣиѣи дхѣи стѣи и млѣиѣи дѣици насѣи и отвори иѣи
 гѣстѣаи да дѣмаѣи, що е истѣина. дѣто еднакѣи не можѣахѣи ничѣто да дѣма.
 а тѣе подѣмаха днѣскаа тѣа дѣми и рѣкоха. бѣвѣнѣи грѣшѣи въ имѣ гѣнѣи
 црѣи илѣѣвѣи. видѣиѣи ты кѣкѣи любѣи гѣи ѿ млѣици и нелюбѣиѣи дѣцаи
 слѣиѣи. кѣи не маха и тѣхѣиѣи бѣаѣи такѣиѣи сѣрѣи да сѣи возлюбѣиѣи кѣто
 и дѣцаи имѣи. ами бѣхѣаи лѣкавыи и зѣвиѣиѣици и имаха зѣвиѣиѣи на хѣа.
 зацо въскрѣшѣахѣи мрѣтѣи и гѣтѣвѣахѣи се да го оубѣаѣи и зацо отѣи бѣхѣаи
 прѣлѣстѣиѣи и ослѣиѣиѣи ѿ пѣвола съсѣи зѣмѣи си и съсѣи сѣрѣцѣто. за гѣи
 дѣма прѣрѣкъи исаѣа. даѣи и ѿ бѣи оуни да не чѣаѣи и очѣи да не видѣаѣи.

іерлѣмъ. и изѣха вѣа ѿ финикъ и излѣзоха насрѣща ему пѣахъ. осанна
 блѣвень грѣдѣ въ имѣ гнѣе црѣ іерлѣвъ. осанна кѣже по еллінскѣмъ
 езикѣ сѣи наѣ, що си блѣвень дето идѣшь на имѣ гнѣе црѣ іерлѣвъ;
 развѣйте зацо прѣе сегѣ хвѣа црѣва тойзы празѣникъ да празѣнѣваме
 съсѣ вѣа сѣи рѣе младѣи прѣчкѣи съсѣ цвѣтъ. ѿ прѣвень на еллінско врѣме
 на сѣка година събѣраха сѣе елліны на аморіа и чѣнѣха празѣникъ,
 що го зовѣха панахѣнда, по нашѣ езикѣ да рѣешъ събрѣніе еллінско.
 и имаха законъ и играаха тамо пѣть игрѣи. една игра дѣ се наѣбрѣзваѣ
 448 и зове се на тѣхны езикѣ | дромѣнь, вторѣа алмѣа сѣи рѣѣ да сѣе наѣскачѣтъ,
 третѣа дискѣсъ сѣи рѣѣ да фрѣлѣтъ камѣнь, четвѣрто пектикѣи да рѣешъ
 едѣиъ дрызгѣи се хвѣтѣше за рѣка и кѣи когѣо мѣжаѣ заврѣте здѣривашѣ
 го гдѣ съ слѣжашѣ, пѣта бѣше бѣрѣба. и кѣи навѣиашѣ на тѣа еѣ игрѣи,
 а тѣе го вѣнѣчаваха съсѣ много цвѣтове ѿ маслѣны дивѣи и вѣдѣха го
 по сѣчкѣи трѣвъ и почитаха го и дарѣваха го, зацо е юнакъ та е
 навѣиъ на сѣчкѣи игрѣи. И порѣди тойзы законъ посрѣнѣнаха и хвѣа съсѣ
 цвѣтове младѣи, и дрызѣашѣ сѣбѣи на рѣка цвѣтъ ѿ врѣба или ѿ финикъ,
 зацо еѣ и хвѣа навѣиъ на сѣмрѣтъ и двигнѣлъ лѣзара. и зѣтова го поче-
 тохѣа като истинѣи црѣ. и пѣстѣлаха сѣи рѣизѣте по пѣти да ходѣ оновѣа
 ослѣе по тѣѣ. и влѣзе хвѣа въ іерлѣмъ и потрѣсе сѣе сѣчкѣи граѣ. и нарѣѣ
 сѣчкѣи чюдѣше се. и тогѣзы дхѣ стѣи отвори на ѡнѣа дѣчица младѣи
 зѣтата и рѣкоха. осанна блѣвень грѣи въ имѣ гнѣе црѣ іерлѣвъ. Да рѣемъ
 наѣ ѿ еѣлѣе. найдѣе гѣе ослѣе и влѣдѣе на нѣго като еѣ и писано. не бѣи
 се дѣщи сѣѣонова, еѣ црѣ твоѣи чѣе идѣе и сѣѣди на жѣрѣбе ослѣе. и маѣ.
 рѣе ѿ прѣрѣчѣство захѣрѣа. рѣчѣте дѣщѣре сѣѣонови, еѣ црѣ твоѣи чѣе идѣе
 зѣ тебѣи крѣтъ и влѣднѣлъ на жѣрѣбе ослѣе сѣи наѣрѣмпиѣа. прѣрѣкъ
 449 захѣрѣа прѣрѣе | за тойзи дѣи и рѣе. не бѣи се іерлѣме ѿ тогѣзи црѣа
 ами сѣе раѣуванѣи и веселѣи, отѣи не идѣе да сѣе голѣми и да сѣе прѣѣвѣзѣи,
 ами идѣе сѣѣрѣно и крѣтъ и влѣднѣлъ на жѣрѣбе ослѣе зацо имѣлъ
 сѣи тѣи граѣе іерлѣме дѣщи сѣѣонова нѣкогѣа црѣа маѣасѣа, ами бѣше бѣ-
 закѣнникѣи и идѣлъ слѣжашѣ. и имѣлъ сѣи ахава црѣа, и той се поклѣ-
 нанѣе идѣлъ. имѣлъ сѣи навѣхѣѣносѣра цѣра, и той бѣше злѣи и мѣзѣитѣи.
 и сѣи чѣи бѣха грѣдѣливы и прѣѣвѣзѣсѣни, а тойзи црѣ твоѣи дето сегѣ
 идѣе нѣѣ еѣ като ѡнѣа, ами еѣ крѣтъ и сѣѣрѣнѣи, и толѣкози колѣкото еѣ
 влѣднѣлъ на жѣрѣбе ослѣе ѿ еѣлѣе наѣ да рѣемъ и тоѣа не развѣваха
 оучѣниѣиѣе неговѣи ѿпрѣвень. ами като сѣе прѣѣслави гѣе тогѣзи помѣнѣаха,
 отѣи бѣше тоѣа за негѣо писано. и такѣа мѣе сторѣха. тоѣа сѣи чѣо стѣри
 хвѣа, а зѣчениѣиѣе сѣе не развѣваха ѿпрѣвень. ами като сѣе прѣѣсѣѣтиѣа
 наѣнокѣи, тогѣзы развѣхѣа тоѣа прѣрѣчѣство чѣе еѣ за хвѣа бѣло писано.

[illegible][illegible]

защо ако не ѿметне члѣкъ грѣхове те си, не може да бѣде хвѣ ни хс пріема грѣшнаго. като каже и прѣрокъ ісаіа. кой хриѣ да ми съзиждѣте глѣтъ гѣ, храмъ се зовѣ чисто срѣце члѣкъ. и павель апѣль каже. коѣ причестіе тмѣ къ стѣ. тмѣ е злѣ що чини члѣкъ. а стѣ е хс. и не може члѣкъ злѣ да чини и да е хвѣ. а като нѣкои члѣкъ кога ще да сѣ тече мноѣ и обѣченъ е съсѣ мноѣо дръхы и не може съсѣ тѣхъ да тече, ако гѣ не съблѣче, така и нѣе, ако сѣ не ѿметне грѣхове те не може постигна црѣтво нѣоное. и паѣ члѣкъ не може да глѣда съсѣ едно око на нѣо, а съсѣ друго на землѣю. така и нѣе не може глѣда ѣ бѣа я дѣвола. и гѣ самѣси каже въ еѣліе. нѣкой не може на двѣ глѣдѣрѣ да работи. или едно да несправѣ, а друго да любѣ. така и нѣе. ако не осправѣ сѣ ѿ злѣ не може пріе хс на срѣцето си. и товѣ назнаменѣва онѣа ризѣи что гѣ постилаха. А оученицитѣ като си възлагаха ризѣи на жрѣбѣето, что назнаменѣва раздѣлите и товѣ. казахъ ме къкъ сме нѣе наръмникъ ѿ сѣчѣки езици хрѣтіане. и стѣи апѣлы послѣаны бѣха на наѣ,

453 сѣчѣки езици що сме, и назчиха нѣи и наставиха | и въразѣмѣха. и чюдеса сторѣха. и мноѣ злѣ прѣтрыѣха тѣмѣо да обрѣваѣ сѣчѣки езицѣи и да гѣи приведѣѣ на добро бѣгоразѣмѣе и да иѣ покрѣютъ грѣхове те съсѣ поученіето. товѣ назнаменѣва апѣлыте одѣжѣи что възлагаха врѣхе жрѣбѣцѣаго. А ваіа сѣи рѣи младѣкы и цвѣтъ и товѣ знаменѣва, каѣ е навѣль бѣ на съмрѣтъ, и нѣе каѣ побѣдѣхъ ме и потѣпкахъ ме злѣи те работѣи що чинехъ ме. еда товѣ възведеніе еѣлѣско на наѣ доноси поученіе. ами и нѣе о блѣгочѣстѣи хрѣтіане, коѣи те съсѣ дѣисѣна съборѣле раѣи тоговѣи стѣго прѣзѣнѣка. сегѣ нѣе съсѣ блѣтъ хвѣ доидѣхъ ме на грѣи стѣиѣ постѣи. и еднѣи члѣци имѣа дѣто сѣа бѣзъ згодѣле и добрѣ съ постѣи, а дрѣзгѣи паѣ имѣа заеднѣо като сегѣ и азъ постѣихъ се. ами имѣа члѣкъ та мѣ нѣѣ е напѣрѣтъ поѣ. зацо ѿ трѣи работѣи зазѣбѣса сѣ члѣкъ поѣ. еднѣо да чѣиышѣ що ты ищѣ плѣта, вторѣе члѣкъзгодѣе и похваленіе, третѣе завѣистъ и врѣжда; и на плѣтъ сѣ кой згажѣа и чѣиыи и що ищѣ. тоѣи члѣкъ поѣ не може да исправѣ, зацо члѣкъ имѣа ѿ дѣишѣ поѣканѣи и ѿ телѣо. и дѣиша желѣе еѣжѣогѣи добрѣ и по волѣи бѣжѣи да живѣи.

454 поѣ любѣи. а мноѣо надѣиѣ несправѣдѣи, бѣдѣиѣ любѣи. мноѣ сѣиы | не ищѣ, възрѣканіе ищѣ, а блѣи се глѣси зацо е дѣиша несправѣдѣи и нѣиѣна, затоѣа и поѣиѣо любѣи. а телѣо е паѣ ѿ землѣи и землѣиѣо любѣи. и члѣкъ ако възѣищѣе да чѣиыи що мѣ плѣтъ ищѣ, поѣ никога не бы сторѣлъ, зацо тѣло ищѣ мноѣо да надѣи и мноѣо да шѣи, и мноѣ да спѣи, и что да рѣшѣи сѣиѣко землѣиѣо ищѣ. и кой по волѣи идѣ на плѣта сѣи, тоѣи члѣкъ не може да се постѣи. и ако постѣи нѣи мѣ е напѣрѣтъ. А члѣкъзгодѣе е паѣ, кога нѣиѣкои постѣи зарѣи похваѣа ѿ люѣи. и не мѣ се помага ѿ поѣи нѣиѣто що е

постыль, защо и гѣ въ сѣлѣ рѣ, козато се постите, не бѣдѣте помръ-
нале и поныкнуле кѣго оскръбены, и да си доурачате лицето та се по-
кажете на члѣци какъ сѣ постите, аминь и истина имаъ въ, отѣ си изъ-
гзѣхъ те добро, и дѣлъ прѣрѣхъ проклѣна тавѣмъ члѣци и каже тако рас-
сѣна кѣсты члѣкоугодникоу, така е и за милостыня, като и за по, ако
нищень да чинишь мѣтѣня, на не знае дѣла рѣка твоа, что тавѣ дѣстница
твѣа, сѣ рѣ нѣкоме да се не похвалѣишь ни кажеишь что чинишь добро,
защо ако сѣ мѣишь бѣ или постѣишь или мѣтѣня чинишь, или инако
нѣкоѣ добро чинишь, нѣкои да те не знае гѣмо единъ бѣ та знае,
ако лѣ чинишь | добротѣтель зараи похвала бѣ члѣци и зараи похвалѣ 455
бѣ люде, знаи немаъ никакъ добро, аминь единакъ аю и мѣтѣ навѣдѣишь
на дшѣта си, размѣи и затѣа, когѣ почѣте бѣ, и члѣци го почитать, и
ако нищень почѣтъ бѣ члѣци, бѣ не почита, амы ако инѣ почѣтъ бѣ бѣа
тогѣзи тѣ и члѣци почитать, защо члѣци вола бѣжѣа чѣна, разбѣрахъ те ли
за члѣкоугодѣе ка не може по да исправѣ, Размѣи и за вражѣ, ако
нѣкой члѣкъ има вражѣ със нѣкого хрѣтѣанина и постѣ, тоизи по бѣ
мѣ не прѣема, защо каже прѣрѣхъ тѣа, нѣ тавѣмъ по избѣрѣ азы, рѣ
гѣ, макѣрь и ако си прѣклонѣишь като срѣпь своѣата шѣа, и дрѣго, ако
и пѣпѣль си постѣлѣишь, макѣрь и като моуци да се постѣишь и имѣишь
вражѣ на некѣго кога сѣ си постѣишь, нѣкой полѣа или помѣишь имѣишь
бѣ тойзи по, и пѣвелъ аиѣ каже, ако прѣишь тѣаго си та же съжѣтѣи,
а любовь не има, ницо мѣ се не придѣа, вижѣ колѣко не може ницо
да бѣде безѣ любовь, макѣрь и на мѣта за змѣрѣишь добро немѣишь ницо,
и что дрѣго да рѣмѣ и гѣ самѣ си рѣ въ сѣлѣ, ако простѣте на члѣци
сѣгрѣшѣнѣето, что ви сѣ старѣише, бѣзѣсти иде и въ гѣ сѣгрѣшѣнѣето,
ако ли вы не бѣзѣстите на члѣци сѣгрѣшѣнѣето, и бѣдѣ оамъ поѣишь
неще простѣи нашегѣ сѣгрѣшѣнѣе, и вижѣ колѣко на бѣ прѣдѣа сѣгрѣ-
шѣнѣе, а нѣе нещѣ да се прожѣтаме за малѣко нѣаго, размѣхъ те ли 456
за по какъ нѣ е згѣдно бѣ, ако немаме любовь със еиѣми хрѣтѣанѣ, Аминь
и нѣе сегѣа легѣма сѣврѣшихъ ме стаа мѣ-цѣа, да сѣ вѣдѣи и опѣтаме, ако
бѣдѣме се постѣи до сегѣа със вражѣа, ако сегѣа е дошла великаа нѣаа
стѣе стрѣтѣи гѣнѣ и поѣбно е сегѣа да се исправѣ, отѣ та бѣдѣ достѣишь
да прѣизѣае стѣи стрѣги и да постѣишь сѣбѣдѣе вѣскрѣнѣе със чѣсто
срѣде, а нѣ да сѣ загрижи за одѣжѣи хѣбавѣи или за вѣстѣе и пѣтѣе;
безѣмѣи сѣтъ тѣа, и не познахъ истѣнаго бѣа, цѣто зѣтора имаъ грижа
и за дшѣта си не помисливать; амы нѣе да не сторѣи така, амы да сѣ
поканѣишь да си простѣи дшѣта и да сѣ облѣчѣ със добрѣи работѣи,
и наше вѣстѣе и пѣтѣе та бѣдѣ слово бѣже и бѣжѣи тѣаи да се

наситы. и да сѣ възвѣлы, защо бѣа вѣрзваме, дето такъвозы любви и чакаме да възкрѣнеме и да се сѣдѣме и да приѣмѣ сѣбѣ кой що е сторыль и зработиль. затова сме и ные длжны да сторы что е достойно на наша чиста вѣра. защо ако немаме чиста вѣра и ако нѣ сме сториле добра работа, сы рѣ мѣтина и по и смѣреніе, не може да сѣ спѣимъ. амѣ това сичко да сѣ поюканы да сториме бѣжєніи хрѣтіане, отѣ да нѣ
 457 спѣобѣи їс хс така | да прѣпровождѣ двѣте наши мирно ѿ врага видимаго и невидимаго дето е збица на нашата дѣша и тѣлото и та да нѣ спазы бѣ ѿ вѣчна мѣка. и да сѣ спѣобѣи и ные оназы мисльнѣи и нѣнаа пасха, дето е самое їи нашемо їс хс, и да ползчы црѣтво нѣное дето краи и конѣцъ нема и дѣто е слава безконѣчнаа въ вѣкыи амѣнь.

Дамакѣна монахъ иподіакона и стѣдита

словѣ на погребеніе їа бѣа и спаса наше їс хс и о еже въ адѣ снѣжєствіе. Бѣвы ѿ; о риданы прѣтѣе ѿце.

Злѣна и напасти что находи на члѣкы ѿ трѣ работѣ бивать. едно искѣшеніе бѣже, кога искусѣова бѣ члѣка да го видѣ далѣ го любви кога мѣ дойде нѣкоѣа бѣда или злиня, или тѣкмо любви бѣа; когато мѣ е весело и проважѣа си добре. второе па бѣва кога сѣ бѣлчы бѣ ѿ неко члѣка зарѣи прѣгрѣшеніе некоѣ. трѣтє па бѣва, кога докраи остави бѣ и ѿ искѣшеніе бѣже бѣва напа, какъвото бѣва и потѣлѣи праведнѣи ювь, дето бѣше члѣкъ праведнѣ мѣтивѣ, добръ и истиннѣи прѣ бѣа и прѣ
 458 члѣкъ. и имане снѣгоде | сѣдѣ и дѣдѣрѣи трѣ. ѿѣце имане сѣдѣ тѣсєще. камилы їи сѣ рѣ стрѣ сѣщѣ, волѣве зигвары петєсєтѣинѣ, ковиє женѣски по пѣть стѣтиаѣ. и работа и слѣгѣваніе мно, амѣ въ малѣкы дѣни ничто мѣ нѣ оста, доде мѣ и дѣцата измрѣха. тѣкмо тои оста сѣ жената си обиднѣ. и до толѣкози дѣчаба отѣи и снагата мѣ сичѣка ожививчѣи и лѣжашѣ на гноище изфрѣѣ. и чирѣщѣ немашѣ да си поострыжѣ тѣлото сѣи и нѣи хлѣбѣ имашѣ да наѣде или стовна вода да пѣе. тѣкмо неговата обиднаа жѣпа ходѣше и просѣше ѿ каца на каца и принѣсѣше та мѣ мѣтѣзвашѣ ѿ далѣчь и дѣманѣ мѣ. докога да лежишѣ тѣи тѣка обидничѣ похѣленѣ, амѣ рѣ нѣкоѣа хѣлѣна дѣма на бѣа, давнѣ бѣи змрѣль да почине да не тѣглишѣ това зло. тогазы сѣ обрѣна ювь та ѣи каже. нѣли сѣи жѣна безѣмна. като приѣмѣхѣме толѣкова ѿ бѣа и радовахѣме сѣ, амѣ сѣга зло ли да пѣе прѣтѣрѣпи. и така провади оназы праведнѣи ювь такъвозы зло и скрѣбѣ, доде мѣ па даде бѣ поголѣмо добро и здравіе. и тѣзи напасть що прѣтѣрѣпѣ, та бѣше говѣа на искѣшеніе сѣи рѣ на испитнѣа.

защо мѣ бѣше завидѣль дѣволъ и испросилъ бѣше ѿ бѣа да го изкаси и 459
 ꙗко го выи дали ще любѣ бѣа. и на скрибоу вѣрме знаеше бѣ ꙗко ча
 не ще да похалѣ, ами го любѣ. тѣмъ оставѣ ꙗко потеклы зло, да имаме
 и нѣе назка поради него. А кога се бѣлчѣ бѣ ѿ чѣка зараѣи нѣкое
 прѣгрѣшеніе что ѣ прѣгрѣшилъ нѣчто чѣкъ бѣа и нѣе бѣ ꙗко исправѣ
 и затова го оставѣ да потеклы зло зараѣи грѣ. неговъ, а кога се
 оставѣ бѣ до край ѿ чѣка и порази го зараѣи голѣ грѣ, като свресте
 що го оставѣ бѣ и порази грѣ, или като ꙗко дѣло за голѣмо безаконіе
 что сторѣ ꙗко го оставѣ бѣ и постигна дѣло мѣ се случѣ ꙗко се и обѣсѣ,
 о ѣме поганы, что се ималъ безаконіиче, ѿ безчлѣнны и безчлѣнны
 чѣче, ѿ злѣчестныче и безаконныче непростенны, кой да се не пощѣи
 и да се не удивѣ ꙗко твоего недостойнѣство. и кои те насилѣ да прѣ-
 дадешъ ꙗко на безаконныте идесе. и кой тѣ рѣ да стане прѣдѣтель и
 бѣгозбѣица. и коѣе сироманѣство имаше, или глаѣ, или голѣта ꙗко про-
 даде ꙗко да добие иманіе. тѣ носѣше на сѣчѣкыте апѣле кой що имаше,
 сѣчѣко бѣше ꙗко твой рѣце. и не бѣше ти нѣчто ѿскздно, амѣ зашто така
 сторѣ. зашто бѣше люкавъ и злѣзмень | и лакоу, и сребролюбѣцъ. тѣ да- 460
 маше, люкавъ чѣче, не любѣа иманіе, а ты прѣдаде ꙗко зараѣ иманіе,
 зашто идѣ слѣдъ хѣ; хѣс учаше да не бѣде лакоуство и сребролюбѣе ꙗ
 чѣка. а ты така сторѣ и прѣдѣде го на распѣтіе. или не тѣе и тебѣ
 силѣ като и ꙗко ꙗко ѿнѣа апѣле, или не исцѣляваше и тѣ болѣны и
 слѣпы и бѣсны. или кой дѣръ дѣде бѣ на ѿнѣа апѣле. а тебѣ не дѣде;
 или не ѿми и твоите носѣ като на сѣчѣкыте апѣлы и причестѣ те. а ꙗко
 безимниче вмѣсто добро ꙗко мѣ сторѣ зло. и вмѣсто като бѣше апѣле,
 а тѣ станѣ дѣволъ. и зашто; отѣ бѣше злѣзмень и сребролюбѣцъ и за-
 вѣстныкъ. и ѿ выѣка се глѣдаше ученѣкъ, а ватрѣ си бѣлъ дѣволъ, ꙗ
 сторѣ такѣмъ зло и прѣдѣде хѣ бѣа. що е сторѣи. ꙗко и земаю, ꙗ
 рѣцѣ безаконѣ и грѣшныѣ. Амѣ ꙗко така постраѣи и ꙗко распѣтіе. зашто
 бѣхѣ така прѣрѣкли прѣрѣци, амѣ ꙗко тебѣ злѣчестны чѣче.

Амѣ послушайте бѣгвѣнѣи хрѣтіане за днѣшѣ прѣзѣныкъ, зашто е
 ꙗко сѣнь црѣковнаа и мѣчаше много ѿ чѣли и ꙗко агѣлы тѣкасе. ꙗко
 правѣднѣи за днѣшны днѣ бѣше прѣрѣкъ. црѣ заспѣлъ и кой да го
 събѣдѣ, зашто е легнѣлъ и заспѣлъ като лѣвъ и като скѣмень, и кой да го
 ꙗко, зашто вѣра | бѣше ѿсѣден и распѣта мѣ бѣше ꙗко ꙗко на крѣстѣ. ꙗ
 а днеска като едѣнъ сѣлѣникъ пойдѣ днѣгата мѣ въ адѣ да извѣдѣ ѿ ада
 що сѣ ѿпрѣвѣнъ за прѣвѣны. амѣ и вые сѣчѣкѣ езѣици що стѣ въ адѣ да
 се зараѣате. и ꙗко не сѣчѣкѣ а ꙗко който сѣ те събѣдѣе ѿ мѣста и ѿ
 рѣка дѣволѣска; зашто отѣ идѣ спѣніе и спѣ прѣходѣ да вы извѣдѣи и

да въѣзбавѣи. вчѣра бѣше като прѣобѣднѣ и осѣдѣнѣ, а днѣска прославленѣ и похвалѣнѣ. вѣра зкаранѣ и заплѣи и зашѣнѣ ѿ плесница и зранѣнѣ, а днѣска се прѣславляѣ. вѣра като едѣнѣ члѣкъ, а днѣскаа като същѣи бѣ; раѣувайтѣ се вѣе праведныци раѣи гѣа, зацо самѣси дойдѣ да въѣспѣи. и възнеселѣтѣ се зараѣи бѣа. отѣи самѣси блѣгоизволѣи и слѣзѣ на земля и адѣ огорѣчѣ. амѣи що бѣха въ адѣ та сѣ зараѣуваха, зацо се адѣ изпразднѣи. амѣи постѣнѣи адѣ, отѣи идѣ сѣлиникѣ. тѣгѣвай гѣгѣвай адѣ, отѣи идѣ крѣпѣи бѣ. и въздѣхнѣи и поплачѣи адѣ, отѣи додѣ спѣнѣе и изѣбавлѣнѣе. вѣлите се праведнѣи и играйтѣ патріарѣси, и що стѣ ѿ вѣка мрѣтви раѣувайтѣ се; отѣи зарадѣи ваѣ распѣтѣ сѣи и раѣи ваѣ положѣи се въ грѣбѣ, и порѣганѣ, и съѣ колѣе прободѣнѣ. и що потеглѣи и прѣтѣрпѣи, сѣчѣко раѣи ваѣ. и зараѣи адама е хѣс. а за евѣа прѣта бѣда.

462 и за оновѣ дрѣво що ѣе прѣлѣсты ада | ѿ него крѣтѣ. и зараѣи злѣа що прѣлѣсты есѣи гѣврѣлѣ архѣгѣлѣ. зараѣи раѣи грѣбѣ за лѣстѣе смѣковнѣично багрѣнѣца. и зацо прѣсѣи адаѣ заповѣдѣ. бѣи распѣтѣе хѣво. амѣи товѣ сѣчѣко що прѣтѣрпѣе хѣс раѣи нашѣ спѣсѣнѣе. вѣра бѣхѣме на распѣтѣе хѣво, а днѣска на погребѣнѣе. отѣи и зтрѣ да сме на възкрѣнѣе. и порѣганѣ бѣи хѣс, да нѣа почтѣе и зашѣнѣ бѣи сплѣснѣца, да подадѣ наѣ свобѣдѣ. зацо ѿпрѣвѣнѣи имѣше едѣнѣ законѣ, когѣи щѣше нѣѣкой члѣкъ да си простѣи робѣ прѣвѣи го плѣснѣнѣе и гѣгѣзи го простѣишѣ. такѣ хѣс легѣма щѣше да нѣи изѣвѣи да нѣе сме вѣкѣе порѣбѣны ѿ дѣавола. за товѣ прѣе плѣснѣца. и заплѣовѣнѣи бѣи да нѣи почтѣе, и трѣнѣе мѣе оставѣа на главѣа, да простѣи адамаѣ клѣтѣвѣа, детѣ мѣе рѣе. проклѣта земля на твоѣ рабѣа и трѣнѣе и вѣльчѣцѣ да тѣи изѣрасте на главѣа. като мѣе рѣе. обѣлѣче се хѣс въ чрѣвѣна багрѣнѣца, заи да покрѣе голѣта адамаѣ прѣбѣа. и съѣ прѣстѣи го бѣи хѣа. да съкрѣиши главѣа дѣаволѣ. съѣ оцѣтѣи го напои хѣа, да гѣладѣи гѣорѣстѣ адамова. рѣцѣте си пригѣводѣи на крѣтѣ, да ѿковѣи нѣа ѿ мѣжа дѣаволѣска. прободѣнѣи бѣи въ ребѣа, да разѣере рѣкописѣанѣето адамовѣ въ грѣбѣ се положѣи. да възкрѣсѣи нѣа. на крѣтѣ вдигнѣа се, да

463 възнесѣи нѣа | при него. ѿ чѣдоу страшно и прѣславнѣо. ѿ товѣ какѣво щѣшѣ посмѣрѣнѣо детѣ е вишнѣи бѣ, а то го оклѣвета хѣа като льстѣнѣика. детѣ мѣе агѣле прѣютѣ, а то го заплѣоха безакѣнѣи зѣта. ѿ рѣде евренѣскѣи зацо прѣдѣдохѣте на съмрѣтѣе своего блѣгодѣтелѣа. и зацо гѣо распѣхѣте. зараѣи зацо мрѣтви възкрѣсѣванѣе и зацо слѣкави и болѣни и бѣсенѣи и слѣпѣи исцѣлѣванѣе. тои вѣа нѣе пѣстѣина съѣ маѣниѣа хрѣнѣише, а вѣе го съѣ оцѣтѣи напои хѣте. и тои ваѣ вода ѿ камѣиѣи источѣи, а вѣе го съѣ жѣлѣи напои хѣте. тои вѣа наставѣише по пѣстѣпѣаѣтѣи и просѣвѣтѣзѣвашѣи въи оуѣнѣаннѣи стѣлѣи, а вѣе за товѣ оставѣи хѣте въ грѣбѣ. и зацо вы мѣе гѣодинѣи

прѣхранѣ въ цѣстивѣта, а въ то збѣихъ те, вѣистинѣ рождѣнѣа схиѣдѣна
есте, като въ юѣннѣ крѣтель дѣмѣше, заѣдо рождѣа схиѣдѣна проѣде
зѣробѣта майѣчина си, такѣа и въ безѣбѣнѣи рѣнѣгахъ те и хѣлихъ те на
бѣа, амѣа хѣа сѣчѣко тоѣа прѣгѣрыне, заѣдо сѣа таѣа писѣно въ кѣны прѣрѣ-
чѣскѣй, да зѣнѣны писѣнето, амѣа о гѣре и теѣкѣо тѣа сѣбѣи и зѣлоѣи
и сѣга тоѣа дѣзѣвѣи рѣѣ не помѣслѣзѣте, амѣа коѣа прѣйѣе на вѣторѣе
нѣегоѣо сѣнѣѣствѣе да сѣдѣи на сѣчѣкѣ сѣѣа, тоѣаѣи щѣте разѣме чѣо сѣе
сѣѣорѣлѣе.

[illegible]

незнанъ на члѣци, ами го азъ знаю кой е и що ѿ. ами що ты искаѣ дай
 ми. Такъвиѣ дѣми смѣренни и змиленны подзма юсифъ пилатѣ и пилатѣ
 466 ѿ бѣа наставень даде юсифѣ телото гнѣе. и оуиѣ го сънѣе ѿ | крѣ
 и обвин го съсѣ змѣрено платно. ами блѣженъ рѣцѣ твоѣ ѿ юсифѣ, дето
 съ похваналѣ такъвози тѣло. и блѣжени очи твоѣ, дето съ гледалѣ такъ-
 вази свѣтъ. блѣжени еси и трѣицѣ блѣжеѣ что си обѣвилъ такъвозы тѣло.
 и блѣжени еси. оти се ги намѣры на такъвозы врѣме такъвзы вѣренъ
 слѣга. и знаешъ ли юсифе, кога си носиль съсѣ твоѣте блѣженъ рѣцѣ
 носиль си силнаго и крѣпкаго бѣа. дето го видѣ ісѣа прѣрѣкъ и збоа се
 и данѣль видѣ го странѣе сѣдѣа и растрепѣра се. и дето е силенъ и не-
 видиѣ, а ти го видѣ. и дето се ни ѿ кого не дръжи, а тѣ го понесе.
 и дето си чѣкъ свѣтъ не може да го вѣмѣстѣ, а тѣ го з малѣ гробѣ оставѣ.
 ѿ голѣма блѣгодѣтъ и чѣсть дето се тѣ сега добѣи и спѣобы и кажи на
 блѣженны и блѣгодариванны юсифе, дето нѣ е видѣль, а тѣ го видѣ.
 какъви пѣсѣи пѣашѣ като го носѣиѣ да го погребѣшь. развѣваме оти си
 великѣи и чюднѣи пѣсѣи дѣмалѣ, дето нашѣ сѣиѣ и зѣта не може исказа;
 ами тѣ съсѣ никѣдѣма потаенаго зченика така пѣахѣте като го носѣхѣте.
 едѣнородѣ сѣиѣ и слово бѣжѣе безсѣмртѣи сѣи. изволивѣи сѣиѣиѣа нашѣ раѣи
 вѣплѣтитѣи се ѿ стѣе бѣце и прѣно дѣви мѣрѣе непрѣложно вѣчлѣчѣсе,
 467 распѣи же се хѣе бѣе сѣмртѣиѣ | сѣмртѣиѣ настѣи, едѣиѣ сѣиѣи стѣиѣи трѣици
 сѣпрѣстѣвѣлаемѣи оуѣи и стѣомѣ дхѣи сѣиѣи наѣ. мѣти же негова гѣдѣа бѣѣа
 плачѣше и рѣдаше и какъви бѣха нейны дѣмы, добре е да рѣчемѣ. ѿ
 чѣдо моѣе и сѣиѣи моѣи драгѣи, гдѣ оставѣашѣи маѣка сѣиѣи самѣа и з коѣ хра-
 мѣиѣа пѣщашѣи маѣ, и оставѣашѣи маѣ, сѣиѣи моѣи, ѿ сега и разѣлаѣваме са
 ѿ дѣпѣска. сѣиѣи и чѣдо моѣе. ами кого имѣамъ азъ ѿсега да ме утѣшы. тѣбѣе
 имѣахѣи чѣдо моѣе надеѣѣа и на тебѣе са надѣахѣи, и тѣи ми бѣше чѣдо моѣе оуѣи
 и майка и гѣль и назѣрѣтель и помощѣиѣи. и ты имѣашѣи за мене гриѣжа та моѣ
 чѣваѣше и пѣзѣше. ами сега на мѣсто тебѣиѣи кон да ме погледѣе и да ме помѣ-
 лѣва. това ли се падеахѣи кога те раѣѣахѣи. и това ли дочѣахѣи като те ѿхра-
 нѣиѣи ѣа дочѣаѣи сега такъвази скрѣбѣи, кога те раѣахѣи болѣсть никѣква неѣаѣи.
 ами сега люѣта болѣсть имѣамъ сѣиѣи моѣи. и на мѣсто радѣсть, чѣдо моѣе, имѣа
 гѣлѣама скрѣбѣи и гѣлѣама мѣтъ и що се надѣахѣи да видѣи гѣламо добѣо.
 а азъ дочѣаѣи сега гѣлѣама скрѣбѣи и гѣламо злѣо. гдѣ е сега гѣврилѣ
 архаангѣль, дето ми рѣче радѣвай се. сега дѣа го видѣхѣи, та бѣиѣи имѣала
 що дѣа мѣ рѣкѣи, зѣнѣо ми бѣше рѣкѣи, оти ѣа да имѣа радѣсть до вѣка.
 468 и твоѣе црѣтво коѣеѣи и краѣи неѣе да | имѣа, а азъ те сега глѣдаѣи, чѣдо
 моѣе, нѣиѣи като црѣа, ѣмиѣи като едѣного ѿсѣдѣника. и нѣиѣи като гѣда и вѣка,
 ѣмиѣи като едѣиѣи слѣга, дѣиѣи е зѣсѣдѣиѣи и оубѣиѣиѣи. и глѣдаѣи те сега, чѣдо

моё, мртѣва. и знаю чедо мое че ми не дѣмаше зѣмлю, ами нѣно, затова тѣка на зѣмля не саби се архангѣлъ дѣмаша. ами ще на нѣото црѣтво твое да бѣде. и пакъ чедо моё гдѣ е сѣга петръ, оученикъ твой, дѣто те любеше и дѣмаше вѣчера съ тебѣ наедно да змре, а сѣга гдѣ е и нѣ би да се наиде малко менѣ да згешѣ. вѣчера се чинеше ѿ сичкѣе най-мѣтѣвъ и постыжливѣ, а сѣга би немѣтѣвъ и непослѣпѣливѣ. ѿ мене единой, да бѣ имала кладенецъ ѿ очѣе си та бѣха сичкѣе слѣзы истѣкле. о чедо моё, отвори си очѣе и виждѣ твоя майка колко слѣзы излѣа за тебѣ твоя майка. и виждѣ сѣнъ мой, какъ не би тѣка никой ѿ твоите оученици. тѣкмо іоаннъ сам си и той бѣлъ сѣнци твой оученикъ що та е любилъ. слѣ сѣе мой іоанне и плачи съ майка си за брата твоего вѣчителѣ. вѣчера ти бѣше оучѣтъ и гдѣ, а днѣска братѣ, защо така рече, като висеше на крѣстагѣ. мѣти това е сѣнъ твой. ами сичкѣи | племена и ѣзѣци да поплачете съ мене. слѣнце. и мѣцъ и зѣмля 469 и горы оутешите ме и виждѣте творѣа вѣшего дѣто повелѣ и би сичкѣи на нѣбо и на зѣмлю, а сѣга се мртѣвъ видѣ. какъ да не помръкнѣ слѣнце и мѣцъ ѿ бѣжѣнный сѣмеоне, бѣопрѣемче. выистынѣ прѣрокѣи бѣлъ и дѣхъ стѣый ималѣ си. отѣ ми бѣше рекѣ. оружѣе остро и ѿ двете странѣи на срѣдѣто мое ще да влѣзе. ето сѣга зби ти се дѣмѣта. и каква ме скръбъ постигна. ами сѣга що да сотворѣю. и каквѣ целованѣе да бѣдамъ сѣнъ моёмѣ, защо вѣке на зѣмли плѣтскѣи немѣамъ да го видѣ. време ще дойде и чѣ и нѣощъ приблѣжи се, и мръкнѣ и азъ кѣга да поплача. и да прилегане, та бѣхъ сичка нѣощъ плакала, не би те погребѣа ами безаконѣи еврее не оставѣатѣ. о лѣкави ѣме іѣдейскѣи, о безчеловечный и завистливѣи еврее, о рѣде злѣи и безаконный, не вѣдите ли какъ помръкнѣ слѣнце и мѣцъ, и зѣмлята се потресе. и кѣмене рѣспаде се. познаѣ творѣа своето, като се распе, а вѣе скрѣпѣнный не познахте. завѣса црѣковѣи раздра се посрѣдѣ на двое, а вѣе са не змилухте. | грѣби ѣтворѣиха сѣа. а гѣше срѣде 470 лѣкаво не разѣме бѣга. и ты о лѣкави и безаконѣи іѣдо, въ колѣко беззмѣе постигна окаяниче, и колѣко си бѣлъ злочестѣи. и никой те не познаваше. ами мой сѣнъ познаваше те. и колѣко ти пътѣ рече съ причѣта въ кѣкѣво щѣшь да выпаде^м, защо знаеше що щѣ^м да стѣорѣшь. а ти не разѣмѣи съ покаа непѣтребѣице, и коѣ ти бѣ нѣжѣа, та предаде сѣа моего на завистливѣе и погани еврее. или глѣденъ бѣше, или голъ, или коѣ сирѣманѣа, тѣи носеше и дръжеше сичкого на аѣлѣте и ничѣо не бѣши ти оскѣдно. ами защо го предаде. отѣи зѣно бѣше злѣомень и ѣзѣволѣ, любеше имѣнѣе. що щѣ^м да доходишь слѣ^м хѣа сѣа моего. хѣе оучѣне да не любѣте имѣнѣе, ами защо го предаде на рѣспѣте или ти не дае

даръ. като и на онѣа апѣле даѣе и тебѣ. и ти исцѣлаваѣ болнѣи и на слепи очи даваше, и беснѣи исцѣлаваше. и на умѣвеніе и тѣбѣ омѣ нѣзете и причести те, ами си бѣи² діаволѣ. и ѿ вѣнка се глѣдаше оучѣ- никѣ, а вѣтре сѣ имѣа несѣтаго беса та стори учителю си гѣ бѣ това зло и предаѣе творца дѣто е сѣтворилъ нѣбо и зѣмлю на поганите їздее да го рѣспнать. о злѣчѣси їздо и сребролюбѣвыи, о горе тебѣ беззакониче и тѣшко ти тврѣдѣ. ами гѣ това потегли и распе се, защо е така пи- сано въ кнѣи прѣрѣчскѣи такѣвози да пострада гѣ бѣ за адама и за сички свѣтъ. ами о горе тебѣ и на дѣшата ти че е зтишла въ адѣ да са мѣчи до вѣка сѣ нечестивите еврее. по ваше безмѣе, що сте зрабо- тиле, а мой сѣне црѣ сеи и сѣкрѣши ще вашите поганы главы. ами и ти сѣе мои тебѣ като мрѣтавца дѣма. поиди въ адѣ и извади дѣшните на

471 прѣбѣци. | рспѣи трѣты дѣнь, като заль наѣ, сѣсѣ твѣите прѣсты а а видѣа и азѣ и той те зченици. оскрѣбиле. ами вѣскрѣны гѣи бѣе. отѣ сѣи ты црѣ вѣчныи. и навѣ стѣ и сѣтрѣи силѣ люкавомѣ діаволѣ, а ми сѣ навѣ твоеи мѣтреи, защо ма бѣ да си прѣѣль распѣтіе и змрѣ за сичкѣи свѣтъ. ала си мене жѣалость оставѣлъ. и голѣма мѣтъ макарь че щѣшь гѣ дѣны да сторѣишь въ адѣ като ми си казѣлъ, ами сѣ менѣ, чинѣи много годинѣи и затовѣ вѣскрѣны чѣдо мое и гѣи трѣты дѣнь като ми си рѣкѣлъ да сѣ зараѣоуваѣ и азѣ твоѣа майка, що сѣмѣ скрѣбѣна сегѣа за твоѣата сѣмрѣтъ. И това показахѣме малѣко бѣ горѣдичнѣи скрѣбѣны дѣмы, защо така е поѣобѣно да размѣеѣмѣ колѣко имѣае бѣца жѣалость за сѣна своего еѣдинорѣдѣнаго їсѣа хѣа. макарь и да зѣааше че ѣ той гѣ бѣ истинѣи и трѣты дѣнь ще да вѣскрѣне, ами пакѣ не мѣжаше да сѣ зтрѣпи, ами плачѣше и тѣгѣзѣваше, като сѣбѣаа майка за сѣна своего. и бѣца като плачѣше за сѣна своего и грѣбѣз щѣше да сѣ прѣдадѣ тѣлѣто негово, а адѣ долѣ ѿ страѣ тре- сѣше сѣа, стѣнѣше какѣи ще да погѣне, защо позѣа какѣи ще да сѣ лишѣи

472 ѿ дѣиѣице що гѣи дрѣжашѣ ѿ аѣ фѣ годинѣ. ами и дѣмѣи | некакѣи дѣмашѣ и стѣнѣише дѣмѣице стѣмѣ епѣфанѣиу имѣ что размѣаа адѣво рѣдѣанѣе, чтѣ ѿ что е тѣзѣи нѣжѣа. ѣ, ѣ, чтѣ е ѿ назарѣнина да сѣ чѣю- дишь и дѣвишь к ла марѣйна крѣпѣость. уѣвѣи оудѣи колѣко ѣ дрѣжаѣва. ами кѣи е тойзѣи дѣто сѣ не ос вѣа въ адѣ; то ѣ това тѣа не може да сѣ задрѣжи поѣ зѣмѣлѣата. по добрѣ бѣише да нѣ бѣ поѣ сторѣилъ еврееѣе да го распѣи защо прѣиѣхѣме като мрѣтѣвца ами трѣпера ѿ него като безсѣмрѣтѣи. прѣѣхѣ него като чѣлка, а сегѣа ме ѣ

стра^{хъ} като слабаго, а сегѣ се бою като юнака пакѣго. прѣѣхъ него като
осъдена и бою сѣ ѿ него като ѿ сядѣа страшнаго. амы ѿ слѣгы и по-
слѣшницѣ мой бѣсѣве, затворѣте на аѣ вратѣта и поѣрѣте гѣ тврѣдѣ,
зѣщо иде и дойде врѣме да сътрѣе наша дръжава. амѣ що да рѣки
легома е бѣ дето иде, защо позна^{хъ} и развѣ че ще да погубѣ наша
силѣ. и что да сторѣ, дойде врѣме да се сътрѣѣ. и той ще да съкрѣни
вратѣта адовѣ, амѣ елатѣ да сѣ съкрѣѣ и долѣ на дѣното адово. и това
еднакъ дѣмаха бѣсѣвете въ адѣ. тоѣа ча^{хъ} прѣвѣтаса и гѣ въ адѣ съсѣ
голѣма слава и съсѣ иѣсныѣ агѣлѣскы и архѣгѣлѣскы и просвѣтѣ голѣ
свѣѣ | въ адѣ. и агѣлѣ привикаха въ адѣ на бѣсѣвете. възмете вратѣ 473
кнези вашѣ, си рѣ въѣе що сте прѣвы страшныѣ на адѣ отворѣте вра-
тѣта адовы, защо цѣрь иде и гѣ крѣпѣкы. отворѣте, отѣ привѣтаса силѣны
бѣ. и възмѣте се вратѣ вѣчнаѣ сѣ рѣ излѣте ѿ тѣка и стрѣнете вра-
тѣта вѣчныѣ, дето съ ѿ вѣка, защо ще да влѣзе цѣрь на цѣры и гѣ, що
гѣдѣствава. амѣ скѣро ѣворѣте отѣ ще да гы развалѣ ѿ корѣнь, че
ще да излѣзе цѣрь славѣ що има поѣнаѣ слава. И агѣлѣте така дѣмаха
и вѣкаха въ адѣ, а бѣсѣвете що бѣха ѣнаднаѣе прѣвѣнь ѿ нѣѣто и
достѣгналѣ бѣха въ адѣ и не ѣсетѣха се, кой ѣ тойзы цѣрь славѣ, амы
питаха агѣлѣте и кажеха. кой ѣ тойзы цѣрь славѣ. и агѣлѣ рекоха. отѣ
питате ѿ бѣсѣве или не знаѣте кой ѣ цѣрь славѣ. тойзы ѣ дето ва^{хъ}
изѣфрѣлѣ ѿ нѣѣто за вашѣго зло и грѣдѣсть и вѣрѣна ви въ адѣ. тойзы
ѣ снѣ и слово бжѣе. вѣе го познахѣте ѿ бѣсѣве, отѣ е снѣ бжѣи и
слово, когато вы изѣгоновашѣ ѿ бѣсныѣ члѣци, амѣ сегѣ защо питате
кой ѣ тойзы цѣрь славѣ. ако ли выѣ това не помѣите, амы за лазара не
знаѣте ли и не видѣхѣте лѣ какѣ съсѣ една дѣма ѣтѣне и дѣгѣта мѣ ѿ
вашѣтѣ рѣце. ако ли се и ѿ това не ѣсѣнѣте, амѣ ѿ знаменѣето като
сѣ распѣ | не познахѣте лѣ: като снѣце помѣрѣна. защо позна творѣца 474
своего и землѣта се погрѣси и снѣко създѣнѣе позна бѣа що е сътво-
рѣлѣ нѣѣ и землѣю, а вѣе не познахѣте, кой е цѣрь славѣ, гѣ сила тѣ ѣ
цѣрь славѣ; ако лѣ еднакъ питѣте разѣмейте добрѣ. гѣ крѣпѣкъ и силѣнь,
гѣ силѣ въ бранѣ. крѣпѣнь е гѣ отѣ ще да съкрѣни вашѣта сила ѿ
бѣсѣве, а силѣнь е гѣ защо ще адѣ да погубѣ дето вѣе сѣѣте. амы на
бранѣ има силѣ, и на коѣ на вашѣта. и ако щѣте да се опрѣте немѣ
насерѣща, ще да вѣѣ погубѣ снѣца вѣѣ и силѣта вашѣ. амѣ затѣва вѣѣ
рекохѣме. възмѣте вратѣ кнези вашѣ и възмете се вратѣ вѣчна и вѣѣнѣ-
детѣ цѣрь славѣ. и това подѣмаха агѣлѣ ѿ снѣѣ страна, а бѣсѣвете ѿ
дрѣга страна. и агѣлѣте дѣмаха съсѣ радѣсть, а бѣсѣвете съсѣ стра^{хъ}. и прѣ
славѣ гѣ нашѣ гѣс хѣс възлѣзе въ адѣ съсѣ неговѣта сила и власть и не

вѣлѣзе х'с със' тѣлото си въ адъ, зацо бѣше тѣлото мѣ на землѣ, амѣ
 вѣлѣзе със' бж'твото си със' прѣтаа негова дш'а. и тамо бѣха сич'кото
 що бѣха ѿ вѣка змрѣли прѣоц'и. та бѣше адамъ и ева. снѣъ и авель,
 кайнъ, нѣе, авраа^{мъ}, исаакъ, іаковъ и моѹси и сич'кы прѣр'ци. тамо бѣше
 475 и прѣтча іоаннъ крѣтъ. стѣриль бѣше г' , годинъ и шесть мѣи въ адъ.
 и что да рѣмъ сич'кы що бѣха змрѣлѣ ѿ адама до х'во распѣтіе сѣ
 бѣха въ адъ, не със' тѣлото си, амѣ дш'ите и. и като просвѣты онѣзы
 стѣ въ адъ напрасно, сич'кѣ дш'и тамо зараѹ'ваха се и познаха че щѣтъ
 да сѣ избавать и разумѣха че щѣтъ да излѣзѣвать. и зсѣтиха сѣ що ѣ
 тойзы свѣтъ, дето просвѣти на тьмны адъ. затова подѣма сімеонъ бг'опрі-
 ем'ць та каже на сич'ките що съ въ адъ. не рекох' ли азъ ва^{мъ}, отѣ йоще
 маі'ко врѣме та ще да дойде да вѣи извады ѿ тѣзѣи мѣка и наказах'
 ли ви, ка^{кѣ} го самъ азъ нарека пріель и дръжалъ като мѣиць. зацо ми
 нѣ вѣрвах'те дѣмата. виж'те сегѣ самы как' ѣ истинна що вѣи са^{мъ} рѣк'ль.
 амѣ и бж'твѣи прѣтча іоаннъ като имъ рѣе. ако сѣи ты, ѿ стар'че сѣ-
 меѣне видѣль еси него като мѣи'ца, амѣ азъ го смъ видѣль мѣжа съ-
 врѣшенъ и крѣтиль го са^{мъ} на іорданъ рѣка. тѣи ѿ как' го си видѣль има
 лѣ годинъ, а азъ ѿ какъ го сѣмъ крѣтиль до сегѣ има трѣи годинъ, амѣ
 видѣх'те ли как' самъ истинна рѣк'ль. и ада^{мъ} слѣшаше тѣа дѣмы и раду-
 ваше се, и ева веселѣше като го глѣдаха чѣ злѣзова въ ада раѣи тѣхъ;
 476 прѣоц'и се веселѣахъ. и прѣр'ците се | раѹ'вахъ се, видѣха го дето го съ
 ѿнапрѣ^{мъ} прорекѣвале и еднѣи дѣмаха. да възлѣзе ѿ м'ката животъ мой
 кам'то тебѣ г'и бѣе мой. а дръгы дѣмаха. възведы ѿ ада дш'е наше. а
 пакъ дръгы, приближи се дш'а нашѣ до врата смъртнѣи. и дръгы. по-
 виках'ме правѣдны и тѣи г'и послѣшалъ си на^{мъ}. И със' так'вѣзи чакѣне
 бѣха въ адъ, и г'ѣ като довѣтаса и рѣе адамъ. станы адаме мое създѣніе
 дето те мой рѣка създаде, амѣ станѣи адаме да иде^{мъ} ѿ тѣка, а тѣо оставѣи
 чюж'ѣо мѣсто и пдѣи на своето. и оставѣи скръбъ и грижа и елѣ на
 радѣсть и веселіе, зацо раѣи тебѣ чѣка и оновѣ дрѣво, дето зараѣи него
 ѿпаде, сегѣ готово раѣи тебѣ. и что чюваше аг'г'ль вратата едем'скѣи със'
 ог'ннѣо и пламено оръжіе, сегѣ ѿстѣпѣи, векѣе нечюва. и азъ зараѣи тебѣ
 тѣка дойдѣи и зараѣи вебѣ вѣплѣтих' се и бѣи члѣкъ и тебѣ раѣи смѣрих'
 се. хлѣлѣ пріехъ и зашѣніе и заплѣваніе, и напокѣнъ и распѣтіе и
 погрѣбѣніе. сич'ко товѣ прѣтрѣпѣи зацо да изваца тебѣ и сич'кѣи родъ
 дето ѿ тебѣ се нарѣдиль, що ѣ выпадналь злѣ зараѣи твоѣ прѣгрѣшеніе.
 станѣте и вѣи сич'кы що сте тѣка и виж'те и разумѣйте, оти са^{мъ} азъ
 477 сп'сѣніе вашѣе и азъ | сѣмъ избавлѣніе вашѣе, що ща да вы извадѣи. азъ
 есѣмъ свѣтъ дето сѣмъ прѣвѣнъ въ мирѣ дошлѣ, амѣ и сегѣ тѣка дойдѣи

съ свѣтъ да се и вѣе просвѣтите. азѣ чюхъ млѣба вапѣ и глаѣ вапѣ,
 отѣ вѣе праведны повикахъ те менѣ. и азѣ чю^{хъ} млѣба вапѣ и слѣзо^{хъ} да
 извади^{хъ} васъ ѿ рѣцѣ дѣволскѣи и ѿ тмнѣи адѣ и ѿ злѣи мѣка амѣ станѣте
 да идѣте въ рай. такъ визѣи дѣмѣи хъсѣ подама и извади^{хъ} днѣи те ѿ ада. и
 размѣйте и товѣ за днѣи те, извади^{хъ} лѣи хъсѣ сичъкѣи те днѣи изъ ада или нѣи.
 слѣшайте глѣгорѣа бгѣословѣ что рѣе. и хъсѣ ходѣи по земля плѣтскѣи лѣг
 годинѣи и проповѣда и вѣи, и който вѣрѣваха дѣмѣи мѣ, тѣи извади^{хъ}. така
 и въ адѣ сторѣи хъсѣ лѣг часове. и тамѣ въ адѣ който вѣрѣваха и извади
 гѣи, а който не вѣрѣваха, остаха да се мѣчатъ и до сегѣ. размѣйте и за
 часовѣе. кога се распѣ хъсѣ бѣше мѣицъ марѣтѣи. има^{хъ} часовѣе днѣи вѣи и нѣицъ вѣи.
 и распѣ се хъсѣ въ пѣ^{хъ} ѿ ча^{хъ}. и до довечера остахѣ гѣи ча^{хъ}ове и нѣица вѣи
 часовѣе, и сѣбота вѣи ча^{хъ}ове. и сѣботнѣи нѣицъ до полѣноцъ зѣ часовѣе; и
 бѣиха сичъкѣи те часовѣа лѣи. товѣ така бѣи. ами адѣ тмнитата развалѣна
 остѣи и до сегѣ. и дѣиите праведнѣи | ѿидѣхѣ въ рай и наѣдохѣ тамѣ 478
 оногѣи разѣбѣиника детѣи го распѣха заедно съсѣ хѣи и рѣе. помѣни мѣ гѣи.
 и прѣсти го хъсѣ, и тоизѣи ча^{хъ} поѣде въ рай. и като го видѣхѣ адамѣи и
 свѣа, чюдѣхѣ се и маѣаха се и дѣмѣаха си. кой бѣи тоизѣи тѣка въ рай.
 нѣи се прѣво бжѣе сѣздѣнѣи ѿ сичъкѣи члѣици и като бѣхъ мѣ въ рай
 немашѣи никѣи члѣкъ тѣка въ рай съсѣ па^{хъ} да ходѣи. ами тоизѣи сегѣ детѣи
 го видѣи ѿ гѣе се наѣде тѣка. и слѣдѣ адамѣи вѣлѣзоха сичъкѣи въ рай
 прѣвоцѣи.

Амѣи затѣи голъкозѣи сказахмѣ заѣицо тѣицѣи дѣмѣи не съ за днѣишнѣи
 днѣи, ами съ за зѣтрѣишнѣи днѣи. имѣмъ да вѣи вѣспомѣни: нѣкоѣ рѣчъ бгѣиен^{хъ}
 хрѣтѣианѣи, ѿтѣи заѣицо имѣмѣи обѣицѣи днѣескаѣи и зѣтрѣи да се прѣиѣцавамѣ
 зѣ црѣква сѣгѣиѣи и добрѣи ѣи зѣконъ и стѣиѣи и така ѣи поѣобѣио вѣсѣкомѣи хрѣтѣи-
 анѣи. амѣи безъи говорѣи дхѣиовнѣи, детѣи ѣи неспѣиовѣднѣи ѿ дхѣиовнагѣи оѣица.
 томѣицѣи члѣкѣи нѣи ѣи поѣобѣио нѣи правѣдно да се прѣиичѣсти макарѣи мѣжѣи
 плѣи жѣна, или стѣири, или млѣдѣи мѣжѣи ѿ сѣи лѣиѣи а жѣна ѿ вѣи годинѣи
 заѣицо нѣи чѣи нѣи ѣи поѣобѣио, амѣи голѣма мѣка сѣбѣи наносѣи и товѣи много
 болѣсти бѣиватъ на члѣици. като каже и павѣлъ апѣлѣи. сѣгѣи райи мнози не
 дѣижнѣи въ ва^{хъ} испѣиѣи доволѣины. сѣи рѣиѣи | оноѣи мѣесто, и поѣицѣи на онѣи- 479
 говѣи стѣирица и идѣхъ и слѣиѣхъ бѣи. и чюдѣхъ се какѣиѣи се чѣиинѣи ѿ бѣи
 чюдо съсѣи правѣднѣи лѣиѣи. и какъи нѣи ѣи мѣгѣио да се сѣиѣи члѣкъ неспрѣи-
 стѣиѣи на тѣиѣи свѣиѣи. амѣи и нѣи бѣиратѣи да имѣмѣи мирѣио срѣице на сичъкѣи
 члѣици и бѣи насъ да прѣиѣсты, амѣиѣи. |

Възвизженіе чѣтнаго крѣта г҃а.

ѿ бѣлѣи.

Въ лѣто седѣмо, ѿкогò бѣше начель црѣ костанѣтинъ да црѣтвзвѣ, и при негово црѣтво събраха се много нечѣстивѣи варварѣ на рѣкѣ дѣнавѣскѣ, ищѣха да прѣплываѣ и да плѣнзвѣ сѣчѣка вѣсточнѣ страна. и разбрѣ това црѣ конѣстанѣтинъ и събрѣ войскѣ и пойдѣ на дѣнавѣ, да сѣ бѣе съсѣ тѣ. и много днѣи бѣи се съсѣ тѣ. а ѿнѣа поганѣи и оше много се безчѣть събраха и начѣха да сѣ наговараѣ утрѣ да прѣминаѣ и да сѣ бѣаѣ съсѣ црѣа конѣстанѣтина. и прѣзѣ тѣа нѣ голѣма грѣжа и скрѣбѣ имашѣ црѣ конѣстанѣтинъ. и поглѣда на нѣо и видѣ крѣтъ голѣ на нѣето ѿ сѣнцето пѣ свѣти, и околѣ него писмѣ написано съсѣ звѣзѣи и кажѣ. съсѣ това щѣ на враговете твоѣ да нѣвѣнешѣ. и црѣ сѣ заплашѣ и начѣ да трѣпере ѿ страѣ. и зѣ да казвѣа на своите болѣрѣе щѣ е виѣль и нѣтрѣ издѣлаха ѿ дрѣво и направиа такавѣи

481 крѣтъ какѣвоѣ бѣше видѣль, | и повѣле црѣ да го нѣсать прѣ войскѣа нацрѣ. и понѣсоха го, и тогази силѣ крѣтъ чѣтнѣмѣ чюдѣса стѣри, побѣа много ѿ поганѣи, и щѣ ѿстаха изхвѣтѣа ги жѣивѣ. и тогази црѣ и пойдѣ на црѣиграѣ съсѣ голѣма радѣ. и майка мѣ црѣца елѣна срѣщѣнѣ егѣ съсѣ велика пѣчѣсть, и много радѣ стѣри се тогази. и малѣко днѣи минѣаха се и рѣ црѣ, да прѣидѣтъ сѣчѣки идѣлѣсѣтѣ жрѣце, сѣи рѣ, щѣ съ кѣто попѣве, и каза имѣ щѣ има голѣма силѣ тоѣзи крѣтъ. и рѣ имѣ. да ми кажѣте, коѣ бѣ чѣнѣи това знаменѣе съсѣ такѣвази крѣтъ. и тѣе мѣ рѣкоха. това знаменѣе нѣ е ѿ нѣашѣи бѣгове, амѣ е ѿ вѣшнѣаго црѣа и бѣа. и тогази оузе црѣ крѣтъ и пойдѣ оу црѣска идѣлѣскаа и сѣчѣки идѣле поклонѣше се крѣтъ. и повѣле црѣ да дѣйде епѣкпѣ римскѣи еѣсѣвѣа и крѣти се ѿ него и сѣчѣки неговѣ болѣаре. и тогази црѣ и пѣстѣи майка сѣи црѣца елѣна въ иерѣлимѣ и много войскѣ съсѣ нѣю, и воѣвода апѣлѣса наредѣи и нѣго да идѣ съсѣ нѣю да испѣтаѣ и да найдѣтъ крѣтъ хвѣ, гдѣ го съ скрѣле еѣрее, щѣто распѣха гѣа на нѣго. и бѣше съ минѣле годѣнѣи сѣгѣ ѿкогò бѣше распѣтъ хѣс. и тогази еѣнакѣ еѣрее дрѣжаха иерѣлимѣ. и стѣри се много искѣнѣе зараѣи крѣтъ хвѣ дѣто е на нѣго распѣтъ бѣль гѣ нѣашѣи гѣс хѣс. и црѣца елѣна пойдѣ

482 до ерѣлиѣ съсѣ арѣепѣка и съсѣ воѣвода. и повѣле | да сѣ събѣрѣтъ еѣреие. и тоѣзи чѣ събраха се трѣи тѣсѣнѣи, сѣи рѣ гѣ. и рѣ иѣ црѣца. знаю азѣ вѣасѣ, кѣнѣ стѣ бѣлѣ ѿнацрѣдѣ сѣмѣ правѣднѣо и какѣ стѣ билѣ бѣхѣ възлюбѣнѣи. и тогази глѣдаѣтѣ свѣтъ, амѣ сегѣа глѣдѣте тѣма, защѣо вѣе

стѣрихъ те истинна лъжа. дето ще на^ѡ да избѣви ѿ клѣтва и що е мртвы
 възкрѣшаваль, а вые го сте нарекле лѣстецъ. ами сега вамъ що дѣла^ѡ.
 идѣте и избѣрѣте межѣ васъ што знають зако добръ. и онѣ евреє
 поидоха и събраха ꙗ^ѡ мѣжѣ, елена же црѣца погледа ги и рече имъ.
 еднакъ идѣте и избѣрѣте ѿ тѣа що сѣ мѣжѣ мѣдри и книжници, дето
 знають законъ и писаніе добръ, и тѣхъ мы довѣдете. и поидоха евреєте
 грижны избѣраха ѿ мѣжѣ и поидоха и рекоха црѣци. тѣа мѣжѣ црѣце
 добръ знають законъ. и црѣца елена рече и^ѡ. вые снѣове ісрѣлевѣ,
 ослѣпѣхѣте съ срѣцето си и рекохѣте, какъ нѣ е хс снѣ бжѣи, и много
 хзла на него извѣдихѣте и присмѣхъ, ами ви сега дѣла^ѡ. скоро идѣте и
 избѣрѣте мѣждѣ васъ що сѣ мѣжѣ мѣдри та мы ги доведѣте. и тѣе
 ѿидоха грижни. и дѣлаха си мѣжѣ себѣ. що е това что чины намъ
 црѣца толѣкѣзы скрѣбѣ и трѣдѣ, това намъ нѣ е на добръ. и единъ ѿ
 тѣхъ имѣ бѣше мѣ іуда та и^ѡ каже. азъ знаю добръ защо црѣца на^ѡ толѣкова
 трѣдѣ чины. и тѣе мѣ рекоха. защо. | іуда имъ рече. за дрѣвото крѣтное, 483
 дето са оцѣ наши распѣли хѣа, и црѣца ще да го ище ѿ на^ѡ, ами да
 се чзвате да не казivate, защо ако кажете то ще да са развали законъ
 ѿ оцѣ наши прѣданіе, сирѣ^ѡ що са навчили и стврѣдиле. защо тѣдѣ
 мой закей, кога щель да оумрѣ и казаль оцѣ моемъ сѣмонъ. и мой оцѣ
 сѣмонъ казѣ мене и зарѣча ми и рече. да знаешъ чѣдо и да пѣвнишь,
 ще да бѣде исканіе за крѣтъ, дето распеа на него іс хѣа нашите сздіе,
 до некое врѣме. ѿ много ще да бѣде тогази мѣва за онѣи крѣтъ, догдѣ
 се наиде. ами да се чзвашъ чѣдо, никомѣ да не кажешъ, защо много
 щешъ мѣка да потеглишь, и напѣконъ ще да погине евреєско црѣтво, а
 то щать да црѣзвать дето верѣвать ісѣа хѣа распѣтаго, защо е той бѣль
 поистина снѣ бжѣи. ами оцѣ наши заради това мѣ завѣдиха та го
 распѣа и погрѣбоха го, ами онъ въ трѣгѣи дѣнь пакъ станаль и оживель
 и възкрѣналь и явил се на сѣчкы. и по мѣ дѣни вознѣсь се на нѣбото.
 ами мой оцѣ имѣ брѣта, зовѣле го стѣфѣне. архѣдѣаконъ бѣль и вѣрѣ-
 валь ісѣа хрѣта. и почель да вчи людіе да вѣрѣзвать ісѣа хрѣта, а фарисѣе
 са събрале и побѣле го съ каменіе. | бѣль го навади^ѡ нѣкой члѣкъ сѣвель. 484
 и гѣ напѣко^ѡ пакъ се оумѣтивиль на тогози сѣвла и настави^ѡ го на
 поканіе, и крѣтил се и станаль напѣконъ апѣль хвѣ и много свѣтъ оуѣтѣ-
 риль да вѣрѣзвать ісѣа хѣа. и щѣ^ѡ, рѣ баца ми сѣмонъ, много евреє да
 вѣрѣзвать тоизи крѣтъ. ами и азъ ва^ѡ сега казѣва^ѡ. ако ви попита црѣца
 що да и рѣчете. а тѣе мѣ кажатъ. нѣе това и тѣа твои дѣла нѣ ѿ кого
 до сега не сме чзле ни разбрале. ами сега нѣе тебѣ ще^ѡ да пѣтаме. ако
 ни попита црѣца за крѣтитѣ. гдѣ е^ѡ скрѣтъ. и това тѣе една^ѡ дѣлаха,

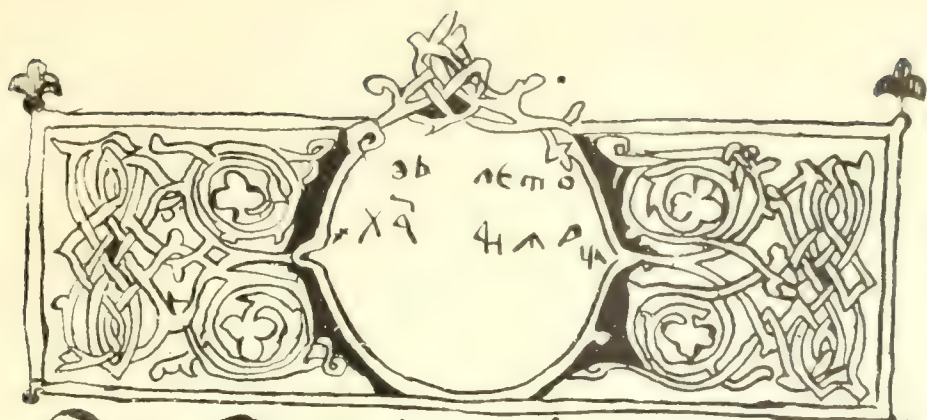
бы былъ ги бѣ твой снѣ, що съ е родиль ѿ мріа двѣа, не би толкова
 чюдо сториль. и тѣмъ заради наше спеніе на земліа навѣ се и съсѣ
 чѣдци хойль заедно и животѣвали, ами ти се затова молю вѣко бѣ
 азъ твой рабъ, като си послѣшаль моѣсеа що е былъ твои слѣга
 та си навиль кѣсти іосифовы ѿ земліа, така и сѣга да навѣшь намъ
 ги на снѣчки ны чѣтныи крѣтъ. и повели бѣ да излѣзе ѿ това мѣсто,
 дѣто е съкрытъ крѣтъ хвѣ. нѣкои дѣмъ да мирине на хѣбово, да
 познаѣмъ гдѣто е чѣтныи крѣтъ. и азъ да вѣрзваѣмъ въ хѣа ісѣ хѣа распѣлаго
 какъ е былъ тѣмъ хѣсѣ црѣи илѣевъ въ вѣкы вѣко. това се гдѣа бѣ, 487
 помѣли. и тоизѣ чѣа потрѣсе се ѡназы планина и дѣмъ блѣтъ и хѣбавъ
 излѣзе ѿ това мѣсто и разѣина се земліа гдѣто бѣше съкрытъ чѣтныи
 крѣтъ. и слѣпъ ѡгнѣанъ виѣше се ѿ земліа до нѣбѣто. тогѣзи се гдѣа
 зплѣши и привѣка съсѣ голѣмъ глѣа. блѣгодарѣ те бѣ, че си тѣмъ былъ
 създалъ и сториль снѣчки свѣтъ. ісѣ хѣ истинныи бѣ, и мене нѣ си
 былъ ѡпадиль ѿ твоѣа мѣлѣ. ами ти се молю гѣи, мойте грѣхове и моѣто
 злѣ да не помѣвѣшь и да ме смѣсѣшь съсѣ прѣваго мѣника стѣфана.
 И оузе тогѣзы мѣтика и копѣа надѣла кѣ лѣкѣте. и найде камѣнь голѣмъ,
 плѣсѣкъ. и извѣди камѣнь и видѣ гѣ крѣтове и зарадѣва се гдѣа голѣма
 радѣсть. и црѣца рѣзѣб(р)а и повѣлѣ да ги извѣдетъ ѿ земліа. и като ги
 извѣдѣха. и почѣдѣха се снѣчки лѣудѣе, като быха оу земліа тѣмъкози
 сѣ години и не почрѣвѣха или да изгнѣнѣть, ами еднакъ посвѣтаха и по
 нѣсоха гы з градѣ архѣиѣкѣпъ и снѣчки лѣудѣе съсѣ велика радѣсть. црѣца
 елѣна чѣудѣше се и радѣ испѣлни се. ами видѣ като сѣ гѣ крѣтове, и
 не знаѣ кои е хвѣ крѣтъ, и кои са на ѡнѣа двѣта рѣзѣбойника щѣто гы
 распѣха заедно съсѣ хѣа. и рѣе паѣмъ іѣдѣ. ѡ здо, какъ щѣмъ сѣга нѣе да по
 знаѣмъ, кои е крѣтъ вѣкы хѣ. и бѣше тогѣзи двѣо бѣ чѣа и слѣчи се че
 извѣсоваха | едногѣ мрѣтъвѣца да го погребѣтъ. издѣа като видѣ мрѣтъвѣцѣаго 488
 радѣ бѣи и дѣлъ стѣи ѡтвори мѣ разѣмъ да опѣта крѣтовете на мрѣтавѣцѣаго.
 и рѣе црѣци. сѣга щѣмъ позна црѣце кои е силныи крѣтъ хвѣ. и повѣле
 да станѣтъ съсѣ мрѣтъвѣцѣаго и занѣсе едѣнъ крѣстъ что бѣха двѣа еднакъви.
 и поставѣ го на мрѣтъвѣцѣаго и не бѣи нищо. и когѣ занѣсоха що е
 былъ хвѣ крѣтъ и поставѣ го на мрѣтъвѣа и тоѣа чѣа стѣна ѡнѣзи мрѣтъ
 вѣцѣ и привѣка съсѣ голѣмъ глѣа. великъ е бѣ хрѣтианскѣи, дѣто не може
 ниѣкои исказа нѣгова силѣа зацѣо тоизѣи крѣтъ бѣжѣи сѣга менѣ ѿ смрѣнѣ
 избѣавѣ. и тогѣзи като видѣха еврее това чѣдо много вѣрѣвахѣ и крѣнѣха
 се, а дѣаволь завѣдѣ като сѣ крѣщѣватъ еврее та се прѣтвори като
 едѣнъ старѣцѣ и рѣцѣтѣ мѣ наѡнѣанъ свѣзаны и наче да плѣче црѣвѣ
 снѣчкѣи съборѣ. ѡ ісѣе назарѣанине, не давѣшь менѣ дѣиѣте чѣчѣсѣци да ги
 прѣмаѣмъ, ами снѣчки зовѣшь при сѣбѣе, а сѣга си показѣлъ глѣа іѣдо крѣтъ

хѣвъ на мене. азъ оногѣзи іѣдо стѣрыѣ та продаде хѣа за лѣ сребръници и распеа го еврее на тоизи крѣтъ, а сѣга тѣ менѣ ѿгнѣювашъ. почѣкаи іѣдо да вѣдѣгнѣ едного цѣра на тебѣ да те много помѣчи да сѣ ѿрѣешь ѿ хѣа

489 распѣтаго и мене да слѣзѣашъ. тогѣзи іѣда рѣе | діаволѣ. гѣ бѣ що е въскрѣсѣнъ мрѣтвы, тоѣ да те прокльнѣ и да те запрѣти въ мѣкѣ вѣчнѣ и въ ѿгнѣ негѣсимъ. и тоѣа чѣ діаволѣ исчѣзна. и црѣца елена като чѣ и видѣ това, почѣуди се на вѣра іѣдова. и тогѣзи црѣца ѿпѣкова крѣтъ хѣвъ съсѣ злато и съсѣ камѣнѣе многоцѣнны и направи црѣква на країнѣево мѣсто, гдѣто бѣше билъ распѣтъ хѣсѣ. и направи ковчегъ сребрънъ и остави крѣтъ хѣвъ оу него. и наредѣ момѣци да го чѣвають. и крѣти се тогѣзи іѣда ѿ евѣсѣвіа, архѣпѣкпа римѣскаго, и нарече мѣ имѣ крѣріакъ. и црѣца еднѣакъ бѣше въ ерѣмѣ, а то се прѣстави евѣсѣвіа архѣпѣкпѣ. и црѣца събра вѣлѣци пѣпѣкпы и поставѣиха крѣріака архѣпѣкпа. и пѣкъ црѣца помѣсли за гвѣздѣето що бѣхѣа гѣа пригвѣздиѣ на крѣтъ и зовѣ крѣріака епѣкпа и рѣе мѣ. стѣми вѣлѣко, що искахъ даде мѣ бѣ, амѣ еднѣакъ имѣа грѣжа за гвѣздѣето стѣ, кѣкъ и него да бѣ видѣла, амѣ се иди пѣа помѣли бѣ давнѣо го бѣ изѣавѣ. и поидѣ тогѣзи епѣкпѣ съсѣ сѣчѣкы людіе що бѣхѣа вѣфровѣле бѣ пѣа на ѿновѣа що сѣ зовѣ країнѣево мѣсто. и почѣ да сѣ мѣгѣи бѣ съсѣ слѣзи. и рѣе. гѣи іѣсѣ хѣ сѣе бѣа жѣваго, послѣзѣаи мѣ твоѣго раба, като мѣ си изѣавѣли и наидѣ чѣтныи крѣтъ твоѣ, такѣа и сѣга покажѣ мѣ гдѣ е и гвѣздѣето твоѣ стѣ, детѣ е бѣло съсѣ тѣхъ пригвѣзденѣо

490 стѣе тѣло | твоѣ, да мѣ се поклонѣи и да го цѣлѣваи и да п(р)ославѣлю имѣ твоѣ стѣе. защо тѣи сѣи едѣнъ бѣ що чѣнишь чѣдеса. и тогѣзи като доврѣши епѣкпѣ мѣлѣбата си тоѣзи чѣа просвѣти свѣтѣ ѿ землѣата. и начѣха да копѣють на ѿновѣа мѣсто. и копѣхѣа десѣтъ лѣкѣте надѣлѣ и наидѣхѣа гвѣздѣето пѣа камѣкъ. и црѣца елена доидѣ и поклонѣи се на колѣне, и цѣлѣва стѣо гвѣздѣе и блѣгодарѣи бѣа и рѣе. слава тебѣ гѣи іѣсѣ хѣ, гдѣто ма си даѣа що сѣмѣ искала, тѣи еси едѣнъ что послѣзѣивашъ кой ти се боѣи. и сѣчѣкы людіе рекохѣа. сѣга видѣхѣа мѣ гѣи іѣсѣ хѣ, чѣ си истѣнныи бѣ, и вѣрогахѣа мѣ тебѣ. и тогѣзи повѣле црѣца. кои не вѣрова въ гѣа іѣсѣа хѣа и не крѣти се, тоѣи да се испѣди ѿ герѣлимъ. и тогѣзи дѣѣ ѿ дѣѣи наплѣнюванѣе се вѣбра хрѣтіанѣскаа, а крѣріакѣ вѣлѣкъ дарѣва мо бѣ дарѣ и исцѣлѣванѣе болѣнныи людіе ѿ сѣпѣавѣи болѣсть. и црѣца елена много подаде злато и сребро ѿ црѣква. и тогѣзи когѣа щѣхѣа да внесѣтъ чѣтныи крѣтъ оу црѣква, събра се народѣ много безмѣтъ на видѣнѣе, и не мѣжаха да іѣо вѣдѣать ѿ много парѣѣ. а патрѣарѣхъ възлѣзе съсѣ діакѣне насрѣѣ црѣквата на висѣоко мѣсто що сѣ зовѣ ѿмѣбѣнъ и вѣдѣгнахѣа чѣтныи крѣтъ и видѣхѣа го людіе. и начѣха да вѣкѣать. гѣи помѣли. и ѿ тогѣзи ѿутвѣрѣди се празѣникъ да празѣнѣваме възѣвиженѣе чѣтноѣ крѣтъ.

чѣдо. и на едѣнь праздниѣ зав(есе) оу прѣа дѣрь бѣгѣ. като сѣ чѣнеше
и (еди)нѣ еврейнѣ присмѣ мѣ се и похѣли го заѣо нема чѣдо та мѣ
не прѣема бѣгѣ ѣо даѣа дѣрь бѣгѣ и на сѣромасѣ. и рѣ(че) мѣ. не пѣ-
добаетѣ ти да прѣносишѣ бѣгѣ дѣрь сѣ наѣ, заѣо сѣ безчѣденѣ. тѣна
дѣ(ми) като чѣ іѣакѣмѣ дожѣла мѣ тѣрьде и не поѣде сѣ вѣке дѣма сѣ,
ами зѣтиде вѣ пѣстинѣю и прѣбѣи тѣмѣ мѣ дѣнѣ, плѣче и мѣи се бѣгѣ да
мѣ даде бѣгѣ чѣ(до). таѣа и женѣта мѣ анѣа молеше са бѣ(ѣ) дѣма сѣ
вѣ ѣграѣдѣ мѣ дѣнѣ. и послѣша ги бѣгѣ и прѣе имѣ мѣбѣта. и пѣсти аѣла
сѣоѣго да имѣ кѣже какѣ ѣе бѣгѣ да (иѣ) дѣѣе чѣдо и кѣкѣ ѣе дѣ бѣде
спѣсенѣе за сѣчѣки свѣтъ и какѣ ѣе бѣгѣ ѣѣ неѣа да (се) порѣди. и поѣде
сѣ іѣакѣмѣ оу дѣмѣ сѣои и сѣбѣйтсѣ аѣглоѣа рѣчѣ. и рѣди сѣ прѣстѣе
бѣа. доѣде вѣреме зараѣи доброе наѣе спѣсенѣе.

въ лето
7944

МѢСЯЦЪ СЛОВО НА СТО

А ПЛАХОУЮ, ИЩЕШЕ ПРѢБѢНЬ ДА СЯ ВЪ
ЛОЖИ РѢКАТА ВЪРѢКАТА. РЕ, А МЫ СЕЯ
ЗАРИДИ ТРЕБѢ СЛОВЕ ПРОБОДЕНЬ БЫ ДОМА КЪ
РЕБРАТА ДОЖДА НАДОЖДА БЫ ДОМА И ПРОСѢ
ВЪ. С, БЛѢВЫ И, -

РѢДОУКА КРЕМѢ, КОГАТО БѢХА А ПЛЕ
ТЕ. ВЪРѢМЬ, ПРАДАВНА СНАКА ЗЕМЛЯ
КАКО МѢШАХА ЖРЕБІЕ, КОГО БѢ ГДЕ,
ЩЕ ДА ПРѢСТИ. И ПАДНУСЕ ЖРЕБІЕ ДО
МУ БАНДНЦУ ДАНДЕ ВЪ ИИДИЮ. А ОНА
НЕЩЕШЕ ТЫМО ДАНДЕ. А МЫ КАЖЕШЕ НЕМО
ГЪ ДЪ ПОНЕ ПОЛКОУИ ТРѢДЪ, КДАЛЕТНО
МѢСТО ИЗЛО. АЗЕСЬМЪ, ШЕВРЕНСКИ РОДЪ,
И СЛАБЪ БЫМЪ И ЧОВА ТОН ДУМА. И БѢМЪСЕ
БЫВЫ ТАМУ КАЖЕ. НЕКОУСЕ ДОМО МОАВЪ
ДѢЛЬЩЕ ДА БУДЕ СЪСТЕБѢ. И ТОН РЕ, ГИ
ПРѢСТИМЕ ГДЕ ИЩЕШЪ, ТЫСМО ВЪ ИИДИЮ НЕ
ДѢЙМЕ ПОЩА И ПОГАДИСЕ СЛѢТИ СЪ ИИДИЯ

Apple Donut,

РАКАСЕ, НРѢ ДАБѢ ШОСИ РЕКАЛЬ НТОИ ТАСЬ
 СОНДѢ ПРИТѢХЪ ТАДѢТО БѢХА СМЫ СНИИ
 МИДИ. НИИНОГО ДУМИ НМЬ НЕКАТА И ЗАХА.
 БИ, КАКІСЕ ПОРОДИ, НЕКАКІСЕ РАСТЕ, НВѢСКОРЕ
 ВЪТРЕТІИ ДНЬ, НЕКАКІСЕ ПІОН НЕГОВЬ, АПЛА
 ННАХІНГЫ НАЧЕСТОПІ ДАСЬ ТНСТІ, НАДІИ
 ПЛАТА СКОА БІЮВІПТЬ. НИИНОГО НМЬ ПОКАРА
 НПРОБІДДЕГЫ НАБІ, НСОНДѢ. НТОИ ТИ, САМСИ
 ГІА ПРИТѢХЪ ДОИДѢ НПРОТІКОРНЕСИ ОБРАТЬ ІКА
 ПО ФОМѢ АПЛА, НХѢ ДАДУМА СЫИИИИ МОМЬ.
 НОИИИИ МОЖЬ НЕИИИИ ІКАТО НПРОВОДЫ
 ФОМИ. НКАТВОРН ВРАТА НВРАНАСЕ ПРИЖЕНІ
 ПАСИ, НВНАТ ІКАКІ ДУМА ФОМИ СЫСЖЕНЬ
 ТАИИ. ПОТЮДІСЕ НРѢ, АХЪ СЕГІ ТЫБѢ, НПРО
 ВОДЫ. ШОДѢ ПІКЪ ПІКАСЕ НАИДѢ НГЫМЪ
 РЕ, АХЪ. ФОМИ НБІСЬ. АМИИ БРАТЪ НГІА НІЕ
 ГОВЬ. АМИИ ІКОИЩЕ ХОДИ ПОСЛѢ МЕНЕ ІКАТО
 НФОМИ, НАДІСЕ ШРЕТЕ ШТОИИИ СЫКІПТЬ. Н
 ДАСЬСТАКИ НЦРІПКО ІЖЕНА НСЕЛА, ЗАРАДИ
 ИМЕ МОЕ НАДІЮБИ МЕНЕ. НЕТЫСМО БРАТЪ
 МОИ ШЕ БЫ АМИИ ННАСАДНИКА НАМОЕ,
 ЦРІПКО ШЕ ДАБѢ ДОВІСА. НАЦРІПКО
 СЫМЕНЕ. ТОВА РЕ, НАИИИ, ВІКІСЕ ПРѢТѢ
 НЕВНАТЪ, НОИИИИ МИДИ ПІХЫ ДУМА, КАТО
 БІСЕРЬ ПІЕРЦЕТОСИ СЫСРЫХА НІГОВОРНАСЕ,
 НОБѢЩАХАСЕ БУ. ДОЖИИИИИ СВОЕГО ЕДИИИ
 ДРОГЫ, ДАСЕНЕСМѢСАТЬ НАЕДИИ ДАСИ ТЫЛОТО

Едно мѣсто нѣта дѣлака, нѣсколь, н
 безводно мѣсто нѣта нѣмнху дапою-
 ть. амы сѣдмѣе кѣше доведена дотры
 пѣпрнца. нѣскопалѣ жеу, нѣдохѣдаше у
 монастырь, нѣназы вода бѣше пѣно на
 мѣстото гдѣто нѣвнраше смѣтка, нѣо
 бра, нѣрава. амы догдѣ прихѣдѣше домоу-
 стнрь. бѣваше зѣм сѣлнцѣто, горѣннѣ.
 нѣцѣкъ нѣземнѣта, бѣваше такѣвазы сѣ
 лють. прѣсть. нѣболѣсть мнѣго добнвху
 кѣпѣ ю пннху, нѣпѣте сѣтокъ вѣно сѣ-
 пѣсн добнвху, нѣголѣ сѣрѣбѣ нѣгрнжа
 нѣнаху оу монастырь зарадн сѣнѣ вода.
 нѣвѣлѣто, сѣ, сѣ. вѣнрѣтѣво пѣлѣслога цѣ
 сѣбѣрашѣе нѣпоцн сѣмонастнрь. далѣе пѣ-
 говорѣтѣ каѣкъ дѣстѣорѣтѣ зѣонѣзы вода
 нѣсѣкѣн порѣдо пѣдѣма. нѣпѣсѣ сѣмѣ дѣ-
 ма нѣбраха снѣтѣсѣ. дѣстѣорѣтѣ сѣлннарн,
 голѣмѣ. нѣдѣнѣсѣкѣпѣлютѣ зѣмнѣта далѣко
 ко, нѣдалѣпожѣтѣ сѣлннарнѣте далѣпрохѣдн,
 нѣсѣтѣ водаѣи домоу монастырь, нѣкѣто сто-
 рнха пѣоѣа зѣговѣрѣ. дѣедѣлѣ нѣжѣкон нѣмоѣсѣ
 манѣсторѣ, нѣхнѣтѣ нѣаснѣдѣннѣе. прѣѣсѣ на
 сѣбѣ пѣхѣы рабѣочѣ даю сѣвѣрѣшѣы. нѣнѣлѣ-
 кѣмѣ сѣнѣрѣѣ далѣпоѣне далѣработн. нѣпрѣѣ-
 пѣхн нѣощѣ нѣвнхѣамѣсѣсѣ рѣдѣ архггла мнѣхѣанн
 нѣгѣвѣрѣнѣлѣ. нѣрѣкоѣа дѣеодѣхѣ. уѣлѣе пѣтѣосѣ

ѿбрати ти рече, нелиси жена крѣпкая, и
 дѣлаши така. како прѣвѣнь пріѣхаше ѿба
 толикоуи добро, и рѣвахъ все, аминь сега хлѣбъ
 дане прѣтрьпѣи. и такакоуи потеги и ѿвѣ и
 прѣтрьпѣ додему пакы даде къ поголѣмо до-
 бро. аминь така цѣ потеги бѣше нескѣненіе
 зацѣму бѣше діаволъ закупа, и испросилъ
 бѣше ѿба даго нескѣи давидъ даице лю-
 бы бѣ когапомѣе скръбю. знаице гдѣ ѿвѣ
 теце даице трѣпеніе, и неце дапохѣи бѣ.
 затоваго ѿставы дапотеги хлѣ, заради на-
 оти даице, и ные трѣпеніе, кога напѣи
 напѣи нѣкои бѣа илѣи нѣкои скръбь, илѣи
 болѣсть; и не тыкло иѿвѣ ѿстави бѣ, аминь и.
 дѣишиго сѣго еѣстѣи така ѿстави
 бѣ даго нескѣи. и потеги мнѣго хлѣ, и голѣ-
 ма скръбь, оти затрѣи еѣко аманіе, и
 жена иѣда, и непохѣи наба. затова бѣ
 напокои пакыго събра съѣжмѣи. и по-
 слѣшанте даки даже занѣго пакы ѿпрѣвѣ: мѣсто
8949
 Порожѣство хѣо, напокои до 3. годни,
 бѣше нѣкои црѣи непомѣи бѣше паріанъ.
 и црѣкѣваше въ великы рни, и имаше сѣа
 пнмѣи, наконскѣ. свою погоуи сѣго
 еѣстѣи. стратѣлѣи се даже цѣе,
 прѣви и мѣи илѣи напѣи конскѣ, и бѣше
 ѿцрѣи початѣи непѣи конскѣ бѣишемуе,

тѣрѣи
 зорѣи
 илѣи
 илѣи

ДѢЯНИЯ СВЯТЫЯ СЛАВНАГО

ІСХМА ИСПОВѢДНИКА . СЛОВО НАЦѢТОМО СЕГНѢ
БЖЕ , И СРЪЖЕНІЕ ХВО СЪВѢДѢ . О БЛАЖЕННѢ .
МАТЬ СВѢТА И ЦРЬ ІСОА ФАТЬ НѢКО
ГО ГОЛѢМАГО ІЛІА ДАГОСТАНИ . НЕ СПО
ЮМА ПРѢЖЕ ДАЙМЪ СЛУЖАТЬ АМИ О
СПАСАЮЩЕМЪ СКОИ ІЛЦИ ВѢРНЫ . ДАСЛУЖ
КАТЬ НАСМЪХЪ ЦРЬКА ТРАПЕЗА . ТАКАЕ ПРИ
ЛИЧЕНЬ И ДНѢШНИЙ ДНЬ И ПРАЗНИКЪ БЛАЖЕННИ ХРІТАНЕ .
ЦРЬ ЦОЕ ПОСТАВЬ ТРАПЕЗА . ПЛАЕ ГЪ НАШЕ ІС ХС ,
А ТРАПЕЗАНІАЕ ПІОИТИ ДНѢШНИЙ ПРАЗНИКЪ , АНЫ
ІСМЕ ЗВАНЫ НА ТРАПЕЗА ЦРЬКА . АНІСА НЕ ТО ЦО
ДАДУКА ПЛАЕ ПО СЛАДА ВѢРНЫ ЦРЬКА . АНЫ
СЕТЯ НАШЕ ХС ГОЩАКА . КАКО СЪЖОГЫ ТА
КА И ДНѢСКА . НѢ СЪГОРѢА ЗЕМЛЯНА ПЪ
КАШИНА . ДЕТЬО ДНѢСКА ІАДѢ . А ДТРѢСМЪ
ПА ГЛАДНЫ , АМЫНЫ ГОЩАКА ГЪ СЪГОРѢА БѢМ
И НІСТА ИСПІА . ДЕТЬО НЕ МОЖЕ ДАЛОГЫНЕ
ОУІАКА НИКОГА . КОИ ПЛАЕ СВѢТІСТО СРЦЕ ОУІА
СІА . ТАКИ ГОРѢА ХАБѢ АГГЛІСКИН
ХАЩО ПАСИТКА . ІЛІА ДШАТА , КАКО ХАБѢ
ПЪЛОТО ІЛІА . И ОУІА ГОРѢА , СЫ РѢІА
ОУІА ДХИМЪ БЖІИ ТІСЕ ХРАНЫ ДША ІЛІА
ПРАСТЕ НАДОВРѢ И ПАДАЮЩЕ БЖІИ . ЗАПЪНГО
ГОА ХАБѢ , МНѢ ІЛЦИ ЖЕЛЕХУ ДАЮ ВІДѢ

PG Bulgarski starini
703
B83
kn.2

CIRCULATE AS MONOGRAPH

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

CIRCULATE AS MONOGRAPH

